

Defensie Materieel Organisatie
Ministerie van Defensie

agenda

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie

Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres

Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
[redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

19 februari 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum 23 februari 2021
Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats **Via MS Teams**
Genodigden [redacted] (voorzitter, vervangt [redacted])
[redacted] (verslag)
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)

Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted]

1. Opening en mededelingen
 - a. [redacted] vanwege verlof afwezig.
2. Stand van zaken
 - a. Sitrep radars noord en zuid (bijlage)
3. Werkwijze stuurgroep
 - a. Samenstelling
 - i. Verzoek projectleider [redacted] aan te wijzen als secretaris van de stuurgroep.
 - b. Frequentie
 - c. Onderwerpen komende vergaderingen
 - i. Geluidsmaatregelen Wier (o.b.v. analyses Thales en TNO)
 - ii. Vervolprocedure zuidelijke radar (zodra consequenties motie-Van Helvert in kaart zijn gebracht)
 - iii. Overdracht radar Wier van DMO aan CLSK (begin april)
4. Rondvraag en sluiting

Radar noord/ Wier

Datum
19 februari 2021

Onze referentie

- Testdraaien: De radar staat stil in verband met een storingsmelding van een zendamateur bij de Autoriteit Telecom. De testen worden 24/2 hervat, gedurende twee blokken per dag: 9-11 uur en 13-15 uur. Ze duren tot 26/3. De oorzaak van de storing ligt bij de gekozen frequentie, die is gecorrigeerd. Wellicht lost dit ook (deels) de interferentieproblemen met op (wifi, tv-signaal, buitenverlichting).
- Onderzoeken geluidsoverlast: TNO heeft nader trillings- en geluidsonderzoek uitgevoerd en Thales heeft de sensoren in de radar uitgelezen. Het doel is een beter beeld te krijgen van de geluidsbron en de weg die het geluid door de radarinstallatie aflegt, waarmee bepaald kan worden welke maatregelen zinvol zijn. Planning is mij onbekend.
- Overdracht radar aan CLSK: De planning is om de radar begin april over te dragen van DMO aan CLSK en operationeel in gebruik te nemen. Als de geluidsproblemen op dat moment nog niet zijn verholpen, wordt de radar 's nachts niet ingezet. Elke maandagochtend is een progress-meeting DMO, CLSK en DPLAN.
- Communicatie bewoners: Vandaag 19/2 wordt een bewonersbrief verspreid aan ca. 3500 adressen. De brief kondigt het testdraaien aan en roept bewoners op hun ervaringen te delen (webformulier, mailadres, telefoonnummer), zodat we samen een oplossing kunnen zoeken. Op 23/2 zijn ook teamleden aanwezig om eventuele problemen op te vangen. De 6 bewoners die eerder hadden gereageerd, krijgen antwoord per e-mail. Daarnaast worden contacten onderhouden met de gemeente en een gemeentelijke werkgroep.
- Organisatie communicatie: De communicatie wordt nu uitgevoerd door DMO, DGB en DCO. DMO werft met spoed een junior projectondersteuner. DOSCO/DVM en het Rijksvastgoedbedrijf zijn van mening dat de RVB geen rol heeft in klachtenafhandeling.
- Kamervragen Wier: Er zijn 4 sets Kamervragen, concept-beantwoording zit in parafenronde.

Radar zuid / Herwijnen

- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj en Van Helvert (WGO 30/11):
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): half maart beschikbaar.
 - o Onderzoek TNO naar het zoekgebied in NL voor de zuidelijke radar op 34m hoogte: half maart beschikbaar.
 - o Onderzoek RVB naar geschikte locaties binnen het nieuwe zoekgebied in NL: eind maart beschikbaar.
 - o BAM geeft opgave van de globale meerkosten om het huidige ontwerp voor radartoren Herwijnen op te hogen naar 34 meter.
- Motie-Van Helvert (Notaoverleg 3/2): De consequenties van het stopzetten van de RCR Herwijnen worden in kaart gebracht.
- Ruimtelijke vervolgprocedure: Het is mijn dringende advies hier een professioneel team van de Landsadvocaat op te zetten. Bij mijn vorige werkgever heb ik samen met Pels Rijcken/ enkele lang slepende dossiers tot besluit gebracht (o.a. A4 Delft – Schiedam, versterking Markermeerdijken). De kosten van hun inzet zijn aanzienlijk, maar kans op succes zeer groot.

VERSLAG

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 23 februari 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden [redacted] (voorzitter, vervangt [redacted])
 [redacted] (verslag)
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]

Kopie aan [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

23 februari 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. [redacted] vanwege verlof afwezig.
2. Stand van zaken
 - a. Sitrep radars noord en zuid (bijlage)
 - b. [redacted] heeft gebeld over aanpassing stralingsbelastingonderzoek TNO.
 - c. Klacht ingediend bij Autoriteit Telecom is afgehandeld.
 - d. Hoe omgaan met beide moties van Van Helvert. Dilemma nu stoppen met RCR irt bewaking luchtruim.
 - e. Omgevingsmanagement door RVB betreft planologisch ondersteuning. RVB heeft geen rol in klachten afhandeling. Klacht afhandeling ligt formeel bij objectvergunninghouder. AOCS heeft geen Commissie Overleg en Voorlichting Milieuhygiëne (COVM). DMO pakt dit nu samen met DCO voor de interim periode op.
 - f. CVWOM Vliegbasis Leeuwarden medio april proactieve afstemming over klachten uit omgeving Wier. Aanwezigheid mensen die Cdt inhoudelijk bij kunnen staan.
3. Werkwijze stuurgroep
 - a. Samenstelling
 - i. Verzoek projectleider [redacted] aan te wijzen als secretaris van de stuurgroep.
 - b. Frequentie 1 x per week. [redacted] dzv uitnodiging volgende overleg.
 - c. Onderwerpen komende vergaderingen
 - i. Geluidsmaatregelen Wier (o.b.v. analyses Thales en TNO)
 - ii. Vervolprocedure zuidelijke radar (zodra consequenties motie-Van Helvert in kaart zijn gebracht)
 - iii. Overdracht radar Wier van DMO aan CLSK (begin april)
 - iv. Financiën (onderhoudspersoneel AOCS nader

- onderbouwen)
v. Stralingsmetingen Wier

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 februari 2021

Onze referentie

4. Rondvraag en sluiting
- a. [REDACTED]: In beheer nemen nieuwe locatie Wier door RVB. Rob komt hierop terug.
 - b. Hoogte kosten geluidsproblematiek nog onduidelijk. Ook verdeling van kosten tussen Thales en Defensie nog niet duidelijk. Discussie loopt nog met inkoop. Hrm dat kosten bij Defensie komen te liggen.

Besluit:

Datum	Besluit	Wie
2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	[REDACTED]

Radar noord/ Wier

Datum
23 februari 2021
Onze referentie

- Testdraaien: De radar staat stil in verband met een storingsmelding van een zendamateur bij de Autoriteit Telecom. De testen worden 24/2 hervat, radar draait dan van 07:00 tot 19:00 uur. Gedurende twee blokken per dag: 9-11 uur en 13-15 uur wordt er ook gezonden. De testen duren tot 26/3. De oorzaak van de storing ligt bij de gekozen frequentie, die is gecorrigeerd. Wellicht lost dit ook (deels) de interferentieproblemen met op (wifi, tv-signaal, buitenverlichting).
- Onderzoeken geluidsoverlast: TNO heeft nader trillings- en geluidsonderzoek uitgevoerd en Thales heeft de sensoren in de radar uitgelezen. Het doel is een beter beeld te krijgen van de geluidsbron en de weg die het geluid door de radarinstallatie aflegt, waarmee bepaald kan worden welke maatregelen zinvol zijn. Planning is mij onbekend.
- Overdracht radar aan CLSK: De planning is om de radar begin april over te dragen van DMO aan CLSK en operationeel in gebruik te nemen. Als de geluidsproblemen op dat moment nog niet zijn verholpen, wordt de radar 's nachts niet ingezet. Elke maandagochtend is een progress-meeting DMO, CLSK, DPLAN en Thales .
- Communicatie bewoners: Vandaag 23/2 wordt een bewonersbrief verspreid aan ca. 3500 adressen. De brief kondigt het testdraaien aan en roept bewoners op hun ervaringen te delen (webformulier, mailadres, telefoonnummer), zodat we samen een oplossing kunnen zoeken. Op 24/2 zijn ook teamleden aanwezig om eventuele problemen op te vangen. De 6 bewoners die eerder hadden gereageerd, krijgen antwoord per e-mail. Daarnaast worden contacten onderhouden met de gemeente en een gemeentelijke werkgroep.
- Werkgroep Wier enquête gehouden onder inwoners over ervaringen met radar. Zorgen over geluid, interferentie en straling. De resultaten van de enquête worden 24/2 tussen met Defensie en de werkgroep besproken.
- Organisatie communicatie: De communicatie wordt nu uitgevoerd door DMO, DGB en DCO. DMO werft met spoed een junior projectondersteuner. DOSCO/DVM en het Rijksvastgoedbedrijf zijn van mening dat de RVB geen rol heeft in klachtenafhandeling.
- Kamervragen Wier: Er zijn 4 sets Kamervragen, concept-beantwoording zit in parafenronde. Antwoord op Kamervragen

Radar zuid / Herwijnen

- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj en Van Helvert (WGO 30/11):
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): half maart beschikbaar.
 - o Onderzoek TNO naar het zoekgebied in NL voor de zuidelijke radar op 34m hoogte: half maart beschikbaar.
 - o Onderzoek RVB naar geschikte locaties binnen het nieuwe zoekgebied in NL: eind maart beschikbaar.
 - o BAM geeft opgave van de globale meerkosten om het huidige ontwerp voor radartoren Herwijnen op te hogen naar 34 meter.
- Motie-Van Helvert (Notaoverleg 3/2): De consequenties van het stopzetten van de RCR Herwijnen worden in kaart gebracht.
- Ruimtelijke vervolgpcedure: Het is mijn dringende advies hier een professioneel team van de Landsadvocaat op te zetten. Bij mijn vorige

werkgever heb ik samen met Pels Rijcken/ [REDACTED] enkele lang slepende dossiers tot besluit gebracht (o.a. A4 Delft – Schiedam, versterking Markermeerdijken). De kosten van hun inzet zijn aanzienlijk, maar kans op succes zeer groot.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 februari 2021

Onze referentie

Defensie Materieel Organisatie
Ministerie van Defensie

agenda

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie

Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres

Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum 2 maart 2021
Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats **Via MS Teams**
Genodigden
 (voorzitter)
 (verslag)

 (Rijksvastgoedbedrijf)
Kopie aan , ,

Datum

19 februari 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
2. Stand van zaken
 - a. Sitrep radars noord en zuid (bijlage)
 - b. Financiën (bijlage) -> opstart herijking?
 - c. DTM-functies MPR AOCS-NM (bijlage) -> financiering?
 - d. Vervolgprocedure zuidelijke radar (consequenties motie-Van Helvert)
3. Vervolg komende periode
 - a. Toevoegen landsadvocaat aan Team Herwijnen?
 - b. Geluidsmaatregelen Wier (o.b.v. analyses Thales en TNO)
 - c. Overdracht radar Wier van DMO aan CLSK (begin april)
4. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg 9 maart om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen:

- Stand van zaken
- Financiën
- DTM-functie
- Gespreksverslag "Werkgroep Wier" en enquête (separaat)

Bijlage: Stand van zaken (maandag 1 maart)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Radar noord/ Wier

Datum
19 februari 2021

Onze referentie

- Communicatie bewoners: Op 25 februari is een bewonersbrief bij ca 3500 adressen bezorgd. De brief kondigt het testdraaien aan en roept bewoners op hun ervaringen te delen. De radar staat aan van 09:00 uur tot 19:00 uur en gedurende twee blokken per dag: 9-11 uur en 13-15 uur wordt ook gezonden. In de brief is ook aangegeven dat als de bewoners hinder ondervinden dat zij dit dan bij Defensie kenbaar maken. De testen zijn 1 maart gestart en duren tot 26/3.
- Communicatie "Werkgroep Wier": Op 24 februari heeft een delegatie van Defensie en Thales een gesprek gehad met een "werkgroep Wier" en een wethouder van de gemeente Waadhoeke, locatie dorps huis Wier. De werkgroep bestaat uit bezorgde inwoners uit Wier. De bewoners hebben hun zorgen ten aanzien van gezondheid (straling), geluid en storing apparatuur geuit. Vanuit Defensie hebben wij aangegeven wat wij hebben gedaan om de klachten te verminderen, waar we nu nog mee bezig zijn en wat het doel is. Het verslag van dit overleg is separaat bijgevoegd. Het gesprek is door de bewoners als positief ervaren.
- Onderzoeken geluidsoverlast: TNO heeft nader trillings- en geluidsonderzoek uitgevoerd en Thales heeft de sensoren in de radar uitgelezen. Het doel is een beter beeld te krijgen van de geluidsbron en de weg die het geluid door de radarinstallatie aflegt. De data van de metingen komt in week 10 beschikbaar. In week 11 een nadere analyse op de oorzaak en waarmee bepaald kan worden welke maatregelen zinvol zijn.
- Door Dekra zijn aanvullende stralingsmeting gedaan. Concept rapportage komt maandag 1 maart beschikbaar.
- Overdracht radar aan CLSK: De planning is om de radar begin april over te dragen van DMO aan CLSK en operationeel in gebruik te nemen. Als de geluidsproblemen op dat moment nog niet zijn verholpen, wordt de radar 's nachts niet ingezet. Dinsdag middag 2 maart is een progress-meeting DMO, CLSK, Thales en DPLAN.
- Kamervragen Wier: de beantwoording van de Kamervragen zijn vrijdag 26 maart naar de Kamer verstuurd.

Radar zuid / Herwijnen

- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj en Van Helvert (WGO 30/11):
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): half maart beschikbaar
 - o Onderzoek TNO naar het zoekgebied in NL voor de zuidelijke radar op 34m hoogte: planning ntb.
 - o Onderzoek RVB naar geschikte locaties binnen het nieuwe zoekgebied in NL: planning ntb.
 - o BAM geeft opgave van de globale meerkosten om het huidige ontwerp voor radartoren Herwijnen op te hogen naar 30 en 34 meter. Bij ophoging tot 30 meter kan volstaan worden met de huidige constructie.
- Motie-Van Helvert (Notaoverleg 3/2): De consequenties van het stopzetten van de RCR Herwijnen zijn in kaart gebracht. De brief is in concept vorm aan Stas aangeboden.
- Ruimtelijke vervolgprocedure: Het is mijn dringende advies hier een

professioneel team van de Landsadvocaat op te zetten. Bij mijn vorige werkgever heb ik samen met Pels Rijcken/ [REDACTED] enkele lang slepende dossiers tot besluit gebracht (o.a. A4 Delft – Schiedam, versterking Markermeerdijken). De kosten van hun inzet zijn aanzienlijk, maar kans op succes zeer groot.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 februari 2021

Onze referentie

Financiën

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

In onderstaande tabel staat een overzicht van de financiële situatie.

Datum
19 februari 2021

Onze referentie

Samenvattend:

- Restant budget (middelreservering plus niet toegekend budget) = 5.1.2.b
- Hiervan gereserveerd 5.1.2.b
- Niet toegekend budget 5.1.2.b
- Verschuiving in kasreeks

Tabel 1: Overzicht financiën

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
In facturatie c.q. betaald	5.1.2.b						
Verplicht FINAD							
Bestellingen M&F							
Aanvragen tot bestelling							
VMB							
Middelenreservering							
Nog niet toebedeeld							
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
Totaal Middelenmarkeringen	5.1.2.b						
DLP 21.0							
Verschil							

Tabel 2: Overzicht Middelen reservering

Omschrijving	2021	2022	2023	Totaal
OPF8 functie Junior medewerker Projectondersteuning	5.1.2.b			
Prijsheerziening Air Defence Sensor Systems (ADSS) voorziening				
INFRA: Radarpost Noord te Wier 17951 BPN 1260				
Onderdelen TCE/cijfer-ontcijfer apparatuur				
ADSS omleggen NAFIN				
ADSS routers vervanging MPR				
Repres				
SMART-L trainingssimulator				
Omgevingsvergunning Herwijnen suppletie				
DBBS Beveiliging Herwijnen				
Vergunningaanvraag Wier				
Sloop MPR Systeem Wier				
Sanering OWS vervuiling Wier				
Sloop MPR AOCS NM				
Plaatsen Poortwachter				
Eenmalige aanvulling PG contract agv ECP 016 - PG-ECP002a				
ECP ntb Nieuwe planning ADS #2				
Financiele impact geluidsnormen (NNB)				
Financiele impact interventie radarsignalen (NNB)				
Nog niet toegewezen budget				
Totaal				

DTM-functies en financiering personeel MPR AOCS NM

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Voor het onderhoud aan de MPR op AOCS NM zijn nu 10 man personeel werkzaam. Dit betreft 2 burger- en 8 militaire functies. Initieel was de opzet dat deze functies met het operationeel worden van de SMART-L in Wier en Herwijnen deze functies zouden komen te vervallen. Deze functies zijn dan ook aangeduid met "datum tot en met", DTM-functies.

Datum
19 februari 2021

Onze referentie

De functies worden nu bekostigd uit de CLSK-formatie budgetten. Dit is de afgelopen jaren mogelijk geweest, omdat wij 97,3% van de formatieve omvang van de CLSK-organisatie gefinancierd krijgen. Nu de vullingsgraad van het CLSK toeneemt, is er geen mogelijkheid meer om de DTM-stoelen te financieren met de ruimte binnen de "O" versus de "P".

Met de vertraging in realisatie van Herwijnen is het ook noodzakelijk deze functies langer aan te houden. De verwachting is dat dit nog minimaal 2 jaar nodig zal zijn. Voor deze DTM-stoelen zijn er nooit formatieplekken "ter compensatie" vacant gehouden. Tot en met 2018 heeft vanuit Den Haag financiële compensatie plaatsgevonden, maar de verwachting is altijd geweest dat na 2018 deze functies niet meer nodig zouden zijn. De functies zijn uiteraard nog wel noodzakelijk, maar hiervoor is geen financiële dekking binnen het CLSK.

Onderstaand een overzicht van de bendigde kosten. Voor 2 jaar komt dit dan op een bedrag van 1,4 mlj. De vraag is dan ook waar de komende twee jaar deze DTM functies van betaald kunnen gaan worden.

Normen CLSK							Totalen Burger personeel		
BURGERP	Formatie		Personele exploitatie		Mat exploitatie		Norm bedrag per VTE CLSK	Aantal VTE (*)	Totaal integrale kostprijs CLSK
Schaal	Salarissen/Sociale lasten (middensommen)	Toelage Burger Personeel	Overige formatie gebonden uitgaven	Opleidingen	Persoons-gebonden uitgaven	Overige formatie gebonden uitgaven (bureaazaken)			
	BP U100001	BP U100009	BP U100093	BP U100012	BP U100014	BP U100030			
		2,92%	4,23%						
5	50.494	1.474	2.136	1.077	4.031	909	60.121	2	120.241
							Totaal BP	2	€ 120.241
Normen CLSK							Totalen Militair personeel		
MILITAIR	Formatie		Personele exploitatie		Materiele exploitatie		Norm bedrag per VTE CLSK	Aantal VTE (*)	Totaal integrale kostprijs CLSK
Rang	Salarissen/Sociale lasten (middensommen)	Toelage Militair personeel	Overige formatie gebonden uitgaven	Opleidingen	Persoons-gebonden uitgaven	Overige formatie gebonden uitgaven (bureaazaken)			
	BP U100002	BP U100010	BP U100093	BP U100012	BP U100014	BP U100030			
		8,97%	4,23%						
Sgt1/Wmr1	€ 52.057	€ 4.670	€ 2.202	€ 1.036	€ 3.878	875	€ 64.717	2	€ 129.435
Sm/Ow	€ 59.731	€ 5.358	€ 2.527	€ 1.189	€ 4.450	1.003	€ 74.258	5	€ 371.288
Elt	€ 67.548	€ 6.059	€ 2.857	€ 1.344	€ 5.032	1.135	€ 83.976	1	€ 83.976
							Totaal MP	8	€ 584.698
							Totaal	10	€ 704.940

VERSLAG

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 2 maart 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden [redacted] (voorzitter)
 [redacted] (verslag)
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)
 Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

[redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

2 maart 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 Verslag vorige keer geen opmerkingen.
2. Stand van zaken
 - a. Sitrep radars noord en zuid (bijlage)
 - b. Financiën (bijlage) -> opstart herijking?
 Zodra bekend is hoeveel en wanneer er aanvullende financiën benodigd zijn, kan het proces van herijking opgestart worden.
 - c. DTM-functies MPR AOCS-NM (bijlage)
 Vanuit CLSK is aangegeven dat financiering van de DTM-functies noodzakelijk is. DPlan geeft aan dat eerst een gesprek met Thales wordt belegd om te bekijken of er enige coulantie vanuit Thales is irt het onderhoudscontract (contractuele verplichtingen vs werkelijk gemaakte onderhoudskosten). En daarmee of de DTM-functies met de ontstane ruimte in het onderhoudscontract gefinancierd kunnen worden. Indien er geen coulantie is, wordt dit vanuit DPlan geëscaleerd. Daarna pas wordt bekeken of dit vanuit het projectbudget gefinancierd kan worden. CLSK vraagt ook om aandacht voor financiering van aanvullende exploitatiekosten.
 - d. Vervolgprocedure zuidelijke radar (consequenties motie-Van Helvert).
 De intentie is om de motie uit te voeren, binnen de afweging bescherming landsbelang en de consequenties van het stopzetten van de RCR-procedure. Aanvullende alternatieven worden nader onderzocht. De planning voor het alternatieve locatieonderzoek is mede afhankelijk van de omvang van het zoekgebied. Planning wordt met TNO en RVB afgestemd (streven eind mei gereed). Actie voor DMO om dit onderzoek uit te (laten) voeren.
 Daarnaast wordt ook nogmaals gekeken naar alternatieven voor de bewaking van het luchtruim. Dplan dzv uitvoering met ondersteuning van CLSK en DMO.
 - e. Beantwoording Kamervragen Wier zijn vrijdag 26 februari verstuurd.

3. Vervolg komende periode

- a. Toevoegen landsadvocaat aan Team Herwijnen.
Rol van de landsadvocaat is het bewaken van een zorgvuldige en consequente redeneerlijn in de te volgen procedure en realisatie. DPlan geeft dat deze inzet ook vanuit PTG moet worden gezien en dan ook kijken naar de "covernance". Dit inzet van de landsadvocaat zal ook worden voorgelegd bij Stas. Er is een contract met Landsadvocaat. De opdrachtvorming gaat via DJZ. De inzet ook afstemmen DVM irt afspraak met RVB. DMO pakt dit samen met DGB op.
- b. Geluidsmaatregelen Wier (o.b.v. analyses Thales en TNO)
- c. Overdracht radar Wier van DMO aan CLSK (begin april)
Als radar operationeel in gebruik genomen gaat worden, dan dient dit ook tijdig naar de omgeving gecommuniceerd te worden. De communicatielijn komt op de agenda voor over twee weken.
Als de geluidsproblematiek nog niet is opgelost, wordt de radar in de nacht niet gebruikt. De uitzondering hierop is dat als het operationeel noodzakelijk is, de radar in de nacht wel gebruikt wordt. CLSK geeft aan dat goed beschreven moet zijn wat deze situaties dan zijn en wie dan bepaalt op dat moment dat de radar aan mag. Mogelijk situaties dat wel in gebruik ook goed communiceren.

4. Rondvraag en sluiting

- a. Frequentie blijft wekelijks tot half april. Daarna frequentie opnieuw bepalen.
- b. Komend overleg 9 maart om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen:

- Stand van zaken
- Financiën
- DTM-functie
- Gespreksverslag "Werkgroep Wier" en enquête (separaat)

Besluit:

Datum	Besluit	Wie
2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

ACTIE:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-03-02	Financiering DTM-functies -> gesprek door LCW laten initiëren met Thales (financiële ruimte in onderhoudscontract)	
2	2021-03-02	Uitvoeren alternatieve locatieonderzoek ism RVB en TNO	
3	2021-03-02	Onderzoek naar alternatieven voor luchtruimbewaking	
4	2021-03-02	Opdracht formuleren voor inzet Landsadvocaat	
5	2021-03-02	SOP/WIC laten ontwikkelen voor gebruik radar in de nachtperiode (indien geluidsproblematiek nog niet is	

	opgelost)	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
--	-----------	------------------------------------

Bijlage: Stand van zaken (maandag 1 maart)

Datum

2 maart 2021

Onze referentie

Radar noord/ Wier

- Communicatie bewoners: Op 25 februari is een bewonersbrief bij ca 3500 adressen bezorgd. De brief kondigt het testdraaien aan en roept bewoners op hun ervaringen te delen. De radar staat aan van 09:00 uur tot 19:00 uur en gedurende twee blokken per dag: 9-11 uur en 13-15 uur wordt ook gezonden. In de brief is ook aangegeven dat als de bewoners hinder ondervinden dat zij dit dan bij Defensie kenbaar maken. De testen zijn 1 maart gestart en duren tot 26/3.
- Communicatie "Werkgroep Wier: Op 24 februari heeft een delegatie van Defensie en Thales een gesprek gehad met een "werkgroep Wier" en een wethouder van de gemeente Waadhoeke, locatie dorps huis Wier. De werkgroep bestaat uit bezorgde inwoners uit Wier. De bewoners hebben hun zorgen ten aanzien van gezondheid (straling), geluid en storing apparatuur geuit. Vanuit Defensie hebben wij aangegeven wat wij hebben gedaan om de klachten te verminderen, waar we nu nog mee bezig zijn en wat het doel is. Het verslag van dit overleg is separaat bijgevoegd. Het gesprek is door de bewoners als positief ervaren.
- Onderzoeken geluidsoverlast: TNO heeft nader trillings- en geluidsonderzoek uitgevoerd en Thales heeft de sensoren in de radar uitgelezen. Het doel is een beter beeld te krijgen van de geluidsbron en de weg die het geluid door de radarinstallatie aflegt. De data van de metingen komt in week 10 beschikbaar. In week 11 een nadere analyse op de oorzaak en waarmee bepaald kan worden welke maatregelen zinvol zijn.
- Door Dekra zijn aanvullende stralingsmeting gedaan. Concept rapportage is maandag 1 maart beschikbaar gekomen. TNO gevraagd voor nadere duiding.
- Overdracht radar aan CLSK: De planning is om de radar begin april over te dragen van DMO aan CLSK en operationeel in gebruik te nemen. Als de geluidsproblemen op dat moment nog niet zijn verholpen, wordt de radar 's nachts niet ingezet. Dinsdag middag 2 maart is een progress-meeting DMO, CLSK, Thales en DPLAN.
- Kamervragen Wier: de beantwoording van de Kamervragen zijn vrijdag 26 maart naar de Kamer verstuurd.

Radar zuid / Herwijnen

- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj en Van Helvert (WGO 30/11):
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): half maart beschikbaar
 - o Onderzoek TNO naar het zoekgebied in NL voor de zuidelijke radar op 34m hoogte: planning ntb.
 - o Onderzoek RVB naar geschikte locaties binnen het nieuwe zoekgebied in NL: planning ntb.
 - o BAM geeft opgave van de globale meerkosten om het huidige ontwerp voor radartoren Herwijnen op te hogen naar 30 en 34 meter. Bij ophoging tot 30 meter kan volstaan worden met de huidige constructie.

- Motie-Van Helvert (Notaoverleg 3/2): De consequenties van het stopzetten van de RCR Herwijnen zijn in kaart gebracht. De brief is in concept vorm aan Stas aangeboden.
- Ruimtelijke vervolprocedure: Het is mijn dringende advies hier een professioneel team van de Landsadvocaat op te zetten. Bij mijn vorige werkgever heb ik samen met Pels Rijcken/ [REDACTED] enkele lang slepende dossiers tot besluit gebracht (o.a. A4 Delft – Schiedam, versterking Markermeerdijken). De kosten van hun inzet zijn aanzienlijk, maar kans op succes zeer groot.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

2 maart 2021

Onze referentie

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 maart 2021

Onze referentie

- Restant budget (middelreservering plus niet toegekend budget) = 5.1.2.b
- Hiervan gereserveerd 5.1.2.b
- Niet toegekend budget 5.1.2.b
- Verschuiving in kasreeks

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
In facturatie c.q. betaald	5.1.2.b						
Verplicht FINAD							
Bestellingen M&F							
Aanvragen tot bestelling							
VMB							
Middelenreservering							
Nog niet toebedeeld							
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
Totaal Middelenmarkeringen	5.1.2.b						
DLP 21.0							
Verschil							

[illegible]

DTM-functies en financiering personeel MPR AOCS NM

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Voor het onderhoud aan de MPR op AOCS NM zijn nu 10 man personeel werkzaam. Dit betreft 2 burger- en 8 militaire functies. Initieel was de opzet dat deze functies met het operationeel worden van de SMART-L in Wier en Herwijnen zouden komen te vervallen. Deze functies zijn dan ook aangeduid met "datum tot en met", DTM-functies.

Datum
2 maart 2021

Onze referentie

De functies worden nu bekostigd uit de CLSK-formatie budgetten. Dit is de afgelopen jaren mogelijk geweest, omdat wij 97,3% van de formatieve omvang van de CLSK-organisatie gefinancierd krijgen. Nu de vullingsgraad van het CLSK toeneemt, is er geen mogelijkheid meer om de DTM-stoelen te financieren met de ruimte binnen de "O" versus de "P".

Met de vertraging in realisatie van Herwijnen is het ook noodzakelijk deze functies langer aan te houden. De verwachting is dat dit nog minimaal 2 jaar nodig zal zijn. Voor deze DTM-stoelen zijn er nooit formatieplekken "ter compensatie" vacant gehouden. Tot en met 2018 heeft vanuit Den Haag financiële compensatie plaatsgevonden, maar de verwachting is altijd geweest dat na 2018 deze functies niet meer nodig zouden zijn. De functies zijn uiteraard nog wel noodzakelijk, maar hiervoor is geen financiële dekking binnen het CLSK.

Onderstaand een overzicht van de benodigde kosten. Voor 2 jaar komt dit dan op een bedrag van 1,4 mlj. De vraag is dan ook waar de komende twee jaar deze DTM functies van betaald kunnen gaan worden.

Normen CLSK							Totalen Burger personeel		
BURGERP	Formatie		Personele exploitatie		Mat exploitatie		Norm bedrag per VTE CLSK	Aantal VTE (*)	Totaal integrale kostprijs CLSK
Schaal	Salarissen/Sociale lasten (middensommen)	Toelage Burger Personeel	Overige formatie gebonden uitgaven	Opleidingen	Persoons-gebonden uitgaven	Overige formatie gebonden uitgaven (bureaazaken)			
	BP U100001	BP U100009	BP U100093	BP U100012	BP U100014	BP U100030			
		2,92%	4,23%						
5	50.494	1.474	2.136	1.077	4.031	909	60.121	2	120.241
							Totaal BP	2	€ 120.241
Normen CLSK							Totalen Militair personeel		
MILITAIR	Formatie		Personele exploitatie		Materiele exploitatie		Norm bedrag per VTE CLSK	Aantal VTE (*)	Totaal integrale kostprijs CLSK
Rang	Salarissen/Sociale lasten (middensommen)	Toelage Militair personeel	Overige formatie gebonden uitgaven	Opleidingen	Persoons-gebonden uitgaven	Overige formatie gebonden uitgaven (bureaazaken)			
	BP U100002	BP U100010	BP U100093	BP U100012	BP U100014	BP U100030			
		8,97%	4,23%						
Sgt1/Wmr1	€ 52.057	€ 4.670	€ 2.202	€ 1.036	€ 3.878	875	€ 64.717	2	€ 129.435
Sm/Ow	€ 59.731	€ 5.358	€ 2.527	€ 1.189	€ 4.450	1.003	€ 74.258	5	€ 371.288
Elt	€ 67.548	€ 6.059	€ 2.857	€ 1.344	€ 5.032	1.135	€ 83.976	1	€ 83.976
							Totaal MP	8	€ 584.698
							Totaal	10	€ 704.940

Defensie Materieel Organisatie
Ministerie van Defensie

agenda

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie

Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres

Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
[redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

19 februari 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum 9 maart 2021
Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats **Via MS Teams**
Genodigden [redacted] (voorzitter)
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)
[redacted] (verslag)
Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted]

1. Opening en mededelingen
 - a. Verslag vorige keer
2. Stand van zaken
 - a. Sitrep radars noord en zuid (bijlage)
 - b. Inzet Landsadvocaat ([redacted])
 - c. Overdracht radar Wier van DMO aan CLSK (begin april)
 - i. Integratie testen
 - ii. Accreditatie
 - iii. Zendvergunning
3. Vervolg komende periode
 - a. Geluidsmaatregelen Wier (o.b.v. analyses Thales en TNO) (DMO)
 - b. Communicatie omtrent operationeel in gebruik nemen (DCO en CLSK)
4. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg 16 maart om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen:

- Stand van zaken

Bijlage: Stand van zaken (maandag 8 maart)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Radar noord/ Wier

Datum
19 februari 2021

Onze referentie

- Communicatie bewoners: Op 25 februari is een bewonersbrief bij ca 3500 adressen bezorgd. De brief kondigt het testdraaien aan en roept bewoners op hun ervaringen te delen. De radar staat aan van 09:00 uur tot 19:00 uur en gedurende twee blokken per dag: 9-11 uur en 13-15 uur wordt ook gezonden. In de brief is ook aangegeven dat als de bewoners hinder ondervinden dat zij dit dan bij Defensie kenbaar maken. De testen zijn 1 maart gestart en duren tot 26/3.
- Klacht omwonende; Op 4 maart heeft een bewoner, tevens lid werkgroep Wier, wederom geklaagd over het geluid, mn in de ochtend bij het wakker worden. In overleg met CLSK en AOCS is de opstart van de radar verplaatst naar 08:00 uur (ipv 07:00 uur). Klacht is hiermee niet opgelost, maar klager is hier wel tevreden mee.
- Naast deze klacht zijn er nog drie klachten binnen gekomen. Dit betreffen nog klachten gebaseerd op de oude situatie (wifi-verstoringen), of geen causaliteit (wegvallen GPS om 1600 uur als we niet aan het zenden zijn, en een kapotte wasmachine op donderdag 25 feb, terwijl de radar pas 1 maart is aangezet).
- Onderzoeken geluidsoverlast: TNO heeft nader trillings- en geluidsonderzoek uitgevoerd en Thales heeft de sensoren in de radar uitgelezen. Het doel is een beter beeld te krijgen van de geluidsbron en de weg die het geluid door de radarinstallatie aflegt. De data van de eerste metingen is in week 10 beschikbaar gekomen. Op basis van een eerste analyse wordt in week 11 wederom aanvullende metingen gedaan. In week 12 een verdere analyse op de oorzaak en waarmee bepaald kan worden welke maatregelen zinvol zijn.
- Door Dekra zijn aanvullende stralingsmeting gedaan. Concept rapportage is maandag 1 maart opgeleverd. Deze ligt voor een peer review bij TNO (11 maart krijgen we een reactie).
- Overdracht radar aan CLSK: De planning is om de radar begin april over te dragen van DMO aan CLSK en operationeel in gebruik te nemen. Als de geluidsproblemen op dat moment nog niet zijn verholpen, wordt de radar 's nachts niet ingezet.
- Integratie op AOCS.
 - o Bij testen op AOCS worden diverse problemen ervaren. Op 10 mrt komt Thales bij AOCS om problemen te bekijken.
 - o 5.1.1.b [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
 - o 5.1.1.b [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
Ook hier licht de verwachting tussen de 2 en 6 maanden voor volledige afronding. Er is voor dit punt een alternatief waarmee tijdelijk gewerkt kan worden.
- Accreditatie: Voor de accreditatie moet het accreditatie dossier gevuld worden. Projectteam werkt hard om alles binnen twee weken op papier te hebben. De BA heeft dan twee weken om een oordeel te vellen. In het meest positieve scenario, en dat zit er tot op heden wel in, hebben we eind van de maand een IATO, maar dan mag er niets tegenzitten.
- Zendvergunning: Defensie heeft een zend toewijzing tot 2025. Voor het testen maakt CLSK nu gebruik van deze toewijzing. Door CLSK zijn bij

bureau NARFA de gegevens omtrent de SMART-L en het gebruik hiervan ingediend. Tevens is concept rapportage van Dekra bij NARFA ingediend. Hiermee kan NARFA de gegevens voor het telecomregister bij Autoriteit Telecom compleet maken. Tzt zal zendtoewijzing dan verlengt worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 februari 2021

Onze referentie

Radar zuid / Herwijnen

- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj en Van Helvert (WGO 30/11):
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): 2^e helft maart beschikbaar
 - o Concept opdracht te bespreken op 9 mrt met betrokken partijen:
 - Onderzoek TNO naar het zoekgebied in NL voor de zuidelijke radar op 34m hoogte.
 - Onderzoek RVB naar geschikte locaties binnen het nieuwe zoekgebied in NL.
 - o BAM geeft opgave van de globale meerkosten om het huidige ontwerp voor radartoren Herwijnen op te hogen naar 30 en 34 meter. Bij ophoging tot 30 meter kan volstaan worden met de huidige constructie.
- Motie-Van Helvert (Notaoverleg 3/2): De consequenties van het stopzetten van de RCR Herwijnen zijn in kaart gebracht. De brief met de reactie op de motie van Van Helvert is op 3 maart naar de Kamer verzonden.
- Reactie op brief gemeente West Betuwe is op 3 maart verstuurd
- Projectleider RVB, [REDACTED], heeft zijn opdracht interne aan RVB terug gegeven. RVB gaat op zoek naar een vervanger. Rol en verantwoordelijkheden zullen ook afgestemd moeten worden irt inzet landsadvocaat.

VERSLAG

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum 9 maart 2021
Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats **Via MS Teams**
Genodigden [redacted] (voorzitter)
[redacted] (afwezig)
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)
[redacted] (verslag)

Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
[redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

9 maart 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. [redacted] is afwezig. De honneurs worden waargenomen door [redacted]
 - b. Verslag vorige keer.
 - i. [redacted] heeft een opmerking over rol en verantwoordelijkheden van het RVB irt de inzet van de Landsadvocaat en de afstemming hierover met de huidige opdracht die loopt bij RVB.
 - ii. Verzoek om actiepunten te nummeren.
 - c. Status actiepunten zie onderstaand. Voorstel is of er synchronisatiematrix gemaakt moet worden. Opgenomen als actiepunt.
2. Stand van zaken
 - a. Sitrep radars noord en zuid (bijlage)
 - b. Communicatie mbt klachten in een breder kader met de omgeving opzetten/delen. CLSK heeft een format van een rapportage. Tevens afspraken "Werkgroep Wier" mbt communicatie nader invullen. Opgenomen als actiepunt.
 - c. Algemene opmerking over de rol en verantwoordelijkheden RVB in politieke gevoelige projecten. Hier graag aandacht voor irt de dynamiek die hiermee samenhangt en het niveau waarop stuurgroepen worden ingericht.
 - d. Inzet Landsadvocaat ([redacted]). Behoeftestelling is door [redacted] geformuleerd. Deze wordt toegelicht. Woensdag verder overleg met LA. Vraag vanuit RVB is wat dan de rol van RVB is. Graag nadere afstemmen. Hier is 18 mrt een nader overleg voor ingepland.
 - e. Overdracht radar Wier van DMO aan CLSK (begin april)
 - i. Integratie testen
 - ii. Accreditatie, voor overdracht nu maximaal haalbaar IATO. Door stuurgroep wordt dit als acceptabel bevonden.
 - iii. Zendtoewijzing geldig t/m 2025. Gegevens voor antenne register worden door bureau NARFA overlegd aan Autoriteit Telecom.

3. Vervolg komende periode
 - a. Geluidsmaatregelen Wier (o.b.v. analyses Thales en TNO) (DMO). Aankomend overleg zijn er nog geen resultaten. Dit schuift door naar de week erna.
 - b. Communicatie omtrent operationeel in gebruik nemen (DCO en CLSK). DMO in samenspraak met DCO en CLSK communicatie opzetten Vanuit Defensie moeten we tijdig communiceren over wanneer de radar operationeel in gebruik genomen gaat worden.
4. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg 16 maart om 08:00 uur via MS Teams
 - b. [REDACTED] volgende week afwezig.
 - c. [REDACTED] geeft aan dat [REDACTED] contact heeft gehad met [REDACTED].

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	[REDACTED]

ACTIE:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-03-02	Financiering DTM-functies -> gesprek door LCW laten initiëren met Thales (financiële ruimte in onderhoudscontract). Status 210903: 17 mrt overleg Thales	[REDACTED]
2	2021-03-02	Uitvoeren alternatieve locatieonderzoek ism RVB en TNO. Status 210903: op 9 mrt om 10:00 uur overleg om dit verder te bespreken. Dan ook planning te bespreken.	[REDACTED]
3	2021-03-02	Onderzoek naar alternatieven voor luchtruimbewaking Status 210903: [REDACTED] in overleg met CLSK.	[REDACTED]
4	2021-03-02	Opdracht formuleren voor inzet Landsadvocaat Status 210903: behoefte is geschreven. DJZ akkoord. LA bereid om hier invulling aan te geven. Woensdag as uitvoering bespreken. Actie afgehandeld.	[REDACTED]
5	2021-03-02	SOP/WIC laten ontwikkelen voor gebruik radar in de nachtperiode (indien geluidsproblematiek nog niet is opgelost). Status 210903: is in progress.	[REDACTED]
6	2021-03-09	Voorstel; maken synchronisatie matrix van actiepunten	[REDACTED]
7	2021-03-09	Opzetten communicatie naar omgeving Wier irt (afhandeling) klachten en verruiming zendblok.	[REDACTED] (ism DCO en CLSK)

Bijlagen:

- Stand van zaken

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

9 maart 2021

Onze referentie

Bijlage: Stand van zaken (maandag 8 maart)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Radar noord/ Wier

Datum
9 maart 2021

Onze referentie

- Communicatie bewoners: Op 25 februari is een bewonersbrief bij ca 3500 adressen bezorgd. De brief kondigt het testdraaien aan en roept bewoners op hun ervaringen te delen. De radar staat aan van 09:00 uur tot 19:00 uur en gedurende twee blokken per dag: 9-11 uur en 13-15 uur wordt ook gezonden. In de brief is ook aangegeven dat als de bewoners hinder ondervinden dat zij dit dan bij Defensie kenbaar maken. De testen zijn 1 maart gestart en duren tot 26/3.
- Klacht omwonende; Op 4 maart heeft een bewoner, tevens lid werkgroep Wier, wederom geklaagd over het geluid, mn in de ochtend bij het wakker worden. In overleg met CLSK en AOCS is de opstart van de radar verplaatst naar 08:00 uur (ipv 07:00 uur). Klacht is hiermee niet opgelost, maar klager is hier wel tevreden mee.
- Naast deze klacht zijn er nog drie klachten binnen gekomen. Dit betreffen nog klachten gebaseerd op de oude situatie (wifi-verstoringen), of geen causaliteit (wegvallen GPS om 1600 uur als we niet aan het zenden zijn, en een kapotte wasmachine op donderdag 25 feb, terwijl de radar pas 1 maart is aangezet).
- Onderzoeken geluidsoverlast: TNO heeft nader trillings- en geluidsonderzoek uitgevoerd en Thales heeft de sensoren in de radar uitgelezen. Het doel is een beter beeld te krijgen van de geluidsbron en de weg die het geluid door de radarinstallatie aflegt. De data van de eerste metingen is in week 10 beschikbaar gekomen. Op basis van een eerste analyse wordt in week 11 wederom aanvullende metingen gedaan. In week 12 een verdere analyse op de oorzaak en waarmee bepaald kan worden welke maatregelen zinvol zijn.
- Door Dekra zijn aanvullende stralingsmeting gedaan. Concept rapportage is maandag 1 maart opgeleverd. Deze ligt voor een peer review bij TNO (11 maart krijgen we een reactie).
- Overdracht radar aan CLSK: De planning is om de radar begin april over te dragen van DMO aan CLSK en operationeel in gebruik te nemen. Als de geluidsproblemen op dat moment nog niet zijn verholpen, wordt de radar 's nachts niet ingezet.
- Integratie op AOCS.
 - o Bij testen op AOCS worden diverse problemen ervaren. Op 10 mrt komt Thales bij AOCS om problemen te bekijken.
 - o 5.1.1.b [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted].
 - o 5.1.1.b [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
Ook hier licht de verwachting tussen de 2 en 6 maanden voor volledige afronding. Er is voor dit punt een alternatief waarmee tijdelijk gewerkt kan worden.
- Accreditatie: Voor de accreditatie moet het accreditatie dossier gevuld worden. Projectteam werkt hard om alles binnen twee weken op papier te hebben. De BA heeft dan twee weken om een oordeel te vellen. In het meest positieve scenario, en dat zit er tot op heden wel in, hebben we eind van de maand een IATO, maar dan mag er niets tegenzitten.
- Zendvergunning: Defensie heeft een zend toewijzing tot 2025. Voor het testen maakt CLSK nu gebruik van deze toewijzing. Door CLSK zijn bij

bureau NARFA de gegevens omtrent de SMART-L en het gebruik hiervan ingediend. Tevens is concept rapportage van Dekra bij NARFA ingediend. Hiermee kan NARFA de gegevens voor het telecomregister bij Autoriteit Telecom compleet maken. Tzt zal zendtoewijzing dan verlengt worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 maart 2021

Onze referentie

Radar zuid / Herwijnen

- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj en Van Helvert (WGO 30/11):
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): 2^e helft maart beschikbaar
 - o Concept opdracht te bespreken op 9 mrt met betrokken partijen:
 - Onderzoek TNO naar het zoekgebied in NL voor de zuidelijke radar op 34m hoogte.
 - Onderzoek RVB naar geschikte locaties binnen het nieuwe zoekgebied in NL.
 - o BAM geeft opgave van de globale meerkosten om het huidige ontwerp voor radartoren Herwijnen op te hogen naar 30 en 34 meter. Bij ophoging tot 30 meter kan volstaan worden met de huidige constructie.
- Motie-Van Helvert (Notaoverleg 3/2): De consequenties van het stopzetten van de RCR Herwijnen zijn in kaart gebracht. De brief met de reactie op de motie van Van Helvert is op 3 maart naar de Kamer verzonden.
- Reactie op brief gemeente West Betuwe is op 3 maart verstuurd
- Projectleider RVB, [REDACTED], heeft zijn opdracht interne aan RVB terug gegeven. RVB gaat op zoek naar een vervanger. Rol en verantwoordelijkheden zullen ook afgestemd moeten worden irt inzet landsadvocaat. Samenwerking en randvoorwaarden worden nog nader afgestemd.

agenda

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **16 maart 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

(voorzitter)
 (Rijksvastgoedbedrijf) (afwezig)
 (verslag)

Kopie aan

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M
 @mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

15 maart 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
 - a. Verslag vorige keer en status actiepunten
 - b. afwezig.
 - c. is wk 12 afwezig. Wordt op 23 maart namens het projectteam vervangen door
2. Stand van zaken
 - a. Sitrep radars noord en zuid (bijlage)
 - b. Overdracht radar Wier van DMO aan CLSK (begin april)
 - i. Communicatie omgeving (afhandeling klachten en uitbreiden zendblok van 09 – 15 uur)
 - ii. Toezegging Stas -> validatie stralingsbelasting vóór ingebruikname. Definitief rapport Dekra nog niet beschikbaar (zie stavaza). Hoe hiermee omgaan irt operationeel willen gaa?
3. Vervolg komende periode
 - a. Geluidsmaatregelen Wier (o.b.v. analyses Thales en TNO) (DMO)
4. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg 23 maart om 08:00 uur via MS Teams (verslag door)

Bijlagen:

- Stand van zaken

Radar noord/ Wier

Datum
15 maart 2021

Onze referentie

- Status klachten: Klachten ontvangen over verstoring van TV-signaal (betreft buiten de tijden dat radar zendt), klacht over een kapotte wasmachine in januari (causaliteit niet meer aantoonbaar) en een klacht over eenmalig wegvallen en terugkomen Wifi signaal. Klagers zijn benaderd en geïnformeerd dat er geen directe relatie ligt met de radar.
- Onderzoeken geluidsoverlast: TNO heeft nader trillings- en geluidsonderzoek uitgevoerd en Thales heeft de sensoren in de radar uitgelezen. Vrijdag 12 maart zijn door Thales nog aanvullende metingen gedaan. Op dinsdag 16 maart is er met TNO, Thales en DMO een overleg om alle metingen te analyseren, mogelijke oorzaken te identificeren en op basis daarvan mogelijke oplossingen te benoemen.
- Door Dekra zijn aanvullende stralingsmeting gedaan. Concept rapportage is 1 maart opgeleverd. Door TNO is een peer review uitgevoerd. Dekra heeft een reactie op deze review gegeven. Met TNO en Dekra consensus vinden over de rapportage. Definitieve rapportage nog niet beschikbaar.
- Overdracht radar aan CLSK: De planning is om de radar begin april over te dragen van DMO aan CLSK en operationeel in gebruik te nemen.
 - o Als de geluidsproblemen op dat moment nog niet zijn verholpen, wordt de radar 's nachts niet ingezet.
 - o Er is door de Stas aangegeven dat de radar pas in gebruik genomen gaat worden als de stralingsbelasting is gevalideerd. Nu de definitieve rapportage van Dekra nog niet beschikbaar is (zie punt hierboven), kunnen we de validatie nog niet communiceren. Hoe hiermee omgaan irt operationeel gaan?
- Integratie op AOCS.
 - o Bij testen op AOCS worden diverse problemen ervaren. Op 10 mrt is Thales bij AOCS geweest om problemen op te lossen. Diverse vorderingen gemaakt. AOCS gaat verder met testen.
 - o Architectuur verbinding tussen AOCS NM en Wier en de koppelvlakken is ism JIVC nader omschreven. **5.1.1.b** DMO is in overleg met JIVC voor uitvoeren van redundantie.
 - o Accreditatie; VIR E&E is doorlopen, bruto risicowaarde is bepaald, maatregelen zijn benoemd. Nu dialoog met IBEV over deze maatregelen en daarmee netto risicowaarde. Vanuit netto risicowaarde SOC en SOC-K opmaken Op basis van netto risico waarde en SOC kan (I)ATO afgegeven worden.

Radar zuid / Herwijnen

- Opdracht en inzet Landsadvocaat is met Bureau Pels Rijcken besproken. Inzet afroepen via "Landscontract" via DJZ. Aandacht voor goed omschrijven nut en noodzaak, de invulling hiervan en mogelijke alternatieven (uitgaand van bestaande SMART-L in Wier), ondersteunen bij alternatieve locatie onderzoek, RCR-procedure (w.o. nadere onderbouwing wel/niet MER) en ook bij juridische consequenties stopzetten RCR.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj en Van Helvert (WGO 30/11):
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): planning initieel 2^e helft maart beschikbaar. Nu er nog diverse opmerkingen zijn op rapport Dekra

- kan TNO deze gegevens niet gebruiken voor het “nabije veld”.
Planning schuift op.
- o Concept opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken op 9 mrt met betrokken partijen. Voor 19 maart krijgen we een financiële raming en planning van TNO en RVB.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
15 maart 2021

Onze referentie

VERSLAG

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 16 maart 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

[redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (Rijksvastgoedbedrijf) (afwezig)
 [redacted] (verslag)
 [redacted]

Kopie aan

[redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

19 maart 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. Verslag vorige keer en status actiepunten
 - b. [redacted] afwezig.
 - c. [redacted] is wk 12 afwezig. Wordt op 23 maart namens het projectteam vervangen door [redacted]
2. Stand van zaken
 - a. Sitrep radars noord en zuid (bijlage)
 - b. Overdracht radar Wier van DMO aan CLSK (begin april)
 - i. Communicatie omgeving (afhandeling klachten en uitbreiden zendblok van 09 – 15 uur). Na publicatie in LC met omroep om klachten te melden, zijn er veel meldingen binnen gekomen. Deze worden nu eerst geregistreerd en geanalyseerd. Eerst moeten deze klachten worden afgehandeld voordat we gaan communiceren met verruiming van het zendblok. DCO heeft concept communicatieplan gereed en bereidt berichtgeving naar stakeholders voor.
 - ii. Toezegging Stas -> validatie stralingsbelasting vóór ingebruikname. Definitief rapport Dekra nog niet beschikbaar (zie stavaza). Hoe hiermee omgaan irt operationeel willen gaan? De metingen van Dekra zijn tbv toetsing ICNIRP. Dit rapport wordt door TNO ook gebruikt voor validatie model. TNO model is voor validatie in Herwijnen. Dit is nu niet van belang voor operationeel gaan. Toetsing aan ICNIRP voor Wier wel noodzakelijk voor operationeel gaan. Afspraak inplannen met TNO en Dekra om rapport te bespreken.
3. Vervolg komende periode
 - a. Geluidsmaatregelen Wier (o.b.v. analyses Thales en TNO) (DMO)
 - i. Dinsdag 16 maart overleg TNO en Thales geluid. Volgende week volgt een terugkoppeling.
 - ii. Vanuit BS verzoek om radome serieus te overwegen, zowel tbv geluid en visueel. Dit zal ook echter ook vanuit

operationele en financieel perspectief beoordeeld moeten worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

4. Rondvraag en sluiting

- a. Komend overleg 23 maart om 08:00 uur via MS Teams (verslag door [REDACTED])
- b. Voor uitvoering motie Belhaj is het rapport van TNO en daarmee van Dekra nodig.

Datum
19 maart 2021

Onze referentie

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	[REDACTED]

ACTIE:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-03-02	Financiering DTM-functies -> gesprek door LCW laten initiëren met Thales (financiële ruimte in onderhoudscontract). Status 210316: 17 mrt overleg Thales	[REDACTED]
2	2021-03-02	Uitvoeren alternatieve locatieonderzoek ism RVB en TNO. Status 210316: op 9 mrt om 10:00 uur overleg om dit verder te bespreken. Dan ook planning te bespreken.	[REDACTED]
3	2021-03-02	Onderzoek naar alternatieven voor luchtruimbewaking Status 211603: Verschillende opties worden nader onderzocht. Fiches alternatieven wordt door Dplan ism met CLSK opgesteld.	[REDACTED]
5	2021-03-02	SOP/WIC laten ontwikkelen voor gebruik radar in de nachtperiode (indien geluidsproblematiek nog niet is opgelost). Status 210916: Flowdiagram is gemaakt met procesbeschrijving. Procedure verder omschrijven.	[REDACTED]
6	2021-03-09	Voorstel; maken synchronisatie matrix van actiepunten Afgehandeld.	[REDACTED]
7	2021-03-09	Opzetten communicatie naar omgeving Wier irt (afhandeling) klachten en verruiming zendblok. Status: concept communicatieplan is opgesteld. DCO gaat concept teksten maken voor communicatie rondom betreffende mijlpalen.	[REDACTED] (ism DCO en CLSK)

Bijlagen:

- Stand van zaken

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

19 maart 2021

Onze referentie

Radar noord/ Wier

Datum
19 maart 2021

Onze referentie

- Status klachten: Klachten ontvangen over verstoring van TV-signaal (betreft buiten de tijden dat radar zendt), klacht over een kapotte wasmachine in januari (causaliteit niet meer aantoonbaar) en een klacht over eenmalig wegvallen en terugkomen Wifi signaal. Klagers zijn benaderd en geïnformeerd dat er geen directe relatie ligt met de radar. In LC afgelopen donderdag artikel geplaatst met verzoek delen ervaringen. Diverse meldingen binnengekomen. Worden 17 maart opgepakt.
- Onderzoeken geluidsoverlast: TNO heeft nader trillings- en geluidsonderzoek uitgevoerd en Thales heeft de sensoren in de radar uitgelezen. Vrijdag 12 maart zijn door Thales nog aanvullende metingen gedaan. Op dinsdag 16 maart is er met TNO, Thales en DMO een overleg om alle metingen te analyseren, mogelijke oorzaken te identificeren en op basis daarvan mogelijke oplossingen te benoemen.
- Door Dekra zijn aanvullende stralingsmeting gedaan. Concept rapportage is 1 maart opgeleverd. Door TNO is een peer review uitgevoerd. Dekra heeft een reactie op deze review gegeven. Met TNO en Dekra consensus vinden over de rapportage. Definitieve rapportage nog niet beschikbaar.
- Overdracht radar aan CLSK: De planning is om de radar begin april over te dragen van DMO aan CLSK en operationeel in gebruik te nemen.
 - o Als de geluidsproblemen op dat moment nog niet zijn verholpen, wordt de radar 's nachts niet ingezet.
 - o Er is door de Stas aangegeven dat de radar pas in gebruik genomen gaat worden als de stralingsbelasting is gevalideerd. Nu de definitieve rapportage van Dekra nog niet beschikbaar is (zie punt hierboven), kunnen we de validatie nog niet communiceren. Hoe hiermee omgaan irt operationeel gaan?
- Integratie op AOCS.
 - o Bij testen op AOCS worden diverse problemen ervaren. Op 10 mrt is Thales bij AOCS geweest om problemen op te lossen. Diverse vorderingen gemaakt. AOCS gaat verder met testen.
 - o Architectuur verbinding tussen AOCS NM en Wier en de koppelvlakken is ism JIVC nader omschreven. 5.1.1.b [REDACTED] DMO is in overleg met JIVC voor uitvoeren van redundantie.
 - o Accreditatie; VIR E&E is doorlopen, bruto risicowaarde is bepaald, maatregelen zijn benoemd. Nu dialoog met IBEV over deze maatregelen en daarmee netto risicowaarde. Vanuit netto risicowaarde SOC en SOC-K opmaken Op basis van netto risico waarde en SOC kan (I)ATO afgegeven worden.

Radar zuid / Herwijnen

- Opdracht en inzet Landsadvocaat is met Bureau Pels Rijcken besproken. Inzet afroepen via "Landscontract" via DJZ. Aandacht voor goed omschrijven nut en noodzaak, de invulling hiervan en mogelijke alternatieven (uitgaand van bestaande SMART-L in Wier), ondersteunen bij alternatieve locatie onderzoek, RCR-procedure (w.o. nadere onderbouwing wel/niet MER) en ook bij juridische consequenties stopzetten RCR.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj en Van Helvert (WGO 30/11):
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m

hoogte (niet locatie-specifiek): planning initieel 2^e helft maart beschikbaar. Nu er nog diverse opmerkingen zijn op rapport Dekra kan TNO deze gegevens niet gebruiken voor het “nabije veld”. Planning schuift op.

- o Concept opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken op 9 mrt met betrokken partijen. Voor 19 maart krijgen we een financiële raming en planning van TNO en RVB.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 maart 2021

Onze referentie

Agenda

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 23 maart 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

[redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)
 [redacted] (afwezig)
 [redacted] (verslag)

Kopie aan

[redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
 Plv Directeur Projecten

M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

19 maart 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. Verslag vorige keer en status actiepunten
 - b. [redacted] is afwezig. [redacted] maakt het verslag.
2. Stand van zaken
 - a. Sitrep radars noord en zuid (bijlage)
 - b. Communicatie omgeving
 - i. Concept Communicatieplan
 - ii. Communicatie; afhandeling klachten, uitbreiden zendblok van 09 – 15 uur, zorgen straling.
 - c. Geluidsmaatregelen Wier (o.b.v. analyses Thales en TNO). Op 16 maart overleg met TNO en Thales geweest. Op basis van aanvullende metingen diverse bronmaatregelen benoemd. Thales gaat deze verder uitwerken. Tevens aanwezigheid tonaal geluid nog formeel vaststellen.
 - d. Stralingsmetingen Dekra: overleg TNO en Dekra 18 maart. Issues zijn besproken. Dekra maakt rapportage in wk 12 definitief. Resultaat; voldoet aan ICNIRP.
 - e. Overdracht radar Wier van DMO aan CLSK. Bepalen moment van overdracht
3. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor 30 maart
4. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg 30 maart om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen:

- Stand van zaken

Bijlage: Stand van zaken (vrijdag 18 maart)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Radar noord/ Wier

Datum
19 maart 2021

Onze referentie

- Status klachten: Naar aanleiding van publicatie in LC diverse klachten ontvangen. Deze worden geanalyseerd en met klagers wordt contact gelegd om de klacht nader te duiden. Dit is in progress. Vanuit CLSK demo programma LUIK gekregen. Hier in vervolg de klachten/meldingen in registreren.
Bij RVB wordt opdracht ingediend om te ondersteunen in omgevingsmanagement.
- Onderzoeken geluidsoverlast: TNO heeft nader trillings- en geluidsonderzoek uitgevoerd en Thales heeft de sensoren in de radar uitgelezen. Op dinsdag 16 maart is er met TNO, Thales en DMO een overleg geweest om alle metingen te analyseren, mogelijke oorzaken te identificeren en op basis daarvan mogelijke oplossingen te benoemen.
 - o Mogelijke bronmaatregelen:
 - Smering met hogere viscositeit
 - Optimaliseren van Servo lus-regeling op de motoren (vermoedelijk nu gebaseerd op situatie stalen toren in Hengelo)
 - Verstijving van de ophanging van beide aandrijvingen om dynamische onregelmatigheden in de tandgripping te reduceren. (vastzetten gearboxen waarmee voorkomen wordt dat deze in trilling komt)
 - Lokale verzwaring van de constructie ter plaatse van de krans nabij de aandrijfposities (mechanische impedantie verhogen ->hoe zwaarder hoe minder de trilling bij een gelijkblijvende hoeveelheid energie)
 - o Thales onderzoekt uitvoerbaarheid van deze maatregelen. Testen op Hengelo en als positief dan implementeren op Wier. Als niet positief, dan kijken naar afschermen (opening bij lager of radome). Vanuit Thales voor radome kosten indicatie 2mlj en doorlooptijd 2 jaar.
- Door Dekra zijn aanvullende stralingsmeting gedaan. Met TNO en Dekra heeft op 18 maart een overleg plaatsgevonden. TNO en Dekra hebben consensus over de rapportage. Definitieve rapportage wordt in week 12 verwacht. Daarna ook communiceren naar de omgeving.

Communicatie:

- Op 18 maart heeft een overleg met BS en gemeente Waadhoeke plaatsgevonden. Op 16 maart heeft de gemeente een gesprek gehad met de werkgroep/inwoners, waarbij de emoties opliepen. De werkgroep had voorafgaand een brief gestuurd naar de gemeente waarin zij hun zorgen over straling en de rol van de gemeente uitten (ook bericht in LC). Er zijn veel zorgen over stralingsgezondheid onder de inwoners. Om de zorgen weg te nemen én in contact te blijven met de omgeving is vanuit BS het volgende voorstel gedaan :

	Wat	Opmerkingen
23 maart (na stuurgroep)	Procesbericht versturen en plaatsen op website	Plan/planning zoals opgenomen in dit procesoverzicht moet worden goedgekeurd.
t/m 26 maart	Draaien: 08:00 – 19:00	

	Zenden: 09:00 - 11:00 13:00 - 15:00	DIR PROJECTEN PROJN/STGP Datum 19 maart 2021 Onze referentie
27 maart	Beschikbaar stellen stralingsrapport Aankondigen dat draai/zendtijd wordt uitgebreid	Zowel rapport DEKRA + oplegger in jip janneke Stralingsrapport moet voor in gebruik name + interferentie moet zijn opgelost om zendtijd te kunnen uitbreiden. Uitbreiden zendtijd zou namelijk leiden tot verhoging van klachten en weerstand. Advies is ook beschikbaar stellen vóór uitbreiden zendtijd, zodat mensen weten dat het niet schadelijk is.
27 maart t/m 14 april(?)	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 08:00 - 19:00	Zendtijd uitbreiden
Week 6 april	GGD/EMV bijeenkomst	Georganiseerd door gemeente
Week 12 april (14 april?)	Defensie bijeenkomst	Bespreken voortgang project en oplossingsrichtingen voor geluid
Vanaf 12 april	Geluidsmaatregelen nemen	Kleine maatregelen kunnen evt. genomen worden
Eind april/begin mei	Tussenstand gesprek met omgeving	Reflectie op genomen geluidsmaatregelen en wat nog meer kan
?????	Draaien en zenden: 24/7	Geluidsmaatregelen leiden tot reductie onder de norm

- Integratie op AOCS.
 - o Bij testen op AOCS worden diverse problemen ervaren. Deze "kinderziektes" zijn met Thales kort gesloten. Mogelijke oplossing via ECP aanpassen. AOCS omschrijft behoefte voor deze ECP.
 - o Architectuur verbinding tussen AOCS NM en Wier en de koppelvlakken is ism JIVC nader omschreven. 5.1.1.b. IVB voor uitvoeren van redundantie is opgesteld en bij JIVC ingediend. Uitdaging is om de uitvoering van deze IVB hoger op prioriteit bij JIVC te krijgen.
 - o Vanuit JIVC moet nog een Dossier Afspraken en Procedures (DAP) opgesteld worden. Dit ten behoeve van de te leveren services door JIVC aan CLSK. Afspraken over opstellen hiervan zijn met JIVC gemaakt.
 - o Accreditatie; VIR E&E is doorlopen, bruto risicowaarde is bepaald, maatregelen zijn benoemd. Dit ligt ter beoordeling bij BA. Op basis van netto risico waarde en SOC kan mogelijk (I)ATO afgegeven worden.

Radar zuid / Herwijnen

- Opdracht en inzet Landsadvocaat is met Bureau Pels Rijcken besproken. Inzet afroepen via "Landscontract" via DJZ. Aandacht voor goed omschrijven nut en noodzaak, de invulling hiervan en mogelijke alternatieven (uitgaand van bestaande SMART-L in Wier), ondersteunen bij alternatieve locatie onderzoek, RCR-procedure (w.o. nadere onderbouwing wel/niet MER) en ook bij juridische consequenties stopzetten RCR.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj en Van Helvert (WGO 30/11):
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): planning initieel 2^e helft maart. Dekra maakt rapport definitief in wk 12. Daarna kan TNO deze data verwerken in het model. Planning schuift op.
 - o Concept opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken op 9 mrt met betrokken partijen. Tevens heeft LA nog een paar opmerkingen ter verduidelijking geplaatst (criteria specifiekere formuleren). Van TNO kostenraming ontvangen 97k. Van RVB nog geen kostenraming ontvangen (afpraak aanleveren voor 19 mrt). TNO heeft eerste berekeningen gedaan. Daarna kan RVB hiermee verder.
 - o Afspraak tussen DVM/RVB en DMO over rolverdeling/verantwoordelijkheden.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

19 maart 2021

Onze referentie

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 23 maart 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

(voorzitter)
 (afwezig)
 vervangen door
 (afwezig)
 vervangen door
 (Rijksvastgoedbedrijf)
 (afwezig)
 vervangen door (verslag)

Kopie aan

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M
 @mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

26 maart 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. Verslag vorige vergadering is ongewijzigd vastgesteld.
2. Stand van zaken
 - a. Sitrep radars noord en zuid (bijlage)
 - i. Stas wil weten waar we staan met testen. Deze week moet een gedetailleerde sitrep worden opgemaakt. Wat is de uitkomst van de testen m.b.t. geluid, straling en interferentie. Wat gaan we nog doen?
 Hoe worden de klachten beoordeeld, wat kan er worden gedaan en wat blijft er dan over.
 - ii. RVB raming voor ondersteuning omgevingsmanagement wordt aangeleverd a.s. donderdag 25 maart.
 - iii. Vrijdag 26 maart zal er een gesprek worden gehouden op Radio 1 met enkele bewoners van Wier. Defensie wordt hierbij vertegenwoordigd door .
 - iv. Op 24 maart vindt overleg plaats tussen Gemeente Waadhoeke en bewonerswerkgroep. Wat zijn de plannen van Defensie na einde testperiode a.s. vrijdag?
 - b. Communicatie omgeving
 - i. Communicatieplan is in concept gereed. Het plan zal worden verspreid onder de deelnemers en commentaar kan worden aangeleverd bij .
 - ii. Zendblok uitbreiding kan pas plaatsvinden na terugkoppeling aan de bewoners van de bevindingen en beoordeling/afhandeling van de klachten. Op basis van DEKRA rapport en geluidsnorm zou uitbreiding overdag plaats kunnen vinden. CLSK heeft behoefte aan verruiming van de testmogelijkheden.
 - iii. Deze week heeft de sitrep voor de Stas de prioriteit, waarna er een brief moet worden opgesteld voor de

bewoners. Hierin moeten in ieder geval de volgende punten worden behandeld. De stand van zaken t.a.v. geluidsmaatregelen en wat bewoners kunnen verwachten. De radar voldoet aan de ICNIRP stralingsnorm (DEKRA rapport). Reactie op interferentie klachten en wat kan men verwachten. Wat gebeurt er na afronding testfase.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
26 maart 2021

Onze referentie

- c. Geluidsmaatregelen Wier (o.b.v. analyses Thales en rapport TNO). Op 16 maart heeft overleg plaatsgevonden met TNO en Thales. Op basis van aanvullende metingen zijn diverse bronmaatregelen benoemd. Thales gaat deze verder uitwerken en als eerste testen in Hengelo. Thales is gevraagd naar een inschatting van de haalbaarheid van de maatregelen en een tijdsindicatie. DMO moet formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Dit is nu nog een inschatting maar lijkt een terechte aanname. Dit gaat i.o.m. IL&T en milieudienst. Daarna kan TNO het rapport definitief maken. DMO moet RVB betrekken bij de vaststelling van tonaal geluid i.v.m. precedentwerking.
 - d. Stralingsmetingen Dekra: overleg TNO en Dekra heeft 18 maart plaatsgevonden. Er zijn geen belemmeringen meer voor DEKRA om het rapport uiterlijk 26 maart definitief aan te bieden. Hierin wordt vastgesteld dat de radar voldoet aan ICNIRP norm. De punten t.a.v. leesbaarheid zijn meegenomen ter verbetering. Het rapport zal beoordeeld moeten worden op leesbaarheid en eventueel moeten worden voorzien van een toelichting t.b.v. publicatie (o.a. website). Begin april kan het rapport dan gebruikt worden tijdens de bewonersbijeenkomst met gemeente en plaatselijke GGD. TNO moet nog bevestigen of hiermee ook hun modellen kunnen worden gevalideerd. DMO zal dit navragen.
3. Vervolg komende periode
 - a. Overdracht radar Wier van DMO aan CLSK. Bepalen moment van overdracht.
 4. Rondvraag en sluiting
 - a. Voorstel om de agenda anders te structureren. Actie: DMO.
 - b. Komend overleg 30 maart om 08:00 uur via MS Teams.

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

ACTIE:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie	Onze referentie
1	2021-03-02	Financiering DTM-functies -> gesprek door LCW laten initiëren met Thales (financiële ruimte in onderhoudscontract). Status 210323: 17 mrt intern overleg ter voorbereiding. Datum overleg met Thales volgt.		
2	2021-03-02	Uitvoeren alternatieve locatieonderzoek i.s.m. RVB en TNO. Status 210316: op 9 mrt om 10:00 uur overleg om dit verder te bespreken. Dan ook planning te bespreken.		
3	2021-03-02	Onderzoek naar alternatieven voor luchtruimbewaking Status 210323: Op locatie Hengelo geen zendvergunning voor 24/7. Reguliere buitenland opties blijven bestaan. Fiches alternatieven wordt komende week door DPlan i.s.m. met CLSK opgesteld.		
5	2021-03-02	SOP/WIC laten ontwikkelen voor gebruik radar in de nachtperiode (indien geluidsproblematiek nog niet is opgelost). Status 210223: Flowdiagram is gemaakt met procesbeschrijving. Procedure klaar voor moment ingebruikname. Afgehandeld		
7	2021-03-09	Opzetten communicatie naar omgeving Wier irt (afhandeling) klachten, straling en verruiming zendblok (afrondding testfase). Status 210323: concept communicatieplan is opgesteld en verspreid onder de deelnemers voor commentaar. DCO gaat concept teksten maken voor communicatie rondom betreffende mijlpalen. Brief aan bewoners opstellen.		(i.s.m. DCO en CLSK)
8	2021-03-23	DMO moet formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Dit is nu nog een inschatting maar lijkt een terechte aanname. Dit gaat i.o.m. IL&T.		(RVB betrekken)

Bijlagen:

- Stand van zaken

Bijlage: Stand van zaken (vrijdag 19 maart)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Radar noord/ Wier

Datum
26 maart 2021

Onze referentie

- Status klachten: Naar aanleiding van publicatie in LC diverse klachten ontvangen. Deze worden geanalyseerd en met klagers wordt contact gelegd om de klacht nader te duiden. Dit is in progress. Vanuit CLSK demo programma LUIK gekregen. Hier in vervolg de klachten/meldingen in registreren.
Bij RVB wordt opdracht ingediend om te ondersteunen in omgevingsmanagement.
- Onderzoeken geluidsoverlast: TNO heeft nader trillings- en geluidsonderzoek uitgevoerd en Thales heeft de sensoren in de radar uitgelezen. Op dinsdag 16 maart is er met TNO, Thales en DMO een overleg geweest om alle metingen te analyseren, mogelijke oorzaken te identificeren en op basis daarvan mogelijke oplossingen te benoemen.
 - o Mogelijke bronmaatregelen:
 - Smering met hogere viscositeit
 - Optimaliseren van Servo lus-regeling op de motoren (vermoedelijk nu gebaseerd op situatie stalen toren in Hengelo)
 - Verstijving van de ophanging van beide aandrijvingen om dynamische onregelmatigheden in de tandingrijping te reduceren. (vastzetten gearboxen waarmee voorkomen wordt dat deze in trilling komt)
 - Lokale verzwaring van de constructie ter plaatse van de krans nabij de aandrijfposities (mechanische impedantie verhogen ->hoe zwaarder hoe minder de trilling bij en gelijkblijvende hoeveelheid energie)
 - o Thales onderzoekt uitvoerbaarheid van deze maatregelen. Testen op Hengelo en als positief dan implementeren op Wier. Als niet positief, dan kijken naar afschermen (opening bij lager of radome).
- Door Dekra zijn aanvullende stralingsmeting gedaan. Met TNO en Dekra heeft op 18 maart een overleg plaatsgevonden. TNO en Dekra hebben consensus over de rapportage. Definitieve rapportage wordt in week 12 verwacht. Daarna ook communiceren naar de omgeving.

Communicatie:

- Op 18 maart heeft een overleg met BS en gemeente Waadhoeke plaatsgevonden. Op 16 maart heeft de gemeente een gesprek gehad met de werkgroep/inwoners, waarbij de emoties opliepen. De werkgroep had voorafgaand een brief gestuurd naar de gemeente waarin zij hun zorgen over straling en de rol van de gemeente uitten (ook bericht in LC). Er zijn veel zorgen over stralingsgezondheid onder de inwoners. Om de zorgen weg te nemen én in contact te blijven met de omgeving is vanuit BS het volgende voorstel gedaan :

	Wat	Opmerkingen
23 maart (na stuurgroep)	Procesbericht versturen en plaatsen op website	Plan/planning zoals opgenomen in dit procesoverzicht moet worden goedgekeurd.
t/m 26 maart	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 09:00 – 11:00 13:00 – 15:00	
27 maart	Beschikbaar stellen stralingsrapport Aankondigen dat draai/zendtijd wordt uitgebreid	Zowel rapport DEKRA + oplegger in jip-janneke Stralingsrapport moet voor in gebruik name + interferentie moet zijn opgelost om zendtijd te kunnen uitbreiden. Uitbreiden zendtijd zou namelijk leiden tot verhoging van klachten en weerstand. Advies is ook beschikbaar stellen vóór uitbreiden zendtijd, zodat mensen weten dat het niet schadelijk is.
27 maart t/m 14 april(?)	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 08:00 – 19:00	Zendtijd uitbreiden
Week 6 april	GGD/EMV bijeenkomst	Georganiseerd door gemeente
Week 12 april (14 april?)	Defensie bijeenkomst	Bespreken voortgang project en oplossingsrichtingen voor geluid
Vanaf 12 april	Geluidsmaatregelen nemen	Kleine maatregelen kunnen evt. genomen worden
Eind april/begin mei	Tussenstand gesprek met omgeving	Reflectie op genomen geluidsmaatregelen en wat nog meer kan
?????	Draaien en zenden: 24/7	Geluidsmaatregelen leiden tot reductie onder de norm

- Integratie op AOCS.
 - o Bij testen op AOCS worden diverse problemen ervaren. Deze “kinderziektes” zijn met Thales kort gesloten. Mogelijke oplossing via ECP aanpassen. AOCS omschrijft behoefte voor deze ECP.
 - o Architectuur verbinding tussen AOCS NM en Wier en de koppelvlakken is ism JIVC nader omschreven. 5.1.1.b . IVB voor uitvoeren van redundantie is opgesteld en bij JIVC ingediend. Uitdaging is om de uitvoering van deze IVB hoger op prioriteit bij JIVC te krijgen.

- o Vanuit JIVC moet nog een Dossier Afspraken en Procedures (DAP) opgesteld worden. Dit ten behoeve van de te leveren services door JIVC aan CLSK. Afspraken over opstellen hiervan zijn met JIVC gemaakt.
- o Accreditatie; VIR E&E is doorlopen, bruto risicowaarde is bepaald, maatregelen zijn benoemd. Dit ligt ter beoordeling bij BA. Op basis van netto risico waarde en SOC kan mogelijk (I)ATO afgegeven worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
26 maart 2021

Onze referentie

Radar zuid / Herwijnen

- Opdracht en inzet Landsadvocaat is met Bureau Pels Rijcken besproken. Inzet afroepen via "Landscontract" via DJZ. Aandacht voor goed omschrijven nut en noodzaak, de invulling hiervan en mogelijke alternatieven (uitgaand van bestaande SMART-L in Wier), ondersteunen bij alternatieve locatie onderzoek, RCR-procedure (w.o. nadere onderbouwing wel/niet MER) en ook bij juridische consequenties stopzetten RCR.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj en Van Helvert (WGO 30/11):
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): planning initieel 2^e helft maart. Dekra maakt rapport definitief in wk 12. Daarna kan TNO deze data verwerken in het model. Planning schuift op.
 - o Concept opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken op 9 mrt met betrokken partijen. Tevens heeft LA nog een paar opmerkingen ter verduidelijking geplaatst (criteria specifiek formuleren). Van TNO kostenraming ontvangen 97k. Van RVB nog geen kostenraming ontvangen (afspraak aanleveren voor 19 mrt). TNO heeft eerste berekeningen gedaan. Daarna kan RVB hiermee verder.
 - o Afspraak tussen DVM/RVB en DMO over rolverdeling/verantwoordelijkheden.

Defensie Materieel Organisatie
Ministerie van Defensie

Agenda

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **30 maart 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

(voorzitter)
 (afwezig)
 vervanger
 (Rijksvastgoedbedrijf)
 (verslag)

Kopie aan

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M
 @mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

26 maart 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Communicatie omgeving Wier
 - i. Concept Communicatieplan (aangeboden 23 maart voor commentaar)
 - ii. Werkwijze afhandeling klachten ()
 - iii. Voorstel communicatietijdslijn
 - b. Geluidsmaatregelen Wier (o.b.v. analyses Thales en TNO)
 - c. Stralingsrapport Dekra (Definitief)
 - d. Overdracht radar Wier van DMO aan CLSK. Bepalen moment van overdracht
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor 6 april.
5. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg 6 april om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen:

- Stand van zaken

Bijlage: Stand van zaken (vrijdag 26 maart)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Radar noord/ Wier

Datum
26 maart 2021

Onze referentie

- Status klachten: Naar aanleiding van publicatie in LC diverse klachten ontvangen op het gebied van geluidsoverlast, interferentieklachten (internet, wifi, draadloze communicatie). Daarnaast heeft Defensie omwonenden opgeroepen om eventuele storingen die zij nog ervaren te melden. Inmiddels zijn ruim 60 reacties ontvangen. De verwerking van alle reacties is in volle gang en is naar verwachting medio april afgerond. Met klagers wordt contact gelegd om de klacht nader te duiden. Dit is een continu proces dat ook na ingebruikname zal blijven bestaan, echter in gewijzigde vorm. Vanuit CLSK demo programma LUIK gekregen. Hierin het vervolg de klachten/meldingen registreren. Bij RVB is de opdracht ingediend om te ondersteunen in omgevingsmanagement (RVB raming verwacht 25 maart). Gesprek hieromtrent vindt plaats op 31 maart (■■■■/RVB).
- Onderzoeken geluidsoverlast: TNO heeft nader trillings- en geluidsonderzoek uitgevoerd en Thales heeft de sensoren in de radar uitgelezen. Op dinsdag 16 maart is er met TNO, Thales en DMO een overleg geweest om alle metingen te analyseren, mogelijke oorzaken te identificeren en op basis daarvan mogelijke oplossingen te benoemen.
 - o Mogelijke bronmaatregelen:
 - Smering met hogere viscositeit
 - Optimaliseren van Servo lus-regeling op de motoren (vermoedelijk nu gebaseerd op situatie stalen toren in Hengelo)
 - Verstijving van de ophanging van beide aandrijvingen om dynamische onregelmatigheden in de tandingrijping te reduceren. (vastzetten gearboxen waarmee voorkomen wordt dat deze in trilling komt)
 - Lokale verzwaring van de constructie ter plaatse van de krans nabij de aandrijfposities (mechanische impedantie verhogen ->hoe zwaarder hoe minder de trilling bij een gelijkblijvende hoeveelheid energie)
 - o Thales onderzoekt de uitvoerbaarheid van deze maatregelen. Deze zullen getest worden in Hengelo. Toepassing in Wier indien de maatregelen als effectief en uitvoerbaar zijn beoordeeld. Indien dit niet leidt tot voldoende geluidsreductie in de nacht, dan kijken naar afschermen van het geluid (opening bij lager of radome). Vanuit Thales voor radome kosten indicatie 2mlj en doorlooptijd 2 jaar. Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien.
 - o DMO moet formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Dit is nu nog een inschatting maar lijkt een terechte aanname. Dit gaat i.o.m. IL&T.
- Straling: Door Dekra zijn aanvullende stralingsmeting gedaan. Met TNO en Dekra heeft op 18 maart een overleg plaatsgevonden. TNO en Dekra hebben consensus over de rapportage bereikt. Definitieve rapportage wordt in week 12 verwacht. Hierin wordt vastgesteld dat de radar voldoet aan ICNIRP norm. De punten t.a.v. leesbaarheid zijn meegenomen ter verbetering. Het rapport zal beoordeeld moeten worden op leesbaarheid en eventueel moeten worden voorzien van een toelichting t.b.v. publicatie (o.a. website). Begin april kan het rapport dan gebruikt worden tijdens de bewonersbijeenkomst met gemeente en plaatselijke GGD.

TNO kan, na ontvangst definitief rapport, aangeven of hiermee ook hun modellen kunnen worden gevalideerd. TNO verwacht de resultaten te kunnen gebruiken voor de validatie.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
26 maart 2021

Onze referentie

Communicatie: Afgelopen week is er een brief opgesteld aan de bewoners waarin het vervolg van de testfase wordt toegelicht. Intentie is om deze 26 maart te versturen. Op 18 maart heeft een overleg met BS en gemeente Waadhoeke plaatsgevonden. Op 16 maart heeft de gemeente een gesprek gehad met de werkgroep/inwoners, waarbij de emoties opliepen. De werkgroep had voorafgaand een brief gestuurd naar de gemeente waarin zij hun zorgen over straling en de rol van de gemeente uitten (ook bericht in LC). Er zijn veel zorgen over stralingsgezondheid onder de inwoners. Communicatietijdslijn is geactualiseerd.

Communicatietijdslijn:

	Wat	Opmerkingen
Parallel aan versturen bewonersbrief	Procesbericht versturen en plaatsen op website	Plan/planning zoals opgenomen in dit procesoverzicht moet worden goedgekeurd.
Voorlopig verlengd	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 09:00 – 11:00 13:00 – 15:00	
Week 29 maart	Beschikbaar stellen stralingsrapport	Zowel rapport DEKRA + oplegger in jip-janneke
Week 6 april	GGD/EMV bijeenkomst	Georganiseerd door gemeente
Week 12 april (14 april?)	Defensie bijeenkomst	Bespreken voortgang project en oplossingsrichtingen voor geluid
April/Mei	Geluidsmaatregelen uitwerken en testen	Kleine maatregelen kunnen evt. genomen worden

In gebruik nemen radar in relatie tot communicatie:

Spoedige ingebruikname is belangrijk omdat er op dit moment verminderd radardekking is boven Nederland. De radar wordt pas (gedeeltelijk) operationeel in gebruik genomen als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- o Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien;
- o Dialoog met gemeente en omwonenden over het stralingsniveau van de radar en het effect op de gezondheid moet hebben plaatsgevonden;
- o Analyse van de interferentie klachten van omwonenden moet zijn afgerond en de individuele benadering van de betreffende bewoners moet zijn gestart (dit is een doorgaand proces);
- o Gemeente en omwonenden zijn tijdig geïnformeerd over ingebruikname van de radar.

- Integratie op AOCS.
 - o Bij testen op AOCS worden diverse problemen ervaren. Deze "kinderziektes" zijn met Thales kortgesloten. Mogelijke oplossing via ECP aanpassen. AOCS omschrijft behoefte voor deze ECP.
 - o Architectuur verbinding tussen AOCS NM en Wier en de koppelvlakken is ism JIVC nader omschreven. 5.1.1.b
 [REDACTED] IVB voor uitvoeren van redundantie is opgesteld en bij JIVC ingediend. Uitdaging is om de uitvoering van deze IVB hoger op prioriteit bij JIVC te krijgen.
 - o Vanuit JIVC moet nog een Dossier Afspraken en Procedures (DAP) opgesteld worden. Dit ten behoeve van de te leveren services door JIVC aan CLSK. Afspraken over opstellen hiervan zijn met JIVC gemaakt.
 - o Accreditatie; VIR E&E is doorlopen, bruto risicowaarde is bepaald, maatregelen zijn benoemd. Dit ligt ter beoordeling bij BA. Op basis van netto risico waarde en SOC kan mogelijk (I)ATO afgegeven worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
26 maart 2021

Onze referentie

Radar zuid / Herwijken

- Opdracht en inzet Landsadvocaat is met Bureau Pels Rijcken besproken. Inzet afroepen via "Landscontract" via DJZ. Aandacht voor goed omschrijven nut en noodzaak, de invulling hiervan en mogelijke alternatieven (uitgaand van bestaande SMART-L in Wier), ondersteunen bij alternatieve locatie onderzoek, RCR-procedure (w.o. nadere onderbouwing wel/niet MER) en ook bij juridische consequenties stopzetten RCR.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj en Van Helvert (WGO 30/11):
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): planning initieel 2^e helft maart. Dekra maakt rapport definitief in wk 12. Daarna kan TNO deze data verwerken in het model. Planning schuift op.
 - o Concept opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken op 9 mrt met betrokken partijen. Tevens heeft LA nog een paar opmerkingen ter verduidelijking geplaatst (criteria specifiek formuleren). Van TNO kostenraming ontvangen 97k. Van RVB nog geen kostenraming ontvangen (afspraak aanleveren voor 19 mrt). TNO heeft eerste berekeningen gedaan. Daarna kan RVB hiermee verder.
 - o Afspraak tussen DVM/RVB en DMO over rolverdeling/verantwoordelijkheden.

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 30 maart 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

(voorzitter)
 (afwezig)
 vervangen door
 (Rijksvastgoedbedrijf)
 (verslag)

Kopie aan

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M
 @mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

2 april 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen

- a. Voorzitter () is volgende week afwezig. zal het overleg van 6 april voorzitten.
- b. CLSK licht een actueel luchtruimincident toe wat illustreert welk veiligheidsrisico er wordt genomen nu de radar nog steeds niet operationeel in gebruik is. CLSK stelt de vraag of de stuurgroep zich daarvan bewust is.

2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten

- a. Verslag vorige vergadering is ongewijzigd vastgesteld.
- b. Actiepunt 2. Zie update actiepuntenlijst.
- c. Actiepunt 3. Fiches over alternatieven luchtruimbewaking zijn opgesteld en 29 maart toegestuurd aan de deelnemers. Een snelle ingebruikname van de radar in Wier is cruciaal voor de luchtruimbewaking, naast de ondersteuning vanuit het buitenland. Actie t.b.v. tweede motie van v. Helvert als apart actiepunt opnemen (plan B).

3. Stand van zaken (zie bijlage)

- a. Communicatie omgeving
 - i. Communicatieplan is gedeeld met de deelnemers aan het overleg. De bewonersbrief wordt afgerond voor verzending begin deze week. Op de website is de verlenging van de testperiode aangekondigd.
 - ii. Morgen zal langsgaan bij diverse bewoners die interferentie klachten hebben ingediend. De analyse van alle klachten is in uitvoering.
 - iii. Het is belangrijk dat er een communicatietijdslijn wordt

vastgelegd op basis waarvan het radargebruik (test en ops) kan worden uitgebreid. Dialoog over straling niet noodzakelijk voor ingebruikname. Voorwaarden voor ingebruikname zijn een aanpak van de klachten op basis van een afgeronde analyse en de publicatie van het DEKRA straling rapport inclusief toelichting.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 april 2021

Onze referentie

- b. Geluidsmaatregelen Wier
Thales gaat diverse opties uitwerken. waaronder de gebruikte olie wijzigen, de servo-lus (aansturing motoren) wijzigen en aanpassingen aan de bevestiging van de radar. Deze zullen in Hengelo worden getest alvorens in Wier, op 16 april a.s., toe te passen.
- c. Stralingsrapport DEKRA
Het DEKRA rapport is ontvangen en zal worden bekeken door TNO waarna het definitief wordt gemaakt. Zie ook punt 3.a.iii.
- d. Overdracht radar Wier van DMO aan CLSK.
Voor de overdracht wordt gestreefd naar accreditatie door de BA en moeten nog enkele technische onduidelijkheden worden opgelost i.o.m. Thales. Het doel van CLSK voor overdracht is 6 april.

4. Vervolg komende periode

- a. Overdracht radar Wier van DMO aan CLSK. Bepalen moment van overdracht.

5. Rondvraag en sluiting

- a. Verzoek om de analyse van de juridische consequenties (DJZ/Landsadvocaat) m.b.t. het stopzetten van de Rijkscoördinatieregeling op te nemen als actiepunt.
- b. Komend overleg 6 april om 08:00 uur via MS Teams.

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

ACTIE:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-03-02	Financiering DTM-functies -> gesprek door LCW laten initiëren met Thales (financiële ruimte in onderhoudscontract). Status 210323: 17 mrt intern overleg ter voorbereiding. Datum overleg met Thales volgt.	
2	2021-03-02	Uitvoeren alternatieve locatieonderzoek i.s.m. RVB en TNO. (relatie: motie Belhaj +v. Helvert) Status 210330: TNO is bezig met berekeningen andere locaties. Het zoekgebied is 6 km (zuid, oost) vergroot i.v.m. de aangepaste hoogte van de radartoren.	
3	2021-03-02	Onderzoek naar alternatieven voor luchtruimbewaking. Status 210330: Fiches alternatieven zijn opgesteld en 29 maart toegestuurd aan de deelnemers. Andere alternatieven naast de al bestaande zijn er feitelijk niet, aangezien er niet gekozen is (2016) voor een interim oplossing. Afgehandeld	
7	2021-03-09	Opzetten communicatie naar omgeving Wier irt (afhandeling) klachten, straling en verruiming zendblok (afroning testfase). Status 210323: concept communicatieplan is opgesteld en verspreid onder de deelnemers voor commentaar. DCO gaat concept teksten maken voor communicatie rondom betreffende mijlpalen. Brief aan bewoners opstellen. Afgehandeld	(i.s.m. DCO en CLSK)
8	2021-03-23	DMO moet formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Dit is nu nog een inschatting maar lijkt een terechte aanname. zet acties uit en neemt hierover contact op met RVB.	(RVB betrekken)
9	2021-03-30	Uitvoeren alternatieven onderzoek luchtruimbewaking indien locatie Herwijnen definitief wordt verlaten. (Plan B) Relatie: 2 ^{de} motie v. Helvert	
10	2021-03-30	Analyse van de juridische consequenties (DJZ/Landsadvocaat) m.b.t. het stopzetten van de Rijkscoördinatieregeling.	DJZ/LA
11	2021-03-30	Brief (tweede) aan bewoners voorbereiden voor ingebruikname radar.	DCO

Bijlage: Stand van zaken

Bijlage: Stand van zaken (vrijdag 26 maart)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 april 2021

Onze referentie

Radar noord/ Wier

- Status klachten: Naar aanleiding van publicatie in LC diverse klachten ontvangen op het gebied van geluidsoverlast, interferentieklachten (internet, wifi, draadloze communicatie). Daarnaast heeft Defensie omwonenden opgeroepen om eventuele storingen die zij nog ervaren te melden. Inmiddels zijn ruim 60 reacties ontvangen. De verwerking van alle reacties is in volle gang en is naar verwachting medio april afgerond. Met klagers wordt contact gelegd om de klacht nader te duiden. Dit is een continu proces dat ook na ingebruikname zal blijven bestaan, echter in gewijzigde vorm. Vanuit CLSK demo programma LUIK gekregen. Hierin het vervolg de klachten/meldingen registreren. Bij RVB is de opdracht ingediend om te ondersteunen in omgevingsmanagement (RVB raming verwacht 25 maart). Gesprek hieromtrent vindt plaats op 31 maart ([REDACTED] /RVB).
- Onderzoeken geluidsoverlast: TNO heeft nader trillings- en geluidsonderzoek uitgevoerd en Thales heeft de sensoren in de radar uitgelezen. Op dinsdag 16 maart is er met TNO, Thales en DMO een overleg geweest om alle metingen te analyseren, mogelijke oorzaken te identificeren en op basis daarvan mogelijke oplossingen te benoemen.
 - o Mogelijke bronmaatregelen:
 - Smering met hogere viscositeit
 - Optimaliseren van Servo lus-regeling op de motoren (vermoedelijk nu gebaseerd op situatie stalen toren in Hengelo)
 - Verstijving van de ophanging van beide aandrijvingen om dynamische onregelmatigheden in de tandingrijping te reduceren. (vastzetten gearboxen waarmee voorkomen wordt dat deze in trilling komt)
 - Lokale verzwaring van de constructie ter plaatse van de krans nabij de aandrijfpunten (mechanische impedantie verhogen -> hoe zwaarder hoe minder de trilling bij een gelijkblijvende hoeveelheid energie)
 - o Thales onderzoekt de uitvoerbaarheid van deze maatregelen. Deze zullen getest worden in Hengelo. Toepassing in Wier indien de maatregelen als effectief en uitvoerbaar zijn beoordeeld. Indien dit niet leidt tot voldoende geluidsreductie in de nacht, dan kijken naar afschermen van het geluid (opening bij lager of radome). Vanuit Thales voor radome kosten indicatie 2mlj en doorlooptijd 2 jaar. Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien.
 - o DMO moet formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Dit is nu nog een inschatting maar lijkt een terechte aanname. Dit gaat i.o.m. IL&T.
- Straling: Door Dekra zijn aanvullende stralingsmeting gedaan. Met TNO en Dekra heeft op 18 maart een overleg plaatsgevonden. TNO en Dekra hebben consensus over de rapportage bereikt. Definitieve rapportage wordt in week 12 verwacht. Hierin wordt vastgesteld dat de radar voldoet aan ICNIRP norm. De punten t.a.v. leesbaarheid zijn meegenomen ter verbetering. Het rapport zal beoordeeld moeten worden op leesbaarheid en eventueel moeten worden voorzien van een toelichting t.b.v. publicatie (o.a. website). Begin april kan het rapport dan gebruikt worden tijdens de

bewonersbijeenkomst met gemeente en plaatselijke GGD.
TNO kan, na ontvangst definitief rapport, aangeven of hiermee ook hun modellen kunnen worden gevalideerd. TNO verwacht de resultaten te kunnen gebruiken voor de validatie.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 april 2021

Onze referentie

Communicatie: Afgelopen week is er een brief opgesteld aan de bewoners waarin het vervolg van de testfase wordt toegelicht. Intentie is om deze 26 maart te versturen. Op 18 maart heeft een overleg met BS en gemeente Waadhoeke plaatsgevonden. Op 16 maart heeft de gemeente een gesprek gehad met de werkgroep/inwoners, waarbij de emoties opliepen. De werkgroep had voorafgaand een brief gestuurd naar de gemeente waarin zij hun zorgen over straling en de rol van de gemeente uitten (ook bericht in LC). Er zijn veel zorgen over stralingsgezondheid onder de inwoners. Communicatietijdslijn is geactualiseerd.

Communicatietijdslijn:

	Wat	Opmerkingen
Parallel aan versturen bewonersbrief	Procesbericht versturen en plaatsen op website	Plan/planning zoals opgenomen in dit procesoverzicht moet worden goedgekeurd.
Voorlopig verlengd	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 09:00 - 11:00 13:00 – 15:00	
Week 29 maart	Beschikbaar stellen stralingsrapport	Zowel rapport DEKRA + oplegger in jip-janneke
Week 6 april	GGD/EMV bijeenkomst	Georganiseerd door gemeente
Week 12 april (14 april?)	Defensie bijeenkomst	Bespreken voortgang project en oplossingsrichtingen voor geluid
April/Mei	Geluidsmaatregelen uitwerken en testen	Kleine maatregelen kunnen evt. genomen worden

In gebruik nemen radar in relatie tot communicatie:

Spoedige ingebruikname is belangrijk omdat er op dit moment verminderd radardekking is boven Nederland. De radar wordt pas (gedeeltelijk) operationeel in gebruik genomen als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- o Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien;
- o Dialoog met gemeente en omwonenden over het stralingsniveau van de radar en het effect op de gezondheid moet hebben plaatsgevonden;
- o Analyse van de interferentie klachten van omwonenden moet zijn afgerond en de individuele benadering van de betreffende bewoners moet zijn gestart (dit is een doorgaand proces);
- o Gemeente en omwonenden zijn tijdig geïnformeerd over ingebruikname van de radar.

- Integratie op AOCS.
 - o Bij testen op AOCS worden diverse problemen ervaren. Deze “kinderziektes” zijn met Thales kortgesloten. Mogelijke oplossing via ECP aanpassen. AOCS omschrijft behoefte voor deze ECP.
 - o Architectuur verbinding tussen AOCS NM en Wier en de koppelvlakken is ism JIVC nader omschreven. 5.1.1.b
IVB voor uitvoeren van redundantie is opgesteld en bij JIVC ingediend. Uitdaging is om de uitvoering van deze IVB hoger op prioriteit bij JIVC te krijgen.
 - o Vanuit JIVC moet nog een Dossier Afspraken en Procedures (DAP) opgesteld worden. Dit ten behoeve van de te leveren services door JIVC aan CLSK. Afspraken over opstellen hiervan zijn met JIVC gemaakt.
 - o Accreditatie; VIR E&E is doorlopen, bruto risicowaarde is bepaald, maatregelen zijn benoemd. Dit ligt ter beoordeling bij BA. Op basis van netto risico waarde en SOC kan mogelijk (I)ATO afgegeven worden.

Radar zuid / Herwijken

- Opdracht en inzet Landsadvocaat is met Bureau Pels Rijcken besproken. Inzet afroepen via “Landscontract” via DJZ. Aandacht voor goed omschrijven nut en noodzaak, de invulling hiervan en mogelijke alternatieven (uitgaand van bestaande SMART-L in Wier), ondersteunen bij alternatieve locatie onderzoek, RCR-procedure (w.o. nadere onderbouwing wel/niet MER) en ook bij juridische consequenties stopzetten RCR.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj en Van Helvert (WGO 30/11):
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): planning initieel 2^e helft maart. Dekra maakt rapport definitief in wk 12. Daarna kan TNO deze data verwerken in het model. Planning schuift op.
 - o Concept opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken op 9 mrt met betrokken partijen. Tevens heeft LA nog een paar opmerkingen ter verduidelijking geplaatst (criteria specifiekere formuleren). Van TNO kostenraming ontvangen 97k. Van RVB nog geen kostenraming ontvangen (afspraak aanleveren voor 19 mrt). TNO heeft eerste berekeningen gedaan. Daarna kan RVB hiermee verder.
 - o Afspraak tussen DVM/RVB en DMO over rolverdeling/verantwoordelijkheden.

Agenda

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **06 april 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

[redacted] (voorzitter)
 [redacted] (afwezig)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)
 [redacted] (verslag)

Kopie aan

[redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
 M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl
 www.defensie.nl/dmo

Datum

2 april 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Communicatie omgeving Wier
 - i. Concept Communicatieplan (aangeboden 23 maart voor commentaar)
 - ii. Werkwijze afhandeling klachten
 - iii. Voorstel communicatietijdslijn
 - b. Geluidsmaatregelen Wier
 - c. Stralingsrapport DEKRA
 - d. Overdracht radar Wier van DMO aan CLSK. Bepalen moment van overdracht.
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor 13 april.
5. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg 13 april om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Stand van zaken

Bijlage: Stand van zaken (vrijdag 2 april)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Radar noord/ Wier****Datum**
2 april 2021**Onze referentie**

- Status klachten:

Meldingen	Afgesloten				Open				Eindto- taal
	Gegron			Totaal	Gegron			Totaal	
Soort melding	Ja	nee	nvt		Ja	nee	nnb		
Algemeen					1		4	5	5
Geen hinder			4	4					4
Geluid		1		1	3		1	4	5
Interferentie algemeen		2		2		1	6	7	9
Interferentie overig		2		2			7	7	9
interferentie radio							3	3	3
Interferentie TV	1	2		3		1	6	7	10
Interferentie Wifi		2		2			27	27	29
Straling		1		1		1	3	4	5
Verzoek informatie			1	1					1
Eindtotaal	1	10	5	16	4	3	57	64	80

- Inmiddels zijn 80 reacties ontvangen. De verwerking van alle reacties is in volle gang en is naar verwachting medio april afgerond.
 - o Op woensdag 31 maart zijn een 5 tal bewoners bezocht. Van 4 klachten is geen relatie vastgesteld met de radar. De andere klacht zal verder worden onderzocht.
 - o Met klagers wordt contact gelegd om de klacht nader te duiden. Dit is een continu proces dat ook na ingebruikname zal blijven bestaan, echter in gewijzigde vorm.
 - o Vanuit CLSK demo programma LUIK gekregen. Hierin het vervolg de klachten/meldingen registreren. (CLSK) zal gaan assisteren bij de klachtafhandeling.
- Onderzoeken geluidsoverlast: TNO heeft nader trillings- en geluidsonderzoek uitgevoerd en Thales heeft de sensoren in de radar uitgelezen.
 - o Mogelijke bronmaatregelen:
 - Smering met hogere viscositeit
 - Optimaliseren van Servo lus-regeling op de motoren (vermoedelijk nu gebaseerd op situatie stalen toren in Hengelo)
 - Verstijving van de ophanging van beide aandrijvingen om dynamische onregelmatigheden in de tandingrijping te reduceren. (vastzetten gearboxen waarmee voorkomen wordt dat deze in trilling komt)
 - Lokale verzwaring van de constructie ter plaatse van de krans nabij de aandrijfposities (mechanische impedantie verhogen -> hoe zwaarder hoe minder de trilling bij een gelijkblijvende hoeveelheid energie)
 - o Thales zal 16 april de volgende maatregelen uitvoeren en testen in Wier. De firma de Haan zal dan tegelijkertijd geluidsmetingen

verrichten.

- Smering aanpassen
- Servo lus-regeling aanpassen (Ampulz)
- Toerental motoren aanpassen (Ampulz)
- Met zandzakken de constructie verzwaren

Indien dit niet leidt tot voldoende geluidsreductie in de nacht, dan kijken naar afschermen van het geluid (opening bij lager of radome). Vanuit Thales voor radome kosten indicatie 2mlj en doorlooptijd 2 jaar. Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien.

- o DMO moet formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Dit is nu nog een inschatting maar lijkt een terechte aanname. Dit gaat i.o.m. IL&T.
- Straling: DEKRA heeft het stralingsrapport definitief aangeleverd. Hierin wordt vastgesteld dat de radar voldoet aan ICNIRP norm. TNO is akkoord met het rapport en zal de resultaten gebruiken voor hun modelvalidatie. Het rapport zal worden voorzien van een (eenvoudige) toelichting t.b.v. publicatie op de website (DMO/BS/TNO). Begin april kan het rapport dan gebruikt worden tijdens de bewonersbijeenkomst met gemeente en plaatselijke GGD.
- Communicatie: Afgelopen week is er een brief opgesteld aan de bewoners waarin het vervolg van de testfase wordt toegelicht. Deze brief is 1 april verzonden aan de bewoners. Op 16 maart heeft de gemeente een gesprek gehad met de werkgroep/inwoners, waarbij de emoties opliepen. De werkgroep had voorafgaand een brief gestuurd naar de gemeente waarin zij hun zorgen over straling en de rol van de gemeente uitten (ook bericht in LC). Er zijn veel zorgen over stralingsgezondheid onder de inwoners. Op 18 maart heeft een overleg met BS en gemeente Waadhoeke plaatsgevonden. Communicatietijdslijn is geactualiseerd.

Communicatietijdslijn:

	Wat	Opmerkingen
Parallel aan versturen bewonersbrief	Procesbericht versturen en plaatsen op website	Plan/planning zoals opgenomen in dit procesoverzicht moet worden goedgekeurd.
Voorlopig verlengd	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 09:00 – 11:00 13:00 – 15:00	
Week 13/14	Beschikbaar stellen stralingsrapport	Rapport DEKRA + oplegger (in jip en janneke taal)
Week 6 april	GGD/EMV bijeenkomst	Georganiseerd door gemeente
14 april	Defensie bijeenkomst met Bewoners werkgroep en Gemeente	Bespreken voortgang project en oplossingsrichtingen voor geluid
April/Mei	Geluidsmaatregelen uitwerken en testen	Kleine maatregelen kunnen evt. genomen worden

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

2 april 2021

Onze referentie

In gebruik nemen radar in relatie tot communicatie:

Spoedige ingebruikname is belangrijk omdat er op dit moment verminderd radardekking is boven Nederland. De radar wordt pas (gedeeltelijk) operationeel in gebruik genomen als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- o Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien;
 - o Dialoog met gemeente en omwonenden over het stralingsniveau van de radar en het effect op de gezondheid moet hebben plaatsgevonden;
 - o Analyse van de interferentie klachten van omwonenden moet zijn afgerond en de individuele benadering van de betreffende bewoners moet zijn gestart (dit is een doorgaand proces);
 - o Gemeente en omwonenden zijn tijdig geïnformeerd over ingebruikname van de radar.
- Integratie op AOCS.
 - o Bij het testen op AOCS NM ten behoeve van de operationele ingebruikname zijn er diverse waarnemingen. Deze waarnemingen worden met Thales besproken. Veelal kan er een verklaring gevonden worden voor het gedrag van de radar. Waar er daadwerkelijk van een probleem kan worden gesproken wordt uitgezocht of dit wel of niet binnen de requirements valt. Indien zou blijken dat een probleem alleen opgelost kan worden middels het aanpassen van de requirements zou een ECP opgemaakt moeten worden. Dit is echter tot nu toe nog niet aan de orde. Indien de radar niet aan de eisen voldoet wordt dit uiteraard door Thales opgelost.
 - o Voor de verbinding tussen Wier en AOCS NM zijn er eisen opgesteld. 5.1.1.b
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]. De lead ligt nu niet bij JIVC/GIT, maar bij JIVC/LUCHT-JOINT.
 - o Vanuit JIVC moet nog een Dossier Afspraken en Procedures (DAP) opgesteld worden. Dit ten behoeve van de te leveren services door JIVC aan CLSK. JIVC heeft een eerste versie/ template ter beschikking gesteld om gezamenlijk aan te vullen.
 - o Accreditatie; VIR E&E is afgerond, bruto risico-inventarisatie is gemaakt. Maatregelen volgens DBB D/300 zijn beschreven. Op basis daarvan is de netto risico-inventarisatie gemaakt. Daarnaast zijn de koppelingen beschreven op basis van DBB D/401. Afwijkingen zijn beschreven in de SOC. Stukken liggen voor bij de BA ter beoordeling. Mocht er weinig tot geen commentaar komen kan overgegaan worden tot afgifte van (I)ATO, anders moet eerst het commentaar verwerkt worden.

Radar zuid / Herwijnen

- Opdracht en inzet Landsadvocaat is met Bureau Pels Rijcken besproken. Inzet afroepen via "Landscontract" via DJZ. Aandacht voor goed omschrijven nut en noodzaak, de invulling hiervan en mogelijke

alternatieven (uitgaand van bestaande SMART-L in Wier), ondersteunen bij alternatieve locatie onderzoek, RCR-procedure (w.o. nadere onderbouwing wel/niet MER) en ook bij juridische consequenties stopzetten RCR.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 april 2021

Onze referentie

- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj en Van Helvert (WGO 30/11):
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): planning initieel 2^e helft maart. TNO de 1ste helft van april deze data verwerken in het model.
 - o Concept opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken op 9 mrt met betrokken partijen. Tevens heeft LA nog een paar opmerkingen ter verduidelijking geplaatst (criteria specifiekere formuleren). Van TNO kostenraming ontvangen 97k. Van RVB nog geen kostenraming ontvangen (afspraak aanleveren voor 25 mrt). TNO heeft eerste berekeningen gedaan. Daarna kan RVB hiermee verder.
 - o Afspraak tussen DVM/RVB en DMO over rolverdeling/verantwoordelijkheden.

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 6 april 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

(voorzitter)
 (afwezig)
 (afwezig)
 vervangen door
 (afwezig)
 vervangen door
 (Rijksvastgoedbedrijf)
 (verslag)

Kopie aan

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M
 @mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

9 april 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
 - a. Opening voorzitter
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
 - a. CLSK vraagt nogmaals om vast te stellen wie de verantwoordelijkheid neemt voor het uitstel van ingebruikname van de radar in Wier. In de vorige vergadering heeft CLSK een opmerking gemaakt over het noodzakelijk doorlopen van het ORM proces. Hiermee wordt duidelijk wie de verantwoordelijkheid accepteert voor het uitstellen van de operationele ingebruikname van de radar in Wier. CLSK verwacht dat deze verantwoordelijkheid ligt boven het niveau van de stuurgroep leden (StaS/CDS). Volgens wordt dit risico erkend door StaS en is dit besproken met de brief aan de bewoners die door StaS is goedgekeurd.
 - b. Actiepunten (zie actiepuntenlijst)

Actiepunt 1. Over 2 weken vindt er een gesprek plaats tussen en Thales over de project financiering. Contractueel wordt er niet veel ruimte verwacht van Thales.

Actiepunt 2. De resultaten van de TNO berekeningen zijn beschikbaar gesteld aan het RVB. Voorzitter vraagt DMO en RVB om een tijdschema aan te leveren waarin de resultaten van het onderzoek kunnen worden verwacht.

Actiepunt 8. Geen ontwikkeling te melden.

Actiepunt 9. DPlan heeft met RVB overleg m.b.t. verkennende verdieping voor 3 alternatieve locaties. Vanuit DPlan komt het verzoek aan RVB of het mogelijk is om beperkte capaciteit beschikbaar te stellen voor het analyseren van mogelijke alternatieve locaties. RVB stelt dat er dan mogelijk capaciteit verdringing kan optreden met actiepunt 2. Dit wordt intern RVB opgepakt en besproken.

Actiepunt 10. Deze week moet er een inschatting worden gemaakt.

Actiepunt 11. De discussie t.a.v. het operationeel in gebruik nemen van de radar wordt onder dit actiepunt gevoerd. DPlan stelt dat de overdracht van de radar aan CLSK en het operationele gebruik los van elkaar kunnen worden gezien. Voorzitter bevestigt dit en stelt dat gedeeltelijke ingebruikname mogelijk is met het vastleggen van de primaire zeggenschap (DMO vs. CLSK) over het systeem. Na het overleg met de gemeente en de bewoners werkgroep op 14 april, waarin het DEKRA rapport wordt toegelicht, kan de zendtijd verruimd worden vanaf donderdag 15 april naar 07-23 uur. Tevens dient dit op de website te zijn aangekondigd. Bewoners ervaren het geluidsniveau van de radar als overlast. Echter dit is binnen de wettelijke norm voor gebruik 07-23 uur. DPlan geeft aan dat StaS zich bewust is van de ervaren overlast m.b.t. het geluid, maar er is door StaS op politiek niveau voortdurend gewezen op het nationale veiligheidsbelang om de radar zo spoedig mogelijk in gebruik te nemen. Besloten wordt dat het gebruik van de radar tussen 07 uur en 23 uur vanaf donderdag 15 april zal aanvangen, mits het stralingsrapport beschikbaar is gesteld.

3. Stand van zaken (zie bijlage)

a. Communicatie omgeving

- i. Het concept communicatie plan is opgesteld door DCO. DCO is echter niet aangesloten bij de stuurgroep. De implementatie van het plan is niet belegd, waardoor het niet duidelijk is wie er uitvoering geeft aan het plan. Voorzitter geeft de voorkeur aan het uitvoeren van het plan door DCO. Voorzitter zal bij DMO communicatie navraag doen voor eventuele ondersteuning van DCO.
- ii. De analyse van alle klachten is in uitvoering. CLSK zal hierin ondersteunen. Het bezoek van afgelopen week aan diverse bewoners heeft geleid tot de conclusie dat het merendeel van de klachten niet gerelateerd zijn aan de radar. T.b.v. het analyseren van de klachten is het veelal noodzakelijk dat er eerst nogmaals contact wordt gezocht met de bewoners om de klacht helder te krijgen.
- iii. De communicatietijdslijn wordt door voorzitter vastgesteld, op basis waarvan het radargebruik (test en ops) kan worden uitgebreid. Het communicatie plan moet overeenkomstig worden aangepast. Het is niet duidelijk of DCO nu penvoerder is van het plan. Hieruit blijkt het belang van de aanwezigheid van DCO in de stuurgroep. [] zal hierover contact opnemen met DCO. [Aanvulling:] en [] zullen dit bespreken met DCO]

b. Geluidsmaatregelen Wier

Thales gaat op 16 april a.s. de diverse opties, waaronder de gebruikte olie wijzigen, de servo-lus (aansturing motoren) wijzigen en aanpassingen aan de bevestiging van de radar, testen in Wier. Tijdens de tests zullen direct geluidsmetingen ter verificatie worden uitgevoerd.

c. Stralingsrapport DEKRA

Het DEKRA rapport is definitief en zal voor 14 april moeten worden voorzien van een eenvoudig leesbare toelichting voor publicatie.

4. Vervolg komende periode

- a. Planning bijeenkomsten met belanghebbenden (Wie doet wat?)
- b. Resultaten van de geluidstesten
- c. Communicatie plan belegging en deelname DCO aan stuurgroep
- d. Bepalen moment van overdracht radarsysteem van DMO aan CLSK

5. Rondvraag en sluiting

- a. CLSK is zich bewust van de geluidsbepierking voor nachtelijk gebruik van de radar. Er is een contingency voor noodsituaties.
- b. [REDACTED] meldt dat er een brief t.a.v. de Rijks Coördinatie Regeling is ontvangen vanuit de gemeente West Betuwe. Er wordt aan een reactie gewerkt.
- c. Komend overleg 13 april om 08:00 uur via MS Teams.

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	[REDACTED]

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-03-02	Financiering DTM-functies -> gesprek door LCW laten initiëren met Thales (financiële ruimte in onderhoudscontract). Status 210406: Over 2 weken vindt er een gesprek plaats tussen [REDACTED] en Thales over de project financiering.	[REDACTED]
2	2021-03-02	Uitvoeren alternatieve locatieonderzoek i.s.m. RVB en TNO. (relatie: motie Belhaj +v. Helvert) Status 210406: DMO en RVB een tijdschema aan te leveren waarin de resultaten van het onderzoek kunnen worden verwacht.	[REDACTED]
8	2021-03-23	DMO moet formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Dit is nu nog een inschatting maar lijkt een terechte aanname. [REDACTED] zet acties uit en neemt hierover contact op met RVB.	[REDACTED] (RVB betrekken)
9	2021-03-30	Uitvoeren alternatieven onderzoek luchtruimbewaking indien locatie Herwijnen definitief wordt verlaten. (Plan B) Relatie: 2 ^{de} motie v. Helvert	[REDACTED]
10	2021-03-30	Analyse van de juridische consequenties (DJZ/Landsadvocaat) m.b.t. het stopzetten van de Rijkscoördinatieregeling. Status 210406: Komende week moet er een inschatting worden gemaakt.	DJZ/LA
11	2021-03-30	Brief (tweede) aan bewoners voorbereiden voor ingebruikname radar.	DCO

Bijlage: Stand van zaken

Bijlage: Stand van zaken (vrijdag 2 april)

Radar noord/ Wier

- Status klachten:

Meldingen	Afgesloten				Open				Eindto- taal
	Gegron			Totaal	Gegron			Totaal	
Soort melding	Ja	nee	nvt		Ja	nee	nnb		
Algemeen					1		4	5	5
Geen hinder			4	4					4
Geluid		1		1	3		1	4	5
Interferentie algemeen		2		2		1	6	7	9
Interferentie overig		2		2			7	7	9
interferentie radio							3	3	3
Interferentie TV	1	2		3		1	6	7	10
Interferentie Wifi		2		2			27	27	29
Straling		1		1		1	3	4	5
Verzoek informatie			1	1					1
Eindtotaal	1	10	5	16	4	3	57	64	80

- Inmiddels zijn 80 reacties ontvangen. De verwerking van alle reacties is in volle gang en is naar verwachting medio april afgerond.
 - Op woensdag 31 maart zijn een 5 tal bewoners bezocht. Van 4 klachten is geen relatie vastgesteld met de radar. De andere klacht zal verder worden onderzocht.
 - Met klagers wordt contact gelegd om de klacht nader te duiden. Dit is een continu proces dat ook na ingebruikname zal blijven bestaan, echter in gewijzigde vorm.
 - Vanuit CLSK demo programma LUIK gekregen. Hier in het vervolg de klachten/meldingen registreren. (CLSK) zal gaan assisteren bij de klachtafhandeling.
- Onderzoeken geluidsoverlast: TNO heeft nader trillings- en geluidsonderzoek uitgevoerd en Thales heeft de sensoren in de radar uitgelezen.
 - Mogelijke bronmaatregelen:
 - Smering met hogere viscositeit
 - Optimaliseren van Servo lus-regeling op de motoren (vermoedelijk nu gebaseerd op situatie stalen toren in Hengelo)
 - Verstijving van de ophanging van beide aandrijvingen om dynamische onregelmatigheden in de tandingrijping te reduceren. (vastzetten gearboxen waarmee voorkomen wordt dat deze in trilling komt)
 - Lokale verzwaring van de constructie ter plaatse van de krans nabij de aandrijfposities (mechanische impedantie verhogen ->hoe zwaarder hoe minder de trilling bij een

- gelijkblijvende hoeveelheid energie)
- o Thales zal 16 april de volgende maatregelen uitvoeren en testen in Wier. De firma de Haan zal dan tegelijkertijd geluidsmetingen verrichten.
 - Smering aanpassen
 - Servo lus-regeling aanpassen (Ampulz)
 - Toerental motoren aanpassen (Ampulz)
 - Met zandzakken de constructie verzwaren

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 april 2021

Onze referentie

Indien dit niet leidt tot voldoende geluidsreductie in de nacht, dan kijken naar afschermen van het geluid (opening bij lager of radome). Vanuit Thales voor radome kosten indicatie 2mlj en doorlooptijd 2 jaar. Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien.

- o DMO moet formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Dit is nu nog een inschatting maar lijkt een terechte aanname. Dit gaat i.o.m. IL&T.
- Straling: DEKRA heeft het stralingsrapport definitief aangeleverd. Hierin wordt vastgesteld dat de radar voldoet aan ICNIRP norm. TNO is akkoord met het rapport en zal de resultaten gebruiken voor hun modelvalidatie. Het rapport zal worden voorzien van een (eenvoudige) toelichting t.b.v. publicatie op de website (DMO/BS/TNO). Begin april kan het rapport dan gebruikt worden tijdens de bewonersbijeenkomst met gemeente en plaatselijke GGD.
- Communicatie: Afgelopen week is er een brief opgesteld aan de bewoners waarin het vervolg van de testfase wordt toegelicht. Deze brief is 1 april verzonden aan de bewoners. Op 16 maart heeft de gemeente een gesprek gehad met de werkgroep/inwoners, waarbij de emoties opliepen. De werkgroep had voorafgaand een brief gestuurd naar de gemeente waarin zij hun zorgen over straling en de rol van de gemeente uitten (ook bericht in LC). Er zijn veel zorgen over stralingsgezondheid onder de inwoners. Op 18 maart heeft een overleg met BS en gemeente Waadhoeke plaatsgevonden. Communicatietijdslijn is geactualiseerd.

Communicatietijdslijn:

	Wat	Opmerkingen
Parallel aan versturen bewonersbrief	Procesbericht versturen en plaatsen op website	Plan/planning zoals opgenomen in dit procesoverzicht moet worden goedgekeurd.
Voorlopig verlengd	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 09:00 – 11:00 13:00 – 15:00	
Week 13/14	Beschikbaar stellen stralingsrapport	Rapport DEKRA + oplegger (in jip en janneke taal)
Week 6 april	GGD/EMV bijeenkomst	Georganiseerd door gemeente
14 april	Defensie bijeenkomst met Bewoners werkgroep en Gemeente	Bespreken voortgang project en oplossingsrichtingen voor geluid
April/Mei	Geluidsmaatregelen uitwerken en testen	Kleine maatregelen kunnen evt. genomen worden

In gebruik nemen radar in relatie tot communicatie:

Spoedige ingebruikname is belangrijk omdat er op dit moment verminderd radardekking is boven Nederland. De radar wordt pas (gedeeltelijk) operationeel in gebruik genomen als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- o Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien;
 - o Dialoog met gemeente en omwonenden over het stralingsniveau van de radar en het effect op de gezondheid moet hebben plaatsgevonden;
 - o Analyse van de interferentie klachten van omwonenden moet zijn afgerond en de individuele benadering van de betreffende bewoners moet zijn gestart (dit is een doorgaand proces);
 - o Gemeente en omwonenden zijn tijdig geïnformeerd over ingebruikname van de radar.
- Integratie op AOCS.
 - o Bij het testen op AOCS NM ten behoeve van de operationele ingebruikname zijn er diverse waarnemingen. Deze waarnemingen worden met Thales besproken. Veelal kan er een verklaring gevonden worden voor het gedrag van de radar. Waar er daadwerkelijk van een probleem kan worden gesproken wordt uitgezocht of dit wel of niet binnen de requirements valt. Indien

zou blijken dat een probleem alleen opgelost kan worden middels het aanpassen van de requirements zou een ECP opgemaakt moeten worden. Dit is echter tot nu toe nog niet aan de orde. Indien de radar niet aan de eisen voldoet wordt dit uiteraard door Thales opgelost.

- o Voor de verbinding tussen Wier en AOCS NM zijn er eisen opgesteld. 5.1.1.b

. De lead ligt nu niet bij JIVC/GIT, maar bij JIVC/LUCHT-JOINT.

- o Vanuit JIVC moet nog een Dossier Afspraken en Procedures (DAP) opgesteld worden. Dit ten behoeve van de te leveren services door JIVC aan CLSK. JIVC heeft een eerste versie/ template ter beschikking gesteld om gezamenlijk aan te vullen.
- o Accreditatie; VIR E&E is afgerond, bruto risico-inventarisatie is gemaakt. Maatregelen volgens DBB D/300 zijn beschreven. Op basis daarvan is de netto risico-inventarisatie gemaakt. Daarnaast zijn de koppelingen beschreven op basis van DBB D/401. Afwijkingen zijn beschreven in de SOC. Stukken liggen voor bij de BA ter beoordeling. Mocht er weinig tot geen commentaar komen kan overgegaan worden tot afgifte van (I)ATO, anders moet eerst het commentaar verwerkt worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 april 2021

Onze referentie

Radar zuid / Herwijnen

- Opdracht en inzet Landsadvocaat is met Bureau Pels Rijcken besproken. Inzet afroepen via "Landscontract" via DJZ. Aandacht voor goed omschrijven nut en noodzaak, de invulling hiervan en mogelijke alternatieven (uitgaand van bestaande SMART-L in Wier), ondersteunen bij alternatieve locatie onderzoek, RCR-procedure (w.o. nadere onderbouwing wel/niet MER) en ook bij juridische consequenties stopzetten RCR.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj en Van Helvert (WGO 30/11):
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): planning initieel 2^e helft maart. TNO de 1ste helft van april deze data verwerken in het model.
 - o Concept opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken op 9 mrt met betrokken partijen. Tevens heeft LA nog een paar opmerkingen ter verduidelijking geplaatst (criteria specifiekere formuleren). Van TNO kostenraming ontvangen 97k. Van RVB nog geen kostenraming ontvangen (afpraak aanleveren voor 25 mrt). TNO heeft eerste berekeningen gedaan. Daarna kan RVB hiermee verder.
 - o Afspraak tussen DVM/RVB en DMO over rolverdeling/ verantwoordelijkheden.

Agenda

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **13 april 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

[redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)
 [redacted] (verslag)

Kopie aan

[redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
 M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl
 www.defensie.nl/dmo

Datum

9 april 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Communicatie omgeving Wier

Voorstel tijdschema:

 - i. Week 15: Publicatie Dekra rapport met oplegnotitie op website met verwijzing naar bijeenkomst.
 - ii. 22 april: Bijeenkomst met gemeente Waadhoeke en "werkgroep Wier"
 - iii. 23 april: Opstellen en versturen bewonersbrief
 - iv. Wanneer uitbreiden zendblokken?
 - b. Bepalen moment van overdracht radarsysteem Wier van DMO aan CLSK.
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor 20 april.
5. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg 20 april om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Besluit:

Datum
9 april 2021

Nr	Datum	Besluit	Wie	Onze referentie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.		

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-03-02	Financiering DTM-functies -> gesprek door LCW laten initiëren met Thales (financiële ruimte in onderhoudscontract). Status 210406: Over 2 weken vindt er een gesprek plaats tussen [redacted] en Thales over de project financiering.	[redacted]
2	2021-03-02	Uitvoeren alternatieve locatieonderzoek i.s.m. RVB en TNO. (relatie: motie Belhaj +v. Helvert) Status 210406: DMO en RVB een tijdschema aan te leveren waarin de resultaten van het onderzoek kunnen worden verwacht.	[redacted]
8	2021-03-23	DMO moet formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Dit is nu nog een inschatting maar lijkt een terechte aanname. [redacted] zet acties uit en neemt hierover contact op met RVB.	[redacted] (RVB betrekken)
9	2021-03-30	Uitvoeren alternatieven onderzoek luchtruimbewaking indien locatie Herwijnen definitief wordt verlaten. (Plan B) Relatie: 2 ^{de} motie v. Helvert	[redacted]
10	2021-03-30	Analyse van de juridische consequenties (DJZ/Landsadvocaat) m.b.t. het stopzetten van de Rijkscoördinatieregeling. Status 210406: Komende week moet er een inschatting worden gemaakt.	DJZ/LA
11	2021-03-30	Brief (tweede) aan bewoners voorbereiden voor ingebruikname radar.	DCO

Bijlage: Stand van zaken (maandag 12 april)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Radar noord/ Wier****Datum**
9 april 2021**Onze referentie**

- Status klachten:

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	1	2	5		8	2	6	8
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	3	1	1		5	1	4	5
Interferentie algemeen		4	6		10	3	7	10
Interferentie overig		3	7		10	3	7	10
interferentie radio		1	2		3	1	2	3
Interferentie TV	1	5	3		9	6	3	9
Interferentie Wifi		15	20		35	15	20	35
Straling		3	3		6	3	3	6
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	5	34	47	5	91	39	52	91

- Inmiddels zijn 91 meldingen ontvangen, 39 meldingen afgesloten en nog 52 meldingen open. Met klagers wordt contact gelegd om de klacht nader te duiden. DMO en CLSK werken hier samen aan. Dit is een continue proces.
- Van de 29 onderzochte meldingen op het gebied van interferentie was er één melding terecht. Deze had betrekking op interferentie van TV signalen vóór de aanpassing van de zendblokken. De overige onderzochte meldingen van interferentie zijn niet gerelateerd aan de radar. Mensen zijn veelal aangezet door de publicaties of door mede bewoners om al bestaande problemen te melden. Ook het thuiswerken en thuis schoollessen volgen van gezinnen leidt tot problemen met de capaciteit van het internet. In het gesprek met melders veelal geadviseerd om bij problemen, in eerste instantie, vooral internetprovider in te schakelen (netwerk infrastructuur, Wifi bereik, datasnelheid abonnement). Een aantal problemen die gemeld zijn waren al door provider opgelost.
- Onderzoeken geluidsoverlast:
 - o Thales zal woensdag 21 april de volgende maatregelen uitvoeren en testen in Wier. De firma de Haan zal dan tegelijkertijd geluidsmetingen verrichten.
 - Smering met hogere viscositeit
 - Verstijving van de ophanging van beide aandrijvingen om dynamische onregelmatigheden in de tandingrijping te reduceren. (vastzetten tandwielkasten waarmee voorkomen wordt dat deze in trilling komt)
 - Lokale verzwaring van de constructie ter plaatse van de krans nabij de aandrijfposities (mechanische impedantie verhogen ->hoe zwaarder hoe minder de trilling bij een gelijkblijvende hoeveelheid energie)

- Optimaliseren van Servo lus-regeling op de motoren (vermoedelijk nu gebaseerd op situatie stalen toren in Hengelo) zal niet 21 april kunnen worden getest i.v.m. beschikbaarheid firma Ampulz.
 - o DMO moet formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Dit is nu nog een inschatting maar lijkt een terechte aanname. DMO is in overleg met IL&T over de wijze waarop tonaal geluid kan worden vastgesteld.
- Straling:

Het DEKRA-stralingsmeetrapport is eind maart beschikbaar gekomen. Hierin wordt vastgesteld dat de radar voldoet aan ICNIRP norm. TNO is akkoord met het rapport. TNO heeft aangegeven dat de metingen niet kunnen bijdragen aan de verbetering van de eerdere analyse (model) van TNO. Ondanks diij blijft de conclusie dezelfde, er wordt ruim voldaan aan ICNIRP-richtlijnen.

Het rapport wordt voorzien van een (eenvoudige) toelichting t.b.v. externe communicatie en publicatie op de website (DMO/BS/TNO). Het rapport dan gebruikt worden tijdens de bijeenkomst met de "werkgroep Wier" en de gemeente Waadhoeke. Publicatie mogelijk in week 15.
- Communicatie:
 - o DMO projecten verantwoordelijk voor project communicatie. Medewerker DMO ter ondersteuning stakeholdermanagement / communicatie start 1 mei. In tussenliggende periode nog even met elkaar (DCO/DGB/DMO) oplossen.
 - o Een brief, opgesteld aan de bewoners waarin het vervolg van de testfase wordt toegelicht, is 1 april verzonden aan de bewoners.
 - o Op 7 april is er een gesprek geweest tussen de Gemeente Waadhoeke, GGD en de werkgroep Wier. Vanuit GGD is aangegeven dat ICNIRP-richtlijnen het toetsingskader is. De bewoners zijn bezorgd over de effecten van straling, ook op de lange termijn. Een kernteam vanuit de Werkgroep Wier gaan de vragen/zorgen mbt straling nader omschrijven.
 - o In de bijeenkomst Defensie (samen met TNO) en de werkgroep Wier en de gemeenten gaan we op deze materie in. Deze bijeenkomst is op verzoek van de gemeente nu gepland op 22 april (was 14 april).

- Communicatietijdslijn:

	Wat	Opmerkingen
Parallel aan versturen bewonersbrief	Procesbericht versturen en plaatsen op website	Plan/planning zoals opgenomen in dit procesoverzicht moet worden goedgekeurd.
Testfase voorlopig verlengd	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 09:00 - 11:00 13:00 – 15:00	Bewonersbrief verstuurd eerste week april.
7 april	GGD bijeenkomst	Georganiseerd door gemeente
Week 15	Publicatie stralingsrapport op webiste.	Rapport DEKRA + oplegger (in jip en janneke taal).
21 April	TNO Geluidsmaatregelen	Kleine maatregelen kunnen evt.

	uitwerken en testen	genomen worden	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
22 april	Defensie bijeenkomst met Bewoners werkgroep en Gemeente	Bespreken voortgang project en oplossingsrichtingen voor geluid	Datum 9 april 2021
Week 16	Bewonersbrief voorbereiden en 23 april aanbieden voor verzending	Publicatie van stralingsrapport en zendtijd uitbreiden (07-23 uur). Concept opstellen DMO (met hulp van DGB/DCO).	Onze referentie

In gebruik nemen radar in relatie tot communicatie:

Spoedige ingebruikname is belangrijk omdat er op dit moment verminderd radardekking is boven Nederland. De radar wordt pas (gedeeltelijk) operationeel in gebruik genomen als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- o Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien.
 - o Dialoog met gemeente en omwonenden over het stralingsniveau van de radar en het effect op de gezondheid moet hebben plaatsgevonden. (nu gepland op 22 april)
 - o Analyse van de interferentie klachten van omwonenden moet zijn afgerond en de individuele benadering van de betreffende bewoners moet zijn gestart (dit is een doorgaand proces). Eerste conclusie analyse: merendeel van de interferentie meldingen zijn ongegrond. Benadering van melders wijst uit dat men veelal is aangezet door de publicaties of opmerkingen van omwoners om al bestaande problemen te melden. Problemen worden mogelijk ook veroorzaakt door het thuiswerken en thuis studeren. In het gesprek met bewoners veelal geadviseerd om bij problemen, in eerste instantie, vooral internetprovider in te schakelen (netwerk infrastructuur, Wifi bereik, datasnelheid abonnement). Een aantal problemen die gemeld zijn waren al door provider opgelost. (dit punt is voldoende ingevuld).
 - o Gemeente en omwonenden zijn tijdig geïnformeerd over ingebruikname van de radar. (publicatie op website, bijeenkomst gepland 22 april, en aankondiging verruiming zendblokken).
- Integratie op AOCS.
- o Bij het testen op AOCS NM ten behoeve van de operationele ingebruikname zijn er diverse waarnemingen. Deze zijn met Thales besproken. Thales breidt een softwareaanpassing voor. Na testen van deze patch wordt dit vastgelegd in een ECP.
 - o 5.1.1.b [REDACTED]. IVB is opgesteld en wordt vanuit JIVC/LUCHT-JOINT opgepakt.
 - o Vanuit JIVC moet nog een Dossier Afspraken en Procedures (DAP) opgesteld worden. Dit ten behoeve van de te leveren services door JIVC aan CLSK. 5.1.1.b [REDACTED]
 - o Accreditatie; VIR E&E is afgerond, bruto risico-inventarisatie is gemaakt. Maatregelen volgens DBB D/300 zijn beschreven. Op basis daarvan is de netto risico-inventarisatie gemaakt. Daarnaast

zijn de koppelingen beschreven op basis van DBB D/401.
Afwijkingen zijn beschreven in de SOC. De tekenlijst voor SOC en SOC-K gaat week 15 rond. Na ondertekening van SOK en SOC-K geeft BA een IATO met restpunten af. Restpunten worden binnen het project opgepakt.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 april 2021

Onze referentie

Radar zuid / Herwijnen

- Opdracht en inzet Landsadvocaat is met Bureau Pels Rijcken besproken. Inzet afroepen via "Landscontract" via DJZ. Aandacht voor goed omschrijven nut en noodzaak, de invulling hiervan en mogelijke alternatieven (uitgaand van bestaande SMART-L in Wier), ondersteunen bij alternatieve locatie onderzoek, RCR-procedure (w.o. nadere onderbouwing wel/niet MER) en ook bij juridische consequenties stopzetten RCR.
 - o Consequentie stopzetten RCR procedure:
LA () geeft aan dinsdag 20 april een notitie klaar te hebben. Deze zal daarna dan nog met DJZ afgestemd moeten worden. In week 16 is de verwachting dat dit gerealiseerd kan worden.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj (gereed week 16)
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter. Presentatie van het onderzoek gegeven door Thales aan DMO wordt week 15 opgestuurd. Dit voor de nadere onderbouwing.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): Rapport wordt week 15 voor een interne TNO review ronde aangeboden. Oplevering eind week 16 aan Defensie.
- Onderzoek motie Van Helvert: (gereed begin –eind juni)
 - o Op 15 april vindt er een procedurevergadering van de Vaste Commissie voor Defensie plaats. Hier komen ook de twee laatste Kamerbrieven inzake Herwijnen ter sprake. Er is nog een mogelijkheid dat de brieven controversieel worden verklaard. Besluitenlijst wordt door DGB verspreid.
 - o Concept opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken op 9 mrt met betrokken partijen. Tevens heeft LA nog een paar opmerkingen ter verduidelijking geplaatst (criteria specifiekere formuleren). Van TNO kostenraming ontvangen 97k. Van RVB nog geen kostenraming ontvangen (afspraak aanleveren voor 25 mrt).
 - TNO aanvullende locaties: opgeleverd aan RvB. RvB zijn deze inhoudelijk aan het beoordelen.
 - TNO aangepast zoekgebied (met radarhoogte 34 m): oplevering dinsdag 13 april.
 - RvB nader beoordelen locaties voortkomend uit aangepast zoekgebied -> doorlooptijd afhankelijk van aantal locaties
 - Minimale tijdsbelasting circa 200 uur verspreidt over een aantal weken -> oplevering begin juni
 - Als meerdere locaties uit zoekgebied komen, dan ook meer tijd -> oplevering eind juni
 - Doorlooptijd is inclusief operationele beoordeling door CLSK -> onderdeel van proces.

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 13 april 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden [redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)
 [redacted] (verslag)
 Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
 M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl
 www.defensie.nl/dmo

Datum

13 april 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. Twee nagezonden stukken voor input in de discussie. De twee nagezonden stukken worden niet geagendeerd: concept-bijlage bij DEKRA-rapport en 3 scenario's voor punt 3a.
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
 - a. Verslag vorige keer ongewijzigd vastgesteld.
 - b. RVB: DPLAN en RVB hebben verkennend gesproken over alternatievenonderzoek (plan B). Verzoek om heldere opdrachtomschrijving. Dplan neemt initiatief (zie ook actie #9)
 - c. Actiepunten doorgenomen. Actiepunten die ook in stavaza staan uit de lijst met actiepunten halen en verder in stavaza volgen. In relatie tot actiepunt 10 Juridische consequenties stoppen RCR (DJZ/LA)/ wordt op 20 april besproken hoe RVB hierbij betrokken wordt.
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Communicatie omgeving Wier

Tijdschema:

 - i. Week 15: Opstellen brief met kernboodschap straling en interferentie (Dekra rapport als bijlage) voor werkgroep en gemeente Waadhoeke. Deze brief langs Stas ter beoordeling/ goedkeuring. Kernboodschap simpel en kort. CLSK doet check op mogelijke operationele relevante informatie in Dekra rapport.
 - ii. 20 april: versturen brief kernboodschap naar werkgroep en gemeente
 - iii. 20 april: plaatsing brief, DEKRA rapport plus toelichting op website
 - iv. 22 april: Bijeenkomst met gemeente Waadhoeke en "werkgroep Wier"
 - v. Op 23 april uitbreiden zendblokken 07-23 uur, 7 d/w.
 - b. CLSK: In communicatie nadruk leggen op operationele noodzaak. En waken voor verdere verschuiving irt ORM. Afweging maken

- door Stas en CDS.
- c. Nieuwe kamervragen Boswijk. Beantwoording meenemen in timing.
 - d. Bepalen moment van overdracht radarsysteem Wier van DMO aan CLSK. Dit item is nu niet besproken.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

13 april 2021

Onze referentie

4. Vervolg komende periode

- a. Bepalen agenda voor 20 april.

5. Rondvraag en sluiting

- a. Komend overleg 20 april om 08:00 uur via MS Teams.
- b. RVB; Afhandeling WOB-verzoek en de gewenste coördinatie loopt uit de tijd. [REDACTED] pakt dit op.
- c. DMO projectteam wordt tijdelijk door [REDACTED] ondersteund op het gebied van communicatie. Per 1 mei start een nieuwe medewerker om hier verder in te ondersteunen. In de tussenliggende periode wordt dit samen opgepakt (DMO/DCO/DGB).
- d. Vraag naar sfeer gesprekken met bewoners; positief (veelal zoekend waarbij de radar mogelijk een oorzaak kan zijn).

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Besluit:

Datum
13 april 2021

Nr	Datum	Besluit	Wie	Onze referentie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.		

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-03-02	Financiering DTM-functies -> gesprek door LCW laten initiëren met Thales (financiële ruimte in onderhoudscontract). Status 210413: Over 1 week vindt er een gesprek plaats tussen [redacted] en Thales over de project financiering.	[redacted]
2	2021-03-02	Uitvoeren alternatieve locatieonderzoek i.s.m. RVB en TNO. (relatie: motie Belhaj +v. Helvert) Status 210413: DMO en RVB een tijdschema aan te leveren waarin de resultaten van het onderzoek kunnen worden verwacht. Dit staat in stavaza. Hier afvoeren.	[redacted]
8	2021-03-23	DMO moet formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Dit is nu nog een inschatting maar lijkt een terechte aanname. [redacted] zet acties uit en neemt hierover contact op met RVB. Status 210413: staat ook in stavza. Hier afvoeren.	[redacted] (RVB betrekken)
9	2021-03-30	Uitvoeren alternatieven onderzoek luchtruimbewaking indien locatie Herwijnen definitief wordt verlaten. (Plan B) Relatie met 2 ^{de} motie v. Helvert Oriënterend gesprek met RVB geweest. Initiatief ligt nu verder bij Dplan.	[redacted]
10	2021-03-30	Analyse van de juridische consequenties (DJZ/Landsadvocaat) m.b.t. het stopzetten van de Rijkscoördinatieregeling. Status 210413: Komende week moet er een inschatting worden gemaakt. Opgenomen in stavaza. Hier afvoeren.	DJZ/LA
11	2021-03-30	Brief (tweede) aan bewoners voorbereiden voor ingebruikname radar. Status 20210413: Brief verstuurd aan bewoners. Deze is afgehandeld.	DCO

12	2012-04-13	Beoordelen rapport Dekra op mogelijk operationeel gevoelige informatie.	OBJECTEN TGP
----	------------	---	------------------------

Datum
13 april 2021

Onze referentie

Bijlage: Stand van zaken (maandag 12 april)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Radar noord/ Wier

Datum
13 april 2021

Onze referentie

- Status klachten:

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	1	2	5		8	2	6	8
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	3	1	1		5	1	4	5
Interferentie algemeen		4	6		10	3	7	10
Interferentie overig		3	7		10	3	7	10
interferentie radio		1	2		3	1	2	3
Interferentie TV	1	5	3		9	6	3	9
Interferentie Wifi		15	20		35	15	20	35
Straling		3	3		6	3	3	6
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	5	34	47	5	91	39	52	91

- Inmiddels zijn 91 meldingen ontvangen, 39 meldingen afgesloten en nog 52 meldingen open. Met klagers wordt contact gelegd om de klacht nader te duiden. DMO en CLSK werken hier samen aan. Dit is een continue proces.
- Van de 29 onderzochte meldingen op het gebied van interferentie was er één melding terecht. Deze had betrekking op interferentie van TV signalen vóór de aanpassing van de zendblokken. De overige onderzochte meldingen van interferentie zijn niet gerelateerd aan de radar. Mensen zijn veelal aangezet door de publicaties of door mede bewoners om al bestaande problemen te melden. Ook het thuiswerken en thuis schoollessen volgen van gezinnen leidt tot problemen met de capaciteit van het internet. In het gesprek met melders veelal geadviseerd om bij problemen, in eerste instantie, vooral internetprovider in te schakelen (netwerk infrastructuur, Wifi bereik, datasnelheid abonnement). Een aantal problemen die gemeld zijn waren al door provider opgelost.
- Onderzoeken geluidsoverlast:
 - o Thales zal woensdag 21 april de volgende maatregelen uitvoeren en testen in Wier. De firma de Haan zal dan tegelijkertijd geluidsmetingen verrichten.
 - Smering met hogere viscositeit
 - Verstijving van de ophanging van beide aandrijvingen om dynamische onregelmatigheden in de tandingrijping te reduceren. (vastzetten tandwielkasten waarmee voorkomen wordt dat deze in trilling komt)
 - Lokale verzwaring van de constructie ter plaatse van de krans nabij de aandrijfposities (mechanische impedantie verhogen ->hoe zwaarder hoe minder de trilling bij een gelijkblijvende hoeveelheid energie)

- Optimaliseren van Servo lus-regeling op de motoren (vermoedelijk nu gebaseerd op situatie stalen toren in Hengelo) zal niet 21 april kunnen worden getest i.v.m. beschikbaarheid firma Ampulz.
 - o DMO moet formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Dit is nu nog een inschatting maar lijkt een terechte aanname. DMO is in overleg met IL&T over de wijze waarop tonaal geluid kan worden vastgesteld.
- Straling:

Het DEKRA-stralingsmeetrapport is eind maart beschikbaar gekomen. Hierin wordt vastgesteld dat de radar voldoet aan ICNIRP norm. TNO is akkoord met het rapport. TNO heeft aangegeven dat de metingen niet kunnen bijdragen aan de verbetering van de eerdere analyse (model) van TNO. Ondanks dit blijft de conclusie dezelfde, er wordt ruim voldaan aan ICNIRP-richtlijnen.

Het rapport wordt voorzien van een (eenvoudige) toelichting t.b.v. externe communicatie en publicatie op de website (DMO/BS/TNO). Het rapport dan gebruikt worden tijdens de bijeenkomst met de "werkgroep Wier" en de gemeente Waadhoeke. Publicatie mogelijk in week 15.
- Communicatie:
 - o DMO projecten verantwoordelijk voor project communicatie. Medewerker DMO ter ondersteuning stakeholdermanagement / communicatie start 1 mei. In tussenliggende periode nog even met elkaar (DCO/DGB/DMO) oplossen.
 - o Een brief, opgesteld aan de bewoners waarin het vervolg van de testfase wordt toegelicht, is 1 april verzonden aan de bewoners.
 - o Op 7 april is er een gesprek geweest tussen de Gemeente Waadhoeke, GGD en de werkgroep Wier. Vanuit GGD is aangegeven dat ICNIRP-richtlijnen het toetsingskader is. De bewoners zijn bezorgd over de effecten van straling, ook op de lange termijn. Een kernteam vanuit de Werkgroep Wier gaan de vragen/zorgen mbt straling nader omschrijven.
 - o In de bijeenkomst Defensie (samen met TNO) en de werkgroep Wier en de gemeenten gaan we op deze materie in. Deze bijeenkomst is op verzoek van de gemeente nu gepland op 22 april (was 14 april).

- Communicatietijdslijn:

	Wat	Opmerkingen
Parallel aan versturen bewonersbrief	Procesbericht versturen en plaatsen op website	Plan/planning zoals opgenomen in dit procesoverzicht moet worden goedgekeurd.
Testfase voorlopig verlengd	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 09:00 – 11:00 13:00 – 15:00	Bewonersbrief verstuurd eerste week april.
7 april	GGD bijeenkomst	Georganiseerd door gemeente
Week 15	Publicatie stralingsrapport op website.	Rapport DEKRA + oplegger (in jip en janneke taal).
21 April	TNO Geluidsmaatregelen	Kleine maatregelen kunnen evt.

	uitwerken en testen	genomen worden	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
22 april	Defensie bijeenkomst met Bewoners werkgroep en Gemeente	Bespreken voortgang project en oplossingsrichtingen voor geluid	Datum 13 april 2021
Week 16	Bewonersbrief voorbereiden en 23 april aanbieden voor verzending	Publicatie van stralingsrapport en zendtijd uitbreiden (07-23 uur). Concept opstellen DMO (met hulp van DGB/DCO).	Onze referentie

In gebruik nemen radar in relatie tot communicatie:

Spoedige ingebruikname is belangrijk omdat er op dit moment verminderd radardekking is boven Nederland. De radar wordt pas (gedeeltelijk) operationeel in gebruik genomen als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- o Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien.
 - o Dialoog met gemeente en omwonenden over het stralingsniveau van de radar en het effect op de gezondheid moet hebben plaatsgevonden. (nu gepland op 22 april)
 - o Analyse van de interferentie klachten van omwonenden moet zijn afgerond en de individuele benadering van de betreffende bewoners moet zijn gestart (dit is een doorgaand proces). Eerste conclusie analyse: merendeel van de interferentie meldingen zijn ongegrond. Benadering van melders wijst uit dat men veelal is aangezet door de publicaties of opmerkingen van omwoners om al bestaande problemen te melden. Problemen worden mogelijk ook veroorzaakt door het thuiswerken en thuis studeren. In het gesprek met bewoners veelal geadviseerd om bij problemen, in eerste instantie, vooral internetprovider in te schakelen (netwerk infrastructuur, Wifi bereik, datasnelheid abonnement). Een aantal problemen die gemeld zijn waren al door provider opgelost. (dit punt is voldoende ingevuld).
 - o Gemeente en omwonenden zijn tijdig geïnformeerd over ingebruikname van de radar. (publicatie op website, bijeenkomst gepland 22 april, en aankondiging verruiming zendblokken).
- Integratie op AOCS.
- o Bij het testen op AOCS NM ten behoeve van de operationele ingebruikname zijn er diverse waarnemingen. Deze zijn met Thales besproken. Thales breidt een softwareaanpassing voor. Na testen van deze patch wordt dit vastgelegd in een ECP.
 - o 5.1.1.b [REDACTED]. IVB is opgesteld en wordt vanuit JIVC/LUCHT-JOINT opgepakt.
 - o Vanuit JIVC moet nog een Dossier Afspraken en Procedures (DAP) opgesteld worden. Dit ten behoeve van de te leveren services door JIVC aan CLSK. 5.1.1.b [REDACTED]
 - o Accreditatie; VIR E&E is afgerond, bruto risico-inventarisatie is gemaakt. Maatregelen volgens DBB D/300 zijn beschreven. Op basis daarvan is de netto risico-inventarisatie gemaakt. Daarnaast

zijn de koppelingen beschreven op basis van DBB D/401.
Afwijkingen zijn beschreven in de SOC. De tekenlijst voor SOC en SOC-K gaat week 15 rond. Na ondertekening van SOK en SOC-K geeft BA een IATO met restpunten af. Restpunten worden binnen het project opgepakt.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
13 april 2021

Onze referentie

Radar zuid / Herwijnen

- Opdracht en inzet Landsadvocaat is met Bureau Pels Rijcken besproken. Inzet afroepen via "Landscontract" via DJZ. Aandacht voor goed omschrijven nut en noodzaak, de invulling hiervan en mogelijke alternatieven (uitgaand van bestaande SMART-L in Wier), ondersteunen bij alternatieve locatie onderzoek, RCR-procedure (w.o. nadere onderbouwing wel/niet MER) en ook bij juridische consequenties stopzetten RCR.
 - o Consequentie stopzetten RCR procedure:
LA () geeft aan dinsdag 20 april een notitie klaar te hebben. Deze zal daarna dan nog met DJZ afgestemd moeten worden. In week 16 is de verwachting dat dit gerealiseerd kan worden.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj (gereed week 16)
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter. Presentatie van het onderzoek gegeven door Thales aan DMO wordt week 15 opgestuurd. Dit voor de nadere onderbouwing.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): Rapport wordt week 15 voor een interne TNO review ronde aangeboden. Oplevering eind week 16 aan Defensie.
- Onderzoek motie Van Helvert: (gereed begin –eind juni)
 - o Op 15 april vindt er een procedurevergadering van de Vaste Commissie voor Defensie plaats. Hier komen ook de twee laatste Kamerbrieven inzake Herwijnen ter sprake. Er is nog een mogelijkheid dat de brieven controversieel worden verklaard. Besluitenlijst wordt door DGB verspreid.
 - o Concept opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken op 9 mrt met betrokken partijen. Tevens heeft LA nog een paar opmerkingen ter verduidelijking geplaatst (criteria specifiekere formuleren). Van TNO kostenraming ontvangen 97k. Van RVB nog geen kostenraming ontvangen (afspraak aanleveren voor 25 mrt).
 - TNO aanvullende locaties: opgeleverd aan RvB. RvB zijn deze inhoudelijk aan het beoordelen.
 - TNO aangepast zoekgebied (met radarhoogte 34 m): oplevering dinsdag 13 april.
 - RvB nader beoordelen locaties voortkomend uit aangepast zoekgebied -> doorlooptijd afhankelijk van aantal locaties
 - Minimale tijdsbelasting circa 200 uur verspreidt over een aantal weken -> oplevering begin juni
 - Als meerdere locaties uit zoekgebied komen, dan ook meer tijd -> oplevering eind juni
 - Doorlooptijd is inclusief operationele beoordeling door CLSK -> onderdeel van proces.

Agenda

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **20 april 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

[redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)
 [redacted]
 [redacted] (verslag)

Kopie aan

[redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
 M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl
 www.defensie.nl/dmo

Datum

19 april 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Communicatie omgeving Wier

Tijdschema:

 - i. 20 april: Publicatie Dekra rapport met oplegnotitie op website. En versturen aan gemeente Waadhoeke en werkgroep Wier.
 - ii. 22 april: Bijeenkomst met gemeente Waadhoeke en "werkgroep Wier"
 - iii. 23 april: uitbreiden zendblokken 07-23 uur, 7 d/w
 - b. Tijdschema Herwijnen
 - i. Motie Belhaj -> oplevering week 17/18
 - ii. Motie van Van Helvert 1 -> begin – eind juni (exclusief interne / politieke afstemming).
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor 27 april.
5. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg 27 april om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Besluit:

Datum
19 april 2021

Nr	Datum	Besluit	Wie	Onze referentie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.		

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-03-02	Financiering DTM-functies -> gesprek door LCW laten initiëren met Thales (financiële ruimte in onderhoudscontract). Status 210413: Over 1 week vindt er een gesprek plaats tussen en Thales over de project financiering.	
9	2021-03-30	Uitvoeren alternatieven onderzoek luchtruimbewaking indien locatie Herwijnen definitief wordt verlaten. (Plan B) Relatie: 2 ^{de} motie v. Helvert Status 20210413: Oriënterend gesprek met RVB geweest. Initiatief ligt nu verder bij Dplan.	
12	2012-04-13	Beoordelen rapport Dekra op mogelijk operationeel gevoelige informatie.	

Bijlage: Stand van zaken (maandag 12 april)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Radar noord/ Wier

Datum
19 april 2021

- Status klachten:

Onze referentie

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	1	2	5		8	2	6	8
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	3	1	1		5	1	4	5
Interferentie algemeen		4	7		11	3	8	11
Interferentie overig		4	6		10	4	6	10
interferentie radio		2	1		3	2	1	3
Interferentie TV	1	5	3		9	6	3	9
Interferentie Wifi		26	9		35	26	9	35
Straling		3	3		6	3	3	6
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	5	47	35	5	92	52	40	92

- o Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Ook de afhandeling van meldingen afgelopen week bevestigt dit beeld. Mensen zijn veelal aangezet door de publicaties of door mede bewoners om al bestaande problemen te melden. Ook het thuiswerken en thuis schoollessen volgen van gezinnen leidt tot problemen met de capaciteit van het internet. In het gesprek met melders veelal geadviseerd om bij problemen, in eerste instantie, vooral internetprovider in te schakelen (netwerk infrastructuur, Wifi bereik, datasnelheid abonnement). Een aantal problemen die gemeld zijn waren al door provider opgelost.
- o Laatste interferentie melding van 12 april. Afgelopen week rustig met nieuwe meldingen.
- Onderzoeken geluidsoverlast:
 - o Thales gaat woensdag 21 april de volgende maatregelen uitvoeren en testen in Wier. De firma de Haan zal dan tegelijkertijd geluidsmetingen verrichten.
 - Verstijving van de ophanging van beide aandrijvingen om dynamische onregelmatigheden in de tandingrijping te reduceren. (vastzetten tandwielkasten waarmee voorkomen wordt dat deze in trilling komt)
 - Lokale verzwaring van de constructie ter plaatse van de krans nabij de aandrijfposities (mechanische impedantie verhogen ->hoe zwaarder hoe minder de trilling bij een gelijkblijvende hoeveelheid energie)
 - Testen aanpassen snelheid roteren antenne
 - o Aanvullend gaat Thales nog de volgende testen doen (datum en plan volgt):
 - Smering met hogere viscositeit
 - Optimaliseren van Servo lus-regeling op de motoren (vermoedelijk nu gebaseerd op situatie stalen toren in

- Hengelo) zal niet 21 april kunnen worden getest i.v.m. beschikbaarheid firma Ampulz.
- o IL&T heeft in de oprichtingsvergunning aangegeven dat er sprake is van tonaal geluid. Alleen is dit niet formeel vastgesteld. Opdracht aan TNO om in samenwerking met FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) formeel vast te stellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Uitvoering planning week 17.
- Straling:
- Het DEKRA-stralingsmeetrapport is eind maart beschikbaar gekomen. Hierin wordt vastgesteld dat de radar voldoet aan ICNIRP norm. Het rapport wordt voorzien van een oplegger met een kernboodschap (eenvoudige toelichting) t.b.v. externe communicatie en publicatie op de website (DMO/BS/TNO). Oplegger ligt ter beoordeling bij STAS. Het rapport wordt tijdens de bijeenkomst met de "werkgroep Wier", de gemeente Waadhoeke en GGD op 22 april toegelicht. Hiermee wordt invulling gegeven aan de toezegging van de Stas.
- Communicatie:
- o DMO projecten verantwoordelijk voor project communicatie. Medewerker DMO ter ondersteuning stakeholdermanagement / communicatie start 1 mei. In tussenliggende periode nog even met elkaar (DCO/DGB/DMO) oplossen.
 - o Op 7 april is er een gesprek geweest tussen de Gemeente Waadhoeke, GGD en de werkgroep Wier. Een kernteam vanuit de Werkgroep Wier gaan de vragen/zorgen mbt straling nader omschrijven.
 - o Op 22 april is er een bijeenkomst met de gemeente Waadhoeke, GGD en een afvaardiging van de Werkgroep Wier. Hier wordt het stralingsrapport behandeld, de stand van zaken en het verdere vervolg.

- Communicatietijdslijn:

	Wat	Opmerkingen
Testfase voorlopig verlengd	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 09:00 - 11:00 13:00 – 15:00	Bewonersbrief verstuurd eerste week april.
7 april	GGD bijeenkomst	Georganiseerd door gemeente
20 april	Publicatie stralingsrapport op webiste.	Rapport DEKRA + kernboodschap.
21 April	TNO Geluidsmaatregelen uitwerken en testen	Kleine maatregelen kunnen evt. genomen worden
22 april	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken voortgang project, stralingsrapport Dekra en oplossingsrichtingen voor geluid

In gebruik nemen radar in relatie tot communicatie:

Spoedige ingebruikname is belangrijk omdat er op dit moment verminderd radardekking is boven Nederland. De radar wordt pas (gedeeltelijk) operationeel in gebruik genomen als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 april 2021

Onze referentie

- o Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien.
 - o Dialoog met gemeente en omwonenden over het stralingsniveau van de radar en het effect op de gezondheid moet hebben plaatsgevonden. (Datum 22 april)
 - o Analyse van de interferentie klachten van omwonenden moet zijn afgerond en de individuele benadering van de betreffende bewoners moet zijn gestart (dit is een doorgaand proces). Eerste conclusie analyse: merendeel van de interferentie meldingen zijn ongegrond. Benadering van melders wijst uit dat men veelal is aangezet door de publicaties of opmerkingen van omwoners om al bestaande problemen te melden. Problemen worden mogelijk ook veroorzaakt door het thuiswerken en thuis studeren. In het gesprek met bewoners veelal geadviseerd om bij problemen, in eerste instantie, vooral internetprovider in te schakelen (netwerk infrastructuur, Wifi bereik, datasnelheid abonnement). Een aantal problemen die gemeld zijn waren al door provider opgelost. (dit punt is voldoende ingevuld).
 - o Gemeente en omwonenden zijn tijdig geïnformeerd over ingebruikname van de radar. (publicatie op website 20 april, bijeenkomst gepland 22 april, en aankondiging verruiming zendblokken).
- Integratie op AOCS.
 - o Bij het testen op AOCS NM ten behoeve van de operationele ingebruikname zijn er diverse waarnemingen. Deze zijn met Thales besproken. Thales breidt een softwareaanpassing voor. Na testen van deze patch wordt dit vastgelegd in een ECP.
 - o 5.1.1.b [REDACTED]. IVB is opgesteld en bij JIVC ingediend. Deze IVB wordt 19 april in het "intake board" besproken en bepaald welke afdeling van JIVC deze gaat oppakken.
 - o Vanuit JIVC is een eerste concept Dossier Afspraken en Procedures (DAP) opgesteld. Dit ten behoeve van de te leveren services door JIVC aan CLSK. 5.1.1.b [REDACTED]. CLKS en DMO gaan dit concept verder aanvullen.
 - o Accreditatie; SOC en SOC-K zijn getekend. Alle documenten zijn ter beoordeling bij de BA aangeboden. Bij een positief oordeel geeft BA een IATO met restpunten af.

Radar zuid / Herwijnen

- Consequentie stopzetten RCR procedure: Landsadvocaat ([REDACTED]) komt op dinsdag 20 april met een eerste analyse. Deze zal daarna dan nog met DJZ afgestemd moeten worden. Afspraak tussen DGB/DJZ en LA gepland voor week 16.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj (gereed week 17/18)
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan

- worden ingezet: uitkomst is 34 meter..
- o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): Rapport wordt week 16 voor een interne TNO review ronde aangeboden. Oplevering week 17/18 aan Defensie. (planning schuift twee weken op vanwege duiding rapportage Dekra door TNO -> conclusie blijft hetzelfde.).
- Onderzoek motie Van Helvert: (gereed begin –eind juni)
- o Op 15 april heeft er een procedurevergadering van de Vaste Commissie voor Defensie plaats gevonden. Het dossier Smart-L is niet controversieel verklaard maar geagendeerd voor commissiedebat Materieel Defensie. Datum debat nog niet.
 - o Opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken met betrokken partijen (deze nog definitief maken).
 - TNO aanvullende locaties: opgeleverd aan RvB. RvB zijn deze inhoudelijk aan het beoordelen.
 - TNO aangepast zoekgebied (met radarhoogte 34 m) wordt opgeleverd 23 april (rapport opgeleverd 15 april betrof verkeerde berekening).

Planning

- T0 (week 17) oplevering onderzoeksgebied TNO
- T+3 (week 20) initieel onderzoek RVB
- T+4 (week 21) TNO berekening uitvoeren
- T+5 (week 22/23) operationele beoordeling door CLSK
- T+6 (week 24) gedetailleerde haalbaarheid RVB
- T+7 t/m T+11 (week 25 t/m 29) schrijven rapport

Interne afstemming / politieke afstemming simultaan oplopen vanaf week 24.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

19 april 2021

Onze referentie

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 20 april 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

[redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)
 [redacted]
 [redacted] (verslag)

Kopie aan

[redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
 M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl
 www.defensie.nl/dmo

Datum
 23 april 2021

Bijlagen
 Sitrep radars noord en zuid
*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen

- a. Volgende week zal er geen stuurgroep overleg zijn i.v.m. Koningsdag.

2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten

- a. Het verslag van het vorige overleg wordt ongewijzigd vastgesteld.
- b. Actiepunt 1: [redacted] heeft 20 en 21 april gesprekken met Thales betreffende de financiering DTM functies en instandhouding SMART-L.
- c. Actiepunt 9: Op 20 april vindt er overleg plaats tussen RVB, CLSK en DPlan. Er moet rekening gehouden worden met de schaarse capaciteit voor de werkzaamheden. Zie ook bespreking punt 3 stand van zaken.
- d. Actiepunt 12: Overleg met [redacted] wijst uit dat DEKRA rapport operationeel geen gevoelige informatie bevat. Er blijft echter wat ongemak bij CLSK en DPlan t.a.v. het publiceren van dergelijke operationeel gevoelige rapporten. Gezien de eerdere toezeggingen, de eerdere TNO publicaties en het stappenplan zal het DEKRA rapport overeenkomstig worden gepubliceerd. DPlan zal het vaststellen van beleid t.a.v. het openbaar stellen van dergelijke rapporten, voor de toekomst, meenemen als intern actiepunt.

3. Stand van zaken (zie bijlage)

- a. Communicatie omgeving Wier Tijdschema:
 - i. 20 april: Publicatie Dekra rapport met oplegnotitie op website. Versturen aan gemeente Waadhoeke en

- werkgroep.
- ii. 22 april: Bijeenkomst met gemeente Waadhoeke en "werkgroep Wier"
 - iii. 23 april: uitbreiden zendblokken 07-23 uur, 7 d/w.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 april 2021

Onze referentie

DGB: Om het tijdschema te volgen moet er 20 april akkoord komen van de StaS voor publicatie. Wanneer dit niet lukt moet het tijdschema worden aangepast om de gemeente en bewoners voldoende tijd te gunnen. StaS heeft aangegeven een vertegenwoordiger van Dekra aanwezig te willen hebben bij de bijeenkomst. DPlan: Team dient de discussie met gemeente en bewoners op hoofdlijnen te voeren. CLSK vraagt om indien mogelijk ook al iets mede te delen over de voortgang geluidshinder n.a.v. de testen op 21 april in Wier. DMO zal bewoners bijpraten over de voortgang. De planning t.a.v. de voortgang geluidmaatregelen moet nog i.o.m. Thales worden vastgesteld.

b. Tijdschema Herwijnen

Zomerreces Tweede kamer begint 7 juli a.s. (halverwege week 27). Dit laat weinig tijd voor de werkzaamheden t.b.v. de ingediende moties. Vertraging dient echter te worden uitgelegd. Indien het pakket als geheel wordt aangeboden aan de Tweede Kamer zal de planning sterk naar achteren gaan schuiven (na zomerreces). Het gefaseerd aanbieden biedt hier mogelijk uitkomst. Tijdens het zomerreces iets aanbieden is misschien niet verstandig gezien de politieke gevoeligheid en aandacht voor het dossier. DGB zal hierover eerst in overleg treden met StaS. In het volgende stuurgroep overleg kan dan een gedetailleerde planning op basis van de risico's worden vastgesteld.

- i. Juridische consequenties stopzetten RCR: Op 21 april overleg tussen LA en DJZ (ook RVB betrekken). Daarnaast zal DGB het gesprek t.a.v. de consequenties voeren met BZK en EZ. Verwachting voor medio mei gereed.
- ii. Motie Belhaj: Rapportage TNO gereed week 18.
- iii. Motie v. Helvert (Alternatieve-locatieonderzoek): Voor voortgang planning zie stand van zaken in agenda.
- iv. Op 20 april vindt het gesprek plaats tussen RVB, CLSK, TNO en DPlan. Gestreefd wordt naar afronding onderzoek eind juni. Dit is afhankelijk van de capaciteit bij RVB en TNO voor de werkzaamheden. CLSK verwacht ook een interne discussie die mogelijk voor vertraging kan zorgen. Dit in verband met de noodzakelijke aanvullende maatregelen om tot een operationele acceptatie (effectiviteit, haalbaarheid en kosten) te komen.

4. Vervolg komende periode

- a. Het eerstvolgende overleg is dinsdag 4 mei om 08:00 uur via MS Teams.

Agendapunten:

- Oplopen tijdschema Herwijnen
- Geluidsmaatregelen Wier en opstellen tijdsschema naar uitbreiding radargebruik 's nachts.

5. Rondvraag en sluiting

- a. RVB: Voor donderdag 22 april zal de inventarislijst worden gepubliceerd. Het is verstandig om dit nog af te stemmen met andere ministeries. [REDACTED] zal dit opnemen met de WOB-functionaris.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 april 2021

Onze referentie

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst

Datum
23 april 2021

Onze referentie

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-03-02	Financiering DTM-functies -> gesprek door LCW laten initiëren met Thales (financiële ruimte in onderhoudscontract). Status 210420: heeft 20 en 21 april gesprekken met Thales betreffende de financiering DTM functies en instandhouding SMART-L.	
9	2021-03-30	Uitvoeren alternatieven onderzoek luchtruimbewaking indien locatie Herwijnen definitief wordt verlaten. (Plan B) Relatie met 2 ^{de} motie v. Helvert Op 20 april vindt er overleg plaats tussen RVB, CLSK en DPlan.	
12	2012-04-13	Beeoordelen rapport Dekra op mogelijk operationeel gevoelige informatie. Status 20210420: DEKRA rapport bevat geen operationeel gevoelige informatie en kan op basis hiervan worden gepubliceerd.	

Bijlage: Stand van zaken (maandag 12 april)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Radar noord/ Wier

Datum
23 april 2021

Onze referentie

- Status klachten:

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	1	2	5		8	2	6	8
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	3	1	1		5	1	4	5
Interferentie algemeen		4	6		10	3	7	10
Interferentie overig		3	7		10	3	7	10
interferentie radio		1	2		3	1	2	3
Interferentie TV	1	5	3		9	6	3	9
Interferentie Wifi		15	20		35	15	20	35
Straling		3	3		6	3	3	6
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	5	34	47	5	91	39	52	91

- Inmiddels zijn 91 meldingen ontvangen, 39 meldingen afgesloten en nog 52 meldingen open. Met klagers wordt contact gelegd om de klacht nader te duiden. DMO en CLSK werken hier samen aan. Dit is een continue proces.
- Van de 29 onderzochte meldingen op het gebied van interferentie was er één melding terecht. Deze had betrekking op interferentie van TV signalen vóór de aanpassing van de zendblokken. De overige onderzochte meldingen van interferentie zijn niet gerelateerd aan de radar. Mensen zijn veelal aangezet door de publicaties of door mede bewoners om al bestaande problemen te melden. Ook het thuiswerken en thuis schoollessen volgen van gezinnen leidt tot problemen met de capaciteit van het internet. In het gesprek met melders veelal geadviseerd om bij problemen, in eerste instantie, vooral internetprovider in te schakelen (netwerk infrastructuur, Wifi bereik, datasnelheid abonnement). Een aantal problemen die gemeld zijn waren al door provider opgelost.
- Onderzoeken geluidsoverlast:
 - o Thales zal woensdag 21 april de volgende maatregelen uitvoeren en testen in Wier. De firma de Haan zal dan tegelijkertijd geluidsmetingen verrichten.
 - Smering met hogere viscositeit
 - Verstijving van de ophanging van beide aandrijvingen om dynamische onregelmatigheden in de tandingrijping te reduceren. (vastzetten tandwielkasten waarmee voorkomen wordt dat deze in trilling komt)
 - Lokale verzwaring van de constructie ter plaatse van de krans nabij de aandrijfposities (mechanische impedantie verhogen -> hoe zwaarder hoe minder de trilling bij een gelijkblijvende hoeveelheid energie)

- Optimaliseren van Servo lus-regeling op de motoren (vermoedelijk nu gebaseerd op situatie stalen toren in Hengelo) zal niet 21 april kunnen worden getest i.v.m. beschikbaarheid firma Ampulz.
 - o DMO moet formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Dit is nu nog een inschatting maar lijkt een terechte aanname. DMO is in overleg met IL&T over de wijze waarop tonaal geluid kan worden vastgesteld.
- Straling:

Het DEKRA-stralingsmeetrapport is eind maart beschikbaar gekomen. Hierin wordt vastgesteld dat de radar voldoet aan ICNIRP norm. TNO is akkoord met het rapport. TNO heeft aangegeven dat de metingen niet kunnen bijdragen aan de verbetering van de eerdere analyse (model) van TNO. Ondanks dit blijft de conclusie dezelfde, er wordt ruim voldaan aan ICNIRP-richtlijnen.

Het rapport wordt voorzien van een (eenvoudige) toelichting t.b.v. externe communicatie en publicatie op de website (DMO/BS/TNO). Het rapport dan gebruikt worden tijdens de bijeenkomst met de "werkgroep Wier" en de gemeente Waadhoeke. Publicatie mogelijk in week 15.
- Communicatie:
 - o DMO projecten verantwoordelijk voor project communicatie. Medewerker DMO ter ondersteuning stakeholdermanagement / communicatie start 1 mei. In tussenliggende periode nog even met elkaar (DCO/DGB/DMO) oplossen.
 - o Een brief, opgesteld aan de bewoners waarin het vervolg van de testfase wordt toegelicht, is 1 april verzonden aan de bewoners.
 - o Op 7 april is er een gesprek geweest tussen de Gemeente Waadhoeke, GGD en de werkgroep Wier. Vanuit GGD is aangegeven dat ICNIRP-richtlijnen het toetsingskader is. De bewoners zijn bezorgd over de effecten van straling, ook op de lange termijn. Een kernteam vanuit de Werkgroep Wier gaan de vragen/zorgen mbt straling nader omschrijven.
 - o In de bijeenkomst Defensie (samen met TNO) en de werkgroep Wier en de gemeenten gaan we op deze materie in. Deze bijeenkomst is op verzoek van de gemeente nu gepland op 22 april (was 14 april).

- Communicatietijdslijn:

	Wat	Opmerkingen
Parallel aan versturen bewonersbrief	Procesbericht versturen en plaatsen op website	Plan/planning zoals opgenomen in dit procesoverzicht moet worden goedgekeurd.
Testfase voorlopig verlengd	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 09:00 – 11:00 13:00 – 15:00	Bewonersbrief verstuurd eerste week april.
7 april	GGD bijeenkomst	Georganiseerd door gemeente
Week 15	Publicatie stralingsrapport op website.	Rapport DEKRA + oplegger (in jip en janneke taal).
21 April	TNO Geluidsmaatregelen	Kleine maatregelen kunnen evt.

	uitwerken en testen	genomen worden	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
22 april	Defensie bijeenkomst met Bewoners werkgroep en Gemeente	Bespreken voortgang project en oplossingsrichtingen voor geluid	Datum 23 april 2021
Week 16	Bewonersbrief voorbereiden en 23 april aanbieden voor verzending	Publicatie van stralingsrapport en zendtijd uitbreiden (07-23 uur). Concept opstellen DMO (met hulp van DGB/DCO).	Onze referentie

In gebruik nemen radar in relatie tot communicatie:

Spoedige ingebruikname is belangrijk omdat er op dit moment verminderd radardekking is boven Nederland. De radar wordt pas (gedeeltelijk) operationeel in gebruik genomen als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- o Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien.
 - o Dialoog met gemeente en omwonenden over het stralingsniveau van de radar en het effect op de gezondheid moet hebben plaatsgevonden. (nu gepland op 22 april)
 - o Analyse van de interferentie klachten van omwonenden moet zijn afgerond en de individuele benadering van de betreffende bewoners moet zijn gestart (dit is een doorgaand proces). Eerste conclusie analyse: merendeel van de interferentie meldingen zijn ongegrond. Benadering van melders wijst uit dat men veelal is aangezet door de publicaties of opmerkingen van omwoners om al bestaande problemen te melden. Problemen worden mogelijk ook veroorzaakt door het thuiswerken en thuis studeren. In het gesprek met bewoners veelal geadviseerd om bij problemen, in eerste instantie, vooral internetprovider in te schakelen (netwerk infrastructuur, Wifi bereik, datasnelheid abonnement). Een aantal problemen die gemeld zijn waren al door provider opgelost. (dit punt is voldoende ingevuld).
 - o Gemeente en omwonenden zijn tijdig geïnformeerd over ingebruikname van de radar. (publicatie op website, bijeenkomst gepland 22 april, en aankondiging verruiming zendblokken).
- Integratie op AOCS.
- o Bij het testen op AOCS NM ten behoeve van de operationele ingebruikname zijn er diverse waarnemingen. Deze zijn met Thales besproken. Thales breidt een softwareaanpassing voor. Na testen van deze patch wordt dit vastgelegd in een ECP.
 - o 5.1.1.b [REDACTED]. IVB is opgesteld en wordt vanuit JIVC/LUCHT-JOINT opgepakt.
 - o Vanuit JIVC moet nog een Dossier Afspraken en Procedures (DAP) opgesteld worden. Dit ten behoeve van de te leveren services door JIVC aan CLSK. 5.1.1.b [REDACTED]
 - o Accreditatie; VIR E&E is afgerond, bruto risico-inventarisatie is gemaakt. Maatregelen volgens DBB D/300 zijn beschreven. Op basis daarvan is de netto risico-inventarisatie gemaakt. Daarnaast

zijn de koppelingen beschreven op basis van DBB D/401.
Afwijkingen zijn beschreven in de SOC. De tekenlijst voor SOC en SOC-K gaat week 15 rond. Na ondertekening van SOK en SOC-K geeft BA een IATO met restpunten af. Restpunten worden binnen het project opgepakt.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 april 2021

Onze referentie

Radar zuid / Herwijnen

- Opdracht en inzet Landsadvocaat is met Bureau Pels Rijcken besproken. Inzet afroepen via "Landscontract" via DJZ. Aandacht voor goed omschrijven nut en noodzaak, de invulling hiervan en mogelijke alternatieven (uitgaand van bestaande SMART-L in Wier), ondersteunen bij alternatieve locatie onderzoek, RCR-procedure (w.o. nadere onderbouwing wel/niet MER) en ook bij juridische consequenties stopzetten RCR.
 - o Consequentie stopzetten RCR procedure:
LA () geeft aan dinsdag 20 april een notitie klaar te hebben. Deze zal daarna dan nog met DJZ afgestemd moeten worden. In week 16 is de verwachting dat dit gerealiseerd kan worden.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj (gereed week 16)
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter. Presentatie van het onderzoek gegeven door Thales aan DMO wordt week 15 opgestuurd. Dit voor de nadere onderbouwing.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): Rapport wordt week 15 voor een interne TNO review ronde aangeboden. Oplevering eind week 16 aan Defensie.
- Onderzoek motie Van Helvert: (gereed begin –eind juni)
 - o Op 15 april vindt er een procedurevergadering van de Vaste Commissie voor Defensie plaats. Hier komen ook de twee laatste Kamerbrieven inzake Herwijnen ter sprake. Er is nog een mogelijkheid dat de brieven controversieel worden verklaard. Besluitenlijst wordt door DGB verspreid.
 - o Concept opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken op 9 mrt met betrokken partijen. Tevens heeft LA nog een paar opmerkingen ter verduidelijking geplaatst (criteria specifiekere formuleren). Van TNO kostenraming ontvangen 97k. Van RVB nog geen kostenraming ontvangen (afspraak aanleveren voor 25 mrt).
 - TNO aanvullende locaties: opgeleverd aan RvB. RvB zijn deze inhoudelijk aan het beoordelen.
 - TNO aangepast zoekgebied (met radarhoogte 34 m): oplevering dinsdag 13 april.
 - RvB nader beoordelen locaties voortkomend uit aangepast zoekgebied -> doorlooptijd afhankelijk van aantal locaties
 - Minimale tijdsbelasting circa 200 uur verspreidt over een aantal weken -> oplevering begin juni
 - Als meerdere locaties uit zoekgebied komen, dan ook meer tijd -> oplevering eind juni
 - Doorlooptijd is inclusief operationele beoordeling door CLSK -> onderdeel van proces.

Agenda

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **04 mei 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden
 (voorzitter)
 (afwezig)
 vervanger
 (Rijksvastgoedbedrijf)
 (verslag)
 (verlof),
 (verlof)

Kopie aan

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M
 @mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

30 april 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Aanvullende stralingsmetingen door Dekra (en controle metingen door TNO); planning week 20, rapport eind wk 21.
 - b. Terugkoppeling eerste resultaten geluidsmaatregelen Thales
 - c. Communicatie omgeving Wier
 - i. 22 april: Bijeenkomst met Kerngroep Wier (gemeente Waadhoeke, afvaardiging bewoners en GGD)
 - ii. Volgend overleg kerngroep bespreken rapport Dekra (datum nog afstemmen)
 - d. Tijdschema Herwijnen oplopen
 - i. Motie Belhaj -> rapportage TNO vertraagd door aanvullende metingen Dekra (planning: week 24)
 - ii. Motie van Van Helvert 1 -> oplevering week 26-29 (exclusief interne / politieke afstemming).
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor 11 mei 2021.
5. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg 11 mei om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-03-02	Financiering DTM-functies -> gesprek door LCW laten initiëren met Thales (financiële ruimte in onderhoudscontract). Status 210430: Op 20 en 21 april hebben er gesprekken plaatsgevonden tussen en Thales over de project financiering.	
9	2021-03-30	Uitvoeren alternatieven onderzoek luchtruimbewaking indien locatie Herwijnen definitief wordt verlaten. (Plan B) Relatie: 2 ^{de} motie v. Helvert Status 20210430: Oriënterend gesprek met RVB geweest. Op 20 april vindt er overleg plaats tussen RVB, CLSK en DPlan.	

Bijlage: Stand van zaken (vrijdag 30 april)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Radar noord/ Wier

Datum
30 april 2021

Onze referentie

- Status klachten:

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	1	2	5		8	2	6	8
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	1	1		6	1	5	6
Interferentie algemeen		8	4		12	8	4	12
Interferentie overig		5	5		10	4	6	10
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	6	2		9	8	1	9
Interferentie Wifi		27	10		37	28	9	37
Straling		4	3		7	4	3	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	6	56	30	5	97	63	34	97

- o Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn.
- o Laatste interferentie melding van 23 april. Afgelopen week rustig met nieuwe meldingen.
- o Eén klager is het niet eens dat wij als Defensie de ICNIRP-normen hanteren.

- Onderzoeken geluidsoverlast:

- o Thales heeft op woensdag 21 april de volgende maatregelen uitgevoerd en getest in Wier.
 - Lokale verzwaring van de constructie ter plaatse van de krans nabij de aandrijfposities (mechanische impedantie verhogen ->hoe zwaarder hoe minder de trilling bij een gelijkblijvende hoeveelheid energie). Dit zorgt voor een reductie van -0,9 dB(A).
 - Testen aanpassen snelheid roteren antenne. Dit zorgt voor een gemengd beeld voor reductie (max -2,0 dB(A)) of toename bij verschillende snelheden. Ook moet deze maatregel nog door Thales worden beoordeeld op de "performance" van de radar zelf.
 - Optimaliseren van Servo lus-regeling op de motoren geeft een geringe verbetering van 0,4 dB(A).
- o Aanvullend gaat Thales nog de volgende testen doen (wk 18):
 - Smering met hogere viscositeit
 - Verstijving van de ophanging van beide aandrijvingen om dynamische onregelmatigheden in de tandingrijping te reduceren. (vastzetten tandwielkasten waarmee voorkomen wordt dat deze in trilling komt.
 - Tijdens de metingen op 21 april is een tonaliteit aangetoond op 1600 Hz veroorzaakt door 8 koelventilatoren

geplaatst bovenin de antenne. Thales gaat onderzoeken of deze akoestisch ontkoppeld kunnen worden dan wel een geluidsarme uitvoering toepassen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
30 april 2021

Onze referentie

- o De al eerdere ECP "one motor solution" t.b.v. geluidsreductie is eveneens beoordeeld op 21 april. Hierbij is vastgesteld dat deze aanpassing geen wezenlijke reductie van geluid oplevert. Het uitvoeren van deze ECP met de aanvullende instandhoudingskosten zal opnieuw moeten worden besproken met Thales.
- o IL&T heeft in de oprichtingsvergunning aangegeven dat er sprake is van tonaal geluid. Alleen is dit niet formeel vastgesteld. Opdracht aan TNO om in samenwerking met FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) formeel vast te stellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. In gesprek over uitvoering in wk 18-19. Dan moet de radar in de avond/nacht periode worden aangezet -> tijdige communicatie naar gemeente en omgeving.
- Straling:
 - o TNO blijft twijfels houden of de metingen uitgevoerd door Dekra juist zijn uitgevoerd. Dekra gaf zelf aan dat er mogelijk een afwijking zat in de uitlijning van de meetapparatuur met de antenne (ten tijden van de meting bediend door Thales). Hierdoor kan het rapport van Dekra niet gepubliceerd worden en kan er voorlopig ook niet worden uitgebreid in de zendtijd van de radar.
 - o Op vrijdag 23 april heeft er overleg plaatsgevonden tussen DMO, DEKRA en TNO. Hierbij zijn afspraken gemaakt over het herhalen van enkele metingen om vast te stellen of er mogelijk fouten zijn gemaakt tijdens eerste metingen. Tevens zal TNO ook eigen metingen doen (ter verificatie van Dekra). Planning uitvoering week 20, rapportage eind week 21. Daarna beoordeling door TNO, en vervolgens communiceren.
- Communicatie:
 - o DMO projecten is verantwoordelijk voor project communicatie. Medewerker DMO ter ondersteuning stakeholdermanagement / communicatie is 1 mei gestart. In overleg met DCO en DGB goede afspraken maken wie wat doet en hoe de lijnen wat betreft communicatie lopen.
 - o Op 22 april is er een voortgangsoverleg met de gemeente Waadhoeke, GGD en Werkgroep "Wier" geweest. Hierbij is de stavaza besproken en wat Defensie nog gaat doen. Vanuit de werkgroep Wier is aangegeven dat er veel zorgen zijn over de straling irt de gezondheid. Het Dekra rapport kon nog niet worden toegelicht. Desondanks is de bijeenkomst positief verlopen.

- Communicatietijdslijn:

	Wat	Opmerkingen
Testfase voorlopig verlengd	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 09:00 – 11:00 13:00 – 15:00	Bewonersbrief verstuurd eerste week april.
22 april	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en	Bespreken voortgang project en

	Gemeente	oplossingsrichtingen voor geluid	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
WK 18 – wk 19	Testen tonaliteit	Door FUMO wordt de tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.	Datum 30 april 2021
Wk 23 – wk 24	Communiceren rapportage Dekra	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke	Onze referentie
Wk 24 – wk 25	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief uitbreiden gebruikstijden.	
Wk 26	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief uitbreiden gebruikstijden.	

In gebruik nemen radar in relatie tot communicatie:

Spoedige ingebruikname is belangrijk omdat er op dit moment verminderd radardekking is boven Nederland. De radar wordt pas (gedeeltelijk) operationeel in gebruik genomen als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- o Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien.
 - o Dialoog met gemeente en omwonenden over het stralingsniveau van de radar en het effect op de gezondheid moet hebben plaatsgevonden.
 - o Analyse van de interferentie klachten van omwonenden moet zijn afgerond en de individuele benadering van de betreffende bewoners moet zijn gestart (dit is een doorgaand proces). Dit punt is voldoende ingevuld.
 - o Gemeente en omwonenden zijn tijdig geïnformeerd over ingebruikname van de radar.
- Integratie op AOCS.
- o Bij het testen op AOCS NM ten behoeve van de operationele ingebruikname zijn er diverse waarnemingen. Deze zijn met Thales besproken. Thales breidt een softwareaanpassing voor. Na testen van deze patch wordt dit vastgelegd in een ECP.
 - o 5.1.1.b . IVB is opgesteld en bij JIVC ingediend. Deze wordt door afdeling GIT & Infra in behandeling genomen. Door JIVC wordt een coördinator gezocht om dit te realiseren.
 - o Vanuit JIVC is een eerste concept Dossier Afspraken en Procedures (DAP) opgesteld. Dit ten behoeve van de te leveren services door JIVC aan CLSK. 5.1.1.b
 - o CLKS en DMO gaan dit concept verder aanvullen.
 - o Accreditatie; SOC en SOC-K zijn getekend. Alle documenten zijn ter beoordeling bij de BA aangeboden. Bij een positief oordeel geeft BA een IATO met restpunten af.

Radar zuid / Herwijnen

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
30 april 2021

Onze referentie

- Consequentie stopzetten RCR procedure: Landsadvocaat () heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze moet nog met DJZ afgestemd moeten worden. Afspraak tussen DGB/DJZ en LA gepland voor week 16.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj (gereed week 17/18)
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): planning schuift op vanwege duiding rapportage Dekra door TNO en uitvoering nieuwe metingen. Planning oplevering Dekra rapportage week 21, daarna TNO hun model verifiëren en rapport verder opstellen (planning week 23 -> nog niet bevestigd).
- Onderzoek motie Van Helvert: (gereed week 26 – week 29)
 - o Op 15 april heeft er een procedurevergadering van de Vaste Commissie voor Defensie plaats gevonden. Het dossier Smart-L is niet controversieel verklaard maar geagendeerd voor commissiedebat Materieel Defensie. Datum debat nog niet.
 - o Opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken met betrokken partijen (deze nog definitief maken).
 - TNO aanvullende locaties: opgeleverd aan RvB. RvB zijn deze inhoudelijk aan het beoordelen.
 - TNO aangepast zoekgebied (met radarhoogte 34 m) wordt opgeleverd wk 18 (medewerker TNO was week 17 met verlof)

Planning

- T0 (week 18) oplevering onderzoeksgebied TNO
- T+3 (week 20+21) initieel onderzoek RVB
- T+4 (week 22) TNO berekening uitvoeren
- T+5 (week 23/24) operationele beoordeling door CLSK
- T+6 (week 25) gedetailleerde haalbaarheid RVB
- T+7 t/m T+11 (week 26 t/m 29) schrijven rapport

Interne afstemming / politieke afstemming simultaan oplopen vanaf week 25.

Verslag

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **4 mei 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden
 (voorzitter)
 (afwezig)
 vervanger
 (Rijksvastgoedbedrijf)
 (verslag)
 (afwezig), (afwezig),
 (afwezig)

Kopie aan

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M
 @mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

7 mei 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
 - a. Er zijn geen mededelingen.
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
 - a. Het verslag van het vorige overleg wordt ongewijzigd vastgesteld.
 - b. Actiepunt 1: heeft een goed gesprek gehad met vertegenwoordiging van Thales. De vraag voor financiële tegemoetkoming t.b.v. de financiering DTM functies en instandhouding SMART-L is gesteld en het antwoord wordt afgewacht. Actiepunt wordt afgesloten.
 - c. Actiepunt 9: N.a.v. het overleg tussen RVB, CLSK en DPlan voert RVB de QuickScan uit. Volgende week wordt deze Quickscan besproken. Het vervolg wordt dan ook duidelijk. Actiepunt wordt afgesloten.
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Stralingsmetingen en rapportage.

De betrokken partijen, DEKRA, TNO en Thales hebben overeenstemming bereikt over de te volgen werkwijze. Week 20 zullen aanvullende stralingsmetingen door DEKRA worden uitgevoerd. Tegelijkertijd zullen TNO en Thales metingen uitvoeren ter controle. Het eindrapport zal eind week 21 worden geleverd. Geconcludeerd wordt dat de rapportages belangrijk zijn voor de politieke "narrative". Het verhaal van de betrokken partijen moet

uiteindelijk de conclusies (m.n. het voldoen aan de ICNIRP norm) ondersteunen. Daarnaast moet het model van TNO kunnen worden gevalideerd voor de berekeningen t.b.v. de 2de locatie discussie.

Planning:

- Week 21: DEKRA rapport
- Week 23/24: Toelichting Gemeente en kerngroep
- Week 24/25: Uitbreiding zendtijd radar
- Uitgebreidere bewonersbijeenkomst

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
7 mei 2021

Onze referentie

b. Terugkoppeling eerste resultaten geluidsmaatregelen Thales.

Thales heeft op woensdag 21 april de volgende maatregelen uitgevoerd en getest in Wier. Lokale verzwaring van de constructie ter plaatse van de krans nabij de aandrijfposities, aanpassen van de rotatiesnelheid antenne en optimaliseren van de Servo lus-regeling op de motoren. Dit levert een geringe geluidsreductie. Tegelijkertijd is geconstateerd dat de blowers t.b.v. de koeling verantwoordelijk zijn voor ongeveer 6 dB(A) geluidsproductie op 1600 Hz. Dit wordt als hinderlijk ervaren. Thales gaat onderzoeken of dit mogelijkheden biedt voor geluidsreductie.

Deze week wordt nog getest met aanpassing van de smering met een hogere viscositeit olie.

c. Communicatie omgeving Wier

Op 22 april heeft de bijeenkomst met gemeente Waadhoeke en "werkgroep Wier" plaatsgevonden. Hierbij is de ontstane situatie toegelicht aangezien het DEKRA rapport niet gedeeld kon worden. Men is op de hoogte gebracht van de komende activiteiten. De omwoners zouden graag zien dat het geluidsniveau wordt teruggebracht naar het oude situatie. Om hieraan tegemoet te komen zal DMO geluidsmetingen laten verrichten bij de MPR op Nieuw Milligen. Dit zal dienen als bron meting.

d. Tijdschema Herwijken oplopen

- Motie Belhaj: rapportage TNO vertraagd door aanvullende metingen DEKRA (planning: week 24).
- Motie van Van Helvert 1: oplevering week 26-29 (exclusief interne / politieke afstemming).

De StaS neigt naar meer transparantie t.a.v. de opgeleverde rapporten. Zij wil deze direct delen met de Tweede Kamer. DPlan en DMO zullen de mogelijke consequenties bespreken.

Het LA concept advies m.b.t. de consequentie t.a.v. het stopzetten van de RCR procedure is besproken met alle betrokken partijen (DPlan, DJZ, EZ, BZK). Het definitieve advies wordt binnenkort verwacht. Er zal nog moeten worden gesproken over de precedent werking die uitgaat van een mogelijke stopzetting.

4. Vervolg komende periode

a. Het eerstvolgende overleg is dinsdag 18 mei om 08:00 uur via MS Teams.

5. Rondvraag en sluiting

- a. CLSK kijkt naar de criteria voor het gebruik van de radar tijdens nood situaties. Dit kan het gebruik mogelijk verruimen na validatie met DOPS. Recente gebeurtenis is direct gemeld. Dit naar tevredenheid van StaS. Dit zal ook de werkwijze blijven na aanpassing van de criteria.
- b. RVB zoekt naar een vervanging van [REDACTED].
- c. DMO project team is versterkt met [REDACTED].

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

7 mei 2021

Onze referentie

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst

Datum
7 mei 2021

Onze referentie

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-03-02	Financiering DTM-functies -> gesprek door LCW laten initiëren met Thales (financiële ruimte in onderhoudscontract). heeft 20 en 21 april gesprekken gevoerd met vertegenwoordiging Thales betreffende de financiering DTM functies en instandhouding SMART-L. Actiepunt afvoeren.	
9	2021-03-30	Uitvoeren alternatieven onderzoek luchtruimbewaking indien locatie Herwijnen definitief wordt verlaten. (Plan B) Relatie met 2 ^{de} motie v. Helvert Op 20 april heeft overleg plaatsgevonden tussen RVB, CLSK en DPlan. Quickscan wordt door RVB uitgevoerd en aansluitend besproken. Actiepunt afvoeren.	

Bijlage: Stand van zaken (vrijdag 30 april)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Radar noord/ Wier

Datum
7 mei 2021

Onze referentie

- Status klachten:

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	1	2	5		8	2	6	8
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	1	1		6	1	5	6
Interferentie algemeen		8	4		12	8	4	12
Interferentie overig		5	5		10	4	6	10
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	6	2		9	8	1	9
Interferentie Wifi		27	10		37	28	9	37
Straling		4	3		7	4	3	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	6	56	30	5	97	63	34	97

- o Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn.
- o Laatste interferentie melding van 23 april. Afgelopen week rustig met nieuwe meldingen.
- o Eén klager is het niet eens dat wij als Defensie de ICNIRP-normen hanteren.

- Onderzoeken geluidsoverlast:

- o Thales heeft op woensdag 21 april de volgende maatregelen uitgevoerd en getest in Wier.
 - Lokale verzwaring van de constructie ter plaatse van de krans nabij de aandrijfposities (mechanische impedantie verhogen ->hoe zwaarder hoe minder de trilling bij een gelijkblijvende hoeveelheid energie). Dit zorgt voor een reductie van -0,9 dB(A).
 - Testen aanpassen snelheid roteren antenne. Dit zorgt voor een gemengd beeld voor reductie (max -2,0 dB(A)) of toename bij verschillende snelheden. Ook moet deze maatregel nog door Thales worden beoordeeld op de "performance" van de radar zelf.
 - Optimaliseren van Servo lus-regeling op de motoren geeft een geringe verbetering van 0,4 dB(A).
- o Aanvullend gaat Thales nog de volgende testen doen (wk 18):
 - Smering met hogere viscositeit
 - Verstijving van de ophanging van beide aandrijvingen om dynamische onregelmatigheden in de tandingrijping te reduceren. (vastzetten tandwielkasten waarmee voorkomen wordt dat deze in trilling komt.
 - Tijdens de metingen op 21 april is een tonaliteit aan getoond op 1600 Hz veroorzaakt door 8 koelventilatoren

geplaatst bovenin de antenne. Thales gaat onderzoeken of deze akoestisch ontkoppeld kunnen worden dan wel een geluidsarme uitvoering toepassen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
7 mei 2021

Onze referentie

- o De al eerdere ECP "one motor solution" t.b.v. geluidsreductie is eveneens beoordeeld op 21 april. Hierbij is vastgesteld dat deze aanpassing geen wezenlijke reductie van geluid oplevert. Het uitvoeren van deze ECP met de aanvullende instandhoudingskosten zal opnieuw moeten worden besproken met Thales.
- o IL&T heeft in de oprichtingsvergunning aangegeven dat er sprake is van tonaal geluid. Alleen is dit niet formeel vastgesteld. Opdracht aan TNO om in samenwerking met FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) formeel vast te stellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. In gesprek over uitvoering in wk 18-19. Dan moet de radar in de avond/nacht periode worden aangezet -> tijdige communicatie naar gemeente en omgeving.
- Straling:
 - o TNO blijft twijfels houden of de metingen uitgevoerd door Dekra juist zijn uitgevoerd. Dekra gaf zelf aan dat er mogelijk een afwijking zat in de uitlijning van de meetapparatuur met de antenne (ten tijden van de meting bediend door Thales). Hierdoor kan het rapport van Dekra niet gepubliceerd worden en kan er voorlopig ook niet worden uitgebreid in de zendtijd van de radar.
 - o Op vrijdag 23 april heeft er overleg plaatsgevonden tussen DMO, DEKRA en TNO. Hierbij zijn afspraken gemaakt over het herhalen van enkele metingen om vast te stellen of er mogelijk fouten zijn gemaakt tijdens eerste metingen. Tevens zal TNO ook eigen metingen doen (ter verificatie van Dekra). Planning uitvoering week 20, rapportage eind week 21. Daarna beoordeling door TNO, en vervolgens communiceren.
- Communicatie:
 - o DMO projecten is verantwoordelijk voor project communicatie. Medewerker DMO ter ondersteuning stakeholdermanagement / communicatie is 1 mei gestart. In overleg met DCO en DGB goede afspraken maken wie wat doet en hoe de lijnen wat betreft communicatie lopen.
 - o Op 22 april is er een voortgangsoverleg met de gemeente Waadhoeke, GGD en Werkgroep "Wier" geweest. Hierbij is de stavaza besproken en wat Defensie nog gaat doen. Vanuit de werkgroep Wier is aangegeven dat er veel zorgen zijn over de straling irt de gezondheid. Het Dekra rapport kon nog niet worden toegelicht. Desondanks is de bijeenkomst positief verlopen.

- Communicatietijdslijn:

	Wat	Opmerkingen
Testfase voorlopig verlengd	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 09:00 – 11:00 13:00 – 15:00	Bewonersbrief verstuurd eerste week april.
22 april	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en	Bespreken voortgang project en

	Gemeente	oplossingsrichtingen voor geluid	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
WK 18 – wk 19	Testen tonaliteit	Door FUMO wordt de tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.	Datum 7 mei 2021
Wk 23 – wk 24	Communiceren rapportage Dekra	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke	Onze referentie
Wk 24 - wk 25	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief uitbreiden gebruikstijden.	
Wk 26	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief uitbreiden gebruikstijden.	

In gebruik nemen radar in relatie tot communicatie:

Spoedige ingebruikname is belangrijk omdat er op dit moment verminderd radardekking is boven Nederland. De radar wordt pas (gedeeltelijk) operationeel in gebruik genomen als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- o Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien.
 - o Dialoog met gemeente en omwonenden over het stralingsniveau van de radar en het effect op de gezondheid moet hebben plaatsgevonden.
 - o Analyse van de interferentie klachten van omwonenden moet zijn afgerond en de individuele benadering van de betreffende bewoners moet zijn gestart (dit is een doorgaand proces). Dit punt is voldoende ingevuld.
 - o Gemeente en omwonenden zijn tijdig geïnformeerd over ingebruikname van de radar.
- Integratie op AOCS.
- o Bij het testen op AOCS NM ten behoeve van de operationele ingebruikname zijn er diverse waarnemingen. Deze zijn met Thales besproken. Thales breidt een softwareaanpassing voor. Na testen van deze patch wordt dit vastgelegd in een ECP.
 - o 5.1.1.b . IVB is opgesteld en bij JIVC ingediend. Deze wordt door afdeling GIT & Infra in behandeling genomen. Door JIVC wordt een coördinator gezocht om dit te realiseren.
 - o Vanuit JIVC is een eerste concept Dossier Afspraken en Procedures (DAP) opgesteld. Dit ten behoeve van de te leveren services door JIVC aan CLSK. 5.1.1.b . CLKS en DMO gaan dit concept verder aanvullen.
 - o Accreditatie; SOC en SOC-K zijn getekend. Alle documenten zijn ter beoordeling bij de BA aangeboden. Bij een positief oordeel geeft BA een IATO met restpunten af.

Radar zuid / Herwijnen

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
7 mei 2021

Onze referentie

- Consequentie stopzetten RCR procedure: Landsadvocaat () heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze moet nog met DJZ afgestemd moeten worden. Afspraak tussen DGB/DJZ en LA gepland voor week 16.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj (gereed week 17/18)
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter.
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): planning schuift op vanwege duiding rapportage Dekra door TNO en uitvoering nieuwe metingen. Planning oplevering Dekra rapportage week 21, daarna TNO hun model verifiëren en rapport verder opstellen (planning week 23 -> nog niet bevestigd).
- Onderzoek motie Van Helvert: (gereed week 26 – week 29)
 - o Op 15 april heeft er een procedurevergadering van de Vaste Commissie voor Defensie plaats gevonden. Het dossier Smart-L is niet controversieel verklaard maar geagendeerd voor commissiedebat Materieel Defensie. Datum debat nog niet.
 - o Opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken met betrokken partijen (deze nog definitief maken).
 - TNO aanvullende locaties: opgeleverd aan RvB. RvB zijn deze inhoudelijk aan het beoordelen.
 - TNO aangepast zoekgebied (met radarhoogte 34 m) wordt opgeleverd wk 18 (medewerker TNO was week 17 met verlof)

Planning

- T0 (week 18) oplevering onderzoeksgebied TNO
- T+3 (week 20+21) initieel onderzoek RVB
- T+4 (week 22) TNO berekening uitvoeren
- T+5 (week 23/24) operationele beoordeling door CLSK
- T+6 (week 25) gedetailleerde haalbaarheid RVB
- T+7 t/m T+11 (week 26 t/m 29) schrijven rapport

Interne afstemming / politieke afstemming simultaan oplopen vanaf week 25.

Agenda

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **18 mei 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

[redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)
 [redacted]
 [redacted] (verslag)

Kopie aan

[redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
 M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl
 www.defensie.nl/dmo

Datum

12 mei 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Aanvullende stralingsmetingen door Dekra (en controle metingen door TNO); uitvoering week 20, rapport eind wk 21.
 - b. Communicatie omgeving Wier
 - c. Tijdschema Herwijken oplopen
 - i. Motie Belhaj -> rapportage TNO vertraagd door aanvullende metingen Dekra (planning: week 24)
 - ii. Motie van Van Helvert 1 -> oplevering week 26-29 (exclusief interne / politieke afstemming).
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor 25 mei 2021.
5. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg 25 mei om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Datum**
12 mei 2021**Onze referentie**

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie

Bijlage: Stand van zaken (woensdag 12 mei)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Radar noord/ Wier****Datum**
12 mei 2021**Onze referentie**

- Status klachten:

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	2	4		9	3	6	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	1	1		6	1	5	6
Interferentie algemeen		8	4		12	8	4	12
Interferentie overig		5	6		11	6	5	11
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	6	2		9	8	1	9
Interferentie Wifi		28	10		38	32	6	38
Straling		4	3		7	4	3	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	8	57	30	5	100	70	30	100

- o Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn.
- o Sinds 23 april zijn er nog slechts twee meldingen van interferentie binnengekomen en één melding omtrent geluid.
- o Eén klager is het niet eens dat wij als Defensie de ICNIRP-normen hanteren.

- Onderzoeken geluidsoverlast:

- o Thales heeft aanvullende testen gedaan:
 - Smering met hogere viscositeit
 - Bij 125 toename 1 dB(A),
 - Bij 250 Hz en 500 Hz afname 2 dB(A). Bij 500 Hz 2 dBA omlaag heeft ook effect op totaal geluid én mogelijk minder tonaliteit.
 - Verstijving van de ophanging van beide aandrijvingen om dynamische onregelmatigheden in de tandengripping te reduceren. (vastzetten tandwielkasten waarmee voorkomen wordt dat deze in trilling komt.)-> negatief advies vanuit Thales
 - Tijdens de metingen op 21 april is een tonaliteit aan getoond op 1600 Hz veroorzaakt door 8 koelventilatoren geplaatst bovenin de antenne. Thales gaat onderzoeken of deze akoestisch ontkoppeld kunnen worden dan wel een geluidsarme uitvoering toepassen.
 - Mogelijke maatregelen om door te voeren: toerental aanpassen, mechanisch verzwaren (reeds doorgevoerd), blowers aanpassen (nog effect bepalen) en andere olie.
 - Thales heeft op 30 april aanvullende metingen gedaan op de gevel van nabij gelegen woningen. Hierbij is vastgesteld dat er sprake is van een overschrijding van het geluid in de nachtperiode en dat er sprake is van tonaal

geluid.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 mei 2021

Onze referentie

- o IL&T heeft in de oprichtingsvergunning aangegeven dat er sprake is van tonaal geluid. Alleen is dit niet formeel vastgesteld. Offerte van FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) ontvangen voor het formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Inkoop is het inkooptraject aan het afronden. Dan moet de radar in de avond/nacht periode worden aangezet -> tijdige communicatie naar gemeente en omgeving.
- Straling:
 - o In week 20 (di, wo en do) worden aanvullende stralingsmetingen uitgevoerd. TNO is hierbij ook aanwezig. Tevens zal Thales op een aantal specifieke plekken metingen uitvoeren (watertoren op 40 meter hoogte (intentie om hier een hotel van te maken), en bij een aantal mensen met zorgen over straling), rapportage eind week 21. Daarna beoordeling door TNO, en vervolgens communiceren.
- Communicatie:
 - o Afgelopen periode geen communicatieactiviteiten in de zin van bewonersbrieven, bijeenkomsten e.d.

- Communicatietijdslijn:

	Wat	Opmerkingen
Testfase voorlopig verlengd	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 09:00 – 11:00 13:00 – 15:00	Bewonersbrief verstuurd eerste week april.
WK nnb	Testen tonaliteit	Door FUMO wordt de tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
Wk 23 – wk 24	Communiceren rapportage Dekra	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke
Wk 24 - wk 25	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief uitbreiden gebruikstijden.
Wk 26	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief uitbreiden gebruikstijden.

In gebruik nemen radar in relatie tot communicatie:

Spoedige ingebruikname is belangrijk omdat er op dit moment verminderd radardekking is boven Nederland. De radar wordt pas (gedeeltelijk) operationeel in gebruik genomen als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- o Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien.
- o Dialoog met gemeente en omwonenden over het stralingsniveau van de radar en het effect op de gezondheid moet hebben

- plaatsgevonden.
 - o Analyse van de interferentie klachten van omwonenden moet zijn afgerond en de individuele benadering van de betreffende bewoners moet zijn gestart (dit is een doorgaand proces). Dit punt is voldoende ingevuld.
 - o Gemeente en omwonenden zijn tijdig geïnformeerd over ingebruikname van de radar.
- Integratie op AOCS.
- o Bij het testen op AOCS NM ten behoeve van de operationele ingebruikname zijn er diverse waarnemingen. Deze zijn met Thales besproken. Thales breidt een softwareaanpassing voor. Na testen van deze patch wordt dit vastgelegd in een ECP.
 - o **5.1.1.b** . IVB is opgesteld en bij JIVC ingediend. Deze wordt door afdeling GIT & Infra in behandeling genomen. Door JIVC wordt een coördinator gezocht om dit te realiseren.
 - o Vanuit JIVC is een eerste concept Dossier Afspraken en Procedures (DAP) opgesteld. Dit ten behoeve van de te leveren services door JIVC aan CLSK. **5.1.1.b** CLKS en DMO gaan dit concept verder aanvullen. JIVC licht nog toe hoe de DAP gepositioneerd moet worden, het is geen SLA
 - o Accreditatie; SOC en SOC-K zijn getekend. Alle documenten zijn op 4 mei door CLSK ter beoordeling bij de BA aangeboden. Bij een positief oordeel geeft BA een IATO met restpunten af.

Radar zuid / Herwijnen

- Consequentie stopzetten RCR procedure: Landsadvocaat () heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZ. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK liggen ter beoordeling bij DJZ.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj (gereed week 17/18)
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter..
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): planning schuift op vanwege duiding rapportage Dekra door TNO en uitvoering nieuwe metingen. Planning oplevering Dekra rapportage week 21, daarna TNO hun model verifiëren en rapport verder opstellen (planning week 23).
- Onderzoek motie Van Helvert: (gereed week 26 – week 29)
 - o Opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken met betrokken partijen.
 - TNO aanvullende locaties: opgeleverd aan RvB. RvB zijn deze inhoudelijk aan het beoordelen.
 - TNO aangepast zoekgebied (met radarhoogte 34 m) concept opgeleverd.
 - RvB is met dit concept alvast hun deel van het onderzoek

aan het doen.

Planning

- T0 (week 18) oplevering onderzoeksgebied TNO
- T+3 (week 20+21) initieel onderzoek RVB
- T+4 (week 22) TNO berekening uitvoeren
- T+5 (week 23/24) operationele beoordeling door CLSK
- T+6 (week 25) gedetailleerde haalbaarheid RVB
- T+7 t/m T+11 (week 26 t/m 29) schrijven rapport

Interne afstemming / politieke afstemming simultaan oplopen vanaf week 25.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

12 mei 2021

Onze referentie

Verslag

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **18 mei 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden
 (voorzitter)
 (afwezig)
 vervanger
 vervanger
 (Rijksvastgoedbedrijf)
 (afwezig)
 (verslag)
 , ,

Kopie aan

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M
 @mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

21 mei 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. is afwezig in verband met het bijwonen van de aanvullende stralingsmetingen bij de radar in Wier.
- b. is afwezig en wordt vervangen door .
- c. is toegevoegd aan het DMO projectteam om te ondersteunen in o.a. de communicatie.

2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten

- a. Het verslag van het vorige overleg wordt ongewijzigd vastgesteld.
- b. Er zijn geen actiepunten.
- c. (DGB) geeft een terugkoppeling van het overleg met de StaS. De kamerbrief (schriftelijke vragen Boswijk, antwoord gemeente West-Betuwe, fractie Leefbaar Belang) is nog niet verstuurd. StaS wil graag invulling geven aan de wens van de Tweede Kamer voor meer transparantie. Ze wil hiertoe de tussentijdse stappen, zoals de voorlopige resultaten van het zoekgebied, delen met de Tweede Kamer.

3. Stand van zaken (zie bijlage)

- a. Stralingsmetingen en rapportage.

Deze week worden de aanvullende stralingsmetingen uitgevoerd door DEKRA en Thales in aanwezigheid van TNO en DMO. Er worden ook metingen uitgevoerd bij enkele woningen en een watertoren (beoogd B&B). Het eindrapport zal eind week 21 worden geleverd. Daarna vindt de controle van het rapport plaats door TNO. DGB vraagt of er een mogelijkheid is om bewoners (waar metingen worden uitgevoerd) al voor de uitkomst van het eindrapport te informeren of er aan de ICNIRP stralingsnormen wordt voldaan. **Actie DMO.**

Planning:

- Week 21: DEKRA rapport
- Week 23/24: Toelichting Gemeente en kerngroep
- Week 24/25: Uitbreiding zendtijd radar
- Uitgebreidere bewonersbijeenkomst

b. Communicatie omgeving Wier

Hoofdaandachtspunten in de communicatie zijn het uitkomen van het eindrapport van DEKRA en het vaststellen van tonaal geluid door FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing). Het is nog niet bekend wie de geluidsmetingen bij de MPR verzorgt op de locatie Nieuw Milligen die als referentie moeten dienen.

DGB wil voor de StaS graag meer duidelijkheid in de kosten verdeling tussen Defensie en Thales t.a.v. de implementatie van de geluid reducerende maatregelen. **Actie DMO.**

DPlan vraagt om een toelichting bij de klachtmelding afhandeling. Het merendeel van de interferentie meldingen zijn beantwoord. De openstaande interferentie meldingen zullen via email worden beantwoord indien de indiener telefonisch niet bereikbaar is. De nog openstaande klachten betreffen hoofdzakelijk meldingen van zorg omtrent gezondheid i.v.m. straling, geluidsklachten en twijfels omtrent de betrouwbaarheid van Defensie, TNO en GGD. Met het merendeel van deze indieners is inmiddels contact opgenomen, echter moet nog worden vastgesteld op basis waarvan deze meldingen kunnen worden gesloten. **Actie DMO.**

DPlan wil graag meer inzicht in de vervolg stappen t.a.v. de geluid reducerende maatregelen en een tijdsplanning omtrent de verwachte resultaten. DMO wordt verzocht om hier invulling aan te geven voor de komende stuurgroep bijeenkomst. [REDACTED] vraagt aandacht voor het communicatieplan (verwachtingsmanagement) t.a.v. het uitrollen van de geluidsmaatregelen. **Actie DMO.**

CLSK benadrukt het belang van de ingebruikname van de radar in Wier. De MPR in Nieuw Milligen wordt onbetrouwbaarder en is onderhevig aan regelmatig preventief onderhoud. Door de beperkte ingebruikname van de radar in Wier wordt de situatie vanuit een operationeel perspectief steeds onhoudbaar. DPlan en CLSK zullen een voorstel uitwerken, dat aan de StaS kan worden voorgelegd, voor 24/7 ingebruikname van de radar in Wier. **Actie DPlan/CLSK.**

c. Tijdschema Herwijnen

- Motie Belhaj: rapportage TNO vertraagd door

aanvullende metingen DEKRA (planning: week 24).

- Motie van Van Helvert 1: oplevering week 26-29 (exclusief interne / politieke afstemming).

De StaS wil tussentijdse resultaten (Motie van Helvert 1) van het locatie onderzoek, communiceren met de Tweede kamer. Hiervoor zouden er deelrapportages moeten worden opgesteld om met de Kamer, Gemeente en via de website, te delen. RVB geeft aan dat er bij de werkzaamheden geen rekening is gehouden met het opleveren van deelrapportages, slechts overdracht van informatie. Indien dit noodzakelijk is zal de planning moeten worden bijgesteld.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
21 mei 2021

Onze referentie

4. Vervolg komende periode

a. Aandachtspunten voor het aanstaande stuurgroep overleg.

- DMO: Opzetten van een planning t.a.v. de geluid reducerende maatregelen voor de radar in Wier.
- DPlan, CLSK: Een voorstel uitwerken, dat aan de StaS kan worden voorgelegd, voor 24/7 ingebruikname van de radar in Wier.

5. Rondvraag en sluiting

- CLSK kiest voor een pragmatische, "omgekeerde" aanpak bij het zoeken naar locaties in het midden van het land, die geschikt zijn voor het plaatsen van radarsystemen (plan-B). [REDACTED] (RVB) ondersteunt hierbij. Er wordt o.a. gekeken naar kansrijke defensie locaties. Daarna worden er radar plaatjes gemaakt en aanvullende maatregelen bepaald. Hierbij wordt het uitgangspunt van slechts 2 radar locaties ook los gelaten. Een zorg bij deze aanpak is dat het achteraf moeilijk uit te leggen is op welke gronden voor een locatie is gekozen. Voorzitter stelt voor om t.z.t. de LA hierbij te betrekken voor het opstellen van een systematische verkenning.
- RVB vraagt aandacht voor de (over)belasting van [REDACTED] bij het beoordelen van nieuwe locaties t.b.v. het zoeken naar alternatieve locaties voor de SMART-L en daarnaast t.b.v. plan-B. Komende stuurgroep overleg moet er meer duidelijkheid komen t.a.v. de prioriteitstelling voor deze activiteiten. **Agendapunt.**
- Het eerstvolgende overleg is dinsdag 25 mei om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
21 mei 2021

Onze referentie

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie

Bijlage: Stand van zaken (woensdag 12 mei)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Radar noord/ Wier

Datum
21 mei 2021

Onze referentie

- Status klachten:

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	2	4		9	3	6	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	1	1		6	1	5	6
Interferentie algemeen		8	4		12	8	4	12
Interferentie overig		5	6		11	6	5	11
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	6	2		9	8	1	9
Interferentie Wifi		28	10		38	32	6	38
Straling		4	3		7	4	3	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	8	57	30	5	100	70	30	100

- o Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn.
- o Sinds 23 april zijn er nog slechts twee meldingen van interferentie binnengekomen en één melding omtrent geluid.
- o Eén klager is het niet eens dat wij als Defensie de ICNIRP-normen hanteren.

- Onderzoeken geluidsoverlast:

- o Thales heeft aanvullende testen gedaan:
 - Smering met hogere viscositeit
 - Bij 125 toename 1 dB(A),
 - Bij 250 Hz en 500 Hz afname 2 dB(A). Bij 500 Hz 2 dBA omlaag heeft ook effect op totaal geluid én mogelijk minder tonaliteit.
 - Verstijving van de ophanging van beide aandrijvingen om dynamische onregelmatigheden in de tandengripping te reduceren. (vastzetten tandwielkasten waarmee voorkomen wordt dat deze in trilling komt.)-> negatief advies vanuit Thales
 - Tijdens de metingen op 21 april is een tonaliteit aan getoond op 1600 Hz veroorzaakt door 8 koelventilatoren geplaatst bovenin de antenne. Thales gaat onderzoeken of deze akoestisch ontkoppeld kunnen worden dan wel een geluidsarme uitvoering toepassen.
 - Mogelijke maatregelen om door te voeren: toerental aanpassen, mechanisch verzwaren (reeds doorgevoerd), blowers aanpassen (nog effect bepalen) en andere olie.
 - Thales heeft op 30 april aanvullende metingen gedaan op de gevel van nabij gelegen woningen. Hierbij is vastgesteld dat er sprake is van een overschrijding van het geluid in de nachtperiode en dat er sprake is van tonaal

geluid.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
21 mei 2021

Onze referentie

- o IL&T heeft in de oprichtingsvergunning aangegeven dat er sprake is van tonaal geluid. Alleen is dit niet formeel vastgesteld. Offerte van FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) ontvangen voor het formeel vaststellen of er sprake is van tonaal (als hinderlijk waargenomen) geluid. Inkoop is het inkooptraject aan het afronden. Dan moet de radar in de avond/nacht periode worden aangezet -> tijdige communicatie naar gemeente en omgeving.
- Straling:
 - o In week 20 (di, wo en do) worden aanvullende stralingsmetingen uitgevoerd. TNO is hierbij ook aanwezig. Tevens zal Thales op een aantal specifieke plekken metingen uitvoeren (watertoren op 40 meter hoogte (intentie om hier een hotel van te maken), en bij een aantal mensen met zorgen over straling), rapportage eind week 21. Daarna beoordeling door TNO, en vervolgens communiceren.
- Communicatie:
 - o Afgelopen periode geen communicatieactiviteiten in de zin van bewonersbrieven, bijeenkomsten e.d.

- Communicatietijdslijn:

	Wat	Opmerkingen
Testfase voorlopig verlengd	Draaien: 08:00 – 19:00 Zenden: 09:00 – 11:00 13:00 – 15:00	Bewonersbrief verstuurd eerste week april.
WK nnb	Testen tonaliteit	Door FUMO wordt de tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
Wk 23 – wk 24	Communiceren rapportage Dekra	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke
Wk 24 - wk 25	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief uitbreiden gebruikstijden.
Wk 26	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief uitbreiden gebruikstijden.

In gebruik nemen radar in relatie tot communicatie:

Spoedige ingebruikname is belangrijk omdat er op dit moment verminderd radardekking is boven Nederland. De radar wordt pas (gedeeltelijk) operationeel in gebruik genomen als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- o Zolang het geluidsniveau niet voldoet aan de wettelijke geluidsnormen voor de nacht zal de radar 's nachts niet draaien.
- o Dialoog met gemeente en omwonenden over het stralingsniveau van de radar en het effect op de gezondheid moet hebben

- plaatsgevonden.
 - o Analyse van de interferentie klachten van omwonenden moet zijn afgerond en de individuele benadering van de betreffende bewoners moet zijn gestart (dit is een doorgaand proces). Dit punt is voldoende ingevuld.
 - o Gemeente en omwonenden zijn tijdig geïnformeerd over ingebruikname van de radar.
- Integratie op AOCS.
- o Bij het testen op AOCS NM ten behoeve van de operationele ingebruikname zijn er diverse waarnemingen. Deze zijn met Thales besproken. Thales breidt een softwareaanpassing voor. Na testen van deze patch wordt dit vastgelegd in een ECP.
 - o **5.1.1.b** . IVB is opgesteld en bij JIVC ingediend. Deze wordt door afdeling GIT & Infra in behandeling genomen. Door JIVC wordt een coördinator gezocht om dit te realiseren.
 - o Vanuit JIVC is een eerste concept Dossier Afspraken en Procedures (DAP) opgesteld. Dit ten behoeve van de te leveren services door JIVC aan CLSK. **5.1.1.b** . CLKS en DMO gaan dit concept verder aanvullen. JIVC licht nog toe hoe de DAP gepositioneerd moet worden, het is geen SLA
 - o Accreditatie; SOC en SOC-K zijn getekend. Alle documenten zijn op 4 mei door CLSK ter beoordeling bij de BA aangeboden. Bij een positief oordeel geeft BA een IATO met restpunten af.

Radar zuid / Herwijnen

- Consequentie stopzetten RCR procedure: Landsadvocaat () heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZ. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK liggen ter beoordeling bij DJZ.
- Onderzoeken n.a.v. moties-Belhaj (gereed week 17/18)
 - o Onderzoek Thales naar maximale hoogte waarop radar kan worden ingezet: uitkomst is 34 meter..
 - o Onderzoek TNO naar de stralingsbelasting rond een radar op 34m hoogte (niet locatie-specifiek): planning schuift op vanwege duiding rapportage Dekra door TNO en uitvoering nieuwe metingen. Planning oplevering Dekra rapportage week 21, daarna TNO hun model verifiëren en rapport verder opstellen (planning week 23).
- Onderzoek motie Van Helvert: (gereed week 26 – week 29)
 - o Opdracht onderzoek alternatieve locaties besproken met betrokken partijen.
 - TNO aanvullende locaties: opgeleverd aan RvB. RvB zijn deze inhoudelijk aan het beoordelen.
 - TNO aangepast zoekgebied (met radarhoogte 34 m) concept opgeleverd.
 - RvB is met dit concept alvast hun deel van het onderzoek

aan het doen.

Planning

- T0 (week 18) oplevering onderzoeksgebied TNO
- T+3 (week 20+21) initieel onderzoek RVB
- T+4 (week 22) TNO berekening uitvoeren
- T+5 (week 23/24) operationele beoordeling door CLSK
- T+6 (week 25) gedetailleerde haalbaarheid RVB
- T+7 t/m T+11 (week 26 t/m 29) schrijven rapport

Interne afstemming / politieke afstemming simultaan oplopen vanaf week 25.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

21 mei 2021

Onze referentie

Agenda

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **25 mei 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden
 (voorzitter)
 (afwezig)
 vervanger
 ; Rijksvastgoedbedrijf (afwezig)
 (verslag)
 ,

Kopie aan

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M
 @mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

21 mei 2021

Bijlagen

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Aanvullende stralingsmetingen door DEKRA (incl. planning)
 - b. Geluid reducerende maatregelen (incl. planning)
 - c. Operationeel perspectief ingebruikname radar Wier
 - d. Communicatie omgeving Wier
 - e. Tijdschema procedure Herwijnen
 - Prioriteitstelling activiteiten RVB
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor 1 juni 2021.
5. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg 1 juni om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
21 mei 2021

Onze referentie

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie

RADAR NOORD/ WIER

Datum
21 mei 2021

1. Geluid radar Wier

Onze referentie

Maatregelen testen

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- het aanpassen van het toerental van de radarantenne (positief effect van circa 1-2 dB(A), tijdsplanning moet nog door Thales worden afgegeven;
- Servolus-regeling (geen effect)
- het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- het gebruik van een andere olie (positief effect van circa 1-2 dB(A)). Uitvoering binnen 4 weken.

Op dit moment wordt de norm met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Thales is intern aan het bekijken of het toerental aangepast kan worden irt tot de performance van de radar. Daarnaast bekijkt Thales of dit vanuit mechanisch oogpunt ook toegepast kan worden. Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf) op de gemeten geluidbelasting en op het verlagen van de absolute geluidsbelasting. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten. Naar verwachting kunnen deze op korte termijn gerealiseerd worden (half – eind juni).

In de tussentijd wordt een andere maatregel nader onderzocht: het aanpassen van de blowers (luchtkoeling) van de binnenzijde van de radarantenne. De komende weken wordt hieraan gewerkt. Mocht dit proces voorspoedig verlopen, dan verwacht DMO dat deze maatregel (indien het wat oplevert) in juni/juli kunnen worden toegepast.

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal per definitie moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen.

Een concrete planning voor het toepassen/testen van maatregelen is vooralsnog niet beschikbaar. Hiervoor is Defensie afhankelijk van Thales. Thales is verzocht een concrete tijdsplanning hiervoor op te leveren. Op basis van deze planning kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat logische communicatiemomenten naar de omgeving zijn om bijv. het daadwerkelijk toepassen van de maatregelen aan te kondigen.

Tonaal geluid.

Relevant daarbij is het wel of niet aanwezig zijn van tonaal (hinderlijk) geluid. Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe gaat ILT, als vergunningverlener, er vanuit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 DB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Om formeel vast te stellen of sprake is van tonaal geluid wordt nu de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) betrokken om dit vast te stellen. Inmiddels heeft Thales zelf ook geluidsmetingen uitgevoerd en vastgesteld dat er sprake is van tonaal geluid.

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen of de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan is er een reële kans dat zal moeten worden gekeken naar afscherming of een radome om te kunnen voldoen aan de vergunning.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
21 mei 2021

Onze referentie

Geluidsmetingen om definitief effect maatregelen en tonaliteit vast te stellen.

Gedurende het proces moeten geluidsmetingen worden uitgevoerd. Tijdens deze metingen moet de radar overdag, 's avonds en 's nachts worden aangezet. Dit zou een afwijking van het huidige draai- en zendschema betekenen. De geluidsmetingen zullen daarom worden aangekondigd bij de gemeente, de werkgroep in Wier en op de website.

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

DMO heeft aangegeven dat het nog niet bekend is welke partij de geluidsmetingen bij de MPR radar in Nieuw Milligen uit gaat voeren. Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen.

Geluidsnormen en contract met Thales

5.1.1.c

2. Straling

In week 20 (di, wo en do) zijn aanvullende stralingsmetingen uitgevoerd om te toetsen of de radar aan de ICNIRP-richtlijnen voldoet en het TNO model te valideren. TNO, Thales en studenten van de TU Twente zijn hierbij ook aanwezig geweest. Tevens heeft Thales op een aantal specifieke plekken metingen uitgevoerd. Deze specifieke locaties zijn een watertoren op 40 meter hoogte waarvoor er een intentie is om hier een B&B van te maken en bij een aantal mensen thuis (o.a. in de tuin, woonkamer, slaapkamers) met die zorgen hebben over straling in relatie tot de gezondheid.

De rapportage wordt eind week 21 verwacht. Daarna volgt de beoordeling door TNO, en vervolgens communicatie naar de gemeente Waadhoeke en inwoners van Wier. Ook zal dan dit rapport gebruikt worden voor de validatie van het de berekeningen in het onderzoek motie Belhaj. Het communiceren van het rapport naar de omgeving wacht hier niet op.

3. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingssysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen), deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to*

Operate (IATO) afgegeven.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Criteria 24/7 gebruik

Momenteel wordt daarnaast door CLSK en DPLAN gekeken onder welke criteria het operationeel noodzakelijk is om de radar aan te zetten buiten de nu vastgestelde draai- en zenduren. De MPR in Nieuw Milligen wordt onbetrouwbaarder en is onderhevig aan regelmatig preventief onderhoud, waarbij de MPR uit staat. Door de beperkte ingebruikname van de radar in Wier wordt de situatie vanuit een operationeel perspectief steeds onhoudbaar. Deze criteria moeten dan ook afgezet worden tegen de bepalingen uit de omgevingsvergunning (o.a. voldoen aan geluidsnormen). Zodra eventuele nieuwe criteria onderbouwd zijn, zullen die aan StaS worden voorgelegd ter besluitvorming.

Datum
21 mei 2021

Onze referentie

4. Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Sinds 23 april zijn er nog slechts enkele meldingen van interferentie binnengekomen en één melding omtrent geluid. Onderstaand figuur geeft het totaal aantal ontvangen klachten weer.

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	2	4		9	3	6	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	1	1		6	3	3	6
Interferentie algemeen		8	4		12	9	3	12
Interferentie overig	1	5	5		11	11		11
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	7	1		9	9		9
Interferentie Wifi		28	10		38	33	5	38
Straling		4	3		7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	9	58	28	5	100	81	19	100

De openstaande klachten zijn klachten met verschillende achtergrond. De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na het gereedkomen van het stralingsonderzoek van Dekra. De overige interferentiemeldingen worden de komende periode afgerond. Sommige klachten zijn niet afgehandeld omdat de indiener slecht bereikbaar is. Ook omvat deze categorie klachten waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

5. Communicatie

Er is doorlopend contact met de gemeente Waadhoeke en de werkgroep in Wier om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en eventuele project- of

communicatie activiteiten af te stemmen. Dit contact verloopt goed. Afgelopen periode waren er geen communicatieactiviteiten met de bredere bevolking in de zin van bewonersbrieven, bijeenkomsten e.d. Met de uitvoering van de aanvullende stralingsmetingen zijn ook metingen uitgevoerd bij de leden van de werkgroep. De metingen en de communicatie hierover is goed en constructief verlopen. De mensen geven aan het positief te vinden dat Defensie serieus met de zorgen van de mensen omgaat.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
21 mei 2021

Onze referentie

Geplande communicatie activiteiten

	Wat	Opmerkingen
WK nnb	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
Wk 23 – wk 24	Communiceren rapportage Dekra	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke
Wk 24 (15 of 16 juni)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
Wk 27 (vóór 10 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.

RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s. Onderstaand vindt u een update van de onderzoeken en een planning op het dossier.

In de Kamerbrief antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA) is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in de onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging. De omvang van die vertraging is nog niet bekend. Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten in de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd.

1. (Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

5.1.2.i, 5.2.1

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
21 mei 2021

Onze referentie

Hier werkt het DGB momenteel aan. Verwachting is deze begin juni 2021 af te ronden.

2. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

Stap 1 van het onderzoek is afgerond. In deze stap is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vergevorderd maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Momenteel wordt gewacht op het stralingsmeetrapport van DEKRA. Naar verwachting zal het rapport van TNO half juni worden opgeleverd.

Op 18 mei 2021 heeft DGB een bericht van de gemeente Waadhoeke ontvangen waarin een terugkerende vraag over de oplossing van hoger plaatsen van de radar opnieuw wordt aangekaart. De verwachting is dat, op het moment dat het onderzoek Belhaj wordt gepubliceerd, ook de gemeente Waadhoeke en haar inwoners aandacht zullen hebben voor dit onderzoek. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

3. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een grotere hoogte dan 24 meter met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. Momenteel werkt het Rijksvastgoedbedrijf aan stap 2 waarin het zoekgebied nader wordt verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoofdbouw, rivieren, windmolens, etc.) De verwachting is dat deze stap begin juni wordt afgerond. Vooralsnog is de verwachting dat het definitieve (totale) rapport medio/eind juli zal worden opgeleverd.

4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van drie kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Leusderheide is planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).

- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
21 mei 2021

Onze referentie

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (infill) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO gaat SMART-L radardekkingsberekeningen maken voor de drie locaties op de short-list en twee locaties voor infill-radars (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK gaat het gesprek aan met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK benadert tevens de LA voor een oriënterend gesprek.

PLANNING SMART-L PROJECT

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen met de daarbij reeds geplande communicatieactiviteiten (niet zijnde brieven om onderzoeksrapporten te delen). Uitgangspunt in deze planning is het per stap communiceren van (deel)uitkomsten van het onderzoek naar alternatieve locaties.

	Wat	Opmerkingen
WK nnb	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
WK 20 (17 mei)	Aanvullende metingen stralingsbelasting DEKRA	
WK 21 (24 mei)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 22 (31 mei)	Oplevering DEKRA stralingsmeetrapportage	Start stap 3 Belhaj onderzoek
Wk 23 (7 juni) - Wk 26 (28 juni)	Oplevering stap 2 en 3 van onderzoek alternatieve locaties	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
Wk 23 (7 juni) – wk 24 (14 juni)	Communiceren rapportage DEKRA	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke

Wk 24 (14 juni)- wk 25 (21 juni)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden. Datum 21 mei 2021 Onze referentie
WK 25 (21 juni) - Wk 26 (28 juni)	Oplevering onderzoek motie Belhaj	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
Wk 26 (28 juni)	Bredere bewonersbijeenkomst in Wier	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden. <i>Rekening houden met evt. vragen over onderzoek Belhaj</i>
Wk 26 (28 juni) – Wk 28 (12 juli)	Oplevering stap 4 en 5 van onderzoek alternatieve locaties	
WK 28 (12 juli) - Wk 29 (19 juli)	Oplevering stap 6 en 7 van onderzoek alternatieve locaties	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 30 (26 juli)	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 31 (2 aug)	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie	Ivm zomerreces zal dit meer tijd in beslag nemen

September 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake motie Van Helvert c.s.	In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 25 mei 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden [redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 [redacted]
 [redacted] (verslag)
 Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted], [redacted]
 [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

28 mei 2021

Bijlagen

Besluiten- en actiepuntenlijst

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. CLSK heeft het operationeel perspectief aangeboden aan de stuurgroep voor behandeling in agendapunt 3c.
- b. [redacted] is afwezig en wordt vervangen door [redacted].
- c. [redacted] is afwezig.

2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten

- a. Het verslag van het vorige overleg wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Stand van zaken (zie bijlage)

- a. Stralingsmetingen en rapportage.

Afgelopen week zijn de aanvullende stralingsmetingen uitgevoerd door DEKRA en Thales, in aanwezigheid van TNO en DMO. Er zijn ook metingen uitgevoerd bij enkele woningen en een watertoren (beoogd B&B). De metingen vallen ruim onder de ICNIRP-norm en het eindrapport zal het eind van deze week (week 21) worden geleverd. Daarna vindt de "peer review" van het rapport plaats door TNO. Volgens de planning zullen de resultaten van het rapport gedeeld worden met de gemeente en omgeving in week 23/24, waarna de zendtijd kan worden uitgebreid.

b. Geluid reducerende maatregelen

De verzwaring van de constructie is doorgevoerd. Er zijn een aantal geluid reducerende maatregelen in onderzoek, zoals het aanpassen van de omwentelingssnelheid en het wijzigen van de olie in de aandrijving. Bij de koeling (blowers) en de motoren wordt, naast geluid reducerende maatregelen, tevens onderzocht hoe het tonaal geluid kan worden weggenomen. Dit is noodzakelijk om uiteindelijk tot een geluidsniveau onder de norm te komen. Indien dit niet lukt zal geluid reductie door afscherming noodzakelijk worden. Thales is in gesprek met de fabrikant van de blowers om deze aan te passen dan wel te vervangen door een ander model. **Actie:** DMO zal Thales vragen om een concrete planning.

c. Operationeel perspectief ingebruikname radar Wier

Het CLSK operationeel perspectief (i.r.t. gebruik SMART-L Wier buiten vastgestelde zendblokken) is door [REDACTED] aangeboden en besproken. CLSK benadrukt het belang van verruiming van de zenduren. [REDACTED] geeft aan dat indien het operationeel belang betreft, dit door CDS moet worden aangeboden aan StaS. Voor aanbidding door CDS is het wel wenselijk dat er afstemming is tussen DPlan en DGB.

Volgens voorzitter kan het operationeel perspectief worden meegenomen op het moment dat het uitwerken van de opties voor verdere afscherming van de radar noodzakelijk zijn geworden. Dat is ook het moment dat er eventueel afspraken met de vergunning verlener en de omgeving moeten worden gemaakt, voor de interim periode waarin nog niet aan de geluidseisen voor de nachtperiode wordt voldaan. Focus moet blijven liggen op het minimaal voldoen aan de vergunningseisen. Het scheppen van verwachtingen bij de gemeente en omgeving, dat er gestreefd wordt naar géén geluidsproductie, moet worden vermeden.

d. Communicatie omgeving Wier

De bijeenkomst voor het bespreken van het DEKRA rapport met Gemeente en werkgroep Wier zal waarschijnlijk plaatsvinden op woensdag 16 juni.

e. Tijdschema Herwijnen

Prioriteit bij de activiteiten en betrokkenheid van RVB ligt bij motie van Helvert 1. Doordat de tijdsplanning ook activiteiten door TNO bevat is er tussentijds ruimte voor overleg met RVB t.b.v. plan B. Logischerwijs wordt rapportage motie van Helvert 1 opgeleverd voor uitwerking rapportage plan B. De omschrijving in de tijdsplanning voor week 21 moet gewijzigd worden van "Oplevering planologische consequenties plan B onderzoek" in "Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B" .

4. Vervolg komende periode

a. Aandachtspunten voor het aanstaande stuurgroep overleg.

- Uitkomsten DEKRA stralingsrapport in afwachting van TNO appreciatie.
- Geluidsreductie maatregelen, voortgang en planning. Navraag bij Thales omtrent de optie van plaatsing radome.
Actie DMO.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 mei 2021

Onze referentie

5. Rondvraag en sluiting

- a. DGB meldt dat de Kamerbrieven nog niet zijn aangeboden.
- b. Het eerstvolgende overleg is dinsdag 1 juni om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 mei 2021

Onze referentie

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie

RADAR NOORD/ WIER

Datum
28 mei 2021

- Geluid radar Wier

Onze referentie

Maatregelen testen

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- het aanpassen van het toerental van de radarantenne (positief effect van circa 1-2 dB(A), tijdsplanning moet nog door Thales worden afgegeven;
- Servolus-regeling (geen effect)
- het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- het gebruik van een andere olie (positief effect van circa 1-2 dB(A)). Uitvoering binnen 4 weken.

Op dit moment wordt de norm met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Thales is intern aan het bekijken of het toerental aangepast kan worden irt tot de performance van de radar. Daarnaast bekijkt Thales of dit vanuit mechanisch oogpunt ook toegepast kan worden. Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf) op de gemeten geluidbelasting en op het verlagen van de absolute geluidsbelasting. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten. Naar verwachting kunnen deze op korte termijn gerealiseerd worden (half – eind juni).

In de tussentijd wordt een andere maatregel nader onderzocht: het aanpassen van de blowers (luchtkoeling) van de binnenzijde van de radarantenne. De komende weken wordt hieraan gewerkt. Mocht dit proces voorspoedig verlopen, dan verwacht DMO dat deze maatregel (indien het wat oplevert) in juni/juli kunnen worden toegepast.

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal per definitie moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen.

Een concrete planning voor het toepassen/testen van maatregelen is vooralsnog niet beschikbaar. Hiervoor is Defensie afhankelijk van Thales. Thales is verzocht een concrete tijdsplanning hiervoor op te leveren. Op basis van deze planning kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat logische communicatiemomenten naar de omgeving zijn om bijv. het daadwerkelijk toepassen van de maatregelen aan te kondigen.

Tonaal geluid.

Relevant daarbij is het wel of niet aanwezig zijn van tonaal (hinderlijk) geluid. Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe gaat ILT, als vergunningverlener, er vanuit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 DB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Om formeel vast te stellen of sprake is van tonaal geluid wordt nu de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) betrokken om dit vast te stellen. Inmiddels heeft Thales zelf ook geluidsmetingen uitgevoerd en vastgesteld dat er sprake is van tonaal geluid.

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen of de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan is er een reële kans dat zal moeten worden gekeken naar afscherming of een radome om te kunnen voldoen aan de vergunning.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 mei 2021

Onze referentie

Geluidsmetingen om definitief effect maatregelen en tonaliteit vast te stellen.

Gedurende het proces moeten geluidsmetingen worden uitgevoerd. Tijdens deze metingen moet de radar overdag, 's avonds en 's nachts worden aanzet. Dit zou een afwijking van het huidige draai- en zendschema betekenen. De geluidsmetingen zullen daarom worden aangekondigd bij de gemeente, de werkgroep in Wier en op de website.

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

DMO heeft aangegeven dat het nog niet bekend is welke partij de geluidsmetingen bij de MPR radar in Nieuw Milligen uit gaat voeren. Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen.

Geluidsnormen en contract met Thales

5.1.1.c

[Redacted text block]

- Straling

In week 20 (di, wo en do) zijn aanvullende stralingsmetingen uitgevoerd om te toetsen of de radar aan de ICNIRP-richtlijnen voldoet en het TNO model te valideren. TNO, Thales en studenten van de TU Twente zijn hierbij ook aanwezig geweest. Tevens heeft Thales op een aantal specifieke plekken metingen uitgevoerd. Deze specifieke locaties zijn een watertoren op 40 meter hoogte waarvoor er een intentie is om hier een B&B van te maken en bij een aantal mensen thuis (o.a. in de tuin, woonkamer, slaapkamers) met die zorgen hebben over straling in relatie tot de gezondheid.

De rapportage wordt eind week 21 verwacht. Daarna volgt de beoordeling door TNO, en vervolgens communicatie naar de gemeente Waadhoeke en inwoners van Wier. Ook zal dan dit rapport gebruikt worden voor de validatie van het de berekeningen in het onderzoek motie Belhaj. Het communiceren van het rapport naar de omgeving wacht hier niet op.

- Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen), deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to*

Operate (IATO) afgegeven.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Criteria 24/7 gebruik

Momenteel wordt daarnaast door CLSK en DPLAN gekeken onder welke criteria het operationeel noodzakelijk is om de radar aan te zetten buiten de nu vastgestelde draai- en zenduren. De MPR in Nieuw Milligen wordt onbetrouwbaarder en is onderhevig aan regelmatig preventief onderhoud, waarbij de MPR uit staat. Door de beperkte ingebruikname van de radar in Wier wordt de situatie vanuit een operationeel perspectief steeds onhoudbaar. Deze criteria moeten dan ook afgezet worden tegen de bepalingen uit de omgevingsvergunning (o.a. voldoen aan geluidsnormen). Zodra eventuele nieuwe criteria onderbouwd zijn, zullen die aan StaS worden voorgelegd ter besluitvorming.

Datum
28 mei 2021

Onze referentie

- Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Sinds 23 april zijn er nog slechts enkele meldingen van interferentie binnengekomen en één melding omtrent geluid. Onderstaand figuur geeft het totaal aantal ontvangen klachten weer.

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	2	4		9	3	6	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	1	1		6	3	3	6
Interferentie algemeen		8	4		12	9	3	12
Interferentie overig	1	5	5		11	11		11
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	7	1		9	9		9
Interferentie Wifi		28	10		38	33	5	38
Straling		4	3		7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	9	58	28	5	100	81	19	100

De openstaande klachten zijn klachten met verschillende achtergrond. De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na het gereedkomen van het stralingsonderzoek van Dekra. De overige interferentiemeldingen worden de komende periode afgerond. Sommige klachten zijn niet afgehandeld omdat de indiener slecht bereikbaar is. Ook omvat deze categorie klachten waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

- Communicatie

Er is doorlopend contact met de gemeente Waadhoeke en de werkgroep in Wier om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en eventuele project- of

communicatie activiteiten af te stemmen. Dit contact verloopt goed. Afgelopen periode waren er geen communicatieactiviteiten met de bredere bevolking in de zin van bewonersbrieven, bijeenkomsten e.d. Met de uitvoering van de aanvullende stralingsmetingen zijn ook metingen uitgevoerd bij de leden van de werkgroep. De metingen en de communicatie hierover is goed en constructief verlopen. De mensen geven aan het positief te vinden dat Defensie serieus met de zorgen van de mensen omgaat.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 mei 2021

Onze referentie

Geplande communicatie activiteiten

	Wat	Opmerkingen
WK nnb	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
Wk 23 – wk 24	Communiceren rapportage Dekra	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke
Wk 24 (16 juni)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
Wk 27 (vóór 10 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.

RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s. Onderstaand vindt u een update van de onderzoeken en een planning op het dossier.

In de Kamerbrief antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA) is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in de onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging. De omvang van die vertraging is nog niet bekend. Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten in de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd.

1. (Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

5.1.2.i, 5.2.1

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 mei 2021

Onze referentie

Hier werkt het DGB momenteel aan. Verwachting is deze begin juni 2021 af te ronden.

2. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

Stap 1 van het onderzoek is afgerond. In deze stap is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vergevorderd maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Momenteel wordt gewacht op het stralingsmeetrapport van DEKRA. Naar verwachting zal het rapport van TNO half juni worden opgeleverd.

Op 18 mei 2021 heeft DGB een bericht van de gemeente Waadhoeke ontvangen waarin een terugkerende vraag over de oplossing van hoger plaatsen van de radar opnieuw wordt aangekaart. De verwachting is dat, op het moment dat het onderzoek Belhaj wordt gepubliceerd, ook de gemeente Waadhoeke en haar inwoners aandacht zullen hebben voor dit onderzoek. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

3. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een grotere hoogte dan 24 meter met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. Momenteel werkt het Rijksvastgoedbedrijf aan stap 2 waarin het zoekgebied nader wordt verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoofdbouw, rivieren, windmolens, etc.) De verwachting is dat deze stap begin juni wordt afgerond. Vooralsnog is de verwachting dat het definitieve (totale) rapport medio/eind juli zal worden opgeleverd.

4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van drie kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Leusderheide is planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).

- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 mei 2021

Onze referentie

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (infill) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO gaat SMART-L radardekkingsberekeningen maken voor de drie locaties op de short-list en twee locaties voor infill-radars (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK gaat het gesprek aan met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK benadert tevens de LA voor een oriënterend gesprek.

PLANNING SMART-L PROJECT

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen met de daarbij reeds geplande communicatieactiviteiten (niet zijnde brieven om onderzoeksrapporten te delen). Uitgangspunt in deze planning is het per stap communiceren van (deel)uitkomsten van het onderzoek naar alternatieve locaties.

	Wat	Opmerkingen
WK nnb	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
WK 20 (17 mei)	Aanvullende metingen stralingsbelasting DEKRA	
WK 21 (24 mei)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 22 (31 mei)	Oplevering DEKRA stralingsmeetrapportage	Start stap 3 Belhaj onderzoek
Wk 23 (7 juni) - Wk 26 (28 juni)	Oplevering stap 2 en 3 van onderzoek alternatieve locaties	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
Wk 23 (7 juni) – wk 24 (14 juni)	Communiceren rapportage DEKRA	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke

Wk 24 (14 juni)- wk 25 (21 juni)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
WK 25 (21 juni) - Wk 26 (28 juni)	Oplevering onderzoek motie Belhaj	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
Wk 26 (28 juni)	Bredere bewonersbijeenkomst in Wier	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden. <i>Rekening houden met evt. vragen over onderzoek Belhaj</i>
Wk 26 (28 juni) – Wk 28 (12 juli)	Oplevering stap 4 en 5 van onderzoek alternatieve locaties	
WK 28 (12 juli) - Wk 29 (19 juli)	Oplevering stap 6 en 7 van onderzoek alternatieve locaties	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 30 (26 juli)	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 31 (2 aug)	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie	Ivm zomerreces zal dit meer tijd in beslag nemen

September 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake motie Van Helvert c.s.	In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.

Agenda

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **1 juni 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden
 (voorzitter)
 (afwezig)
 vervanger
 ; Rijksvastgoedbedrijf
 (verslag)
 ,

Kopie aan

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M
 @mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

31 mei 2021

Bijlagen

Besluiten en actiepuntenlijst
 Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Uitkomsten DEKRA stralingsrapport
 - b. Geluid reducerende maatregelen
 - i. voortgang en planning (planning nog te ontvangen van Thales)
 - ii. optie plaatsing radome; informatie is opgevraagd bij Thales
 - c. Communicatie omgeving Wier
 - d. Tijdschema procedure Herwijnen
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor 15 juni 2021.
 (Voorstel tot annulering overleg 8 juni)
5. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg 15 juni om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 mei 2021

Onze referentie

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie

RADAR NOORD/ WIER

Datum
31 mei 2021

1. Geluid radar Wier

Onze referentie

Maatregelen testen

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- het aanpassen van het toerental van de radarantenne (positief effect van circa 1-2 dB(A), nader onderzoek irt performance en SAT.
- het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- het gebruik van een andere olie (positief effect van circa 1-2 dB(A)). Planning te ontvangen door Thales.

Op dit moment wordt de norm met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten. Naar verwachting kunnen deze op korte termijn gerealiseerd worden (half – eind juni).

Thales is intern aan het bekijken of het toerental aangepast kan worden irt tot de performance van de radar en wat de consequenties hiervan zijn voor de SAT (bewijsvoering). Daarnaast kijkt Thales of vanuit mechanisch oogpunt de olie met een hogere viscositeit toegepast kan worden.

In de tussentijd wordt een andere maatregel nader onderzocht: het aanpassen van de blowers (luchtkoeling) aan de binnenzijde van de radarantenne. De komende weken wordt hieraan gewerkt. Mocht dit proces voorspoedig verlopen, dan verwacht DMO dat deze maatregel (indien het wat oplevert) in juni/juli kunnen worden toegepast.

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal per definitie moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Informatie over het plaatsen en het effect van zo'n radome is bij Thales neergelegd. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen.

Een concrete planning voor het toepassen/testen van maatregelen is bij Thales opgevraagd. Thales is verzocht een concrete tijdsplanning hiervoor op te leveren. Op basis van deze planning kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat logische communicatiemomenten naar de omgeving zijn om bijv. het daadwerkelijk toepassen van de maatregelen aan te kondigen.

Tonaal geluid.

Relevant daarbij is het wel of niet aanwezig zijn van tonaal (hinderlijk) geluid. Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe gaat ILT, als vergunningverlener, er vanuit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Om formeel vast te stellen of sprake is van tonaal geluid wordt nu de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) betrokken om dit vast te stellen. Inmiddels heeft Thales zelf ook geluidsmetingen uitgevoerd en vastgesteld dat er sprake is van tonaal geluid.

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen of de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan is er een reële kans dat zal moeten worden gekeken naar afscherming (vb. een radome) om te kunnen voldoen aan de vergunning.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 mei 2021

Onze referentie

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. DMO heeft aangegeven dat het nog niet bekend is welke partij de geluidsmetingen bij de MPR radar in Nieuw Milligen uit gaat voeren. Dit ligt nu bij afdeling inkoop om de RFQ in de markt uit te zetten.

2. Straling

In week 20 zijn door Dekra, in aanwezigheid van TNO en Thales, aanvullende stralingsmetingen uitgevoerd. Deze metingen worden gebruikt om te toetsen of de radar aan de ICNIRP-richtlijnen voldoet. Tevens heeft Thales op een aantal specifieke plekken metingen uitgevoerd. Deze specifieke locaties zijn een watertoren op 40 meter hoogte waarvoor er een intentie is om hier een B&B van te maken en bij een aantal mensen thuis (o.a. in de tuin, woonkamer, slaapkamers) die zorgen hebben over straling in relatie tot de gezondheid.

De concept rapportage is door Dekra op 30 mei opgeleverd en ligt voor een peer review bij TNO. TNO verwacht 31 mei zijn reactie te kunnen geven zodat Dekra de definitieve rapportage eind week 22 kan opleveren. Vervolgens worden de resultaten gecommuniceerd met de gemeente Waadhoeke en inwoners van Wier. Ook zal dan dit rapport gebruikt worden voor de validatie van het de berekeningen in het onderzoek motie Belhaj. Het communiceren van het rapport naar de omgeving wacht hier niet op.

3. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

Criteria 24/7 gebruik

Momenteel wordt daarnaast door CLSK en DPLAN gekeken onder welke criteria het operationeel noodzakelijk is om de radar aan te zetten buiten de nu vastgestelde draai- en zenduren. De MPR in Nieuw Milligen wordt onbetrouwbarder en is onderhevig aan regelmatig preventief onderhoud, waarbij de MPR uit staat. Door de beperkte ingebruikname van de radar in Wier wordt de situatie vanuit een operationeel perspectief steeds onhoudbaar. Deze criteria moeten dan ook afgezet worden tegen de bepalingen uit de omgevingsvergunning (o.a. voldoen aan geluidsnormen). Zodra eventuele nieuwe criteria onderbouwd zijn, zullen deze via CDS aan StaS worden voorgelegd ter besluitvorming.

4. Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Sinds 23 april zijn er nog slechts enkele meldingen binnengekomen. **Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.**

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 mei 2021

Onze referentie

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	4	5	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	2	1		7	4	3	7
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	8			9	9		9
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	81	5	6	103	91	12	103

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na het gereedkomen van het stralingsonderzoek van Dekra. Sommige klachten zijn nog niet afgehandeld omdat de indiener slecht bereikbaar is. Deze worden per email beantwoord. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met een 5.1.2.e

5. Communicatie

Er is doorlopend contact met de gemeente Waadhoeke en de werkgroep in Wier om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en eventuele project- of communicatie activiteiten af te stemmen. Dit contact verloopt goed.

	Wat	Opmerkingen
WK nnb	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan. Datum: 31 mei 2021 Onze referentie
Wk 23 – wk 24	Communiceren rapportage Dekra	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke
Wk 24 (16 juni)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
Wk 27 (vóór 10 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.

RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s. Onderstaand vindt u een update van de onderzoeken en een planning op het dossier.

In de Kamerbrief antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA) is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in de onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging. De omvang van die vertraging is nog niet bekend. Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten in de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

1. (Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

Hier werkt het DGB momenteel aan. Verwachting is deze begin juni 2021 af te ronden.

2. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 mei 2021

Onze referentie

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vergevorderd maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Momenteel wordt gewacht op het stralingsmeetrapport van DEKRA. Naar verwachting zal het rapport van TNO half juni worden opgeleverd. Zodra het definitieve rapport beschikbaar komt zal dit per brief aan de Kamer en de gemeente West Betuwe worden aangeboden en zal het rapport worden gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.

Op 18 mei 2021 heeft DGB een bericht van de gemeente Waadhoeke ontvangen waarin een terugkerende vraag over de oplossing van hoger plaatsen van de radar opnieuw wordt aangekaart. De verwachting is dat, op het moment dat het onderzoek Belhaj wordt gepubliceerd, ook de gemeente Waadhoeke en haar inwoners aandacht zullen hebben voor dit onderzoek. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

3. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. Momenteel werkt het Rijksvastgoedbedrijf aan stap 2 waarin het zoekgebied nader wordt verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoofdbouw, rivieren, windmolens, etc.) De verwachting is dat deze stap begin juni wordt afgerond. Voorsnog is de verwachting dat het definitieve (totale) rapport medio/eind juli zal worden opgeleverd. De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van drie kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Leusderheide is planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).

- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (infill) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO gaat SMART-L radardekkingsberekeningen maken voor de drie locaties op de short-list en twee locaties voor infill-radars (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK gaat het gesprek aan met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK benadert tevens de LA voor een oriënterend gesprek.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 mei 2021

Onze referentie

PLANNING SMART-L PROJECT

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen met de daarbij reeds geplande communicatieactiviteiten (niet zijnde brieven om onderzoeksrapporten te delen). Uitgangspunt in deze planning is het per stap communiceren van (deel)uitkomsten van het onderzoek naar alternatieve locaties.

	Wat	Opmerkingen
WK nnb	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
WK 20 (17 mei)	Aanvullende metingen stralingsbelasting DEKRA	Zijn uitgevoerd
WK 21 (24 mei)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 22 (31 mei)	Concept rapport Dekra stralingsmeetrapportage is opgeleverd.	Start stap 3 Belhaj onderzoek
Wk 23 (7 juni) - Wk 26 (28 juni)	Oplevering stap 2 en 3 van onderzoek alternatieve locaties	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
Wk 23 (7 juni) – wk 24 (14 juni)	Communiceren rapportage DEKRA	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke

Wk 24 (16 juni)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden. Datum 31 mei 2021
WK 25 (21 juni) - Wk 26 (28 juni)	Oplevering onderzoek motie Belhaj	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waadhoeke
Wk 27 (5 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst in Wier	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden. <i>Rekening houden met evt. vragen over onderzoek Belhaj</i>
Wk 26 (28 juni) - Wk 28 (12 juli)	Oplevering stap 4 en 5 van onderzoek alternatieve locaties	
WK 28 (12 juli) - Wk 29 (19 juli)	Oplevering stap 6 en 7 van onderzoek alternatieve locaties	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 30 (26 juli)	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 31 (2 aug)	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie	Ivm zomerreces zal dit meer tijd in beslag nemen

September 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake motie Van Helvert c.s.	In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 01 juni 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

[redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (verslag)

Kopie aan

[redacted], [redacted], [redacted], [redacted]
 [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
 M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl
 www.defensie.nl/dmo

Datum

4 juni 2021

Bijlagen

Besluiten- en actiepuntenlijst

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. [redacted] is afwezig en wordt vervangen door [redacted].
- b. [redacted] is afwezig en wordt vervangen door [redacted].
- c. De kamerbrieven zijn aangeboden. De kamerbrief op schriftelijke vragen Boswijk. De antwoordbrieven aan de gemeente West Betuwe en de fractie LLB. De brief aan de gemeente Waadhoeke is nog niet verzonden.

2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten

- a. In het verslag wordt de volgende wijziging aangebracht.
 Paragraaf 3c: "Het scheppen van verwachtingen bij de gemeente en omgeving, dat er gestreefd wordt naar géén geluidsproductie, moet worden vermeden."

3. Stand van zaken (zie bijlage)

- a. Stralingsmetingen en rapportage.

De "peer review" van het DEKRA eindrapport door TNO is uitgevoerd. Deze week zal DEKRA reageren op de inbreng van TNO en eind deze week het rapport afronden. De resultaten van de metingen liggen ruim onder de ICNIRP norm en vallen eveneens binnen de verwachtingen uit het TNO model. Volgens de

planning zullen de resultaten van het rapport, met oplegger, gedeeld worden met de gemeente en omgeving op woensdag 16 juni. Deze week zal de oplegger daarvoor worden afgerond.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
4 juni 2021

Onze referentie

b. Geluid reducerende maatregelen

- i. *Voorgang en planning.* De belangrijkste maatregel is het wegnemen van het tonaal geluid dat wordt veroorzaakt door de blowers en de motoren. Hiermee kan de toeslag op de geluidsnorm vervallen. Dit is noodzakelijk om aan de nachtelijke geluidseis te voldoen. Thales is in gesprek met de fabrikant van de blowers om deze aan te passen dan wel te vervangen door een ander model. Dit wordt deze week in Hengelo getest. Daarna zullen deze maatregel al dan niet worden uitgevoerd op de radar in Wier. Er kunnen nieuwe geluidsmetingen worden uitgevoerd door TNO en FUMO begin augustus.

DPlan wil dat er vanuit de stuurgroep een communicatiestrategie wordt bepaald om de voortgang van de geluid reducerende maatregelen te communiceren met gemeente en omgeving. Het doel is om te komen tot het uitbreiden van de zendtijd van de radar (ook nacht gebruik) in afwachting van de maatregelen die leiden tot het voldoen aan de norm. De toestemming om te zenden gedurende de nacht, in afwachting van uitvoering van de reducerende maatregelen, zal door IL&T moeten worden gegeven. Het communiceren van de activiteiten en het uitbreiden van de zendtijd onder een mogelijke gedoog constructie, zal moeten worden gecommuniceerd met de gemeente en omgeving om het draagvlak niet te verliezen. De verwachting is dat IL&T alleen akkoord zal gaan met zenden in de nachtperiode wanneer er een operationele noodzaak kan worden aangetoond en er een concreet plan tot (aantoonbare) geluid reductie kan worden aangeboden.

Actie: DMO zal, ten behoeve van de objectvergunninghouder (ACC/AOCS), samen met RVB en CLSK het gesprek starten met IL&T, om tot een voorlopige toestemming tot zenden in de nacht te komen.

- ii. *Optie plaatsing radome.* Indien de geluidsnorm voor nachtelijk gebruik niet te realiseren is met aanvullende geluid reducerende maatregelen, zoals die nu worden onderzocht en getest, kan het plaatsen van een radome mogelijk voldoende afscherming bieden. **Actie:** DMO zal Thales vragen meer informatie te verschaffen over de mogelijkheid van het plaatsen van een radome.

c. Communicatie omgeving Wier

De bijeenkomst voor het bespreken van het DEKRA rapport en de voorgang t.a.v. geluid reducerende maatregelen met de gemeente Wier en de werkgroep Wier zal plaatsvinden op woensdag 16 juni.

d. Tijdschema Herwijnen

Geen wijzigingen t.o.v. de vorige bijeenkomst.

- e. De LA ziet 5.1.2.i, 5.2.1

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
4 juni 2021

Onze referentie

4. Vervolg komende periode

- a. Aandachtspunten voor het aanstaande stuurgroep overleg.
- De oplegger met "narrative" bij het DEKRA rapport moet gereed zijn voor de gemeente/bewoners bijeenkomst in Wier.
 - Stand van zaken t.a.v. voorlopige toestemming IL&T.

5. Rondvraag en sluiting

- a. Geen punten voor de rondvraag.
- b. Het overleg van 8 juni vervalt in verband met de afwezigheid van de voorzitter en enkele deelnemers. Het eerstvolgende overleg is dinsdag 15 juni om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
4 juni 2021

Onze referentie

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie

RADAR NOORD/ WIER

Datum
4 juni 2021

- Geluid radar Wier

Onze referentie

Maatregelen testen

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- het aanpassen van het toerental van de radarantenne (positief effect van circa 1-2 dB(A), nader onderzoek irt performance en SAT.
- het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- het gebruik van een andere olie (positief effect van circa 1-2 dB(A)). Planning te ontvangen door Thales.

Op dit moment wordt de norm met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten. Naar verwachting kunnen deze op korte termijn gerealiseerd worden (half – eind juni).

Thales is intern aan het bekijken of het toerental aangepast kan worden irt tot de performance van de radar en wat de consequenties hiervan zijn voor de SAT (bewijsvoering). Daarnaast kijkt Thales of vanuit mechanisch oogpunt de olie met een hogere viscositeit toegepast kan worden.

In de tussentijd wordt een andere maatregel nader onderzocht: het aanpassen van de blowers (luchtkoeling) aan de binnenzijde van de radarantenne. De komende weken wordt hieraan gewerkt. Mocht dit proces voorspoedig verlopen, dan verwacht DMO dat deze maatregel (indien het wat oplevert) in juni/juli kunnen worden toegepast.

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal per definitie moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Informatie over het plaatsen en het effect van zo'n radome is bij Thales neergelegd. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen.

Een concrete planning voor het toepassen/testen van maatregelen is bij Thales opgevraagd. Thales is verzocht een concrete tijdsplanning hiervoor op te leveren. Op basis van deze planning kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat logische communicatiemomenten naar de omgeving zijn om bijv. het daadwerkelijk toepassen van de maatregelen aan te kondigen.

Tonaal geluid.

Relevant daarbij is het wel of niet aanwezig zijn van tonaal (hinderlijk) geluid. Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe gaat ILT, als vergunningverlener, er vanuit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Om formeel vast te stellen of sprake is van tonaal geluid wordt nu de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) betrokken om dit vast te stellen. Inmiddels heeft Thales zelf ook geluidsmetingen uitgevoerd en vastgesteld dat er sprake is van tonaal geluid.

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan is er een reële kans dat zal moeten worden gekeken naar afscherming (vb. een radome) om te kunnen voldoen aan de vergunning.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
4 juni 2021

Onze referentie

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. DMO heeft aangegeven dat het nog niet bekend is welke partij de geluidsmetingen bij de MPR radar in Nieuw Milligen uit gaat voeren. Dit ligt nu bij afdeling inkoop om de RFQ in de markt uit te zetten.

- Straling

In week 20 zijn door Dekra, in aanwezigheid van TNO en Thales, aanvullende stralingsmetingen uitgevoerd. Deze metingen worden gebruikt om te toetsen of de radar aan de ICNIRP-richtlijnen voldoet. Tevens heeft Thales op een aantal specifieke plekken metingen uitgevoerd. Deze specifieke locaties zijn een watertoren op 40 meter hoogte waarvoor er een intentie is om hier een B&B van te maken en bij een aantal mensen thuis (o.a. in de tuin, woonkamer, slaapkamers) die zorgen hebben over straling in relatie tot de gezondheid.

De concept rapportage is door Dekra op 30 mei opgeleverd en ligt voor een peer review bij TNO. TNO verwacht 31 mei zijn reactie te kunnen geven zodat Dekra de definitieve rapportage eind week 22 kan opleveren. Vervolgens worden de resultaten gecommuniceerd met de gemeente Waadhoeke en inwoners van Wier. Ook zal dan dit rapport gebruikt worden voor de validatie van het de berekeningen in het onderzoek motie Belhaj. Het communiceren van het rapport naar de omgeving wacht hier niet op.

- Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

Criteria 24/7 gebruik

Momenteel wordt daarnaast door CLSK en DPLAN gekeken onder welke criteria het operationeel noodzakelijk is om de radar aan te zetten buiten de nu vastgestelde draai- en zenduren. De MPR in Nieuw Milligen wordt onbetrouwbaarder en is onderhevig aan regelmatig preventief onderhoud, waarbij de MPR uit staat. Door de beperkte ingebruikname van de radar in Wier wordt de situatie vanuit een operationeel perspectief steeds onhoudbaar. Deze criteria moeten dan ook afgezet worden tegen de bepalingen uit de omgevingsvergunning (o.a. voldoen aan geluidsnormen). Het operationeel belang van uitbreiding van de zendblokken is evident, er wordt gezamenlijk gezocht naar een goede strategie om dit mogelijk te maken. De te nemen geluid beperkende maatregelen en de goede communicatie met de omgeving zijn onderdeel van deze strategie.

- Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Sinds 23 april zijn er nog slechts enkele meldingen binnengekomen. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	4	5	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	2	1		7	4	3	7
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	8			9	9		9
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	81	5	6	103	91	12	103

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na het gereedkomen van het stralingsonderzoek van Dekra. Sommige klachten zijn nog niet afgehandeld omdat de indiener slecht bereikbaar is. Deze worden per email beantwoord. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met een 5.1.2.e

[Redacted text block]

- Communicatie

Er is doorlopend contact met de gemeente Waadhoeke en de werkgroep in Wier om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en eventuele project- of

communicatie activiteiten af te stemmen. Dit contact verloopt goed.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Geplande communicatie activiteiten

	Wat	Opmerkingen	Datum 4 juni 2021
WK nnb	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.	Orde afrekening
Wk 23 – wk 24	Communiceren rapportage Dekra	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke	
Wk 24 (16 juni)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.	
Wk 27 (vóór 10 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.	

RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s. Onderstaand vindt u een update van de onderzoeken en een planning op het dossier.

In de Kamerbrief antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA) is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in de onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging. De omvang van die vertraging is nog niet bekend. Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten in de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

1. (Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

Hier werkt het DGB momenteel aan. Verwachting is deze begin juni 2021 af te ronden.

2. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vereenvoudigd maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Momenteel wordt gewacht op het stralingsmeetrapport van DEKRA. Zodra het definitieve rapport beschikbaar komt zal dit per brief aan de Kamer en de gemeente West Betuwe worden aangeboden en zal het rapport worden gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.

Op 18 mei 2021 heeft DGB een bericht van de gemeente Waadhoeke ontvangen waarin een terugkerende vraag over de oplossing van hoger plaatsen van de radar opnieuw wordt aangekaart. De verwachting is dat, op het moment dat het onderzoek Belhaj wordt gepubliceerd, ook de gemeente Waadhoeke en haar inwoners aandacht zullen hebben voor dit onderzoek. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

3. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. Momenteel werkt het Rijksvastgoedbedrijf aan stap 2 waarin het zoekgebied nader wordt verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoofdbouw, rivieren, windmolens, etc.) De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van drie kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Leusderheide is planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).

- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (infill) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO gaat SMART-L radardekkingsberekeningen maken voor de drie locaties op de short-list en twee locaties voor infill-radars (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK gaat het gesprek aan met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de LA (zie verslag).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
4 juni 2021

Onze referentie

PLANNING SMART-L PROJECT

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen met de daarbij reeds geplande communicatieactiviteiten (niet zijnde brieven om onderzoeksrapporten te delen). Uitgangspunt in deze planning is het per stap communiceren van (deel)uitkomsten van het onderzoek naar alternatieve locaties.

	Wat	Opmerkingen
WK nnb	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
WK 20 (17 mei)	Aanvullende metingen stralingsbelasting DEKRA	Zijn uitgevoerd
WK 21 (24 mei)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 22 (31 mei)	Concept rapport Dekra stralingsmeetrapportage is opgeleverd.	Start stap 3 Belhaj onderzoek
Wk 23 (7 juni) - Wk 26 (28 juni)	Oplevering stap 2 en 3 van onderzoek alternatieve locaties	publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
Wk 23 (7 juni) – wk 24 (14 juni)	Communiceren rapportage DEKRA	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke

Wk 24 (16 juni)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
WK 25 (21 juni) - Wk 26 (28 juni)	Oplevering onderzoek motie Belhaj	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waardenburg
Wk 27 (5 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst in Wier	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden. <i>Rekening houden met evt. vragen over onderzoek Belhaj</i>
Wk 26 (28 juni) - Wk 28 (12 juli)	Oplevering stap 4 en 5 van onderzoek alternatieve locaties	
WK 28 (12 juli) - Wk 29 (19 juli)	Oplevering stap 6 en 7 van onderzoek alternatieve locaties	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 30 (26 juli)	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 31 (2 aug)	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie	Ivm zomerreces zal dit meer tijd in beslag nemen

September 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake motie Van Helvert c.s.	In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.

Agenda

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **15 juni 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden
 [redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]; Rijksvastgoedbedrijf
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (verslag)
 Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

11 juni 2021

Bijlagen

Besluiten en actiepuntenlijst
 Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. DEKRA stralingsrapport zal worden besproken tijdens defensie bijeenkomst Wier (Gemeente, GGD, Bewonersgroep) van 16 juni. Wanneer uitbreiden van de zendblokken en gebruikstijden (direct 17 juni of na het weekend)?
 - b. Geluid reducerende maatregelen Wier
 - i. Geluid reducerende maatregelen, tonaal geluid
 - ii. Stand van zaken t.a.v. voorlopige toestemming IL&T. Maandag 14 juni gesprek tussen RVB en IL&T, terugkoppeling van dit gesprek tijdens stuurgroep overleg.
 - iii. Optie plaatsing radome; informatie verstrekt door Thales (vraag uitgezet)
 - c. Procedure Herwijnen
 - i. Stavaza oplevering stap 1 en stap 2 van het alternatieve locaties onderzoek.
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor 22 juni 2021.
5. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg 22 juni om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
11 juni 2021

Onze referentie

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie

RADAR NOORD/ WIER

Datum
11 juni 2021

1. Geluid radar Wier

Onze referentie

Maatregelen testen

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- het aanpassen van het toerental van de radarantenne (positief effect van circa 1-2 dB(A), nader onderzoek irt performance en SAT. Hier worden problemen verwacht.
- het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- het gebruik van een andere olie (positief effect van circa 1-2 dB(A)). Uitvoering week 24.

Op dit moment wordt de norm met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten. Naar verwachting kunnen deze op korte termijn gerealiseerd worden (half – eind juni).

Thales is intern aan het bekijken of het toerental aangepast kan worden, echter lijkt dit problematisch te worden m.b.t. de performance van de radar. Vooralsnog lijkt dit dan ook geen oplossing te gaan bieden.

De resultaten van het wisselen naar een andere olie lijken positief. De gewijzigde olie lijkt zich goed te gedragen t.a.v. smering en temperatuur. De verwachting is dat volgende week (week 24) de radar in Wier voorzien kan worden van de nieuwe olie.

In de tussentijd wordt een andere maatregel nader onderzocht: het aanpassen van de blowers (luchtkoeling) aan de binnenzijde van de radarantenne. De komende weken wordt hieraan gewerkt. De metingen van FUMO hebben echter uitgewezen dat er geen tonaal geluid wordt veroorzaakt door de blowers. Het aanpassen van de blowers zal hier dan ook geen effect in hebben.

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal per definitie moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. De eerste bevindingen van Thales, t.a.v. het plaatsen van een radome, zijn negatief. Het plaatsen van een radome zorg voor reflecties van de SSR naar de PSR (primaire radar). Er wordt nu gekeken naar de invloed van de vorm en de afmeting van de radome. Op korte termijn wordt hier geen uitsluitsel over verwacht.

Een concrete planning voor het toepassen/testen van maatregelen is bij Thales opgevraagd. Thales is verzocht een concrete tijdsplanning hiervoor op te leveren. Op basis van deze planning kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat logische communicatiemomenten naar de omgeving zijn om bijv. het daadwerkelijk toepassen van de maatregelen aan te kondigen.

Tonaal geluid.

Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe gaat ILT, als vergunningverlener, er vanuit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor

toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Om formeel vast te stellen of sprake is van tonaal geluid heeft de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) afgelopen maandag 7 juni metingen gedaan. Er is tonaliteit vastgesteld op 250 en 500 Hz. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Bij de frequentie die veroorzaakt wordt door de blowers, 1600 Hz, is geen tonaliteit vastgesteld. De formele rapportage van FUMO volgt nog. De focus van de geluid reducerende maatregelen komt nu dus te liggen bij 250 en 500 Hz (motoren aandrijving).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
11 juni 2021

Onze referentie

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan is er een reële kans dat zal moeten worden gekeken naar afscherming (vb. een radome) om te kunnen voldoen aan de vergunning.

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. DMO heeft aangegeven dat het nog niet bekend is welke partij de geluidsmetingen bij de MPR radar in Nieuw Milligen uit gaat voeren. Dit ligt nu bij afdeling inkoop. Door inkoop is de RFQ in de markt gezet.

2. Straling

In week 20 zijn door Dekra, in aanwezigheid van TNO en Thales, aanvullende stralingsmetingen uitgevoerd. Deze metingen worden gebruikt om te toetsen of de radar aan de ICNIRP-richtlijnen voldoet. Tevens heeft Thales op een aantal specifieke plekken metingen uitgevoerd. Deze specifieke locaties zijn een watertoren op 40 meter hoogte waarvoor er een intentie is om hier een B&B van te maken en bij een aantal mensen thuis (o.a. in de tuin, woonkamer, slaapkamers) die zorgen hebben over straling in relatie tot de gezondheid.

De definitieve rapportage is door Dekra op 7 juni opgeleverd. De peer review bij TNO heeft eveneens plaatsgevonden voorafgaand aan de uitgifte van dit rapport. De oplegger (vereenvoudigde toelichting) is opgesteld t.b.v. het communiceren van de resultaten met de gemeente Waadhoeke en inwoners van Wier. De resultaten van de metingen liggen ruim onder de ICNIRP norm en vallen eveneens binnen de verwachtingen uit het TNO model. Dit rapport zal gebruikt worden voor de validatie van de berekeningen in het onderzoek motie Belhaj. Tevens wordt dit rapport door CLSK/AOCS, als objectvergunninghouder naar IL&T gestuurd.

3. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

Criteria 24/7 gebruik

Momenteel wordt daarnaast door CLSK en DPLAN gekeken onder welke criteria het operationeel noodzakelijk is om de radar aan te zetten buiten de nu vastgestelde

draai- en zenduren. De MPR in Nieuw Milligen wordt onbetrouwbaarder en is onderhevig aan regelmatig preventief onderhoud, waarbij de MPR uit staat. Door de beperkte ingebruikname van de radar in Wier wordt de situatie vanuit een operationeel perspectief steeds onhoudbaar. Deze criteria moeten dan ook afgezet worden tegen de bepalingen uit de omgevingsvergunning (o.a. voldoen aan geluidsnormen). Het operationeel belang van uitbreiding van de zendblokken is evident, er wordt gezamenlijk gezocht naar een goede strategie om dit mogelijk te maken. De te nemen geluid beperkende maatregelen en de goede communicatie met de omgeving zijn onderdeel van deze strategie.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
11 juni 2021

Onze referentie

4. Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Sinds 23 april zijn er nog slechts enkele meldingen binnengekomen. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	4	5	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	2	1		7	4	3	7
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	8			9	9		9
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	81	5	6	103	91	12	103

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na het gereedkomen van het stralingsonderzoek van Dekra. Sommige klachten zijn nog niet afgehandeld omdat de indiener slecht bereikbaar is. Deze worden per email beantwoord. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met een 5.1.2.e

5.1.2.e

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
11 juni 2021

Onze referentie

5. Communicatie

Er is doorlopend contact met de gemeente Waadhoeke en de werkgroep in Wier om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en eventuele project- of communicatie activiteiten af te stemmen. Dit contact verloopt goed.

Geplande communicatie activiteiten

	Wat	Opmerkingen
7 juni 2021 (gereed)	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
9 juni 2021 (gereed)	Communiceren rapportage Dekra	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke
16 juni 2021 (in voorbereiding)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
Wk 27 (vóór 10 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.

RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s.

In de Kamerbrief "antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA)" is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in de onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging. De omvang van die vertraging is nog niet bekend. Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten in de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

1. (Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen

juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
11 juni 2021

Onze referentie

5.1.2.i, 5.2.1

Hier werkt het DGB momenteel aan. Verwachting is deze begin juni 2021 af te ronden.

2. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vergesloopt maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Momenteel wordt gewacht op het stralingsmeetrapport van DEKRA. Zodra het definitieve rapport beschikbaar komt zal dit per brief aan de Kamer en de gemeente West Betuwe worden aangeboden en zal het rapport worden gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.

Op 18 mei 2021 heeft DGB een bericht van de gemeente Waadhoeke ontvangen waarin een terugkerende vraag over de oplossing van hoger plaatsen van de radar opnieuw wordt aangekaart. De verwachting is dat, op het moment dat het onderzoek Belhaj wordt gepubliceerd, ook de gemeente Waadhoeke en haar inwoners aandacht zullen hebben voor dit onderzoek. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

3. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. Momenteel werkt het Rijksvastgoedbedrijf aan stap 2 waarin het zoekgebied nader wordt verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoofdbouw, rivieren, windmolens, etc.) De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van drie kansrijke locaties:

Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Leusderheide is planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

Datum
11 juni 2021

Onze referentie

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (infill) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO gaat SMART-L radardekkingsberekeningen maken voor de drie locaties op de short-list en twee locaties voor infill-radars (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK gaat het gesprek aan met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de LA m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

PLANNING SMART-L PROJECT

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen met de daarbij reeds geplande communicatieactiviteiten (niet zijnde brieven om onderzoeksrapporten te delen). Uitgangspunt in deze planning is het per stap communiceren van (deel)uitkomsten van het onderzoek naar alternatieve locaties.

	Wat	Opmerkingen
8 juni 2021	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
WK 20 (17 mei)	Aanvullende metingen stralingsbelasting DEKRA	Zijn uitgevoerd
WK 21 (24 mei)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations OPM: rapportage is nog niet gereed. Planning aanpassen.
WK 22 (31 mei)	Concept rapport Dekra stralingsmeetrapportage is opgeleverd.	Start stap 3 Belhaj onderzoek OPM: TNO is bezig met de laatste controleslag.

Wk 23 (7 juni) - Wk 26 (28 juni) OPM: is dit nog haalbaar? Navraag bij	Oplevering stap 2 en 3 van onderzoek alternatieve locaties	publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations	DIR PROJECTEN PROJN/STGP Datum 11 juni 2021 Onze referentie
Wk 23 (9 juni)	Communiceren rapportage DEKRA (gereed)	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke	
Wk 24 (16 juni)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.	
WK 25 (21 juni) - Wk 26 (28 juni)	Oplevering onderzoek motie Belhaj	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waadhoeke	
Wk 27 (5 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst in Wier	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden. <i>Rekening houden met evt. vragen over onderzoek Belhaj</i>	
Wk 26 (28 juni) – WK 28 (12 juli)	Oplevering stap 4 en 5 van onderzoek alternatieve locaties		
WK 28 (12 juli) - WK 29 (19 juli)	Oplevering stap 6 en 7 van onderzoek alternatieve locaties	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe	
WK 30 (26 juli)	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe	
WK 31 (2 aug)	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie	Ivm zomerreces zal dit meer tijd in beslag nemen	

September 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake motie Van Helvert c.s.	In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.	

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
11 juni 2021

Onze referentie

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 15 juni 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden [redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (verslag)
 [redacted] (verslag)
 Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted],
 [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

18 juni 2021

Bijlagen

Besluiten- en actiepuntenlijst

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. [redacted] heeft verzocht namens DCo deel te nemen aan de stuurgroep. Geen bezwaar vanuit de stuurgroep.
- b. Op verzoek van [redacted] wordt het WOB verzoek Herwijnen besproken onder agendapunt 3.c.i.

2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten

- a. Tekstueel geen opmerkingen.
- b. [redacted] geeft ter overweging aan om de dikgedrukte actiepunten (p. 2 & p. 11 vorige verslag) bij te houden in de actiepuntenlijst. Dit zal vanaf nu worden bijgehouden voor alle actiepunten.

3. Stand van zaken (zie bijlage)

- a. Stralingsmetingen en rapportage.

Het DEKRA rapport is geplaatst op de defensie website en zal op 16 juni a.s. worden besproken met de Gemeente, bewoners vereniging en de GGD. Vervolgens kan de radar, voor wat betreft de stralingsnorm in gebruik worden genomen. DGB geeft aan dat de StaS de uitbreiding van de gebruikstijd naar 07:00-23:00 uur, niet eerder dan op maandag 21 juni a.s. wil laten ingaan. Dit geeft ruimte voor communicatie naar de omgeving voordat het

radargebruik wordt uitgebreid. De radar zal daarom vanaf maandag 21 juni a.s. van 07:00 tot 23:00 uur in gebruik worden genomen. Daarnaast moet duidelijk worden gecommuniceerd naar de omgeving dat, zodra aan de geluidsnorm voor de nachtelijke periode wordt voldaan, het radar gebruik zal worden uitgebreid naar 24 uur dagelijks.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

- b. Geluid reducerende maatregelen
 - i. Deze week zal de olie vervangen worden voor een andere variant. Hiermee wordt hopelijk de tonaliteit van het geproduceerde geluid weggenomen. De firma de Haan, verantwoordelijk voor de geluidsmetingen, is positief t.a.v. het wegnemen van het tonaal geluid met het vervangen van de olie. De acties m.b.t. de het geluid veroorzaakt door de blowers gaat eveneens door om een extra reductie te realiseren
 - ii. N.a.v. een gesprek met IL&T in week 23/24 is overlegd dat er data m.b.t. het incidenteel aanzetten van de radar (in de nacht) verzameld zal worden door de object vergunninghouder. Deze data zou ook ingezet kunnen worden voor communicatie richting de omgeving. In week 25 komt er een vervolg op dit gesprek en zal in het teken staan van het structureel zenden in de nacht in het geval van incidenten en continuering radardekking. ~~De verwachting is dat IL&T alleen akkoord zal gaan met zenden in de nachtperiode wanneer er een operationele noodzaak kan worden aangetoond en er een concreet plan tot (aantoonbare) geluid reductie kan worden aangeboden.~~
 - iii. *Optie plaatsing radome.* Indien de geluidsnorm voor nachtelijk gebruik niet te realiseren is met aanvullende geluid reducerende maatregelen, zoals die nu worden onderzocht en getest, kan het plaatsen van een radome mogelijk voldoende afscherming bieden. Zie actiepunt 2
- c. Procedure Herwijnen
 - i. [redacted] vraagt naar de voortgang in de uitvoering van het WOB verzoek. Defensie heeft de lead, maar de uitvoering kan niet langer op zich laten wachten. DGB geeft aan dat de uitvoering deze week zal worden afgerond en dat daarbij RVB en BZK op de hoogte worden gebracht. Donderdag 17 juni zal er overleg plaatsvinden tussen Defensie, BZK en RVB m.b.t. het vaststellen van de beleidslijn en het afstemming van resultaten.
 - ii. Stap 1 in het onderzoek naar alternatieve locaties (van Helvert) is afgerond. Echter voordat dit gedeeld kan worden met de TK moeten de 2 plaatjes (24m vs. 34m hoogte) door RVB kunnen worden verwerkt voor gebruik in het rapport. Door een tussentijdse software wisseling zijn er complicaties opgetreden. TNO werkt nog aan het geschikt maken van deze plaatjes. Daarna kan RVB ook

stap 2 afronden. De verwachting is dat dit deze week wordt afgerond.

De laatste actie in het uitvoeren van de motie Belhaj is het valideren van het stralingsmodel door TNO op basis van het opgeleverde DEKRA stralingsrapport. Een definitief rapport wordt verwacht in week 25 waarbij het mogelijk in week 26 gedeeld kan worden met de TK.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

4. Vervolg komende periode

a. Aandachtspunten voor het aanstaande stuurgroep overleg.

- Bespreking van bijeenkomst Wier 16 juni.
- Stand van zaken t.a.v. voorlopige toestemming IL&T.

5. Rondvraag en sluiting

- ##### a. Geen punten voor de rondvraag.
- ##### b. Het eerstvolgende overleg is dinsdag 22 juni om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst

Besluit:

Nr	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-06-01	DMO zal, ten behoeve van de objectvergunninghouder (ACC/AOCS), samen met RVB en CLSK het gesprek met IL&T blijven voeren, om tot een voorlopige toestemming tot zenden in de nacht te komen.	DMO, CLSK, RVB
2	2021-06-01	DMO zal Thales vragen meer informatie te verschaffen over de mogelijkheid van het plaatsen van een radome.	DMO

RADAR NOORD/ WIER

Datum
18 juni 2021

- Geluid radar Wier

Onze referentie

Maatregelen testen

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- het aanpassen van het toerental van de radarantenne (positief effect van circa 1-2 dB(A), nader onderzoek i.r.t. performance en SAT.
- het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- het gebruik van een andere olie (positief effect van circa 1-2 dB(A)). **In gang gezet door Thales per week 24.**

Op dit moment wordt de norm met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten. Naar verwachting kunnen deze op korte termijn gerealiseerd worden (half – eind juni).

Thales is intern aan het bekijken of het toerental aangepast kan worden i.r.t. de performance van de radar en wat de consequenties hiervan zijn voor de SAT (bewijsvoering). Daarnaast kijkt Thales of vanuit mechanisch oogpunt de olie met een hogere viscositeit toegepast kan worden. **De olie is, na zorgvuldig intern testen, vervangen in week 24.**

In de tussentijd wordt een andere maatregel nader onderzocht: het aanpassen van de blowers (luchtcoeling) aan de binnenzijde van de radarantenne. De komende weken wordt hieraan gewerkt. Mocht dit proces voorspoedig verlopen, dan verwacht DMO dat deze maatregel (indien het wat oplevert) in juni/juli kunnen worden toegepast.

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal per definitie moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Informatie over het plaatsen en het effect van zo'n radome is bij Thales neergelegd. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen.

Een concrete planning voor het toepassen/testen van maatregelen is bij Thales opgevraagd. Thales is verzocht een concrete tijdsplanning hiervoor op te leveren. Op basis van deze planning kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat logische communicatiemomenten naar de omgeving zijn om bijv. het daadwerkelijk toepassen van de maatregelen aan te kondigen.

Tonaal geluid.

Relevant daarbij is het wel of niet aanwezig zijn van tonaal (hinderlijk) geluid. Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe gaat ILT, als vergunningverlener, er vanuit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Om formeel vast te stellen of sprake is van tonaal geluid wordt nu de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) betrokken om dit vast te stellen. **FUMO heeft geconstateerd dat er op de frequentie 250Hz tot ... Hz sprake is van tonaal geluid.** Thales zelf ook geluidsmetingen uitgevoerd en

vastgesteld dat er sprake is van tonaal geluid. Naast de vervanging van de olie is Thales bezig met een aanpassing rondom de blowers als optie voor het wegnemen van de tonaliteit.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan is er een reële kans dat zal moeten worden gekeken naar afscherming (vb. een radome) om te kunnen voldoen aan de vergunning.

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. DMO heeft aangegeven dat het nog niet bekend is welke partij de geluidsmetingen bij de MPR radar in Nieuw Milligen uit gaat voeren. Dit ligt nu bij afdeling inkoop om de RFQ in de markt uit te zetten.

- Straling

In week 20 zijn door DEKRA, in aanwezigheid van TNO en Thales, aanvullende stralingsmetingen uitgevoerd. Deze metingen worden gebruikt om te toetsen of de radar aan de ICRNIRP-richtlijnen voldoet. Tevens heeft Thales op een aantal specifieke plekken metingen uitgevoerd. Deze specifieke locaties zijn een watertoren op 40 meter hoogte waarvoor er een intentie is om hier een B&B van te maken en bij een aantal mensen thuis (o.a. in de tuin, woonkamer, slaapkamers) die zorgen hebben over straling in relatie tot de gezondheid.

De concept rapportage is door DEKRA op 30 mei opgeleverd en ligt voor een peer review bij TNO. TNO verwacht 31 mei zijn reactie te kunnen geven zodat DEKRA de definitieve rapportage eind week 22 kan opleveren. Vervolgens worden de resultaten gecommuniceerd met de gemeente Waadhoeke en inwoners van Wier. Ook zal dan dit rapport gebruikt worden voor de validatie van het de berekeningen in het onderzoek motie Belhaj. Het communiceren van het rapport naar de omgeving wacht hier niet op.

Rapportage is door DEKRA opgeleverd en wordt gebruikt ter validatie van het meetmodel van TNO per week 23. Uit het rapport blijkt dat de straling binnen de ICRNIRP-richtlijnen valt. Met de oplevering van het rapport en de geplande bespreking ervan op woensdag 16 juni wordt invulling gegeven aan de voorwaarden om de gebruikerstijden aan te passen. In overleg met de Stas is overeengekomen dat de gebruikstijden (draaien & zenden) per 21 juni uitgebreid kunnen worden naar **08:00 – 19:00 uur**, ook in het weekend.

- Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

Criteria 24/7 gebruik

Momenteel wordt daarnaast door CLSK en DPLAN gekeken onder welke criteria het

operationeel noodzakelijk is om de radar aan te zetten buiten de nu vastgestelde draai- en zenduren. De MPR in Nieuw Milligen wordt onbetrouwbaarder en is onderhevig aan regelmatig preventief onderhoud, waarbij de MPR uit staat. Door de beperkte ingebruikname van de radar in Wier wordt de situatie vanuit een operationeel perspectief steeds onhoudbaar. Deze criteria moeten dan ook afgezet worden tegen de bepalingen uit de omgevingsvergunning (o.a. voldoen aan geluidsnormen). Het operationeel belang van uitbreiding van de zendblokken is evident, er wordt gezamenlijk gezocht naar een goede strategie om dit mogelijk te maken. De te nemen geluid beperkende maatregelen en de goede communicatie met de omgeving zijn onderdeel van deze strategie.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

- Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Sinds 23 april zijn er nog slechts enkele meldingen binnengekomen. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	4	5	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	2	1		7	4	3	7
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	8			9	9		9
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	81	5	6	103	91	12	103

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na het gereedkomen van het stralingsonderzoek van DEKRA. Sommige klachten zijn nog niet afgehandeld omdat de indiener slecht bereikbaar is. Deze worden per email beantwoord. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met 5.1.2.e

5.1.2.e

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

- Communicatie

Er is doorlopend contact met de gemeente Waadhoeke en de werkgroep in Wier om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en eventuele project- of communicatie activiteiten af te stemmen. Dit contact verloopt goed.

Geplande communicatie activiteiten

	Wat	Opmerkingen
WK nnb	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
Wk 23 – wk 24	Communiceren rapportage DEKRA	Vrijgave rapport DEKRA naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke
Wk 24 (16 juni)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport DEKRA, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
Wk 27 (vóór 10 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport DEKRA, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.

RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s. Onderstaand vindt u een update van de onderzoeken en een planning op het dossier.

In de Kamerbrief antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA) is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in de onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging. De omvang van die vertraging is nog niet bekend. Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten in de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West-Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

1. (Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op

hoofdpijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

5.1.2.i, 5.2.1

Hier werkt het DGB momenteel aan. Verwachting is deze begin juni 2021 af te ronden.

2. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vereenvoudigd maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. **Het definitieve rapport van DEKRA is beschikbaar gesteld en per brief aan de Kamer en gemeente West-Betuwe aangeboden. Daarbij is het rapport in week 24 gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.**

Momenteel wordt gewacht op het stralingsmeetrapport van DEKRA. Zodra het definitieve rapport beschikbaar komt zal dit per brief aan de Kamer en de gemeente West-Betuwe worden aangeboden en zal het rapport worden gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.

Op 18 mei 2021 heeft DGB een bericht van de gemeente Waadhoeke ontvangen waarin een terugkerende vraag over de oplossing van hoger plaatsen van de radar opnieuw wordt aangekaart. De verwachting is dat, op het moment dat het onderzoek Belhaj wordt gepubliceerd, ook de gemeente Waadhoeke en haar inwoners aandacht zullen hebben voor dit onderzoek. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

3. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat het initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. Momenteel werkt het Rijksvastgoedbedrijf aan stap 2 waarin het zoekgebied nader wordt verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoofdbouw, rivieren, windmolens, etc.) De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West-Betuwe.

4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van drie kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Leusderheide is planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (infill) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO gaat SMART-L radardekkingsberekeningen maken voor de drie locaties op de short-list en twee locaties voor infill-radars (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK gaat het gesprek aan met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de LA (zie verslag).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

PLANNING SMART-L PROJECT

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen met de daarbij reeds geplande communicatieactiviteiten (niet zijnde brieven om onderzoeksrapporten te delen). Uitgangspunt in deze planning is het per stap communiceren van (deel)uitkomsten van het onderzoek naar alternatieve locaties.

	Wat	Opmerkingen
WK nnb	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
WK 20 (17 mei)	Aanvullende metingen stralingsbelasting DEKRA	Zijn uitgevoerd
WK 21 (24 mei)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties	publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
	Indruk kansrijke locaties	

	t.b.v. plan B	DIR PROJECTEN PROJN/STGP Datum 18 juni 2021 Onze referentie
WK 22 (31 mei)	Concept rapport DEKRA stralingsmeetrapportage is opgeleverd.	Start stap 3 Belhaj onderzoek
Wk 23 (7 juni) - Wk 26 (28 juni)	Oplevering stap 2 en 3 van onderzoek alternatieve locaties	publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
Wk 23 (7 juni) – wk 24 (14 juni)	Communiceren rapportage DEKRA	Vrijgave rapport DEKRA naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke
Wk 24 (16 juni)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport DEKRA, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden
WK 25 (21 juni) - Wk 26 (28 juni)	Oplevering onderzoek motie Belhaj	Communiceren met Kamer, gemeente West-Betuwe en gemeente Waadhoeke
Wk 27 (5 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst in Wier	Bespreken en toelichten stralingsrapport DEKRA, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden. <i>Rekening houden met evt. vragen over onderzoek Belhaj</i>
Wk 26 (28 juni) – WK 28 (12 juli)	Oplevering stap 4 en 5 van onderzoek alternatieve locaties	
WK 28 (12 juli) - WK 29 (19 juli)	Oplevering stap 6 en 7 van onderzoek alternatieve locaties	Communiceren met Kamer en gemeente West-Betuwe
WK 30 (26 juli)	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West-Betuwe
WK 31 (2 aug)	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie	I.v.m. zomerreces zal dit meer tijd in beslag nemen

September 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake motie Van Helvert c.s.	In deze verzamelbrief worden als doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.	DIR PROJECTEN PROJN/STGP Datum 18 juni 2021 Onze referentie
----------------	---	---	--

Agenda

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **22 juni 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

[redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]; Rijksvastgoedbedrijf
 [redacted]
 [redacted] (verslag)
 [redacted] (verslag)

Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
 M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl
 www.defensie.nl/dmo

Datum

18 juni 2021

Bijlagen
 Besluiten en actiepuntenlijst
 Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
 - a. [redacted] sluit aan namens DCo, welkom
 - b.
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
 - a.
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Gebruikstijden radar (vanaf 21 juni)
 - b. Toelichting defensie bijeenkomst Wier (Gemeente, GGD, Bewonersgroep) van 16 juni.
 - c. Geluid reducerende maatregelen Wier
 - i. Vervolg stappen olie wisseling 23 juni
 - d. Procedure Herwijnen
 - i. Publicatie definitieve rapport (stap 1)
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor dinsdag 29 juni 2021.
5. Rondvraag en sluiting
 - a. Komend overleg is dinsdag 29 juni om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst

Besluit:

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr.	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-06-01	DMO zal, ten behoeve van de objectvergunninghouder (ACC/AOCS), samen met RVB en CLSK het gesprek met IL&T blijven voeren, om tot een voorlopige toestemming tot zenden in de nacht te komen. Vervolg gesprek week 25 (21 juni)	DMO, CLSK, RVB
2	2021-06-01	DMO zal Thales vragen meer informatie te verschaffen over de mogelijkheid van het plaatsen van een radome.	DMO

RADAR NOORD/ WIER

Datum
18 juni 2021

1. Geluid radar Wier

Onze referentie

Maatregelen testen

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- het aanpassen van het toerental van de radarantenne (positief effect van circa 1-2 dB(A), nader onderzoek irt performance en SAT. Dit wordt voorlopig niet verder opgepakt i.v.m. de verwachte negatieve uitwerking op de radar performance.
- het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid en een positief effect van circa 1-2 dB(A)). Uitvoering week 25 (23 juni).

Op dit moment wordt de norm met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten. Naar verwachting kunnen deze op korte termijn gerealiseerd worden (half – eind juni).

De resultaten van het wisselen naar een andere olie lijken positief (gemeten in Hengelo). De gewijzigde olie lijkt zich goed te gedragen t.a.v. smering en temperatuur. In week 25 wordt de radar in Wier voorzien van de nieuwe olie.

In de tussentijd wordt een andere maatregel nader onderzocht: het aanpassen van de blowers (luchtkoeling) aan de binnenzijde van de radarantenne. De komende weken wordt hieraan gewerkt. De metingen van FUMO hebben echter uitgewezen dat er geen tonaal geluid wordt veroorzaakt door de blowers. Het aanpassen van de blowers zal hier dan ook geen effect in hebben. Thales komt nog met een planning.

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. De eerste bevindingen van Thales, t.a.v. het plaatsen van een radome, zijn negatief. Het plaatsen van een radome zorg voor reflecties van de SSR naar de PSR (primaire radar). Er wordt nu gekeken naar de invloed van de vorm en de afmeting van de radome. Op korte termijn wordt hier geen uitsluitsel over verwacht.

Een concrete planning voor het toepassen/testen van maatregelen is bij Thales opgevraagd. Thales is verzocht een concrete tijdsplanning hiervoor op te leveren. Op basis van deze planning kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat logische communicatiemomenten naar de omgeving zijn om bijv. het daadwerkelijk toepassen van de maatregelen aan te kondigen.

Tonaal geluid.

Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe gaat ILT, als vergunningverlener, er vanuit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A)

op het gemeten geluidsniveau toegepast. Om formeel vast te stellen of sprake is van tonaal geluid heeft de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) maandag 7 juni metingen gedaan. Er is tonaliteit vastgesteld op 250 en 500 Hz. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Bij de frequentie die veroorzaakt wordt door de blowers, 1600 Hz, is geen tonaliteit vastgesteld. **FUMO heeft de rapportage opgeleverd.** De focus van de geluid reducerende maatregelen komt nu dus te liggen bij 250 en 500 Hz (motoren aandrijving).

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan is er een reële kans dat zal moeten worden gekeken naar afscherming (vb. een radome) om te kunnen voldoen aan de vergunning.

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. DMO heeft aangegeven dat het nog niet bekend is welke partij de geluidsmetingen bij de MPR radar in Nieuw Milligen uit gaat voeren. **Afdeling inkoop heeft een RfQ op de markt gezet en diverse offertes ontvangen. Inkoop is deze aan het beoordelen.**

2. Straling

In week 20 zijn door Dekra, in aanwezigheid van TNO en Thales, aanvullende stralingsmetingen uitgevoerd. Deze metingen worden gebruikt om te toetsen of de radar aan de ICNIRP-richtlijnen voldoet. Tevens heeft Thales op een aantal specifieke plekken metingen uitgevoerd. Deze specifieke locaties zijn een watertoren op 40 meter hoogte waarvoor er een intentie is om hier een B&B van te maken en bij een aantal mensen thuis (o.a. in de tuin, woonkamer, slaapkamers) die zorgen hebben over straling in relatie tot de gezondheid.

De definitieve rapportage is door Dekra op 7 juni opgeleverd. De peer review bij TNO heeft eveneens plaatsgevonden voorafgaand aan de uitgifte van dit rapport. De oplegger (vereenvoudigde toelichting) is opgesteld **t.b.v. het communiceren van de resultaten via de defensie website, de gemeente Waadhoeke, GGD en inwoners van Wier. Ook is het rapport met IL&T gedeeld cfm de bepalingen in de omgevingsvergunning.**

Op woensdag 16 juni heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden met Gemeente, GGD, en bewoners groep om het straling rapport, de geluidsaspecten en de in gebruik name van de radar nader toe te lichten.

Het stralingsrapport is door DEKRA opgeleverd en wordt gebruikt ter validatie van het meetmodel van TNO (week 25). Uit het rapport blijkt dat de straling binnen de ICNIRP-richtlijnen valt. Met de oplevering van het rapport en de bespreking ervan op woensdag 16 juni wordt invulling gegeven aan de voorwaarden om de gebruikstijden van de radar aan te passen.

3. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

voortuitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Criteria 24/7 gebruik

Datum
18 juni 2021

Het operationeel belang van uitbreiding van de zendblokken is evident, er wordt gezamenlijk gezocht naar een goede strategie om dit mogelijk te maken. De te nemen geluid beperkende maatregelen en de goede communicatie met de omgeving zijn onderdeel van deze strategie.

Onze referentie

De criteria wanneer het operationeel noodzakelijk is de radar buiten de nu vastgestelde draai- en zenduren aan te zetten, zijn door CLSK i.s.m. DPlan vastgesteld. IL&T heeft aangegeven begrip te hebben dat in landsbelang de radar ook incidenteel 's nachts aan moet staan, ook al worden daarbij de geluidsnormen overschreden. AOCS NM houdt namens de objectvergunninghouder (C-ACC) een log bij wanneer hier sprake van is, en stelt dit log op verzoek aan IL&T beschikbaar. Dit log gaat ook helpen bij het (trend) analyseren van geluidhinderklachten.

In week 24 heeft het gesprek plaatsgevonden met IL&T. In week 25 komt er een vervolg op dit gesprek en zal in het teken staan van het structureel zenden in de nacht in het geval van incidenten en continuering radardekking.

4. Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Sinds 27 mei zijn er nog 2 meldingen binnengekomen. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	5	4	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	3	1		8	5	3	8
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	9			10	10		10
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	83	5	6	105	94	11	105

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na het gereedkomen van het stralingsonderzoek van Dekra. Een duidelijke communicatielijn zullen we hier ism met DCO en DGB voor vaststellen. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet

eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met een 5.1.2.e

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van 5.1.2.e. Een rapportage door AT is ondertussen ontvangen.

5. Communicatie

Er is doorlopend contact met de gemeente Waadhoeke en de werkgroep in Wier om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en eventuele project- of communicatie activiteiten af te stemmen. Dit contact verloopt goed.

Geplande communicatie activiteiten

	Wat	Opmerkingen
7 juni 2021 (gereed)	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
9 juni 2021 (gereed)	Communiceren rapportage Dekra	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke
16 juni 2021 (gereed)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
Wk 27 (vóór 10 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.

RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s.

In de Kamerbrief "antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA)" is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in het onderzoek zal

daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging. Vanaf week 25 is DMO communicatie in samenwerking met de directie projecten en DGB bezig met het opstellen van een bewonersbrief om de bewoners van Herwijnen te informeren over de stand van zaken. De intentie is om deze brief zo snel mogelijk te versturen. Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten in de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

1. (Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

Hier werkt het DGB momenteel aan. Verwachting is deze begin juni 2021 af te ronden.

2. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vergevorderd maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Het definitieve rapport van DEKRA is beschikbaar gesteld in week 24 gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations. Een definitief resultaat op het TNO (Thales) onderzoek wordt verwacht in week 27 waarbij het mogelijk in week 28 gedeeld kan worden met de TK.

Op 18 mei 2021 heeft DGB een bericht van de gemeente Waadhoeke ontvangen waarin een terugkerende vraag over de oplossing van hoger plaatsen van de radar opnieuw wordt aangekaart. De verwachting is dat, op het moment dat het onderzoek Belhaj wordt gepubliceerd, ook de gemeente Waadhoeke en haar inwoners aandacht zullen hebben voor dit onderzoek. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

3. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. RVB werkt nu aan de uitvoering van stap 2 waarin het zoekgebied nader wordt verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). De verwachting is dat dit week 27 wordt afgerond. De (deel)uitkomsten van stap 1 en

stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), **Camp New Amsterdam**, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o **Camp New Amsterdam** en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO gaat SMART-L radardekkingsberekeningen maken voor de drie locaties op de short-list en twee locaties voor *infill*-radars (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK gaat het gesprek aan met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de LA m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

PLANNING SMART-L PROJECT

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen met de daarbij reeds geplande communicatieactiviteiten (niet zijnde brieven om onderzoeksrapporten te delen). Uitgangspunt in deze planning is het per stap communiceren van (deel)uitkomsten van het onderzoek naar alternatieve locaties.

	Wat	Opmerkingen	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
WK 20 (17 mei) (gereed)	Aanvullende metingen stralingsbelasting DEKRA	Zijn uitgevoerd	Datum 18 juni 2021 Onze referentie
8 juni 2021	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.	
WK 22 (31 mei) (gereed)	Concept rapport Dekra stralingsmeetrapportage is opgeleverd.	Start stap 3 Belhaj onderzoek OPM: TNO is bezig met de laatste controleslag.	
WK 23 (7 juni) (gereed)	Communiceren rapportage DEKRA (gereed)	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke	
WK 24 (16 juni) (gereed)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.	
WK 24 (17 juni)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations	
WK 25 - ...	Opstellen bewonersbrief inwoners Herwijnen	De intenties is om deze brief z.s.m. te versturen, echter blijven exacte data uit.	
WK 26- WK 27	Oplevering TNO rapport onderzoek motie Belhaj	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waadhoeke	
WK 27	Oplevering stap 2 van onderzoek alternatieve locaties (initieel onderzoek RVB)	publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations	
WK 27 (datum nog afstemmen, voor 10 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst in Wier	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden. <i>Rekening houden met evt. vragen over onderzoek Belhaj</i>	
WK 28	Opleveren stap 3 onderzoek alternatieve locaties (TNO berekeningen)		

WK 30	Opleveren stap 4 alternatieve locaties (CLSK operationele beoordeling)	DIR PROJECTEN PROJN/STGP Datum 18 juni 2021 Onze referentie
WK 31	Oplevering stap 5 (RVB nadere beschouwing resterende locaties)	
WK 32	Oplevering stap 6 van onderzoek alternatieve locaties (TNO toetsing ICNIRP)	
WK 36	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 36	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie	

Oktober 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake motie Van Helvert c.s.	In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 22 juni 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden [redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] neemt namens [redacted] (afwezig)
 waar
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (verslag)

Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted],
 [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
 Plv Directeur Projecten
 M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl
 www.defensie.nl/dmo

Datum

18 juni 2021

Bijlagen

Besluiten- en actiepuntenlijst

Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. [redacted] is afwezig.
- b. Plan B zal worden besproken onder agendapunt 3.e.

2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten

- a. Tekstueel geen opmerkingen.
- b. RVB geeft aan dat er nog geen contact is opgenomen i.v.m. de afhandeling van het WOB verzoek. DGB geeft aan dat er vertraging is opgetreden maar dat er direct een bericht zal worden opgesteld aan RVB.
- c. Actiepunt 1: De gesprekken met IL&T hebben uitgewezen dat de radar incidenteel gebruikt kan worden gedurende de nachtelijke periode. IL&T heeft begrip voor het gebruik van de radar voor incidenten en noodzakelijkheid i.v.m. de radardekking. Er zal echter geen formele toestemming plaatsvinden. AOCS NM houdt namens de objectvergunninghouder (C-ACC) een log bij wanneer de radar buiten in de nacht wordt gebruikt en stelt dit log op verzoek aan IL&T beschikbaar. Dit log gaat ook helpen bij het (trend) analyseren van geluidshinderklachten. Afgesloten.

d. Actiepunt 2: 5.1.1.c

. DPlan zou graag eerder de informatie t.a.v. de mogelijkheid voor een radome ter beschikking hebben om dit te kunnen communiceren naar de gemeente en bewoners. DGB voorziet dat de radome noodzakelijk zal zijn om de medewerking te krijgen van de gemeente om de radar verder in gebruik te nemen. DGB dringt aan op een engineering opdracht richting Thales om spoedig met informatie te komen die het mogelijk moet maken om een beslissing te nemen t.a.v. het aanbrengen van een radome. Het doel is dan niet enkel meer geluidsreductie, maar ook inspelen op de wens van bewoners om de draaiende radar uit het zicht te halen. Actie: DMO zal een RfQ opdracht verstekken aan Thales voor het opleveren van informatie (uitvoering en kosten) voor de realisatie van een radome.

3. Stand van zaken (zie bijlage)

- a. Gebruikstijden radar.
De gebruikstijden voor de radar kunnen worden uitgebreid indien er voldoende draagvlak is bij gemeente en inwoners van Wier. De StaS wil wachten tot de gemeente Wier zich heeft uitgesproken. Wel wordt er gevraagd wat de uitspraak van Wier zal betekenen voor Defensie. Volgens DGB zal de uitbreiding niet tot na het zomerreces worden uitgesteld. De bewonersavond vindt plaats op 5 juli en de laatste raadsvergadering van gemeente Waadhoeke is 8 juli. DMO blijft werken aan het communicatie stappen plan in aanloop naar 5 juli.
- b. Toelichting defensie bijeenkomst Wier (Gemeente, GGD, Bewonersgroep) van 16 juni.
Onderwerp is eerder in de vergadering aan de orde gekomen.
- c. Geluid reducerende maatregelen.
Deze week (25) zal de olie vervangen worden voor een andere variant. Hiermee wordt hopelijk de tonaliteit van het geproduceerde geluid weggenomen. De blowers zullen binnen 2 weken worden voorzien van een experimentele demper om een extra reductie te realiseren.
- d. Procedure Herwijnen.
TNO heeft het rapport zoekgebied (motie van Helvert, stap 1) gedeeld met RVB. Dit rapport zal worden geplaatst op de defensie website met een toelichting omtrent de voorlopige resultaten in relatie tot het nog op te leveren eindrapport.
- e. Plan B
CLSK geeft een uitleg over de 4 locaties die naar voren zijn gekomen bij het zoeken naar locaties in het kader van plan B. RVB gaat met juristen analyseren waar Defensie bij een ruimtelijke inpassing tegenaan kan lopen. CLSK ziet de huidige MASS radar locatie op Soesterberg als meest kansrijk. Hiervoor moet de MASS radar zelf verplaatst worden naar een alternatieve locatie (bv. de dijk tussen Enkhuizen en Lelystad). Strikt genomen is er geen relatie tussen het TNO zoekgebied van het alternatieven onderzoek en de locaties t.b.v. plan B. Er is ook geen sprake van een overlap (m.u.v. locatie Lopik, maar die valt in het lopende

alternatievenonderzoek af i.v.m. aanwezige windmolens). Er zal een aanpak moeten komen voor de verdere uitwerking en onderbouwing van plan B indien de RCR wordt stopgezet.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

4. Vervolg komende periode

a. Aandachtspunten voor het aanstaande stuurgroep overleg.

- Geluid: effecten olie & motoren
- Bewonersbijeenkomst Wier
- Starten stap 2 in het kader van de motie Van Helvert

5. Rondvraag en sluiting

a. Geen punten voor de rondvraag.

b. Het eerstvolgende overleg is dinsdag 29 juni om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

Besluit:

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr.	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-06-01	DMO zal, ten behoeve van de objectvergunninghouder (ACC/AOCS), samen met RVB en CLSK het gesprek met IL&T blijven voeren, om tot een voorlopige toestemming tot zenden in de nacht te komen.	DMO, CLSK, RVB Afgesloten
2	2021-06-01	DMO zal Thales vragen meer informatie te verschaffen over de mogelijkheid van het plaatsen van een radome. 22-6-21 DMO zal middels een RfQ de opdracht verstrekken aan Thales voor informatie en kosten van een radome in Wier	DMO

RADAR NOORD/ WIER

Datum
18 juni 2021

1. Geluid radar Wier

Onze referentie

Maatregelen testen

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- het aanpassen van het toerental van de radarantenne (positief effect van circa 1-2 dB(A), nader onderzoek irt performance en SAT. Dit wordt voorlopig niet verder opgepakt i.v.m. de verwachte negatieve uitwerking op de radar *performance*).
- het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid en een positief effect van circa 1-2 dB(A)). Uitvoering week 25 (23 juni).

Op dit moment wordt de norm met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten. Naar verwachting kunnen deze op korte termijn gerealiseerd worden (half – eind juni).

De resultaten van het wisselen naar een andere olie lijken positief (gemeten in Hengelo). De gewijzigde olie lijkt zich goed te gedragen t.a.v. smering en temperatuur. In week 25 wordt de radar in Wier voorzien van de nieuwe olie.

In de tussentijd wordt een andere maatregel nader onderzocht: het aanpassen van de blowers (luchtkoeling) aan de binnenzijde van de radarantenne. De komende weken wordt hieraan gewerkt. De metingen van FUMO hebben echter uitgewezen dat er geen tonaal geluid wordt veroorzaakt door de blowers. Het aanpassen van de blowers zal hier dan ook geen effect in hebben. Thales komt nog met een planning.

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. De eerste bevindingen van Thales, t.a.v. het plaatsen van een radome, zijn negatief. Het plaatsen van een radome zorg voor reflecties van de SSR naar de PSR (primaire radar). Er wordt nu gekeken naar de invloed van de vorm en de afmeting van de radome. Op korte termijn wordt hier geen uitsluitsel over verwacht.

Een concrete planning voor het toepassen/testen van maatregelen is bij Thales opgevraagd. Thales is verzocht een concrete tijdsplanning hiervoor op te leveren. Op basis van deze planning kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat logische communicatiemomenten naar de omgeving zijn om bijv. het daadwerkelijk toepassen van de maatregelen aan te kondigen.

Tonaal geluid.

Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe gaat ILT, als vergunningverlener, er vanuit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A)

op het gemeten geluidsniveau toegepast. Om formeel vast te stellen of sprake is van tonaal geluid heeft de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Milieu en Omjouwing) maandag 7 juni metingen gedaan. Er is tonaliteit vastgesteld op 250 en 500 Hz. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Bij de frequentie die veroorzaakt wordt door de blowers, 1600 Hz, is geen tonaliteit vastgesteld. FUMO heeft de rapportage opgeleverd. De focus van de geluid reducerende maatregelen komt nu dus te liggen bij 250 en 500 Hz (motoren aandrijving).

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan is er een reële kans dat zal moeten worden gekeken naar afscherming (vb. een radome) om te kunnen voldoen aan de vergunning.

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. DMO heeft aangegeven dat het nog niet bekend is welke partij de geluidsmetingen bij de MPR radar in Nieuw Milligen uit gaat voeren. Afdeling inkoop heeft een RfQ op de markt gezet en diverse offertes ontvangen. Inkoop is deze aan het beoordelen.

2. Straling

In week 20 zijn door Dekra, in aanwezigheid van TNO en Thales, aanvullende stralingsmetingen uitgevoerd. Deze metingen worden gebruikt om te toetsen of de radar aan de ICNIRP-richtlijnen voldoet. Tevens heeft Thales op een aantal specifieke plekken metingen uitgevoerd. Deze specifieke locaties zijn een watertoren op 40 meter hoogte waarvoor er een intentie is om hier een B&B van te maken en bij een aantal mensen thuis (o.a. in de tuin, woonkamer, slaapkamers) die zorgen hebben over straling in relatie tot de gezondheid.

De definitieve rapportage is door Dekra op 7 juni opgeleverd. De peer review bij TNO heeft eveneens plaatsgevonden voorafgaand aan de uitgifte van dit rapport. De oplegger (vereenvoudigde toelichting) is opgesteld t.b.v. het communiceren van de resultaten via de defensie website, de gemeente Waadhoeke, GGD en inwoners van Wier. Ook is het rapport met IL&T gedeeld cfm de bepalingen in de omgevingsvergunning.

Op woensdag 16 juni heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden met Gemeente, GGD, en bewoners groep om het straling rapport, de geluidsaspecten en de in gebruik name van de radar nader toe te lichten.

Het stralingsrapport is door DEKRA opgeleverd en wordt gebruikt ter validatie van het meetmodel van TNO (week 25). Uit het rapport blijkt dat de straling binnen de ICNIRP-richtlijnen valt. Met de oplevering van het rapport en de bespreking ervan op woensdag 16 juni wordt invulling gegeven aan de voorwaarden om de gebruikstijden van de radar aan te passen.

3. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

voortuitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

Criteria 24/7 gebruik

Het operationeel belang van uitbreiding van de zendblokken is evident, er wordt gezamenlijk gezocht naar een goede strategie om dit mogelijk te maken. De te nemen geluid beperkende maatregelen en de goede communicatie met de omgeving zijn onderdeel van deze strategie.

De criteria wanneer het operationeel noodzakelijk is de radar buiten de nu vastgestelde draai- en zenduren aan te zetten, zijn door CLSK i.s.m. DPlan vastgesteld. IL&T heeft aangegeven begrip te hebben dat in landsbelang de radar ook incidenteel 's nachts aan moet staan, ook al worden daarbij de geluidsnormen overschreden. AOCS NM houdt namens de objectvergunninghouder (C-ACC) een log bij wanneer hier sprake van is, en stelt dit log op verzoek aan IL&T beschikbaar. Dit log gaat ook helpen bij het (trend) analyseren van geluidhinderklachten.

In week 24 heeft het gesprek plaatsgevonden met IL&T. In week 25 komt er een vervolg op dit gesprek en zal in het teken staan van het structureel zenden in de nacht in het geval van incidenten en continuering radardekking.

4. Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Sinds 27 mei zijn er nog 2 meldingen binnengekomen. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	5	4	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	3	1		8	5	3	8
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	9			10	10		10
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	83	5	6	105	94	11	105

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na het gereedkomen van het stralingsonderzoek van Dekra. Een duidelijke communicatielijn zullen we hier ism met DCO en DGB voor vaststellen. Ook

bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met 5.1.2.e

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van 5.1.2.e. Een rapportage door AT is ondertussen ontvangen.

5. Communicatie

Er is doorlopend contact met de gemeente Waadhoeke en de werkgroep in Wier om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en eventuele project- of communicatie activiteiten af te stemmen. Dit contact verloopt goed.

Geplande communicatie activiteiten

	Wat	Opmerkingen
7 juni 2021 (gereed)	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
9 juni 2021 (gereed)	Communiceren rapportage Dekra	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke
16 juni 2021 (gereed)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
Wk 27 (vóór 10 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.

RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s.

In de Kamerbrief "antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA)" is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei

jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in het onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging. Vanaf week 25 is DMO communicatie in samenwerking met de directie projecten en DGB bezig met het opstellen van een bewonersbrief om de bewoners van Herwijnen te informeren over de stand van zaken. De intentie is om deze brief zo snel mogelijk te versturen. Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten in de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

1. (Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

Hier werkt het DGB momenteel aan. Verwachting is deze begin juni 2021 af te ronden.

2. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vergevorderd maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Het definitieve rapport van DEKRA is beschikbaar gesteld in week 24 gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations. Een definitief resultaat op het TNO (Thales) onderzoek wordt verwacht in week 27 waarbij het mogelijk in week 28 gedeeld kan worden met de TK.

Op 18 mei 2021 heeft DGB een bericht van de gemeente Waadhoeke ontvangen waarin een terugkerende vraag over de oplossing van hoger plaatsen van de radar opnieuw wordt aangekaart. De verwachting is dat, op het moment dat het onderzoek Belhaj wordt gepubliceerd, ook de gemeente Waadhoeke en haar inwoners aandacht zullen hebben voor dit onderzoek. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

3. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. RVB werkt nu aan de uitvoering van stap 2 waarin het zoekgebied nader wordt verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). De

verwachting is dat dit week 27 wordt afgerond. De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
18 juni 2021

Onze referentie

4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO gaat SMART-L radardekkingsberekeningen maken voor de vier locaties op de short-list en twee locaties voor *infill*-radars (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK gaat het gesprek aan met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de LA m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

PLANNING SMART-L PROJECT

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen met de daarbij reeds geplande communicatieactiviteiten (niet zijnde brieven om onderzoeksrapporten te delen). Uitgangspunt in deze planning is het per stap communiceren van (deel)uitkomsten van het onderzoek naar alternatieve locaties.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

	Wat	Opmerkingen
WK 20 (17 mei) (gereed)	Aanvullende metingen stralingsbelasting DEKRA	Zijn uitgevoerd
8 juni 2021	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
WK 22 (31 mei) (gereed)	Concept rapport Dekra stralingsmeetrapportage is opgeleverd.	Start stap 3 Belhaj onderzoek OPM: TNO is bezig met de laatste controleslag.
WK 23 (7 juni) (gereed)	Communiceren rapportage DEKRA (gereed)	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke
WK 24 (16 juni) (gereed)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
WK 24 (17 juni)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 25 - ...	Opstellen bewonersbrief inwoners Herwijnen	De intenties is om deze brief z.s.m. te versturen, echter blijven exacte data uit.
WK 26- WK 27	Oplevering TNO rapport onderzoek motie Belhaj	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waadhoeke
WK 27	Oplevering stap 2 van onderzoek alternatieve locaties (initieel onderzoek RVB)	publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 27 (datum nog afstemmen, voor 10 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst in Wier	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden. <i>Rekening houden met evt. vragen over onderzoek Belhaj</i>
WK 28	Opleveren stap 3 onderzoek alternatieve locaties (TNO berekeningen)	

WK 30	Opleveren stap 4 alternatieve locaties (CLSK operationele beoordeling)	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
WK 31	Oplevering stap 5 (RVB nadere beschouwing resterende locaties)	Datum 18 juni 2021 Onze referentie
WK 32	Oplevering stap 6 van onderzoek alternatieve locaties (TNO toetsing ICNIRP)	
WK 36	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 36	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie	

Oktober 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake motie Van Helvert c.s.	In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.

Agenda

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **29 juni 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden
 (voorzitter)
 (afwezig)
 vervanger
 ; Rijksvastgoedbedrijf
 (verslag)
 (verslag)

Kopie aan , , ,

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M
 @mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

28 juni 2021

Bijlagen
 Besluiten en actiepuntenlijst
 Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
 - a. We heten (DCo) welkom
 - b.
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
 - a. Tekstueel:
 - b.
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Gebruikstijden radar → bewonersbijeenkomst Wier 5 juli
 - b. Geluid reducerende maatregelen Wier
 - i. Vervolg stappen olie wisseling 23 juni
 - c. Procedure Herwijken
 - i. Publicatie definitieve rapport (stap 1)
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor dinsdag 13 juli 2021.
5. Rondvraag en sluiting
 - a. In verband met verlof vervalt het overleg op dinsdag 6 juli.
 Komend overleg is dinsdag 13 juli om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 juni 2021

Onze referentie

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst

Besluit:

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr.	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-06-01	DMO zal Thales vragen meer informatie te verschaffen over de mogelijkheid van het plaatsen van een radome. → 1 ^e helft van september levert Thales de informatie op	DMO

RADAR NOORD/ WIER

Datum
28 juni 2021

1. Geluid radar Wier

Onze referentie

Maatregelen testen

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- Het aanpassen van het toerental van de radarantenne (positief effect van circa 1-2 dB(A), nader onderzoek i.r.t. performance en SAT. Dit wordt voorlopig niet verder opgepakt i.v.m. de verwachte negatieve uitwerking op de radar *performance*.
- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- Het gebruik van een andere olie (**wegnemen van het tonaal geluid en een positief effect van circa 1-2 dB(A)). Olie is op 23 juni vervangen. Resultaat van de indicatieve metingen worden door Thales verwerkt.**
- **Aanpassen blowers aan de binnenzijde van de antenne-> prototype aanpassing opgevraagd bij leverancier TIG. Verwachting levering half juli. Daarna effect meten en afhankelijk van uitkomst maatregelen doorvoeren.**

Op dit moment wordt de norm met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden (1+1<2). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten (**planning geluidsmeting door Firma de Haan eind juli**).

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. **Thales is berekeningen aan het maken en testen aan het uitvoeren op de effecten van een radome op de performance van de radar (specifiek op RF-gedrag). In de 1^e helft van september komt Thales met de resultaten en kan ook een advies over het toepassen van een radome worden gegeven (go/no-go).**

Tonaal geluid.

Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe, gaat ILT, als vergunningverlener, ervan uit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Om formeel vast te stellen of sprake is van tonaal geluid heeft de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) op maandag 7 juni metingen gedaan. Er is tonaliteit vastgesteld op 250 en 500 Hz. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Bij de frequentie die veroorzaakt wordt door de blowers, 1600 Hz, is geen tonaliteit vastgesteld. FUMO heeft de rapportage opgeleverd. De focus van de geluid reducerende maatregelen komt nu dus te liggen bij 250 en 500 Hz (motoren aandrijving).

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan is er een reële kans dat zal moeten worden gekeken naar

afscherming (vb. een radome) om te kunnen voldoen aan de vergunning.

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. DMO heeft aangegeven dat het nog niet bekend is welke partij de geluidsmetingen bij de MPR radar in Nieuw Milligen uit gaat voeren. Afdeling inkoop heeft een RfQ op de markt gezet en diverse offertes ontvangen. **Op basis van de ontvangen offertes is een keus gemaakt voor een akoestisch bureau. Afdeling Inkoop is het contract voor de uitvoering aan het opstellen.**

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 juni 2021

Onze referentie

2. Straling

In week 20 zijn door Dekra, in aanwezigheid van TNO en Thales, aanvullende stralingsmetingen uitgevoerd. Deze metingen worden gebruikt om te toetsen of de radar aan de ICNIRP-richtlijnen voldoet. Tevens heeft Thales op een aantal specifieke plekken metingen uitgevoerd. Deze specifieke locaties zijn een watertoren op 40 meter hoogte waarvoor er een intentie is om hier een B&B van te maken en bij een aantal mensen thuis (o.a. in de tuin, woonkamer, slaapkamers) die zorgen hebben over straling in relatie tot de gezondheid.

De definitieve rapportage is door Dekra op 7 juni opgeleverd. De peer review bij TNO heeft eveneens plaatsgevonden voorafgaand aan de uitgifte van dit rapport. De oplegger (vereenvoudigde toelichting) is opgesteld t.b.v. het communiceren van de resultaten via de defensiewebsite, de gemeente Waadhoeke, GGD en inwoners van Wier. Ook is het rapport met IL&T gedeeld cfm de bepalingen in de omgevingsvergunning.

Op woensdag 16 juni heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden met Gemeente, GGD, en bewonersgroep om het straling rapport, de geluidsaspecten en de in gebruik name van de radar nader toe te lichten.

Het stralingsrapport is door DEKRA opgeleverd en wordt gebruikt ter validatie van het meetmodel van TNO (week 25). Uit het rapport blijkt dat de straling binnen de ICNIRP-richtlijnen valt. Met de oplevering van het rapport en de bespreking ervan op woensdag 16 juni wordt invulling gegeven aan de voorwaarden om de gebruikstijden van de radar aan te passen.

3. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

Criteria 24/7 gebruik

Het operationeel belang van uitbreiding van de zendblokken is evident, er wordt gezamenlijk gezocht naar een goede strategie om dit mogelijk te maken. De te nemen geluid beperkende maatregelen en de goede communicatie met de omgeving zijn onderdeel van deze strategie.

De criteria wanneer het operationeel noodzakelijk is de radar buiten de nu vastgestelde draai- en zenduren aan te zetten, zijn door CLSK i.s.m. DPlan

vastgesteld. IL&T heeft aangegeven begrip te hebben dat in landsbelang de radar ook incidenteel 's nachts aan moet staan, ook al worden daarbij de geluidsnormen overschreden. AOCS NM houdt namens de objectvergunninghouder (C-ACC) een log bij wanneer hier sprake van is, en stelt dit log op verzoek aan IL&T beschikbaar. Dit log gaat ook helpen bij het (trend) analyseren van geluidhinderklachten.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 juni 2021

Onze referentie

In week 24 heeft het gesprek plaatsgevonden met IL&T. In week 25 is er een vervolgesprek geweest. Hierbij is het incidenteel gebruik van de radar nogmaals besproken. Als de te nemen bronmaatregelen effectief zijn en de geluidsbelasting voldoet aan de normen in de vergunning, kan de radar ook in de nacht gebruikt worden. Mochten deze bronmaatregelen niet voldoende zijn, zal met IL&T een vervolg overleg komen om te bezien onder welke voorwaarden de radar dan in de nachtperiode aan kan/mag.

4. Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Sinds 7 juni zijn er geen klachten meer ontvangen. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	5	4	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	3	1		8	5	3	8
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	9			10	10		10
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	83	5	6	105	94	11	105

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na het gereedkomen van het stralingsonderzoek van Dekra. Een duidelijke communicatielijn zullen we hier i.s.m. met DCo en DGB nog voor vaststellen. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met een 5.1.2.e

5.1.2.e

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 juni 2021

Onze referentie

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van de 5.1.2.e Een rapportage door AT is ondertussen ontvangen.

5. Communicatie

Er is doorlopend contact met de gemeente Waadhoeke en de werkgroep in Wier om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en eventuele project- of communicatieactiviteiten af te stemmen. Dit contact verloopt goed.

Geplande communicatieactiviteiten

	Wat	Opmerkingen
7 juni 2021 (gereed)	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
9 juni 2021 (gereed)	Communiceren rapportage Dekra	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke
16 juni 2021 (gereed)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
Wk 27 (5 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.

RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s.

In de Kamerbrief "antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA)" is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in het onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging. Vanaf week 25 is DMO-communicatie in samenwerking met de directie projecten en DGB bezig met het opstellen van een bewonersbrief om de bewoners van Herwijnen te informeren over de stand van zaken. Zodra het adressenbestand van de gemeente is ontvangen, wordt de brief voor verzending aangeboden (planning week 26). Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten na de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

1. (Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 juni 2021

Onze referentie

5.1.2.i, 5.2.1

Hier werkt het DGB momenteel aan. Daarbij worden ook de resultaten van de onderzoeken die voortkomen uit de moties betrokken. De uitkomst van die onderzoeken heeft namelijk ook impact op de politiek/bestuurlijke situatie. DGB heeft al wel stappen gezet om het raamwerk te schetsen en de algemeen bestuurlijke zaken erin op te nemen. Zodra de andere onderzoeken gereed zijn, kan deze notitie ook worden afgerond. DGB schat dat de doorlooptijd hiervan max 2 weken is, incl. afstemming op directeursniveau.

2. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vergevorderd maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Het definitieve rapport van DEKRA is beschikbaar gesteld in week 24 gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations. Een definitief resultaat op het TNO (Thales) onderzoek wordt verwacht in week 27 waarbij het mogelijk in week 28 gedeeld kan worden met de TK.

Op 18 mei 2021 heeft DGB een bericht van de gemeente Waadhoeke ontvangen waarin een terugkerende vraag over de oplossing van hoger plaatsen van de radar opnieuw wordt aangekaart. De verwachting is dat, op het moment dat het onderzoek Belhaj wordt gepubliceerd, ook de gemeente Waadhoeke en haar inwoners aandacht zullen hebben voor dit onderzoek. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

3. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. RVB werkt nu aan de uitvoering van stap 2 waarin het zoekgebied nader wordt verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). De verwachting is dat dit week 27 wordt afgerond. De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is *in gesprek* met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de LA m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

PLANNING SMART-L PROJECT

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen met de daarbij reeds geplande communicatieactiviteiten (niet zijnde brieven om onderzoeksrapporten te delen). Uitgangspunt in deze planning is het per stap communiceren van (deel)uitkomsten van het onderzoek naar alternatieve locaties.

	Wat	Opmerkingen
WK 24 (16 juni) (gereed)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
WK 24 (17 juni) (gereed)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	Rapport nog publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations

WK 25 (gereed)	Opstellen bewonersbrief inwoners Herwijnen	Wordt verstuurd na 5 juli in afspraak met de gemeente West Betuwe. Datum 28 juni 2021
WK 26- WK 27	Oplevering TNO rapport onderzoek motie Belhaj	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waadhoeke
WK 27	Oplevering stap 2 van onderzoek alternatieve locaties (initieel onderzoek RVB)	publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 27 (5 juli)	Bredere digitale bewonersbijeenkomst Wier (gemeente Waadhoeke)	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden. <i>Rekening houden met evt. vragen over onderzoek Belhaj</i>
WK 28	Opleveren stap 3 onderzoek alternatieve locaties (TNO berekeningen)	
WK 30	Opleveren stap 4 alternatieve locaties (CLSK operationele beoordeling)	
WK 31	Oplevering stap 5 (RVB nadere beschouwing resterende locaties)	
WK 32	Oplevering stap 6 van onderzoek alternatieve locaties (TNO toetsing ICNIRP)	
WK 36	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 36	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie	
Oktober 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake motie Van Helvert c.s. Besluit over 2 ^e locatie SMART-L	In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.

Verslag

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **29 juni 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

[redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 [redacted]
 [redacted]; Rijksvastgoedbedrijf
 [redacted]
 [redacted] (verslag)
 [redacted] (verslag)

Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted], [redacted]
 [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
 M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl
 www.defensie.nl/dmo

Datum

2 juli 2021

Bijlagen
 Besluiten en actiepuntenlijst
 Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen

- a. [redacted] is afwezig
- b. [redacted] sluit aan i.v.m. tijdelijke overname voorzitterschap vanwege verlof [redacted].
- c. [redacted] & [redacted] moeten weg rond 8.45 i.v.m. workshop.
- d. Onder punt 3.a.i. wordt terugkoppeling gegeven van het gesprek met wethouder gemeente Waadhoeke.

2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten

- a. Tekstueel: ongewijzigd vastgesteld
- b. N.a.v. het verslag
 - i. Behandeling wob-verzoek
 DGB is in samenwerking met de wob-coördinatoren de documenten aan het doorspitten. Woensdag 30 juni vindt er een gesprek met het RVB plaats over de behandeling van het wob-verzoek.
- c. Actiepunten
 - i. DMO heeft Thales gevraagd naar meer informatie over de bouwkundige en radar-technische mogelijkheden voor het plaatsen van een radome. Er wordt begin september een

antwoord verwacht.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

3. Stand van zaken (zie bijlage)

Datum
2 juli 2021

Onze referentie

a. Gebruikstijden radar → bewonersbijeenkomst Wier 5 juli

i. Terugkoppeling gesprek tussen DGB & Wethouder gemeente Waadhoeke

is telefonisch in gesprek geweest met de wethouder van de gemeente Waadhoeke. Woensdag 30 juni praat het college over brieven die ze willen sturen naar Defensie en IL&T. Gesprek met Defensie werd als constructief beschouwd. Gemeente benadrukt dat zij het van belang vinden dat Defensie blijft werken aan het verlagen van geluid en niet stoppen zodra er aan de norm wordt voldaan. Er is toegezegd om na de vervanging van de olie geluidsmetingen te doen ten aanzien van het absolute geluidsniveau. **Actie:** Deze vraag zal uitgezet worden bij TNO door DMO. Afhankelijk van deze uitkomsten zal het uitbreiden van de zendtijden weer binnen de stuurgroep besproken worden. In principe voldoen we aan de geluidsnormen, met uitsluiting van de nacht (23.00 – 7.00). Er lopen maatregelen om het geluid te reduceren en de tonaliteit weg te nemen zodat er ook in de nachtperiode kan worden voldaan aan de vergunningsvoorwaarden. De StaS heeft aangegeven tot 5 juli de gebruikstijden niet uit te breiden. Echter, om te wachten tot na het reces is ook niet wenselijk. Het streven is om te komen tot een gedragen besluit.

ii. Bewonersbijeenkomst Wier 5 juli

DMO is in gesprek met de gemeente Waadhoeke over de praktische en inhoudelijke zaken voor deze bewonersbijeenkomst. De StaS wenste een fysieke bijeenkomst, maar de gemeente benadrukte een voorkeur te hebben voor online i.v.m. een grote belangstelling vanuit de omgeving. De uitnodiging wordt digitaal verspreid richting kern- & werkgroep, via de gemeentekanalen en er wordt een bericht geplaatst in lokale kranten. Uitgenodigd om te spreken zijn EMV kenniscentrum, IL&T, TNO en Thales.

b. Geluid reducerende maatregelen Wier

i. Vervolg stappen olie wisseling 23 juni

Aanvullend op de bespreking van geluid onder punt 3.a.i. FUMO zal metingen verrichten om te zien of de tonaliteit is weggenomen. Deze metingen kunnen pas plaatsvinden als de weersomstandigheden gunstig zijn.

c. Procedure Herwijnen

i. Publicatie van het TNO rapport m.b.t. de vaststelling van het zoekgebied (stap 1) zal gebeuren via de website. Daarnaast zal het rapport worden aangeboden aan de

gemeente West-Betuwe.
Het RVB is bezig met het aanvullend locatieonderzoek
(stap 2).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 juli 2021

Onze referentie

4. Vervolg komende periode

- a. Bepalen agenda voor dinsdag 6 juli 2021.

De maand juli is [REDACTED] met verlof. [REDACTED] zal haar rol als voorzitter overnemen. Dat zal starten per 6 juli. Die dag zullen de volgende punten centraal staan:

- Geluidsmetingen → Zodra de TNO metingen beschikbaar zijn zal via mailcontact, binnen de stuurgroep, overleg plaatsvinden over uitbreiden zendtijden.
- Bewonersbijeenkomst 5 juli
- Uitbreiden zendtijden
- Oplevering stap 2 i.h.k.v. motie Van Helvert (terugkoppeling RVB)
- Wob-verzoek

5. Rondvraag en sluiting

- a. Verder geen punten voor de rondvraag
b. Eerstvolgende overleg is dinsdag 6 juli om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Datum**
2 juli 2021**Onze referentie**

Besluit:

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr.	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-06-01	DMO zal Thales vragen meer informatie te verschaffen over de mogelijkheid van het plaatsen van een radome. → 1 ^e helft van september levert Thales de informatie op	DMO
2	2021-06-21	DMO zal vraag uitzetten bij TNO voor tussentijdse metingen van het absolute geluid van de radar in het belang van de besluitvorming uitbreiden zendtijd.	DMO

RADAR NOORD/ WIER

Datum
2 juli 2021

1. Geluid radar Wier

Onze referentie

Maatregelen testen

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- Het aanpassen van het toerental van de radarantenne (positief effect van circa 1-2 dB(A), nader onderzoek i.r.t. performance en SAT. Dit wordt voorlopig niet verder opgepakt i.v.m. de verwachte negatieve uitwerking op de radar *performance*).
- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid en een positief effect van circa 1-2 dB(A)). Olie is op 23 juni vervangen. Resultaat van de indicatieve metingen worden door Thales verwerkt.
- Aanpassen blowers aan de binnenzijde van de antenne-> prototype aanpassing opgevraagd bij leverancier TIG. Verwachting levering half juli. Daarna effect meten en afhankelijk van uitkomst maatregelen doorvoeren.

Op dit moment wordt de norm met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten (planning geluidsmeting door Firma de Haan eind juli).

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales is berekeningen aan het maken en testen aan het uitvoeren op de effecten van een radome op de performance van de radar (specifiek op RF-gedrag). In de 1^e helft van september komt Thales met de resultaten en kan ook een advies over het toepassen van een radome worden gegeven (go/no-go).

Tonaal geluid.

Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe, gaat ILT, als vergunningverlener, ervan uit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Om formeel vast te stellen of sprake is van tonaal geluid heeft de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) op maandag 7 juni metingen gedaan. Er is tonaliteit vastgesteld op 250 en 500 Hz. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Bij de frequentie die veroorzaakt wordt door de blowers, 1600 Hz, is geen tonaliteit vastgesteld. FUMO heeft de rapportage opgeleverd. De focus van de geluid reducerende maatregelen komt nu dus te liggen bij 250 en 500 Hz (motoren aandrijving).

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan is er een reële kans dat zal moeten worden gekeken naar

afscherming (vb. een radome) om te kunnen voldoen aan de vergunning.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. DMO heeft aangegeven dat het nog niet bekend is welke partij de geluidsmetingen bij de MPR radar in Nieuw Milligen uit gaat voeren. Afdeling inkoop heeft een RfQ op de markt gezet en diverse offertes ontvangen. Op basis van de ontvangen offertes is een keus gemaakt voor een akoestisch bureau. Afdeling Inkoop is het contract voor de uitvoering aan het opstellen.

Datum
2 juli 2021
Onze referentie

2. Straling

In week 20 zijn door Dekra, in aanwezigheid van TNO en Thales, aanvullende stralingsmetingen uitgevoerd. Deze metingen worden gebruikt om te toetsen of de radar aan de ICNIRP-richtlijnen voldoet. Tevens heeft Thales op een aantal specifieke plekken metingen uitgevoerd. Deze specifieke locaties zijn een watertoren op 40 meter hoogte waarvoor er een intentie is om hier een B&B van te maken en bij een aantal mensen thuis (o.a. in de tuin, woonkamer, slaapkamers) die zorgen hebben over straling in relatie tot de gezondheid.

De definitieve rapportage is door Dekra op 7 juni opgeleverd. De peer review bij TNO heeft eveneens plaatsgevonden voorafgaand aan de uitgifte van dit rapport. De oplegger (vereenvoudigde toelichting) is opgesteld t.b.v. het communiceren van de resultaten via de defensiewebsite, de gemeente Waadhoeke, GGD en inwoners van Wier. Ook is het rapport met IL&T gedeeld cfm de bepalingen in de omgevingsvergunning.

Op woensdag 16 juni heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden met Gemeente, GGD, en bewonersgroep om het straling rapport, de geluidsaspecten en de in gebruik name van de radar nader toe te lichten.

Het stralingsrapport is door DEKRA opgeleverd en wordt gebruikt ter validatie van het meetmodel van TNO (week 25). Uit het rapport blijkt dat de straling binnen de ICNIRP-richtlijnen valt. Met de oplevering van het rapport en de bespreking ervan op woensdag 16 juni wordt invulling gegeven aan de voorwaarden om de gebruikstijden van de radar aan te passen.

3. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

Criteria 24/7 gebruik

Het operationeel belang van uitbreiding van de zendblokken is evident, er wordt gezamenlijk gezocht naar een goede strategie om dit mogelijk te maken. De te nemen geluid beperkende maatregelen en de goede communicatie met de omgeving zijn onderdeel van deze strategie.

De criteria wanneer het operationeel noodzakelijk is de radar buiten de nu

vastgestelde draai- en zenduren aan te zetten, zijn door CLSK i.s.m. DPlan vastgesteld. IL&T heeft aangegeven begrip te hebben dat in landsbelang de radar ook incidenteel 's nachts aan moet staan, ook al worden daarbij de geluidsnormen overschreden. AOCS NM houdt namens de objectvergunninghouder (C-ACC) een log bij wanneer hier sprake van is, en stelt dit log op verzoek aan IL&T beschikbaar. Dit log gaat ook helpen bij het (trend) analyseren van geluidhinderklachten.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 juli 2021

Onze referentie

In week 24 heeft het gesprek plaatsgevonden met IL&T. In week 25 is er een vervolgesprek geweest. Hierbij is het incidenteel gebruik van de radar nogmaals besproken. Als de te nemen bronmaatregelen effectief zijn en de geluidsbelasting voldoet aan de normen in de vergunning, kan de radar ook in de nacht gebruikt worden. Mochten deze bronmaatregelen niet voldoende zijn, zal met IL&T een vervolg overleg komen om te beziën onder welke voorwaarden de radar dan in de nachtperiode aan kan/mag.

4. Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Sinds 7 juni zijn er geen klachten meer ontvangen. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	5	4	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	3	1		8	5	3	8
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	9			10	10		10
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	83	5	6	105	94	11	105

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na het gereedkomen van het stralingsonderzoek van Dekra. Een duidelijke communicatielijn zullen we hier i.s.m. met DCo en DGB nog voor vaststellen. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van

de radar in Wier met een 5.1.2.e

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 juli 2021

Onze referentie

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van de 5.1.2.e Een rapportage door AT is ondertussen ontvangen.

5. Communicatie

Er is doorlopend contact met de gemeente Waadhoeke en de werkgroep in Wier om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en eventuele project- of communicatieactiviteiten af te stemmen. Dit contact verloopt goed.

Geplande communicatieactiviteiten

	Wat	Opmerkingen
7 juni 2021 (gereed)	Testen tonaliteit	De tonaliteit van het geluid beoordeeld. De radar moet hiervoor in de avond/nacht aan.
9 juni 2021 (gereed)	Communiceren rapportage Dekra	Vrijgave rapport Dekra naar Werkgroep Wier en gemeente Waadhoeke
16 juni 2021 (gereed)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
Wk 27 (5 juli)	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.

RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s.

In de Kamerbrief "antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA)" is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in het onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging. Vanaf week 25 is DMO-communicatie in samenwerking met de directie projecten en DGB bezig met het opstellen van een bewonersbrief om de bewoners van Herwijnen te informeren over de stand van zaken. Zodra het adressenbestand van de gemeente is ontvangen, wordt de brief voor verzending aangeboden (planning week 26). Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten na de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er

geen onomkeerbare stappen gezet.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

1. (Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

Datum
2 juli 2021

Onze referentie

5.1.2.i, 5.2.1

Hier werkt het DGB momenteel aan. Daarbij worden ook de resultaten van de onderzoeken die voortkomen uit de moties betrokken. De uitkomst van die onderzoeken heeft namelijk ook impact op de politiek/bestuurlijke situatie. DGB heeft al wel stappen gezet om het raamwerk te schetsen en de algemeen bestuurlijke zaken erin op te nemen. Zodra de andere onderzoeken gereed zijn, kan deze notitie ook worden afgerond. DGB schat dat de doorlooptijd hiervan max 2 weken is, incl. afstemming op directeursniveau.

2. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vergesloopt maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Het definitieve rapport van DEKRA is beschikbaar gesteld in week 24 gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations. Een definitief resultaat op het TNO (Thales) onderzoek wordt verwacht in week 27 waarbij het mogelijk in week 28 gedeeld kan worden met de TK.

Op 18 mei 2021 heeft DGB een bericht van de gemeente Waadhoeke ontvangen waarin een terugkerende vraag over de oplossing van hoger plaatsen van de radar opnieuw wordt aangekaart. De verwachting is dat, op het moment dat het onderzoek Belhaj wordt gepubliceerd, ook de gemeente Waadhoeke en haar inwoners aandacht zullen hebben voor dit onderzoek. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

3. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. RVB werkt nu aan de uitvoering van stap 2 waarin het zoekgebied nader wordt verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). De verwachting is dat dit week 27 wordt afgerond. De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd

en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wasseenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de LA m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

PLANNING SMART-L PROJECT

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen met de daarbij reeds geplande communicatieactiviteiten (niet zijnde brieven om onderzoeksrapporten te delen). Uitgangspunt in deze planning is het per stap communiceren van (deel)uitkomsten van het onderzoek naar alternatieve locaties.

	Wat	Opmerkingen
WK 24 (16 juni) (gereed)	Defensie bijeenkomst met GGD, Werkgroep en Gemeente	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 juli 2021

Onze referentie

WK 24 (17 juni) (gereed)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	Rapport nog publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations Datum 2 juli 2021
WK 25 (gereed)	Opstellen bewonersbrief inwoners Herwijnen	Wordt verstuurd na 5 juli in afpraak met de gemeente West Betuwe.
WK 26- WK 27	Oplevering TNO rapport onderzoek motie Belhaj	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waadhoeke
WK 27	Oplevering stap 2 van onderzoek alternatieve locaties (initieel onderzoek RVB)	publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 27 (5 juli)	Bredere digitale bewonersbijeenkomst Wier (gemeente Waadhoeke)	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden. <i>Rekening houden met evt. vragen over onderzoek Belhaj</i>
WK 28	Opleveren stap 3 onderzoek alternatieve locaties (TNO berekeningen)	
WK 30	Opleveren stap 4 alternatieve locaties (CLSK operationele beoordeling)	
WK 31	Oplevering stap 5 (RVB nadere beschouwing resterende locaties)	
WK 32	Oplevering stap 6 van onderzoek alternatieve locaties (TNO toetsing ICNIRP)	
WK 36	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 36	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie	
Oktober 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake motie Van Helvert c.s. Besluit over 2 ^e locatie SMART-L	In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.

Agenda

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 6 juli 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

[redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]; Rijksvastgoedbedrijf
 [redacted]
 [redacted] (verslag)
 [redacted] (verslag)

Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted], [redacted]
 [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
 M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl
 www.defensie.nl/dmo

Datum

2 juli 2021

Bijlagen
 Besluiten en actiepuntenlijst
 Sitrep radars noord en zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a.
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
 - a. Tekstueel
 - b.
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Geluidsmetingen TNO
 - b. Bewonersbijeenkomst 5 juli
 - c. Uitbreiden zendtijden
 - d. Oplevering stap 2 i.h.k.v. motie Van Helvert (terugkoppeling RVB)
 - e. Wob-verzoek
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor dinsdag 20 juli 2021.
5. Rondvraag en sluiting

- a. In verband met de DMO-raad vervalt het komende overleg op dinsdag 13 juli.
- b. Eerstvolgend overleg is dinsdag 20 juli om 08:00 uur via MS Teams.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 juli 2021

Onze referentie

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst

Besluit:

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr.	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-06-01	DMO zal Thales vragen meer informatie te verschaffen over de mogelijkheid van het plaatsen van een radome. → 1 ^e helft van september levert Thales de informatie op	DMO
2	2021-06-21	DMO zal vraag uitzetten bij TNO voor tussentijdse metingen van het absolute geluid van de radar in het belang van de besluitvorming uitbreiden zendtijd. → opdracht is uitgezet, uitvoering afhankelijk van weersomstandigheden.	DMO

RADAR NOORD/ WIER

Datum
2 juli 2021

1. Geluid radar Wier

Onze referentie

Maatregelen testen

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- Het aanpassen van het toerental van de radarantenne (positief effect van circa 1-2 dB(A), nader onderzoek i.r.t. performance en SAT. Dit wordt voorlopig niet verder opgepakt i.v.m. de verwachte negatieve uitwerking op de radar *performance*).
- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Resultaat van de indicatieve metingen laten een kleine verbetering in absolute geluidsbelasting zien. Effect op tonaliteit nog bepalen.
- Aanpassen blowers aan de binnenzijde van de antenne-> prototype aanpassing opgevraagd bij leverancier TIG. Verwachting levering eind juli. Daarna effect meten en afhankelijk van uitkomst maatregelen doorvoeren.

Op dit moment wordt de norm met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten (planning geluidsmeting door Firma de Haan eind juli). **Voor tussentijdse metingen is de opdracht uitgezet bij FUMO (bepalen tonaliteit) en TNO (bepalen absolute geluidsbelasting).**

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales is berekeningen aan het maken en testen aan het uitvoeren op de effecten van een radome op de performance van de radar (specifiek op RF-gedrag). In de 1^e helft van september komt Thales met de resultaten en kan ook een advies over het toepassen van een radome worden gegeven (go/no-go).

Tonaal geluid.

Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe, gaat ILT, als vergunningverlener, ervan uit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Om formeel vast te stellen of sprake is van tonaal geluid heeft de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) op maandag 7 juni metingen gedaan. Er is tonaliteit vastgesteld op 250 en 500 Hz. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Bij de frequentie die veroorzaakt wordt door de blowers, 1600 Hz, is geen tonaliteit vastgesteld. FUMO heeft de rapportage opgeleverd. De focus van de geluid reducerende maatregelen komt nu dus te liggen bij 250 en 500 Hz (motoren aandrijving).

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere

geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan is er een vraag uitgezet bij Thales of een radome technisch & bouwkundig haalbaar is. Antwoord vanuit Thales wordt begin september verwacht.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 juli 2021

Onze referentie

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. De firma Peutz gaat op 13 juli de geluidsmeting uitvoeren (onder voorwaarde dat de weersomstandigheden goed zijn).

2. Straling

Het stralingsrapport is door DEKRA opgeleverd en wordt gebruikt ter validatie van het meetmodel van TNO (week 25). Uit het rapport blijkt dat de straling binnen de ICRNIRP-richtlijnen valt. Met de oplevering van het rapport en de bespreking ervan op woensdag 16 juni wordt invulling gegeven aan de voorwaarden om de gebruikstijden van de radar aan te passen. Op 5 juli wordt het Dekra rapport toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Voor hen is de vertaalslag van het technische aspect van belang: "wat betekend dit nou voor ons?" Daarnaast worden vragen gesteld over cumulatieve straling. Dit wordt ook op de bijeenkomst besproken.

3. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

Criteria 24/7 gebruik

Het operationeel belang van uitbreiding van de zendblokken is evident, er wordt gezamenlijk gezocht naar een goede strategie om dit mogelijk te maken. De te nemen geluid beperkende maatregelen en de goede communicatie met de omgeving zijn onderdeel van deze strategie.

De criteria wanneer het operationeel noodzakelijk is de radar buiten de nu vastgestelde draai- en zenduren aan te zetten, zijn door CLSK i.s.m. DPlan vastgesteld. IL&T heeft aangegeven begrip te hebben dat in landsbelang de radar ook incidenteel 's nachts aan moet staan, ook al worden daarbij de geluidsnormen overschreden. AOCS NM houdt namens de objectvergunninghouder (C-ACC) een log bij wanneer hier sprake van is, en stelt dit log op verzoek aan IL&T beschikbaar. Dit log gaat ook helpen bij het (trend) analyseren van geluidhinderklachten.

In week 24 heeft het gesprek plaatsgevonden met IL&T. In week 25 is er een vervolgesprek geweest. Hierbij is het incidenteel gebruik van de radar nogmaals besproken. Als de te nemen bronmaatregelen effectief zijn en de geluidsbelasting voldoet aan de normen in de vergunning, kan de radar ook in de nacht gebruikt worden. Mochten deze bronmaatregelen t.a.v. geluid niet voldoende zijn, zal met IL&T een vervolg overleg komen om te bezien onder welke voorwaarden de radar dan in de nachtperiode aan kan/mag.

4. Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 juli 2021

Onze referentie

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	5	4	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	3	4		11	5	6	11
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	9			10	10		10
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	83	8	6	108	94	14	108

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na de bijeenkomst van 5 juli. Een duidelijke communicatielijnen zullen we hier i.s.m. met DCo en DGB nog voor vaststellen. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met een 5.1.2.e

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van de 5.1.2.e Een rapportage door AT is ondertussen ontvangen.

5. Communicatie

Er is doorlopend contact met de gemeente Waadhoeke en de werkgroep in Wier om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en eventuele project- of communicatieactiviteiten af te stemmen. Dit contact verloopt goed.

Geplande communicatieactiviteiten

	Wat	Opmerkingen	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
5 juli	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.	Defensie 2 juli 2021 Onze referentie
Wk 27 n.a.v. bewonersbijeenkomst Wier	Vragenlijst uitzetten bij deelnemers bijeenkomst Wier	Inventariseren wat de beleving van de bewoners is t.o.v. de radar na de toelichting vanuit Defensie	
Wk 27	Versturen bewonersbrief Herwijnen	Bewonersbrief Herwijnen met de stand van zaken m.b.t. eventuele plaatsing radar	
Wk 28	Stap 1 TNO onderzoek i.h.k.v. motie Van Helvert publiceren op defensie.nl	Gemeente Herwijnen inlichten	

RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s.

In de Kamerbrief "antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA)" is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in het onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging. Vanaf week 25 is DMO-communicatie in samenwerking met de directie projecten en DGB bezig met het opstellen van een bewonersbrief om de bewoners van Herwijnen te informeren over de stand van zaken. Zodra het adressenbestand van de gemeente is ontvangen, wordt de brief voor verzending aangeboden (planning week 26). Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten na de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

1. (Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

5.1.2.i Hier werkt het DGB momenteel aan. Daarbij worden ook de resultaten van de onderzoeken die voortkomen uit de moties betrokken. De uitkomst van die onderzoeken heeft namelijk ook impact op de politiek/bestuurlijke situatie. DGB heeft al wel stappen gezet om het raamwerk te schetsen en de algemeen bestuurlijke zaken erin op te nemen. Zodra de andere onderzoeken gereed zijn, kan deze notitie ook worden afgerond. DGB schat dat de doorlooptijd hiervan max 2 weken is, incl. afstemming op directeursniveau.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 juli 2021

Onze referentie

2. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vereenvoudigd maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Het definitieve rapport van DEKRA is beschikbaar gesteld in week 24 gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations. Een definitief resultaat op het TNO (Thales) onderzoek wordt verwacht in week 27 waarbij het mogelijk in week 28 gedeeld kan worden met de TK.

Op 18 mei 2021 heeft DGB een bericht van de gemeente Waadhoeke ontvangen waarin een terugkerende vraag over de oplossing van hoger plaatsen van de radar opnieuw wordt aangekaart. De verwachting is dat, op het moment dat het onderzoek Belhaj wordt gepubliceerd, ook de gemeente Waadhoeke en haar inwoners aandacht zullen hebben voor dit onderzoek. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

3. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. RVB werkt nu aan de uitvoering van stap 2 waarin het zoekgebied nader wordt verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). De verwachting is dat dit week 27 wordt afgerond. De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 juli 2021

Onze referentie

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (infill) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de LA m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

PLANNING SMART-L PROJECT

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen met de daarbij reeds geplande communicatieactiviteiten (niet zijnde brieven om onderzoeksrapporten te delen). Uitgangspunt in deze planning is het per stap communiceren van (deel)uitkomsten van het onderzoek naar alternatieve locaties.

	Wat	Opmerkingen
WK 24 (17 juni) (gereed)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	Rapport nog publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 25 (gereed)	Opstellen bewonersbrief inwoners Herwijnen	Wordt verstuurd na 5 juli in afspraak met de gemeente West Betuwe.
WK 26- WK 27	Oplevering TNO rapport onderzoek motie Belhaj	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waadhoeke
WK 27	Oplevering stap 2 van onderzoek alternatieve locaties (initieel onderzoek RVB)	publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 27 (5 juli)	Bredere digitale bewonersbijeenkomst Wier (gemeente Waadhoeke)	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden. <i>Rekening houden met evt. vragen over onderzoek Belhaj</i>

WK 28	Opleveren stap 3 onderzoek alternatieve locaties (TNO berekeningen)	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
WK 30	Opleveren stap 4 alternatieve locaties (CLSK operationele beoordeling)	Datum 2 juli 2021 Onze referentie
WK 31	Oplevering stap 5 (RVB nadere beschouwing resterende locaties)	
WK 32	Oplevering stap 6 van onderzoek alternatieve locaties (TNO toetsing ICNIRP)	
WK 36	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 36	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie	
Oktober 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake motie Van Helvert c.s. Besluit over 2 ^e locatie SMART-L	In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 6 juli 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted] (voorzitter)
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 [redacted]
 [redacted]; Rijksvastgoedbedrijf (afwezig)
 [redacted]
 [redacted] (verslag)
 [redacted] (verslag)

Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

9 juli 2021

Bijlagen
 Besluiten en actiepuntenlijst
 Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
 - a. [redacted] moet eerder de vergadering verlaten om 8.30
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
 - a. Verslag is tekstueel ongewijzigd vastgesteld
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Geluidsmetingen TNO

De vraag staat uit. Op dit moment is het wachten op lage windkracht en de juiste windrichting om de metingen plaats te laten vinden te Wier. De geluidsmetingen lopen parallel met de vraag over de haalbaarheid van een radome richting Thales. DMO zal er voor waken dat deze processen elkaar niet zullen vertragen. DGB vraagt om de focus te leggen op het verkrijgen van de informatie van Thales m.b.t. de technische en bouwkundige haalbaarheid en kosten van de realisatie van een radome. Zodra deze gegevens beschikbaar zijn kunnen er keuzes worden gemaakt.
 - b. Bewonersbijeenkomst 5 juli

Tijdens de bewonersbijeenkomst in Wier hing er een gespannen sfeer onder de bewoners. De bewoners lieten de volgende sentimenten blijken; "Defensie doet niks", "Ik heb nog steeds

zorgen over straling” en “Het geluid begint ondraaglijk te worden”. Ook was er kritiek over o.a. de uitnodiging en de algehele aanloop naar de bijeenkomst. Er is toegezegd een fysieke bijeenkomst te organiseren waarbij de bewoners per brief geïnformeerd zullen worden. Defensie gaat in gesprek met de gemeente over de stappen die nodig zijn om deze bijeenkomst te realiseren. Aandachtspunten die in het vervolg in de communicatie meegenomen dienen te worden zijn: meer aandacht voor de vertaalslag van technische materie naar de betekenis/gevolgen voor de bewoners; beter verwachttingsmanagement d.m.v. concretere communicatielijnen & inhoud; niet alle kritiek tot ons nemen door wel de afgesproken stappen te blijven nemen op basis van het voldoen aan de normen, maar daarbij wel laten blijken dat wij ons best doen om de hinder te verminderen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 juli 2021

Onze referentie

c. Uitbreiden zendtijden

Alle zaken die onder punt 3a & 3b besproken zijn, zijn verbonden met het uitbreiden van de gebruikstijden. In afwachting van de bredere bewonersbijeenkomst wordt er nog geen uitsluitend gegeven over de uitbreiding in de avond (de periode tot 23.00). DGB zal de uitbreiding bespreken met de StaS en daarbij willen vasthouden aan het uitbreiden van de zendtijden volgens plan. Dit zal dan intern Defensie besproken worden en daar wordt de ervaring van de bewoners, die tijdens de bewonersbijeenkomst naar voren kwam, in meegenomen.

d. Oplevering stap 2 i.h.k.v. motie Van Helvert (terugkoppeling RVB)

I.v.m. de afwezigheid van [REDACTED] (RVB) kon er geen terugkoppeling gegeven worden vanuit het RVB i.h.k.v. de voortgang van de uitvoering van motie Van Helvert. Planning blijft vooralsnog week 27. Hier werd echter wel aangehaakt vanuit CLSK dat er input is geweest vanuit het RVB m.b.t. het bepalen van de radardekking van de vier kansrijke locaties van plan B. **Plan B is geen onderdeel van de motie Van Helvert.**

e. WOB-verzoek

DGB schetste een algemeen beeld van de stavaza m.b.t. het WOB-verzoek. In week 26 heeft er een gesprek tussen RVB en WOB-coördinatoren Defensie plaatsgevonden, waar de documentatie van elkaar is aangevuld. Deze wordt nagelezen en de verwachting is dat het nalezen klaar is tegen het eind van juli.

4. Vervolg komende periode

a. Bepalen agenda voor dinsdag 20 juli 2021.

- Terugkoppeling gesprek StaS-DGB
- Communicatielijnen
- Onderzoek naar eventuele plaatsing radome
- Concretiseren stappenplan

5. Rondvraag en sluiting

a. Rondvraag

██████████ meldt dat er mogelijk een opening is in het vinden van financiële compensatie vanuit Thales in relatie tot de verlengde exploitatie van de MPR.

- b. In verband met de DMO-raad zal het eerstvolgend overleg niet op dinsdag 13 juli plaatsvinden, maar op woensdag 14 juli om 8:00 via MS Teams.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 juli 2021

Onze referentie

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Datum**
9 juli 2021**Onze referentie**

Besluit:

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr.	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-06-01	DMO zal Thales vragen meer informatie te verschaffen over de mogelijkheid van het plaatsen van een radome. → 1 ^e helft van september levert Thales de informatie op	DMO
2	2021-06-21	DMO zal vraag uitzetten bij TNO voor tussentijdse metingen van het absolute geluid van de radar in het belang van de besluitvorming uitbreiden zendtijd.	DMO

RADAR NOORD/ WIER

Datum
9 juli 2021

1. Geluid radar Wier

Onze referentie

Maatregelen testen

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- Het aanpassen van het toerental van de radarantenne (positief effect van circa 1-2 dB(A), nader onderzoek i.r.t. performance en SAT. Dit wordt voorlopig niet verder opgepakt i.v.m. de verwachte negatieve uitwerking op de radar *performance*).
- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Resultaat van de indicatieve metingen laten een kleine verbetering in absolute geluidsbelasting zien. Effect op tonaliteit nog bepalen.
- Aanpassen blowers aan de binnenzijde van de antenne-> prototype aanpassing opgevraagd bij leverancier TIG. Verwachting levering eind juli. Daarna effect meten en afhankelijk van uitkomst maatregelen doorvoeren.

Op dit moment wordt de norm met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten (planning geluidsmeting door Firma de Haan eind juli). Voor tussentijdse metingen is de opdracht uitgezet bij FUMO (bepalen tonaliteit) en TNO (bepalen absolute geluidsbelasting).

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales is berekeningen aan het maken en testen aan het uitvoeren op de effecten van een radome op de performance van de radar (specifiek op RF-gedrag). In de 1^e helft van september komt Thales met de resultaten en kan ook een advies over het toepassen van een radome worden gegeven (go/no-go).

Tonaal geluid.

Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe, gaat ILT, als vergunningverlener, ervan uit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Om formeel vast te stellen of sprake is van tonaal geluid heeft de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) op maandag 7 juni metingen gedaan. Er is tonaliteit vastgesteld op 250 en 500 Hz. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Bij de frequentie die veroorzaakt wordt door de blowers, 1600 Hz, is geen tonaliteit vastgesteld. FUMO heeft de rapportage opgeleverd. De focus van het geluid reducerende maatregelen komt nu dus te liggen bij 250 en 500 Hz (motoren aandrijving).

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere

geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan is er een vraag uitgezet bij Thales of een radome technisch & bouwkundig haalbaar is. Antwoord vanuit Thales wordt begin september verwacht.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 juli 2021

Onze referentie

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. De firma Peutz gaat op 13 juli de geluidsmeting uitvoeren (onder voorwaarde dat de weersomstandigheden goed zijn).

2. Straling

Het stralingsrapport is door DEKRA opgeleverd en wordt gebruikt ter validatie van het meetmodel van TNO (week 25). Uit het rapport blijkt dat de straling binnen de ICRNIRP-richtlijnen valt. Met de oplevering van het rapport en de bespreking ervan op woensdag 16 juni wordt invulling gegeven aan de voorwaarden om de gebruikstijden van de radar aan te passen. Op 5 juli wordt het Dekra rapport toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Voor hen is de vertaalslag van het technische aspect van belang: "wat betekend dit nou voor ons?" Daarnaast worden vragen gesteld over cumulatieve straling. Dit wordt ook op de bijeenkomst besproken.

3. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

Criteria 24/7 gebruik

Het operationeel belang van uitbreiding van de zendblokken is evident, er wordt gezamenlijk gezocht naar een goede strategie om dit mogelijk te maken. De te nemen geluid beperkende maatregelen en de goede communicatie met de omgeving zijn onderdeel van deze strategie.

De criteria wanneer het operationeel noodzakelijk is de radar buiten de nu vastgestelde draai- en zenduren aan te zetten, zijn door CLSK i.s.m. DPlan vastgesteld. IL&T heeft aangegeven begrip te hebben dat in landsbelang de radar ook incidenteel 's nachts aan moet staan, ook al worden daarbij de geluidsnormen overschreden. AOCS NM houdt namens de objectvergunninghouder (C-ACC) een log bij wanneer hier sprake van is, en stelt dit log op verzoek aan IL&T beschikbaar. Dit log gaat ook helpen bij het (trend) analyseren van geluidhinderklachten.

In week 24 heeft het gesprek plaatsgevonden met IL&T. In week 25 is er een vervolgesprek geweest. Hierbij is het incidenteel gebruik van de radar nogmaals besproken. Als de te nemen bronmaatregelen effectief zijn en de geluidsbelasting voldoet aan de normen in de vergunning, kan de radar ook in de nacht gebruikt worden. Mochten deze bronmaatregelen t.a.v. geluid niet voldoende zijn, zal met IL&T een vervolg overleg komen om te bezien onder welke voorwaarden de radar dan in de nachtperiode aan kan/mag.

4. Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 juli 2021

Onze referentie

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	5	4	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	3	4		11	5	6	11
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	9			10	10		10
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	83	8	6	108	94	14	108

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na de bijeenkomst van 5 juli. Een duidelijke communicatielijnen zullen we hier i.s.m. met DCo en DGB nog voor vaststellen. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met 5.1.2.e

. Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van de 5.1.2.e Een rapportage door AT is ondertussen ontvangen.

5. Communicatie

Er is doorlopend contact met de gemeente Waadhoeke en de werkgroep in Wier om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en eventuele project- of communicatieactiviteiten af te stemmen. Dit contact verloopt goed.

Geplande communicatieactiviteiten

	Wat	Opmerkingen	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
5 juli	Bredere bewonersbijeenkomst	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.	Defensie 18 juli 2021 Onze referentie
Wk 27 n.a.v. bewonersbijeenkomst Wier	Vragenlijst uitzetten bij deelnemers bijeenkomst Wier	Inventariseren wat de beleving van de bewoners is t.o.v. de radar na de toelichting vanuit Defensie	
Wk 27	Versturen bewonersbrief Herwijnen	Bewonersbrief Herwijnen met de stand van zaken m.b.t. eventuele plaatsing radar	
Wk 28	Stap 1 TNO onderzoek i.h.k.v. motie Van Helvert publiceren op defensie.nl	Gemeente Herwijnen inlichten	

RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s.

In de Kamerbrief "antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA)" is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in het onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging. Vanaf week 25 is DMO-communicatie in samenwerking met de directie projecten en DGB bezig met het opstellen van een bewonersbrief om de bewoners van Herwijnen te informeren over de stand van zaken. Zodra het adressenbestand van de gemeente is ontvangen, wordt de brief voor verzending aangeboden (planning week 26). Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten na de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

1. (Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

5.1.2.i Hier werkt het DGB momenteel aan. Daarbij worden ook de resultaten van de onderzoeken die voortkomen uit de moties betrokken. De uitkomst van die onderzoeken heeft namelijk ook impact op de politiek/bestuurlijke situatie. DGB heeft al wel stappen gezet om het raamwerk te schetsen en de algemeen bestuurlijke zaken erin op te nemen. Zodra de andere onderzoeken gereed zijn, kan deze notitie ook worden afgerond. DGB schat dat de doorlooptijd hiervan max 2 weken is, incl. afstemming op directeursniveau.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 juli 2021

Onze referentie

2. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is verevorderd maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Het definitieve rapport van DEKRA is beschikbaar gesteld in week 24 gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations. Een definitief resultaat op het TNO (Thales) onderzoek wordt verwacht in week 27 waarbij het mogelijk in week 28 gedeeld kan worden met de TK.

Op 18 mei 2021 heeft DGB een bericht van de gemeente Waadhoeke ontvangen waarin een terugkerende vraag over de oplossing van hoger plaatsen van de radar opnieuw wordt aangekaart. De verwachting is dat, op het moment dat het onderzoek Belhaj wordt gepubliceerd, ook de gemeente Waadhoeke en haar inwoners aandacht zullen hebben voor dit onderzoek. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

3. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. RVB werkt nu aan de uitvoering van stap 2 waarin het zoekgebied nader wordt verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). De verwachting is dat dit week 27 wordt afgerond. De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 juli 2021

Onze referentie

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (infill) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de LA m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

PLANNING SMART-L PROJECT

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen met de daarbij reeds geplande communicatieactiviteiten (niet zijnde brieven om onderzoeksrapporten te delen). Uitgangspunt in deze planning is het per stap communiceren van (deel)uitkomsten van het onderzoek naar alternatieve locaties.

	Wat	Opmerkingen
WK 24 (17 juni) (gereed)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	Rapport nog publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 25 (gereed)	Opstellen bewonersbrief inwoners Herwijnen	Wordt verstuurd na 5 juli in afspraak met de gemeente West Betuwe.
WK 26- WK 27	Oplevering TNO rapport onderzoek motie Belhaj	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waadhoeke
WK 27	Oplevering stap 2 van onderzoek alternatieve locaties (initieel onderzoek RVB)	publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 27 (5 juli)	Bredere digitale bewonersbijeenkomst Wier (gemeente Waadhoeke)	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden. <i>Rekening houden met evt. vragen over onderzoek Belhaj</i>

WK 28	Opleveren stap 3 onderzoek alternatieve locaties (TNO berekeningen)	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
WK 30	Opleveren stap 4 alternatieve locaties (CLSK operationele beoordeling)	Datum 9 juli 2021 Onze referentie
WK 31	Oplevering stap 5 (RVB nadere beschouwing resterende locaties)	
WK 32	Oplevering stap 6 van onderzoek alternatieve locaties (TNO toetsing ICNIRP)	
WK 36	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B	Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 36	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie	
Oktober 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake motie Van Helvert c.s. Besluit over 2 ^e locatie SMART-L	In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.

Agenda

Betreft **Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)**
 Vergaderdatum **14 juli 2021**
 Vergadertijd **08:00 - 09:00 uur**
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

[redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted] (voorzitter)
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted]; Rijksvastgoedbedrijf
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (verslag)

Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted], [redacted]
 [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

12 juli 2021

Bijlagen:
 Besluiten en actiepuntenlijst
 Stappenplan uitbreiden
 gebruikstijden
 Planning
 Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
 - a.
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
 - a. Tekstueel
 - b.
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Terugkoppeling StaS-DGB
 - b. Bewonersbrief Wier
 - c. Stappenplan voor uitbreiden zendtijden concretiseren (ter besluitvorming, zie bijlage)
 - d. Communicatielijnen
 - e. Stavaza eventuele plaatsing radome
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor dinsdag 20 juli 2021.

5. Rondvraag en sluiting

- a. Rondvraag
- b. Eerstvolgend overleg is dinsdag 20 juli om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 juli 2021

Onze referentie

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Datum**
12 juli 2021**Onze referentie**

Besluit:

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr.	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-06-01	DMO zal Thales vragen meer informatie te verschaffen over de mogelijkheid van het plaatsen van een radome. → 1 ^e helft van september levert Thales de informatie op	DMO
2	2021-06-21	DMO zal vraag uitzetten bij TNO voor tussentijdse metingen van het absolute geluid van de radar in het belang van de besluitvorming uitbreiden zendtijd. → opdracht is uitgezet, uitvoering na olie wissel en afhankelijk van weersomstandigheden.	DMO

Bijlage: Stappenplan uitbreiden gebruikstijden (agendapunt 3c)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Ter besluitvorming.

Datum
12 juli 2021

Onze referentie

Voorde bewaking van het luchtruim is het noodzakelijk om de radar in gebruik te nemen. Onderstaand is aangegeven in welke stappen dit kan, aan welke "eisen" (door ons zelf aan onszelf opgelegd) er voldaan moet worden en wat er gedaan moet worden om invulling te geven aan die "eis". Het is aan de stuurgroep dit te bekrachtigen.

Uitbreiden 08:00 – 19:00 uur, alleen werkdagen

- Eis overleg met kerngroep (uitgevoerd)
- Eis bewonersbrief
- Eis communicatie gemeente (vorm? → ook separate brief of bellen?)
- Eis update website

Uitwerking:

- Eerste concept bewonersbrief week 27
- Intern review ronde week 28
- Voorleggen Stas eind week 28
- Versturen week 29
- Communicatie met gemeente (brief of telefonisch contact met wethouder?)

Uitbreiden 19:00 – 23:00 + 07:00-23:00, ook in weekend

- Eis aantoonbaar voldoen aan geluidsnorm met nieuwe meting + enige reductie geluid t.o.v. begin 2021
- Eis bewonersbrief
- Eis overleg met kerngroep
- Eis communicatie gemeente, lijkt mij ook (brief of telefonisch contact met wethouder)
- Eis update website
- Rust op aspect geluid in gemeente(raad), college en/of media

Uitwerking:

- Thales olie vervangen week 28 (14 juli)
- TNO en FUMO metingen doen week 29 (afhankelijk van weersomstandigheden)
- Rapportage TNO en FUMO week 31 – week 32
- Opstellen en review bewonersbrief week 30
- Zodra rapportage gereed resultaten verwerken in brief week 32
- Voorleggen Stas week 33
- Versturen bewonersbrief week 33 – week 34

Uitbreiden 23:00 – 07:00 uur (24/7 gebruik)

- Meer zicht op haalbaarheid radome (als we 24/7 gaan uitbreiden, moet je iets kunnen zeggen over perspectief geluidsreducties)
- Duidelijkheid over geluidsniveau in NM.
- Eis aantoonbaar voldoen aan geluidsnorm met nieuwe meting
- Gesprek over beleving (ten minste gestart, afhankelijk van uitkomst bespreking opties met kerngroep)
- Eis bewonersbrief
- Eis overleg met kerngroep
- Communicatie met gemeente

- Eis update website
- Rust op aspect geluid in gemeente(raad), college en/of media

Uitwerking:

- Thales komt begin september met de resultaten of een radome radar-technisch kan (niet teveel verstoord), nadere details over de bouwtechnische consequenties en een verdere detaillering van de geschatte kosten.
- Op basis hiervan het verdere traject bepalen. Tbc.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 juli 2021

Onze referentie

Bijlage: Planning & Stand van zaken (maandag 12 juli)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Planning SMART-L****Datum**
12 juli 2021**Onze referentie**

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen. Bij deze mijlpalen is er bepaald wie er intern betrokken zijn bij de besluitvorming en uitvoering van deze acties. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatie proces.

Wanneer	Wat	Intern betrokken	Opmerkingen
WK 24 (17 juni) (gereed)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties (<i>Motie Van Helvert</i>) Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	DGB, CLSK, (RVB), DMO communicatie	Rapport is door TNO opgeleverd. Rapport nog publiceren op de website. Planning WK 28. www.defensie.nl/radarstations
WK 28-30	Oplevering TNO rapport onderzoek (<i>Motie Belhaj</i>)	DGB	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waadhoeke
WK 28-29	Oplevering stap 2 van onderzoek alternatieve locaties (initieel onderzoek RVB) (<i>Motie Van Helvert</i>)	DGB, DMO, DMO communicatie	Publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 27 (5 juli) gereed	Bredere digitale bewonersbijeenkomst Wier (gemeente Waadhoeke)	DGB, DMO, DMO communicatie	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
WK 27 (7juli)	Bewonersbrief Herwijnen	DMO Communicatie	Wk 27 bij repro KHK aangeboden. Verzending vindt plaats in WK 28. Betrekking op toelichting stavaza (<i>Motie van Helvert</i>)
WK 27-29	Bewonersbrief Wier (<i>uitbreiden zendtijden</i>)	DGB, DMO, communicatie	Voorlopig tijdspad: concept eind WK 27. WK 28 intern afstemmen. WK 29 versturen naar Wier & omgeving
WK 29 (n.n.t.b.)	Geluidsmetingen MPR Nieuw Milligen	Extern (Peutz)	Uitvoering door firma Peutz onder voorwaarde dat de weersomstandigheden goed zijn. Planning was WK 28, 13 juli, echter i.v.m. ziekte aan de kant van Peutz wordt een nieuwe afspraak gemaakt voor WK 29
WK 28 (14 juli)	Besluit uitbreiden zendtijden	Stuurgroep, DMO communicatie, DCO, DGB	Helder maken welke acties we uitzetten i.r.t. uitbreiden zendtijden. Toevoegen aan stavaza. Zie

			agendapunt 3c.	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
WK 28 (14 juli)	Terug wisselen olie	DMO (Thales)	i.v.m. het tegenvallende resultaat wordt de olie terug gewisseld naar het origineel. Aansluitend zijn er geluidsmetingen door TNO & FUMO. ^a Als de rapportages bekend zijn zal er een bewonersbrief Wier op volgen	
WK 28	Opleveren stap 3 onderzoek alternatieve locaties (TNO berekeningen) (<i>Motie Van Helvert</i>)			
WK 29	Uitvoeren aanvullende geluidsmetingen Wier (aansluitend op terugdraaien olie)	DMO (TNO/FUMO)	Rapportage beschikbaar planning wk 31-32.	
WK 30	Levering prototype aanpassing blowers binnenzijde van de antenne	DMO (Thales)	Na toepassing effect meten	
WK 30	Opleveren stap 4 alternatieve locaties (CLSK operationele beoordeling) (<i>Motie Van Helvert</i>)			
WK 31	Oplevering stap 5 (RVB nadere beschouwing resterende locaties) (<i>Motie Van Helvert</i>)			
WK 32	Oplevering stap 6 van onderzoek alternatieve locaties (TNO toetsing ICNIRP) (<i>Motie Van Helvert</i>)			
WK 32	Communiceren resultaten geluidsmetingen Wier (uitbreiden zendtijden)		Bewonersbrief met resultaten geluid én uitbreiden gebruik radar naar 07:00 – 23:00 ook in weekenden.	
WK 36 (6 sept)	Antwoord Thales op technische en bouwkundige haalbaarheid radome	DMO (Thales)	Op 6 sept zal Thales een terugkoppeling geven op de radartechnische haalbaarheid van en radome, alsook de bouwkundige haalbaarheid en een nadere duiding van de kosten.	

WK 36	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties	DGB, DMO communicatie	De vertraging in planning is veroorzaakt door vertraging in stap 1 TNO onderzoek i.h.k.v. motie Van Helvert. Dit is in de stuurgroep van 22 juni gecommuniceerd
	Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B		Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe
WK 36	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie		
Oktober 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake <i>Motie Van Helvert c.s.</i>		In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.
	Besluit over 2 ^e locatie SMART-L		

Stand van zaken (toelichting planning)

1. RADAR NOORD/ WIER

Geluid radar Wier

Maatregelen testen

Bij de laatste metingen werd de norm voor de nacht met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten (planning geluidsmeting door Firma de Haan eind juli). Voor tussentijdse metingen is de opdracht uitgezet bij FUMO (bepalen tonaliteit) en TNO (bepalen absolute geluidsbelasting). Het is de bedoeling dat na elke maatregel wordt gemeten om zo een goede indicatie te houden waar we staan i.r.t. geluid.

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- Het aanpassen van het toerental van de radarantenne (positief effect van circa 1-2 dB(A), nader onderzoek i.r.t. performance en SAT. Dit wordt voorlopig niet verder opgepakt i.v.m. de verwachte negatieve uitwerking op de radar performance.
- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit blijkt een negatief effect te hebben. Er is ook een lichte toename van de geluidshinderklachten. De olie wordt 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen blowers aan de binnenzijde van de antenne → prototype

aanpassing opgevraagd bij leverancier TIG. Verwachting levering eind juli. Daarna effect meten en afhankelijk van uitkomst maatregelen doorvoeren.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 juli 2021

Onze referentie

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales is berekeningen aan het maken en testen aan het uitvoeren op de effecten van een radome op de performance van de radar (specifiek op RF-gedrag). Tevens doet Thales onderzoek naar de bouwkundige consequenties en de aanvullende kosten. Op 6 september komt Thales met de resultaten en kan ook een advies over het toepassen van een radome worden gegeven.

Tonaal geluid

Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe, gaat IL&T, als vergunningverlener, ervan uit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Er is op 7 juni tonaliteit vastgesteld door de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) op 250 en 500 Hz. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Bij de frequentie die veroorzaakt wordt door de blowers, 1600 Hz, is geen tonaliteit vastgesteld. FUMO heeft de rapportage opgeleverd. De focus van het geluid reducerende maatregelen komt nu dus te liggen bij 250 en 500 Hz (motoren aandrijving).

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan zal naar andere maatregelen gekeken moeten worden (afscherming middels bijvoorbeeld een radome).

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. De firma Peutz zou op 13 juli de geluidsmeting uitvoeren, maar i.v.m. ziekte aan de kant van firma Peutz wordt er een nieuwe afspraak gepland (onder voorwaarde dat de weersomstandigheden goed zijn). Verwachting is WK 29, n.n.t.b.

Straling

Op 5 juli werd het Dekra rapport toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Voor hen is de vertaalslag van het technische aspect van belang: "wat betekent dit nou voor ons?" Daarnaast worden vragen gesteld over cumulatieve straling. Tijdens deze onlinebijeenkomst waren er vragen die middels een samenvattende brief aan de bewoners van Wier en omgeving zullen worden aangeboden in de loop van de zomer.

Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 juli 2021

Onze referentie

Uitbreiden zendtijden

De radar draait doordeweeks van 8:00 – 19:00. Binnen deze tijden zendt de radar van 9:00 – 11:00 en 13:00 – 15:00. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen mb.t. geluid. In overeenstemming met IL&T kan de radar in de nacht aangezet worden bij incidenten. Voor de dag en avond periode wordt er gekeken naar de criteria om de zendtijden uit te breiden.

Zie bijlage behorende bij agendapunt 3c ter besluitvorming.

Communicatie

Er is doorlopend contact met de gemeente Waadhoeke en de werkgroep in Wier om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en eventuele project- of communicatieactiviteiten af te stemmen. Dit contact verloopt goed.

Communicatie activiteiten zijn verwerkt in planning en worden al uitvoerende toegevoegd/aangepast.

2. RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s.

In de Kamerbrief "antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA)" is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in het onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging.

In het vorige verslag kwam aanbod dat er gewacht werd op het adressenbestand van Herwijnen van gemeente West Betuwe. Inmiddels is dit bestand ontvangen en is de brief per 7 juli, WK 27, aangeboden voor verzending.

Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten na de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

(Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie

betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

Hier werkt het DGB momenteel aan. Daarbij worden ook de resultaten van de onderzoeken die voortkomen uit de moties betrokken. De uitkomst van die onderzoeken heeft namelijk ook impact op de politiek/bestuurlijke situatie. DGB heeft al wel stappen gezet om het raamwerk te schetsen en de algemeen bestuurlijke zaken erin op te nemen. Zodra de andere onderzoeken gereed zijn, kan deze notitie ook worden afgerond. DGB schat dat de doorlooptijd hiervan max 2 weken is, incl. afstemming op directeursniveau.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 juli 2021

Onze referentie

Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vergesloopt maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Het definitieve rapport van DEKRA is beschikbaar gesteld in week 24 gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations. Een definitief resultaat op het TNO (Thales) onderzoek wordt verwacht eind augustus verwacht. Verwachting voor het delen van het rapport met de Tweede Kamer is bijgesteld naar week 33/34. Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.

Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. RVB heeft stap 2 uitgevoerd waarin het zoekgebied nader is verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 wordt in wk 29 verwacht. In stap 3 is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn aan TNO aangeboden om deze door te rekenen. De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

3. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (infill) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de LA m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

4. Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

Zie voor het volledige overzicht op de volgende pagina. Nadat er maatregelen genomen zijn t.a.v. geluid is er geen significant aantal klachten binnengekomen via het contactformulier.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 juli 2021

Onze referentie

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 juli 2021

Onze referentie

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	5	4	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	3	4		11	5	6	11
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	9			10	10		10
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	83	8	6	108	94	14	108

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na de bijeenkomst van 5 juli. Een duidelijke communicatielijnen zullen we hier i.s.m. met DCo en DGB nog voor vaststellen. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met 5.1.2.e

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van 5.1.2.e. Een rapportage door AT is ondertussen ontvangen.

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 14 juli 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden
 (afwezig)
 vervanger (voorzitter)
 (afwezig)
 vervanger
 (afwezig)
 vervanger
 (afwezig)
 vervanger
 (afwezig)
 vervanger
 (afwezig)
 vervanger
 (afwezig)
 ; Rijksvastgoedbedrijf
 (verslag)

Kopie aan

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M
 @mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

16 juli 2021

Bijlagen
 Besluiten en actiepuntenlijst
 Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen

- a. We heten (DCo) welkom.
- b. DGB geeft aan dat er via een andere weg signalen komen vanuit IL&T. IL&T heeft deze week, WK 28, laten weten dat zij strenger gaan kijken of Defensie werkt aan aantoonbare oplossingen i.r.t. geluid. Daarbij geeft IL&T aan strenger te gaan handhaven als Defensie niet kan aantonen dat er aantoonbare oplossingen zijn i.r.t. geluid.
- c. Toevoeging DGB agendapunt 3f: vastleggen punten opgebracht in brief van gemeente Waadhoeke

2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten

- a. Verslag is tekstueel ongewijzigd vastgesteld

3. Stand van zaken (zie bijlage)

- a. Terugkoppeling Stas-DGB

DGB is in gesprek geweest met de StaS & de wethouder van gemeente Waadhoeke over het uitbreiden van de zendtijden. Vanuit de wethouder kwam de wens dat er geen uitbreiding van

de zendtijden is tot er een bewonersbrief op de mat ligt. Daarnaast is gebleken dat de gemeente zoveel mogelijk over de radar bij de kerngroep wil laten & niet in de gemeenteraad wil bespreken. De wethouders wenst ook dat er duidelijker gecommuniceerd wordt over het verschil tussen zenden en draaien, want binnen de gemeente wordt draaien geassocieerd met geluid. Er wordt nog een brief verstuurd namens de gemeente van Wier waarin de rol van de kerngroep, de gemeente en acties van de GGD zal worden uitgelegd. De gemeente wil een inloopbijeenkomst organiseren voor haar bewoners, rond eind augustus. Daar is geen rol voor Defensie ingeregeld en onduidelijk is wat daar besproken zal worden. Tot slot gaf de wethouder aan dat zij begrip hebben voor het feit dat Defensie zich baseert op de normen t.a.v. het uitbreiden van de gebruikstijden, maar vraagt tegelijkertijd begrip voor de zorgen van bewoners t.a.v. cumulatieve straling en een duidelijkere uitleg hierover.

De StaS wil dat er vanuit Defensie tijdig en zorgvuldig wordt gecommuniceerd, met name als er een verandering/actie aankomt uit het proces. De inhoud van onze communicatie klopt, alleen het proces niet. Het lijkt onzorgvuldig. Donderdag 15 juli vindt er een gesprek plaats tussen Stas, TNO, DMO, CDS-lijn en DGB. Naar alle waarschijnlijkheid zal het gaan over cumulatieve straling in Wier & stappenplan uitbreiding zendtijden.

b. Bewonersbrief Wier

De brief zal vandaag ter informatie aangeboden worden aan de stuurgroep.

c. Stappenplan voor uitbreiden zendtijden concretiseren (ter besluitvorming, zie bijlage)

Dit stappenplan is tot stand gekomen vanuit DMO projecten en DGB en vloeit voort uit de gesprekken tussen DGB – StaS en DGB – wethouder Waadhoeke (zie agendapunt 3a). Het stappenplan bestaat uit een drietal blokken. Binnen blok 1 worden de zendtijden uitgebreid wanneer aan de eisen is voldaan. De brief richting gemeente Waadhoeke zal hopelijk WK 29 verstuurd kunnen worden. De geluidsmetingen door TNO & FUMO staan gepland voor begin volgende week i.v.m. verwachte gunstige weersomstandigheden.

De vraag die uit het stappenplan voortkomt is of we intensiever moeten communiceren of inhoudelijk sterker? Het antwoord op die vraag bepaalt of we onnodige tussenstappen voorkomen en Defensie in de *lead* blijft.

Dco gaf aan dat lokale media betrokken kan worden, dat is voor nu niet zichtbaar in het stappenplan & de planning. Daarbij moet de vraag gesteld worden: als we een stap zetten, is deze merkbaar voor de omgeving?

Er zal gewerkt worden aan het verder concretiseren van het stappenplan i.s.m. StaS, DGB, CLSK, CDS en DMO. Deze zal ter besluitvorming aan de stuurgroep voorgelegd worden. Dit wordt opgenomen in de **actiepuntenlijst**.

d. Communicatielijnen

Voorlopig is de bewonersbrief richting Wier het belangrijkste communicatie moment. DCo geeft aan wat er uit de bespreking van het stappenplan gaat komen en zal met DMO communicatie kijken of er begeleidend aan de brief een berichtje in de lokale kranten kan komen te staan. Ook zal er gekeken worden overige communicatie strategieën.

e. Stavaza eventuele plaatsing radome

Er staat een afspraak op 6 september 2021 met Thales over de bouwkundige en technische haalbaarheid van het plaatsen van een radome.

f. Vastlegging punten opgebracht in brief van gemeente Waadhoeke

In de brief van de gemeente Waadhoeke staan een viertal punten waar binnen defensie aandacht aan besteed kan worden. De vraag is waar dit belegd zal worden.

Punt 1 betreft een verzoek: toon begrip voor de onduidelijkheid rondom cumulatieve straling. Defensie heeft gevraagd wat wij nog meer kunnen doen en heeft aangegeven dat de gemeente hier zelf een rol in speelt.

Punt 2 betreft de communicatie over het belevingsonderzoek Wier t.a.v. geluid in de omgeving. DGB & DMO hebben contact met elkaar om te zien of het belevingsonderzoek onder één van de stappen uit het stappenplan uitbreiden zendtijden valt. Dit punt wordt opgenomen in de **actiepuntenlijst**.

Punt 3 betreft de beleving dat er geen centraal meldpunt is voor bewoners van de gemeente Waadhoeke. Er is gevraagd waar de gemeente behoefte heeft aangezien er al een online contactformulier op de website defensie.nl staat.

Punt 4 betreft de tweejaarlijkse controle. Dit zal bij CLSK geborgd worden d.m.v. de procesmatige borging. Mocht samenwerking met DGB nodig zijn dan zal dat tijdig plaatsvinden.

4. Vervolg komende periode

a. Bepalen agenda voor dinsdag 20 juli 2021.

- Terugkoppeling gesprek StaS over o.a. stappenplan uitbreiden gebruikstijden

5. Rondvraag en sluiting

a. Rondvraag

_____, _____, _____ en _____ zullen i.v.m. verlof komende 3 a 3 ½ week afwezig zijn. Vervangers worden tijdig doorgegeven aan _____.

b. Eerstvolgend overleg is dinsdag 20 juli om 8:00 via MS Teams.

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 juli 2021

Onze referentie

Bijlage: Besluiten en actiepuntenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Datum**
16 juli 2021**Onze referentie**

Besluit:

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	

Actiepuntenlijst:

Nr.	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-06-01	DMO zal Thales vragen meer informatie te verschaffen over de mogelijkheid van het plaatsen van een radome. → 1 ^e helft van september levert Thales de informatie op	DMO
2	2021-06-21	DMO zal vraag uitzetten bij TNO voor tussentijdse metingen van het absolute geluid van de radar in het belang van de besluitvorming uitbreiden zendtijd.	DMO
3	2021-07-14	Concretiseren stappenplan t.a.v. uitbreiden gebruikstijden radar Wier. Na concretisering wordt het stappenplan voorgelegd aan de stuurgroep ter besluitvorming	DGB, CDS, CLSK, DMO
4	2021-07-14	Belevingsonderzoek omgeving Wier	DGB, DMO, DCo

Bijlage: Stappenplan uitbreiden gebruikstijden (agendapunt 3c)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Ter besluitvorming.

Datum
16 juli 2021

Onze referentie

Voorde bewaking van het luchtruim is het noodzakelijk om de radar in gebruik te nemen. Onderstaand is aangegeven in welke stappen dit kan, aan welke "eisen" (door ons zelf aan onszelf opgelegd) er voldaan moet worden en wat er gedaan moet worden om invulling te geven aan die "eis". Het is aan de stuurgroep dit te bekrachtigen.

Uitbreiden 08:00 – 19:00 uur, alleen werkdagen

- Eis overleg met kerngroep (uitgevoerd)
- Eis bewonersbrief
- Eis communicatie gemeente (vorm? → ook separate brief of bellen?)
- Eis update website

Uitwerking:

- Eerste concept bewonersbrief week 27
- Intern review ronde week 28
- Voorleggen Stas eind week 28
- Versturen week 29
- Communicatie met gemeente (brief of telefonisch contact met wethouder?)

Uitbreiden 19:00 – 23:00 + 07:00-23:00, ook in weekend

- Eis aantoonbaar voldoen aan geluidsnorm met nieuwe meting + enige reductie geluid t.o.v. begin 2021
- Eis bewonersbrief
- Eis overleg met kerngroep
- Eis communicatie gemeente, lijkt mij ook (brief of telefonisch contact met wethouder)
- Eis update website
- Rust op aspect geluid in gemeente(raad), college en/of media

Uitwerking:

- Thales olie vervangen week 28 (14 juli)
- TNO en FUMO metingen doen week 29 (afhankelijk van weersomstandigheden)
- Rapportage TNO en FUMO week 31 – week 32
- Opstellen en review bewonersbrief week 30
- Zodra rapportage gereed resultaten verwerken in brief week 32
- Voorleggen Stas week 33
- Versturen bewonersbrief week 33 – week 34

Uitbreiden 23:00 – 07:00 uur (24/7 gebruik)

- Meer zicht op haalbaarheid radome (als we 24/7 gaan uitbreiden, moet je iets kunnen zeggen over perspectief geluidsreducties)
- Duidelijkheid over geluidsniveau in NM.
- Eis aantoonbaar voldoen aan geluidsnorm met nieuwe meting
- Gesprek over beleving (ten minste gestart, afhankelijk van uitkomst bespreking opties met kerngroep)
- Eis bewonersbrief
- Eis overleg met kerngroep
- Communicatie met gemeente

- Eis update website
- Rust op aspect geluid in gemeente(raad), college en/of media

Uitwerking:

- Thales komt begin september met de resultaten of een radome radar-technisch kan (niet teveel verstoord), nadere details over de bouwtechnische consequenties en een verdere detaillering van de geschatte kosten.
- Op basis hiervan het verdere traject bepalen. Tbc.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 juli 2021

Onze referentie

Bijlage: Planning & Stand van zaken (maandag 12 juli)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Planning SMART-L****Datum**
16 juli 2021**Onze referentie**

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen. Bij deze mijlpalen is er bepaald wie er intern betrokken zijn bij de besluitvorming en uitvoering van deze acties. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatie proces.

Wanneer	Wat	Intern betrokken	Opmerkingen
WK 24 (17 juni) (gereed)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties (<i>Motie Van Helvert</i>) Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	DGB, CLSK, (RVB), DMO communicatie	Rapport is door TNO opgeleverd. Rapport nog publiceren op de website. Planning WK 28. www.defensie.nl/radarstations
WK 28-30	Oplevering TNO rapport onderzoek (<i>Motie Belhaj</i>)	DGB	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waadhoeke
WK 28-29	Oplevering stap 2 van onderzoek alternatieve locaties (initieel onderzoek RVB) (<i>Motie Van Helvert</i>)	DGB, DMO, DMO communicatie	Publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 27 (5 juli) gereed	Bredere digitale bewonersbijeenkomst Wier (gemeente Waadhoeke)	DGB, DMO, DMO communicatie	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
WK 27 (7juli)	Bewonersbrief Herwijnen	DMO Communicatie	Wk 27 bij repro KHK aangeboden. Verzending vindt plaats in WK 28. Betrekking op toelichting stavaza (<i>Motie van Helvert</i>)
WK 27-29	Bewonersbrief Wier (<i>uitbreiden zendtijden</i>)	DGB, DMO, communicatie	Voorlopig tijdspad: concept eind WK 27. WK 28 intern afstemmen. WK 29 versturen naar Wier & omgeving
WK 29 (n.n.t.b.)	Geluidsmetingen MPR Nieuw Milligen	Extern (Peutz)	Uitvoering door firma Peutz onder voorwaarde dat de weersomstandigheden goed zijn. Planning was WK 28, 13 juli, echter i.v.m. ziekte aan de kant van Peutz wordt een nieuwe afspraak gemaakt voor WK 29
WK 28 (14 juli)	Besluit uitbreiden zendtijden	Stuurgroep, DMO communicatie, DCO, DGB	Helder maken welke acties we uitzetten i.r.t. uitbreiden zendtijden. Toevoegen aan stavaza. Zie

			agendapunt 3c.	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
WK 28 (14 juli)	Terug wisselen olie	DMO (Thales)	i.v.m. het tegenvallende resultaat wordt de olie terug gewisseld naar het origineel. Aansluitend zijn er geluidsmetingen door TNO & FUMO. Als de rapportages bekend zijn zal er een bewonersbrief Wier op volgen	Datum 18 juli 2021 Onze referentie
WK 28	Opleveren stap 3 onderzoek alternatieve locaties (TNO berekeningen) (<i>Motie Van Helvert</i>)			
WK 29	Uitvoeren aanvullende geluidsmetingen Wier (aansluitend op terugdraaien olie)	DMO (TNO/FUMO)	Rapportage beschikbaar planning wk 31-32.	
WK 30	Levering prototype aanpassing blowers binnenzijde van de antenne	DMO (Thales)	Na toepassing effect meten	
WK 30	Opleveren stap 4 alternatieve locaties (CLSK operationele beoordeling) (<i>Motie Van Helvert</i>)			
WK 31	Oplevering stap 5 (RVB nadere beschouwing resterende locaties) (<i>Motie Van Helvert</i>)			
WK 32	Oplevering stap 6 van onderzoek alternatieve locaties (TNO toetsing ICNIRP) (<i>Motie Van Helvert</i>)			
WK 32	Communiceren resultaten geluidsmetingen Wier (<i>uitbreiden zendtijden</i>)		Bewonersbrief met resultaten geluid én uitbreiden gebruik radar naar 07:00 – 23:00 ook in weekenden.	
WK 36 (6 sept)	Antwoord Thales op technische en bouwkundige haalbaarheid radome	DMO (Thales)	Op 6 sept zal Thales een terugkoppeling geven op de radartechnische haalbaarheid van en radome, alsook de bouwkundige haalbaarheid en een nadere duiding van de kosten.	

WK 36	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties	DGB, DMO communicatie	De vertraging in planning is veroorzaakt door vertraging in stap 1 TNO onderzoek i.h.k.v. motie Van Helvert. Dit is in de stuurgroep van 22 juni gecommuniceerd	DIR PROJECTEN PROJN/STGP Datum 16 juli 2021 Onze referentie
	Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B		Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe	
WK 36	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie			
Oktober 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake <i>Motie Van Helvert c.s.</i>		In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.	
	Besluit over 2 ^e locatie SMART-L			

Stand van zaken (toelichting planning)

1. RADAR NOORD/ WIER

Geluid radar Wier

Maatregelen testen

Bij de laatste metingen werd de norm voor de nacht met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten (planning geluidsmeting door Firma de Haan eind juli). Voor tussentijdse metingen is de opdracht uitgezet bij FUMO (bepalen tonaliteit) en TNO (bepalen absolute geluidsbelasting). Het is de bedoeling dat na elke maatregel wordt gemeten om zo een goede indicatie te houden waar we staan i.r.t. geluid.

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- Het aanpassen van het toerental van de radarantenne (positief effect van circa 1-2 dB(A), nader onderzoek i.r.t. performance en SAT. Dit wordt voorlopig niet verder opgepakt i.v.m. de verwachte negatieve uitwerking op de radar *performance*).
- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit blijkt een negatief effect te hebben. Er is ook een lichte toename van de geluidshinderklachten. De olie wordt 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen blowers aan de binnenzijde van de antenne → prototype

aanpassing opgevraagd bij leverancier TIG. Verwachting levering eind juli. Daarna effect meten en afhankelijk van uitkomst maatregelen doorvoeren.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 juli 2021

Onze referentie

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales is berekeningen aan het maken en testen aan het uitvoeren op de effecten van een radome op de performance van de radar (specifiek op RF-gedrag). Tevens doet Thales onderzoek naar de bouwkundige consequenties en de aanvullende kosten. Op 6 september komt Thales met de resultaten en kan ook een advies over het toepassen van een radome worden gegeven.

Tonaal geluid

Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe, gaat IL&T, als vergunningverlener, ervan uit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Er is op 7 juni tonaliteit vastgesteld door de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) op 250 en 500 Hz. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Bij de frequentie die veroorzaakt wordt door de blowers, 1600 Hz, is geen tonaliteit vastgesteld. FUMO heeft de rapportage opgeleverd. De focus van het geluid reducerende maatregelen komt nu dus te liggen bij 250 en 500 Hz (motoren aandrijving).

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan zal naar andere maatregelen gekeken moeten worden (afscherming middels bijvoorbeeld een radome).

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. De firma Peutz zou op 13 juli de geluidsmeting uitvoeren, maar i.v.m. ziekte aan de kant van firma Peutz wordt er een nieuwe afspraak gepland (onder voorwaarde dat de weersomstandigheden goed zijn). Verwachting is WK 29, n.n.t.b.

Straling

Op 5 juli werd het Dekra rapport toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Voor hen is de vertaalslag van het technische aspect van belang: "wat betekent dit nou voor ons?" Daarnaast worden vragen gesteld over cumulatieve straling. Tijdens deze onlinebijeenkomst waren er vragen die middels een samenvattende brief aan de bewoners van Wier en omgeving zullen worden aangeboden in de loop van de zomer.

Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 juli 2021

Onze referentie

Uitbreiden zendtijden

De radar draait doordeweeks van 8:00 – 19:00. Binnen deze tijden zendt de radar van 9:00 – 11:00 en 13:00 – 15:00. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen mb.t. geluid. In overeenstemming met IL&T kan de radar in de nacht aangezet worden bij incidenten. Voor de dag en avond periode wordt er gekeken naar de criteria om de zendtijden uit te breiden.

Zie bijlage behorende bij agendapunt 3c ter besluitvorming.

Communicatie

Er is doorlopend contact met de gemeente Waadhoeke en de werkgroep in Wier om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en eventuele project- of communicatieactiviteiten af te stemmen. Dit contact verloopt goed.

Communicatie activiteiten zijn verwerkt in planning en worden al uitvoerende toegevoegd/aangepast.

2. RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s.

In de Kamerbrief "antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA)" is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in het onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging.

In het vorige verslag kwam aanbod dat er gewacht werd op het adressenbestand van Herwijnen van gemeente West Betuwe. Inmiddels is dit bestand ontvangen en is de brief per 7 juli, WK 27, aangeboden voor verzending.

Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten na de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

(Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie

betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

Hier werkt het DGB momenteel aan. Daarbij worden ook de resultaten van de onderzoeken die voortkomen uit de moties betrokken. De uitkomst van die onderzoeken heeft namelijk ook impact op de politiek/bestuurlijke situatie. DGB heeft al wel stappen gezet om het raamwerk te schetsen en de algemeen bestuurlijke zaken erin op te nemen. Zodra de andere onderzoeken gereed zijn, kan deze notitie ook worden afgerond. DGB schat dat de doorlooptijd hiervan max 2 weken is, incl. afstemming op directeursniveau.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 juli 2021

Onze referentie

Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vergevorderd maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Het definitieve rapport van DEKRA is beschikbaar gesteld in week 24 gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations. Een definitief resultaat op het TNO (Thales) onderzoek wordt verwacht eind augustus verwacht. Verwachting voor het delen van het rapport met de Tweede Kamer is bijgesteld naar week 33/34. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. RVB heeft stap 2 uitgevoerd waarin het zoekgebied nader is verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 wordt in wk 29 verwacht. In stap 3 is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn aan TNO aangeboden om deze door te rekenen. De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

3. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (infill) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de LA m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

4. Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

Zie voor het volledige overzicht op de volgende pagina. Nadat er maatregelen genomen zijn t.a.v. geluid is er geen significant aantal klachten binnengekomen via het contactformulier.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 juli 2021

Onze referentie

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 juli 2021

Onze referentie

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	5	4	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	3	4		11	5	6	11
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	9			10	10		10
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	83	8	6	108	94	14	108

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na de bijeenkomst van 5 juli. Een duidelijke communicatielijns zullen we hier i.s.m. met DCo en DGB nog voor vaststellen. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met 5.1.2.e

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van 5.1.2.e. Een rapportage door AT is ondertussen ontvangen.

Agenda

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 20 juli 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

[redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted] (voorzitter)
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted] ; Rijksvastgoedbedrijf (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (verslag)

Kopie aan [redacted] [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

19 juli 2021

Bijlagen:
 Besluiten en actiepuntenlijst
 Stappenplan uitbreiden
 gebruikstijden
 Planning
 Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
 - a.
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
 - a. Tekstueel
 - b.
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Terugkoppeling gesprek Stas over o.a. stappenplan uitbreiden gebruikstijden
 - b. Bewonersbrief Herwijnen
 - c. Wob-verzoek
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor **dinsdag 27 juli 2021**.
5. Rondvraag en sluiting

a. Rondvraag

b. Eerstvolgend overleg is dinsdag 27 juli om 08:00 uur via MS Teams.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 juli 2021

Onze referentie

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Besluit:

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	Datum i 2021 Onze referentie

Actiepuntenlijst:

Nr.	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-06-01	DMO zal Thales vragen meer informatie te verschaffen over de mogelijkheid van het plaatsen van een radome. → 1 ^e helft van september levert Thales de informatie op	DMO
2	2021-06-21	DMO zal vraag uitzetten bij TNO voor tussentijdse metingen van het absolute geluid van de radar in het belang van de besluitvorming uitbreiden zendtijd.	DMO
3	2021-07-14	Concretiseren stappenplan t.a.v. uitbreiden gebruikstijden radar Wier. Na concretisering wordt het stappenplan voorgelegd aan de stuurgroep ter besluitvorming	DGB, CDS, CLSK, DMO
4	2021-07-14	Belevingsonderzoek omgeving Wier	DGB, DMO, DCo

Bijlage: Planning & Stand van zaken (maandag 19 juli)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Planning SMART-L****Datum**
19 juli 2021**Onze referentie**

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen. Bij deze mijlpalen is er bepaald wie er intern betrokken zijn bij de besluitvorming en uitvoering van deze acties. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Wanneer	Wat	Intern betrokken	Opmerkingen
WK 24 (17 juni) (gereed)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties (<i>Motie Van Helvert</i>) Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	DGB, CLSK, (RVB), DMO communicatie	Rapport is door TNO opgeleverd. Rapport nog publiceren op de website. Planning WK 28. www.defensie.nl/radarstations
WK 28-30	Oplevering TNO rapport onderzoek (<i>Motie Belhaj</i>)	DGB	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waadhoeke
WK 28-29	Oplevering stap 2 van onderzoek alternatieve locaties (initieel onderzoek RVB) (<i>Motie Van Helvert</i>)	DGB, DMO, DMO communicatie	Publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 27 (5 juli) gereed	Bredere digitale bewonersbijeenkomst Wier (gemeente Waadhoeke)	DGB, DMO, DMO communicatie	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
WK 27 (7juli)	Bewonersbrief Herwijnen	DMO Communicatie	WK 27 bij repro KHK aangeboden. Verzending vindt plaats in WK 28. (afgerond) Betrekking op toelichting stavaza (<i>Motie van Helvert</i>)
WK 27-29	Bewonersbrief Wier (<i>uitbreiden zendtijden</i>)	DGB, DMO, communicatie	Voorlopig tijdspad: concept eind WK 27. WK 28 intern afstemmen. WK 29 versturen naar Wier & omgeving
WK 30 (waarschijnlijk 27/07 of 28/07)	Geluidsmetingen MPR Nieuw Milligen	Extern (Peutz)	Uitvoering door firma Peutz onder voorwaarde dat de weersomstandigheden goed zijn. Planning was WK 28, 13 juli, echter i.v.m. ziekte aan de kant van Peutz wordt een nieuwe afspraak gemaakt voor WK 29
WK 28 (14 juli)	Besluit uitbreiden zendtijden	Stuurgroep, DMO communicatie,	Helder maken welke acties we uitzetten i.r.t. uitbreiden

		DCO, DGB	zendtijden. Toevoegen aan stavaza.	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
				Datum 19 juli 2021
WK 28 (14 juli)	Terug wisselen olie	DMO (Thales)	i.v.m. het tegenvallende resultaat wordt de olie terug gewisseld naar het origineel. Aansluitend zijn er geluidsmetingen door TNO & FUMO. Als de rapportages bekend zijn zal er een bewonersbrief Wier op volgen	Onze referentie
WK 28	Opleveren stap 3 onderzoek alternatieve locaties (TNO berekeningen) (Motie Van Helvert)			
WK 29	Uitvoeren aanvullende geluidsmetingen Wier (aansluitend op terugdraaien olie)	DMO (TNO/FUMO)	Rapportage beschikbaar planning WK 31-32.	
WK 30	Levering prototype aanpassing blowers binnenzijde van de antenne	DMO (Thales)	Na toepassing effect meten	
WK 30	Opleveren stap 4 alternatieve locaties (CLSK operationele beoordeling) (Motie Van Helvert)			
WK 31	Oplevering stap 5 (RVB nadere beschouwing resterende locaties) (Motie Van Helvert)			
WK 32	Oplevering stap 6 van onderzoek alternatieve locaties (TNO toetsing ICNIRP) (Motie Van Helvert)			
WK 32	Communiceren resultaten geluidsmetingen Wier (uitbreiden zendtijden)		Bewonersbrief met resultaten geluid én uitbreiden gebruik radar naar 07:00 – 23:00 ook in weekenden.	
WK 36 (6 sept)	Antwoord Thales op technische en bouwkundige haalbaarheid radome	DMO (Thales)	Op 6 sept zal Thales een terugkoppeling geven op de radar technische haalbaarheid van en radome, alsook de bouwkundige haalbaarheid en een nadere	

			duiding van de kosten	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
WK 36	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking/ plan B	DGB, DMO communicatie	De vertraging in planning is veroorzaakt door vertraging in stap 1 TNO onderzoek i.h.k.v. motie Van Helvert. Dit is in de stuurgroep van 22 juni gecommuniceerd Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe	Datum 19 juli 2021 Onze referentie
WK 36	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie			
Oktober 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake <i>Motie Van Helvert c.s.</i> Besluit over 2 ^e locatie SMART-L		In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.	

Stand van zaken (toelichting planning)

1. RADAR NOORD/ WIER

Geluid radar Wier

Maatregelen testen

Bij de laatste metingen werd de norm voor de nacht met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden (1+1<2). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten (planning geluidsmeting door Firma de Haan eind juli). Voor tussentijdse metingen is de opdracht uitgezet bij FUMO (bepalen tonaliteit) en TNO (bepalen absolute geluidsbelasting). Het is de bedoeling dat na elke maatregel wordt gemeten om zo een goede indicatie te houden waar we staan i.r.t. geluid.

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit blijkt een negatief effect te hebben. Er is ook een lichte toename van de geluidshinderklachten. De olie wordt 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen blowers aan de binnenzijde van de antenne → prototype

aanpassing opgevraagd bij leverancier TIG. Verwachting levering eind juli. Daarna effect meten en afhankelijk van uitkomst maatregelen doorvoeren.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 juli 2021

Onze referentie

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales is berekeningen aan het maken en testen aan het uitvoeren op de effecten van een radome op de performance van de radar (specifiek op RF-gedrag). Tevens doet Thales onderzoek naar de bouwkundige consequenties en de aanvullende kosten. Op 6 september komt Thales met de resultaten en kan ook een advies over het toepassen van een radome worden gegeven.

Tonaal geluid

Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe, gaat IL&T, als vergunningverlener, ervan uit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Er is op 7 juni tonaliteit vastgesteld door de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) op 250 en 500 Hz. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Bij de frequentie die veroorzaakt wordt door de blowers, 1600 Hz, is geen tonaliteit vastgesteld. FUMO heeft de rapportage opgeleverd. De focus van het geluid reducerende maatregelen komt nu dus te liggen bij 250 en 500 Hz (motoren aandrijving).

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan zal naar andere maatregelen gekeken moeten worden (afscherming middels bijvoorbeeld een radome).

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. De firma Peutz zou op 13 juli de geluidsmeting uitvoeren, maar i.v.m. ziekte aan de kant van firma Peutz wordt er een nieuwe afspraak gepland (onder voorwaarde dat de weersomstandigheden goed zijn). **Firma Peutz zal, mits de weersomstandigheden het toelaten, in week 30 dinsdag/woensdag geluidsmetingen doen.**

Straling

Op 5 juli werd het Dekra rapport toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Voor hen is de vertaalslag van het technische aspect van belang: "wat betekend dit nou voor ons?" Daarnaast worden vragen gesteld over cumulatieve straling. Tijdens deze onlinebijeenkomst waren er vragen die middels een samenvattende brief aan de bewoners van Wier en omgeving zullen worden aangeboden in de loop van de zomer.

Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 juli 2021

Onze referentie

Uitbreiden zendtijden

De radar draait doordeweeks van 8:00 – 19:00. Binnen deze tijden zendt de radar van 9:00 – 11:00 en 13:00 – 15:00. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met IL&T kan de radar in de nacht aangezet worden bij incidenten. Voor de dag en avond periode wordt er gekeken naar de criteria om de zendtijden uit te breiden.

2. RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s.

In de Kamerbrief “antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA)” is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in het onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging.

De bewoners van Herwijnen hebben in WK 28 een bewonersbrief ontvangen waarin de stavaza m.b.t. de eventuele plaatsing van de 2^e Smart-L radar. Hier zijn op vrijdag 16/7 en zaterdag 17/0 14 mailtjes over binnen gekomen. De strekking van deze reacties betreft “geen radar in Herwijnen”.

Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten na de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

(Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

5.1.2.i Hier werkt het DGB momenteel aan. Daarbij worden ook de resultaten van de onderzoeken die voortkomen uit de moties betrokken. De uitkomst van die onderzoeken heeft namelijk ook impact op de politiek/bestuurlijke situatie. DGB heeft al wel stappen gezet om het raamwerk te schetsen en de algemeen bestuurlijke zaken erin op te nemen. Zodra de andere onderzoeken gereed zijn, kan deze notitie ook worden afgerond. DGB schat dat de doorlooptijd hiervan max 2 weken is, incl. afstemming op directeursniveau.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 juli 2021

Onze referentie

Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vereenvoudigd maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Het definitieve rapport van DEKRA is beschikbaar gesteld in week 24 gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations. Een definitief resultaat op het TNO (Thales) onderzoek wordt verwacht eind augustus verwacht. Verwachting voor het delen van het rapport met de Tweede Kamer is bijgesteld naar week 33/34. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. RVB heeft stap 2 uitgevoerd waarin het zoekgebied nader is verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 wordt in WK 29 verwacht. In stap 3 is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn aan TNO aangeboden om deze door te rekenen. **Deeluitkomst van stap 1 is inmiddels op de website geplaatst.** De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

3. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

19 juli 2021

Onze referentie

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de LA m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

4. Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

Zie voor het volledige overzicht op de volgende pagina. Nadat er maatregelen genomen zijn t.a.v. geluid is er geen significant aantal klachten binnengekomen via het contactformulier.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 juli 2021

Onze referentie

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	5	4	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	3	4		11	5	6	11
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	9			10	10		10
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	83	8	6	108	94	14	108

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na de bijeenkomst van 5 juli. Een duidelijke communicatielijns zullen we hier i.s.m. met DCo en DGB nog voor vaststellen. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met een 5.1.2.e

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van 5.1.2.e. Een rapportage door AT is ondertussen ontvangen.

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 20 juli 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden
 (afwezig)
 vervanger (voorzitter)
 (afwezig)
 vervanger
 (afwezig)
 vervanger (afwezig)
 vervanger
 (afwezig)
 (afwezig)
 vervanger
 ; Rijksvastgoedbedrijf (afwezig)
 vervanger
 (afwezig)
 vervanger
 (verslag)

Kopie aan

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M
 @mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

23 juli 2021

Bijlagen
 Besluiten en actiepuntenlijst
 Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
 - a. zal de vergadering eerder beëindigen i.v.m. een volgende afspraak.
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
 - a. Verslag is tekstueel ongewijzigd vastgelegd.
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Terugkoppeling gesprek Stas over o.a. stappenplan uitbreiden gebruikstijden

Tijdens het gesprek met de StaS kwam een onderliggende vraag naar voren: kunnen wij aantonen dat de achtergrondstraling in Herwijnen niet significant hoger is dan elders in het land? Dat is lastig te duiden omdat het afhankelijk is van het aantal bronnen, en niet perse een verschil tussen een dorp en een stad. TNO gaat aan de slag met een memo om inzichtelijk te maken of de achtergrondstraling in Herwijnen significant hoger is dan elders in het land. Communicatie zou deze kunnen verwerken in een *infographic*.

Er was vanuit de StaS weinig commentaar op de bewonersbrief

Wier.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 juli 2021

Onze referentie

Het gesprek tussen StaS, DGB, DMO, DPLAN en CLSK op donderdag 15 juli had als doel om tot een besluit komen over het uitbreiden van de zend-/gebruikstijden. De uitkomst was dat het stappenplan, zoals in het vorige verslag opgenomen, m.u.v. het behalen van een geluidsreductie, overgenomen kon worden mits dit in lijn was met de toezeggingen die aan de gemeente en de wethouder van Waadhoeke zijn gedaan. Maandag 19 juli bleek dat er toegezegd is de gebruikstijden uit te breiden als wij aantonen dat we aan de norm voldoen en een geluidsreductie hebben doorgevoerd. Belangrijk voor de StaS is om de wethouder en de gemeente mee te blijven nemen in dit proces om zo snel mogelijk de radar 24/7 operationeel te maken. **Besluit:** het stappenplan uitbreiden zend-/gebruikstijden, zoals in het vorige verslag opgenomen, zal worden uitgevoerd.

b. Bewonersbrief Herwijnen

N.a.v. de bewonersbrief Herwijnen lijkt er een collectieve actie opgezet te zijn vanuit de regio waarin een standaard reactie op de brief over meerdere dagen wordt verstuurd. De strekking van deze reactie is 'geen radar in Herwijnen'. Onduidelijk is wat de follow-up vanuit Defensie zal zijn aangezien er gewerkt wordt aan de moties van de Tweede Kamer die kijken naar alternatieve locaties.

c. Wob-verzoek

De wob-functionarissen zijn nu bezig met het afronden van de beslisnota. Zij hebben toegezegd de beslisnota deze week naar de StaS te sturen voor besluitvorming. Nadert afronding.

4. Vervolg komende periode

5. Rondvraag en sluiting

a. Rondvraag

→ vraag aan over opvolger : wordt er een pas een opvolger aangewezen als Defensie besluit, op basis van de resultaten van de lopende onderzoeken om de radar toch in Herwijnen te plaatsen?

→ t.a.v. Wier hebben we een goed beeld van wat we niet gaan doen. Maar wat gaan we wel doen?

: Geluidsmetingen vinden waarschijnlijk deze week plaats, mits de weersomstandigheden gunstig zijn. Anders worden deze metingen van TNO en FUMO naar volgende week getild.

: Vanuit DMO gaan we een verwachting opstellen, hoe onzeker het ook is. **ACTIE**

: Morgen, woensdag 21 juli, komt er een uitzending over de radar in Wier van 1Vandaag om 18:15.

→ (TNO) kan vanwege privé omstandigheden vertraging oplopen met de oplevering van

rapportages e.d. Hebben wij zicht op een overname of in hoeverre de vertraging loopt in de komende weken? **ACTIE** DMO zal vraag uitzetten bij TNO voor een beter inzicht in de vertraging.

b. Sluiting

I.v.m. grote afwezigheid door zomerverlof vervalt het overleg van 27 juli. Eerstvolgend overleg is dinsdag 3 augustus om 8:00 via MS Teams.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 juli 2021

Onze referentie

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Besluit:

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	Datum i 2021 Onze referentie
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep

Actiepuntenlijst:

Nr.	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-06-01	DMO zal Thales vragen meer informatie te verschaffen over de mogelijkheid van het plaatsen van een radome. → 1 ^e helft van september levert Thales de informatie op	DMO
2	2021-06-21	DMO zal vraag uitzetten bij TNO voor tussentijdse metingen van het absolute geluid van de radar in het belang van de besluitvorming uitbreiden zendtijd.	DMO
3	2021-07-14	Concretiseren stappenplan t.a.v. uitbreiden gebruikstijden radar Wier. Na concretisering wordt het stappenplan voorgelegd aan de stuurgroep ter besluitvorming	DGB, CDS, CLSK, DMO Afgesloten
4	2021-07-14	Belevingsonderzoek omgeving Wier	DGB, DMO, DCo
5			
6			

Bijlage: Planning & Stand van zaken (maandag 19 juli)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Planning SMART-L****Datum**
23 juli 2021**Onze referentie**

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen. Bij deze mijlpalen is er bepaald wie er intern betrokken zijn bij de besluitvorming en uitvoering van deze acties. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Wanneer	Wat	Intern betrokken	Opmerkingen
WK 24 (17 juni) (gereed)	Oplevering stap 1 van onderzoek alternatieve locaties (<i>Motie Van Helvert</i>) Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	DGB, CLSK, (RVB), DMO communicatie	Rapport is door TNO opgeleverd. Rapport nog publiceren op de website. Planning WK 28. www.defensie.nl/radarstations
WK 28-30	Oplevering TNO-rapport onderzoek (<i>Motie Belhaj</i>)	DGB	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waadhoeke
WK 28-29	Oplevering stap 2 van onderzoek alternatieve locaties (initieel onderzoek RVB) (<i>Motie Van Helvert</i>)	DGB, DMO, DMO communicatie	Publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 27 (5 juli) gereed	Bredere digitale bewonersbijeenkomst Wier (gemeente Waadhoeke)	DGB, DMO, DMO communicatie	Bespreken en toelichten stralingsrapport Dekra, inclusief stand van zaken geluid en uitbreiden gebruikstijden.
WK 27 (7juli)	Bewonersbrief Herwijnen	DMO Communicatie	WK 27 bij repro KHK aangeboden. Verzending vindt plaats in WK 28. (afgerond) Betrekking op toelichting stavaza (<i>Motie van Helvert</i>)
WK 27-29	Bewonersbrief Wier (<i>uitbreiden zend-/gebruikstijden</i>)	DGB, DMO, communicatie	Voorlopig tijdspad: concept eind WK 27. WK 28 intern afstemmen. WK 29 versturen naar Wier & omgeving
WK 30 (waarschijnlijk 27/07 of 28/07)	Geluidsmetingen MPR Nieuw Milligen	Extern (Peutz)	Uitvoering door firma Peutz onder voorwaarde dat de weersomstandigheden goed zijn. Planning was WK 28, 13 juli, echter i.v.m. ziekte aan de kant van Peutz wordt een nieuwe afspraak gemaakt voor WK 29
WK 28 (14 juli)	Besluit uitbreiden zend-/gebruikstijden	Stuurgroep, DMO communicatie,	Helder maken welke acties we uitzetten i.r.t. uitbreiden

		DCO, DGB	zendtijden. Toevoegen aan stavaza.	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
				Datum 23 juli 2021
WK 28 (14 juli)	Terug wisselen olie	DMO (Thales)	i.v.m. het tegenvallende resultaat wordt de olie terug gewisseld naar het origineel. Aansluitend zijn er geluidsmetingen door TNO & FUMO. Als de rapportages bekend zijn zal er een bewonersbrief Wier op volgen	Onze referentie
WK 28	Opleveren stap 3 onderzoek alternatieve locaties (TNO-berekeningen) (Motie Van Helvert)			
WK 29	Uitvoeren aanvullende geluidsmetingen Wier (aansluitend op terugdraaien olie)	DMO (TNO/FUMO)	Rapportage beschikbaar planning WK 31-32.	
WK 30	Levering prototype aanpassing blowers binnenzijde van de antenne	DMO (Thales)	Na toepassing effect meten	
WK 30	Opleveren stap 4 alternatieve locaties (CLSK operationele beoordeling) (Motie Van Helvert)			
WK 31	Oplevering stap 5 (RVB nadere beschouwing resterende locaties) (Motie Van Helvert)			
WK 32	Oplevering stap 6 van onderzoek alternatieve locaties (TNO toetsing ICNIRP) (Motie Van Helvert)			
WK 32	Communiceren resultaten geluidsmetingen Wier (uitbreiden gebruikstijden)		Bewonersbrief met resultaten geluid én uitbreiden gebruik radar naar 07:00 – 23:00 ook in weekenden.	
WK 36 (6 Sept.)	Antwoord Thales op technische en bouwkundige haalbaarheid radome	DMO (Thales)	Op 6 sept zal Thales een terugkoppeling geven op de radar technische haalbaarheid van en radome, alsook de bouwkundige haalbaarheid en een nadere	

			duiding van de kosten	DIR PROJECTEN PROJN/STGP
WK 36	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking/plan B	DGB, DMO communicatie	De vertraging in planning is veroorzaakt door vertraging in stap 1 TNO-onderzoek i.h.k.v. motie Van Helvert. Dit is in de stuurgroep van 22 juni gecommuniceerd Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe	Datum 23 juli 2021 Onze referentie
WK 36	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie			
Oktober 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en analyses inzake <i>Motie Van Helvert c.s.</i> Besluit over 2 ^e locatie SMART-L		In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader ingegaan op de uitvoering van de motie Van Helvert c.s.	

Stand van zaken (toelichting planning)

1. RADAR NOORD/ WIER

Geluid radar Wier

Maatregelen testen

Bij de laatste metingen werd de norm voor de nacht met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden (1+1<2). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten (planning geluidsmeting door Firma de Haan eind juli). Voor tussentijdse metingen is de opdracht uitgezet bij FUMO (bepalen tonaliteit) en TNO (bepalen absolute geluidsbelasting). Het is de bedoeling dat na elke maatregel wordt gemeten om zo een goede indicatie te houden waar we staan i.r.t. geluid.

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit blijkt een negatief effect te hebben. Er is ook een lichte toename van de geluidshinderklachten. De olie wordt 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen blowers aan de binnenzijde van de antenne → prototype

aanpassing opgevraagd bij leverancier TIG. Verwachting levering eind juli. Daarna effect meten en afhankelijk van uitkomst maatregelen doorvoeren.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 juli 2021

Onze referentie

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales is berekeningen aan het maken en testen aan het uitvoeren op de effecten van een radome op de performance van de radar (specifiek op RF-gedrag). Tevens doet Thales onderzoek naar de bouwkundige consequenties en de aanvullende kosten. Op 6 september komt Thales met de resultaten en kan ook een advies over het toepassen van een radome worden gegeven.

Tonaal geluid

Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe, gaat IL&T, als vergunningverlener, ervan uit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Er is op 7 juni tonaliteit vastgesteld door de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) op 250 en 500 Hz. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Bij de frequentie die veroorzaakt wordt door de blowers, 1600 Hz, is geen tonaliteit vastgesteld. FUMO heeft de rapportage opgeleverd. De focus van het geluid reducerende maatregelen komt nu dus te liggen bij 250 en 500 Hz (motoren aandrijving).

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan zal naar andere maatregelen gekeken moeten worden (afscherming middels bijvoorbeeld een radome).

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. De firma Peutz zou op 13 juli de geluidsmeting uitvoeren, maar i.v.m. ziekte aan de kant van firma Peutz wordt er een nieuwe afspraak gepland (onder voorwaarde dat de weersomstandigheden goed zijn). **Firma Peutz zal, mits de weersomstandigheden het toelaten, in week 30 dinsdag/woensdag geluidsmetingen doen.**

Straling

Op 5 juli werd het Dekra rapport toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Voor hen is de vertaalslag van het technische aspect van belang: "wat betekend dit nou voor ons?" Daarnaast worden vragen gesteld over cumulatieve straling. Tijdens deze onlinebijeenkomst waren er vragen die middels een samenvattende brief aan de bewoners van Wier en omgeving zullen worden aangeboden in de loop van de zomer.

Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 juli 2021

Onze referentie

Uitbreiden zendtijden

De radar draait doordeweeks van 8:00 – 19:00. Binnen deze tijden zendt de radar van 9:00 – 11:00 en 13:00 – 15:00. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met IL&T kan de radar in de nacht aangezet worden bij incidenten. Voor de dag en avond periode wordt er gekeken naar de criteria om de zendtijden uit te breiden.

2. RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s.

In de Kamerbrief “antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA)” is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in het onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging.

De bewoners van Herwijnen hebben in WK 28 een bewonersbrief ontvangen waarin de stavaza m.b.t. de eventuele plaatsing van de 2^e Smart-L radar. Hier zijn op vrijdag 16/7 en zaterdag 17/0 14 mailtjes over binnen gekomen. De strekking van deze reacties betreft “geen radar in Herwijnen”.

Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten na de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

(Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

5.1.2.i Hier werkt het DGB momenteel aan. Daarbij worden ook de resultaten van de onderzoeken die voortkomen uit de moties betrokken. De uitkomst van die onderzoeken heeft namelijk ook impact op de politiek/bestuurlijke situatie. DGB heeft al wel stappen gezet om het raamwerk te schetsen en de algemeen bestuurlijke zaken erin op te nemen. Zodra de andere onderzoeken gereed zijn, kan deze notitie ook worden afgerond. DGB schat dat de doorlooptijd hiervan max 2 weken is, incl. afstemming op directeursniveau.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 juli 2021

Onze referentie

Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vereenvoudigd maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Het definitieve rapport van DEKRA is beschikbaar gesteld in week 24 gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations. Een definitief resultaat op het TNO (Thales) onderzoek wordt verwacht eind augustus verwacht. Verwachting voor het delen van het rapport met de Tweede Kamer is bijgesteld naar week 33/34. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. RVB heeft stap 2 uitgevoerd waarin het zoekgebied nader is verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 wordt in WK 29 verwacht. In stap 3 is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn aan TNO aangeboden om deze door te rekenen. **Deeluitkomst van stap 1 is inmiddels op de website geplaatst.** De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

3. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

23 juli 2021

Onze referentie

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de LA m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

4. Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

Zie voor het volledige overzicht op de volgende pagina. Nadat er maatregelen genomen zijn t.a.v. geluid is er geen significant aantal klachten binnengekomen via het contactformulier.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 juli 2021

Onze referentie

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nnb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	5	4	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	3	4		11	5	6	11
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	9			10	10		10
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	83	8	6	108	94	14	108

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na de bijeenkomst van 5 juli. Een duidelijke communicatielijns zullen we hier i.s.m. met DCo en DGB nog voor vaststellen. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met 5.1.2.e

. Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van 5.1.2.e. Een rapportage door AT is ondertussen ontvangen.

Agenda

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 03 augustus 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

[redacted] (voorzitter)
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 [redacted] ; Rijksvastgoedbedrijf (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 [redacted] (verslag)

Kopie aan

[redacted] [redacted], [redacted], [redacted]
 [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten

M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

2 augustus 2021

Bijlagen:
 Besluiten en actiepuntenlijst
 Stappenplan uitbreiden
 gebruikstijden
 Planning
 Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
 - a. Wegens persoonlijke omstandigheden bij TNO is er vertraging t.a.v. de oplevering van de rapporten van de deelstappen i.h.k.v. motie van Helvert. Zie planning voor wijzigingen.
2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten
 - a. Tekstueel
 - b. acties
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Geluidsmetingen
 - i. Smart-L Wier (FUMO en TNO)
 - ii. MPR Nieuw-Milligen (firma Peutz)
 - b. Communicatie Wier
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor **dinsdag 17 augustus 2021**

5. Rondvraag en sluiting

a. Rondvraag

b. Eerstvolgend overleg is dinsdag 17 augustus om 08:00 uur via MS Teams.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 augustus 2021

Onze referentie

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Besluit:

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	Datum Augustus 2021 Onze referentie
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep

Actiepuntenlijst:

Nr.	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-06-01	DMO zal Thales vragen meer informatie te verschaffen over de mogelijkheid van het plaatsen van een radome. → 1 ^e helft van september levert Thales de informatie op	DMO
2	2021-06-21	DMO zal vraag uitzetten bij TNO voor tussentijdse metingen van het absolute geluid van de radar in het belang van de besluitvorming uitbreiden zendtijd.	DMO
3	2021-07-14	Concretiseren stappenplan t.a.v. uitbreiden gebruikstijden radar Wier. Na concretisering wordt het stappenplan voorgelegd aan de stuurgroep ter besluitvorming	DGB, CDS, CLSK, DMO Afgesloten
4	2021-07-14	Belevingsonderzoek omgeving Wier	DGB, DMO, DCo

Bijlage: Planning & Stand van zaken (maandag 2 augustus)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Planning SMART-L****Datum**
2 augustus 2021**Onze referentie**

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen. Bij deze mijlpalen is er bepaald wie er intern betrokken zijn bij de besluitvorming en uitvoering van deze acties. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Wanneer	Wat	Intern betrokken	Opmerkingen
WK 24 (17 juni, lopende)	Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	CLSK, DJZ, DPLAN	Plan B staat los van het alternatieve locatie onderzoek in het kader van motie Van Helvert
WK 28-30	Oplevering TNO-rapport onderzoek (<i>Motie Belhaj</i>)	DGB	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waadhoeke
WK 28-29 33	Oplevering stap 2 van onderzoek alternatieve locaties (initieel onderzoek RVB) (<i>Motie Van Helvert</i>)	DGB, DMO, DMO communicatie	Publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 27-29	Bewonersbrief Wier (<i>uitbreiden zendtijden</i>)	DGB, DMO, communicatie	Voorlopig tijdspad: concept eind WK 27. WK 28 intern afstemmen. WK 29 versturen naar Wier & omgeving (afgerond)
WK 28 34	Opleveren stap 3 onderzoek alternatieve locaties (TNO-berekeningen) (<i>Motie Van Helvert</i>)		
WK 29	Uitvoeren aanvullende geluidsmetingen Wier (aansluitend op terugdraaien olie)	DMO (TNO/FUMO)	Rapportage beschikbaar planning WK 31-32.
WK 30	Geluidsmetingen MPR Nieuw Milligen	Extern (Peutz)	Uitvoering door firma Peutz onder voorwaarde dat de weersomstandigheden goed zijn. Planning was WK 28, 13 juli, echter i.v.m. ziekte aan de kant van Peutz is er een nieuwe afspraak gemaakt voor week 30, 28 juli. (afgerond) in afwachting rapport
WK 30 ?	Levering prototype aanpassing blowers	DMO (Thales)	Na toepassing effect meten

	binnenzijde van de antenne		Door vakanties vertraging opgelopen. Onduidelijk wanneer deze geleverd worden bij Thales.	PROJECTEN MTCB Datum 2 augustus 2021 Onze referentie
WK 30	n.t.b. in verband met vertraging	Opleveren stap 4 alternatieve locaties (CLSK operationele beoordeling) (Motie Van Helvert)		
WK 31	n.t.b. in verband met vertraging	Oplevering stap 5 (RVB nadere beschouwing resterende locaties) (Motie Van Helvert)		
WK 32	n.t.b. in verband met vertraging	Oplevering stap 6 van onderzoek alternatieve locaties (TNO toetsing ICNIRP) (Motie Van Helvert)		
WK 32		Communiceren resultaten geluidsmetingen Wier (uitbreiden zendtijden)	Bewonersbrief met resultaten geluid én uitbreiden gebruik radar naar 07:00 – 23:00 ook in weekenden.	
WK 36 (6 Sept.)	Antwoord Thales op technische en bouwkundige haalbaarheid radome	DMO (Thales)	Op 6 sept zal Thales een terugkoppeling geven op de radar technische haalbaarheid van en radome, alsook de bouwkundige haalbaarheid en een nadere duiding van de kosten.	
WK 36	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking/ plan B	DGB, DMO communicatie	De vertraging in planning is veroorzaakt door vertraging in stap 1 TNO-onderzoek i.h.k.v. motie Van Helvert. Dit is in de stuurgroep van 22 juni gecommuniceerd Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe	
WK 36	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie			
Oktober 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en		In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader	

analyses inzake *Motie
Van Helvert c.s.*

ingegaan op de uitvoering van de
motie Van Helvert c.s.

DIR PROJECTEN
PROJW/STGP

Besluit over 2^e locatie
SMART-L

Datum
2 augustus 2021

Onze referentie

Stand van zaken (toelichting planning)

1. RADAR NOORD/ WIER

Geluid radar Wier

Maatregelen testen

Bij de laatste metingen werd de norm voor de nacht met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten (planning geluidsmeting door Firma de Haan eind juli). Voor tussentijdse metingen is de opdracht uitgezet bij FUMO (bepalen tonaliteit) en TNO (bepalen absolute geluidsbelasting). De meest recente metingen zijn verricht in de nacht van vrijdag 23 juli op zaterdag 24 juli metingen uitgevoerd. Voorlopig heeft TNO aangegeven dat er i.v.m. de metingen van januari geen reductie te zien is. Op basis van de grootte van de reductie (vanaf 1db) zal er gekeken worden of een rapport wenselijk is. Het is de bedoeling dat na elke maatregel wordt gemeten om zo een goede indicatie te houden waar we staan i.r.t. geluid.

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit blijkt een negatief effect te hebben. Er is ook een lichte toename van de geluidshinderklachten. De olie wordt 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen blowers aan de binnenzijde van de antenne → prototype aanpassing opgevraagd bij leverancier TIG. Verwachting levering eind juli. Daarna effect meten en afhankelijk van uitkomst maatregelen doorvoeren.

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales is berekeningen aan het maken en testen aan het uitvoeren op de effecten van een radome op de performance van de radar (specifiek op RF-gedrag). Tevens doet Thales onderzoek naar de bouwkundige consequenties en de aanvullende kosten. Op 6 september komt Thales met de resultaten en kan ook een advies over het toepassen van een radome worden gegeven.

Tonaal geluid

Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe, gaat ILT, als vergunningverlener, ervan uit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor

toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Er is op 7 juni tonaliteit vastgesteld door de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) op 250 en 500 Hz. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Bij de frequentie die veroorzaakt wordt door de blowers, 1600 Hz, is geen tonaliteit vastgesteld. FUMO heeft de rapportage opgeleverd. De focus van het geluid reducerende maatregelen komt nu dus te liggen bij 250 en 500 Hz (motoren aandrijving).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 augustus 2021

Onze referentie

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan zal naar andere maatregelen gekeken moeten worden (afscherming middels bijvoorbeeld een radome).

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. De firma Peutz zou op 13 juli de geluidsmeting uitvoeren, maar i.v.m. ziekte aan de kant van firma Peutz wordt er een nieuwe afspraak gepland (onder voorwaarde dat de weersomstandigheden goed zijn). **Firma Peutz heeft 28 juli week 30 geluidsmetingen uitgevoerd.**

Straling

Op 5 juli werd het Dekra rapport toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Voor hen is de vertaalslag van het technische aspect van belang: "wat betekend dit nou voor ons?" Daarnaast worden vragen gesteld over cumulatieve straling. Tijdens deze onlinebijeenkomst waren er vragen die middels een samenvattende brief aan de bewoners van Wier en omgeving zullen worden aangeboden in de loop van de zomer.

Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar draait doordeweeks van 8:00 – 19:00. Binnen deze tijden zendt de radar van 9:00 – 11:00 en 13:00 – 15:00. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht aangezet worden bij incidenten. **Per 30 juli zijn de zendtijden uitgebreid binnen de huidige draaitijden. Daarmee spreken wij van het in gebruik nemen van de radar van 8:00 – 19:00. De uitbreiding van de gebruikstijden van 8:00 – 19:00 naar 7:00 – 23:00 zal plaatsvinden als er een**

aantoonbare reductie in geluid heeft plaatsgevonden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

2. RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Datum
2 augustus 2021

Onze referentie

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s.

In de Kamerbrief "antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA)" is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in het onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging.

De bewoners van Herwijnen hebben in WK 28 een bewonersbrief ontvangen waarin de stavaza m.b.t. de eventuele plaatsing van de 2^e Smart-L radar. Hier zijn op vrijdag 16/7 en zaterdag 17/0 14 mailtjes over binnen gekomen. De strekking van deze reacties betreft "geen radar in Herwijnen". 0

Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten na de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

(Juridische) consequentie stopzetten RCR procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

Hier werkt het DGB momenteel aan. Daarbij worden ook de resultaten van de onderzoeken die voortkomen uit de moties betrokken. De uitkomst van die onderzoeken heeft namelijk ook impact op de politiek/bestuurlijke situatie. DGB heeft al wel stappen gezet om het raamwerk te schetsen en de algemeen bestuurlijke zaken erin op te nemen. Zodra de andere onderzoeken gereed zijn, kan deze notitie ook worden afgerond. DGB schat dat de doorlooptijd hiervan max 2 weken is, incl. afstemming op directeursniveau.

Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vergoed maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Het definitieve rapport van DEKRA is beschikbaar gesteld in week 24 gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations. Een definitief resultaat op het TNO (Thales) onderzoek wordt verwacht eind augustus verwacht.

Verwachting voor het delen van het rapport met de Tweede Kamer is bijgesteld naar week 33/34. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 augustus 2021

Onze referentie

Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. RVB heeft stap 2 uitgevoerd waarin het zoekgebied nader is verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 wordt in WK 29 verwacht. In stap 3 is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn aan TNO aangeboden om deze door te rekenen. **Deeluitkomst van stap 1 is per 19 juli WK 29 op de website geplaatst.** De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

3. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de LA m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 augustus 2021

Onze referentie

4. Klachten

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

Nadat er maatregelen genomen zijn t.a.v. geluid is er geen significant aantal klachten binnengekomen via het contactformulier.

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nbn	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	5	4	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	3	4		11	5	6	11
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	9			10	10		10
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	83	8	6	108	94	14	108

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na de bijeenkomst van 5 juli. Een duidelijke communicatielijnen zullen we hier i.s.m. met DCo en DGB nog voor vaststellen. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met 5.1.2.e

. Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van 5.1.2.e. Een rapportage door AT is ondertussen ontvangen.

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 03 augustus 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden

(voorzitter)
 (afwezig)
 vervanger (afwezig)
 vervanger
 (afwezig)
 vervanger (afwezig)
 (afwezig)
 ; Rijksvastgoedbedrijf (afwezig)
 vervanger (afwezig)
 (afwezig)
 (verslag)

Kopie aan

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M
 @mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

6 augustus 2021

Bijlagen
 Besluiten en actiepuntenlijst
 Sitrep radars noord en zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen

- () verlaat de vergadering eerder en () sluit later aan.
- Wegens persoonlijke omstandigheden bij TNO is er vertraging t.a.v. de oplevering van de rapporten van de deelstappen i.h.k.v. motie van Belhaj. Zie planning voor wijzigingen.
- () meldt dat het wob-besluit is uitgesteld omdat er nog een aantal documenten missen. () zal ervoor zorgen dat de relevante personen daarover worden geïnformeerd.

2. Verslag vorige vergadering en status actiepunten

- Tekstueel, met inachtneming van een typefout op p.1 is het verslag vastgesteld.
- Actiepuntenlijst

3. Stand van zaken (zie bijlage)

a. Geluidsmetingen

- i. Smart-L Wier (FUMO en TNO)
- ii. MPR Nieuw-Milligen (firma Peutz)

licht de stand van zaken toe. **ACTIE** Zodra eerste analyses van alle metingen binnen zijn zullen deze gedeeld worden met de stuurgroep.

b. Communicatie Wier

, en lichten situatie toe. Op dit moment is de communicatie niet gelinkt aan het stappenplan uitbreiden gebruikstijden.

Op de bewonersbrief is 1 reactie ontvangen, namelijk een bewoner die de brief niet heeft ontvangen.

c. Planning Herwijnen (moties, rapporten en RCR)

De planning van de oplevering van de rapporten loopt vertraging op door mededeling 1c. **ACTIE** planning zoals vermeld in verslag wordt geactualiseerd. Op basis daarvan kan de stuurgroep verder spreken over de voorbereiding van debat 15 september en bestuurlijk overleg 27 augustus.

4. Vervolg komende periode

a. Bepalen agenda voor dinsdag 17 augustus 2021

- Geluidsmetingen bespreking eerste analyses
- Planning Herwijnen (moties, rapporten en RCR)
- Helderheid communicatie omgeving Wier

5. Rondvraag en sluiting

a. Rondvraag

vraagt of op directeurs niveau gesproken heeft met Thales. gaat dat na. heeft op 16 juli contact gehad met Thales. Daarin heeft hij de (politieke) lading van dit dossier nogmaals onder de aandacht heeft gebracht. Ook is er gevraagd om maximale spoed te zetten bij de onderzoeken die lopen bij Thales in relatie tot een mogelijke radome. Thales heeft aangegeven niet eerder een antwoord te kunnen geven op de vraag technische en bouwkundige haalbaarheid radome dan de week van 6 september.

b. Eerstvolgend overleg is dinsdag 17 augustus om 08:00 uur via MS Teams.

Bijlagen:

- Besluiten- en actiepuntenlijst
- Stand van zaken

Besluit:

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	Datum [redacted]ustus 2021 Onze referentie
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep

Actiepuntenlijst:

Nr.	Datum	Actiepunt	Wie
1	2021-06-01	DMO zal Thales vragen meer informatie te verschaffen over de mogelijkheid van het plaatsen van een radome. → 1 ^e helft van september levert Thales de informatie op	DMO
2	2021-06-21	DMO zal vraag uitzetten bij TNO voor tussentijdse metingen van het absolute geluid van de radar in het belang van de besluitvorming uitbreiden zendtijd/gebruikstijden.	DMO
3	2021-07-14	Concretiseren stappenplan t.a.v. uitbreiden gebruikstijden radar Wier. Na concretisering wordt het stappenplan voorgelegd aan de stuurgroep ter besluitvorming	DGB, CDS, CLSK, DMO Afgesloten
4	2021-07-14	Belevingsonderzoek omgeving Wier	DGB, DMO, DCo
5	2021-08-03	Eerste analyses delen met stuurgroep	DMO
6	2021-08-03	Planning actualiseren n.a.v. vertraging vanuit TNO en Thales	DMO

Bijlage: Planning & Stand van zaken (maandag 2 augustus)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Planning SMART-L****Datum**
6 augustus 2021**Onze referentie**

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen in beide projecten opgenomen. Bij deze mijlpalen is er bepaald wie er intern betrokken zijn bij de besluitvorming en uitvoering van deze acties. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Wanneer	Wat	Intern betrokken	Opmerkingen
WK 24 (17 juni, lopende)	Indruk kansrijke locaties t.b.v. plan B	CLSK, DJZ, DPLAN	Plan B staat los van het alternatieve locatie onderzoek in het kader van motie Van Helvert
WK 28-30	Oplevering TNO-rapport onderzoek (<i>Motie Belhaj</i>)	DGB	Communiceren met Kamer, gemeente West Betuwe en gemeente Waadhoeke
WK 28-29 33	Oplevering stap 2 van onderzoek alternatieve locaties (initieel onderzoek RVB) (<i>Motie Van Helvert</i>)	DGB, DMO, DMO communicatie	Publiceren op de website www.defensie.nl/radarstations
WK 27-29	Bewonersbrief Wier (<i>uitbreiden zendtijden</i>)	DGB, DMO, communicatie	Voorlopig tijdspad: concept eind WK 27. WK 28 intern afstemmen. WK 29 versturen naar Wier & omgeving (<i>afgerond</i>)
WK 28 34	Opleveren stap 3 onderzoek alternatieve locaties (TNO-berekeningen) (<i>Motie Van Helvert</i>)		
WK 29	Uitvoeren aanvullende geluidsmetingen Wier (aansluitend op terugdraaien olie)	DMO (TNO/FUMO)	Rapportage beschikbaar planning WK 31-32.
WK 30	Geluidsmetingen MPR Nieuw Milligen	Extern (Peutz)	Uitvoering door firma Peutz onder voorwaarde dat de weersomstandigheden goed zijn. Planning was WK 28, 13 juli, echter i.v.m. ziekte aan de kant van Peutz is er een nieuwe afspraak gemaakt voor week 30, 28 juli. (<i>afgerond</i>) in afwachting rapport
WK 30 ?	Levering prototype aanpassing blowers	DMO (Thales)	Na toepassing effect meten

	binnenzijde van de antenne		Door vakanties vertraging opgelopen. Onduidelijk wanneer deze geleverd worden bij Thales.	DIR PROJECTEN PROJN/STGP Datum 6 augustus 2021
WK 30 n.t.b. in verband met vertraging	Opleveren stap 4 alternatieve locaties (CLSK operationele beoordeling) (Motie Van Helvert)			Onze referentie
WK 31 n.t.b. in verband met vertraging	Oplevering stap 5 (RVB nadere beschouwing resterende locaties) (Motie Van Helvert)			
WK 32 n.t.b. in verband met vertraging	Oplevering stap 6 van onderzoek alternatieve locaties (TNO toetsing ICNIRP) (Motie Van Helvert)			
WK 32	Communiceren resultaten geluidsmetingen Wier (uitbreiden zendtijden)		Bewonersbrief met resultaten geluid én uitbreiden gebruik radar naar 07:00 – 23:00 ook in weekenden.	
WK 36 (6 Sept.)	Antwoord Thales op technische en bouwkundige haalbaarheid radome	DMO (Thales)	Op 6 sept zal Thales een terugkoppeling geven op de radar technische haalbaarheid van en radome, alsook de bouwkundige haalbaarheid en een nadere duiding van de kosten.	
WK 36	Oplevering eindrapportage onderzoek alternatieve locaties Oplevering resultaten onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking/plan B	DGB, DMO communicatie	De vertraging in planning is veroorzaakt door vertraging in stap 1 TNO-onderzoek i.h.k.v. motie Van Helvert. Dit is in de stuurgroep van 22 juni gecommuniceerd Communiceren met Kamer en gemeente West Betuwe	
WK 36	Start integrale afweging onderzoeken en analyses, besluitvorming en uitwerken communicatiestrategie			
Oktober 2021	Kamerbrief Uitkomsten onderzoeken en		In deze verzamelbrief worden alle doorlopend trajecten integraal beoordeeld en wordt nader	

analyses inzake *Motie
Van Helvert c.s.*

ingegaan op de uitvoering van de
motie Van Helvert c.s.

DIR PROJECTEN
PROJW/STGP

Besluit over 2^e locatie
SMART-L

Datum
6 augustus 2021

Onze referentie

Stand van zaken (toelichting planning)

1. RADAR NOORD/ WIER

Geluid radar Wier

Maatregelen testen

Bij de laatste metingen werd de norm voor de nacht met 5dB overschreden. De bovenstaande maatregelen leveren enkele dB'en (1 – 2) op. Het totale effect is echter beperkt, aangezien deze niet opgeteld kunnen worden ($1+1<2$). Er wordt nu ingestoken op het wegnemen van de tonaliteit van het geluid (zie volgende paragraaf). Als daarnaast de absolute geluidsbelasting omlaag kan, is dat mooi meegenomen. Het totale effect kan echter pas na toepassing worden gemeten (planning geluidsmeting door Firma de Haan eind juli). Voor tussentijdse metingen is de opdracht uitgezet bij FUMO (bepalen tonaliteit) en TNO (bepalen absolute geluidsbelasting). De meest recente metingen zijn verricht in de nacht van vrijdag 23 juli op zaterdag 24 juli metingen uitgevoerd. Voorlopig heeft TNO aangegeven dat er i.v.m. de metingen van januari geen reductie te zien is. Op basis van de grootte van de reductie (vanaf 1db) zal er gekeken worden of een rapport wenselijk is. Het is de bedoeling dat na elke maatregel wordt gemeten om zo een goede indicatie te houden waar we staan i.r.t. geluid.

De geteste, kleinere maatregelen zijn:

- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie (positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd), en;
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit blijkt een negatief effect te hebben. Er is ook een lichte toename van de geluidshinderklachten. De olie wordt 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen blowers aan de binnenzijde van de antenne → prototype aanpassing opgevraagd bij leverancier TIG. Verwachting levering eind juli. Daarna effect meten en afhankelijk van uitkomst maatregelen doorvoeren.

Mocht het toepassen van al bovenstaande maatregelen (incl. blowers) niet tot reductie van het geluidsniveau tot onder de geluidsnorm leiden, dan zal moeten worden onderzocht of afscherming van de radar of de plaatsing van een radome wel zal leiden tot de benodigde reductie. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales is berekeningen aan het maken en testen aan het uitvoeren op de effecten van een radome op de performance van de radar (specifiek op RF-gedrag). Tevens doet Thales onderzoek naar de bouwkundige consequenties en de aanvullende kosten. Op 6 september komt Thales met de resultaten en kan ook een advies over het toepassen van een radome worden gegeven.

Tonaal geluid

Op basis van de beschikbare informatie tot nu toe, gaat ILT, als vergunningverlener, ervan uit dat er sprake is van tonaal geluid in de situatie voor toepassing van de geluidsmaatregelen. Hierdoor wordt er een toeslag van 5 dB(A) op het gemeten geluidsniveau toegepast. Er is op 7 juni tonaliteit vastgesteld door de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) op 250 en 500 Hz. Hierbij

is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Bij de frequentie die veroorzaakt wordt door de blowers, 1600 Hz, is geen tonaliteit vastgesteld. FUMO heeft de rapportage opgeleverd. De focus van het geluid reducerende maatregelen komt nu dus te liggen bij 250 en 500 Hz (motoren aandrijving).

Mocht tonaal geluid vervallen na toepassing van de maatregelen, dan zijn verdere geluidsmaatregelen cf. de vergunning niet noodzakelijk. Mocht tonaal geluid niet vervallen, dan zal naar andere maatregelen gekeken moeten worden (afscherming middels bijvoorbeeld een radome).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
6 augustus 2021

Onze referentie

Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

Het doel van deze metingen is om op basis hiervan een zo objectief mogelijk streefgeluidsbelasting met de omgeving overeen te komen. De omgeving en de gemeente blijven namelijk het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. De firma Peutz zou op 13 juli de geluidsmeting uitvoeren, maar i.v.m. ziekte aan de kant van firma Peutz wordt er een nieuwe afspraak gepland (onder voorwaarde dat de weersomstandigheden goed zijn). Firma Peutz heeft 28 juli week 30 geluidsmetingen uitgevoerd.

Straling

Op 5 juli werd het Dekra rapport toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Voor hen is de vertaalslag van het technische aspect van belang: "wat betekend dit nou voor ons?" Daarnaast worden vragen gesteld over cumulatieve straling. Tijdens deze onlinebijeenkomst waren er vragen die middels een samenvattende brief aan de bewoners van Wier en omgeving zullen worden aangeboden in de loop van de zomer.

Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en gereed voor operationeel gebruik. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan echter het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een Interim *Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar draait doordeweeks van 8:00 – 19:00. Binnen deze tijden zendt de radar van 9:00 – 11:00 en 13:00 – 15:00. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht aangezet worden bij incidenten. Per 30 juli zijn de zendtijden uitgebreid binnen de huidige draaitijden. Daarmee spreken wij van het in gebruik nemen van de radar van 8:00 – 19:00. De uitbreiding van de gebruikstijden van 8:00 – 19:00 naar 7:00 – 23:00 zal plaatsvinden als er een aantoonbare reductie in geluid heeft plaatsgevonden.

2. RADAR ZUID / RCR-PROCEDURE HERWIJNEN

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende analyses en onderzoeken ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert c.s.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

In de Kamerbrief "antwoorden op vragen van het Kamerlid Boswijk (CDA)" is aangekondigd dat vanwege de complexiteit, volgordelijkheid en beschikbare capaciteit er een langere doorlooptijd is dan initieel verwacht. Het knelpunt van beperkte capaciteit heeft het RVB nogmaals herhaald in de stuurgroep van 18 mei jl. De keuze om tussentijds te informeren over (deel)stappen in het onderzoek zal daarmee naar verwachting leiden tot enige vertraging.

Datum
6 augustus 2021

Onze referentie

De bewoners van Herwijnen hebben in WK 28 een bewonersbrief ontvangen waarin de stavaza m.b.t. de eventuele plaatsing van de 2^e Smart-L radar. Hier zijn op vrijdag 16/7 en zaterdag 17/0 14 mailtjes over binnen gekomen. De strekking van deze reacties betreft "geen radar in Herwijnen". 0

Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten na de zomer worden afgerond. De Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden na de zomer 2021 hierover geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

(Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landadvocaat in juni 2021 wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

Hier werkt het DGB momenteel aan. Daarbij worden ook de resultaten van de onderzoeken die voortkomen uit de moties betrokken. De uitkomst van die onderzoeken heeft namelijk ook impact op de politiek/bestuurlijke situatie. DGB heeft al wel stappen gezet om het raamwerk te schetsen en de algemeen bestuurlijke zaken erin op te nemen. Zodra de andere onderzoeken gereed zijn, kan deze notitie ook worden afgerond. DGB schat dat de doorlooptijd hiervan max 2 weken is, incl. afstemming op directeursniveau.

Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2, het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting, is vergevorderd maar wordt pas afgerond wanneer stap 3 (validatie van berekening aan metingen in Wier) ook wordt afgerond. Het definitieve rapport van DEKRA is beschikbaar gesteld in week 24 gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations. Een definitief resultaat op het TNO (Thales) onderzoek wordt verwacht eind augustus verwacht. Verwachting voor het delen van het rapport met de Tweede Kamer is bijgesteld naar week 33/34. *Het voornemen is om dit onderzoek daarom ook (proactief) aan te bieden aan de gemeente en de werkgroep in Wier.*

Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
6 augustus 2021

Onze referentie

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen. In stap 1 is inmiddels vastgesteld wat er initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. RVB heeft stap 2 uitgevoerd waarin het zoekgebied nader is verfijnd op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 wordt in WK 29 verwacht. In stap 3 is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn aan TNO aangeboden om deze door te rekenen. Deeluitkomst van stap 1 is per 19 juli WK 29 op de website geplaatst. De (deel)uitkomsten van stap 1 en stap 2 zullen op de website www.defensie.nl/radarstations worden gepubliceerd zodra deze in de zomer beschikbaar komen. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

3. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels *desk-top* analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met *desk-top* analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- o Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- o Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- o De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek

gehad met de LA m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

4. Klachten

Datum
6 augustus 2021

Onze referentie

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Onderstaand figuur geeft het bijgewerkte totaal aantal ontvangen klachten weer en voortgang in de afhandeling.

Nadat er maatregelen genomen zijn t.a.v. geluid is er geen significant aantal klachten binnengekomen via het contactformulier.

Meldingen	Geground					Status		
Soort melding	Ja	nee	nmb	nvt	Totaal	Afgesloten	Open	Totaal
Algemeen	3	4	2		9	5	4	9
Geen hinder				4	4	4		4
Geluid	4	3	4		11	5	6	11
Interferentie algemeen		11	1		12	11	1	12
Interferentie overig	1	10	1		12	11	1	12
interferentie radio		3			3	3		3
Interferentie TV	1	9			10	10		10
Interferentie Wifi		39			39	39		39
Straling	2	4		1	7	5	2	7
Verzoek informatie				1	1	1		1
Eindtotaal	11	83	8	6	108	94	14	108

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. De meldingen met betrekking tot straling kunnen worden afgehandeld na de bijeenkomst van 5 juli. Een duidelijke communicatielijnen zullen we hier i.s.m. met DCo en DGB nog voor vaststellen. Ook bevatten de openstaande klachten meldingen waarin indieners mededelen het niet eens te zijn met bepaalde werkwijzen/standpunten van Defensie/TNO/andere betrokken partijen (bijv. ICNIRP hanteren). In de tussentijd wordt er wel gecommuniceerd dat de klacht is ontvangen en wordt een eerste procesmatige reactie gegeven.

Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie van de radar in Wier met 5.1.2.e

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van 5.1.2.e. Een rapportage door AT is ondertussen ontvangen.

Agenda

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 17 augustus 2021

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden

- [redacted] (voorzitter)
- [redacted]
- [redacted] (afwezig)
- [redacted] (afwezig)
- vervanger [redacted]
- [redacted] (afwezig)
- vervanger [redacted]
- [redacted]
- [redacted] (afwezig)
- [redacted] ; Rijksvastgoedbedrijf
- [redacted]
- [redacted] (verslag)

Kopie aan [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten

M [redacted]
[redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

16 augustus 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. Actiepunten zijn in de planning opgenomen. Alleen nog een aparte besluitenlijst. De planning is in een aparte bijlage uitgesplitst naar Wier en locatie X "Herwijnen"

2. Verslag vorige vergadering

- a. Tekstueel

3. Stand van zaken (zie bijlage)

- a. Geluidsmetingen
 - i. Smart-L Wier (FUMO en TNO)
 - ii. MPR Nieuw-Milligen (firma Peutz) bespreken resultaat vergelijkende meting
- b. Motie van Helvert 1 en motie Belhaj
- c. Communicatie Wier en Herwijnen
- d. Bestuurlijke activiteiten

- i. Bestuurlijk overleg gemeente West Betuwe
 - ii. Commissie debat 15 september
 - iii. Brief aan Tweede Kamer
- e. Planning/Actiepuntenlijst
- 4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor **dinsdag 31 augustus 2021**
- 5. Rondvraag en sluiting
- 6. **Eerstvolgend overleg is dinsdag 31 augustus om 08:00 uur via MS Teams**

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021

Onze referentie

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 4
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 5
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 13

Bijlage 1 Besluitenlijst

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021

Onze referentie

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER**Datum**
16 augustus 2021**Onze referentie****1.1. Geluid radar Wier****1.1.1. Maatregelen testen**

De SMART-L maakt meer geluid in de nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Bij de laatste metingen in januari 2021 bleek dat de SMART-L 98 dB(A) aan geluid produceert. Dit is 5 dB(A) meer dan de 93 dB(A) bronsterkte die aan hetzelfde systeem is gemeten op de testtoren in bij Thales. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 30 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Daarnaast heeft Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) op 7 juni metingen gedaan naar de mate van tonaliteit. Deze is aangetoond op de frequenties van 250 en 500 Hz. Deze frequenties horen bij de aandrijving van de motoren voor het roteren van de antenne. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door deze toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 35 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 5 dB(A).

In samenwerking met Thales en TNO zijn verschillende bronmaatregelen onderzocht gericht op het wegnemen van de tonaliteit en/of op het verlagen van de absolute geluidsbelasting. De geteste bronmaatregelen zijn:

- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie. Positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd.
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit bleek een negatief effect te hebben. De olie is op 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen snelheid roteren antenne; positief effect op geluid, negatief effect op performance radar. Niet doorgevoerd.
- Toepassen "one-motor- solution". Dit is verwoord in een "Engineering change proposal" (ECP016) en is doorgevoerd. Bij de metingen in januari bleek er een klein positief effect, bij de metingen in mei bleek er geen aantoonbaar effect.
- Aanpassing regeling motoren aandrijving antenne: geen effect. Niet doorgevoerd.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Deze aanpassing is meer gericht op de geluidsbelasting aan de binnenzijde van de antenne en zal een minimaal effect hebben op de geluidsbelasting naar buiten.

Aan TNO (bepalen absolute geluidsbelasting) en FUMO (bepalen tonaliteit) is gevraagd om het effect van bovenstaande maatregelen te meten. De metingen zijn verricht in de nacht van vrijdag 23 juli op zaterdag 24 juli. Uit de rapportage van FUMO blijkt dat de tonaliteit niet is afgenomen. Voorlopig heeft TNO aangegeven dat er ten opzichte van de metingen van januari geen reductie te zien is. Om de recente metingen te bevestigen wordt door TNO een controlemeting uitgevoerd. Deze wordt, afhankelijk van de weersomstandigheden, op z'n vroegst in de week van 23 augustus uitgevoerd.

Gelet op deze recente geluidsmetingen ligt het niet in de verwachting dat de 5 dB(A) overschrijding teniet is gedaan. Dat betekent dat de radar voorlopig niet

in de nachtperiode gebruikt kan worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

1.1.2. Aanvullende maatregelen

Naast de huidige maatregelen, zijn er nog andere bronmaatregelen. Dit zijn:

Datum
16 augustus 2021
Onze referentie

- Het verstijven van de ophanging van de motoren. Thales is in gesprek met TNO. Van deze maatregel wordt echter geen groot effect van verwacht. Navraag status bij Thales.
- Trillingsisolatie van de ophanging van de aandrijving aan de buitenwand (behuizing RFC) en/of van de krans (antenne). Deze maatregel zal i.s.m. Thales nader onderzocht worden. Uitkomst en plaatsing NTB. **ACTIE** DMO vraag uitzetten bij Thales over mogelijkheden en effecten.
- Aanpassing vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans of een grotere rondseldiameter. Dit vergt een re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend maatregel.
- Direct-drive. Dit vergt ook re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend.

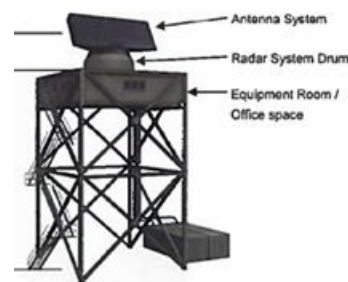
De laatste twee maatregelen zijn ingrijpend en kunnen pas besproken worden als van de huidige bronmaatregelen blijkt dat deze onvoldoende effect hebben.

Naast bronmaatregelen kan ook gekeken worden naar afscherming. Dit kan een gedeeltelijke of volledige afscherming zijn. Kijkend naar de bron van het geluid, dan kan de Radar System Drum (drum onder de antenne) in combinatie met de antenne worden afgeschermd. Een volledige afscherming wordt bereikt met een radome. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales is berekeningen aan het maken en testen aan het uitvoeren op de effecten van een radome op de performance van de radar (specifiek op RF-gedrag). Tevens doet Thales onderzoek naar de bouwkundige consequenties en de aanvullende kosten. In de week van 6 september komt Thales met de resultaten en kan ook een advies over het toepassen van een radome worden gegeven. Dit advies zal in de week van 20 september verder worden besproken.

Pas nadat de aansturing van de antenne is aangepast, óf als er een radome is geplaatst, en met metingen is bevestigd dat aan de normen uit de omgevingsvergunning wordt voldaan, kan de radar ook 24/7 gebruikt worden.

1.1.3. Contractuele aspecten geluid

5.1.1.c

5.1.1.c

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021

Onze referentie

1.1.4. Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

De omgeving en de gemeente blijven het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. Aan de firma Peutz is gevraagd om metingen te doen bij de MPR op AOCS NM. Met deze meting kan een indicatie gegeven worden van de "oude geluidssituatie" van de MPR in Wier.

Firma Peutz heeft 28 juli geluidsmetingen bij de MPR op AOCS NM uitgevoerd. Op 13 augustus is een concept rapportage opgeleverd. Hierbij is een bronsterkte voor de MPR van 88 dB(A) gemeten. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 20 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning Moaije Peal 1A in Wier. Tevens is er geen sprake van tonaalgeluid zodat een extra toeslag van 5 dB(A) voor de MPR niet van toepassing is. De SMART-L heeft een geluidsbelasting van 35 dB(A) (inclusief toeslag) op de dichtstbijzijnde woning in Wier. Dit is 15 dB(A) meer dan in vergelijking met de oude MPR.

1.2. Straling

Door DEKRA is een stralingsbelasting onderzoek naar de omgeving uitgevoerd. Uit het rapport van 7 juni 2021 blijkt dat de radar onder alle gemeten omstandigheden voldoet aan de ICNIRP-richtlijnen. Dit betekent dat, wanneer gekeken wordt naar het aspect straling, de radar in gebruik genomen kan worden. Het definitieve rapport van DEKRA is in week 24 beschikbaar gesteld en gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.

Het rapport is tevens ter goedkeuring aan ILT opgestuurd. ILT heeft het rapport ter advisering bij AT ingediend. Op 12 augustus heeft ILT per mail aangegeven dat het AT stelt: *"Voor alle testmodi, meetafstanden en meethoogtes liggen de maximaal gemeten waarden ruim onder de ICNIRP limiet. Hiermee is aan voorschrift 5.1 van de Fase 1 beschikking voldaan."*

Het rapport van DEKRA is op 5 juli toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Vanuit de omgeving zijn vragen gesteld over de cumulatieve straling en het effect van straling op lange termijn. In overleg met de gemeente Waadhoeke en de Kerngroep Wier is afgesproken dat de gemeente i.s.m. de GGD het voortouw neemt in de nadere informatievoorziening over straling aan de bewoners.

1.3. Aanvullende werkzaamheden RVB

De oude MPR is gesloopt en de nieuwe SMART-L is neergezet. Dit betekent dat het terrein verder ingericht kan worden en de beveiliging op DBBS aangesloten kan worden. Omdat de sloop van de MPR-radar meer heeft gekost en het RVB al budget voor de herinrichting heeft genut, is er een aanvullend budget nodig. Het RVB zal inzicht geven over het nog benodigde budget. Op basis hiervan kan een aanvullende ATB opgesteld worden en kan vervolgens het bestek voor de herinrichting op de markt gezet worden.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding

komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer door RVB, Thales en CLSK. RVB heeft middels een E&A-opdracht het voorstel van het onderhoudscontract uit te voeren door Thales beoordeeld. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol (denk hierbij aan beheerder BMI, installatieverantwoordelijke elektrische installatie etc.).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021

Onze referentie

1.4. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5. Klachten

Tijdens de testperiode van SMART-L in Wier zijn verschillende klachten binnen gekomen. Deze hadden betrekking op verstoring van apparatuur (interferentie), klachten over geluid en zorgen over straling.

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie met een 5.1.2.e

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van de 5.1.2.e

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. Met het rapport van DEKRA is wat betreft straling aangetoond dat ruimschoots wordt voldaan aan de ICNIRP.

Over de stand van zaken over geluid, straling en verstoring van apparatuur is op 21 juli een bewonersbrief verstuurd. Daarbij is het verzoek gedaan aan bewoners dat zij eerst contact opnemen met hun provider of leverancier als zij nog steeds interferentie klachten ervaren. Mocht het probleem niet opgelost kunnen worden, en wordt vermoed dat de radar de veroorzaker is, dan kan een bewoner altijd contact opnemen met Defensie. Vanuit Defensie blijven we eventuele klachten monitoren en wordt er indien nodig actie genomen.

1.6. Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

Stap 1:

De eerste stap is het uitbreiden van de zendtijden binnen de huidige draaitijden (08:00 — 19:00 uur op werkdagen). Dit is per 30 juli doorgevoerd. Deze stap

kunnen we zetten nu met stralingsmetingen is aangetoond dat de radar voldoet aan de geldende richtlijnen voor straling. Daarmee spreken wij van het in gebruik nemen van de radar van 8:00 – 19:00. We breiden de gebruikstijden in deze stap nog niet uit, omdat we momenteel nog werken aan nieuwe geluidsmetingen.

Stap 2:

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat (opnieuw) moet blijken dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. Om dat aan te tonen worden er door TNO en FUMO geluidsmetingen uitgevoerd (zie paragraaf 1.1). De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van begin van het jaar.

De haalbaarheid om uit te breiden in gebruikstijden per 6 september, zoals gecommuniceerd in de bewonersbrief, is afhankelijk van de oplevering van het rapport en de uitkomsten van de geluidsmetingen. Voordat deze stap wordt genomen, informeren we de gemeente en de Kerngroep Wier en ontvangen de bewoners hierover een aparte brief waarin ook de uitkomsten van de geluidsmetingen worden toegelicht.

Stap 3:

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan. Het effect van de nog te nemen maatregelen (aanpassen aansturing antenne of radome) wordt na de toepassing getoetst met nieuwe metingen.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X “Herwijnen”

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2. Daarnaast vindt er een analyse plaats ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten in de week van 6 september worden afgerond. Daarna zal er een politieke/bestuurlijke afweging worden gemaakt. Vervolgens kan de Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2 is het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting. Deze stap is afgerond. De laatste stap, stap 3 betreft de validatie van berekening aan metingen in Wier. TNO heeft op 4 augustus een conceptrapport opgeleverd. Een definitief resultaat op het TNO-onderzoek wordt in de week van 6 september verwacht.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen.

- *Stap 1:* hier is vastgesteld wat het initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021

Onze referentie

volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. Deeluitkomst van stap 1 is per 19 juli WK 29 op de website geplaatst.

- *Stap 2:* is het nader verfijnen van het zoekgebied op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Deze stap is door RVB uitgevoerd. Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 is opgeleverd. De tekst met oplegnota voor plaatsing op de website ligt ter goedkeuring bij de Stas.
- *Stap 3:* hier is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn door TNO doorgerekend.
- *Stap 4:* CLSK heeft de overgebleven aanvullende locaties operationeel beoordeeld. Deze stap is gereed.
- *Stap 5:* In stap 5 heeft RVB de operationeel goedgekeurde locaties nader beschouwd. Dit is meegenomen in de concept rapportage aanvullend onderzoek. Deze stap is gereed.
- *Stap 6:* de afspraak is dat er van de overgebleven locaties een uitspraak wordt gedaan over de stralingsbelasting en er een toetsing aan ICNIRP plaatsvindt. In overleg met DGB () betreft deze stap een tekstuele interpretatie van de stralingsbelasting op de aangedragen locaties aan de hand van het rapport Belhaj. Deze interpretatie wordt getoetst aan ICNIRP. Er worden geen berekeningen gedaan naar de samengestelde straling en geen metingen gedaan naar achtergrondstraling. TNO ligt in hun beantwoording toe waarom dit niet mogelijk is.
- *Stap 7:* Stap 7 betreft de oplevering van het eindrapport. Een aangepast conceptrapport (exclusief stap 6) is 11 augustus door RVB aangeboden. Dit conceptrapport is ook ter advisering aan de Landsadvocaat aangeboden. Verwachting is dat het eindrapport in de week van 6 september opgeleverd wordt (afhankelijk ook van de uitkomst van stap 6). Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landsadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landsadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landsadvocaat in augustus wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

Hier werkt het DGB momenteel aan. Daarbij worden de resultaten van de onderzoeken die voortkomen uit de moties betrokken. De uitkomst van die onderzoeken heeft namelijk ook impact op de politiek/bestuurlijke situatie. DGB heeft al stappen gezet om het raamwerk te schetsen en de algemeen bestuurlijke zaken erin op te nemen. Zodra de andere

onderzoeken gereed zijn, kan deze notitie ook worden afgerond. DGB schat dat de doorlooptijd hiervan max 2 weken is, incl. afstemming op directeursniveau.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021
Onze referentie

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels desktop analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met desktop analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de landsadvocaat m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

RVB gaat een "war-game-sessie" houden waarbij deze locatie ruimtelijk worden gezien. Op basis daarvan zal Plan B verder worden uitgewerkt.

3. Communicatie

3.1. Wier

In de week van 19 juli is een bewonersbrief verstuurd naar Wier en omgeving. In deze brief werd een toelichting gegeven op het stappenplan t.a.v. uitbreiden zend- en gebruikstijden. Hier is 1 melding over binnengekomen m.b.t. het niet ontvangen van de brief. In afwachting van de resultaten van de tweede geluidsmetingen zal er een bewonersbrief voorbereid worden waar de

geluidsmetingen en het uitbreiden van de gebruikstijden in toelichting zullen worden.

In de week van 30 augustus is de gemeente Waadhoeke van plan om een bewonersbijeenkomst te organiseren m.b.t. de radar in Wier. Defensie heeft geen rol bij deze bijeenkomst. De bijeenkomst van de gemeente kan gevolgen hebben voor de fysieke bewonersbijeenkomst die Defensie in september wilt organiseren. In de voorbereiding die zal starten in de week van 23 augustus zal er rekening gehouden worden met de vraag of het wenselijk is om de bijeenkomst door te zetten n.a.v. de bijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke. Als hieruit volgt dat een bijeenkomst nog steeds wenselijk is zal de vormgeving, tijd en inhoud vastgesteld worden.

Daarnaast zijn DMO, DGB en DCo bezig met een opzet voor een gesprek met bewoners i.r.t. geluid. Bewoners hebben aangegeven dat zij ervaren dat Defensie hun geluidsklachten niet serieus neemt. Belangrijk voor dit gesprek is dat er duidelijke kaders geschetst worden. De vormgeving van dit gesprek is in ontwikkeling en zal overlegd worden met de gemeente Waadhoeke en de kerngroep Wier.

Daarnaast is aan de wethouder aangeboden om een bestuurlijk overleg met de Staatssecretaris te hebben. Hierop is positief gereageerd. Vanuit DGB wordt dit gesprek verder georganiseerd.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021

Onze referentie

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. In de week van 19 juli is stap 1 onderzoek in het kader van motie Van Helvert 1, bepalen zoekgebied, op defensie.nl gepubliceerd. In de week van 26 juli zijn de voorbereiding voor het publiceren van stap 2 in het kader van motie Van Helvert 1, verfijning zoekgebied, gestart. Na akkoord Stas kan stap 2 gepubliceerd worden op de website. Uiterlijk zal dit gebeuren op 24 augustus. Nadat de rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting bewoners plaatsvinden middels een brief.

Op 27 augustus zal er een bestuurlijk overleg plaatsvinden tussen Stas en de gemeente West Betuwe.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de week van 30 augustus staat een brief aan de Tweede Kamer inzake motie Belhaj gepland. De haalbaarheid hiervan is in het geding gekomen door vertraging aan de kant van TNO in de oplevering van het rapport.

15 september is er een debat in de Tweede Kamer ten aanzien van de grondradars. De voorbereiding in de vorm van fiches is in de week van 2 augustus gestart. Deadline voor oplevering fiches is 10 september.

Aangezien de verwachting is dat de rapporten inzake motie Belhaj, motie van Helvert 1 en van Helvert 2 in de week van 6 september opgeleverd worden zal de interne beoordeling starten in de week van 13 september. Op basis van de uitkomsten van Van Helvert 1 zullen in de week van 27 september. Mocht de verwachting van oplevering bijgesteld worden verschuift logischerwijs de interne beoordeling van de uitkomsten over deze rapporten.

Intern zal er per 6 september n.a.v. de oplevering memo Thales, haalbaarheid radome, een beoordeling volgen vanaf de week van 13 september. Hier zal de bespreking van de memo in de week van 20 september voor in acht genomen

worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021

Onze referentie

Bijlage 3 Planning SMART-L (status 11 augustus)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
16 augustus 2021
Onze referentie**Planning SMART-L WIER**

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
23 juli, En week van 23 aug	Geluid: Geluidsmetingen SMART-L Wier (TNO en FUMO)	DMO	4 augustus eerste analyses ontvangen. FUMO: tonaliteit is gebleven. TNO: geen reductie, controle meting week van 23 aug (afhankelijk windrichting en weersomstandigheden)
28 juli	Geluid: geluidsmetingen MPR Nieuw-Milligen(firma Peutz)	DMO	Metingen zijn uitgevoerd. Concept rapportage 13 aug opgeleverd.
Week van 23 augustus	Start voorbereiding fysieke bijeenkomst september Wier	DGB	Vorbereiding bevat ook besluit over vormgeving en wenselijkheid in afwachting van bewonersbijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke. Verwachting week van 27 september
Week van 23 augustus	Bespreking opzet gesprek geluidsbeleving met kerngroep Wier. Bestuurlijk overleg met inwoners.	DGB	EXACTE DATUM NTB
VERWACHTING Week van 30 augustus	Geluid: aanpassing blowers binnenzijde antenne	DMO (Thales)	Reduceert geluid naar binnen, mindere mate naar buiten
30 augustus	Bewonersbijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke.	N.v.t. (DGB)	Geen rol voor defensie.
Week van 6 september	Geluid: oplevering memo Thales op haalbaarheid radome.	DMO	→ VERWACHTING week van 20 september bespreking memo radome inzake planning, kosten, gevolgen contract met Thales,
VERWACHTING Week van 27 september	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DGB	EXACTE DATUM NTB
Week van 4 oktober	Bespreken uitkomst onderzoek radome met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DGB	
DATUM NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur (afhankelijk	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief

	van rapport TNO en FUMO)		(informeren uitbreiding) voorbereiding brief VERWACHTING vanaf week van 23 augustus	DIR PROJECTEN PROJN/STGP Datum 16 augustus 2021
DATUM NTB	Effect en eventuele plaatsing trillingsisolatie	DMO (Thales)	Vraag voor het nader onderzoeken van deze bronmaatregel zal uitgezet worden door DMO bij Thales	Onze referentie
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	RVB inzicht geven in benodigd budget t.b.v. ATB.	
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht	
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode	
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC	

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				16 augustus 2021
19 juli	Motie Van Helvert 1 stap 1 (bepalen zoekgebied)	DMO (TNO)	TNO heeft rapport opgeleverd. rapport is op de site gepubliceerd.	
28 juli	Motie Van Helvert 1 stap 2 (verfijnen van zoekgebied, rekening houdende met rivieren e.d.)	DMO (RVB)	Stap 2 is door RVB uitgevoerd → PUBLICATIE RAPPORT op site NTB, afhankelijk van inlichting provincies door DGB	
Week van 26 juli	Motie van Van Helvert 1: start voorbereiding aanvullende tekst stap 2 website UITERLIJK gepubliceerd op 24 augustus	DMO	Tekst voor op site is aangepast. Ligt ter goedkeuring bij Stas.	
29 juli	Motie van Van Helvert 1: opgeleverd stap 3 (TNO-berekeningen, rekening)	DMO (TNO)	Stap 3 is door TNO op 29 juli opgeleverd.	
29 juli	Motie van Van Helvert 1: stap 4 operationele beoordeling	CLSK	Operationele beoordeling is door CLSK opgeleverd.	
2 augustus	Motie van Van Helvert 1 stap 5: nadere beschouwing	DMO (RVB)	Nadere beschouwing is opgenomen in concept rapport.	
Week van 16 augustus	Motie Van Helvert 1 stap 2: informeren provincies betrokken bij stap 2	DGB	→ publicatie op website volgt	
VERWACHTING week van 23 augustus	Motie Van Helvert 1 stap 6: oplevering toetsing ICNIRP	DGB (TNO)	Discussie over straling gegevens Wier plotten op aanvullende locatie en dan dichtstbijzijnde woning toetsen aan ICNIRP, óf ook bepalen achtergrondstraling en samengestelde straling per locatie en deze toetsen aan ICNIRP. DGB sluit kort met TNO	
24 augustus	Vorbereiding bestuurlijk overleg gemeente West Betuwe	DGB		
24 augustus	Opmaken stavaza voor Stas voor BO West Betuwe 27 aug.	DMO (bij afwezigheid)		
27 augustus	Bestuurlijk overleg gemeente West	DGB		

	Betuwe		DIR PROJECTEN PROJN/STGP
Week van 30 augustus	Brief aan Tweede Kamer t.a.v. motie Belhaj (tegelijkertijd inlichten gemeente Waadhoeke en gemeente West Betuwe)	DGB	Let op: Rapport is dan nog niet beschikbaar. Datum 16 augustus 2021 Onze referentie
VERWACHTING week van 6 september	Motie Van Helvert 2; opleveren juridische notitie stop RCR	DGB	
VERWACHTING week van 6 september	Opleveren TNO-rapport motie Belhaj	DMO (TNO)	incl. validatie TNO model met rapport DEKRA
VERWACHTING week van 6 september	Motie van Van Helvert 1 stap 7: opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Eerste concept (excl. Stap 6) is opgeleverd.
10 september	Deadline aanleveren /update fiches voor Commissie Debat	DGB	
15 september	Commissie debat Tweede Kamer	DGB	
VERWACHTING Week van 13 september	Start bestuurlijke en politieke afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Doorlooptijd niet bekend.
VERWACHTING eind september	Motie van Van Helvert 2 Plan B: meer zicht op Plan B alternatieve locaties	Dplan (RVB)	Prio ligt voor RVB bij afronden onderzoek motie van Van Helvert 1. Daarna wordt beantwoording van motie van Van Helvert 2 opgepakt.
VERWACHTING week van 27 september	Informereren gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB	
VERWACHTING week van 4 oktober	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe →OPTIONEEL bestuurlijk overleg
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)	

NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	DIR PROJECTEN PROJN/STGP Datum 16 augustus 2021 Onze referentie
-----	--	-----	--------	--

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 17 augustus 2021

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden

- [redacted] (voorzitter)
- [redacted]
- [redacted] (afwezig)
- vervanger [redacted]
- [redacted] (afwezig)
- vervanger [redacted]
- [redacted] (afwezig)
- vervanger [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted] (afwezig)
- [redacted]; Rijksvastgoedbedrijf
- [redacted]
- [redacted] (verslag)

Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
M [redacted]
[redacted]@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

16 augustus 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. Actiepunten zijn in de planning opgenomen. Alleen nog een aparte besluitenlijst. De planning is in een aparte bijlage uitgesplitst naar Wier en locatie X "Herwijnen"
- b. [redacted] verlaat de vergadering eerder

2. Verslag vorige vergadering

- a. Tekstueel. Verslag is ongewijzigd vastgesteld

3. Stand van zaken (zie bijlage). [redacted] licht stavaza toe

- a. Geluidsmetingen
 - i. Smart-L Wier (FUMO en TNO)

FUMO constateert dat er nog steeds sprake is van tonaliteit. TNO gaat, op z'n vroegst, in de week van 23 augustus een controle meting uitvoeren. Ook staat de

vraag uit bij Thales wat overige bronmaatregelen zijn om geluid te reduceren.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

- ii. MPR Nieuw-Milligen (firma Peutz) bespreken resultaat vergelijkende meting

Datum
16 augustus 2021
Onze referentie

5.1.1.c

Er is gepoogd om te meten wat de radome in Nieuw-Milligen aan geluid tegenhoudt, echter zonder succes.

De projectleider inventariseert de budgettaire situatie om een herijking voor te bereiden. Na ontvangst van de memo van Thales zullen de financiële consequenties inzake radome meegenomen worden.

- b. Motie van Helvert 1 en motie Belhaj. [REDACTED] licht stavaza toe

- i. Motie Belhaj

Verwachting blijft dat in de week van 6 september rapport inzake motie Belhaj opgeleverd wordt. Vanuit DGB het verzoek om communicatie met TNO via DMO te laten lopen om de lijn zuiver te houden.

- ii. Motie Van Helvert 1

Bestaat uit 7 stappen. Er is toegezegd om stap 1 en stap 2 te publiceren op defensie.nl. Stap 2 ligt voor bij Stas.

- c. Communicatie Wier en Herwijnen. [REDACTED] licht stavaza toe

- i. Wier

In de week van 30 augustus organiseert gemeente Waadhoeke een bewonersbijeenkomst. Wij hebben toegezegd een fysieke bijeenkomst te organiseren. De ervaringen van de bijeenkomst van de gemeente gebruiken wij bij het bepalen van de vorm en tijd van onze bijeenkomst.

- ii. Herwijnen. Zie agendapunt 3d

- d. Bestuurlijke activiteiten

- i. Bestuurlijk overleg gemeente West Betuwe 27 augustus

- ii. Commissie debat 15 september

Op 9 september wordt bepaald of het commissie debat met de tweede Kamer doorgaat. Als het doorgaat zal het waarschijnlijk over Wier en Herwijnen gaan. **Actie:** 9 september opnemen in de planning

iii. Brief aan Tweede Kamer

Er is toegezegd om de kamer na de zomer te informeren over de stavaza. **Actie** DGB gaat na of de timing van de brief richting Tweede Kamer nog accuraat is i.v.m. de oplevering van de rapporten in de week van 6 september

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021
Onze referentie

e. Planning/Actiepuntenlijst

benadrukt dat (de informele interne verkenning) Plan B los staat van de formele beantwoording van motie Van Helvert 2. Het ziet er echter naar uit dat deze twee naar elkaar toe bewegen.

4. Vervolg komende periode

a. Bepalen agenda voor dinsdag 31 augustus 2021

- Geluid (als TNO in de week van 23 augustus metingen kan doen)
- Stavaza rapporten motie Van Helvert 1 en motie Belhaj
- Bestuurlijke activiteiten, waaronder bestuurlijk overleg met gemeente West Betuwe

5. Rondvraag en sluiting

6. Eerstvolgend overleg is dinsdag 31 augustus om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 4
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 5
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 13

Bijlage 1 Besluitenlijst

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021

Onze referentie

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER**Datum**
16 augustus 2021**Onze referentie****1.1. Geluid radar Wier****1.1.1. Maatregelen testen**

De SMART-L maakt meer geluid in de nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Bij de laatste metingen in januari 2021 bleek dat de SMART-L 98 dB(A) aan geluid produceert. Dit is 5 dB(A) meer dan de 93 dB(A) bronsterkte die aan hetzelfde systeem is gemeten op de testtoren in bij Thales. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 30 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Daarnaast heeft Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) op 7 juni metingen gedaan naar de mate van tonaliteit. Deze is aangetoond op de frequenties van 250 en 500 Hz. Deze frequenties horen bij de aandrijving van de motoren voor het roteren van de antenne. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door deze toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 35 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 5 dB(A).

In samenwerking met Thales en TNO zijn verschillende bronmaatregelen onderzocht gericht op het wegnemen van de tonaliteit en/of op het verlagen van de absolute geluidsbelasting. De geteste bronmaatregelen zijn:

- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie. Positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd.
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit bleek een negatief effect te hebben. De olie is op 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen snelheid roteren antenne; positief effect op geluid, negatief effect op performance radar. Niet doorgevoerd.
- Toepassen "*one-motor- solution*". Dit is verwoord in een "*Engineering change proposal*" (ECP016) en is doorgevoerd. Bij de metingen in januari bleek er een klein positief effect, bij de metingen in mei bleek er geen aantoonbaar effect.
- Aanpassing regeling motoren aandrijving antenne: geen effect. Niet doorgevoerd.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Deze aanpassing is meer gericht op de geluidsbelasting aan de binnenzijde van de antenne en zal een minimaal effect hebben op de geluidsbelasting naar buiten.

Aan TNO (bepalen absolute geluidsbelasting) en FUMO (bepalen tonaliteit) is gevraagd om het effect van bovenstaande maatregelen te meten. De metingen zijn verricht in de nacht van vrijdag 23 juli op zaterdag 24 juli. Uit de rapportage van FUMO blijkt dat de tonaliteit niet is afgenomen. Voorlopig heeft TNO aangegeven dat er ten opzichte van de metingen van januari geen reductie te zien is. Om de recente metingen te bevestigen wordt door TNO een controlemeting uitgevoerd. Deze wordt, afhankelijk van de weersomstandigheden, op z'n vroegst in de week van 23 augustus uitgevoerd.

Gelet op deze recente geluidsmetingen ligt het niet in de verwachting dat de 5 dB(A) overschrijding teniet is gedaan. Dat betekent dat de radar voorlopig niet

in de nachtperiode gebruikt kan worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

1.1.2. Aanvullende maatregelen

Naast de huidige maatregelen, zijn er nog andere bronmaatregelen. Dit zijn:

Datum
16 augustus 2021
Onze referentie

- Het verstijven van de ophanging van de motoren. Thales is in gesprek met TNO. Van deze maatregel wordt echter geen groot effect van verwacht. Navraag status bij Thales.
- Trillingsisolatie van de ophanging van de aandrijving aan de buitenwand (behuizing RFC) en/of van de krans (antenne). Deze maatregel zal i.s.m. Thales nader onderzocht worden. Uitkomst en plaatsing NTB. **ACTIE** DMO vraag uitzetten bij Thales over mogelijkheden en effecten.
- Aanpassing vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans of een grotere rondseldiameter. Dit vergt een re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend maatregel.
- Direct-drive. Dit vergt ook re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend.

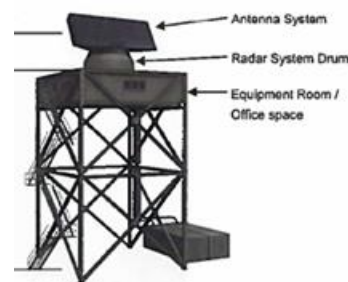
De laatste twee maatregelen zijn ingrijpend en kunnen pas besproken worden als van de huidige bronmaatregelen blijkt dat deze onvoldoende effect hebben.

Naast bronmaatregelen kan ook gekeken worden naar afscherming. Dit kan een gedeeltelijke of volledige afscherming zijn. Kijkend naar de bron van het geluid, dan kan de Radar System Drum (drum onder de antenne) in combinatie met de antenne worden afgeschermd. Een volledige afscherming wordt bereikt met een radome. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales is berekeningen aan het maken en testen aan het uitvoeren op de effecten van een radome op de performance van de radar (specifiek op RF-gedrag). Tevens doet Thales onderzoek naar de bouwkundige consequenties en de aanvullende kosten. In de week van 6 september komt Thales met de resultaten en kan ook een advies over het toepassen van een radome worden gegeven. Dit advies zal in de week van 20 september verder worden besproken.

Pas nadat de aansturing van de antenne is aangepast, óf als er een radome is geplaatst, en met metingen is bevestigd dat aan de normen uit de omgevingsvergunning wordt voldaan, kan de radar ook 24/7 gebruikt worden.

1.1.3. Contractuele aspecten geluid

5.1.1.c

5.1.1.c

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021

Onze referentie

1.1.4. Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

De omgeving en de gemeente blijven het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. Aan de firma Peutz is gevraagd om metingen te doen bij de MPR op AOCS NM. Met deze meting kan een indicatie gegeven worden van de "oude geluidssituatie" van de MPR in Wier.

Firma Peutz heeft 28 juli geluidsmetingen bij de MPR op AOCS NM uitgevoerd. Op 13 augustus is een concept rapportage opgeleverd. Hierbij is een bronsterkte voor de MPR van 88 dB(A) gemeten. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 20 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning Moaije Peal 1A in Wier. Tevens is er geen sprake van tonaalgeluid zodat een extra toeslag van 5 dB(A) voor de MPR niet van toepassing is. De SMART-L heeft een geluidsbelasting van 35 dB(A) (inclusief toeslag) op de dichtstbijzijnde woning in Wier. Dit is 15 dB(A) meer dan in vergelijking met de oude MPR.

1.2. Straling

Door DEKRA is een stralingsbelasting onderzoek naar de omgeving uitgevoerd. Uit het rapport van 7 juni 2021 blijkt dat de radar onder alle gemeten omstandigheden voldoet aan de ICNIRP-richtlijnen. Dit betekent dat, wanneer gekeken wordt naar het aspect straling, de radar in gebruik genomen kan worden. Het definitieve rapport van DEKRA is in week 24 beschikbaar gesteld en gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.

Het rapport is tevens ter goedkeuring aan ILT opgestuurd. ILT heeft het rapport ter advisering bij AT ingediend. Op 12 augustus heeft ILT per mail aangegeven dat het AT stelt: *"Voor alle testmodi, meetafstanden en meethoogtes liggen de maximaal gemeten waarden ruim onder de ICNIRP limiet. Hiermee is aan voorschrift 5.1 van de Fase 1 beschikking voldaan."*

Het rapport van DEKRA is op 5 juli toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Vanuit de omgeving zijn vragen gesteld over de cumulatieve straling en het effect van straling op lange termijn. In overleg met de gemeente Waadhoeke en de Kerngroep Wier is afgesproken dat de gemeente i.s.m. de GGD het voortouw neemt in de nadere informatievoorziening over straling aan de bewoners.

1.3. Aanvullende werkzaamheden RVB

De oude MPR is gesloopt en de nieuwe SMART-L is neergezet. Dit betekent dat het terrein verder ingericht kan worden en de beveiliging op DBBS aangesloten kan worden. Omdat de sloop van de MPR-radar meer heeft gekost en het RVB al budget voor de herinrichting heeft genut, is er een aanvullend budget benodigd. Het RVB zal inzicht geven over het nog benodigde budget. Op basis hiervan kan een aanvullende ATB opgesteld worden en kan vervolgens het bestek voor de herinrichting op de markt gezet worden.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding

komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer door RVB, Thales en CLSK. RVB heeft middels een E&A-opdracht het voorstel van het onderhoudscontract uit te voeren door Thales beoordeeld. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol (denk hierbij aan beheerder BMI, installatieverantwoordelijke elektrische installatie etc.).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021

Onze referentie

1.4. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5. Klachten

Tijdens de testperiode van SMART-L in Wier zijn verschillende klachten binnen gekomen. Deze hadden betrekking op verstoring van apparatuur (interferentie), klachten over geluid en zorgen over straling.

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie met 5.1.2.e

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van de 5.1.2.e

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. Met het rapport van DEKRA is wat betreft straling aangetoond dat ruimschoots wordt voldaan aan de ICNIRP.

Over de stand van zaken over geluid, straling en verstoring van apparatuur is op 21 juli een bewonersbrief verstuurd. Daarbij is het verzoek gedaan aan bewoners dat zij eerst contact opnemen met hun provider of leverancier als zij nog steeds interferentie klachten ervaren. Mocht het probleem niet opgelost kunnen worden, en wordt vermoed dat de radar de veroorzaker is, dan kan een bewoner altijd contact opnemen met Defensie. Vanuit Defensie blijven we eventuele klachten monitoren en wordt er indien nodig actie genomen.

1.6. Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

Stap 1:

De eerste stap is het uitbreiden van de zendtijden binnen de huidige draaitijden (08:00 — 19:00 uur op werkdagen). Dit is per 30 juli doorgevoerd. Deze stap

kunnen we zetten nu met stralingsmetingen is aangetoond dat de radar voldoet aan de geldende richtlijnen voor straling. Daarmee spreken wij van het in gebruik nemen van de radar van 8:00 – 19:00. We breiden de gebruikstijden in deze stap nog niet uit, omdat we momenteel nog werken aan nieuwe geluidsmetingen.

Stap 2:

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat (opnieuw) moet blijken dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. Om dat aan te tonen worden er door TNO en FUMO geluidsmetingen uitgevoerd (zie paragraaf 1.1). De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van begin van het jaar.

De haalbaarheid om uit te breiden in gebruikstijden per 6 september, zoals gecommuniceerd in de bewonersbrief, is afhankelijk van de oplevering van het rapport en de uitkomsten van de geluidsmetingen. Voordat deze stap wordt genomen, informeren we de gemeente en de Kerngroep Wier en ontvangen de bewoners hierover een aparte brief waarin ook de uitkomsten van de geluidsmetingen worden toegelicht.

Stap 3:

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan. Het effect van de nog te nemen maatregelen (aanpassen aansturing antenne of radome) wordt na de toepassing getoetst met nieuwe metingen.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X “Herwijnen”

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2. Daarnaast vindt er een analyse plaats ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten in de week van 6 september worden afgerond. Daarna zal er een politieke/bestuurlijke afweging worden gemaakt. Vervolgens kan de Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2 is het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting. Deze stap is afgerond. De laatste stap, stap 3 betreft de validatie van berekening aan metingen in Wier. TNO heeft op 4 augustus een conceptrapport opgeleverd. Een definitief resultaat op het TNO-onderzoek wordt in de week van 6 september verwacht.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen.

- *Stap 1:* hier is vastgesteld wat het initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (zie motie Belhaj) met

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021

Onze referentie

volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. Deeluitkomst van stap 1 is per 19 juli WK 29 op de website geplaatst.

- *Stap 2:* is het nader verfijnen van het zoekgebied op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Deze stap is door RVB uitgevoerd. Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 is opgeleverd. De tekst met oplegnota voor plaatsing op de website ligt ter goedkeuring bij de Stas.
- *Stap 3:* hier is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn door TNO doorgerekend.
- *Stap 4:* CLSK heeft de overgebleven aanvullende locaties operationeel beoordeeld. Deze stap is gereed.
- *Stap 5:* In stap 5 heeft RVB de operationeel goedgekeurde locaties nader beschouwd. Dit is meegenomen in de concept rapportage aanvullend onderzoek. Deze stap is gereed.
- *Stap 6:* de afspraak is dat er van de overgebleven locaties een uitspraak wordt gedaan over de stralingsbelasting en er een toetsing aan ICNIRP plaatsvindt. In overleg met DGB () betreft deze stap een tekstuele interpretatie van de stralingsbelasting op de aangedragen locaties aan de hand van het rapport Belhaj. Deze interpretatie wordt getoetst aan ICNIRP. Er worden geen berekeningen gedaan naar de samengestelde straling en geen metingen gedaan naar achtergrondstraling. TNO ligt in hun beantwoording toe waarom dit niet mogelijk is.
- *Stap 7:* Stap 7 betreft de oplevering van het eindrapport. Een aangepast conceptrapport (exclusief stap 6) is 11 augustus door RVB aangeboden. Dit conceptrapport is ook ter advisering aan de Landsadvocaat aangeboden. Verwachting is dat het eindrapport in de week van 6 september opgeleverd wordt (afhankelijk ook van de uitkomst van stap 6). Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021

Onze referentie

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is besproken met BZK en EZK. Analyse en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landsadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. Met de landsadvocaat is contact gezocht voor het maken van een afspraak om deze punten te bespreken. De verwachting is dat het juridische advies van de landsadvocaat in augustus wordt vastgesteld.

5.1.2.i, 5.2.1

Hier werkt het DGB momenteel aan. Daarbij worden de resultaten van de onderzoeken die voortkomen uit de moties betrokken. De uitkomst van die onderzoeken heeft namelijk ook impact op de politiek/bestuurlijke situatie. DGB heeft al stappen gezet om het raamwerk te schetsen en de algemeen bestuurlijke zaken erin op te nemen. Zodra de andere

onderzoeken gereed zijn, kan deze notitie ook worden afgerond. DGB schat dat de doorlooptijd hiervan max 2 weken is, incl. afstemming op directeursniveau.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
16 augustus 2021
Onze referentie

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking / plan B

DPlan en CLSK hebben middels desktop analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met desktop analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL)
- Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst.

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de landsadvocaat m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

RVB gaat een "war-game-sessie" houden waarbij deze locatie ruimtelijk worden gezien. Op basis daarvan zal Plan B verder worden uitgewerkt.

3. Communicatie

3.1. Wier

In de week van 19 juli is een bewonersbrief verstuurd naar Wier en omgeving. In deze brief werd een toelichting gegeven op het stappenplan t.a.v. uitbreiden zend- en gebruikstijden. Hier is 1 melding over binnengekomen m.b.t. het niet ontvangen van de brief. In afwachting van de resultaten van de tweede geluidsmetingen zal er een bewonersbrief voorbereid worden waar de geluidsmetingen en het uitbreiden van de gebruikstijden in toelichting zullen worden.

In de week van 30 augustus is de gemeente Waadhoeke van plan om een

bewonersbijeenkomst te organiseren m.b.t. de radar in Wier. Defensie heeft geen rol bij deze bijeenkomst. De bijeenkomst van de gemeente kan gevolgen hebben voor de fysieke bewonersbijeenkomst die Defensie in september wilt organiseren. In de voorbereiding die zal starten in de week van 23 augustus zal er rekening gehouden worden met de vraag of het wenselijk is om de bijeenkomst door te zetten n.a.v. de bijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke. Als hieruit volgt dat een bijeenkomst nog steeds wenselijk is zal de vormgeving, tijd en inhoud vastgesteld worden.

Daarnaast zijn DMO, DGB en DCo bezig met een opzet voor een gesprek met bewoners i.r.t. geluid. Bewoners hebben aangegeven dat zij ervaren dat Defensie hun geluidsklachten niet serieus neemt. Belangrijk voor dit gesprek is dat er duidelijke kaders geschetst worden. De vormgeving van dit gesprek is in ontwikkeling en zal overlegd worden met de gemeente Waadhoeke en de kerngroep Wier.

Daarnaast is aan de wethouder aangeboden om een bestuurlijk overleg met de Staatssecretaris te hebben. Hierop is positief gereageerd. Vanuit DGB wordt dit gesprek verder georganiseerd.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. In de week van 19 juli is stap 1 onderzoek in het kader van motie Van Helvert 1, bepalen zoekgebied, op defensie.nl gepubliceerd. In de week van 26 juli zijn de voorbereiding voor het publiceren van stap 2 in het kader van motie Van Helvert 1, verfijning zoekgebied, gestart. Na akkoord Stas kan stap 2 gepubliceerd worden op de website. Uiterlijk zal dit gebeuren op 24 augustus. Nadat de rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting bewoners plaatsvinden middels een brief.

Op 27 augustus zal er een bestuurlijk overleg plaatsvinden tussen Stas en de gemeente West Betuwe.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de week van 30 augustus staat een brief aan de Tweede Kamer inzake motie Belhaj geplant. De haalbaarheid hiervan is in het geding gekomen door vertraging aan de kant van TNO in de oplevering van het rapport.

15 september is er een debat in de Tweede Kamer ten aanzien van de grondradars. De voorbereiding in de vorm van fiches is in de week van 2 augustus gestart. Deadline voor oplevering fiches is 10 september.

Aangezien de verwachting is dat de rapporten inzake motie Belhaj, motie van Helvert 1 en van Helvert 2 in de week van 6 september opgeleverd worden zal de interne beoordeling starten in de week van 13 september. Op basis van de uitkomsten van Van Helvert 1 zullen in de week van 27 september. Mocht de verwachting van oplevering bijgesteld worden verschuift logischerwijs de interne beoordeling van de uitkomsten over deze rapporten.

Intern zal er per 6 september n.a.v. de oplevering memo Thales, haalbaarheid radome, een beoordeling volgen vanaf de week van 13 september. Hier zal de bespreking van de memo in de week van 20 september voor in acht genomen worden.

Bijlage 3 Planning SMART-L (status 11 augustus)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
16 augustus 2021
Onze referentie**Planning SMART-L WIER**

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
23 juli, En week van 23 aug	Geluid: Geluidsmetingen SMART-L Wier (TNO en FUMO)	DMO	4 augustus eerste analyses ontvangen. FUMO: tonaliteit is gebleven. TNO: geen reductie, controle meting week van 23 aug (afhankelijk windrichting en weersomstandigheden)
28 juli	Geluid: geluidsmetingen MPR Nieuw-Milligen(firma Peutz)	DMO	Metingen zijn uitgevoerd. Concept rapportage 13 aug opgeleverd.
Week van 23 augustus	Start voorbereiding fysieke bijeenkomst september Wier	DGB	Vorbereiding bevat ook besluit over vormgeving en wenselijkheid in afwachting van bewonersbijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke. Verwachting week van 27 september
Week van 23 augustus	Bespreking opzet gesprek geluidsbeleving met kerngroep Wier. Bestuurlijk overleg met inwoners.	DGB	EXACTE DATUM NTB
VERWACHTING Week van 30 augustus	Geluid: aanpassing blowers binnenzijde antenne	DMO (Thales)	Reduceert geluid naar binnen, mindere mate naar buiten
30 augustus	Bewonersbijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke.	N.v.t. (DGB)	Geen rol voor defensie.
Week van 6 september	Geluid: oplevering memo Thales op haalbaarheid radome.	DMO	→ VERWACHTING week van 20 september bespreking memo radome inzake planning, kosten, gevolgen contract met Thales,
VERWACHTING Week van 27 september	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DGB	EXACTE DATUM NTB
Week van 4 oktober	Bespreken uitkomst onderzoek radome met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DGB	
DATUM NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur (afhankelijk	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief

	van rapport TNO en FUMO)		(informeren uitbreiding) voorbereiding brief VERWACHTING vanaf week van 23 augustus	DIR PROJECTEN PROJN/STGP Datum 16 augustus 2021
DATUM NTB	Effect en eventuele plaatsing trillingsisolatie	DMO (Thales)	Vraag voor het nader onderzoeken van deze bronmaatregel zal uitgezet worden door DMO bij Thales	Onze referentie
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	RVB inzicht geven in benodigd budget t.b.v. ATB.	
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht	
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode	
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC	

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				16 augustus 2021
19 juli	Motie Van Helvert 1 stap 1 (bepalen zoekgebied)	DMO (TNO)	TNO heeft rapport opgeleverd. rapport is op de site gepubliceerd.	
28 juli	Motie Van Helvert 1 stap 2 (verfijnen van zoekgebied, rekening houdende met rivieren e.d.)	DMO (RVB)	Stap 2 is door RVB uitgevoerd → PUBLICATIE RAPPORT op site NTB, afhankelijk van inlichting provincies door DGB	
Week van 26 juli	Motie van Van Helvert 1: start voorbereiding aanvullende tekst stap 2 website UITERLIJK gepubliceerd op 24 augustus	DMO	Tekst voor op site is aangepast. Ligt ter goedkeuring bij Stas.	
29 juli	Motie van Van Helvert 1: opgeleverd stap 3 (TNO-berekeningen, rekening)	DMO (TNO)	Stap 3 is door TNO op 29 juli opgeleverd.	
29 juli	Motie van Van Helvert 1: stap 4 operationele beoordeling	CLSK	Operationele beoordeling is door CLSK opgeleverd.	
2 augustus	Motie van Van Helvert 1 stap 5: nadere beschouwing	DMO (RVB)	Nadere beschouwing is opgenomen in concept rapport.	
Week van 16 augustus	Motie Van Helvert 1 stap 2: informeren provincies betrokken bij stap 2	DGB	→ publicatie op website volgt	
VERWACHTING week van 23 augustus	Motie Van Helvert 1 stap 6: oplevering toetsing ICNIRP	DGB (TNO)	Discussie over straling gegevens Wier plotten op aanvullende locatie en dan dichtstbijzijnde woning toetsen aan ICNIRP, óf ook bepalen achtergrondstraling en samengestelde straling per locatie en deze toetsen aan ICNIRP. DGB sluit kort met TNO	
24 augustus	Vorbereiding bestuurlijk overleg gemeente West Betuwe	DGB		
24 augustus	Opmaken stavaza voor Stas voor BO West Betuwe 27 aug.	DMO (bij afwezigheid)		
27 augustus	Bestuurlijk overleg gemeente West	DGB		

	Betuwe		DIR PROJECTEN PROJN/STGP
Week van 30 augustus	Brief aan Tweede Kamer t.a.v. motie Belhaj (tegelijkertijd inlichten gemeente Waadhoeke en gemeente West Betuwe)	DGB	Let op: Rapport is dan nog niet beschikbaar. Datum 16 augustus 2021 Onze referentie
VERWACHTING week van 6 september	Motie Van Helvert 2; opleveren juridische notitie stop RCR	DGB	
VERWACHTING week van 6 september	Opleveren TNO-rapport motie Belhaj	DMO (TNO)	incl. validatie TNO model met rapport DEKRA
VERWACHTING week van 6 september	Motie van Van Helvert 1 stap 7: opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Eerste concept (excl. Stap 6) is opgeleverd.
10 september	Deadline aanleveren /update fiches voor Commissie Debat	DGB	
15 september	Commissie debat Tweede Kamer	DGB	
VERWACHTING Week van 13 september	Start bestuurlijke en politieke afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Doorlooptijd niet bekend.
VERWACHTING eind september	Afronding Motie van Van Helvert 2. Vervolg Plan B: meer zicht op Plan B alternatieve locaties	Dplan (RVB)	Prio ligt voor RVB bij afronden onderzoek motie van Van Helvert 1. Daarna wordt beantwoording van motie van Van Helvert 2 opgepakt.
VERWACHTING week van 27 september	Informerende gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB	
VERWACHTING week van 4 oktober	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe →OPTIONEEL bestuurlijk overleg
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)	

NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	DIR PROJECTEN PROJN/STGP Datum 16 augustus 2021 Onze referentie
-----	--	-----	--------	--

Agenda

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 31 augustus 2021

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden

[redacted] (voorzitter)

[redacted]

[redacted]

[redacted] (afwezig)

vervanger [redacted]

[redacted] (afwezig)

vervanger [redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted] (afwezig)

[redacted] ; Rijksvastgoedbedrijf

[redacted]

[redacted] (afwezig)

[redacted] (verslag)

Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
M [redacted]
[redacted]@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

30 augustus 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a.
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Bestuurlijke activiteiten
 - i. Aandachtspunten n.a.v. WOB/BO bespreking
 - ii. Bestuurlijk overleg gemeente West Betuwe
 - b. Geluid
 - i. Second opinion van Berlo
 - c. Moties Belhaj en Van Helvert 1 en 2

i. Advies Landsadvocaat

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

4. Vervolg komende periode

a. Bepalen agenda voor dinsdag 14 september 2021

Datum
30 augustus 2021

Onze referentie

5. Rondvraag en sluiting

6. Eerstvolgend overleg is dinsdag 14 september om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 4
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 13

Bijlage 1 Besluitenlijst

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
30 augustus 2021

Onze referentie

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
30 augustus 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

1.1.1. Maatregelen testen

De SMART-L maakt meer geluid in de nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Bij de laatste metingen in januari 2021 bleek dat de SMART-L 98 dB(A) aan geluid produceert. Dit is 5 dB(A) meer dan de 93 dB(A) bronsterkte die aan hetzelfde systeem is gemeten op de testtoren in bij Thales. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 30 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Daarnaast heeft Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) op 7 juni metingen gedaan naar de mate van tonaliteit. Deze is aangetoond op de frequenties van 250 en 500 Hz. Deze frequenties horen bij de aandrijving van de motoren voor het roteren van de antenne. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door deze toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 35 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 5 dB(A).

In samenwerking met Thales en TNO zijn verschillende bronmaatregelen onderzocht gericht op het wegnemen van de tonaliteit en/of op het verlagen van de absolute geluidsbelasting. De geteste bronmaatregelen zijn:

- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie. Positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd.
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit bleek een negatief effect te hebben. De olie is op 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen snelheid roteren antenne; positief effect op geluid, negatief effect op performance radar. Niet doorgevoerd.
- Toepassen "*one-motor- solution*". Dit is verwoord in een "*Engineering change proposal*" (ECP016) en is doorgevoerd. Bij de metingen in januari bleek er een klein positief effect, bij de metingen in mei bleek er geen aantoonbaar effect.
- Aanpassing regeling motoren aandrijving antenne: geen effect. Niet doorgevoerd.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Deze aanpassing is meer gericht op de geluidsbelasting aan de binnenzijde van de antenne en zal een minimaal effect hebben op de geluidsbelasting naar buiten.

Aan TNO (bepalen absolute geluidsbelasting) en FUMO (bepalen tonaliteit) is gevraagd om het effect van bovenstaande maatregelen te meten. De metingen zijn verricht in de nacht van vrijdag 23 juli op zaterdag 24 juli. Uit de rapportage van FUMO blijkt dat de tonaliteit niet is afgenomen. Voorlopig heeft TNO aangegeven dat er ten opzichte van de metingen van januari geen reductie te zien is. Om de recente metingen te bevestigen wordt door TNO een controlemeting uitgevoerd. Deze wordt, afhankelijk van de weersomstandigheden, op z'n vroegst in de week van 23 augustus uitgevoerd.

Gelet op deze recente geluidsmetingen ligt het niet in de verwachting dat de 5 dB(A) overschrijding teniet is gedaan. Dat betekent dat de radar voorlopig niet

in de nachtperiode gebruikt kan worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

1.1.2. Aanvullende maatregelen

Naast de huidige maatregelen, zijn er nog andere bronmaatregelen. Dit zijn:

Datum
30 augustus 2021
Onze referentie

- Het verstijven van de ophanging van de motoren. Thales is in gesprek met TNO. Van deze maatregel wordt echter geen groot effect van verwacht. Navraag status bij Thales.
- Trillingsisolatie van de ophanging van de aandrijving aan de buitenwand (behuizing RFC) en/of van de krans (antenne). Deze maatregel zal i.s.m. Thales nader onderzocht worden. Uitkomst en plaatsing NTB. **ACTIE** DMO vraag uitzetten bij Thales over mogelijkheden en effecten.
- Aanpassing vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans of een grotere rondseldiameter. Dit vergt een re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend maatregel.
- Direct-drive. Dit vergt ook re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend.

Naast bronmaatregelen kan ook gekeken worden naar afscherming. Dit kan een gedeeltelijke of volledige afscherming zijn. Kijkend naar de bron van het geluid, dan kan de Radar System Drum (drum onder de antenne) in combinatie met de antenne worden afgeschermd. Een volledige afscherming wordt bereikt met een radome. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales is berekeningen aan het maken en testen aan het uitvoeren op de effecten van een radome op de performance van de radar (specifiek op RF-gedrag). Tevens doet Thales onderzoek naar de bouwkundige consequenties en de aanvullende kosten. In de week van 6 september komt Thales met de resultaten en kan ook een advies over het toepassen van een radome worden gegeven. Op basis van deze informatie is er enig zicht op de haalbaarheid radome. Bij een positief beeld over de mogelijkheden van een radome, zal, wegens verlot van enkele betrokkenen het advies van Thales in de week van 20 september verder met Thales worden besproken.

Pas nadat de aansturing van de antenne is aangepast, óf als er een radome is geplaatst, en met metingen is bevestigd dat aan de normen uit de omgevingsvergunning wordt voldaan, kan de radar ook 24/7 gebruikt worden.

1.1.3. Contractuele aspecten geluid

5.1.1.c

5.1.1.c

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
30 augustus 2021

Onze referentie

1.1.4. Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

De omgeving en de gemeente blijven het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. Aan de firma Peutz is gevraagd om metingen te doen bij de MPR op AOCS NM. Met deze meting kan een indicatie gegeven worden van de "oude geluidssituatie" van de MPR in Wier.

Firma Peutz heeft 28 juli geluidsmetingen bij de MPR op AOCS NM uitgevoerd. Op 13 augustus is een concept rapportage opgeleverd. Hierbij is een bronsterkte voor de MPR van 88 dB(A) gemeten. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 20 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning Moaije Peal 1A in Wier. Tevens is er geen sprake van tonaalgeluid zodat een extra toeslag van 5 dB(A) voor de MPR niet van toepassing is. De SMART-L heeft een geluidsbelasting van 35 dB(A) (inclusief toeslag) op de dichtstbijzijnde woning in Wier. Dit is 15 dB(A) meer dan in vergelijking met de oude MPR.

1.2. Straling

Door DEKRA is een stralingsbelasting onderzoek naar de omgeving uitgevoerd. Uit het rapport van 7 juni 2021 blijkt dat de radar onder alle gemeten omstandigheden voldoet aan de ICNIRP-richtlijnen. Dit betekent dat, wanneer gekeken wordt naar het aspect straling, de radar in gebruik genomen kan worden. Het definitieve rapport van DEKRA is in week 24 beschikbaar gesteld en gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.

Het rapport is tevens ter goedkeuring aan ILT opgestuurd. ILT heeft het rapport ter advisering bij AT ingediend. Op 12 augustus heeft ILT per mail aangegeven dat het AT stelt: *"Voor alle testmodi, meetafstanden en meethoogtes liggen de maximaal gemeten waarden ruim onder de ICNIRP limiet. Hiermee is aan voorschrift 5.1 van de Fase 1 beschikking voldaan."*

Het rapport van DEKRA is op 5 juli toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Vanuit de omgeving zijn vragen gesteld over de cumulatieve straling en het effect van straling op lange termijn. In overleg met de gemeente Waadhoeke en de Kerngroep Wier is afgesproken dat de gemeente i.s.m. de GGD het voortouw neemt in de nadere informatievoorziening over straling aan de bewoners.

1.3. Aanvullende werkzaamheden RVB

De oude MPR is gesloopt en de nieuwe SMART-L is neergezet. Dit betekent dat het terrein verder ingericht kan worden en de beveiliging op DBBS aangesloten kan worden. Omdat de sloop van de MPR-radar meer heeft gekost en het RVB al budget voor de herinrichting heeft genut, is er een aanvullend budget benodigd. Het RVB zal inzicht geven over het nog benodigde budget. Op basis hiervan kan een aanvullende ATB opgesteld worden en kan vervolgens het bestek voor de herinrichting op de markt gezet worden.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding

komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer door RVB, Thales en CLSK. RVB heeft middels een E&A-opdracht het voorstel van het onderhoudscontract uit te voeren door Thales beoordeeld. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol (denk hierbij aan beheerder BMI, installatieverantwoordelijke elektrische installatie etc.).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
30 augustus 2021

Onze referentie

1.4. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen (zie ook paragraaf 1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden). Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5. Klachten

Tijdens de testperiode van SMART-L in Wier zijn verschillende klachten binnen gekomen. Deze hadden betrekking op verstoring van apparatuur (interferentie), klachten over geluid en zorgen over straling.

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie met 5.1.2.e

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van de 5.1.2.e

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. Met het rapport van DEKRA is wat betreft straling aangetoond dat ruimschoots wordt voldaan aan de ICNIRP.

Over de stand van zaken over geluid, straling en verstoring van apparatuur is op 21 juli een bewonersbrief verstuurd. Daarbij is het verzoek gedaan aan bewoners dat zij eerst contact opnemen met hun provider of leverancier als zij nog steeds interferentie klachten ervaren. Mocht het probleem niet opgelost kunnen worden, en wordt vermoed dat de radar de veroorzaker is, dan kan een bewoner altijd contact opnemen met Defensie. Vanuit Defensie blijven we eventuele klachten monitoren en wordt er indien nodig actie genomen.

1.6. Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

Stap 1:

De eerste stap is het uitbreiden van de zendtijden binnen de huidige draaitijden

(08:00 – 19:00 uur op werkdagen). Dit is per 30 juli doorgevoerd. Deze stap kunnen we zetten nu met stralingsmetingen is aangetoond dat de radar voldoet aan de geldende richtlijnen voor straling. Met het nader uitbreiden van de zendtijden per 30 juli spreken wij van het in gebruik nemen van de radar van 8:00 – 19:00. We breiden de gebruikstijden in deze stap nog niet uit, omdat we momenteel nog werken aan nieuwe geluidsmetingen.

Stap 2:

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. Om dat aan te tonen worden er door TNO en FUMO geluidsmetingen uitgevoerd (zie paragraaf 1.1). De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van begin van het jaar.

In de bewonersbrief is gecommuniceerd dat er naar verwachting per 6 september uitgebreid zal worden. Echter, zijn we afhankelijk van de oplevering en resultaten van het rapport. Voordat deze stap wordt genomen, informeren we de gemeente en de Kerngroep Wier en ontvangen de bewoners hierover een aparte brief waarin ook de uitkomsten van de geluidsmetingen worden toegelicht.

Stap 3:

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan. Het effect van de nog te nemen maatregelen (aanpassen aansturing antenne of radome) wordt na de toepassing getoetst met nieuwe metingen.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X “Herwijnen”

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2. Daarnaast vindt er een analyse plaats ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten in de week van 6 september worden afgerond. Daarna zal er een politieke/bestuurlijke afweging worden gemaakt. Vervolgens kan de Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

De onderzoeken n.a.v. de motie Belhaj en van Helvert hebben meer tijd in beslag genomen dan verwacht. De oorzaken hiervan zijn verschillend. Oorzaak vertraging motie Belhaj is de noodzaak voor aanvullende stralingsmetingen (door DEKRA) en privéomstandigheden van onderzoeker bij TNO. Oorzaak vertraging motie Van Helvert is een nieuw softwarepakket bij TNO die gebruikt is voor bepaling zoekgebied. Dit leidde tot een ander plaatje dan in het onderzoek van vorig jaar t.a.v. het zoekgebied van de radar op 24m hoogte, wat nader moest worden gezien. Ook was de overdracht van data TNO naar RVB bemoeilijkt.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2 is het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting. De laatste stap, stap 3 betreft de validatie van berekening aan metingen in Wier. TNO heeft op 4 augustus een

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
30 augustus 2021

Onze referentie

conceptrapport opgeleverd. Een definitief resultaat op het TNO-onderzoek wordt in de week van 6 september verwacht.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
30 augustus 2021

Onze referentie

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen.

- *Stap 1:* hier is vastgesteld wat het initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (o.b.v. uitkomsten stap 1 motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. Deeluitkomst van stap 1 is per 19 juli WK 29 op de website geplaatst.
- *Stap 2:* is het nader verfijnen van het zoekgebied op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Deze stap is door RVB uitgevoerd. Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 is opgeleverd. Momenteel wordt gewerkt aan de plaatsing op de website (vaststellen tekst voor website, opstellen brief aan gemeenten en provincies ter kennisname stap 2).
- *Stap 3:* hier is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn door TNO doorgerekend.
- *Stap 4:* CLSK heeft de overgebleven aanvullende locaties operationeel beoordeeld. Deze stap is gereed.
- *Stap 5:* In stap 5 heeft RVB de operationeel goedgekeurde locaties nader beschouwd. Dit is meegenomen in de concept rapportage aanvullend onderzoek. Deze stap is gereed.
- *Stap 6:* de afspraak is dat er van de overgebleven locaties een uitspraak wordt gedaan over de stralingsbelasting en er een toetsing aan ICNIRP plaatsvindt. Deze stap is een berekening van de stralingsbelasting van de radar op de resterende alternatieve locaties. Aangevuld met een (tekstuele) inschatting van de samengestelde straling. Deze interpretatie wordt getoetst aan ICNIRP. Er worden geen berekeningen gedaan naar de samengestelde straling en geen metingen gedaan naar achtergrondstraling. TNO ligt in hun beantwoording toe waarom dit niet mogelijk is.
- *Stap 7:* Stap 7 betreft de oplevering van het eindrapport. Een aangepast conceptrapport (exclusief stap 6) is 11 augustus door RVB aangeboden. Dit conceptrapport is ook ter advisering aan de Landsadvocaat aangeboden. Verwachting is dat het eindrapport in de week van 6 september opgeleverd wordt (afhankelijk ook van de uitkomst van stap 6). Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe. (Advies concept rapport landsadvocaat volgt eind van de week van 23 augustus)

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is door Defensie besproken met BZK en EZK. Analyse van DGB en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landsadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. In juli 2021 heeft de landsadvocaat een nieuwe versie aangeleverd.

Op basis van deze versie hebben DGB en DJZ nog enkele opmerkingen bij de

landsadvocaat aangeleverd. De verwachting is dat het juridische advies van de landsadvocaat in augustus wordt vastgesteld. De inhoud en het advies zal naar verwachting niet meer veranderen. 5.1.2.i, 5.2.1

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
30 augustus 2021

Onze referentie

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Bij de uitvoering van motie Van Helvert 2 wordt ook gekeken naar alternatieve wijze van luchtruimbewaking. Na een eerste verkenning door CLSK en DPlan wordt hieronder verstaan dat een alternatieve wijze inhoudt dat er gebruik wordt gemaakt van meer dan twee luchtruimbewakingsradars op land. DPlan en CLSK hebben middels desktop analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met desktop analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL).
- Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst (om die reden zit MC Lopik niet bij de alternatieve locaties Van Helvert 1).

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de landsadvocaat m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

RVB gaat een "war-game-sessie" houden waarbij deze locatie ruimtelijk worden bezien. Op basis daarvan zullen de mogelijkheden verder worden uitgewerkt.

3. Communicatie

3.1. Wier

In de week van 19 juli is een bewonersbrief verstuurd naar Wier en omgeving. In deze brief werd een toelichting gegeven op het stappenplan t.a.v. uitbreiden zend- en gebruikstijden. Hier is 1 melding over binnengekomen m.b.t. het niet ontvangen van de brief. In afwachting van de resultaten van de tweede geluidsmetingen zal er een bewonersbrief voorbereid worden waar de geluidsmetingen en het uitbreiden van de gebruikstijden in toelichting zullen worden.

In de week van 30 augustus is de gemeente Waadhoeke van plan om een bewonersbijeenkomst te organiseren m.b.t. de radar in Wier. Defensie heeft geen rol bij deze bijeenkomst. De bijeenkomst van de gemeente kan gevolgen hebben voor de fysieke bewonersbijeenkomst die Defensie in september wilt organiseren. In de voorbereiding die zal starten in de week van 23 augustus zal er rekening gehouden worden met de vraag of het wenselijk is om de bijeenkomst door te zetten n.a.v. de bijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke. Als hieruit volgt dat een bijeenkomst nog steeds wenselijk is zal de vormgeving, tijd en inhoud vastgesteld worden.

Daarnaast zijn DMO, DGB en DCo bezig met een opzet voor een gesprek met bewoners i.r.t. geluid. Bewoners hebben aangegeven dat zij ervaren dat Defensie hun geluidsklachten niet serieus neemt. Belangrijk voor dit gesprek is dat er duidelijke kaders geschetst worden. De vormgeving van dit gesprek is in ontwikkeling en zal overlegd worden met de gemeente Waadhoeke en de kerngroep Wier.

Daarnaast is aan de wethouder aangeboden om een bestuurlijk overleg met de Staatssecretaris te hebben. **Het gesprek staat gepland op 29 september a.s. Vanuit DGB wordt dit gesprek verder voorbereid.**

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. In de week van 19 juli is stap 1 onderzoek in het kader van motie Van Helvert 1, bepalen zoekgebied, op defensie.nl gepubliceerd. In de week van 26 juli zijn de voorbereiding voor het publiceren van stap 2 in het kader van motie Van Helvert 1, verfijning zoekgebied, gestart. Na akkoord Stas kan stap 2 gepubliceerd worden op de website. **Hiervoor wordt momenteel aan teksten voor de website gewerkt, publicatiedatum NTB.** Nadat de volledige rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting de gemeente en bewoners plaatsvinden middels een brief.

Op 27 augustus zal er een bestuurlijk overleg plaatsvinden tussen Stas en de gemeente West Betuwe.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de week van 30 augustus staat een brief aan de Tweede Kamer inzake motie Belhaj gepland. Dit was een interne planning. De haalbaarheid hiervan is in het geding gekomen door vertraging aan de kant van TNO in de oplevering van het rapport. Aan de Tweede Kamer en gemeente is toegezegd dat zij 'na de zomer' (Kamerbrief d.d. 27 mei 2021) over alle uitkomsten van de onderzoeken worden geïnformeerd. Aangezien de uitkomsten nog niet (definitief) bekend zijn, ligt

een Kamerbrief in de week van 30 augustus niet meer in de rede. Een uitstelbrief is ook niet noodzakelijk aangezien 'na de zomer' voldoende ruimte biedt voor de oplevering van alle onderzoeken (huidige planning september 2021) en integrale beoordeling van de onderzoeken door Defensie, inclusief opstellen Kamerbrief (september/oktober 2021). Het advies is om geen Kamerbrief te sturen, maar indien ernaar gevraagd wordt in het commissiedebat, in het commissiedebat aan te geven dat de onderzoeken momenteel nog lopen binnen de planning zoals gecommuniceerd op 27 mei 2021. Een alternatief advies kan zijn om een uitstelbrief te sturen voor het commissiedebat om aan te geven dat de onderzoeken nog lopen en welke stappen nog moeten worden gezet, maar wel – zoals toegezegd – 'na de zomer' zullen worden toegezonden. Dit leidt echter mogelijk nog onnodig aandacht voor het dossier.

De voorbereiding in de vorm van fiches voor het commissiedebat is in de week van 2 augustus gestart. Deadline voor oplevering van (aanvullende) fiches is 10 september.

Aangezien de verwachting is dat de rapporten inzake motie Belhaj, motie van Helvert 1 en van Helvert 2 in de week van 6 september opgeleverd worden zal de interne beoordeling starten in de week van 13 september. Op basis van de uitkomsten van Van Helvert 1 zullen in de week van 27 september. Mocht de verwachting van oplevering bijgesteld worden verschuift logischerwijs de interne beoordeling van de uitkomsten over deze rapporten.

Intern zal er per 6 september n.a.v. de oplevering memo Thales, over de haalbaarheid van een radome, een beoordeling volgen vanaf de week van 13 september. Hier zal de bespreking van de memo in de week van 20 september voor in acht genomen worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
30 augustus 2021

Onze referentie

Bijlage 3 Planning SMART-L (status 11 augustus)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
30 augustus 2021
Onze referentie**Planning SMART-L WIER**

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
23 juli, En week van 23 aug	Geluid: Geluidsmetingen SMART-L Wier (TNO en FUMO)	DMO	4 augustus eerste analyses ontvangen. FUMO: tonaliteit is gebleven. TNO: geen reductie, controle meting week van 23 aug (afhankelijk windrichting en weersomstandigheden)
28 juli	Geluid: geluidsmetingen MPR Nieuw-Milligen(firma Peutz)	DMO	Metingen zijn uitgevoerd. Concept rapportage 13 aug opgeleverd.
Week van 23 augustus	Start voorbereiding fysieke bijeenkomst september Wier	DGB	Vorbereiding bevat ook besluit over vormgeving en wenselijkheid in afwachting van bewonersbijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke. Verwachting week van 27 september
Week van 23 augustus	Bespreking opzet gesprek geluidsbeleving met kerngroep Wier. Bestuurlijk overleg met inwoners.	DGB	EXACTE DATUM NTB
VERWACHTING Week van 30 augustus	Geluid: aanpassing blowers binnenzijde antenne	DMO (Thales)	Reduceert geluid naar binnen, mindere mate naar buiten
30 augustus	Bewonersbijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke.	N.v.t. (DGB)	Geen rol voor defensie.
Week van 6 september	Geluid: oplevering memo Thales op haalbaarheid radome.	DMO	→ VERWACHTING week van 20 september bespreking memo radome inzake planning, kosten, gevolgen contract met Thales,
VERWACHTING Week van 27 september	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DGB	EXACTE DATUM NTB
29 september	Bestuurlijk overleg met gemeente Waadhoeke	DGB	
Week van 4 oktober	Bespreken uitkomst onderzoek radome met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DGB	

DATUM NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur (afhankelijk van rapport TNO en FUMO)	DMO	Eis voldoen aan geluidsnormen en aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding) voorbereiding brief VERWACHTING vanaf week van 23 augustus
DATUM NTB	Effect en eventuele plaatsing trillingsisolatie	DMO (Thales)	Vraag voor het nader onderzoeken van deze bronmaatregel zal uitgezet worden door DMO bij Thales
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	RVB inzicht geven in benodigd budget t.b.v. ATB.
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum 30 augustus 2021
19 juli	Motie Van Helvert 1 stap 1 (bepalen zoekgebied)	DMO (TNO)	TNO heeft rapport opgeleverd. rapport is op de site gepubliceerd.	
28 juli	Motie Van Helvert 1 stap 2 (verfijnen van zoekgebied, rekening houdende met rivieren e.d.)	DMO (RVB)	Stap 2 is door RVB uitgevoerd → PUBLICATIE RAPPORT op site NTB, afhankelijk van inlichting provincies en gemeentes door DGB	
Week van 26 juli	Motie van Van Helvert 1: start voorbereiding aanvullende tekst stap 2 website UITERLIJK gepubliceerd op 24 augustus → niet gehaald. Datum NTB	DMO	Tekst voor op site is aangepast. Ligt voor bij Stas.	
29 juli	Motie van Van Helvert 1: opgeleverd stap 3 (TNO-berekeningen, rekening)	DMO (TNO)	Stap 3 is door TNO op 29 juli opgeleverd.	
29 juli	Motie van Van Helvert 1: stap 4 operationele beoordeling	CLSK	Operationele beoordeling is door CLSK opgeleverd.	
2 augustus	Motie van Van Helvert 1 stap 5: nadere beschouwing	DMO (RVB)	Nadere beschouwing is opgenomen in concept rapport.	
Week van 16 augustus	Motie Van Helvert 1 stap 2: informeren provincies betrokken bij stap 2	DGB	→ publicatie op website volgt	
VERWACHTING week van 23 augustus	Motie Van Helvert 1 stap 6: oplevering toetsing ICNIRP	DGB (TNO)	Discussie over straling gegevens Wier plotten op aanvullende locatie en dan dichtstbijzijnde woning toetsten aan ICNIRP, óf ook bepalen achtergrondstraling en samengestelde straling per locatie en deze toetsen aan ICNIRP. DGB sluit kort met TNO	
24 augustus	Voorbereiding bestuurlijk overleg gemeente West Betuwe	DGB		
24 augustus	Opmaken stavaza voor Stas voor BO West Betuwe 27 aug.	DMO (bij afwezigheid ())		
27 augustus	Bestuurlijk overleg gemeente West	DGB		

	Betuwe		DIR PROJECTEN PROJN/STGP
Week van 30 augustus	Brief aan Tweede Kamer t.a.v. motie Belhaj (tegelijkertijd inlichten gemeente Waadhoeke en gemeente West Betuwe)	DGB	Let op: Rapport is dan nog niet beschikbaar. Datum 30 augustus 2021 Onze referentie
VERWACHTING week van 6 september	Motie Van Helvert 2; opleveren juridische notitie stop RCR	DGB	
VERWACHTING week van 6 september	Opleveren TNO-rapport motie Belhaj	DMO (TNO)	incl. validatie TNO model met rapport DEKRA
VERWACHTING week van 6 september	Motie van Van Helvert 1 stap 7: opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Eerste concept (excl. Stap 6) is opgeleverd.
9 september	Vaststelling over al dan niet doorgaan commissie debat	DGB	9 september wordt bekend of het commissie debat officieel plaats zal vinden op 15 september.
10 september	Deadline aanleveren /update fiches voor Commissie Debat	DGB	
15 september	Commissie debat Tweede Kamer	DGB	
VERWACHTING Week van 13 september	Start bestuurlijke en politieke afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Doorlooptijd niet bekend.
VERWACHTING eind september	Afronding Motie van Van Helvert 2. Vervolg Plan B: meer zicht op Plan B alternatieve locaties	DPlan (RVB)	Prio ligt voor RVB bij afronden onderzoek motie van Van Helvert 1. Daarna wordt beantwoording van motie van Van Helvert 2 opgepakt.
VERWACHTING week van 27 september	Informerende gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB	
VERWACHTING week van 4 oktober	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe →OPTIONEEL bestuurlijk overleg
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).

NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)	DIR PROJECTEN PROJN/STGP Datum 30 augustus 2021
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC Onze referentie

Defensie Materieel Organisatie
Ministerie van Defensie

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 31 augustus 2021

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden [redacted] (voorzitter)

[redacted]

[redacted]

[redacted] (afwezig)

vervanger [redacted]

[redacted] (afwezig)

vervanger [redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]; Rijksvastgoedbedrijf

[redacted]; Rijksvastgoedbedrijf

[redacted]

[redacted] (afwezig)

[redacted] (verslag)

Kopie aan [redacted], [redacted], [redacted], [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie

Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres

Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]

Plv Directeur Projecten

M [redacted]

[redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

31 augustus 2021

Bijlagen:

Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en
Zuid

*Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

1. Opening en mededelingen

- a. [redacted] wordt vervangen door [redacted]. [redacted]
[redacted] woont de vergadering bij, hij werkt aan het rapport
voor de motie Van Helvert 1.

2. Verslag vorige vergadering

- a. Tekstueel. Formulering punt 3e wordt aangepast.

3. Stand van zaken (zie bijlage)

- a. Bestuurlijke activiteiten
 - i. Aandachtspunten n.a.v. WOB/BO bespreking
[redacted] licht de stavaza toe n.a.v. verschillende
overleggen met de Stas.
het WOB-verzoek wordt beantwoord per thema i.p.v.
chronologisch. Op dit moment wordt gecheckt of alle

documenten hiervoor compleet zijn. [REDACTED] vraagt aandacht voor de afstemming met de WOB-coördinator van het RVB.

De Stas wil meer druk op Thales zetten om het proces te versnellen. Dit wordt opgepakt door [REDACTED]. Ook hecht ze belang aan vergelijking straling TNO berekeningen en Dekra (inclusief validatie). Dit wordt door de projectgroep opgepakt.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 augustus 2021

Onze referentie

- ii. Bestuurlijk overleg gemeente West Betuwe
Het gesprek verliep in goede sfeer.
- b. Geluid
 - i. Second opinion Van Berlo
[REDACTED] licht de stavaza toe n.a.v. het voorstel van Van Berlo. Er wordt op een later moment verder gesproken over het al dan niet samenwerken met Van Berlo.
- c. Moties Belhaj en Van Helvert 1 en 2
 - i. Advies Landsadvocaat
5.1.2.i, 5.2.1
[REDACTED]
 - ii. Alternatieve locaties
In het alternatieve locatie onderzoek valt de locatie Lopik af, maar bij Plan B komt deze terug. In van Helvert 1 hanteert het RVB een andere systematiek dan DPlan en CLSK hanteren bij plan B.

4. Vervolg komende periode

- a. Bepalen agenda voor dinsdag 14 september 2021
Conceptrapport Van Helvert 1, geluidsmetingen en haalbaarheid radome.

5. Rondvraag en sluiting

- 6. Eerstvolgend overleg is dinsdag 14 september om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst

Bijlage 2 Stand van zaken

Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"

p. 3

p. 4

p. 13

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 augustus 2021

Onze referentie

Bijlage 1 Besluitenlijst

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
31 augustus 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

1.1.1. Maatregelen testen

De SMART-L maakt meer geluid in de nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Bij de laatste metingen in januari 2021 bleek dat de SMART-L 98 dB(A) aan geluid produceert. Dit is 5 dB(A) meer dan de 93 dB(A) bronsterkte die aan hetzelfde systeem is gemeten op de testtoren in bij Thales. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 30 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Daarnaast heeft Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) op 7 juni metingen gedaan naar de mate van tonaliteit. Deze is aangetoond op de frequenties van 250 en 500 Hz. Deze frequenties horen bij de aandrijving van de motoren voor het roteren van de antenne. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door deze toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 35 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 5 dB(A).

In samenwerking met Thales en TNO zijn verschillende bronmaatregelen onderzocht gericht op het wegnemen van de tonaliteit en/of op het verlagen van de absolute geluidsbelasting. De geteste bronmaatregelen zijn:

- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie. Positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd.
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit bleek een negatief effect te hebben. De olie is op 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen snelheid roteren antenne; positief effect op geluid, negatief effect op performance radar. Niet doorgevoerd.
- Toepassen "*one-motor- solution*". Dit is verwoord in een "*Engineering change proposal*" (ECP016) en is doorgevoerd. Bij de metingen in januari bleek er een klein positief effect, bij de metingen in mei bleek er geen aantoonbaar effect.
- Aanpassing regeling motoren aandrijving antenne: geen effect. Niet doorgevoerd.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Deze aanpassing is meer gericht op de geluidsbelasting aan de binnenzijde van de antenne en zal een minimaal effect hebben op de geluidsbelasting naar buiten.

Aan TNO (bepalen absolute geluidsbelasting) en FUMO (bepalen tonaliteit) is gevraagd om het effect van bovenstaande maatregelen te meten. De metingen zijn verricht in de nacht van vrijdag 23 juli op zaterdag 24 juli. Uit de rapportage van FUMO blijkt dat de tonaliteit niet is afgenomen. Voorlopig heeft TNO aangegeven dat er ten opzichte van de metingen van januari geen reductie te zien is. Om de recente metingen te bevestigen wordt door TNO een controlemeting uitgevoerd. Deze wordt, afhankelijk van de weersomstandigheden, op z'n vroegst in de week van 23 augustus uitgevoerd.

Gelet op deze recente geluidsmetingen ligt het niet in de verwachting dat de 5 dB(A) overschrijding teniet is gedaan. Dat betekent dat de radar voorlopig niet

in de nachtperiode gebruikt kan worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

1.1.2. Aanvullende maatregelen

Naast de huidige maatregelen, zijn er nog andere bronmaatregelen. Dit zijn:

Datum
31 augustus 2021

Onze referentie

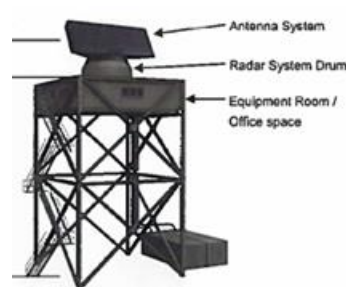
- Het verstijven van de ophanging van de motoren. Thales is in gesprek met TNO. Van deze maatregel wordt echter geen groot effect van verwacht. Navraag status bij Thales.
- Trillingsisolatie van de ophanging van de aandrijving aan de buitenwand (behuizing RFC) en/of van de krans (antenne). Deze maatregel zal i.s.m. Thales nader onderzocht worden. Uitkomst en plaatsing NTB. **ACTIE** DMO vraag uitzetten bij Thales over mogelijkheden en effecten.
- Aanpassing vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans of een grotere rondseldiameter. Dit vergt een re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend maatregel.
- Direct-drive. Dit vergt ook re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend.

Naast bronmaatregelen kan ook gekeken worden naar afscherming. Dit kan een gedeeltelijke of volledige afscherming zijn. Kijkend naar de bron van het geluid, dan kan de Radar System Drum (drum onder de antenne) in combinatie met de antenne worden afgeschermd. Een volledige afscherming wordt bereikt met een radome. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales is berekeningen aan het maken en testen aan het uitvoeren op de effecten van een radome op de performance van de radar (specifiek op RF-gedrag). Tevens doet Thales onderzoek naar de bouwkundige consequenties en de aanvullende kosten. In de week van 6 september komt Thales met de resultaten en kan ook een advies over het toepassen van een radome worden gegeven. Op basis van deze informatie is er enig zicht op de haalbaarheid radome. Bij een positief beeld over de mogelijkheden van een radome, zal, wegens verloop van enkele betrokkenen het advies van Thales in de week van 20 september verder met Thales worden besproken.

Pas nadat de aansturing van de antenne is aangepast, óf als er een radome is geplaatst, en met metingen is bevestigd dat aan de normen uit de omgevingsvergunning wordt voldaan, kan de radar ook 24/7 gebruikt worden.

1.1.3. Contractuele aspecten geluid

5.1.1.c

5.1.1.c

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 augustus 2021

Onze referentie

1.1.4. Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting voor streefgeluidsbelasting

De omgeving en de gemeente blijven het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. Aan de firma Peutz is gevraagd om metingen te doen bij de MPR op AOCS NM. Met deze meting kan een indicatie gegeven worden van de "oude geluidssituatie" van de MPR in Wier.

Firma Peutz heeft 28 juli geluidsmetingen bij de MPR op AOCS NM uitgevoerd. Op 13 augustus is een concept rapportage opgeleverd. Hierbij is een bronsterkte voor de MPR van 88 dB(A) gemeten. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 20 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning Moaije Peal 1A in Wier. Tevens is er geen sprake van tonaalgeluid zodat een extra toeslag van 5 dB(A) voor de MPR niet van toepassing is. De SMART-L heeft een geluidsbelasting van 35 dB(A) (inclusief toeslag) op de dichtstbijzijnde woning in Wier. Dit is 15 dB(A) meer dan in vergelijking met de oude MPR.

1.2. Straling

Door DEKRA is een stralingsbelasting onderzoek naar de omgeving uitgevoerd. Uit het rapport van 7 juni 2021 blijkt dat de radar onder alle gemeten omstandigheden voldoet aan de ICNIRP-richtlijnen. Dit betekent dat, wanneer gekeken wordt naar het aspect straling, de radar in gebruik genomen kan worden. Het definitieve rapport van DEKRA is in week 24 beschikbaar gesteld en gepubliceerd op de website.

Het rapport is tevens ter goedkeuring aan ILT opgestuurd. ILT heeft het rapport ter advisering bij AT ingediend. Op 12 augustus heeft ILT per mail aangegeven dat het AT stelt: *"Voor alle testmodi, meetafstanden en meethoogtes liggen de maximaal gemeten waarden ruim onder de ICNIRP limiet. Hiermee is aan voorschrift 5.1 van de Fase 1 beschikking voldaan."*

Het rapport van DEKRA is op 5 juli toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Vanuit de omgeving zijn vragen gesteld over de cumulatieve straling en het effect van straling op lange termijn. In overleg met de gemeente Waadhoeke en de Kerngroep Wier is afgesproken dat de gemeente i.s.m. de GGD het voortouw neemt in de nadere informatievoorziening over straling aan de bewoners.

1.3. Aanvullende werkzaamheden RVB

De oude MPR is gesloopt en de nieuwe SMART-L is neergezet. Dit betekent dat het terrein verder ingericht kan worden en de beveiliging op DBBS aangesloten kan worden. Omdat de sloop van de MPR-radar meer heeft gekost en het RVB al budget voor de herinrichting heeft genut, is er een aanvullend budget benodigd. Het RVB zal inzicht geven over het nog benodigde budget. Op basis hiervan kan een aanvullende ATB opgesteld worden en kan vervolgens het bestek voor de herinrichting op de markt gezet worden.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding

komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer door RVB, Thales en CLSK. RVB heeft middels een E&A-opdracht het voorstel van het onderhoudscontract uit te voeren door Thales beoordeeld. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol (denk hierbij aan beheerder BMI, installatieverantwoordelijke elektrische installatie etc.).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 augustus 2021

Onze referentie

1.4. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen (zie ook paragraaf 1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden). Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5. Klachten

Tijdens de testperiode van SMART-L in Wier zijn verschillende klachten binnen gekomen. Deze hadden betrekking op verstoring van apparatuur (interferentie), klachten over geluid en zorgen over straling.

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Bij Agentschap Telecom (AT) is een formele klacht ingediend over interferentie met 5.1.2.e

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van de 5.1.2.e

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. Met het rapport van DEKRA is wat betreft straling aangetoond dat ruimschoots wordt voldaan aan de ICNIRP.

Over de stand van zaken over geluid, straling en verstoring van apparatuur is op 21 juli een bewonersbrief verstuurd. Daarbij is het verzoek gedaan aan bewoners dat zij eerst contact opnemen met hun provider of leverancier als zij nog steeds interferentie klachten ervaren. Mocht het probleem niet opgelost kunnen worden, en wordt vermoed dat de radar de veroorzaker is, dan kan een bewoner altijd contact opnemen met Defensie. Vanuit Defensie blijven we eventuele klachten monitoren en wordt er indien nodig actie genomen.

1.6. Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

Stap 1:

De eerste stap is het uitbreiden van de zendtijden binnen de huidige draaitijden

(08:00 – 19:00 uur op werkdagen). Dit is per 30 juli doorgevoerd. Deze stap kunnen we zetten nu met stralingsmetingen is aangetoond dat de radar voldoet aan de geldende richtlijnen voor straling. Met het nader uitbreiden van de zendtijden per 30 juli spreken wij van het in gebruik nemen van de radar van 8:00 – 19:00. We breiden de gebruikstijden in deze stap nog niet uit, omdat we momenteel nog werken aan nieuwe geluidsmetingen.

Stap 2:

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. Om dat aan te tonen worden er door TNO en FUMO geluidsmetingen uitgevoerd (zie paragraaf 1.1). De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van begin van het jaar.

In de bewonersbrief is gecommuniceerd dat er naar verwachting per 6 september uitgebreid zal worden. Echter, zijn we afhankelijk van de oplevering en resultaten van het rapport. Voordat deze stap wordt genomen, informeren we de gemeente en de Kerngroep Wier en ontvangen de bewoners hierover een aparte brief waarin ook de uitkomsten van de geluidsmetingen worden toegelicht.

Stap 3:

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan. Het effect van de nog te nemen maatregelen (aanpassen aansturing antenne of radome) wordt na de toepassing getoetst met nieuwe metingen.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X “Herwijnen”

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2. Daarnaast vindt er een analyse plaats ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

Vooralsnog is voorlopig de verwachting dat alle lopende trajecten in de week van 6 september worden afgerond. Daarna zal er een politieke/bestuurlijke afweging worden gemaakt. Vervolgens kan de Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

De onderzoeken n.a.v. de motie Belhaj en van Helvert hebben meer tijd in beslag genomen dan verwacht. De oorzaken hiervan zijn verschillend. Oorzaak vertraging motie Belhaj is de noodzaak voor aanvullende stralingsmetingen (door DEKRA) en privéomstandigheden van onderzoeker bij TNO. Oorzaak vertraging motie Van Helvert is een nieuw softwarepakket bij TNO die gebruikt is voor bepaling zoekgebied. Dit leidde tot een ander plaatje dan in het onderzoek van vorig jaar t.a.v. het zoekgebied van de radar op 24m hoogte, wat nader moest worden gezien. Ook was de overdracht van data TNO naar RVB bemoeilijkt.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2 is het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting. De laatste stap, stap 3 betreft de validatie van berekening aan metingen in Wier. TNO heeft op 4 augustus een

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 augustus 2021

Onze referentie

conceptrapport opgeleverd. Een definitief resultaat op het TNO-onderzoek wordt in de week van 6 september verwacht.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 augustus 2021
Onze referentie

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen.

- *Stap 1:* hier is vastgesteld wat het initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (o.b.v. uitkomsten stap 1 motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. Deeluitkomst van stap 1 is per 19 juli WK 29 op de website geplaatst.
- *Stap 2:* is het nader verfijnen van het zoekgebied op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Deze stap is door RVB uitgevoerd. Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 is opgeleverd. Momenteel wordt gewerkt aan de plaatsing op de website (vaststellen tekst voor website, opstellen brief aan gemeenten en provincies ter kennisname stap 2).
- *Stap 3:* hier is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn door TNO doorgerekend.
- *Stap 4:* CLSK heeft de overgebleven aanvullende locaties operationeel beoordeeld. Deze stap is gereed.
- *Stap 5:* In stap 5 heeft RVB de operationeel goedgekeurde locaties nader beschouwd. Dit is meegenomen in de concept rapportage aanvullend onderzoek. Deze stap is gereed.
- *Stap 6:* de afspraak is dat er van de overgebleven locaties een uitspraak wordt gedaan over de stralingsbelasting en er een toetsing aan ICNIRP plaatsvindt. Deze stap is een berekening van de stralingsbelasting van de radar op de resterende alternatieve locaties. Aangevuld met een (tekstuele) inschatting van de samengestelde straling. Deze interpretatie wordt getoetst aan ICNIRP. Er worden geen berekeningen gedaan naar de samengestelde straling en geen metingen gedaan naar achtergrondstraling. TNO ligt in hun beantwoording toe waarom dit niet mogelijk is.
- *Stap 7:* Stap 7 betreft de oplevering van het eindrapport. Een aangepast conceptrapport (exclusief stap 6) is 11 augustus door RVB aangeboden. Dit conceptrapport is ook ter advisering aan de Landsadvocaat aangeboden. Verwachting is dat het eindrapport in de week van 6 september opgeleverd wordt (afhankelijk ook van de uitkomst van stap 6). Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe. (Advies concept rapport landsadvocaat volgt eind van de week van 23 augustus)

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is door Defensie besproken met BZK en EZK. Analyse van DGB en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landsadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. In juli 2021 heeft de landsadvocaat een nieuwe versie aangeleverd.

Op basis van deze versie hebben DGB en DJZ nog enkele opmerkingen bij de

landsadvocaat aangeleverd. De verwachting is dat het juridische advies van de landsadvocaat in augustus wordt vastgesteld. De inhoud en het advies zal naar verwachting niet meer veranderen. 5.1.2.i, 5.2.1

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 augustus 2021

Onze referentie

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Bij de uitvoering van motie Van Helvert 2 wordt ook gekeken naar alternatieve wijze van luchtruimbewaking. Na een eerste verkenning door CLSK en DPlan wordt hieronder verstaan dat een alternatieve wijze inhoudt dat er gebruik wordt gemaakt van meer dan twee luchtruimbewakingsradars op land. DPlan en CLSK hebben middels desktop analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met desktop analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL).
- Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst (om die reden zit MC Lopik niet bij de alternatieve locaties Van Helvert 1).

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de landsadvocaat m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

RVB gaat een "war-game-sessie" houden waarbij deze locatie ruimtelijk worden bezien. Op basis daarvan zullen de mogelijkheden verder worden uitgewerkt.

3. Communicatie

3.1. Wier

In de week van 19 juli is een bewonersbrief verstuurd naar Wier en omgeving. In deze brief werd een toelichting gegeven op het stappenplan t.a.v. uitbreiden zend- en gebruikstijden. Hier is 1 melding over binnengekomen m.b.t. het niet ontvangen van de brief. In afwachting van de resultaten van de tweede geluidsmetingen zal er een bewonersbrief voorbereid worden waar de geluidsmetingen en het uitbreiden van de gebruikstijden in toelichting zullen worden.

In de week van 30 augustus is de gemeente Waadhoeke van plan om een bewonersbijeenkomst te organiseren m.b.t. de radar in Wier. Defensie heeft geen rol bij deze bijeenkomst. De bijeenkomst van de gemeente kan gevolgen hebben voor de fysieke bewonersbijeenkomst die Defensie in september wilt organiseren. In de voorbereiding die zal starten in de week van 23 augustus zal er rekening gehouden worden met de vraag of het wenselijk is om de bijeenkomst door te zetten n.a.v. de bijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke. Als hieruit volgt dat een bijeenkomst nog steeds wenselijk is zal de vormgeving, tijd en inhoud vastgesteld worden.

Daarnaast zijn DMO, DGB en DCo bezig met een opzet voor een gesprek met bewoners i.r.t. geluid. Bewoners hebben aangegeven dat zij ervaren dat Defensie hun geluidsklachten niet serieus neemt. Belangrijk voor dit gesprek is dat er duidelijke kaders geschetst worden. De vormgeving van dit gesprek is in ontwikkeling en zal overlegd worden met de gemeente Waadhoeke en de kerngroep Wier.

Daarnaast is aan de wethouder aangeboden om een bestuurlijk overleg met de Staatssecretaris te hebben. **Het gesprek staat gepland op 29 september a.s. Vanuit DGB wordt dit gesprek verder voorbereid.**

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. In de week van 19 juli is stap 1 onderzoek in het kader van motie Van Helvert 1, bepalen zoekgebied, op defensie.nl gepubliceerd. In de week van 26 juli zijn de voorbereiding voor het publiceren van stap 2 in het kader van motie Van Helvert 1, verfijning zoekgebied, gestart. Na akkoord Stas kan stap 2 gepubliceerd worden op de website. **Hiervoor wordt momenteel aan teksten voor de website gewerkt, publicatiedatum NTB.** Nadat de volledige rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting de gemeente en bewoners plaatsvinden middels een brief.

Op 27 augustus zal er een bestuurlijk overleg plaatsvinden tussen Stas en de gemeente West Betuwe.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de week van 30 augustus staat een brief aan de Tweede Kamer inzake motie Belhaj gepland. Dit was een interne planning. De haalbaarheid hiervan is in het geding gekomen door vertraging aan de kant van TNO in de oplevering van het rapport. Aan de Tweede Kamer en gemeente is toegezegd dat zij 'na de zomer' (Kamerbrief d.d. 27 mei 2021) over alle uitkomsten van de onderzoeken worden geïnformeerd. Aangezien de uitkomsten nog niet (definitief) bekend zijn, ligt

een Kamerbrief in de week van 30 augustus niet meer in de rede. Een uitstelbrief is ook niet noodzakelijk aangezien 'na de zomer' voldoende ruimte biedt voor de oplevering van alle onderzoeken (huidige planning september 2021) en integrale beoordeling van de onderzoeken door Defensie, inclusief opstellen Kamerbrief (september/oktober 2021). Het advies is om geen Kamerbrief te sturen, maar indien ernaar gevraagd wordt in het commissiedebat, in het commissiedebat aan te geven dat de onderzoeken momenteel nog lopen binnen de planning zoals gecommuniceerd op 27 mei 2021. Een alternatief advies kan zijn om een uitstelbrief te sturen voor het commissiedebat om aan te geven dat de onderzoeken nog lopen en welke stappen nog moeten worden gezet, maar wel – zoals toegezegd – 'na de zomer' zullen worden toegezonden. Dit leidt echter mogelijk nog onnodig aandacht voor het dossier.

De voorbereiding in de vorm van fiches voor het commissiedebat is in de week van 2 augustus gestart. Deadline voor oplevering van (aanvullende) fiches is 10 september.

Aangezien de verwachting is dat de rapporten inzake motie Belhaj, motie van Helvert 1 en van Helvert 2 in de week van 6 september opgeleverd worden zal de interne beoordeling starten in de week van 13 september. Op basis van de uitkomsten van Van Helvert 1 zullen in de week van 27 september. Mocht de verwachting van oplevering bijgesteld worden verschuift logischerwijs de interne beoordeling van de uitkomsten over deze rapporten.

Intern zal er per 6 september n.a.v. de oplevering memo Thales, over de haalbaarheid van een radome, een beoordeling volgen vanaf de week van 13 september. Hier zal de bespreking van de memo in de week van 20 september voor in acht genomen worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 augustus 2021

Onze referentie

Bijlage 3 Planning SMART-L (status 11 augustus)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
31 augustus 2021
Onze referentie**Planning SMART-L WIER**

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
23 juli, En week van 23 aug	Geluid: Geluidsmetingen SMART-L Wier (TNO en FUMO)	DMO	4 augustus eerste analyses ontvangen. FUMO: tonaliteit is gebleven. TNO: geen reductie, controle meting week van 23 aug (afhankelijk windrichting en weersomstandigheden)
28 juli	Geluid: geluidsmetingen MPR Nieuw-Milligen(firma Peutz)	DMO	Metingen zijn uitgevoerd. Concept rapportage 13 aug opgeleverd.
Week van 23 augustus	Start voorbereiding fysieke bijeenkomst september Wier	DGB	Vorbereiding bevat ook besluit over vormgeving en wenselijkheid in afwachting van bewonersbijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke. Verwachting week van 27 september
Week van 23 augustus	Bespreking opzet gesprek geluidsbeleving met kerngroep Wier. Bestuurlijk overleg met inwoners.	DGB	EXACTE DATUM NTB
VERWACHTING Week van 30 augustus	Geluid: aanpassing blowers binnenzijde antenne	DMO (Thales)	Reduceert geluid naar binnen, mindere mate naar buiten
30 augustus	Bewonersbijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke.	N.v.t. (DGB)	Geen rol voor defensie.
Week van 6 september	Geluid: oplevering memo Thales op haalbaarheid radome.	DMO	→ VERWACHTING week van 20 september bespreking memo radome inzake planning, kosten, gevolgen contract met Thales,
VERWACHTING Week van 27 september	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DGB	EXACTE DATUM NTB
29 september	Bestuurlijk overleg met gemeente Waadhoeke	DGB	
Week van 4 oktober	Bespreken uitkomst onderzoek radome met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DGB	

DATUM NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur (afhankelijk van rapport TNO en FUMO)	DMO	Eis voldoen aan geluidsnormen en aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding) voorbereiding brief VERWACHTING vanaf week van 23 augustus
DATUM NTB	Effect en eventuele plaatsing trillingsisolatie	DMO (Thales)	Vraag voor het nader onderzoeken van deze bronmaatregel zal uitgezet worden door DMO bij Thales
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	RVB inzicht geven in benodigd budget t.b.v. ATB.
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum 31 augustus 2021
19 juli	Motie Van Helvert 1 stap 1 (bepalen zoekgebied)	DMO (TNO)	TNO heeft rapport opgeleverd. rapport is op de site gepubliceerd.	
28 juli	Motie Van Helvert 1 stap 2 (verfijnen van zoekgebied, rekening houdende met rivieren e.d.)	DMO (RVB)	Stap 2 is door RVB uitgevoerd → PUBLICATIE RAPPORT op site NTB, afhankelijk van inlichting provincies en gemeentes door DGB	
Week van 26 juli	Motie van Van Helvert 1: start voorbereiding aanvullende tekst stap 2 website UITERLIJK gepubliceerd op 24 augustus → niet gehaald. Datum NTB	DMO	Tekst voor op site is aangepast. Ligt voor bij Stas.	
29 juli	Motie van Van Helvert 1: opgeleverd stap 3 (TNO-berekeningen, rekening)	DMO (TNO)	Stap 3 is door TNO op 29 juli opgeleverd.	
29 juli	Motie van Van Helvert 1: stap 4 operationele beoordeling	CLSK	Operationele beoordeling is door CLSK opgeleverd.	
2 augustus	Motie van Van Helvert 1 stap 5: nadere beschouwing	DMO (RVB)	Nadere beschouwing is opgenomen in concept rapport.	
Week van 16 augustus	Motie Van Helvert 1 stap 2: informeren provincies betrokken bij stap 2	DGB	→ publicatie op website volgt	
VERWACHTING week van 23 augustus	Motie Van Helvert 1 stap 6: oplevering toetsing ICNIRP	DGB (TNO)	Discussie over straling gegevens Wier plotten op aanvullende locatie en dan dichtstbijzijnde woning toetsen aan ICNIRP, óf ook bepalen achtergrondstraling en samengestelde straling per locatie en deze toetsen aan ICNIRP. DGB sluit kort met TNO	
24 augustus	Voorbereiding bestuurlijk overleg gemeente West Betuwe	DGB		
24 augustus	Opmaken stavaza voor Stas voor BO West Betuwe 27 aug.	DMO (bij afwezigheid ())		
27 augustus	Bestuurlijk overleg gemeente West	DGB		

	Betuwe		DIR PROJECTEN PROJN/STGP
Week van 30 augustus	Brief aan Tweede Kamer t.a.v. motie Belhaj (tegelijkertijd inlichten gemeente Waadhoeke en gemeente West Betuwe)	DGB	Let op: Rapport is dan nog niet beschikbaar. Datum 31 augustus 2021 Onze referentie
VERWACHTING week van 6 september	Motie Van Helvert 2; opleveren juridische notitie stop RCR	DGB	
VERWACHTING week van 6 september	Opleveren TNO-rapport motie Belhaj	DMO (TNO)	incl. validatie TNO model met rapport DEKRA
VERWACHTING week van 6 september	Motie van Van Helvert 1 stap 7: opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Eerste concept (excl. Stap 6) is opgeleverd.
9 september	Vaststelling over al dan niet doorgaan commissie debat	DGB	9 september wordt bekend of het commissie debat officieel plaats zal vinden op 15 september.
10 september	Deadline aanleveren /update fiches voor Commissie Debat	DGB	
15 september	Commissie debat Tweede Kamer	DGB	
VERWACHTING Week van 13 september	Start bestuurlijke en politieke afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Doorlooptijd niet bekend.
VERWACHTING eind september	Afronding Motie van Van Helvert 2. Vervolg Plan B: meer zicht op Plan B alternatieve locaties	DPlan (RVB)	Prio ligt voor RVB bij afronden onderzoek motie van Van Helvert 1. Daarna wordt beantwoording van motie van Van Helvert 2 opgepakt.
VERWACHTING week van 27 september	Informerende gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB	
VERWACHTING week van 4 oktober	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe →OPTIONEEL bestuurlijk overleg
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).

NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)		DIR PROJECTEN PROJN/STGP Datum 31 augustus 2021
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	Onze referentie

Defensie Materieel Organisatie
Ministerie van Defensie

Agenda

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 14 september 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden [redacted] (voorzitter)

[redacted]
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 [redacted]; Rijksvastgoedbedrijf
 [redacted]
 [redacted] (verslag)

Kopie aan [redacted], [redacted]
 [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

9 september 2021

Bijlagen:
 Besluitenlijst
 Stavaza
 Planning radars Noord en
 Zuid

*Bij beantwoording, datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

1. Opening en mededelingen
 - a. De inrichting en *governance* project i.r.t. de stuurgroep
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Moties:
 - i. Rapport Belhaj week van 13 september
 - ii. Van Helvert 1 week van 13 september tweede concept
 - iii. Van Helvert 2 (Plan B): eind september
 - iv. Start integrale afweging eind sept/okt → daaropvolgende advies en brief Kamer

- b. Geluidsmetingen, controlemeting uitgevoerd. Rapportage volgt in week 13 september
 - c. Haalbaarheid radome, memo van Thales ontvangen (is toegestuurd naar stuurgroep per mail op 6 september 17:29). Nader bespreken 22 september voor nadere duiding en beoordeling.
 - d. Bestuurlijke activiteiten
 - i. Tweede kamer
 - ii. Gemeentes
 - iii. Media
4. Vervolg komende periode
- a. Bepalen agenda voor **dinsdag 28 september** 2021
5. Rondvraag en sluiting
6. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 28 september** om 08:00 uur via MS Teams

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 september 2021

Onze referentie

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 4
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 13

Bijlage 1 Besluitenlijst

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 september 2021

Onze referentie

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
9 september 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

1.1.1. Maatregelen testen

De SMART-L maakt meer geluid in de nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Bij de laatste metingen in januari 2021 bleek dat de SMART-L 98 dB(A) aan geluid produceert. Dit is 5 dB(A) meer dan de 93 dB(A) bronsterkte die aan hetzelfde systeem is gemeten op de testtoren in bij Thales. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 30 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Daarnaast heeft Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) op 7 juni metingen gedaan naar de mate van tonaliteit. Deze is aangetoond op de frequenties van 250 en 500 Hz. Deze frequenties horen bij de aandrijving van de motoren voor het roteren van de antenne. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door deze toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 35 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 5 dB(A).

In samenwerking met Thales en TNO zijn verschillende bronmaatregelen onderzocht gericht op het wegnemen van de tonaliteit en/of op het verlagen van de absolute geluidsbelasting. De geteste bronmaatregelen zijn:

- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie. Positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd.
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit bleek een negatief effect te hebben. De olie is op 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen snelheid roteren antenne; positief effect op geluid, negatief effect op performance radar. Niet doorgevoerd.
- Toepassen "*one-motor- solution*". Dit is verwoord in een "*Engineering change proposal*" (ECP016) en is doorgevoerd. Bij de metingen in januari bleek er een klein positief effect, bij de metingen in mei bleek er geen aantoonbaar effect. **Bij de metingen in september is er nogmaals getest of dit effect heeft. Rapportage volgt.**
- Aanpassing regeling motoren aandrijving antenne: geen effect. Niet doorgevoerd.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Deze aanpassing is meer gericht op de geluidsbelasting aan de binnenzijde van de antenne en zal een minimaal effect hebben op de geluidsbelasting naar buiten.

Aan TNO (bepalen absolute geluidsbelasting) en FUMO (bepalen tonaliteit) is gevraagd om het effect van bovenstaande maatregelen te meten. De metingen zijn verricht op 24 juli. Uit de rapportage van FUMO blijkt dat de tonaliteit niet is afgenomen. Voorlopig heeft TNO aangegeven dat er ten opzichte van de metingen van januari geen reductie te zien is. Om de recente metingen te bevestigen is door TNO een controlemeting uitgevoerd. **Deze meting is uitgevoerd in de nacht van 4 september op 5 september. Rapport wordt in de week van 14 september opgeleverd.** Gelet op deze recente geluidsmetingen ligt het niet in de verwachting dat de 5 dB(A) overschrijding teniet is gedaan. Dat betekent dat de radar voorlopig niet in de nachtperiode gebruikt kan

worden.

1.1.2. Aanvullende maatregelen

Naast de huidige maatregelen, zijn er nog andere bronmaatregelen. Dit zijn:

- Het verstijven van de ophanging van de motoren. Thales is in gesprek met TNO. Van deze maatregel wordt echter geen groot effect van verwacht. Navraag status bij Thales.
- Trillingsisolatie van de ophanging van de aandrijving aan de buitenwand (behuizing RFC) en/of van de krans (antenne). Deze maatregel zal i.s.m. Thales nader onderzocht worden.
- Aanpassing vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding ronsel/krans of een grotere ronseldiameter. Dit vergt een re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend maatregel.
- Direct-drive. Dit vergt ook re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend.

Naast bronmaatregelen kan ook gekeken worden naar afscherming. Dit kan een gedeeltelijke of volledige afscherming zijn. Kijkend naar de bron van het geluid, dan kan de Radar System Drum (drum onder de antenne) in combinatie met de antenne worden afgeschermd. Een volledige afscherming wordt bereikt met een radome. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales heeft op 6 september een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Deze memo wordt 22 september inhoudelijk met Thales besproken om de onderbouwing nader te duiden en te beoordelen.

Pas nadat de aansturing van de antenne is aangepast, óf als er een radome is geplaatst, en met metingen is bevestigd dat aan de normen uit de omgevingsvergunning wordt voldaan, kan de radar ook 24/7 gebruikt worden.

1.1.3. Contractuele aspecten geluid

5.1.1.c

1.1.4. Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting

De omgeving en de gemeente blijven het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. Aan de firma Peutz is gevraagd om metingen te doen bij de MPR op AOCS NM. Met deze meting kan een indicatie gegeven worden van de "oude geluidssituatie" van de MPR in Wier.

Firma Peutz heeft 28 juli geluidsmetingen bij de MPR op AOCS NM uitgevoerd. Op 13 augustus is een concept rapportage opgeleverd. Hierbij is een bronsterkte voor de MPR van 88 dB(A) gemeten. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 20 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning Moaije Peal 1A in Wier. Tevens is er geen sprake van tonaalgeluid zodat een extra toeslag van 5 dB(A) voor de MPR niet van toepassing is. De SMART-L heeft een geluidsbelasting van 35 dB(A) (inclusief toeslag) op de dichtstbijzijnde woning in Wier. Dit is 15 dB(A) (inclusief toeslag) meer dan in vergelijking met de oude MPR.

1.2. Straling

Door DEKRA is een stralingsbelasting onderzoek naar de omgeving uitgevoerd. Uit het rapport van 7 juni 2021 blijkt dat de radar onder alle gemeten omstandigheden voldoet aan de ICNIRP-richtlijnen. Dit betekent dat, wanneer gekeken wordt naar het aspect straling, de radar in gebruik genomen kan worden. Het definitieve rapport van DEKRA is in week 24 beschikbaar gesteld en gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.

Het rapport is tevens ter goedkeuring aan ILT opgestuurd. ILT heeft het rapport ter advisering bij het Agentschap Telecom (AT) ingediend. Op 12 augustus heeft ILT per mail aangegeven dat het AT stelt: *"Voor alle testmodi, meetafstanden en meethoogtes liggen de maximaal gemeten waarden ruim onder de ICNIRP limiet. Hiermee is aan voorschrift 5.1 van de Fase 1 beschikking voldaan."*

Het rapport van DEKRA is op 5 juli toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Vanuit de omgeving zijn vragen gesteld over de cumulatieve straling en het effect van straling op lange termijn. In overleg met de gemeente Waadhoeke en de Kerngroep Wier is afgesproken dat de gemeente i.s.m. de GGD het voortouw neemt in de nadere informatievoorziening over straling aan de bewoners.

1.3. Aanvullende werkzaamheden RVB

De oude MPR is gesloopt en de nieuwe SMART-L is neergezet. Dit betekent dat het terrein verder ingericht kan worden en de beveiliging op DBBS aangesloten kan worden. Omdat de sloop van de MPR-radar meer heeft gekost en het RVB al budget voor de herinrichting heeft genut, is er een aanvullend budget benodigd. **Het RVB heeft inzicht gegeven over het nog benodigde budget. Op basis hiervan is een suppletie ATB opgesteld** en kan vervolgens het bestek voor de herinrichting op de markt gezet worden.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer door RVB, Thales en CLSK. RVB heeft middels een E&A-opdracht het voorstel van het onderhoudscontract uit te voeren door Thales beoordeeld. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol (denk hierbij aan beheerder BMI, installatieverantwoordelijke elektrische installatie etc.).

1.4. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen (zie ook paragraaf 1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden). Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5. Klachten

Tijdens de testperiode van SMART-L in Wier zijn verschillende klachten binnen gekomen. Deze hadden betrekking op verstoring van apparatuur (interferentie), klachten over geluid en zorgen over straling.

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Bij het AT is een formele klacht ingediend over interferentie met 5.1.2.e

. Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van 5.1.2.e.

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. Met het rapport van DEKRA is wat betreft straling aangetoond dat ruimschoots wordt voldaan aan de ICNIRP.

Over de stand van zaken over geluid, straling en verstoring van apparatuur is op 21 juli een bewonersbrief verstuurd. Daarbij is het verzoek gedaan aan bewoners dat zij eerst contact opnemen met hun provider of leverancier als zij nog steeds interferentie klachten ervaren. Mocht het probleem niet opgelost kunnen worden, en wordt vermoed dat de radar de veroorzaker is, dan kan een bewoner altijd contact opnemen met Defensie. Vanuit Defensie blijven we eventuele klachten monitoren en wordt er indien nodig actie genomen.

1.6. Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

Stap 1:

De eerste stap is het uitbreiden van de zendtijden binnen de huidige draaitijden (08:00 – 19:00 uur op werkdagen). Dit is per 30 juli doorgevoerd. Deze stap kunnen we zetten nu met stralingsmetingen is aangetoond dat de radar voldoet aan de geldende richtlijnen voor straling. Met het nader uitbreiden van de zendtijden per 30 juli spreken wij van het in gebruik nemen van de radar van 8:00 – 19:00. We breiden de gebruikstijden in deze stap nog niet uit, omdat we momenteel nog werken aan nieuwe geluidsmetingen.

Stap 2:

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 — 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. Om dat aan te tonen worden er door TNO en FUMO geluidsmetingen uitgevoerd (zie paragraaf 1.1). De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van begin van het jaar.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 september 2021

Onze referentie

In de bewonersbrief is gecommuniceerd dat er naar verwachting per 6 september uitgebreid zal worden. **Aangezien wij nog in afwachting zijn van het definitieve geluidsrapport van TNO is er niet uitgebreid per 6 september. De kerngroep is hier van op de hoogte en verspreid dit verder in de brede omgeving. Op het moment dat er voldaan is aan de eerder genoemde voorwaarden kan er uitgebreid worden.** Voordat deze stap wordt genomen, informeren we de gemeente en de Kerngroep Wier en ontvangen de bewoners hierover een aparte brief waarin ook de uitkomsten van de geluidsmetingen worden toegelicht.

Stap 3:

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan. Het effect van de nog te nemen maatregelen (aanpassen aansturing antenne of radome) wordt na de toepassing getoetst met nieuwe metingen.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

Vooralsnog is de voorlopig verwachting dat de lopende trajecten in september worden afgerond. Daarna zal er een politieke/bestuurlijke afweging worden gemaakt. Vervolgens kan de Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2 is het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting. De laatste stap, stap 3 betreft de validatie van berekening aan metingen in Wier. TNO heeft op 4 augustus een conceptrapport opgeleverd. **Een definitief resultaat op het TNO-onderzoek wordt in de week van 13 september opgeleverd.**

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen.

- *Stap 1:* hier is vastgesteld wat het initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (o.b.v. uitkomsten stap 1 motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. Deeluitkomst van stap 1 is

- per 19 juli WK 29 op de website geplaatst.
- *Stap 2:* is het nader verfijnen van het zoekgebied op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Deze stap is door RVB uitgevoerd. Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 is opgeleverd en op de site geplaatst en zijn de betrokken gemeenten en provincies geïnformeerd.
 - *Stap 3:* hier is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn door TNO doorgerekend.
 - *Stap 4:* CLSK heeft de overgebleven aanvullende locaties operationeel beoordeeld. Deze stap is gereed.
 - *Stap 5:* In stap 5 heeft RVB de operationeel goedgekeurde locaties nader beschouwd. Dit is meegenomen in de concept rapportage aanvullend onderzoek. Deze stap is gereed.
 - *Stap 6:* de afspraak is dat er van de overgebleven locaties een uitspraak wordt gedaan over de stralingsbelasting en er een toetsing aan ICNIRP plaatsvindt. Deze stap is een kwalitatieve beschrijving van de stralingsbelasting van de radar op de resterende alternatieve locaties. Aangevuld met een inschatting van de samengestelde straling. Deze interpretatie wordt getoetst aan ICNIRP. Er worden geen berekeningen gedaan naar de samengestelde straling en geen metingen gedaan naar achtergrondstraling. TNO ligt in hun beantwoording toe waarom dit niet mogelijk is.
 - *Stap 7:* Stap 7 betreft de oplevering van het eindrapport. Een aangepast conceptrapport (exclusief stap 6) is 11 augustus door RVB aangeboden. De Landsadvocaat heeft ook haar advies op dit concept rapport gegeven. **Een nieuw concept rapport wordt in de week van 13 september verwacht.** Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is door Defensie besproken met BZK en EZK. Analyse van DGB en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landsadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. In juli 2021 heeft de landsadvocaat een nieuwe versie aangeleverd.

Op basis van deze versie hebben DGB en DJZ nog enkele opmerkingen bij de landsadvocaat aangeleverd. De verwachting is dat het juridische advies van de landsadvocaat in september wordt vastgesteld. De inhoud en het advies zal naar verwachting niet meer veranderen. 5.1.2.i, 5.2.1

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Bij de uitvoering van motie Van Helvert 2 wordt ook gekeken naar alternatieve wijze van luchtruimbewaking. Na een eerste verkenning door CLSK en DPlan

wordt hieronder verstaan dat een alternatieve wijze inhoudt dat er gebruik wordt gemaakt van meer dan twee luchtruimbewakingsradars op land. DPlan en CLSK hebben middels desktop analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met desktop analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL).
- Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst (om die reden zit MC Lopik niet bij de alternatieve locaties Van Helvert 1).

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de landsadvocaat m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

RVB gaat een "war-game-sessie" houden waarbij deze locatie ruimtelijk worden gezien. Op basis daarvan zullen de mogelijkheden verder worden uitgewerkt.

3. Communicatie

Er is verzoek van het programma de Hofbar gekomen voor een reactie van de Minister van Defensie op hun item betreffende de radar in Wier en de potentiële plaatsing in Herwijnen. De voornaamste vraag vanuit het programma is hoe deze radars zich tot elkaar verhouden. De gemeente Waadhoeke heeft laten weten dat de burgemeester van Waadhoeke in gesprek zal gaan met de Hofbar i.p.v. wethouder Tol. Uitzending volgt in de week van 13 september.

3.1. Wier

In de week van 19 juli is een bewonersbrief verstuurd naar Wier en omgeving. In deze brief werd een toelichting gegeven op het stappenplan t.a.v. uitbreiden zend- en gebruikstijden. Hier is 1 melding over binnengekomen m.b.t. het niet ontvangen van de brief. In afwachting van de resultaten van de tweede geluidsmetingen zal er een bewonersbrief voorbereid worden waar de

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 september 2021

Onze referentie

geluidsmetingen en het uitbreiden van de gebruikstijden in toelichting zullen worden.

In de week van 30 augustus heeft de gemeente Waadhoeke een bewonersbijeenkomst georganiseerd m.b.t. de radar in Wier. Defensie had geen rol bij deze bijeenkomst. Uit de terugkoppeling bleek dat bewoners een informatieachterstand ervaren en/of niet voldoende op de hoogte zijn van de ontwikkelingen binnen het project. Met name in relatie tot geluid hunkeren bewoners naar oplossingen. Daarbij heeft de kerngroep laten weten dat zij het AT eind september metingen laat uitvoeren om specifiek te kijken naar samengestelde straling.

De bijeenkomst van de gemeente kan gevolgen hebben voor de fysieke bewonersbijeenkomst die Defensie naar verwachting in september wilt organiseren. In het kader van een goede voorbereiding met een passende opzet voor de fysieke bijeenkomst is het optimistisch om een bijeenkomst in september te organiseren. Vanuit een communicatief oogpunt zal timing en vormgeving essentieel zijn. Er moet namelijk informatie zijn om te kunnen delen.

Daarnaast zijn DMO, DGB en DCo bezig met een opzet voor een gesprek met bewoners i.r.t. geluid. Bewoners hebben aangegeven dat zij ervaren dat Defensie hun geluidsklachten niet serieus neemt. Belangrijk voor dit gesprek is dat er duidelijke kaders geschetst worden. De vormgeving van dit gesprek is in ontwikkeling en zal overlegd worden met de gemeente Waadhoeke en de kerngroep Wier.

Daarnaast is aan de wethouder aangeboden om een bestuurlijk overleg met de Staatssecretaris te hebben. Het gesprek staat gepland op 29 september a.s. Vanuit DGB wordt dit gesprek verder voorbereid.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Nadat de volledige rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting de gemeente en bewoners plaatsvinden middels een brief.

Op 27 augustus heeft er een bestuurlijk overleg plaatsvinden tussen Stas en de gemeente West Betuwe.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de week van 30 augustus staat een brief aan de Tweede Kamer inzake motie Belhaj gepland. Dit was een interne planning. De haalbaarheid hiervan is in het geding gekomen door vertraging aan de kant van TNO in de oplevering van het rapport. Aan de Tweede Kamer en gemeente is toegezegd dat zij 'na de zomer' (Kamerbrief d.d. 27 mei 2021) over alle uitkomsten van de onderzoeken worden geïnformeerd. Aangezien de uitkomsten nog niet (definitief) bekend zijn, ligt een Kamerbrief in de week van 30 augustus niet meer in de rede. Een uitstelbrief is ook niet noodzakelijk aangezien 'na de zomer' voldoende ruimte biedt voor de oplevering van alle onderzoeken (huidige planning september 2021) en integrale beoordeling van de onderzoeken door Defensie, inclusief opstellen Kamerbrief (september/oktober 2021).

Het Commissiedebat van 15 september is geannuleerd. Inhoudelijk wordt het onderwerp SMART-L meegenomen met het WGO van 1 november.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 september 2021
Onze referentie

Aangezien de verwachting is dat de rapporten inzake motie Belhaj, motie van Helvert 1 en van Helvert 2 eind september opgeleverd worden, zal de interne beoordeling starten eind september/oktober. Mocht de verwachting van oplevering bijgesteld worden verschuift logischerwijs de interne beoordeling van de uitkomsten over deze rapporten.

Intern zal er per 6 september n.a.v. de oplevering memo Thales, over de haalbaarheid van een radome, een beoordeling volgen vanaf de week van 13 september. Hier zal de bespreking van de memo in de week van 20 september voor in acht genomen worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 september 2021

Onze referentie

Bijlage 3 Planning SMART-L (status 10 september)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
9 september 2021
Onze referentie**Planning SMART-L WIER**

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
23 juli, En begin sept.	Geluid: Geluidsmetingen SMART-L Wier (TNO en FUMO)	DMO	4 augustus eerste analyses ontvangen. FUMO: tonaliteit is gebleven. TNO: geen reductie, controle meting uitgevoerd 4 september. Rapportage volgt.
28 juli	Geluid: geluidsmetingen MPR Nieuw-Milligen(firma Peutz)	DMO	Metingen zijn uitgevoerd. Concept rapportage 13 aug opgeleverd.
Week van 23 augustus	Start voorbereiding fysieke bijeenkomst september Wier	DGB	Vorbereiding bevat ook besluit over vormgeving en wenselijkheid in afwachting van bewonersbijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke. Verwachting week van 27 september
Week van 23 augustus	Bespreking opzet gesprek geluidsbeleving met kerngroep Wier. Bestuurlijk overleg met inwoners.	DGB	nIs geannuleerd i.v.m. coronameldingen bij deelnemers vanuit Wier. Nieuwe datum nog plannen.
30 augustus	Bewonersbijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke.	N.v.t. (DGB)	Geen rol voor defensie.
6 september	Geluid: oplevering memo Thales op haalbaarheid radome.	DMO	→ 22 september bespreking memo radome inzake planning, kosten, gevolgen contract met Thales,
22 sept	Geluid: bespreking memo radome, ECP016 en mogelijkheid andere bronmaatregelen.	DMO (Thales)	In aanwezigheid van Dplan, CSLK en TNO
VERWACHTING Week van 27 september	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DGB	EXACTE DATUM NTB Verwachting bijstellen
29 september	Bestuurlijk overleg met gemeente Waadhoeke	DGB	
Week van 4 oktober	Bespreken uitkomst onderzoek radome met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DGB	

DATUM NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur (afhankelijk van rapport TNO en FUMO)	DMO	Eis voldoen aan geluidseis en aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding) voorbereiding brief
DATUM NTB	Effect en eventuele plaatsing trillingsisolatie	DMO (Thales)	Vraag voor het nader onderzoeken van deze bronmaatregel zal uitgezet worden door DMO bij Thales
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

NTB PROJECTEN
 EIS EN
 PROJN/STGP
 Datum
 9 september 2021
 Onze referentie

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum 9 september 2021
19 juli	Motie Van Helvert 1 stap 1 (bepalen zoekgebied)	DMO (TNO)	TNO heeft rapport opgeleverd. Rapport is op de site gepubliceerd.	
28 juli	Motie Van Helvert 1 stap 2 (verfijnen van zoekgebied, rekening houdende met rivieren e.d.)	DMO (RVB)	Stap 2 is door RVB uitgevoerd → PUBLICATIE RAPPORT op site 3 september, gelijktijdig met inlichting provincies en gemeentes door DGB	
Week van 26 juli	Motie van Van Helvert 1: start voorbereiding aanvullende tekst stap 2 website	DMO	UITERLIJK gepubliceerd op 24 augustus → Gepubliceerd op 3 september. Tekst voor op site is aangepast.	
29 juli	Motie van Van Helvert 1: opgeleverd stap 3 (TNO-berekeningen, rekening)	DMO (TNO)	Stap 3 is door TNO op 29 juli opgeleverd.	
29 juli	Motie van Van Helvert 1: stap 4 operationele beoordeling	CLSK	Operationele beoordeling is door CLSK opgeleverd.	
2 augustus	Motie van Van Helvert 1 stap 5: nadere beschouwing	DMO (RVB)	Nadere beschouwing is opgenomen in concept rapport.	
Week van 16 augustus	Motie Van Helvert 1 stap 2: informeren provincies betrokken bij stap 2	DGB	→ publicatie op website volgt	
Week van 13 september	Motie Van Helvert 1 stap 6: oplevering toetsing ICNIRP	DGB (TNO)	Eerste berekeningen door TNO op 10 september opgeleverd.	
24 augustus	Vorbereiding bestuurlijk overleg gemeente West Betuwe	DGB		
24 augustus	Opmaken stavaza voor Stas voor BO West Betuwe 27 aug.	DMO (bij afwezigheid)		
27 augustus	Bestuurlijk overleg gemeente West Betuwe	DGB		
Week van 30 augustus	Brief aan Tweede Kamer t.a.v. motie Belhaj (tegelijktijd inlichten gemeente Waadhoeke en gemeente West	DGB	Let op: Rapport is dan nog niet beschikbaar.	

	Betuwe)		DIR PROJECTEN PROJN/STGP
VERWACHTING week van 6 september	Motie Van Helvert 2; opleveren juridische notitie stop RCR	DGB	Datum 9 september 2021 Opge-referentie
9 september	Vaststelling over al dan niet doorgaan commissie debat	DGB	Commissie debat is geannuleerd.
10 september	Deadline aanleveren /update fiches voor Commissie Debat	DGB	Komt te vervallen wegens annulering commissie debat 15 september.
GEANNULEERD 15 september	Commissie debat Tweede Kamer	DGB	
VERWACHTING week van 13 september	Opleveren TNO- rapport motie Belhaj	DMO (TNO)	incl. validatie TNO model met rapport DEKRA.
VERWACHTING week van 20 september	Motie van Van Helvert 1 stap 7: opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Eerste concept (excl. Stap 6) is opgeleverd. Volgend concept in week van 13 september.
VERWACHTING eind september	Afronding Motie van Van Helvert 2. Vervolg Plan B: meer zicht op Plan B alternatieve locaties	DPlan (RVB)	Prio ligt voor RVB bij afronden onderzoek motie van Van Helvert 1. Daarna wordt beantwoording van motie van Van Helvert 2 opgepakt.
VERWACHTING Week van 27 september	Start bestuurlijke en politieke afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Doorlooptijd niet bekend.
VERWACHTING week van NTB	Informeren gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB	
VERWACHTING week van NTB	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe →OPTIONEEL bestuurlijk overleg
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)	
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 september 2021

Onze referentie

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 14 september 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden [redacted] (voorzitter)

[redacted]
 [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted] (afwezig)
 vervanger [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]; Rijksvastgoedbedrijf
 [redacted]
 [redacted] (verslag)

Kopie aan [redacted], [redacted]
 [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
 M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl
 www.defensie.nl/dmo

Datum

14 september 2021

Bijlagen:
 Besluitenlijst
 Stavaza
 Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. De inrichting en *governance* project i.r.t. de stuurgroep
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel; vastgesteld met in achtneming van de opmerking t.a.v. toevoegen discussie militaire locaties (bv. Lopik)
 - b. N.a.v. verslag over Van Berlo, bij DMO inkoop wordt er gekeken of Van Berlo aan kan sluiten en/of dat gewenst is i.r.t. de huidige contractuele besprekingen met Thales. **ACTIE** DMO uitzoeken of i.v.m. verlof een andere inkoper dit eerder kan oppakken.
3. Stand van zaken (zie bijlage). [redacted] licht de stavaza toe.
 - a. Moties:
 - i. Rapport Belhaj week van 13 september
 - ii. Van Helvert 1 week van 13 september tweede concept RVB is in afwachting van de tekstuele uitleg van TNO t.a.v.

stap 6 van Helvert 1. Verwachting is dat RVB deze week de TNO tekst ontvangt en volgende week conceptrapport kan opleveren. DGB verzoekt tot een snellere beschouwing van de stukken. De stuurgroep dringt aan op een juiste beschouwing en daar is tijd voor nodig. Het bestuurlijke/politieke besluit moet voortkomen uit het TNO rapport motie Belhaj, RVB rapport van Helvert 1, CLSK/DPlan rapport plan B en het RCR-advies van de landsadvocaat en DJZ. Zodra een rapport beschikbaar komt zal de projectgroep een appreciatie schrijven en dit voorleggen aan de stuurgroep.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
14 september 2021

Onze referentie

- iii. Van Helvert 2 (Plan B): eind september
RVB is aan het kijken in hoeverre zij een omgevingsadvies kunnen opstellen.
- iv. Start integrale afweging eind sept/okt → daaropvolgende advies en brief Kamer
- b. Geluidsmetingen, controlemeting uitgevoerd. Rapportage volgt in week 13 september. Het volledige rapport is noodzakelijk om te bepalen wat er naar de omgeving gecommuniceerd wordt. Er wordt benadrukt om juiste bewoording te gebruiken.
- c. Haalbaarheid radome, memo van Thales ontvangen (is toegestuurd naar stuurgroep per mail op 6 september 17:29). Nader bespreken 22 september voor nadere duiding en beoordeling. De memo van Thales is een eerste indicatie. Veel punten in de memo zijn onder voorbehoud genoemd waardoor er onzekerheid is over de effecten van de daadwerkelijke uitvoering/uitwerking. Vanuit CDS de wens om geen voorbarige beslissingen te nemen op basis van open eindes. In de tussentijd wordt door DGB gewerkt aan een beslisnota om een besluit voor te leggen aan de Minister over het toezeggen van het plaatsen van een radome.
- d. Bestuurlijke activiteiten
 - i. Tweede kamer. Commissie debat is verzet zie planning.
 - ii. Gemeentes
Tot op heden geen formele reacties gekregen op de informatiebrief t.a.v. stap 2 van Helvert 1 (verfijning zoekgebied voor alternatieve locaties). Molenlanden en Vijfheerenlanden zijn telefonisch gesproken. Gemeente Houten heeft om extra informatie gevraagd.
 - iii. Media
Vanavond wordt er een aflevering van de Hofbar uitgezonden waar de burgemeester van Waadhoeke en de Minister van Defensie aan het woord komen.

4. Vervolg komende periode

- a. Bepalen agenda voor dinsdag 28 september 2021
 - Concept rapport van Helvert 1

5. Rondvraag en sluiting

6. Eerstvolgend overleg is dinsdag 28 september om 08:00 uur via MS Teams

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
14 september 2021

Onze referentie

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 4
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 13

Bijlage 1 Besluitenlijst

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
14 september 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

1.1.1. Maatregelen testen

De SMART-L maakt meer geluid in de nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Bij de laatste metingen in januari 2021 bleek dat de SMART-L 98 dB(A) aan geluid produceert. Dit is 5 dB(A) meer dan de 93 dB(A) bronsterkte die aan hetzelfde systeem is gemeten op de testtoren in bij Thales. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 30 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Daarnaast heeft Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) op 7 juni metingen gedaan naar de mate van tonaliteit. Deze is aangetoond op de frequenties van 250 en 500 Hz. Deze frequenties horen bij de aandrijving van de motoren voor het roteren van de antenne. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door deze toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 35 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 5 dB(A).

In samenwerking met Thales en TNO zijn verschillende bronmaatregelen onderzocht gericht op het wegnemen van de tonaliteit en/of op het verlagen van de absolute geluidsbelasting. De geteste bronmaatregelen zijn:

- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie. Positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd.
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit bleek een negatief effect te hebben. De olie is op 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen snelheid roteren antenne; positief effect op geluid, negatief effect op performance radar. Niet doorgevoerd.
- Toepassen "*one-motor- solution*". Dit is verwoord in een "*Engineering change proposal*" (ECP016) en is doorgevoerd. Bij de metingen in januari bleek er een klein positief effect, bij de metingen in mei bleek er geen aantoonbaar effect. Bij de metingen in september is er nogmaals getest of dit effect heeft. Rapportage volgt.
- Aanpassing regeling motoren aandrijving antenne: geen effect. Niet doorgevoerd.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Deze aanpassing is meer gericht op de geluidsbelasting aan de binnenzijde van de antenne en zal een minimaal effect hebben op de geluidsbelasting naar buiten.

Aan TNO (bepalen absolute geluidsbelasting) en FUMO (bepalen tonaliteit) is gevraagd om het effect van bovenstaande maatregelen te meten. De metingen zijn verricht op 24 juli. Uit de rapportage van FUMO blijkt dat de tonaliteit niet is afgenomen. Voorlopig heeft TNO aangegeven dat er ten opzichte van de metingen van januari geen reductie te zien is. Om de recente metingen te bevestigen is door TNO een controlemeting uitgevoerd. Deze meting is uitgevoerd in de nacht van 4 september op 5 september. Rapport wordt in de week van 14 september opgeleverd. Gelet op deze recente geluidsmetingen ligt het niet in de verwachting dat de 5 dB(A) overschrijding teniet is gedaan. Dat betekent dat de radar voorlopig niet in de nachtperiode gebruikt kan

worden.

1.1.2. Aanvullende maatregelen

Naast de huidige maatregelen, zijn er nog andere bronmaatregelen. Dit zijn:

- Het verstijven van de ophanging van de motoren. Thales is in gesprek met TNO. Van deze maatregel wordt echter geen groot effect van verwacht. Navraag status bij Thales.
- Trillingsisolatie van de ophanging van de aandrijving aan de buitenwand (behuizing RFC) en/of van de krans (antenne). Deze maatregel zal i.s.m. Thales nader onderzocht worden.
- Aanpassing vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding ronsel/krans of een grotere ronseldiameter. Dit vergt een re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend maatregel.
- Direct-drive. Dit vergt ook re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend.

Naast bronmaatregelen kan ook gekeken worden naar afscherming. Dit kan een gedeeltelijke of volledige afscherming zijn. Kijkend naar de bron van het geluid, dan kan de Radar System Drum (drum onder de antenne) in combinatie met de antenne worden afgeschermd. Een volledige afscherming wordt bereikt met een radome. Dit zijn zowel wat betreft tijd als financiën grotere maatregelen. Thales heeft op 6 september een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Deze memo wordt 22 september inhoudelijk met Thales besproken om de onderbouwing nader te duiden en te beoordelen.

Pas nadat de aansturing van de antenne is aangepast, óf als er een radome is geplaatst, en met metingen is bevestigd dat aan de normen uit de omgevingsvergunning wordt voldaan, kan de radar ook 24/7 gebruikt worden.

1.1.3. Contractuele aspecten geluid

5.1.1.c

1.1.4. Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting

De omgeving en de gemeente blijven het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. Aan de firma Peutz is gevraagd om metingen te doen bij de MPR op AOCS NM. Met deze meting kan een indicatie gegeven worden van de "oude geluidssituatie" van de MPR in Wier.

Firma Peutz heeft 28 juli geluidsmetingen bij de MPR op AOCS NM uitgevoerd. Op 13 augustus is een concept rapportage opgeleverd. Hierbij is een bronsterkte voor de MPR van 88 dB(A) gemeten. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 20 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning Moaije Peal 1A in Wier. Tevens is er geen sprake van tonaalgeluid zodat een extra toeslag van 5 dB(A) voor de MPR niet van toepassing is. De SMART-L heeft een geluidsbelasting van 35 dB(A) (inclusief toeslag) op de dichtstbijzijnde woning in Wier. Dit is 15 dB(A) (inclusief toeslag) meer dan in vergelijking met de oude MPR.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
14 september 2021

Onze referentie

1.2. Straling

Door DEKRA is een stralingsbelasting onderzoek naar de omgeving uitgevoerd. Uit het rapport van 7 juni 2021 blijkt dat de radar onder alle gemeten omstandigheden voldoet aan de ICNIRP-richtlijnen. Dit betekent dat, wanneer gekeken wordt naar het aspect straling, de radar in gebruik genomen kan worden. Het definitieve rapport van DEKRA is in week 24 beschikbaar gesteld en gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.

Het rapport is tevens ter goedkeuring aan ILT opgestuurd. ILT heeft het rapport ter advisering bij het Agentschap Telecom (AT) ingediend. Op 12 augustus heeft ILT per mail aangegeven dat het AT stelt: *"Voor alle testmodi, meetafstanden en meethoogtes liggen de maximaal gemeten waarden ruim onder de ICNIRP limiet. Hiermee is aan voorschrift 5.1 van de Fase 1 beschikking voldaan."*

Het rapport van DEKRA is op 5 juli toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Vanuit de omgeving zijn vragen gesteld over de cumulatieve straling en het effect van straling op lange termijn. In overleg met de gemeente Waadhoeke en de Kerngroep Wier is afgesproken dat de gemeente i.s.m. de GGD het voortouw neemt in de nadere informatievoorziening over straling aan de bewoners.

1.3. Aanvullende werkzaamheden RVB

De oude MPR is gesloopt en de nieuwe SMART-L is neergezet. Dit betekent dat het terrein verder ingericht kan worden en de beveiliging op DBBS aangesloten kan worden. Omdat de sloop van de MPR-radar meer heeft gekost en het RVB al budget voor de herinrichting heeft genut, is er een aanvullend budget benodigd. Het RVB heeft inzicht gegeven over het nog benodigde budget. Op basis hiervan is een suppletie ATB opgesteld en kan vervolgens het bestek voor de herinrichting op de markt gezet worden.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer door RVB, Thales en CLSK. RVB heeft middels een E&A-opdracht het voorstel van het onderhoudscontract uit te voeren door Thales beoordeeld. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol (denk hierbij aan beheerder BMI, installatieverantwoordelijke elektrische installatie etc.).

1.4. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen (zie ook paragraaf 1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden). Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5. Klachten

Tijdens de testperiode van SMART-L in Wier zijn verschillende klachten binnen gekomen. Deze hadden betrekking op verstoring van apparatuur (interferentie), klachten over geluid en zorgen over straling.

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Bij het AT is een formele klacht ingediend over interferentie met 5.1.2.e

. Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van 5.1.2.e .

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het doorvoeren van de maatregelen en het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. Met het rapport van DEKRA is wat betreft straling aangetoond dat ruimschoots wordt voldaan aan de ICNIRP.

Over de stand van zaken over geluid, straling en verstoring van apparatuur is op 21 juli een bewonersbrief verstuurd. Daarbij is het verzoek gedaan aan bewoners dat zij eerst contact opnemen met hun provider of leverancier als zij nog steeds interferentie klachten ervaren. Mocht het probleem niet opgelost kunnen worden, en wordt vermoed dat de radar de veroorzaker is, dan kan een bewoner altijd contact opnemen met Defensie. Vanuit Defensie blijven we eventuele klachten monitoren en wordt er indien nodig actie genomen.

1.6. Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

Stap 1:

De eerste stap is het uitbreiden van de zendtijden binnen de huidige draaitijden (08:00 – 19:00 uur op werkdagen). Dit is per 30 juli doorgevoerd. Deze stap kunnen we zetten nu met stralingsmetingen is aangetoond dat de radar voldoet aan de geldende richtlijnen voor straling. Met het nader uitbreiden van de zendtijden per 30 juli spreken wij van het in gebruik nemen van de radar van 8:00 – 19:00. We breiden de gebruikstijden in deze stap nog niet uit, omdat we momenteel nog werken aan nieuwe geluidsmetingen.

Stap 2:

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 — 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. Om dat aan te tonen worden er door TNO en FUMO geluidsmetingen uitgevoerd (zie paragraaf 1.1). De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van begin van het jaar.

In de bewonersbrief is gecommuniceerd dat er naar verwachting per 6 september uitgebreid zal worden. Aangezien wij nog in afwachting zijn van het definitieve geluidsrapport van TNO is er niet uitgebreid per 6 september. De kerngroep is hier van op de hoogte en verspreid dit verder in de brede omgeving. Op het moment dat er voldaan is aan de eerder genoemde voorwaarden kan er uitgebreid worden. Voordat deze stap wordt genomen, informeren we de gemeente en de Kerngroep Wier en ontvangen de bewoners hierover een aparte brief waarin ook de uitkomsten van de geluidsmetingen worden toegelicht.

Stap 3:

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan. Het effect van de nog te nemen maatregelen (aanpassen aansturing antenne of radome) wordt na de toepassing getoetst met nieuwe metingen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
14 september 2021

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

Vooralsnog is de voorlopig verwachting dat de lopende trajecten in september worden afgerond. Daarna zal er een politieke/bestuurlijke afweging worden gemaakt. Vervolgens kan de Kamer, de gemeente West Betuwe en de inwoners van Herwijnen worden geïnformeerd. Tot die tijd worden er geen onomkeerbare stappen gezet.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2 is het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting. De laatste stap, stap 3 betreft de validatie van berekening aan metingen in Wier. TNO heeft op 4 augustus een conceptrapport opgeleverd. Een definitief resultaat op het TNO-onderzoek wordt in de week van 13 september opgeleverd.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen.

- *Stap 1:* hier is vastgesteld wat het initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (o.b.v. uitkomsten stap 1 motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. Deeluitkomst van stap 1 is

- per 19 juli WK 29 op de website geplaatst.
- *Stap 2:* is het nader verfijnen van het zoekgebied op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Deze stap is door RVB uitgevoerd. Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 is opgeleverd en op de site geplaatst en zijn de betrokken gemeenten en provincies geïnformeerd.
 - *Stap 3:* hier is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn door TNO doorgerekend.
 - *Stap 4:* CLSK heeft de overgebleven aanvullende locaties operationeel beoordeeld. Deze stap is gereed.
 - *Stap 5:* In stap 5 heeft RVB de operationeel goedgekeurde locaties nader beschouwd. Dit is meegenomen in de concept rapportage aanvullend onderzoek. Deze stap is gereed.
 - *Stap 6:* de afspraak is dat er van de overgebleven locaties een uitspraak wordt gedaan over de stralingsbelasting en er een toetsing aan ICNIRP plaatsvindt. Deze stap is een kwalitatieve beschrijving van de stralingsbelasting van de radar op de resterende alternatieve locaties. Aangevuld met een inschatting van de samengestelde straling. Deze interpretatie wordt getoetst aan ICNIRP. Er worden geen berekeningen gedaan naar de samengestelde straling en geen metingen gedaan naar achtergrondstraling. TNO ligt in hun beantwoording toe waarom dit niet mogelijk is.
 - *Stap 7:* Stap 7 betreft de oplevering van het eindrapport. Een aangepast conceptrapport (exclusief stap 6) is 11 augustus door RVB aangeboden. De Landsadvocaat heeft ook haar advies op dit concept rapport gegeven. Een nieuw concept rapport wordt in de week van 13 september verwacht. Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is door Defensie besproken met BZK en EZK. Analyse van DGB en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landsadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. In juli 2021 heeft de landsadvocaat een nieuwe versie aangeleverd.

Op basis van deze versie hebben DGB en DJZ nog enkele opmerkingen bij de landsadvocaat aangeleverd. De verwachting is dat het juridische advies van de landsadvocaat in september wordt vastgesteld. De inhoud en het advies zal naar verwachting niet meer veranderen. 5.1.2.i, 5.2.1

[Redacted text block]

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Bij de uitvoering van motie Van Helvert 2 wordt ook gekeken naar alternatieve wijze van luchtruimbewaking. Na een eerste verkenning door CLSK en DPlan

wordt hieronder verstaan dat een alternatieve wijze inhoudt dat er gebruik wordt gemaakt van meer dan twee luchtruimbewakingsradars op land. DPlan en CLSK hebben middels desktop analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met desktop analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL).
- Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst (om die reden zit MC Lopik niet bij de alternatieve locaties Van Helvert 1).

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de landsadvocaat m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

RVB gaat een "war-game-sessie" houden waarbij deze locatie ruimtelijk worden bezien. Op basis daarvan zullen de mogelijkheden verder worden uitgewerkt.

3. Communicatie

Er is verzoek van het programma de Hofbar gekomen voor een reactie van de Minister van Defensie op hun item betreffende de radar in Wier en de potentiële plaatsing in Herwijnen. De voornaamste vraag vanuit het programma is hoe deze radars zich tot elkaar verhouden. De gemeente Waadhoeke heeft laten weten dat de burgemeester van Waadhoeke in gesprek zal gaan met de Hofbar i.p.v. wethouder Tol. Uitzending volgt in de week van 13 september.

3.1. Wier

In de week van 19 juli is een bewonersbrief verstuurd naar Wier en omgeving. In deze brief werd een toelichting gegeven op het stappenplan t.a.v. uitbreiden zend- en gebruikstijden. Hier is 1 melding over binnengekomen m.b.t. het niet ontvangen van de brief. In afwachting van de resultaten van de tweede geluidsmetingen zal er een bewonersbrief voorbereid worden waar de

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
14 september 2021

Onze referentie

geluidsmetingen en het uitbreiden van de gebruikstijden in toelichting zullen worden.

In de week van 30 augustus heeft de gemeente Waadhoeke een bewonersbijeenkomst georganiseerd m.b.t. de radar in Wier. Defensie had geen rol bij deze bijeenkomst. Uit de terugkoppeling bleek dat bewoners een informatieachterstand ervaren en/of niet voldoende op de hoogte zijn van de ontwikkelingen binnen het project. Met name in relatie tot geluid hunkeren bewoners naar oplossingen. Daarbij heeft de kerngroep laten weten dat zij het AT eind september metingen laat uitvoeren om specifiek te kijken naar samengestelde straling.

De bijeenkomst van de gemeente kan gevolgen hebben voor de fysieke bewonersbijeenkomst die Defensie naar verwachting in september wilt organiseren. In het kader van een goede voorbereiding met een passende opzet voor de fysieke bijeenkomst is het optimistisch om een bijeenkomst in september te organiseren. Vanuit een communicatief oogpunt zal timing en vormgeving essentieel zijn. Er moet namelijk informatie zijn om te kunnen delen.

Daarnaast zijn DMO, DGB en DCo bezig met een opzet voor een gesprek met bewoners i.r.t. geluid. Bewoners hebben aangegeven dat zij ervaren dat Defensie hun geluidsklachten niet serieus neemt. Belangrijk voor dit gesprek is dat er duidelijke kaders geschetst worden. De vormgeving van dit gesprek is in ontwikkeling en zal overlegd worden met de gemeente Waadhoeke en de kerngroep Wier.

Daarnaast is aan de wethouder aangeboden om een bestuurlijk overleg met de Staatssecretaris te hebben. Het gesprek staat gepland op 29 september a.s. Vanuit DGB wordt dit gesprek verder voorbereid.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Nadat de volledige rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting de gemeente en bewoners plaatsvinden middels een brief.

Op 27 augustus heeft er een bestuurlijk overleg plaatsvinden tussen Stas en de gemeente West Betuwe.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de week van 30 augustus staat een brief aan de Tweede Kamer inzake motie Belhaj gepland. Dit was een interne planning. De haalbaarheid hiervan is in het geding gekomen door vertraging aan de kant van TNO in de oplevering van het rapport. Aan de Tweede Kamer en gemeente is toegezegd dat zij 'na de zomer' (Kamerbrief d.d. 27 mei 2021) over alle uitkomsten van de onderzoeken worden geïnformeerd. Aangezien de uitkomsten nog niet (definitief) bekend zijn, ligt een Kamerbrief in de week van 30 augustus niet meer in de rede. Een uitstelbrief is ook niet noodzakelijk aangezien 'na de zomer' voldoende ruimte biedt voor de oplevering van alle onderzoeken (huidige planning september 2021) en integrale beoordeling van de onderzoeken door Defensie, inclusief opstellen Kamerbrief (september/oktober 2021).

Het Commissiedebat van 15 september is geannuleerd. Inhoudelijk wordt het onderwerp SMART-L meegenomen met het WGO van 1 november.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
14 september 2021

Onze referentie

Aangezien de verwachting is dat de rapporten inzake motie Belhaj, motie van Helvert 1 en van Helvert 2 eind september opgeleverd worden, zal de interne beoordeling starten eind september/oktober. Mocht de verwachting van oplevering bijgesteld worden verschuift logischerwijs de interne beoordeling van de uitkomsten over deze rapporten.

Intern zal er per 6 september n.a.v. de oplevering memo Thales, over de haalbaarheid van een radome, een beoordeling volgen vanaf de week van 13 september. Hier zal de bespreking van de memo in de week van 20 september voor in acht genomen worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
14 september 2021

Onze referentie

Bijlage 3 Planning SMART-L (status 10 september)**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
14 september 2021**Onze referentie****Planning SMART-L WIER**

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
23 juli, En begin sept.	Geluid: Geluidsmetingen SMART-L Wier (TNO en FUMO)	DMO	4 augustus eerste analyses ontvangen. FUMO: tonaliteit is gebleven. TNO: geen reductie, controle meting uitgevoerd 4 september. Rapportage volgt.
28 juli	Geluid: geluidsmetingen MPR Nieuw-Milligen(firma Peutz)	DMO	Metingen zijn uitgevoerd. Concept rapportage 13 aug opgeleverd.
Week van 23 augustus	Start voorbereiding fysieke bijeenkomst september Wier	DGB	Vorbereiding bevat ook besluit over vormgeving en wenselijkheid in afwachting van bewonersbijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke. Verwachting week van 27 september
Week van 23 augustus	Bespreking opzet gesprek geluidsbeleving met kerngroep Wier. Bestuurlijk overleg met inwoners.	DGB	nIs geannuleerd i.v.m. coronameldingen bij deelnemers vanuit Wier. Nieuwe datum nog plannen.
30 augustus	Bewonersbijeenkomst georganiseerd door gemeente Waadhoeke.	N.v.t. (DGB)	Geen rol voor defensie.
6 september	Geluid: oplevering memo Thales op haalbaarheid radome.	DMO	→ 22 september bespreking memo radome inzake planning, kosten, gevolgen contract met Thales,
22 sept	Geluid: bespreking memo radome, ECP016 en mogelijkheid andere bronmaatregelen.	DMO (Thales)	In aanwezigheid van Dplan, CSLK en TNO
VERWACHTING Week van 27 september	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DGB	EXACTE DATUM NTB Verwachting bijstellen
29 september	Bestuurlijk overleg met gemeente Waadhoeke	DGB	
Week van 4 oktober	Bespreken uitkomst onderzoek radome met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DGB	

DATUM NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur (afhankelijk van rapport TNO en FUMO)	DMO	Eis voldoen aan geluidseis en aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding) voorbereiding brief
DATUM NTB	Effect en eventuele plaatsing trillingsisolatie	DMO (Thales)	Vraag voor het nader onderzoeken van deze bronmaatregel zal uitgezet worden door DMO bij Thales
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

DTB PROJECTEN
 DTB EN
 PROJN/STGP
 Datum
 14 september 2021
 Onze referentie

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum 14 september 2021
19 juli	Motie Van Helvert 1 stap 1 (bepalen zoekgebied)	DMO (TNO)	TNO heeft rapport opgeleverd. Rapport is op de site gepubliceerd.	
28 juli	Motie Van Helvert 1 stap 2 (verfijnen van zoekgebied, rekening houdende met rivieren e.d.)	DMO (RVB)	Stap 2 is door RVB uitgevoerd → PUBLICATIE RAPPORT op site 3 september, gelijktijdig met inlichting provincies en gemeentes door DGB	
Week van 26 juli	Motie van Van Helvert 1: start voorbereiding aanvullende tekst stap 2 website	DMO	UITERLIJK gepubliceerd op 24 augustus → Gepubliceerd op 3 september. Tekst voor op site is aangepast.	
29 juli	Motie van Van Helvert 1: opgeleverd stap 3 (TNO-berekeningen, rekening)	DMO (TNO)	Stap 3 is door TNO op 29 juli opgeleverd.	
29 juli	Motie van Van Helvert 1: stap 4 operationele beoordeling	CLSK	Operationele beoordeling is door CLSK opgeleverd.	
2 augustus	Motie van Van Helvert 1 stap 5: nadere beschouwing	DMO (RVB)	Nadere beschouwing is opgenomen in concept rapport.	
Week van 16 augustus	Motie Van Helvert 1 stap 2: informeren provincies betrokken bij stap 2	DGB	→ publicatie op website volgt	
Week van 13 september	Motie Van Helvert 1 stap 6: oplevering toetsing ICNIRP	DGB (TNO)	Eerste berekeningen door TNO op 10 september opgeleverd.	
24 augustus	Vorbereiding bestuurlijk overleg gemeente West Betuwe	DGB		
24 augustus	Opmaken stavaza voor Stas voor BO West Betuwe 27 aug.	DMO (bij afwezigheid)		
27 augustus	Bestuurlijk overleg gemeente West Betuwe	DGB		
Week van 30 augustus	Brief aan Tweede Kamer t.a.v. motie Belhaj (tegelijktijd inlichten gemeente Waadhoeke en gemeente West	DGB	Let op: Rapport is dan nog niet beschikbaar.	

	Betuwe)		DIR PROJECTEN PROJN/STGP
VERWACHTING week van 6 september	Motie Van Helvert 2; opleveren juridische notitie stop RCR	DGB	Datum 14 september 2021
9 september	Vaststelling over al dan niet doorgaan commissie debat	DGB	Onze referentie Commissie debat is geannuleerd.
10 september	Deadline aanleveren /update fiches voor Commissie Debat	DGB	Komt te vervallen wegens annulering commissie debat 15 september.
GEANNULEERD 15 september	Commissie debat Tweede Kamer	DGB	
VERWACHTING week van 13 september	Opleveren TNO- rapport motie Belhaj	DMO (TNO)	incl. validatie TNO model met rapport DEKRA.
VERWACHTING week van 20 september	Motie van Van Helvert 1 stap 7: opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Eerste concept (excl. Stap 6) is opgeleverd. Volgend concept in week van 13 september.
VERWACHTING eind september	Afronding Motie van Van Helvert 2. Vervolg Plan B: meer zicht op Plan B alternatieve locaties	DPlan (RVB)	Prio ligt voor RVB bij afronden onderzoek motie van Van Helvert 1. Daarna wordt beantwoording van motie van Van Helvert 2 opgepakt.
VERWACHTING Week van 27 september	Start bestuurlijke en politieke afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Doorlooptijd niet bekend.
VERWACHTING week van NTB	Informerende gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB	
VERWACHTING week van NTB	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe →OPTIONEEL bestuurlijk overleg
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)	
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
14 september 2021

Onze referentie

Agenda

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 28 september 2021

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden

- [redacted] (voorzitter) (DMO)
- [redacted] (afwezig) (DMO)
- [redacted] (DGB)
- [redacted] (DGB)
- [redacted] (afwezig) (Dplan)
- vervanger [redacted] (Dplan)
- [redacted] (Dplan)
- [redacted] (afwezig) (CLSK)
- vervanger [redacted] (CLSK)
- [redacted] (DCO)
- [redacted] (DOSCO)
- [redacted] ; Rijksvastgoedbedrijf
- [redacted] (DMO)
- [redacted] (verslag) (DMO)

Kopie aan [redacted] [redacted], ADSS

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
[redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

24 september 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. [redacted] afwezig. [redacted] zit stuurgroep voor.

2. Verslag vorige vergadering

- a. Tekstueel

3. Stand van zaken (zie bijlage)

- a. Geluidsmetingen Wier. Verslechtering van 2,5 dB(A), overschrijding norm avond en nacht. Benodigde reductie circa 8 dB(A). Afstemmen communicatie naar omgeving.
Ter besluitvorming:
Voorlopig niet draaien in avond en nacht
- b. Memo Thales haalbaarheid radome.
Advies radome; technisch uitvoerbaar en geen impact op radarperformance. 5.1.1.c
[redacted] Doorlooptijd circa 2 jaar. Onderzoek door Thales voor aanvullende geluidsmaatregel aanpassen vertanding gearbox en main-gear.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

24 september 2021

Onze referentie

- c. Terugkoppeling gesprek intern met SG over memo Thales
 - i. Radome komt er, ook op tweede radar
 - ii. Gereed maken communicatie naar alle stakeholders hierover (intern en extern)
 - iii. Geen formele beslisnota (meer). De radome wordt in een afwijkingsrapportage opgenomen.
 - iv. Omgeving meer betrekken bij het project.
- d. Moties:
 - i. Rapport Belhaj:
Ter besluitvorming (zie advies uit appreciatie); Vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief ligt het niet in de rede om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.
 - ii. Van Helvert 1 aangepaste conceptversie 23-09 opgeleverd en gedeeld. Appreciatie volgt nog.
 - iii. Van Helvert 2 (Plan B): eind september rapport en appreciatie.
 - iv. Juridisch advies "Stop RCR-procedure"; Eind advies verwachting 24-09-2021 opleveren.
 - v. Start integrale afweging 5 oktober. Voorleggen aan stuurgroep 12 oktober inclusief overall appreciatie. Daaropvolgend communicatie en brief Kamer.
- e. Bestuurlijke activiteiten
 - i. Tweede kamer
 - ii. Gemeentes
 - iii. Media

4. Vervolg komende periode

- a. Bepalen agenda voor **dinsdag 12 oktober** 2021

5. Rondvraag en sluiting

- 6. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 12 oktober** om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 4
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 13

Bijlage 1 Besluitenlijst

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
24 september 2021

Onze referentie

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
24 september 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

1.1.1. Maatregelen testen

De SMART-L maakt meer geluid in de nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Bij de laatste metingen in januari 2021 bleek dat de SMART-L 98 dB(A) aan geluid produceert. Dit is 5 dB(A) meer dan de 93 dB(A) bronsterkte die aan hetzelfde systeem is gemeten op de testtoren in bij Thales. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 30 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Daarnaast heeft Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) op 7 juni metingen gedaan naar de mate van tonaliteit. Deze is aangetoond op de frequenties van 250 en 500 Hz. Deze frequenties horen bij de aandrijving van de motoren voor het roteren van de antenne. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door deze toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 35 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 5 dB(A).

In samenwerking met Thales en TNO zijn verschillende bronmaatregelen onderzocht gericht op het wegnemen van de tonaliteit en/of op het verlagen van de absolute geluidsbelasting. De geteste bronmaatregelen zijn:

- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie. Positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd.
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit bleek een negatief effect te hebben. De olie is op 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen snelheid roteren antenne; positief effect op geluid, negatief effect op performance radar. Niet doorgevoerd.
- Aanpassing regeling motoren aandrijving antenne: geen effect. Niet doorgevoerd.
- Toepassen "one-motor- solution". Dit is verwoord in een "Engineering change proposal" (ECP016) en is doorgevoerd. Bij de metingen in januari bleek er een klein positief effect, bij de metingen in mei bleek er geen aantoonbaar effect. Bij de metingen in september is er nogmaals getest en blijkt er een minimaal reductie van 0,5 dB tot 1 dB te zijn. Gelet op aanvullende onderhoudskosten en risico op meer slijtage van de motoren afgezet tegen de minimale geluidsreductie, zal deze ECP worden terug gedraaid.

TNO en FUMO hebben op 24 juni aanvullende metingen gedaan. Uit de meting van TNO kwam een verslechtering van de geluidssituatie naar voren en uit de meting van FUMO dat er nog steeds sprake was van een tonaal geluid. Ter controle op de verslechtering van de geluidsbelasting heeft TNO op 4 september een controle meting uitgevoerd. De eerste resultaten van deze meting zijn 21 september ontvangen. Uit deze meting komt naar voren dat er sprake is van een verslechtering van de geluidssituatie van 2,5 dB(A). Dit resulteert in een geluidsbelasting van 37,3 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 7,3 dB(A) van de norm voor de nacht en 2,3 dB(A) voor de avond. Als daarnaast ook de "one-motor"-oplossing niet doorgaat zal een minimale reductie van 8 dB(A) benodigd zijn. Dat betekent

dat er geen sprake is van "een enige reductie" en dat de radar voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
24 september 2021

Onze referentie

1.1.2. Aanvullende maatregelen

Thales heeft op 6 september een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Deze memo is 22 september inhoudelijk met Thales besproken om de onderbouwing nader te duiden en te beoordelen.

Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Dit is een significante vermindering van het geluid, echter is deze verwachting gebaseerd op simulaties en gaat uit van een aantal aannames. Oorzaak hiervan is dat een radome niet primair ontworpen is om geluid te reduceren, maar dit slechts een neveneffect is. Thales (en de beoogde leverancier van de radome) kan geen daadwerkelijke metingen uitvoeren omdat er geen representatieve opstelling beschikbaar is. Er blijft dus een mate van onzekerheid hoeveel de daadwerkelijke reductie zal bedragen. In de tussentijd neemt Thales aanvullende stappen om nauwkeuriger de reductie in kaart te brengen, door bv een paneel van de radome fabrikant op te vragen om daarmee te kunnen testen.

De geluidsmetingen die gedaan zijn in Hengelo en Wier zijn inconsistent, maar ten opzichte van de meest recente (en tevens minst gunstige) meting is een reductie van minimaal 8dB noodzakelijk om te kunnen voldoen aan alle normen uit de omgevingsvergunning en de radar 24/7 te kunnen opereren. Naast het plaatsen van de radome als afschermingsmaatregel is het daarom opportuun om ook simultaan andere maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen, waarbij een aanpassing in de aandrijving als meest kansrijk wordt geacht. Dit betreft dan aanpassing van:

- de vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding ronsel/krans. Dit vergt een re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend maatregel
- Aanpassing van de vertanding van de overbrenging van de motor op de gearboxes, inclusief de ophanging van de gearboxes.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Het voorstel van Thales is om vier van de acht blowers in de antenne uit te zetten op het moment dat de radar stil staat. Dit is geen structurele oplossing maar draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Thales komt met een concrete datum waarop zij dit "om niet" gaan doorvoeren.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. De mitigerende maatregelen zorgen echter wel voor een doorlooptijd van 24 maanden, waarbij de radar in de laatste 7 maanden niet beschikbaar is. Deze downtime kan mogelijk verkort worden tot 5 maanden.

Beschreven aanpak zal een significante reductie van geluid opleveren. Het geeft echter geen volledige garantie dat die reductie voldoende is (-/- 8dB) om de radar volledig te gebruiken. Het geeft echter wel een positief signaal naar de omgeving dat defensie aan hun wensen tegemoet komt, en een radome onttrekt de (draaiende) radar aan het zicht van de omgeving.

Indien deze aanpak onvoldoende zekerheid biedt kan nog overwogen worden de afstand tussen de radar en bewoning te vergroten, danwel door het uitkopen van direct omwonenden, danwel door het verplaatsen van de radar naar een alternatieve locatie. Vanzelfsprekend zouden beide opties nadere

analyse behoeven om de kansen en bedreigingen ervan in kaart te brengen. Tot slot moet benoemd worden dat in Herwijnen de afstand tussen de voorziene locatie van de radar en de dichtstbijzijnde woning kleiner is dan in Wier, daar zal daarom naar verwachting een hogere reductie nodig zijn dan in Wier.

Intern is de memo van Thales over de haalbaarheid radome op 23 september met de SG besproken.

- De koepel komt er, los van andere geluidsmaatregelen. Andere maatregelen moeten worden blijven onderzocht, zowel aandrijving als kleiner maatregelen.
- Er komt ook een koepel op de tweede radar, ongeacht locatie.
- De communicatie moet gereed worden gemaakt, voor alle niveaus en stakeholders. Streven is dat de toezegging komende woensdag (BO gepland) kan worden gedaan.
- In de communicatie moet duidelijk worden opgenomen dat de koepel niet alles oplost, maar dat er mogelijk meer moet worden gedaan aan geluid. (En daarom blijven we werken aan andere maatregelen)
- Er komt geen formele beslisnota (meer). Het wordt in afwijkingsrapportage opgenomen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
24 september 2021

Onze referentie

1.1.3. Contractuele aspecten geluid

5.1.1.c

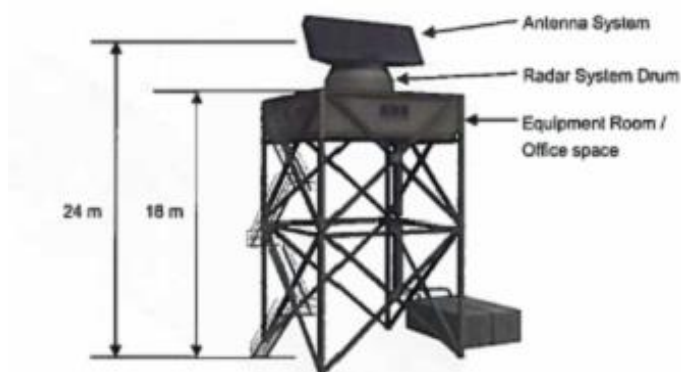

Figure 3-1 Radar Tower

1.1.4. Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting

De omgeving en de gemeente blijven het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. Aan de firma Peutz is gevraagd om metingen te doen bij de MPR op AOCS NM. Met deze meting kan een indicatie gegeven worden van de "oude geluidssituatie" van de MPR in Wier.

Firma Peutz heeft 28 juli geluidsmetingen bij de MPR op AOCS NM uitgevoerd. Op 13 augustus is een concept rapportage opgeleverd. Hierbij is een bronsterkte voor de MPR van 88 dB(A) gemeten. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 20 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning Moaije Peal 1A in Wier. Tevens is er geen sprake van tonaalgeluid zodat een extra toeslag van 5 dB(A) voor de MPR niet van toepassing is. De SMART-L heeft een geluidsbelasting van 35 dB(A) (inclusief toeslag) op de dichtstbijzijnde woning in Wier. Dit is 15 dB(A) (inclusief toeslag) meer dan in vergelijking met de oude MPR.

1.2. Straling

Door DEKRA is een stralingsbelasting onderzoek naar de omgeving uitgevoerd. Uit het rapport van 7 juni 2021 blijkt dat de radar onder alle gemeten omstandigheden voldoet aan de ICNIRP-richtlijnen. Dit betekent dat, wanneer gekeken wordt naar het aspect straling, de radar in gebruik genomen kan worden. Het definitieve rapport van DEKRA is in week 24 beschikbaar gesteld en gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.

Het rapport is tevens ter goedkeuring aan ILT opgestuurd. ILT heeft het rapport ter advisering bij het Agentschap Telecom (AT) ingediend. Op 12 augustus heeft ILT per mail aangegeven dat het AT stelt: *"Voor alle testmodi, meetafstanden en meethoogtes liggen de maximaal gemeten waarden ruim onder de ICNIRP limiet. Hiermee is aan voorschrift 5.1 van de Fase 1 beschikking voldaan."*

Het rapport van DEKRA is op 5 juli toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Vanuit de omgeving zijn vragen gesteld over de cumulatieve straling en het effect van straling op lange termijn. In overleg met de gemeente Waadhoeke en de Kerngroep Wier is afgesproken dat de gemeente i.s.m. de GGD het voortouw neemt in de nadere informatievoorziening over straling aan de bewoners.

1.3. Aanvullende werkzaamheden RVB

De oude MPR is gesloopt en de nieuwe SMART-L is neergezet. Dit betekent dat het terrein verder ingericht kan worden en de beveiliging op DBBS aangesloten kan worden. Omdat de sloop van de MPR-radar meer heeft gekost en het RVB al budget voor de herinrichting heeft genut, is er een aanvullend budget benodigd. Het RVB heeft inzicht gegeven over het nog benodigde budget. Op basis hiervan is een suppletie ATB opgesteld en kan vervolgens het bestek voor de herinrichting op de markt gezet worden.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer door RVB, Thales en CLSK. RVB heeft middels een E&A-opdracht het voorstel van het onderhoudscontract uit te voeren door Thales beoordeeld. Met RVB, Thales,

CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol (denk hierbij aan beheerder BMI, installatieverantwoordelijke elektrische installatie etc.).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
24 september 2021

Onze referentie

1.4. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen (zie ook paragraaf 1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden). Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5. Klachten

Tijdens de testperiode van SMART-L in Wier zijn verschillende klachten binnen gekomen. Deze hadden betrekking op verstoring van apparatuur (interferentie), klachten over geluid en zorgen over straling.

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Bij het AT is een formele klacht ingediend over interferentie met 5.1.2.e

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van 5.1.2.e.

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. Met het rapport van DEKRA is wat betreft straling aangetoond dat ruimschoots wordt voldaan aan de ICNIRP.

Over de stand van zaken over geluid, straling en verstoring van apparatuur is op 21 juli een bewonersbrief verstuurd. Daarbij is het verzoek gedaan aan bewoners dat zij eerst contact opnemen met hun provider of leverancier als zij nog steeds interferentie klachten ervaren. Mocht het probleem niet opgelost kunnen worden, en wordt vermoed dat de radar de veroorzaker is, dan kan een bewoner altijd contact opnemen met Defensie. Vanuit Defensie blijven we eventuele klachten monitoren en wordt er indien nodig actie genomen.

1.6. Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

Stap 1:

De eerste stap is het uitbreiden van de zendtijden binnen de huidige draaitijden (08:00 – 19:00 uur op werkdagen). Dit is per 30 juli doorgevoerd. Deze stap kunnen we zetten nu met stralingsmetingen is aangetoond dat de radar voldoet aan de geldende richtlijnen voor straling. Met het nader uitbreiden van de zendtijden per 30 juli spreken wij van het in gebruik nemen van de radar van 8:00 – 19:00. We breiden de gebruikstijden in deze stap nog niet uit, omdat we

momenteel nog werken aan nieuwe geluidsmetingen.

Stap 2:

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. Om dat aan te tonen worden er door TNO en FUMO geluidsmetingen uitgevoerd (zie paragraaf 1.1). De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van begin van het jaar.

In de bewonersbrief is gecommuniceerd dat er naar verwachting per 6 september uitgebreid zal worden. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden. In samenwerking met DCO zal de communicatie hierover opgesteld worden en de gemeente en de omgeving geïnformeerd worden.

Stap 3:

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan. Het effect van de nog te nemen maatregelen (aanpassen aansturing antenne en radome) wordt na de toepassing getoetst met nieuwe metingen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
24 september 2021

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2 is het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting. De laatste stap, stap 3 betreft de validatie van berekening aan metingen in Wier. TNO heeft op 4 augustus een conceptrapport opgeleverd. Een definitief rapport van TNO-onderzoek is op 14 september ontvangen en met een appreciatie op 16 september met de stuurgroep gedeeld. De kernboodschap van de appreciatie is dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er is geen eenduidig effect van het verhogen van de radar. In de gedachte van de motie is het advies om het verhogen van de radar als maatregel om de blootstelling te verlagen niet door te voeren. Dit ter besluitvorming aan de stuurgroep.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen.

- *Stap 1:* hier is vastgesteld wat het initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (o.b.v. uitkomsten stap 1 motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. Deeluitkomst van stap 1 is

- per 19 juli WK 29 op de website geplaatst.
- *Stap 2:* is het nader verfijnen van het zoekgebied op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Deze stap is door RVB uitgevoerd. Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 is opgeleverd en op de site geplaatst en zijn de betrokken gemeenten en provincies geïnformeerd.
 - *Stap 3:* hier is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn door TNO doorgerekend.
 - *Stap 4:* CLSK heeft de overgebleven aanvullende locaties operationeel beoordeeld. Deze stap is gereed.
 - *Stap 5:* In stap 5 heeft RVB de operationeel goedgekeurde locaties nader beschouwd. Dit is meegenomen in de concept rapportage aanvullend onderzoek. Deze stap is gereed.
 - *Stap 6:* de afspraak is dat er van de overgebleven locaties een uitspraak wordt gedaan over de stralingsbelasting en er een toetsing aan ICNIRP plaatsvindt. TNO heeft op 21 september de memo met de toetsing ICNIRP opgeleverd. Tevens is TNO ingegaan op de samengestelde stralingsbelasting. De resultaten worden verwerkt in stap 7.
 - *Stap 7:* Stap 7 betreft de oplevering van het eindrapport. Een aangepast conceptrapport is op 23 september door RVB aangeboden. Deze moet nog, ook door de Landsadvocaat, beoordeeld worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
24 september 2021

Onze referentie

Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is door Defensie besproken met BZK en EZK. Analyse van DGB en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landsadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. In juli 2021 heeft de landsadvocaat een nieuwe versie aangeleverd.

Op basis van deze versie hebben DGB en DJZ nog enkele opmerkingen bij de landsadvocaat aangeleverd. De verwachting is dat het juridische advies van de landsadvocaat in september wordt vastgesteld. De inhoud en het advies zal naar verwachting niet meer veranderen. 5.1.2.i, 5.2.1

[Redacted text block]

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Bij de uitvoering van motie Van Helvert 2 wordt ook gekeken naar alternatieve wijze van luchtruimbewaking. Na een eerste verkenning door CLSK en DPlan wordt hieronder verstaan dat een alternatieve wijze inhoudt dat er gebruik wordt gemaakt van meer dan twee luchtruimbewakingsradars op land. DPlan en CLSK hebben middels desktop analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals

gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met desktop analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL).
- Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst (om die reden zit MC Lopik niet bij de alternatieve locaties Van Helvert 1).

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de landsadvocaat m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

RVB gaat een "war-game-sessie" houden waarbij deze locatie ruimtelijk worden gezien. Op basis daarvan zullen de mogelijkheden verder worden uitgewerkt.

De verwachting is dat de rapportage "Plan B" eind september gereed is.

3. Communicatie

3.1. Wier

In de week van 19 juli is een bewonersbrief verstuurd naar Wier en omgeving. In deze brief werd een toelichting gegeven op het stappenplan t.a.v. uitbreiden zend- en gebruikstijden. **Nu de geluidsrapportage binnen is en er nog niet uitgebreid kan worden in gebruikstijden, zal dit ook gecommuniceerd worden.**

In de week van 30 augustus heeft de gemeente Waadhoeke een bewonersbijeenkomst georganiseerd m.b.t. de radar in Wier. Defensie had geen rol bij deze bijeenkomst. Uit de terugkoppeling bleek dat bewoners een informatieachterstand ervaren en/of niet voldoende op de hoogte zijn van de ontwikkelingen binnen het project. Met name in relatie tot geluid hunkeren bewoners naar oplossingen. Daarbij heeft de kerngroep laten weten dat zij het AT eind september metingen laat uitvoeren om specifiek te kijken naar samengestelde straling.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
24 september 2021

Onze referentie

De bijeenkomst van de gemeente kan gevolgen hebben voor de fysieke bewonersbijeenkomst die Defensie in eerste instantie in september wilt organiseren. In overleg en/of in samenwerking met de gemeente zal er een bewonersbijeenkomst worden georganiseerd. DMO zal hierin het voortouw nemen en stemt de opzet en datum met de gemeente af.

Bewoners hebben aangegeven dat zij ervaren dat Defensie hun geluidsklachten niet serieus neemt. DGB gaat in gesprek met een aantal bewoners om met hun over de beleving van geluid in gesprek te gaan. De afspraak met deze bewoners is verplaatst naar 27 september.

Daarnaast is aan de wethouder aangeboden om een bestuurlijk overleg (BO) met de Staatssecretaris te hebben. Het gesprek staat gepland op 29 september a.s. Echter met weggaan van de Stas en het aftreden van de Minister, is het voorstel dat de wethouder een hoog ambtelijk gesprek heeft. Als de wethouder een bestuurlijk overleg wenst, dan zal dit pas plaatsvinden na de aanstelling van een missionair bewindspersoon. DGB sluit dit kort met de wethouder en voorzitter kerngroep. DGB bereidt gespreksnotitie voor.

Vanuit Defensie zal de toezegging worden gedaan dat de radome er gaat komen. De communicatie voor alle niveaus en stakeholders zal in samenwerking met DCO en DMO ongelijnd worden. In de communicatie moet duidelijk worden opgenomen dat de koepel niet alles oplost, maar dat er mogelijk meer moet worden gedaan aan geluid. En dat Defensie in samenwerking met Thales blijft werken aan andere maatregelen).

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Nadat de volledige rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting de gemeente en bewoners plaatsvinden middels een brief.

Op 27 augustus heeft er een bestuurlijk overleg plaatsvinden tussen Stas en de gemeente West Betuwe.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

Aan de Tweede Kamer en gemeente is toegezegd dat zij 'na de zomer' (Kamerbrief d.d. 27 mei 2021) over alle uitkomsten van de onderzoeken worden geïnformeerd. De oplevering aan de stuurgroep van de integrale beoordeling staat gepland voor 12 oktober. Daarna kan er ook een Kamerbrief opgesteld worden.

Het Commissiedebat van 15 september is geannuleerd. Inhoudelijk wordt het onderwerp SMART-L meegenomen met het WGO van 1 november.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
24 september 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
23 juli, En begin sept.	Geluid: Geluidsmetingen SMART-L Wier (TNO en FUMO)	DMO	controle meting uitgevoerd 4 september FUMO: tonaliteit is gebleven. TNO: verslechtering geluid met 2,5 dB. Overschrijding norm avond en nacht.
6 september	Geluid: oplevering memo Thales op haalbaarheid radome.	DMO	→ 22 september bespreking memo radome inzake planning, kosten, gevolgen contract met Thales.
22 sept	Geluid: bespreking memo radome, ECP016 en mogelijkheid andere bronmaatregelen.	DMO (Thales)	In aanwezigheid van Dplan, CSLK en TNO
Week van 20 sept	Opmaken beslisnota wel/niet plaatsen radome	DGB	VERVALT -> opnemen in afwijklingsrapportage.
23 sept	Bespreking memo Thales met SG en directeurs Dplan, DGB en DMO.	DGB	Besluit toezegging doen dat radome er gaat komen.
27 sept	Bespreking geluidsbeleving met kerngroep Wier. Bestuurlijk overleg met inwoners.	DGB	Door DGB geïnitieerd
28 sept	Opmaken communicatie voor gemeente, kerngroep en bewoners.	DMO ism DCO	Toezegging radome Niet uitbreiden gebruikstijden in avond en nacht. Aankondiging bewonersbijeenkomst
29 september	Bestuurlijk overleg met gemeente Waadhoeke	DGB	
7 oktober	D-DMO overleg met CEO Thales	DMO	
NTB	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen.
NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief

			(informereren uitbreiding)
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

24 september 2021

Onze referentie

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				24 september 2021
27 augustus	Bestuurlijk overleg gemeente West Betuwe	DGB		Onze referentie
14 sept	Opleveren TNO-rapport motie Belhaj	DMO (TNO)	Rapport TNO is 14 sept opgeleverd.	
21 sept	Motie Van Helvert 1 stap 6: oplevering toetsing ICNIRP	DGB (TNO)	Door TNO op 21 septm ber opgeleverd.	
week van 27 september	Motie Van Helvert 2; opleveren juridische notitie stop RCR	DGB		
week van 20 september	Motie van Van Helvert 1 stap 7: opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Laatste concept is op 23 sept opgeleverd.	
eind september	Afronding Motie van Van Helvert 2. Vervolg Plan B: meer zicht op Plan B alternatieve locaties	DPlan (RVB)	Prio ligt voor RVB bij afronden onderzoek motie van Van Helvert 1. Daarna wordt beantwoording van motie van Van Helvert 2 opgepakt.	
5 oktober	Start bestuurlijke afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	1 ^e advies 12 oktober voorleggen bij stuurgroep	
NTB	Informerende gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB		
NTB	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe →OPTIONEEL bestuurlijk overleg	
1 november	WGO-overleg	DGB		
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).	
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)		
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 28 september 2021

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden

- [redacted] (voorzitter) DMO
- [redacted] (afwezig) DMO
- [redacted] DGB
- [redacted] DGB
- [redacted] (afwezig) DPlan
- vervanger [redacted] DPlan
- [redacted] DPlan
- [redacted] (afwezig) CLSK
- Vervanger [redacted] CLSK
- [redacted]
- [redacted] DCO
- [redacted] DOSCO
- [redacted] RVB
- [redacted] DMO
- [redacted] (verslag) DMO

Kopie aan [redacted], ADSS

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
[redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

28 september 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. [redacted] afwezig. [redacted] zit stuurgroep voor.
- b. [redacted] (RVB) sluit aan voor toelichting conceptrapport Van Helvert 1.

2. Verslag vorige vergadering

- a. Verslag is ongewijzigd vastgesteld.

3. Stand van zaken (zie bijlage). [redacted] licht stavaza toe.

- a. Geluidsmetingen Wier. Verslechtering van 2,5 dB(A), overschrijding norm avond en nacht. Benodigde reductie circa 8 dB(A). Afstemmen communicatie naar omgeving. Ter besluitvorming: Voorlopig niet draaien in avond en nacht.

[redacted] geeft aan dat er gewerkt wordt aan een concept bewonersbrief t.a.v. komst radome. In afwachting van het gesprek tussen SG en wethouder Waadhoeke op 29 september kan er een

korte tekst toegevoegd over gebruikstijden. Dit om onrust in de omgeving te voorkomen door in korte tijd twee brieven te versturen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 september 2021

Onze referentie

- b. Memo Thales haalbaarheid radome.
Advies radome; technisch uitvoerbaar en geen impact op radarperformance. 5.1.1.c
Doorlooptijd circa 2 jaar. Onderzoek door Thales voor aanvullende geluidsmaatregel aanpassen vertanding *gearbox* en *main-gear*.

Er zal een opdracht tot onderzoek naar haalbaarheid aanpassing vertanding v.d. *gearbox* en *main-gear* aan Thales gegeven worden. Hier wordt naar gekeken wegens het bovenstaande advies. werkt aan een plan van aanpak waarin o.a. de onzekerheden in de planning van de aanpassing van de vertanding inzichtelijk worden gemaakt. Door radome en aanpassing vertanding als 'package deal' uit te voeren hoopt defensie een versnelling in het proces t.a.v. geluidsreductie te realiseren.

- c. Terugkoppeling gesprek intern met SG over memo Thales. licht onderstaande punten toe. N.a.v. dit interne overleg werkt DGB aan een gespreksnotitie voor het gesprek tussen SG, wethouder Waadhoeke en inwoners. **ACTIE: DGB deelt gespreksnotitie met de personen die aanwezig waren bij het gesprek met de SG.**

- i. Radome komt er, ook op tweede radar. Defensie blijft kijken naar aanvullende geluidsmaatregelen, mede gezien verwachting dat radome mogelijk niet de benodigde reductie zal realiseren.

BESLUIT: besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.

ACTIE: projectteam DMO in gesprek met inkoop

- ii. Gereed maken communicatie naar alle stakeholders hierover (intern en extern)
- iii. Geen formele beslisnota (meer). De radome wordt in een afwijkingsrapportage opgenomen.
- iv. Omgeving meer betrekken bij het project. Dit dient uitgewerkt te worden in een opdracht in samenwerking met Van Berlo. CLSK en DGB willen dit traject graag voortzetten, vanwege mogelijke geluidsreductie en participatie omwonenden. DMO en DGB geven hierbij de kanttekening dat het traject Van Berlo niet moet leiden tot twee separate trajecten waar separate communicatielijnen worden gehanteerd. Indien dit gecoördineerd kan worden staat de stuurgroep positief tegenover het traject Van Berlo.

- d. Moties:
- i. Rapport Belhaj:
Ter besluitvorming (zie advies uit appreciatie); Vanuit

wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief ligt het niet in de rede om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 september 2021

Onze referentie

Tot volgende week de tijd om appreciatie door te lezen ter besluitvorming.

- ii. Van Helvert 1 aangepaste conceptversie 23-09 opgeleverd en gedeeld. Appreciatie volgt nog.

Uiterlijk tot 29 september op- en/of aanmerkingen delen met [REDACTED] en [REDACTED]. Redactionele slag in lijn met andere rapportages.

BESLUIT: Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.

- iii. Van Helvert 2 (Plan B): eind september rapport en appreciatie.

Plan B is onderdeel van de integrale afweging van de locatie van de tweede SMART-L. De twee onderzoeken naar een alternatieve locatie blijven twee separate rapporten (zie voorgaande besluit). De integrale afweging voer de locaties voortkomend uit de twee rapporten, die richtinggevend is voor het vervolg van het traject, wordt gedeeld met het parlement. Of de onderliggende rapporten hierbij worden meegestuurd is nog niet vastgesteld. Echter, het is aannemelijk dat de rapporten inzichtelijk gemaakt moeten worden. Daar dient rekening mee gehouden te worden tijdens het opstellen.

Om verwarring in het rapport Van Helvert 1 te voorkomen zal het aspect geluid meegenomen worden in de overall appreciatie en niet toegevoegd worden aan het rapport.

BESLUIT: de onderzoeken worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. Voor plan B zal er een (onderzoeks-)notitie opgesteld worden om meegezonden te kunnen worden met de Kamerbrief waarin de integrale afweging zal worden gemaakt.

- iv. Juridisch advies "Stop RCR-procedure"; Eind advies verwachting 02-10-2021 opleveren.
- v. Start integrale afweging 5 oktober. Voorleggen aan stuurgroep 12 oktober inclusief overall appreciatie. Daaropvolgend communicatie (alle stakeholders) en brief Kamer.

4. Vervolg komende periode

- a. Bepalen agenda voor dinsdag 12 oktober 2021

5. Rondvraag en sluiting

i.v.m. afwezigheid [REDACTED] en [REDACTED] zal de stuurgroep
voorgezeten worden door [REDACTED].

[REDACTED] kaart het gesprek met bewoners van 27 september aan. Dit gesprek is voorgekomen uit de wens vanuit de inwoners om meer aandacht te besteden en hun geluidsbeleving. Het gesprek met de inwoners komt naar waarschijnlijk aan bod in het gesprek tussen SG en wethouder Waadhoeke. Tijdens het gesprek met twee bewoners kwam naar voren dat de zorgen over straling niet verminderd zijn. Bewoners hebben aangegeven hier verder stappen in te gaan ondernemen. Daarnaast kaarten zij aan dat Thales iets geroepen heeft t.a.v. stralingsvermindering/c.q. blanking. Dit zorgt voor verwarring aangezien blanking in het verleden beoordeeld is door Thales/Defensie als een maatregel die effect heeft op de operatie en daarom niet acceptabel is. Verder werd er nogmaals benadrukt dat er periodiek contact met de omgeving dient plaats te vinden. **ACTIE: DCO zal i.s.m. DMO een voorstel voor periodiek contact opnemen in het communicatie actie plan.**

6. Eerstvolgend overleg is dinsdag 12 oktober om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 5
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 6
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 15

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 september 2021

Onze referentie

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Datum**
28 september 2021**Onze referentie**

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
28 september 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

1.1.1. Maatregelen testen

De SMART-L maakt meer geluid in de nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Bij de laatste metingen in januari 2021 bleek dat de SMART-L 98 dB(A) aan geluid produceert. Dit is 5 dB(A) meer dan de 93 dB(A) bronsterkte die aan hetzelfde systeem is gemeten op de testtoren in bij Thales. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 30 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Daarnaast heeft Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) op 7 juni metingen gedaan naar de mate van tonaliteit. Deze is aangetoond op de frequenties van 250 en 500 Hz. Deze frequenties horen bij de aandrijving van de motoren voor het roteren van de antenne. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door deze toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 35 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 5 dB(A).

In samenwerking met Thales en TNO zijn verschillende bronmaatregelen onderzocht gericht op het wegnemen van de tonaliteit en/of op het verlagen van de absolute geluidsbelasting. De geteste bronmaatregelen zijn:

- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie. Positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd.
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit bleek een negatief effect te hebben. De olie is op 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen snelheid roteren antenne; positief effect op geluid, negatief effect op performance radar. Niet doorgevoerd.
- Aanpassing regeling motoren aandrijving antenne: geen effect. Niet doorgevoerd.
- Toepassen "one-motor- solution". Dit is verwoord in een "Engineering change proposal" (ECP016) en is doorgevoerd. Bij de metingen in januari bleek er een klein positief effect, bij de metingen in mei bleek er geen aantoonbaar effect. Bij de metingen in september is er nogmaals getest en blijkt er een minimaal reductie van 0,5 dB tot 1 dB te zijn. Gelet op aanvullende onderhoudskosten en risico op meer slijtage van de motoren afgezet tegen de minimale geluidsreductie, zal deze ECP worden terug gedraaid.

TNO en FUMO hebben op 24 juni aanvullende metingen gedaan. Uit de meting van TNO kwam een verslechtering van de geluidssituatie naar voren en uit de meting van FUMO dat er nog steeds sprake was van een tonaal geluid. Ter controle op de verslechtering van de geluidsbelasting heeft TNO op 4 september een controle meting uitgevoerd. De eerste resultaten van deze meting zijn 21 september ontvangen. Uit deze meting komt naar voren dat er sprake is van een verslechtering van de geluidssituatie van 2,5 dB(A). Dit resulteert in een geluidsbelasting van 37,3 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 7,3 dB(A) van de norm voor de nacht en 2,3 dB(A) voor de avond. Als daarnaast ook de "one-motor"-oplossing niet doorgaat zal een minimale reductie van 8 dB(A) benodigd zijn. Dat betekent

dat er geen sprake is van “een enige reductie” en dat de radar voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 september 2021

Onze referentie

1.1.2. Aanvullende maatregelen

Thales heeft op 6 september een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Deze memo is 22 september inhoudelijk met Thales besproken om de onderbouwing nader te duiden en te beoordelen.

Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Dit is een significante vermindering van het geluid, echter is deze verwachting gebaseerd op simulaties en gaat uit van een aantal aannames. Oorzaak hiervan is dat een radome niet primair ontworpen is om geluid te reduceren, maar dit slechts een neveneffect is. Thales (en de beoogde leverancier van de radome) kan geen daadwerkelijke metingen uitvoeren omdat er geen representatieve opstelling beschikbaar is. Er blijft dus een mate van onzekerheid hoeveel de daadwerkelijke reductie zal bedragen. In de tussentijd neemt Thales aanvullende stappen om nauwkeuriger de reductie in kaart te brengen, door bv een paneel van de radome fabrikant op te vragen om daarmee te kunnen testen.

De geluidsmetingen die gedaan zijn in Hengelo en Wier zijn inconsistent, maar ten opzichte van de meest recente (en tevens minst gunstige) meting is een reductie van minimaal 8dB noodzakelijk om te kunnen voldoen aan alle normen uit de omgevingsvergunning en de radar 24/7 te kunnen opereren. Naast het plaatsen van de radome als afschermingsmaatregel is het daarom opportuun om ook simultaan andere maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen, waarbij een aanpassing in de aandrijving als meest kansrijk wordt geacht. Dit betreft dan aanpassing van:

- de vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans. Dit vergt een re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend maatregel
- Aanpassing van de vertanding van de overbrenging van de motor op de gearboxes, inclusief de ophanging van de gearboxes.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Het voorstel van Thales is om vier van de acht blowers in de antenne uit te zetten op het moment dat de radar stil staat. Dit is geen structurele oplossing maar draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Thales komt met een concrete datum waarop zij dit “om niet” gaan doorvoeren.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. De mitigerende maatregelen zorgen echter wel voor een doorlooptijd van 24 maanden, waarbij de radar in de laatste 7 maanden niet beschikbaar is. Deze downtime kan mogelijk verkort worden tot 5 maanden.

Beschreven aanpak zal een significante reductie van geluid opleveren. Het geeft echter geen volledige garantie dat die reductie voldoende is (-/- 8dB) om de radar volledig te gebruiken. Het geeft echter wel een positief signaal naar de omgeving dat defensie aan hun wensen tegemoet komt, en een radome onttrekt de (draaiende) radar aan het zicht van de omgeving.

Indien deze aanpak onvoldoende zekerheid biedt kan nog overwogen worden de afstand tussen de radar en bewoning te vergroten, danwel door het uitkopen van direct omwonenden, danwel door het verplaatsen van de radar naar een alternatieve locatie. Vanzelfsprekend zouden beide opties nadere

analyse behoeven om de kansen en bedreigingen ervan in kaart te brengen. Tot slot moet benoemd worden dat in Herwijnen de afstand tussen de voorziene locatie van de radar en de dichtstbijzijnde woning kleiner is dan in Wier, daar zal daarom naar verwachting een hogere reductie nodig zijn dan in Wier.

Intern is de memo van Thales over de haalbaarheid radome op 23 september met de SG besproken.

- De koepel komt er, los van andere geluidsmaatregelen. Andere maatregelen moeten worden blijven onderzocht, zowel aandrijving als kleiner maatregelen.
- Er komt ook een koepel op de tweede radar, ongeacht locatie.
- De communicatie moet gereed worden gemaakt, voor alle niveaus en stakeholders. Streven is dat de toezegging komende woensdag (BO gepland) kan worden gedaan.
- In de communicatie moet duidelijk worden opgenomen dat de koepel niet alles oplost, maar dat er mogelijk meer moet worden gedaan aan geluid. (En daarom blijven we werken aan andere maatregelen)
- Er komt geen formele beslisnota (meer). Het wordt in afwijkingsrapportage opgenomen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 september 2021

Onze referentie

1.1.3. Contractuele aspecten geluid

5.1.1.c

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

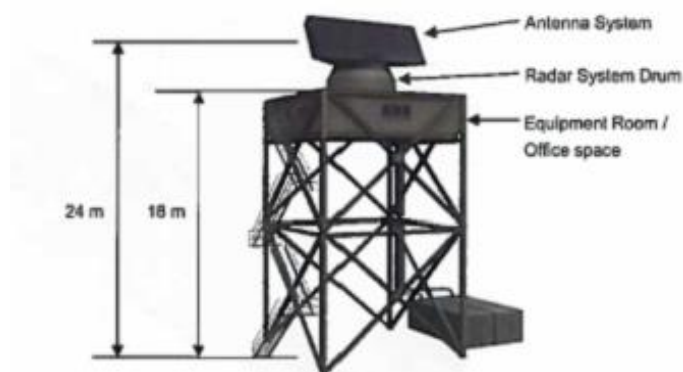

Figure 3-1 Radar Tower

1.1.4. Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting

De omgeving en de gemeente blijven het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. Aan de firma Peutz is gevraagd om metingen te doen bij de MPR op AOCS NM. Met deze meting kan een indicatie gegeven worden van de "oude geluidssituatie" van de MPR in Wier.

Firma Peutz heeft 28 juli geluidsmetingen bij de MPR op AOCS NM uitgevoerd. Op 13 augustus is een concept rapportage opgeleverd. Hierbij is een bronsterkte voor de MPR van 88 dB(A) gemeten. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 20 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning Moaije Peal 1A in Wier. Tevens is er geen sprake van tonaalgeluid zodat een extra toeslag van 5 dB(A) voor de MPR niet van toepassing is. De SMART-L heeft een geluidsbelasting van 35 dB(A) (inclusief toeslag) op de dichtstbijzijnde woning in Wier. Dit is 15 dB(A) (inclusief toeslag) meer dan in vergelijking met de oude MPR.

1.2. Straling

Door DEKRA is een stralingsbelasting onderzoek naar de omgeving uitgevoerd. Uit het rapport van 7 juni 2021 blijkt dat de radar onder alle gemeten omstandigheden voldoet aan de ICNIRP-richtlijnen. Dit betekent dat, wanneer gekeken wordt naar het aspect straling, de radar in gebruik genomen kan worden. Het definitieve rapport van DEKRA is in week 24 beschikbaar gesteld en gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.

Het rapport is tevens ter goedkeuring aan ILT opgestuurd. ILT heeft het rapport ter advisering bij het Agentschap Telecom (AT) ingediend. Op 12 augustus heeft ILT per mail aangegeven dat het AT stelt: *"Voor alle testmodi, meetafstanden en meethoogtes liggen de maximaal gemeten waarden ruim onder de ICNIRP limiet. Hiermee is aan voorschrift 5.1 van de Fase 1 beschikking voldaan."*

Het rapport van DEKRA is op 5 juli toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Vanuit de omgeving zijn vragen gesteld over de cumulatieve straling en het effect van straling op lange termijn. In overleg met de gemeente Waadhoeke en de Kerngroep Wier is afgesproken dat de gemeente i.s.m. de GGD het voortouw neemt in de nadere informatievoorziening over straling aan de bewoners.

1.3. Aanvullende werkzaamheden RVB

De oude MPR is gesloopt en de nieuwe SMART-L is neergezet. Dit betekent dat het terrein verder ingericht kan worden en de beveiliging op DBBS aangesloten kan worden. Omdat de sloop van de MPR-radar meer heeft gekost en het RVB al budget voor de herinrichting heeft genut, is er een aanvullend budget benodigd. Het RVB heeft inzicht gegeven over het nog benodigde budget. Op basis hiervan is een suppletie ATB opgesteld en kan vervolgens het bestek voor de herinrichting op de markt gezet worden.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer door RVB, Thales en CLSK. RVB heeft middels een E&A-opdracht het voorstel van het onderhoudscontract uit te voeren door Thales beoordeeld. Met RVB, Thales,

CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol (denk hierbij aan beheerder BMI, installatieverantwoordelijke elektrische installatie etc.).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 september 2021

Onze referentie

1.4. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen (zie ook paragraaf 1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden). Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5. Klachten

Tijdens de testperiode van SMART-L in Wier zijn verschillende klachten binnen gekomen. Deze hadden betrekking op verstoring van apparatuur (interferentie), klachten over geluid en zorgen over straling.

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Bij het AT is een formele klacht ingediend over interferentie met 5.1.2.e

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van 5.1.2.e.

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. Met het rapport van DEKRA is wat betreft straling aangetoond dat ruimschoots wordt voldaan aan de ICNIRP.

Over de stand van zaken over geluid, straling en verstoring van apparatuur is op 21 juli een bewonersbrief verstuurd. Daarbij is het verzoek gedaan aan bewoners dat zij eerst contact opnemen met hun provider of leverancier als zij nog steeds interferentie klachten ervaren. Mocht het probleem niet opgelost kunnen worden, en wordt vermoed dat de radar de veroorzaker is, dan kan een bewoner altijd contact opnemen met Defensie. Vanuit Defensie blijven we eventuele klachten monitoren en wordt er indien nodig actie genomen.

1.6. Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aanzet worden.

Stap 1:

De eerste stap is het uitbreiden van de zendtijden binnen de huidige draaitijden (08:00 – 19:00 uur op werkdagen). Dit is per 30 juli doorgevoerd. Deze stap kunnen we zetten nu met stralingsmetingen is aangetoond dat de radar voldoet aan de geldende richtlijnen voor straling. Met het nader uitbreiden van de zendtijden per 30 juli spreken wij van het in gebruik nemen van de radar van 8:00 – 19:00. We breiden de gebruikstijden in deze stap nog niet uit, omdat we

momenteel nog werken aan nieuwe geluidsmetingen.

Stap 2:

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. Om dat aan te tonen worden er door TNO en FUMO geluidsmetingen uitgevoerd (zie paragraaf 1.1). De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van begin van het jaar.

In de bewonersbrief is gecommuniceerd dat er naar verwachting per 6 september uitgebreid zal worden. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden. In samenwerking met DCO zal de communicatie hierover opgesteld worden en de gemeente en de omgeving geïnformeerd worden.

Stap 3:

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan. Het effect van de nog te nemen maatregelen (aanpassen aansturing antenne en radome) wordt na de toepassing getoetst met nieuwe metingen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 september 2021

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X “Herwijnen”

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2 is het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting. De laatste stap, stap 3 betreft de validatie van berekening aan metingen in Wier. TNO heeft op 4 augustus een conceptrapport opgeleverd. Een definitief rapport van TNO-onderzoek is op 14 september ontvangen en met een appreciatie op 16 september met de stuurgroep gedeeld. De kernboodschap van de appreciatie is dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er is geen eenduidig effect van het verhogen van de radar. In de gedachte van de motie is het advies om het verhogen van de radar als maatregel om de blootstelling te verlagen niet door te voeren. Dit ter besluitvorming aan de stuurgroep.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen.

- *Stap 1:* hier is vastgesteld wat het initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (o.b.v. uitkomsten stap 1 motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. Deeluitkomst van stap 1 is

- per 19 juli WK 29 op de website geplaatst.
- *Stap 2:* is het nader verfijnen van het zoekgebied op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Deze stap is door RVB uitgevoerd. Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 is opgeleverd en op de site geplaatst en zijn de betrokken gemeenten en provincies geïnformeerd.
 - *Stap 3:* hier is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn door TNO doorgerekend.
 - *Stap 4:* CLSK heeft de overgebleven aanvullende locaties operationeel beoordeeld. Deze stap is gereed.
 - *Stap 5:* In stap 5 heeft RVB de operationeel goedgekeurde locaties nader beschouwd. Dit is meegenomen in de concept rapportage aanvullend onderzoek. Deze stap is gereed.
 - *Stap 6:* de afspraak is dat er van de overgebleven locaties een uitspraak wordt gedaan over de stralingsbelasting en er een toetsing aan ICNIRP plaatsvindt. TNO heeft op 21 september de memo met de toetsing ICNIRP opgeleverd. Tevens is TNO ingegaan op de samengestelde stralingsbelasting. De resultaten worden verwerkt in stap 7.
 - *Stap 7:* Stap 7 betreft de oplevering van het eindrapport. Een aangepast conceptrapport is op 23 september door RVB aangeboden. Deze moet nog, ook door de Landsadvocaat, beoordeeld worden.

Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is door Defensie besproken met BZK en EZK. Analyse van DGB en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landsadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. In juli 2021 heeft de landsadvocaat een nieuwe versie aangeleverd.

Op basis van deze versie hebben DGB en DJZ nog enkele opmerkingen bij de landsadvocaat aangeleverd. De verwachting is dat het juridische advies van de landsadvocaat in september wordt vastgesteld. De inhoud en het advies zal naar verwachting niet meer veranderen. 5.1.2.i, 5.2.1

[Redacted text block]

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Bij de uitvoering van motie Van Helvert 2 wordt ook gekeken naar alternatieve wijze van luchtruimbewaking. Na een eerste verkenning door CLSK en DPlan wordt hieronder verstaan dat een alternatieve wijze inhoudt dat er gebruik wordt gemaakt van meer dan twee luchtruimbewakingsradars op land. DPlan en CLSK hebben middels desktop analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals

gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met desktop analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL).
- Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst (om die reden zit MC Lopik niet bij de alternatieve locaties Van Helvert 1).

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de landsadvocaat m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

RVB gaat een "war-game-sessie" houden waarbij deze locatie ruimtelijk worden gezien. Op basis daarvan zullen de mogelijkheden verder worden uitgewerkt.

De verwachting is dat de rapportage "Plan B" eind september gereed is.

3. Communicatie

3.1. Wier

In de week van 19 juli is een bewonersbrief verstuurd naar Wier en omgeving. In deze brief werd een toelichting gegeven op het stappenplan t.a.v. uitbreiden zend- en gebruikstijden. Nu de geluidsrapportage binnen is en er nog niet uitgebreid kan worden in gebruikstijden, zal dit ook gecommuniceerd worden.

In de week van 30 augustus heeft de gemeente Waadhoeke een bewonersbijeenkomst georganiseerd m.b.t. de radar in Wier. Defensie had geen rol bij deze bijeenkomst. Uit de terugkoppeling bleek dat bewoners een informatieachterstand ervaren en/of niet voldoende op de hoogte zijn van de ontwikkelingen binnen het project. Met name in relatie tot geluid hunkeren bewoners naar oplossingen. Daarbij heeft de kerngroep laten weten dat zij het AT eind september metingen laat uitvoeren om specifiek te kijken naar samengestelde straling.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 september 2021

Onze referentie

De bijeenkomst van de gemeente kan gevolgen hebben voor de fysieke bewonersbijeenkomst die Defensie in eerste instantie in september wilt organiseren. In overleg en/of in samenwerking met de gemeente zal er een bewonersbijeenkomst worden georganiseerd. DMO zal hierin het voortouw nemen en stemt de opzet en datum met de gemeente af.

Bewoners hebben aangegeven dat zij ervaren dat Defensie hun geluidsklachten niet serieus neemt. DGB gaat in gesprek met een aantal bewoners om met hun over de beleving van geluid in gesprek te gaan. De afspraak met deze bewoners is verplaatst naar 27 september.

Daarnaast is aan de wethouder aangeboden om een bestuurlijk overleg (BO) met de Staatssecretaris te hebben. Het gesprek staat gepland op 29 september a.s. Echter met weggaan van de Stas en het aftreden van de Minister, is het voorstel dat de wethouder een hoog ambtelijk gesprek heeft. Als de wethouder een bestuurlijk overleg wenst, dan zal dit pas plaatsvinden na de aanstelling van een missionair bewindspersoon. DGB sluit dit kort met de wethouder en voorzitter kerngroep. DGB bereidt gespreksnotitie voor.

Vanuit Defensie zal de toezegging worden gedaan dat de radome er gaat komen. De communicatie voor alle niveaus en stakeholders zal in samenwerking met DCO en DMO ongelijnd worden. In de communicatie moet duidelijk worden opgenomen dat de koepel niet alles oplost, maar dat er mogelijk meer moet worden gedaan aan geluid. En dat Defensie in samenwerking met Thales blijft werken aan andere maatregelen).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 september 2021

Onze referentie

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Nadat de volledige rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting de gemeente en bewoners plaatsvinden middels een brief.

Op 27 augustus heeft er een bestuurlijk overleg plaatsvinden tussen Stas en de gemeente West Betuwe.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

Aan de Tweede Kamer en gemeente is toegezegd dat zij 'na de zomer' (Kamerbrief d.d. 27 mei 2021) over alle uitkomsten van de onderzoeken worden geïnformeerd. De oplevering aan de stuurgroep van de integrale beoordeling staat gepland voor 12 oktober. Daarna kan er ook een Kamerbrief opgesteld worden.

Het Commissiedebat van 15 september is geannuleerd. Inhoudelijk wordt het onderwerp SMART-L meegenomen met het WGO van 1 november.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 september 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
23 juli, En begin sept.	Geluid: Geluidsmetingen SMART-L Wier (TNO en FUMO)	DMO	controle meting uitgevoerd 4 september FUMO: tonaliteit is gebleven. TNO: verslechtering geluid met 2,5 dB. Overschrijding norm avond en nacht.
6 september	Geluid: oplevering memo Thales op haalbaarheid radome.	DMO	→ 22 september bespreking memo radome inzake planning, kosten, gevolgen contract met Thales.
22 sept	Geluid: bespreking memo radome, ECP016 en mogelijkheid andere bronmaatregelen.	DMO (Thales)	In aanwezigheid van Dplan, CSLK en TNO
Week van 20 sept	Opmaken beslisnota wel/niet plaatsen radome	DGB	VERVALT -> opnemen in afwijkingsrapportage.
23 sept	Bespreking memo Thales met SG en directeurs Dplan, DGB en DMO.	DGB	Besluit toezegging doen dat radome er gaat komen.
27 sept	Bespreking geluidsbeleving met kerngroep Wier. Bestuurlijk overleg met inwoners.	DGB	Door DGB geïnitieerd
28 sept	Opmaken communicatie voor gemeente, kerngroep en bewoners.	DMO ism DCO	Toezegging radome Niet uitbreiden gebruikstijden in avond en nacht. Aankondiging bewonersbijeenkomst
29 september	Bestuurlijk overleg met gemeente Waadhoeke	DGB	
7 oktober	D-DMO overleg met CEO Thales	DMO	
NTB	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen.
NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief

			(informereren uitbreiding)
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
28 september 2021
Onze referentie

Planning SMART-L locatie X ("Herwijken")DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum 28 september 2021
27 augustus	Bestuurlijk overleg gemeente West Betuwe	DGB		Onze referentie
14 sept	Opleveren TNO-rapport motie Belhaj	DMO (TNO)	Rapport TNO is 14 sept opgeleverd.	
21 sept	Motie Van Helvert 1 stap 6: oplevering toetsing ICNIRP	DGB (TNO)	Door TNO op 21 septm ber opgeleverd.	
week van 27 september	Motie Van Helvert 2; opleveren juridische notitie stop RCR	DGB		
week van 20 september	Motie van Van Helvert 1 stap 7: opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Laatste concept is op 23 sept opgeleverd.	
eind september	Afronding Motie van Van Helvert 2. Vervolg Plan B: meer zicht op Plan B alternatieve locaties	DPlan (RVB)	Prio ligt voor RVB bij afronden onderzoek motie van Van Helvert 1. Daarna wordt beantwoording van motie van Van Helvert 2 opgepakt.	
5 oktober	Start bestuurlijke afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	1 ^e advies 12 oktober voorleggen bij stuurgroep	
NTB	Informerende gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB		
NTB	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe →OPTIONEEL bestuurlijk overleg	
1 november	WGO-overleg	DGB		
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).	
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)		
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Agenda

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	12 oktober 2021
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	[redacted] (afwezig) (DMO) [redacted] (voorzitter) (DMO) [redacted] (DGB) [redacted] (DGB) [redacted] (afwezig) (Dplan) vervanger [redacted] (Dplan) [redacted] (Dplan) [redacted] (afwezig) (CLSK) vervanger [redacted] (CLSK) [redacted] (afwezig) (DCO) vervanger [redacted] (DCO) [redacted] (DOSCO) [redacted] ; Rijksvastgoedbedrijf [redacted] (DMO) [redacted] (verslag) (DMO)
Kopie aan	[redacted] ADSS

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
M [redacted]
[redacted]@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

12 oktober 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. [redacted] afwezig. [redacted] zit stuurgroep voor.
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Moties:
 - i. [redacted] licht Rapport Belhaj toe:
N.a.v. vorige stuurgroep nogmaals ter besluitvorming (zie advies uit appreciatie); Vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief ligt het niet in de rede om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.
 - ii. [redacted] licht Van Helvert 1 toe: aangepaste

conceptversie 23-09 opgeleverd en gedeeld. Appreciatie volgt nog.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

iii. [REDACTED] licht Van Helvert 2 (Plan B) toe: concept-rapport opgeleverd. Ter bespreking verstuurd per mail.

Datum
12 oktober 2021

iv. [REDACTED] licht integrale afweging locatie X/Herwijnen toe: Beslisnota t.b.v. verder stappen. Ter bespreking verstuurd per mail.

Onze referentie

b. Bestuurlijke activiteiten

- i. Tweede kamer: 1 november WGO overleg
- Wier geluidsmaatregelen, participatie
 - Herwijnen politiek strategische afweging

ii. Gemeentes

- Terugkoppeling gesprek SG en kerngroep Wier
- Participatie plan
- Toelichting toezegging SG contactpersoon

iii. Media

c. Evaluatieverslag SMART-L Wier t.a.v. geluid voor MinDef

4. Vervolg komende periode

- a. Bepalen agenda voor **dinsdag 26 oktober** 2021

5. Rondvraag en sluiting

6. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 26 oktober** om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 4
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 13

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Datum**
12 oktober 2021**Onze referentie**

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

1.1.1. Maatregelen testen

De SMART-L maakt meer geluid in de nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Bij de laatste metingen in januari 2021 bleek dat de SMART-L 98 dB(A) aan geluid produceert. Dit is 5 dB(A) meer dan de 93 dB(A) bronsterkte die aan hetzelfde systeem is gemeten op de testtoren in bij Thales. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 30 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Daarnaast heeft Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) op 7 juni metingen gedaan naar de mate van tonaliteit. Deze is aangetoond op de frequenties van 250 en 500 Hz. Deze frequenties horen bij de aandrijving van de motoren voor het roteren van de antenne. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door deze toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 35 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 5 dB(A).

In samenwerking met Thales en TNO zijn verschillende bronmaatregelen onderzocht gericht op het wegnemen van de tonaliteit en/of op het verlagen van de absolute geluidsbelasting. De geteste bronmaatregelen zijn:

- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie. Positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd.
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit bleek een negatief effect te hebben. De olie is op 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen snelheid roteren antenne; positief effect op geluid, negatief effect op performance radar. Niet doorgevoerd.
- Aanpassing regeling motoren aandrijving antenne: geen effect. Niet doorgevoerd.
- Toepassen "one-motor- solution". Dit is verwoord in een "Engineering change proposal" (ECP016) en is doorgevoerd. Bij de metingen in januari bleek er een klein positief effect, bij de metingen in mei bleek er geen aantoonbaar effect. Bij de metingen in september is er nogmaals getest en blijkt er een minimaal reductie van 0,5 dB tot 1 dB te zijn. Gelet op aanvullende onderhoudskosten en risico op meer slijtage van de motoren afgezet tegen de minimale geluidsreductie, zal deze ECP worden terug gedraaid.

TNO en FUMO hebben op 24 juni aanvullende metingen gedaan. Uit de meting van TNO kwam een verslechtering van de geluidssituatie naar voren en uit de meting van FUMO dat er nog steeds sprake was van een tonaal geluid. Ter controle op de verslechtering van de geluidsbelasting heeft TNO op 4 september een controle meting uitgevoerd. De eerste resultaten van deze meting zijn 21 september ontvangen. Uit deze meting komt naar voren dat er sprake is van een verslechtering van de geluidssituatie van 2,5 dB(A). Dit resulteert in een geluidsbelasting van 37,3 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 7,3 dB(A) van de norm voor de nacht en 2,3 dB(A) voor de avond. Als daarnaast ook de "one-motor"-oplossing niet doorgaat zal een minimale reductie van 8 dB(A) benodigd zijn. Dat betekent

dat er geen sprake is van “een enige reductie” en dat de radar voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

1.1.2. Aanvullende maatregelen

Thales heeft op 6 september een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Deze memo is 22 september inhoudelijk met Thales besproken om de onderbouwing nader te duiden en te beoordelen.

Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Dit is een significante vermindering van het geluid, echter is deze verwachting gebaseerd op simulaties en gaat uit van een aantal aannames. Oorzaak hiervan is dat een radome niet primair ontworpen is om geluid te reduceren, maar dit slechts een neveneffect is. Thales (en de beoogde leverancier van de radome) kan geen daadwerkelijke metingen uitvoeren omdat er geen representatieve opstelling beschikbaar is. Er blijft dus een mate van onzekerheid hoeveel de daadwerkelijke reductie zal bedragen. In de tussentijd neemt Thales aanvullende stappen om nauwkeuriger de reductie in kaart te brengen, door bv een paneel van de radome fabrikant op te vragen om daarmee te kunnen testen.

De geluidsmetingen die gedaan zijn in Hengelo en Wier zijn inconsistent, maar ten opzichte van de meest recente (en tevens minst gunstige) meting is een reductie van minimaal 8dB noodzakelijk om te kunnen voldoen aan alle normen uit de omgevingsvergunning en de radar 24/7 te kunnen opereren. Naast het plaatsen van de radome als afschermingsmaatregel is het daarom opportuun om ook simultaan andere maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen, waarbij een aanpassing in de aandrijving als meest kansrijk wordt geacht. Dit betreft dan aanpassing van:

- de vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans. Dit vergt een re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend maatregel
- Aanpassing van de vertanding van de overbrenging van de motor op de gearboxes, inclusief de ophanging van de gearboxes.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Het voorstel van Thales is om vier van de acht blowers in de antenne uit te zetten op het moment dat de radar stil staat. Dit is geen structurele oplossing maar draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Thales komt met een concrete datum waarop zij dit “om niet” gaan doorvoeren.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. De mitigerende maatregelen zorgen echter wel voor een doorlooptijd van 24 maanden, waarbij de radar in de laatste 7 maanden niet beschikbaar is. Deze downtime kan mogelijk verkort worden tot 5 maanden.

Beschreven aanpak zal een significante reductie van geluid opleveren. Het geeft echter geen volledige garantie dat die reductie voldoende is (-/- 8dB) om de radar volledig te gebruiken. Het geeft echter wel een positief signaal naar de omgeving dat defensie aan hun wensen tegemoet komt, en een radome onttrekt de (draaiende) radar aan het zicht van de omgeving.

Indien deze aanpak onvoldoende zekerheid biedt kan nog overwogen worden de afstand tussen de radar en bewoning te vergroten, danwel door het uitkopen van direct omwonenden, danwel door het verplaatsen van de radar naar een alternatieve locatie. Vanzelfsprekend zouden beide opties nadere

analyse behoeven om de kansen en bedreigingen ervan in kaart te brengen. Tot slot moet benoemd worden dat in Herwijnen de afstand tussen de voorziene locatie van de radar en de dichtstbijzijnde woning kleiner is dan in Wier, daar zal daarom naar verwachting een hogere reductie nodig zijn dan in Wier.

Intern is de memo van Thales over de haalbaarheid radome op 23 september met de SG besproken. De SG heeft besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie. Dplan is in overleg met HDFC voor aanvullende financiën en vervat het besluit van de SG in een aanvullende opdrachtnota.

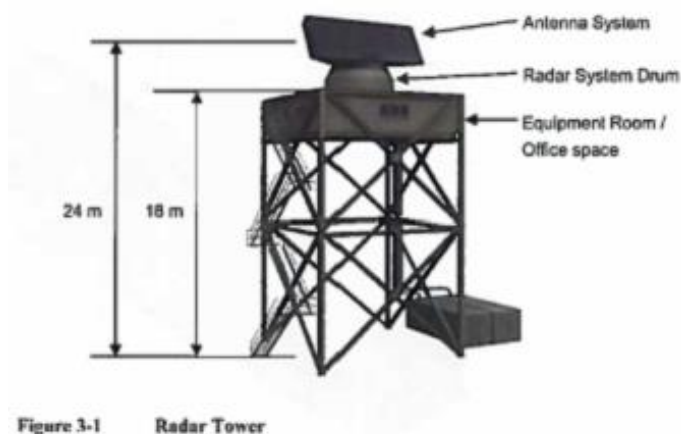
DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

1.1.3. Contractuele aspecten geluid

5.1.1.c

1.1.4. Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting

De omgeving en de gemeente blijven het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. Aan de firma Peutz is gevraagd om metingen te doen bij de MPR op AOCS NM. Met deze meting kan een indicatie

gegeven worden van de "oude geluidssituatie" van de MPR in Wier.

Firma Peutz heeft 28 juli geluidsmetingen bij de MPR op AOCS NM uitgevoerd. Op 13 augustus is een concept rapportage opgeleverd. Hierbij is een bronsterkte voor de MPR van 88 dB(A) gemeten. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 20 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning Moaije Peal 1A in Wier. Tevens is er geen sprake van tonaalgeluid zodat een extra toeslag van 5 dB(A) voor de MPR niet van toepassing is. De SMART-L heeft een geluidsbelasting van 35 dB(A) (inclusief toeslag) op de dichtstbijzijnde woning in Wier. Dit is 15 dB(A) (inclusief toeslag) meer dan in vergelijking met de oude MPR.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

1.2. Straling

Door DEKRA is een stralingsbelasting onderzoek naar de omgeving uitgevoerd. Uit het rapport van 7 juni 2021 blijkt dat de radar onder alle gemeten omstandigheden voldoet aan de ICNIRP-richtlijnen. Dit betekent dat, wanneer gekeken wordt naar het aspect straling, de radar in gebruik genomen kan worden. Het definitieve rapport van DEKRA is in week 24 beschikbaar gesteld en gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.

Het rapport is tevens ter goedkeuring aan ILT opgestuurd. ILT heeft het rapport ter advisering bij het Agentschap Telecom (AT) ingediend. Op 12 augustus heeft ILT per mail aangegeven dat het AT stelt: *"Voor alle testmodi, meetafstanden en meethoogtes liggen de maximaal gemeten waarden ruim onder de ICNIRP limiet. Hiermee is aan voorschrift 5.1 van de Fase 1 beschikking voldaan."*

Het rapport van DEKRA is op 5 juli toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Vanuit de omgeving zijn vragen gesteld over de cumulatieve straling en het effect van straling op lange termijn. In overleg met de gemeente Waadhoeke en de Kerngroep Wier is afgesproken dat de gemeente i.s.m. de GGD het voortouw neemt in de nadere informatievoorziening over straling aan de bewoners.

1.3. Aanvullende werkzaamheden RVB

De oude MPR is gesloopt en de nieuwe SMART-L is neergezet. Dit betekent dat het terrein verder ingericht kan worden en de beveiliging op DBBS aangesloten kan worden. Omdat de sloop van de MPR-radar meer heeft gekost en het RVB al budget voor de herinrichting heeft genut, is er een aanvullend budget benodigd. Het RVB heeft inzicht gegeven over het nog benodigde budget. Op basis hiervan is een suppletie ATB opgesteld en kan vervolgens het bestek voor de herinrichting op de markt gezet worden.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer door RVB, Thales en CLSK. RVB heeft middels een E&A-opdracht het voorstel van het onderhoudscontract uit te voeren door Thales beoordeeld. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol (denk hierbij aan beheerder BMI, installatieverantwoordelijke elektrische installatie etc.).

1.4. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het

AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen (zie ook paragraaf 1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden). Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

1.5. Klachten

Tijdens de testperiode van SMART-L in Wier zijn verschillende klachten binnen gekomen. Deze hadden betrekking op verstoring van apparatuur (interferentie), klachten over geluid en zorgen over straling.

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Bij het AT is een formele klacht ingediend over interferentie met 5.1.2.e

. Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van 5.1.2.e .

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. Met het rapport van DEKRA is wat betreft straling aangetoond dat ruimschoots wordt voldaan aan de ICNIRP.

Over de stand van zaken over geluid, straling en verstoring van apparatuur is op 21 juli een bewonersbrief verstuurd. Daarbij is het verzoek gedaan aan bewoners dat zij eerst contact opnemen met hun provider of leverancier als zij nog steeds interferentie klachten ervaren. Mocht het probleem niet opgelost kunnen worden, en wordt vermoed dat de radar de veroorzaker is, dan kan een bewoner altijd contact opnemen met Defensie. Vanuit Defensie blijven we eventuele klachten monitoren en wordt er indien nodig actie genomen.

1.6. Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

Stap 1:

De eerste stap is het uitbreiden van de zendtijden binnen de huidige draaitijden (08:00 – 19:00 uur op werkdagen). Dit is per 30 juli doorgevoerd. Deze stap kunnen we zetten nu met stralingsmetingen is aangetoond dat de radar voldoet aan de geldende richtlijnen voor straling. Met het nader uitbreiden van de zendtijden per 30 juli spreken wij van het in gebruik nemen van de radar van 8:00 – 19:00. We breiden de gebruikstijden in deze stap nog niet uit, omdat we momenteel nog werken aan nieuwe geluidsmetingen.

Stap 2:

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. Om dat aan te tonen worden er door TNO en FUMO geluidsmetingen uitgevoerd (zie paragraaf 1.1). De tweede

voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van begin van het jaar.

In de bewonersbrief is gecommuniceerd dat er naar verwachting per 6 september uitgebreid zal worden. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden. In samenwerking met DCO zal de communicatie hierover opgesteld worden en de gemeente en de omgeving geïnformeerd worden. De brieven zijn 5 oktober ondertekend en verstuurd.

Stap 3:

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan. Het effect van de nog te nemen maatregelen (aanpassen aansturing antenne en radome) wordt na de toepassing getoetst met nieuwe metingen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2 is het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting. De laatste stap, stap 3 betreft de validatie van berekening aan metingen in Wier. TNO heeft op 4 augustus een conceptrapport opgeleverd. Een definitief rapport van TNO-onderzoek is op 14 september ontvangen en met een appreciatie op 16 september met de stuurgroep gedeeld. De kernboodschap van de appreciatie is dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er is geen eenduidig effect van het verhogen van de radar. In de gedachte van de motie is het advies om het verhogen van de radar als maatregel om de blootstelling te verlagen niet door te voeren. Dit ter besluitvorming aan de stuurgroep.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen.

- *Stap 1:* hier is vastgesteld wat het initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (o.b.v. uitkomsten stap 1 motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. Deeluitkomst van stap 1 is per 19 juli WK 29 op de website geplaatst.
- *Stap 2:* is het nader verfijnen van het zoekgebied op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Deze stap is door RVB uitgevoerd. Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 is opgeleverd en op de site geplaatst en zijn de betrokken gemeenten en provincies geïnformeerd.
- *Stap 3:* hier is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn

- door TNO doorgerekend.
- *Stap 4:* CLSK heeft de overgebleven aanvullende locaties operationeel beoordeeld. Deze stap is gereed.
 - *Stap 5:* In stap 5 heeft RVB de operationeel goedgekeurde locaties nader beschouwd. Dit is meegenomen in de concept rapportage aanvullend onderzoek. Deze stap is gereed.
 - *Stap 6:* de afspraak is dat er van de overgebleven locaties een uitspraak wordt gedaan over de stralingsbelasting en er een toetsing aan ICNIRP plaatsvindt. TNO heeft op 21 september de memo met de toetsing ICNIRP opgeleverd. Tevens is TNO ingegaan op de samengestelde stralingsbelasting. De resultaten worden verwerkt in stap 7.
 - *Stap 7:* Stap 7 betreft de oplevering van het eindrapport. Een aangepast conceptrapport is op 23 september door RVB aangeboden. Deze moet nog, ook door de Landsadvocaat, beoordeeld worden.

Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is door Defensie besproken met BZK en EZK. Analyse van DGB en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landsadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. In juli 2021 heeft de landsadvocaat een nieuwe versie aangeleverd.

Op basis van deze versie hebben DGB en DJZ nog enkele opmerkingen bij de landsadvocaat aangeleverd. De verwachting is dat het juridische advies van de landsadvocaat in september wordt vastgesteld. De inhoud en het advies zal naar verwachting niet meer veranderen. 5.1.2.i, 5.2.1

[Redacted text block]

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Bij de uitvoering van motie Van Helvert 2 wordt ook gekeken naar alternatieve wijze van luchtruimbewaking. Na een eerste verkenning door CLSK en DPlan wordt hieronder verstaan dat een alternatieve wijze inhoudt dat er gebruik wordt gemaakt van meer dan twee luchtruimbewakingsradars op land. DPlan en CLSK hebben middels desktop analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met desktop analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL).
- Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst (om die reden zit MC Lopik niet bij de alternatieve locaties Van Helvert 1).

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de landsadvocaat m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

RVB gaat een “war-game-sessie” houden waarbij deze locatie ruimtelijk worden bezien. Op basis daarvan zullen de mogelijkheden verder worden uitgewerkt.

De verwachting is dat de rapportage “Plan B” eind september gereed is.

3. Communicatie

3.1. Wier

In de week van 19 juli is een bewonersbrief verstuurd naar Wier en omgeving. In deze brief werd een toelichting gegeven op het stappenplan t.a.v. uitbreiden zend- en gebruikstijden. Nu de geluidsrapportage binnen is en er nog niet uitgebreid kan worden in gebruikstijden, zal dit ook gecommuniceerd worden.

In de week van 30 augustus heeft de gemeente Waadhoeke een bewonersbijeenkomst georganiseerd m.b.t. de radar in Wier. Defensie had geen rol bij deze bijeenkomst. Uit de terugkoppeling bleek dat bewoners een informatieachterstand ervaren en/of niet voldoende op de hoogte zijn van de ontwikkelingen binnen het project. Met name in relatie tot geluid hunkeren bewoners naar oplossingen. Daarbij heeft de kerngroep laten weten dat zij het AT eind september metingen laat uitvoeren om specifiek te kijken naar samengestelde straling.

De bijeenkomst van de gemeente kan gevolgen hebben voor de fysieke bewonersbijeenkomst die Defensie in eerste instantie in september wilt organiseren. In overleg en/of in samenwerking met de gemeente zal er een bewonersbijeenkomst worden georganiseerd. DMO zal hierin het voortouw nemen en stemt de opzet en datum met de gemeente af.

Bewoners hebben aangegeven dat zij ervaren dat Defensie hun geluidsklachten niet serieus neemt. DGB gaat in gesprek met een aantal bewoners om met hun over de beleving van geluid in gesprek te gaan. De afspraak met deze bewoners

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

is verplaatst naar 27 september.

Daarnaast is aan de wethouder aangeboden om een bestuurlijk overleg (BO) met de Staatssecretaris te hebben. Het gesprek staat gepland op 29 september a.s. Echter met weggaan van de Stas en het aftreden van de Minister, is het voorstel dat de wethouder een hoog ambtelijk gesprek heeft. Als de wethouder een bestuurlijk overleg wenst, dan zal dit pas plaatsvinden na de aanstelling van een missionair bewindspersoon. DGB sluit dit kort met de wethouder en voorzitter kerngroep. DGB bereidt gespreksnotitie voor.

Vanuit Defensie zal de toezegging worden gedaan dat de radome er gaat komen. De communicatie voor alle niveaus en stakeholders zal in samenwerking met DCO en DMO ongelijnd worden. In de communicatie moet duidelijk worden opgenomen dat de koepel niet alles oplost, maar dat er mogelijk meer moet worden gedaan aan geluid. En dat Defensie in samenwerking met Thales blijft werken aan andere maatregelen).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Nadat de volledige rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting de gemeente en bewoners plaatsvinden middels een brief.

Op 27 augustus heeft er een bestuurlijk overleg plaatsvinden tussen Stas en de gemeente West Betuwe.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

Aan de Tweede Kamer en gemeente is toegezegd dat zij 'na de zomer' (Kamerbrief d.d. 27 mei 2021) over alle uitkomsten van de onderzoeken worden geïnformeerd. De oplevering aan de stuurgroep van de integrale beoordeling staat gepland voor 12 oktober. Daarna kan er ook een Kamerbrief opgesteld worden.

Het Commissiedebat van 15 september is geannuleerd. Inhoudelijk wordt het onderwerp SMART-L meegenomen met het WGO van 1 november.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
22 sept	Geluid: bespreking memo radome, ECP016 en mogelijkheid andere bronmaatregelen.	DMO (Thales)	In aanwezigheid van Dplan, CSLK en TNO
23 sept	Bespreking memo Thales met SG en directeurs Dplan, DGB en DMO.	DGB	Besluit toezegging doen dat radome er gaat komen.
27 sept	Bespreking geluidsbeleving met kerngroep Wier. Bestuurlijk overleg met inwoners.	DGB	Door DGB geïnitieerd
28 sept	Opmaken communicatie voor gemeente, kerngroep en bewoners.	DMO ism DCO	Toezegging radome Niet uitbreiden gebruikstijden in avond en nacht. Aankondiging bewonersbijeenkomst
29 september	Bestuurlijk overleg met gemeente Waadhoeke	DGB	
7 oktober	D-DMO overleg met CEO Thales	DMO	
Week van 25 oktober	Thales haalbaarheidsonderzoek aanvullende bronmaatregelen	DMO	
NTB (verwachting half november)	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen ECP.
NTB	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
NTB	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen.
NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding)
NTB	Bestek herinrichting terrein	RVB	

	Wier		DIR PROJECTEN PROJN/STGP
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht Datum 12 oktober 2021 Onze referentie
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				12 oktober 2021
week van 27 september	Motie Van Helvert 2; opleveren juridische notitie stop RCR	DGB	Verplaatst naar week van 11 oktober.	Onze referentie
week van 20 september	Motie van Van Helvert 1 stap 7: opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Laatste concept is op 23 sept opgeleverd. Opmerkingen verwerken.	
eind september	Afronding Motie van Van Helvert 2. Vervolg Plan B: meer zicht op Plan B alternatieve locaties	DPlan (RVB)	Concept memo Plan B opgeleverd.	
5 oktober	Start bestuurlijke afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	1 ^e advies 12 oktober voorleggen bij stuurgroep	
NTB	Informerende gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB		
NTB	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe → OPTIONEEL bestuurlijk overleg	
1 november	WGO-overleg	DGB		
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).	
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)		
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Verslag

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	12 oktober 2021
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	[redacted] (afwezig) (DMO) [redacted] (voorzitter) (DMO) [redacted] (DGB) [redacted] (DGB) [redacted] (afwezig) (Dplan) vervanger [redacted] (Dplan) [redacted] (Dplan) [redacted] (afwezig) (CLSK) vervanger [redacted] (CLSK) [redacted] (afwezig) (DCO) vervanger [redacted] (DCO) [redacted] (DOSCO) [redacted] ; Rijksvastgoedbedrijf [redacted] (DMO) [redacted] (verslag) (DMO)
Kopie aan	[redacted] ADSS

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
[redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

12 oktober 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. [redacted] afwezig. [redacted] zit stuurgroep voor.

2. Verslag vorige vergadering

- a. Verslag ongewijzigd vastgesteld.

3. Stand van zaken (zie bijlage)

- a. Moties:

- i. [redacted] licht Rapport Belhaj toe:
N.a.v. vorige stuurgroep nogmaals ter besluitvorming (zie advies uit appreciatie); Vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief ligt het niet in de rede om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.

Stuurgroep steunt de conclusie in algemene zin, zoals

opgenomen in de appreciatie, de radar zal niet verhoogd worden als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er zal nog nagegaan worden of (hoofdstraling)bundel bijv. om huizen heen gestuurd kan worden. Voor de zijlussen is het duidelijk dat deze niet gestuurd kunnen worden. **Actie DMO PL vraag uitzetten bij Thales.**

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

- ii. [REDACTED] licht Van Helvert 1 toe: aangepaste conceptversie 23-09 opgeleverd en gedeeld. Appreciatie volgt nog.

Geen verdere vragen en/of opmerkingen.

- iii. [REDACTED] licht Van Helvert 2 (Plan B) toe: conceptrapport opgeleverd. Ter bespreking verstuurd per mail.

[REDACTED] vult aan dat het RVB redelijk vergevorderd is om locatie MC Lopik aan een andere gebruiker toe te kennen. Er bestaat een mogelijkheid om het terrein te delen, maar dat dient duidelijk afgestemd te worden met RVB. Het conceptrapport is nog niet gedeeld met de landsadvocaat. [REDACTED] stelt de procedurele vraag betreffende het trechteren van de locaties binnen Plan B, is dit voldoende afgebakend? **ACTIE DMO PL alinea/paragraaf betreffende trechters locaties delen met landsadvocaat.**

- iv. [REDACTED] licht integrale afweging locatie X/Herwijnen toe: Beslisnota t.b.v. verder stappen. Ter bespreking verstuurd per mail.

De beslisnota is een apart document die dient als losse oplegger voor de volledige appreciatie. De integrale afweging zal doorgezet worden naar de landsadvocaat. De beslisnota wordt wegens het komende WGO op basis van de conceptrapporten geschreven. Voordat de beslisnota voorgelegd wordt aan de minister en in het kader van de WGO zullen de stukken getoetst worden door de landsadvocaat. DGB is hier penvoerder.

De stuurgroep spreekt het streven uit om het volgende stuurgroep overleg (dinsdag 19 oktober) de onderliggende stukken definitief te maken.

b. Bestuurlijke activiteiten

- i. Tweede kamer: 1 november WGO-overleg
- Wier geluidsmaatregelen, participatie
 - Herwijnen politiek strategische afweging

ii. Gemeentes

- [REDACTED] geeft de terugkoppeling gesprek SG en kerngroep Wier Positief gesprek. Heeft geleid tot een herstel van vertrouwen.

- Participatie plan
Komt voort uit bovengenoemde gesprek. SG heeft de toezegging gedaan waarbij een participatie plan opgesteld wordt waarbij bewoners actief betrokken worden bij het proces. Hierbij wordt onderscheidt gemaakt tussen participatieplan en communicatieplan. Belangrijk is om deze positie te beleggen zodat de omgeving 1 centraal aanspreekpunt heeft. Onduidelijk is of deze positie belegd dient te worden bij uitvoerder, aanvoerder of beleid. [REDACTED] zal binnen het RVB kijken of kennis en kunde m.b.t. participatie en omgevingsmanagement beschikbaar is. Dit is zou een tijdelijke oplossing zijn aangezien omgevingsmanagement formeel niet bij het DVM en RVB belegd is.
- Toelichting toezegging SG contactpersoon
Mocht er uitstel komen op het aanwijzen van een contactpersoon i.v.m. de argumentatie in voorgaand punt is de wens vanuit DGB om dit te laten weten aan de omgeving.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

iii. Media

- c. [REDACTED] licht evaluatieverslag SMART-L Wier t.a.v. geluid voor MinDef toe

MinDef wilt weten hoe het proces is gelopen en hoe we tot de huidige situatie gekomen zijn. Dat leidde tot een opdracht richting Dplan voor het schrijven van een samenvatting. Op het einde van de samenvatting staat een opsomming van acties die nog genomen zouden kunnen worden. Vraag voor feedback over volledigheid van deze opsomming. **ACTIE Stuurgroep uiterlijk 14 oktober op- en/of aanmerkingen aangeleverd bij [REDACTED]. ACTIE Dplan achterhalen hoe de informatie aangeleverd dient te worden i.r.t. fysieke afspraak CDS, MinDef en D-Projecten.**

4. Vervolg komende periode

- a. Bepalen agenda voor dinsdag 19 oktober 2021
- Stuurgroep frequentie: wekelijks tot WGO 1 november
 - Afgeronde stukken voorleggen
 - Kamerbrief parallel aan beslisnota
 - Evaluatie verslag
 - Participatieplan

5. Rondvraag en sluiting

- a. [REDACTED] is afwezig 19 oktober. Hij zal tijdig laten weten of er een vervanger namens hem aan zal sluiten.

6. Eerstvolgend overleg is dinsdag 19 oktober om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst

Bijlage 2 Stand van zaken

Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"

p. 5

p. 6

p. 15

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

12 oktober 2021

Onze referentie

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Datum**
12 oktober 2021**Onze referentie**

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

1.1.1. Maatregelen testen

De SMART-L maakt meer geluid in de nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Bij de laatste metingen in januari 2021 bleek dat de SMART-L 98 dB(A) aan geluid produceert. Dit is 5 dB(A) meer dan de 93 dB(A) bronsterkte die aan hetzelfde systeem is gemeten op de testtoren in bij Thales. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 30 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Daarnaast heeft Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) op 7 juni metingen gedaan naar de mate van tonaliteit. Deze is aangetoond op de frequenties van 250 en 500 Hz. Deze frequenties horen bij de aandrijving van de motoren voor het roteren van de antenne. Hierbij is sprake van de maximale waarde (K-factor 6). Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door deze toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 35 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 5 dB(A).

In samenwerking met Thales en TNO zijn verschillende bronmaatregelen onderzocht gericht op het wegnemen van de tonaliteit en/of op het verlagen van de absolute geluidsbelasting. De geteste bronmaatregelen zijn:

- Het mechanisch verzwaren van de radar constructie. Positief effect van circa 1 dB(A), reeds doorgevoerd.
- Het gebruik van een andere olie (wegnemen van het tonaal geluid). Olie is op 23 juni vervangen. Dit bleek een negatief effect te hebben. De olie is op 14 juli weer verwisseld voor de originele olie.
- Aanpassen snelheid roteren antenne; positief effect op geluid, negatief effect op performance radar. Niet doorgevoerd.
- Aanpassing regeling motoren aandrijving antenne: geen effect. Niet doorgevoerd.
- Toepassen "one-motor- solution". Dit is verwoord in een "Engineering change proposal" (ECP016) en is doorgevoerd. Bij de metingen in januari bleek er een klein positief effect, bij de metingen in mei bleek er geen aantoonbaar effect. Bij de metingen in september is er nogmaals getest en blijkt er een minimaal reductie van 0,5 dB tot 1 dB te zijn. Gelet op aanvullende onderhoudskosten en risico op meer slijtage van de motoren afgezet tegen de minimale geluidsreductie, zal deze ECP worden teruggedraaid.

TNO en FUMO hebben op 24 juni aanvullende metingen gedaan. Uit de meting van TNO kwam een verslechtering van de geluidssituatie naar voren en uit de meting van FUMO dat er nog steeds sprake was van een tonaal geluid. Ter controle op de verslechtering van de geluidsbelasting heeft TNO op 4 september een controlemeting uitgevoerd. De eerste resultaten van deze meting zijn 21 september ontvangen. Uit deze meting komt naar voren dat er sprake is van een verslechtering van de geluidssituatie van 2,5 dB(A). Dit resulteert in een geluidsbelasting van 37,3 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 7,3 dB(A) van de norm voor de nacht en 2,3 dB(A) voor de avond. Als daarnaast ook de "one-motor"-oplossing niet doorgaat zal een minimale reductie van 8 dB(A) benodigd zijn. Dat betekent

dat er geen sprake is van “een enige reductie” en dat de radar voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

1.1.2. Aanvullende maatregelen

Thales heeft op 6 september een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Deze memo is 22 september inhoudelijk met Thales besproken om de onderbouwing nader te duiden en te beoordelen.

Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Dit is een significante vermindering van het geluid, echter is deze verwachting gebaseerd op simulaties en gaat uit van een aantal aannames. Oorzaak hiervan is dat een radome niet primair ontworpen is om geluid te reduceren, maar dit slechts een neveneffect is. Thales (en de beoogde leverancier van de radome) kan geen daadwerkelijke metingen uitvoeren omdat er geen representatieve opstelling beschikbaar is. Er blijft dus een mate van onzekerheid hoeveel de daadwerkelijke reductie zal bedragen. In de tussentijd neemt Thales aanvullende stappen om nauwkeuriger de reductie in kaart te brengen, door bv een paneel van de radome fabrikant op te vragen om daarmee te kunnen testen.

De geluidsmetingen die gedaan zijn in Hengelo en Wier zijn inconsistent, maar ten opzichte van de meest recente (en tevens minst gunstige) meting is een reductie van minimaal 8dB noodzakelijk om te kunnen voldoen aan alle normen uit de omgevingsvergunning en de radar 24/7 te kunnen opereren. Naast het plaatsen van de radome als afschermingsmaatregel is het daarom opportuun om ook simultaan andere maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen, waarbij een aanpassing in de aandrijving als meest kansrijk wordt geacht. Dit betreft dan aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans. Dit vergt een re-design van de aandrijving van de antenne en is ingrijpend maatregel
- Aanpassing van de vertanding van de overbrenging van de motor op de *gearboxen*, inclusief de ophanging van de *gearboxen*.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Het voorstel van Thales is om vier van de acht blowers in de antenne uit te zetten op het moment dat de radar stil staat. Dit is geen structurele oplossing maar draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Thales komt met een concrete datum waarop zij dit “om niet” gaan doorvoeren.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. De mitigerende maatregelen zorgen echter wel voor een doorlooptijd van 24 maanden, waarbij de radar in de laatste 7 maanden niet beschikbaar is. Deze downtime kan mogelijk verkort worden tot 5 maanden.

Beschreven aanpak zal een significante reductie van geluid opleveren. Het geeft echter geen volledige garantie dat die reductie voldoende is (-/- 8dB) om de radar volledig te gebruiken. Het geeft echter wel een positief signaal naar de omgeving dat defensie aan hun wensen tegemoet komt, en een radome onttrekt de (draaiende) radar aan het zicht van de omgeving.

Indien deze aanpak onvoldoende zekerheid biedt kan nog overwogen worden de afstand tussen de radar en bewoning te vergroten, danwel door het uitkopen van direct omwonenden, danwel door het verplaatsen van de radar naar een alternatieve locatie. Vanzelfsprekend zouden beide opties nadere

analyse behoeven om de kansen en bedreigingen ervan in kaart te brengen. Tot slot moet benoemd worden dat in Herwijnen de afstand tussen de voorziene locatie van de radar en de dichtstbijzijnde woning kleiner is dan in Wier, daar zal daarom naar verwachting een hogere reductie nodig zijn dan in Wier.

Intern is de memo van Thales over de haalbaarheid radome op 23 september met de SG besproken. De SG heeft besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie. Dplan is in overleg met HDFC voor aanvullende financiën en vervat het besluit van de SG in een aanvullende opdrachtnota.

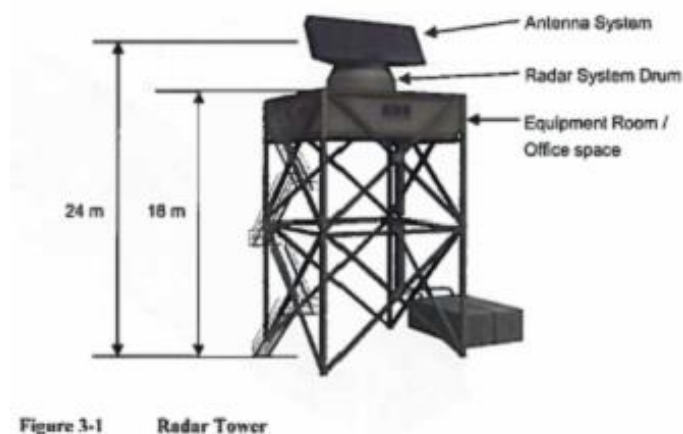
DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

1.1.3. Contractuele aspecten geluid

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

1.1.4. Metingen MPR Nieuw Milligen: referentiemeting

De omgeving en de gemeente blijven het verzoek "terug te gaan naar oude geluidssituatie met de MPR" herhalen. Aan de firma Peutz is gevraagd om metingen te doen bij de MPR op AOCS NM. Met deze meting kan een indicatie

gegeven worden van de “oude geluidssituatie” van de MPR in Wier.

Firma Peutz heeft 28 juli geluidsmetingen bij de MPR op AOCS NM uitgevoerd. Op 13 augustus is een concept rapportage opgeleverd. Hierbij is een bronsterkte voor de MPR van 88 dB(A) gemeten. Dit resulteert in een geluidsbelasting van 20 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning Moaije Peal 1A in Wier. Tevens is er geen sprake van tonaalgeluid zodat een extra toeslag van 5 dB(A) voor de MPR niet van toepassing is. De SMART-L heeft een geluidsbelasting van 35 dB(A) (inclusief toeslag) op de dichtstbijzijnde woning in Wier. Dit is 15 dB(A) (inclusief toeslag) meer dan in vergelijking met de oude MPR.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

1.2. Straling

Door DEKRA is een stralingsbelasting onderzoek naar de omgeving uitgevoerd. Uit het rapport van 7 juni 2021 blijkt dat de radar onder alle gemeten omstandigheden voldoet aan de ICNIRP-richtlijnen. Dit betekent dat, wanneer gekeken wordt naar het aspect straling, de radar in gebruik genomen kan worden. Het definitieve rapport van DEKRA is in week 24 beschikbaar gesteld en gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.

Het rapport is tevens ter goedkeuring aan ILT opgestuurd. ILT heeft het rapport ter advisering bij het Agentschap Telecom (AT) ingediend. Op 12 augustus heeft ILT per mail aangegeven dat het AT stelt: *“Voor alle testmodi, meetafstanden en meethoogtes liggen de maximaal gemeten waarden ruim onder de ICNIRP limiet. Hiermee is aan voorschrift 5.1 van de Fase 1 beschikking voldaan.”*

Het rapport van DEKRA is op 5 juli toegelicht aan de bredere groep van bewoners. Vanuit de omgeving zijn vragen gesteld over de cumulatieve straling en het effect van straling op lange termijn. In overleg met de gemeente Waadhoeke en de Kerngroep Wier is afgesproken dat de gemeente i.s.m. de GGD het voortouw neemt in de nadere informatievoorziening over straling aan de bewoners.

1.3. Aanvullende werkzaamheden RVB

De oude MPR is gesloopt en de nieuwe SMART-L is neergezet. Dit betekent dat het terrein verder ingericht kan worden en de beveiliging op DBBS aangesloten kan worden. Omdat de sloop van de MPR-radar meer heeft gekost en het RVB al budget voor de herinrichting heeft genut, is er een aanvullend budget benodigd. Het RVB heeft inzicht gegeven over het nog benodigde budget. Op basis hiervan is een suppletie ATB opgesteld en kan vervolgens het bestek voor de herinrichting op de markt gezet worden.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer door RVB, Thales en CLSK. RVB heeft middels een E&A-opdracht het voorstel van het onderhoudscontract uit te voeren door Thales beoordeeld. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol (denk hierbij aan beheerder BMI, installatieverantwoordelijke elektrische installatie etc.).

1.4. Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het

AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen (zie ook paragraaf 1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden). Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

1.5. Klachten

Tijdens de testperiode van SMART-L in Wier zijn verschillende klachten binnen gekomen. Deze hadden betrekking op verstoring van apparatuur (interferentie), klachten over geluid en zorgen over straling.

Het algemene beeld van de onderzochte interferentie meldingen is dat deze niet aan de radar gerelateerd zijn. Bij het AT is een formele klacht ingediend over interferentie met 5.1.2.e

Hierbij is vastgesteld dat de radar niet de oorzaak is van de verstoring van 5.1.2.e.

De meldingen met betrekking tot het geluid kunnen worden afgehandeld na het overleggen van een geluidsrapport waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de bepalingen uit de omgevingsvergunning. Met het rapport van DEKRA is wat betreft straling aangetoond dat ruimschoots wordt voldaan aan de ICNIRP.

Over de stand van zaken over geluid, straling en verstoring van apparatuur is op 21 juli een bewonersbrief verstuurd. Daarbij is het verzoek gedaan aan bewoners dat zij eerst contact opnemen met hun provider of leverancier als zij nog steeds interferentie klachten ervaren. Mocht het probleem niet opgelost kunnen worden, en wordt vermoed dat de radar de veroorzaker is, dan kan een bewoner altijd contact opnemen met Defensie. Vanuit Defensie blijven we eventuele klachten monitoren en wordt er indien nodig actie genomen.

1.6. Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

Stap 1:

De eerste stap is het uitbreiden van de zendtijden binnen de huidige draaitijden (08:00 – 19:00 uur op werkdagen). Dit is per 30 juli doorgevoerd. Deze stap kunnen we zetten nu met stralingsmetingen is aangetoond dat de radar voldoet aan de geldende richtlijnen voor straling. Met het nader uitbreiden van de zendtijden per 30 juli spreken wij van het in gebruik nemen van de radar van 8:00 – 19:00. We breiden de gebruikstijden in deze stap nog niet uit, omdat we momenteel nog werken aan nieuwe geluidsmetingen.

Stap 2:

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. Om dat aan te tonen worden er door TNO en FUMO geluidsmetingen uitgevoerd (zie paragraaf 1.1). De tweede

voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van begin van het jaar.

In de bewonersbrief is gecommuniceerd dat er naar verwachting per 6 september uitgebreid zal worden. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden. In samenwerking met DCO zal de communicatie hierover opgesteld worden en de gemeente en de omgeving geïnformeerd worden. De brieven zijn 5 oktober ondertekend en verstuurd.

Stap 3:

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan. Het effect van de nog te nemen maatregelen (aanpassen aansturing antenne en radome) wordt na de toepassing getoetst met nieuwe metingen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van de verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

In stap 1 is door Thales berekend dat 34 meter de maximale hoogte is voor de radar zonder (significant) verlies van performance. Stap 2 is het bepalen van het effect van verhogen op de stralingsbelasting. De laatste stap, stap 3 betreft de validatie van berekening aan metingen in Wier. TNO heeft op 4 augustus een conceptrapport opgeleverd. Een definitief rapport van TNO-onderzoek is op 14 september ontvangen en met een appreciatie op 16 september met de stuurgroep gedeeld. De kernboodschap van de appreciatie is dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er is geen eenduidig effect van het verhogen van de radar. In de gedachte van de motie is het advies om het verhogen van de radar als maatregel om de blootstelling te verlagen niet door te voeren. Dit ter besluitvorming aan de stuurgroep.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Het onderzoek naar alternatieve locaties bestaat uit zeven stappen.

- *Stap 1:* hier is vastgesteld wat het initiële zoekgebied is op basis van een radarantenne op een hoogte van 34 meter (o.b.v. uitkomsten stap 1 motie Belhaj) met volledige radardekking op lagere hoogte boven de Randstad en met optimale radardekking boven gebieden in Nederland die niet afgedekt wordt door de radar in Wier. TNO heeft de rapportage van stap 1 opgeleverd en gedeeld met RVB. Deeluitkomst van stap 1 is per 19 juli WK 29 op de website geplaatst.
- *Stap 2:* is het nader verfijnen van het zoekgebied op basis van ruimtelijke belemmeringen (hoogbouw, rivieren, windmolens, etc.). Deze stap is door RVB uitgevoerd. Een korte rapportage van de uitwerking van stap 2 is opgeleverd en op de site geplaatst en zijn de betrokken gemeenten en provincies geïnformeerd.
- *Stap 3:* hier is een shortlist gemaakt van potentiële locaties voortkomend uit het verfijnde zoekgebied uit stap 2. Deze locaties zijn

- door TNO doorgerekend.
- *Stap 4:* CLSK heeft de overgebleven aanvullende locaties operationeel beoordeeld. Deze stap is gereed.
 - *Stap 5:* In stap 5 heeft RVB de operationeel goedgekeurde locaties nader beschouwd. Dit is meegenomen in de concept rapportage aanvullend onderzoek. Deze stap is gereed.
 - *Stap 6:* de afspraak is dat er van de overgebleven locaties een uitspraak wordt gedaan over de stralingsbelasting en er een toetsing aan ICNIRP plaatsvindt. TNO heeft op 21 september de memo met de toetsing ICNIRP opgeleverd. Tevens is TNO ingegaan op de samengestelde stralingsbelasting. De resultaten worden verwerkt in stap 7.
 - *Stap 7:* Stap 7 betreft de oplevering van het eindrapport. Een aangepast conceptrapport is op 23 september door RVB aangeboden. Deze moet nog, ook door de Landsadvocaat, beoordeeld worden.

Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

Landsadvocaat heeft 20 april een eerste analyse gegeven. Deze is door Defensie besproken met BZK en EZK. Analyse van DGB en aanvullingen vanuit EZ/BZK zijn besproken met DJZ. Op hoofdlijnen hebben de resterende vragen aan de landsadvocaat over de notitie betrekking op eventuele derde belangen (EZK/BZK) en de scheiding tussen juridisch en politiek/bestuurlijk precedent. In juli 2021 heeft de landsadvocaat een nieuwe versie aangeleverd.

Op basis van deze versie hebben DGB en DJZ nog enkele opmerkingen bij de landsadvocaat aangeleverd. De verwachting is dat het juridische advies van de landsadvocaat in september wordt vastgesteld. De inhoud en het advies zal naar verwachting niet meer veranderen. 5.1.2.i, 5.2.1

[Redacted text block]

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Bij de uitvoering van motie Van Helvert 2 wordt ook gekeken naar alternatieve wijze van luchtruimbewaking. Na een eerste verkenning door CLSK en Dplan wordt hieronder verstaan dat een alternatieve wijze inhoudt dat er gebruik wordt gemaakt van meer dan twee luchtruimbewakingsradars op land. Dplan en CLSK hebben middels desktop analyse vastgesteld dat er moet worden gezocht naar een centraal gelegen locatie voor de radar buiten het zoekgebied zoals gebruikt in het alternatievenonderzoek. Een locatie ten oosten, westen of zuiden van het zoekgebied biedt operationeel geen soelaas.

RVB heeft met desktop analyse een lijst samengesteld met zes kansrijke locaties. Dat zijn allemaal Defensielocaties, er zijn geen andere geschikte overheidslocaties onderkend. Voorts heeft RVB drie locaties onderkend die mogelijk kunnen worden gebruikt voor een *infill*-radar om aanvullende radardekking te voorzien

Na verder onderzoek is RVB gekomen tot een short-list van vier kansrijke locaties: Soesterberg (locatie huidige MASS-radar), Camp New Amsterdam, Leusderheide (militair oefenterrein) en MC Lopik.

- Soesterberg is planologisch redelijk eenvoudig, omdat er nu al een Defensieradar staat. De locatie vraagt om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik) en boven oostelijk Flevoland (civiel gebruik door LVNL).
- Camp New Amsterdam en Leusderheide zijn planologisch iets complexer dan Soesterberg, gezien de bebouwing in de buurt. Voorts vraagt deze locatie om extra radardekking boven de randstad (militair gebruik).
- De locatie MC Lopik is ook planologisch iets complexer dan Soesterberg. Er zou waarschijnlijk geen aanvullende radardekking nodig zijn. Echter, er moeten drie (kleine) windmolens worden verplaatst (om die reden zit MC Lopik niet bij de alternatieve locaties Van Helvert 1).

Voorts is RVB gekomen tot een shortlist van twee mogelijke locaties voor extra (*infill*) radars: de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen (ter hoogte van de Trintelhaven) voor een dekking in oostelijk Flevoland en MMC de kom in de duinen bij Wassenaar.

TNO heeft SMART-L radardekkingsberekeningen gemaakt voor de vier locaties op de short-list en de Trintelhaven (op basis van een SMART-S, die een typische korter bereik heeft). CLSK is in gesprek met LVNL om te bezien of er een oplossing kan komen voor het gemis van MASS-Soesterberg (ligt sowieso in het verschiet i.v.m. de vervanging van de MASS-radar vanaf 2024). CLSK heeft een gesprek gehad met de landsadvocaat m.b.t. de uitwerkingsrichting van het plan B.

RVB gaat een “war-game-sessie” houden waarbij deze locatie ruimtelijk worden gezien. Op basis daarvan zullen de mogelijkheden verder worden uitgewerkt.

De verwachting is dat de rapportage “Plan B” eind september gereed is.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

3. Communicatie

3.1. Wier

In de week van 19 juli is een bewonersbrief verstuurd naar Wier en omgeving. In deze brief werd een toelichting gegeven op het stappenplan t.a.v. uitbreiden zend- en gebruikstijden. Nu de geluidsrapportage binnen is en er nog niet uitgebreid kan worden in gebruikstijden, zal dit ook gecommuniceerd worden.

In de week van 30 augustus heeft de gemeente Waadhoeke een bewonersbijeenkomst georganiseerd m.b.t. de radar in Wier. Defensie had geen rol bij deze bijeenkomst. Uit de terugkoppeling bleek dat bewoners een informatieachterstand ervaren en/of niet voldoende op de hoogte zijn van de ontwikkelingen binnen het project. Met name in relatie tot geluid hunkeren bewoners naar oplossingen. Daarbij heeft de kerngroep laten weten dat zij het AT eind september metingen laat uitvoeren om specifiek te kijken naar samengestelde straling.

De bijeenkomst van de gemeente kan gevolgen hebben voor de fysieke bewonersbijeenkomst die Defensie in eerste instantie in september wilt organiseren. In overleg en/of in samenwerking met de gemeente zal er een bewonersbijeenkomst worden georganiseerd. DMO zal hierin het voortouw nemen en stemt de opzet en datum met de gemeente af.

Bewoners hebben aangegeven dat zij ervaren dat Defensie hun geluidsklachten niet serieus neemt. DGB gaat in gesprek met een aantal bewoners om met hun over de beleving van geluid in gesprek te gaan. De afspraak met deze bewoners

is verplaatst naar 27 september.

Daarnaast is aan de wethouder aangeboden om een bestuurlijk overleg (BO) met de Staatssecretaris te hebben. Het gesprek staat gepland op 29 september a.s. Echter met weggaan van de Stas en het aftreden van de Minister, is het voorstel dat de wethouder een hoog ambtelijk gesprek heeft. Als de wethouder een bestuurlijk overleg wenst, dan zal dit pas plaatsvinden na de aanstelling van een missionair bewindspersoon. DGB sluit dit kort met de wethouder en voorzitter kerngroep. DGB bereidt gespreksnotitie voor.

Vanuit Defensie zal de toezegging worden gedaan dat de radome er gaat komen. De communicatie voor alle niveaus en stakeholders zal in samenwerking met DCO en DMO ongelijnd worden. In de communicatie moet duidelijk worden opgenomen dat de koepel niet alles oplost, maar dat er mogelijk meer moet worden gedaan aan geluid. En dat Defensie in samenwerking met Thales blijft werken aan andere maatregelen).

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Nadat de volledige rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting de gemeente en bewoners plaatsvinden middels een brief.

Op 27 augustus heeft er een bestuurlijk overleg plaatsvinden tussen Stas en de gemeente West Betuwe.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

Aan de Tweede Kamer en gemeente is toegezegd dat zij 'na de zomer' (Kamerbrief d.d. 27 mei 2021) over alle uitkomsten van de onderzoeken worden geïnformeerd. De oplevering aan de stuurgroep van de integrale beoordeling staat gepland voor 12 oktober. Daarna kan er ook een Kamerbrief opgesteld worden.

Het Commissiedebat van 15 september is geannuleerd. Inhoudelijk wordt het onderwerp SMART-L meegenomen met het WGO van 1 november.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
22 sept	Geluid: bespreking memo radome, ECP016 en mogelijkheid andere bronmaatregelen.	DMO (Thales)	In aanwezigheid van Dplan, CSLK en TNO
23 sept	Bespreking memo Thales met SG en directeurs Dplan, DGB en DMO.	DGB	Besluit toezegging doen dat radome er gaat komen.
27 sept	Bespreking geluidsbeleving met kerngroep Wier. Bestuurlijk overleg met inwoners.	DGB	Door DGB geïnitieerd
28 sept	Opmaken communicatie voor gemeente, kerngroep en bewoners.	DMO i.s.m. DCO	Toezegging radome Niet uitbreiden gebruikstijden in avond en nacht. Aankondiging bewonersbijeenkomst
29 september	Bestuurlijk overleg met gemeente Waadhoeke	DGB	
7 oktober	D-DMO overleg met CEO Thales	DMO	
Week van 25 oktober	Thales haalbaarheidsonderzoek aanvullende bronmaatregelen	DMO	
NTB (verwachting half november)	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen ECP.
NTB	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
NTB	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen.
NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding)
NTB	Bestek herinrichting terrein	RVB	

	Wier		DIR PROJECTEN PROJN/STGP
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht Datum 12 oktober 2021 Onze referentie
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				12 oktober 2021
week van 27 september	Motie Van Helvert 2; opleveren juridische notitie stop RCR	DGB	Verplaatst naar week van 11 oktober.	Onze referentie
week van 20 september	Motie van Van Helvert 1 stap 7: opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Laatste concept is op 23 sept opgeleverd. Opmerkingen verwerken.	
eind september	Afronding Motie van Van Helvert 2. Vervolg Plan B: meer zicht op Plan B alternatieve locaties	Dplan (RVB)	Concept memo Plan B opgeleverd.	
5 oktober	Start bestuurlijke afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	1 ^e advies 12 oktober voorleggen bij stuurgroep	
NTB	Informerende gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB		
NTB	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe → OPTIONEEL bestuurlijk overleg	
1 november	WGO-overleg	DGB		
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).	
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)		
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Agenda

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	19 oktober 2021
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	_____ (afwezig) (DMO) _____ (voorzitter) (DMO) _____ (DGB) _____ (DGB) _____ (afwezig) (Dplan) vervanger _____ (Dplan) _____ (Dplan) _____ (afwezig) (CLSK) vervanger _____ (CLSK) _____ (DCO) _____ (DOSCO) _____ (afwezig) (Rijksvastgoedbedrijf) vervanger _____ _____ (DMO) _____ (verslag) (DMO)
Kopie aan	_____, _____, _____, ADSS

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten
M _____
_____@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

12 oktober 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. _____ afwezig. _____ zit stuurgroep voor.
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Moties:
 - i. _____ licht plan B toe, ter vaststelling door stuurgroep. Tevens ter beoordeling bij Landsadvocaat neergelegd.
 - ii. _____ licht de integrale afweging locatie X/Herwijnen, stukken bijgevoegd (ook ter beoordeling bij LA) toe.

- Concept Integrale beoordeling onderzoeken i.h.k.v. RCR Herwijnen
- Concept Bijbehorende beslisnota
- Concept Bijbehorende kamerbrief

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

b. Bestuurlijke activiteiten

- i. Tweede kamer: 1 november WGO overleg
- ii. Gemeentes (N.S.T.R.)
- iii. Media (N.S.T.R.)

c. [REDACTED] licht evaluatieverslag SMART-L Wier t.a.v. geluid voor MinDef toe

4. Vervolg komende periode

- a. Bepalen agenda voor **dinsdag 26 oktober** 2021

5. Rondvraag en sluiting

6. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 26 oktober** om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 4
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 13

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Datum**
12 oktober 2021**Onze referentie**

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-11-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). Dat betekent dat er geen sprake is van "een enige reductie" en dat de radar voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Thales heeft een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Er blijft een mate van onzekerheid hoeveel de daadwerkelijke reductie zal bedragen. De memo van Thales is op 23 september met de SG besproken. De SG heeft besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Omdat er (nog) geen garantie afgegeven kan worden op de te behalen geluidsreductie met het plaatsen van een radome als afschermingsmaatregel is Thales gevraagd ook maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen. Dit betreft de aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans.
- Aanpassing van de vertanding van de overbrenging van de motor op de *gearboxen*, inclusief de ophanging van de *gearboxen*.

Thales komt in de week van 25 oktober met een antwoord of deze maatregelen technisch haalbaar zijn en tot een reductie van de geluidsbelasting leiden. De combinatie van een radome met deze twee bronmaatregelen geeft de verwachting dat voldaan kan worden aan de geluidsnormen uit de omgevingsvergunning en dat de radar dan 24/7 gebruikt kan worden.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. De mitigerende maatregelen zorgen echter wel voor een doorlooptijd van 24 maanden, waarbij de radar in de laatste 7 maanden niet beschikbaar is. Deze downtime kan mogelijk verkort worden tot 5 maanden. **5.1.1.b**

Dit reduceert de doorlooptijd en kosten.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Het voorstel van Thales is om vier van de acht blowers in de antenne uit te zetten op het moment dat de radar stil staat. Dit is geen structurele oplossing maar, draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Dit wordt in de week van 8 november uitgevoerd.

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan is in overleg met HDfC voor aanvullende financiën en vervat het besluit van de SG in een aanvullende opdrachtnota. In deze opdrachtnota wordt het vastgoed-component duidelijker belegd. Concept aanpassing van DLP 22 en

herijking zijn besproken met Dplan. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen.

Samenvatting herijking	
Delta investeringskosten	€ 22,2
Delta Matex 2024-2035 (totaal 12 jaar)	€ 13,8
Totaal herijking	€ 36,0

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. RVB werkt aan het bestek om dit op de markt te zetten (planning nog niet bekend).

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. RVB neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aanzet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn (in concept) gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Op dit moment wordt gewerkt aan de integrale afweging op basis van deze onderzoeken en analyse.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

Een definitief rapport van TNO-onderzoek is op 14 september ontvangen en met een appreciatie op 16 september met de stuurgroep gedeeld. De kernboodschap van de appreciatie is dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er is geen eenduidig effect van het verhogen van de radar. In de gedachte van de motie is het advies om het verhogen van de radar als maatregel om de blootstelling te verlagen niet door te voeren. De stuurgroep heeft op 12 oktober dit advies overgenomen.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Door het RVB is op 23 september het concept rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties opgeleverd. Deze is ook door de Landsadvocaat becommentarieerd. RVB verwerkt de opmerkingen in een laatste concept versie, oplevering in de loop van week van 18 oktober. De appreciatie is meegenomen in de integrale beoordeling/appreciatie.

Kernboodschap en advies: uit het onderzoek naar alternatieve locaties blijkt dat Herwijnen ruimtelijk gezien de beste locatie voor de radar is, wanneer de alternatieve wijzen van luchtruimbewaking geen betere mogelijkheden bieden. Wanneer indachtig het maatschappelijk draagvlak, de afstand tot bewoning zwaarder wordt gewogen dan operationele urgentie, bieden enkele locaties in de gemeente Lopik opties. Het is daarbij echter niet eenduidig wat 'de beste' locatie na Herwijnen is. Dit behoeft nadere verkenning met de gemeente Lopik.

Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

De kernboodschap en advies: zolang er geen duidelijkheid is over de definitieve locatie van de radar, is het advies de RCR-procedure in Herwijnen niet stop te zetten. Indien wordt besloten dat Herwijnen de beste locatie voor de zuidelijke SMART-L radar Herwijnen is, is het advies de ingestelde RCR-procedure voort te zetten. Indien wordt besloten dat een andere locatie de beste locatie voor de SMART-L radar is, kan de RCR-procedure in Herwijnen zonder juridische consequenties worden ingetrokken. Indien wordt besloten de RCR-procedure in Herwijnen in te trekken, dient dit te worden voorgelegd aan de Ministerraad gezien het risico op politiek/bestuurlijk precedent voor andere RCR/Projectbesluit-projecten.

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Kernboodschap en advies: de plaatsing van de SMART-L radar op MC Lopik is de

beste alternatieve wijze voor luchtruimbewaking, mits de aanwezige beperkende factoren gemitigeerd worden en wanneer de alternatieve locaties zoals gedefinieerd in het alternatieve locatie onderzoek geen betere mogelijkheden bieden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

3. Communicatie

3.1. Wier

In overleg en/of in samenwerking met de gemeente zal er in november een bewonersbijeenkomst worden georganiseerd. DMO zal hierin het voortouw nemen en stemt de opzet en datum met de gemeente af.

Daarnaast is de projectleider DMO i.h.k.v. participatie de contactpersoon voor de kerngroep. Voor bewoners en andere belanghebbenden kan een vraag of klacht naar de mailbox radarstations@mindef.nl gestuurd worden.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Nadat de volledige rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting de gemeente en bewoners plaatsvinden middels een brief.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

Aan de Tweede Kamer en gemeente is toegezegd dat zij 'na de zomer' (Kamerbrief d.d. 27 mei 2021) over alle uitkomsten van de onderzoeken worden geïnformeerd. De oplevering aan de stuurgroep van de integrale beoordeling staat gepland voor 19 oktober. Daarna kan er ook een Kamerbrief opgesteld worden (concept kamerbrief is bij de stukken gevoegd). Het doel is om de integrale afweging en de kamerbrief voor 1 november gereed te hebben. Inhoudelijk wordt het onderwerp SMART-L meegenomen met het WGO van 1 november.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
12 oktober 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Week van 25 oktober	Thales haalbaarheidsonderzoek aanvullende bronmaatregelen	DMO	
Week van 8 november	Aanpassen blowers in antenne	DMO	Uitvoering door Thales
November (datum nader te bepalen)	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen.
November (datum nader bepalen)	Herijking en aanvullende opdrachtnota geluidsmaatregelen.	Dplan	
NTB (verwachting half november)	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen ECP.
NTB	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
T + 2 jaar	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	
NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding)
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				12 oktober 2021
week van 18 oktober	Motie van Van Helvert 1 opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Concept is op 23 sept opgeleverd. Opmerkingen verwerken. In de week van 18 oktober laatste concept opleveren.	Onze referentie
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Concept 19 oktober voorleggen bij stuurgroep	
1 november	WGO-overleg	DGB		
NTB	Informereren gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB		
NTB	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe →OPTIONEEL bestuurlijk overleg	
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).	
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)		
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 19 oktober 2021

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden

- [redacted] (afwezig) (DMO)
- [redacted] (voorzitter) (DMO)
- [redacted] (DGB)
- [redacted] (DGB)
- [redacted] (afwezig) (Dplan)
- vervanger [redacted] (Dplan)
- [redacted] (Dplan)
- [redacted] (afwezig) (CLSK)
- vervanger [redacted] (CLSK)
- [redacted] (afwezig) (DCO)
- vervanger [redacted]
- [redacted] (DOSCO)
- [redacted] (afwezig) (Rijksvastgoedbedrijf)
- vervanger [redacted]
- [redacted] (DMO)
- [redacted] (verslag) (DMO)

Kopie aan [redacted] ADSS

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
[redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

19 oktober 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. [redacted] afwezig. [redacted] zit stuurgroep voor.
- b. [redacted] dient de vergadering eerder te verlaten. [redacted] zal voor hem waarnemen.

2. Verslag vorige vergadering

- a. Verslag ongewijzigd vastgesteld.

3. Stand van zaken (zie bijlage)

a. Moties:

- i. [redacted] licht plan B toe, ter vaststelling door stuurgroep. Tevens ter beoordeling bij Landsadvocaat neergelegd.

Er zullen tekstuele wijzigingen volgen n.a.v. commentaar

van de landsadvocaat. Verzoek aan de stuurgroep om het rapport inhoudelijk goed te keuren. Stuurgroep geeft akkoord op de inhoud.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 oktober 2021

Onze referentie

- ii. [REDACTED] licht de integrale afweging locatie X/Herwijnen, stukken bijgevoegd (ook ter beoordeling bij LA) toe.

De integrale afweging bestaat uit een vergelijking tussen de locaties onderling om te zien welke van de opties t.o.v. elkaar de beste is. Herwijnen blijft hier als beste uitkomen. De andere locaties kunnen nog niet op voorhand beoordeeld worden m.b.t. eventuele vertraging aangezien we nog niet in gesprek zijn met desbetreffende gemeentes. De vraag aan de stuurgroep om aan te geven welke aspecten er nog missen en meegenomen dienen te worden in onderstaande stukken.

Over het algemeen kan de intentie duidelijker naar voren gebracht worden in alle stukken. In de tweede slag van de stukken, die nog niet gedeeld zijn met de stuurgroep, is hier rekening mee gehouden.

- Concept Integrale beoordeling onderzoeken i.h.k.v. RCR Herwijnen
- Concept Bijbehorende beslisnota
Nogmaals wordt benadrukt dat defensie hier in een lastige spagaat zit. Gelet op de precedent werking die kan optreden binnen de organisatie t.a.v. defensie locaties en het hellende vlak t.a.v. het meenemen van civiele belangen ten koste van de operatie. Deze zorgen worden verwerkt in de nota.

Aan de hand van alle argumenten die in de nota genoemd worden en op basis van de onderzoeken blijft Herwijnen als beste uit de bus komen. Tunnelvisie richting Herwijnen dient tijdens het schrijven van deze nota voorkomen te worden. Ook wordt de vraag gesteld of het niet een nota voor de CDS zou moeten zijn aangezien het de voortzetting van een materieel project betreft. Hier zal nog over nagedacht worden. P-CDS is hierover geïnformeerd. HDfC betrekken in het opmaken van het ruwe kosten verschil tussen blijven in Herwijnen of plaatsing in Lopik.

- Concept Bijbehorende kamerbrief
Dient als mededeling opgesteld te worden met de informatie dat er een besluit is gemaakt.

Woensdag 20 oktober zullen de stukken nogmaals bekend worden gesteld via de parafenronde.

b. Bestuurlijke activiteiten

- i. Tweede kamer: 28 oktober vooroverleg voor 1 november

WGO overleg.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

ii. Gemeentes

licht toe dat er een aantal datums voor de bewonersbijeenkomst genoemd zijn vanuit de kerngroep. Deze data zijn gekozen uit de pragmatische overweging t.a.v. de beschikbaarheid van het dorps huis in Wier.

Datum
19 oktober 2021

Onze referentie

Daarbij is opgegeven als contactpersoon voor de kerngroep Wier.

benoemt dat DGB in gesprek is geweest met gemeente West Betuwe en de gemeente Vijfheerenlanden. 5.1.2.i

vraagt naar de tijdlijn, met name wat er staat te gebeuren na het WGO van 1 november.

iii. Media (N.S.T.R)

c. licht evaluatieverslag SMART-L Wier t.a.v. geluid voor MinDef toe

Momenteel zijn er geen parafen gezet. Sommige aspecten van de nota/het verslag staan ter discussie. De vraag is hoe de acties er aan ten grondslag liggen concretiseren en beleggen? had aangegeven dat een groot deel van deze acties bij Dplan zullen liggen, maar we zullen samen moeten blijven werken en er zijn acties die ergens anders zullen liggen. Deze evaluatie was ietwat globaler gehouden. benadrukt dat de acties en bij wie die komen te liggen buiten de stuurgroep gehouden dienen te worden.

4. Vervolg komende periode

a. Bepalen agenda voor dinsdag 26 oktober 2021

- i. meldt zich afwezig voor komend overleg
- ii. Stand van zaken rond de kamerbrief en de beslisnota

5. Rondvraag en sluiting

: is er al een definitief rapport van de alternatieve locaties? geeft aan dat er nog naar aan het kijken is. Deze week zal een conceptversie gedeeld kunnen worden.

: vorige week hadden wij het over het participatieplan, daar is een vraag voor een tijdelijke omgevingsmanager vanuit het RVB opgeworpen. zou daar naar kijken, is daar iets meer over bekend? geeft de naam van als contactpersoon aan. De werkgroep zal contact met hem leggen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 oktober 2021

Onze referentie

6. Eerstvolgend overleg is dinsdag 26 oktober om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 5
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 6
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 10

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Datum**
19 oktober 2021**Onze referentie**

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-11-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
19 oktober 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). Dat betekent dat er geen sprake is van "een enige reductie" en dat de radar voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Thales heeft een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Er blijft een mate van onzekerheid hoeveel de daadwerkelijke reductie zal bedragen. De memo van Thales is op 23 september met de SG besproken. De SG heeft besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Omdat er (nog) geen garantie afgegeven kan worden op de te behalen geluidsreductie met het plaatsen van een radome als afschermingsmaatregel is Thales gevraagd ook maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen. Dit betreft de aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans.
- Aanpassing van de vertanding van de overbrenging van de motor op de *gearboxen*, inclusief de ophanging van de *gearboxen*.

Thales komt in de week van 25 oktober met een antwoord of deze maatregelen technisch haalbaar zijn en tot een reductie van de geluidsbelasting leiden. De combinatie van een radome met deze twee bronmaatregelen geeft de verwachting dat voldaan kan worden aan de geluidsnormen uit de omgevingsvergunning en dat de radar dan 24/7 gebruikt kan worden.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. De mitigerende maatregelen zorgen echter wel voor een doorlooptijd van 24 maanden, waarbij de radar in de laatste 7 maanden niet beschikbaar is. Deze downtime kan mogelijk verkort worden tot 5 maanden. **5.1.1.b**

Dit reduceert de doorlooptijd en kosten.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Het voorstel van Thales is om vier van de acht blowers in de antenne uit te zetten op het moment dat de radar stil staat. Dit is geen structurele oplossing maar, draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Dit wordt in de week van 8 november uitgevoerd.

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan is in overleg met HDfC voor aanvullende financiën en vervat het besluit van de SG in een aanvullende opdrachtnota. In deze opdrachtnota wordt het vastgoed-component duidelijker belegd. Concept aanpassing van DLP 22 en

herijking zijn besproken met Dplan. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen.

Samenvatting herijking	
Delta investeringskosten	€ 22,2
Delta Matex 2024-2035 (totaal 12 jaar)	€ 13,8
Totaal herijking	€ 36,0

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 oktober 2021

Onze referentie

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. RVB werkt aan het bestek om dit op de markt te zetten (planning nog niet bekend).

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. RVB neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aanzet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn (in concept) gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Op dit moment wordt gewerkt aan de integrale afweging op basis van deze onderzoeken en analyse.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 oktober 2021

Onze referentie

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

Een definitief rapport van TNO-onderzoek is op 14 september ontvangen en met een appreciatie op 16 september met de stuurgroep gedeeld. De kernboodschap van de appreciatie is dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er is geen eenduidig effect van het verhogen van de radar. In de gedachte van de motie is het advies om het verhogen van de radar als maatregel om de blootstelling te verlagen niet door te voeren. De stuurgroep heeft op 12 oktober dit advies overgenomen.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Door het RVB is op 23 september het concept rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties opgeleverd. Deze is ook door de Landsadvocaat becommentarieerd. RVB verwerkt de opmerkingen in een laatste concept versie, oplevering in de loop van week van 18 oktober. De appreciatie is meegenomen in de integrale beoordeling/appreciatie.

Kernboodschap en advies: uit het onderzoek naar alternatieve locaties blijkt dat Herwijnen ruimtelijk gezien de beste locatie voor de radar is, wanneer de alternatieve wijzen van luchtruimbewaking geen betere mogelijkheden bieden. Wanneer indachtig het maatschappelijk draagvlak, de afstand tot bewoning zwaarder wordt gewogen dan operationele urgentie, bieden enkele locaties in de gemeente Lopik opties. Het is daarbij echter niet eenduidig wat 'de beste' locatie na Herwijnen is. Dit behoeft nadere verkenning met de gemeente Lopik.

Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

De kernboodschap en advies: zolang er geen duidelijkheid is over de definitieve locatie van de radar, is het advies de RCR-procedure in Herwijnen niet stop te zetten. Indien wordt besloten dat Herwijnen de beste locatie voor de zuidelijke SMART-L radar Herwijnen is, is het advies de ingestelde RCR-procedure voort te zetten. Indien wordt besloten dat een andere locatie de beste locatie voor de SMART-L radar is, kan de RCR-procedure in Herwijnen zonder juridische consequenties worden ingetrokken. Indien wordt besloten de RCR-procedure in Herwijnen in te trekken, dient dit te worden voorgelegd aan de Ministerraad gezien het risico op politiek/bestuurlijk precedent voor andere RCR/Projectbesluit-projecten.

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Kernboodschap en advies: de plaatsing van de SMART-L radar op MC Lopik is de

beste alternatieve wijze voor luchtruimbewaking, mits de aanwezige beperkende factoren gemitigeerd worden en wanneer de alternatieve locaties zoals gedefinieerd in het alternatieve locatie onderzoek geen betere mogelijkheden bieden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 oktober 2021

Onze referentie

3. Communicatie

3.1. Wier

In overleg en/of in samenwerking met de gemeente zal er in november een bewonersbijeenkomst worden georganiseerd. DMO zal hierin het voortouw nemen en stemt de opzet en datum met de gemeente af.

Daarnaast is de projectleider DMO i.h.k.v. participatie de contactpersoon voor de kerngroep. Voor bewoners en andere belanghebbenden kan een vraag of klacht naar de mailbox radarstations@mindef.nl gestuurd worden.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Nadat de volledige rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting de gemeente en bewoners plaatsvinden middels een brief.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

Aan de Tweede Kamer en gemeente is toegezegd dat zij 'na de zomer' (Kamerbrief d.d. 27 mei 2021) over alle uitkomsten van de onderzoeken worden geïnformeerd. De oplevering aan de stuurgroep van de integrale beoordeling staat gepland voor 19 oktober. Daarna kan er ook een Kamerbrief opgesteld worden (concept kamerbrief is bij de stukken gevoegd). Het doel is om de integrale afweging en de kamerbrief voor 1 november gereed te hebben. Inhoudelijk wordt het onderwerp SMART-L meegenomen met het WGO van 1 november.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 oktober 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Week van 25 oktober	Thales haalbaarheidsonderzoek aanvullende bronmaatregelen	DMO	
Week van 8 november	Aanpassen blowers in antenne	DMO	Uitvoering door Thales
November (datum nader te bepalen)	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen.
November (datum nader bepalen)	Herijking en aanvullende opdrachtnota geluidsmaatregelen.	Dplan	
NTB (verwachting half november)	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen ECP.
NTB	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
T + 2 jaar	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	
NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding)
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum	Onze referentie
				19 oktober 2021	
week van 18 oktober	Motie van Van Helvert 1 opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Concept is op 23 sept opgeleverd. Opmerkingen verwerken. In de week van 18 oktober laatste concept opleveren.		
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Concept 19 oktober voorleggen bij stuurgroep		
1 november	WGO-overleg	DGB			
NTB	Informereren gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB			
NTB	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe →OPTIONEEL bestuurlijk overleg		
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).		
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)			
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC		

Agenda

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	26 oktober 2021
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	██████████ (voorzitter) (DMO) ██████████ (DMO) ██████████ (DGB) ██████████ (DGB) ██████████ (afwezig) (Dplan) vervanger ██████████ (Dplan) ██████████ (Dplan) ██████████ (afwezig) (CLSK) vervanger ██████████ (CLSK) ██████████ (DCO) ██████████ (afwezig) (DOSCO) ██████████ (Rijksvastgoedbedrijf) vervanger ██████████ ██████████ (DMO) ██████████ (verslag) (DMO)
Kopie aan	██████████, ██████████, ██████████, ADSS

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

██████████
Plv Directeur Projecten
M ██████████
██████████@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

25 oktober 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. ██████████ is afwezig
 - b. 9 november bezoek van delegatie Noorwegen
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. Terugkoppeling gesprek SG, DGB, DCO, Dplan
 - b. Bestuurlijke activiteiten
 - i. Tweede kamer: 1 november WGO overleg
 - ii. Gemeentes (N.S.T.R.)

iii. Media (N.S.T.R)

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

4. Vervolg komende periode

Datum
25 oktober 2021

- a. Bepalen agenda voor dinsdag 2 november 2021

Onze referentie

5. Rondvraag en sluiting

6. Eerstvolgend overleg is dinsdag 2 november om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 4
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 13

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Datum**
25 oktober 2021**Onze referentie**

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-11-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). Dat betekent dat er geen sprake is van "een enige reductie" en dat de radar voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Thales heeft een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Er blijft een mate van onzekerheid hoeveel de daadwerkelijke reductie zal bedragen. De memo van Thales is op 23 september met de SG besproken. De SG heeft besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Omdat er (nog) geen garantie afgegeven kan worden op de te behalen geluidsreductie met het plaatsen van een radome als afschermingsmaatregel is Thales gevraagd ook maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen. Dit betreft de aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans.
- Aanpassing van de vertanding van de overbrenging van de motor op de *gearboxen*, inclusief de ophanging van de *gearboxen*.

Thales komt in de week van 25 oktober met een antwoord of deze maatregelen technisch haalbaar zijn en tot een reductie van de geluidsbelasting leiden. De combinatie van een radome met deze twee bronmaatregelen geeft de verwachting dat voldaan kan worden aan de geluidsnormen uit de omgevingsvergunning en dat de radar dan 24/7 gebruikt kan worden.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. De mitigerende maatregelen zorgen echter wel voor een doorlooptijd van 24 maanden, waarbij de radar in de laatste 7 maanden niet beschikbaar is. Deze downtime kan mogelijk verkort worden tot 5 maanden. **5.1.1.b**

Dit reduceert de doorlooptijd en kosten.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Het voorstel van Thales is om vier van de acht blowers in de antenne uit te zetten op het moment dat de radar stil staat. Dit is geen structurele oplossing maar, draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Dit wordt in de week van 8 november uitgevoerd.

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan is in overleg met HDfC voor aanvullende financiën en vervat het besluit van de SG in een aanvullende opdrachtnota. In deze opdrachtnota wordt het vastgoed-component duidelijker belegd. Concept aanpassing van DLP 22 en

herijking zijn besproken met Dplan. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen.

Samenvatting herijking	
Delta investeringskosten	€ 22,2
Delta Matex 2024-2035 (totaal 12 jaar)	€ 13,8
Totaal herijking	€ 36,0

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
25 oktober 2021

Onze referentie

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. RVB werkt aan het bestek om dit op de markt te zetten (planning nog niet bekend).

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. RVB neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aanzet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
25 oktober 2021

Onze referentie

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn (in concept) gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Een eerste versie van de integrale afweging op basis van deze onderzoeken en analyse is besproken met SG. Deze afweging en bijbehorende beslisnota en kamerbrief wordt hierop aangepast.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

Een definitief rapport van TNO-onderzoek is op 14 september ontvangen en met een appreciatie op 16 september met de stuurgroep gedeeld. De kernboodschap van de appreciatie is dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er is geen eenduidig effect van het verhogen van de radar. In de gedachte van de motie is het advies om het verhogen van de radar als maatregel om de blootstelling te verlagen niet door te voeren. De stuurgroep heeft op 12 oktober dit advies overgenomen.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Door het RVB is op 20 oktober een laatste concept rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties opgeleverd. RVB verwerkt de laatste opmerkingen in een definitieve, oplevering in de loop van week van 25 oktober. De appreciatie is meegenomen in de integrale beoordeling/appreciatie.

Kernboodschap en advies: uit het onderzoek naar alternatieve locaties blijkt dat Herwijnen ruimtelijk gezien de beste locatie voor de radar is, wanneer de alternatieve wijzen van luchtruimbewaking geen betere mogelijkheden bieden. Wanneer indachtig het maatschappelijk draagvlak, de afstand tot bewoning zwaarder wordt gewogen dan operationele urgentie, bieden enkele locaties in de gemeente Lopik opties. Het is daarbij echter niet eenduidig wat 'de beste' locatie na Herwijnen is. Dit behoeft nadere verkenning met de gemeente Lopik.

Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

De kernboodschap en advies: zolang er geen duidelijkheid is over de definitieve locatie van de radar, is het advies de RCR-procedure in Herwijnen niet stop te zetten. Indien wordt besloten dat Herwijnen de beste locatie voor de zuidelijke SMART-L radar Herwijnen is, is het advies de ingestelde RCR-procedure voort te zetten. Indien wordt besloten dat een andere locatie de beste locatie voor de SMART-L radar is, kan de RCR-procedure in Herwijnen zonder juridische consequenties worden ingetrokken. Indien wordt besloten de RCR-procedure in Herwijnen in te trekken, dient dit te worden voorgelegd aan de Ministerraad gezien het risico op politiek/bestuurlijk precedent voor andere RCR/Projectbesluit-projecten.

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Kernboodschap en advies: de plaatsing van de SMART-L radar op MC Lopik is de

beste alternatieve wijze voor luchtruimbewaking, mits de aanwezige beperkende factoren gemitigeerd worden en wanneer de alternatieve locaties zoals gedefinieerd in het alternatieve locatie onderzoek geen betere mogelijkheden bieden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
25 oktober 2021

Onze referentie

3. Communicatie

3.1. Wier

In overleg en/of in samenwerking met de gemeente zal er in november (voorlopige planning 17 nov) een bewonersbijeenkomst worden georganiseerd. DMO zal hierin het voortouw nemen en stemt de opzet en datum met de gemeente af.

Daarnaast is de projectleider DMO i.h.k.v. participatie de contactpersoon voor de kerngroep. Voor bewoners en andere belanghebbenden kan een vraag of klacht naar de mailbox radarstations@mindef.nl gestuurd worden.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Nadat de volledige rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting de gemeente en bewoners plaatsvinden middels een brief.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

Aan de Tweede Kamer en gemeente is toegezegd dat zij 'na de zomer' (Kamerbrief d.d. 27 mei 2021) over alle uitkomsten van de onderzoeken worden geïnformeerd. De integrale beoordeling is aan de stuurgroep 19 oktober opgeleverd. Op donderdag 21 oktober is de integrale beoordeling, de bijbehorende beslisnota en Kamerbrief met SG besproken. Het doel is om de integrale afweging en de kamerbrief voor 1 november gereed te hebben. Inhoudelijk wordt het onderwerp SMART-L meegenomen met het WGO van 1 november.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
25 oktober 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Week van 25 oktober	Thales haalbaarheidsonderzoek aanvullende bronmaatregelen	DMO	
Week van 8 november	Aanpassen blowers in antenne	DMO	Uitvoering door Thales
9 en 10 november	Bezoek delegatie NOO	CLSK	Buiten reikwijdte
November (datum nader te bepalen)	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen.
November (datum nader bepalen)	Herijking en aanvullende opdrachtnota geluidsmaatregelen.	Dplan	
NTB (verwachting half november)	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen ECP.
NTB	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
T + 2 jaar	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	
NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding)
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

Datum
25 oktober 2021

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Onze referentie
week van 25 oktober	Motie van Van Helvert 1 opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Laatste concept is op 20 okt opgeleverd.	
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Concept 19 oktober voorleggen bij stuurgroep	
1 november	WGO-overleg	DGB		
NTB	Informereren gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB		
NTB	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe →OPTIONEEL bestuurlijk overleg	
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).	
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)		
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Verslag

Betreft [redacted] Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 26 oktober 2021

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden [redacted] (voorzitter) (DMO)

[redacted] (DMO)

[redacted] (DGB)

[redacted] (DGB)

[redacted] (afwezig) (Dplan)

vervanger [redacted] (Dplan)

[redacted] (Dplan)

[redacted] (CLSK)

[redacted] (CLSK)

[redacted] (DCO)

[redacted] (afwezig) (DOSCO)

[redacted] (afwezig) (Rijksvastgoedbedrijf)

Vervanger [redacted]

[redacted] (DMO)

[redacted] (verslag) (DMO)

Kopie aan [redacted] [redacted], ADSS

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
M [redacted]
[redacted]@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

26 oktober 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. [redacted] en [redacted] zijn afwezig
- b. 9 november bezoek van delegatie Noorwegen
- c. Toevoegen agendapunt 3c stavaza rapporten en agendapunt 3d participatie Wier

2. Verslag vorige vergadering

- a. Besluitenlijst wordt nagelopen op compleetheid. Met in achtneming van de eventuele aanvulling hierop is het verslag vastgesteld.

3. Stand van zaken (zie bijlage)

- a. Terugkoppeling gesprek SG, DGB, DCO, Dplan. [redacted] licht toe.
 - i. Algemeen [redacted] maakt bezwaar dat DMO niet aanwezig was

ten tijde van dit gesprek. Hierdoor kon er geen inhoudelijke inbreng geleverd worden aan tafel over het project.

zal spreken met om, in overleg met en , tot scherpe opdrachten te komen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
26 oktober 2021

Onze referentie

- ii. Bestuurlijke gesprekken gemeentes
Discussie ontstaat over het aantal gemeentes met wie een verdere verkenning nodig is. Betreft het alleen operationeel realistische locaties of alle locaties die operationeel geschikt zijn geacht?
Ook is er discussie over de vraag wie de gesprekken gaat voeren. Deze gesprekken dienen parallel te lopen aan de communicatielijn die voor burgers wordt opgezet. **Actie** DGB ontwikkelen van een voorzet voor een plan dat aangeeft wie wanneer gesprekken met gemeentes zal voeren. DCO en DMO zullen aanhaken voor het communicatiedeel richting bewoners. Volgende week voorleggen aan de stuurgroep.
- iii. Marktverkenning
Er zijn zorgen over de industrie en politieke kant van marktverkenning waarmee er schade gericht kan worden aan de commerciële belangen van de leverancier. Discussie ontstaat over de centrale vraag: wat wordt er bedoeld met marktverkenning? Betreft het een marktverkenning over de inpassing van een radar bij andere landen of over het verkennen van de opties voor een andere radar? Dplan operationaliseert de onderzoeksvraag en zal deze samenvatting terugleggen bij de SG.

b. Bestuurlijke activiteiten

- i. Tweede kamer: 1 november WGO overleg
N.a.v. gesprek met SG is de beslisnota aangepast. licht toe. Nota zit in de parafenronde.
Verder worden de annotatie en de fiches gereedgemaakt voor het WGO. Overige zaken die van belang zijn voor het WGO zijn al in de vorige agendapunten aangehaald.
- ii. Gemeentes (N.S.T.R.)
- iii. Media (N.S.T.R.)

c. Stavaza rapporten

- i. Rapport Belhaj (TNO)
Is gereed en vastgesteld in de stuurgroep
- ii. Aanvullend locatie onderzoek (RVB)
- iii. Plan B (CLSK – RVB)
Tot vrijdag 22 oktober heeft het stuk onder *silence* gezeten. In die periode is er geen verder commentaar gekomen. Toch het verzoek om de landsadvocaat tekstueel te laten kijken naar het trechteren van de locaties om te

zien of de verscherping die aangebracht is ook zo naar voren komt.

iv. Juridisch advies landsadvocaat (DGB)

d. Participatie Wier

██████████ koppelt terug op de vorige stuurgroep waar ██████████ een POC vanuit DVM heeft genoemd. Daar zijn we mee in gesprek gegaan. Conclusie van dat gesprek is dat defensie niet toegerust is op dergelijke activiteiten. DPLAN, DMO, DOSCO-DVM zullen hier nader overleg over hebben. In de tussentijd wordt er wel gewerkt aan een participatieplan. Volgende week zal hier op teruggekoppeld worden n.a.v. gesprek DPLAN en DMO.

4. Vervolg komende periode

a. Bepalen agenda voor dinsdag 2 november 2021

5. Rondvraag en sluiting

6. Eerstvolgend overleg is dinsdag 2 november om 08:00 uur via MS Teams

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
26 oktober 2021

Onze referentie

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 4
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 5
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 9

Bijlage 1 Besluitenlijst

*wordt aangevuld

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP**Datum**
26 oktober 2021**Onze referentie**

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-11-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
26 oktober 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). Dat betekent dat er geen sprake is van "een enige reductie" en dat de radar voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Thales heeft een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Er blijft een mate van onzekerheid hoeveel de daadwerkelijke reductie zal bedragen. De memo van Thales is op 23 september met de SG besproken. De SG heeft besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Omdat er (nog) geen garantie afgegeven kan worden op de te behalen geluidsreductie met het plaatsen van een radome als afschermingsmaatregel is Thales gevraagd ook maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen. Dit betreft de aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans.
- Aanpassing van de vertanding van de overbrenging van de motor op de *gearboxen*, inclusief de ophanging van de *gearboxen*.

Thales komt in de week van 25 oktober met een antwoord of deze maatregelen technisch haalbaar zijn en tot een reductie van de geluidsbelasting leiden. De combinatie van een radome met deze twee bronmaatregelen geeft de verwachting dat voldaan kan worden aan de geluidsnormen uit de omgevingsvergunning en dat de radar dan 24/7 gebruikt kan worden.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. De mitigerende maatregelen zorgen echter wel voor een doorlooptijd van 24 maanden, waarbij de radar in de laatste 7 maanden niet beschikbaar is. Deze downtime kan mogelijk verkort worden tot 5 maanden. **5.1.1.b**

. Dit reduceert de doorlooptijd en kosten.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Het voorstel van Thales is om vier van de acht blowers in de antenne uit te zetten op het moment dat de radar stil staat. Dit is geen structurele oplossing maar, draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Dit wordt in de week van 8 november uitgevoerd.

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan is in overleg met HDfC voor aanvullende financiën en vervat het besluit van de SG in een aanvullende opdrachtnota. In deze opdrachtnota wordt het vastgoed-component duidelijker belegd. Concept aanpassing van DLP 22 en

herijking zijn besproken met Dplan. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen.

Samenvatting herijking	
Delta investeringskosten	€ 22,2
Delta Matex 2024-2035 (totaal 12 jaar)	€ 13,8
Totaal herijking	€ 36,0

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
26 oktober 2021

Onze referentie

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. RVB werkt aan het bestek om dit op de markt te zetten (planning nog niet bekend).

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. RVB neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aanzet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn (in concept) gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Een eerste versie van de integrale afweging op basis van deze onderzoeken en analyse is besproken met SG. Deze afweging en bijbehorende beslisnota en kamerbrief wordt hierop aangepast.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
26 oktober 2021

Onze referentie

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

Een definitief rapport van TNO-onderzoek is op 14 september ontvangen en met een appreciatie op 16 september met de stuurgroep gedeeld. De kernboodschap van de appreciatie is dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er is geen eenduidig effect van het verhogen van de radar. In de gedachte van de motie is het advies om het verhogen van de radar als maatregel om de blootstelling te verlagen niet door te voeren. De stuurgroep heeft op 12 oktober dit advies overgenomen.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Door het RVB is op 20 oktober een laatste concept rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties opgeleverd. RVB verwerkt de laatste opmerkingen in een definitieve, oplevering in de loop van week van 25 oktober. De appreciatie is meegenomen in de integrale beoordeling/appreciatie.

Kernboodschap en advies: uit het onderzoek naar alternatieve locaties blijkt dat Herwijnen ruimtelijk gezien de beste locatie voor de radar is, wanneer de alternatieve wijzen van luchtruimbewaking geen betere mogelijkheden bieden. Wanneer indachtig het maatschappelijk draagvlak, de afstand tot bewoning zwaarder wordt gewogen dan operationele urgentie, bieden enkele locaties in de gemeente Lopik opties. Het is daarbij echter niet eenduidig wat 'de beste' locatie na Herwijnen is. Dit behoeft nadere verkenning met de gemeente Lopik.

Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

De kernboodschap en advies: zolang er geen duidelijkheid is over de definitieve locatie van de radar, is het advies de RCR-procedure in Herwijnen niet stop te zetten. Indien wordt besloten dat Herwijnen de beste locatie voor de zuidelijke SMART-L radar Herwijnen is, is het advies de ingestelde RCR-procedure voort te zetten. Indien wordt besloten dat een andere locatie de beste locatie voor de SMART-L radar is, kan de RCR-procedure in Herwijnen zonder juridische consequenties worden ingetrokken. Indien wordt besloten de RCR-procedure in Herwijnen in te trekken, dient dit te worden voorgelegd aan de Ministerraad gezien het risico op politiek/bestuurlijk precedent voor andere RCR/Projectbesluit-projecten.

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Kernboodschap en advies: de plaatsing van de SMART-L radar op MC Lopik is de

beste alternatieve wijze voor luchtruimbewaking, mits de aanwezige beperkende factoren gemitigeerd worden en wanneer de alternatieve locaties zoals gedefinieerd in het alternatieve locatie onderzoek geen betere mogelijkheden bieden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
26 oktober 2021

Onze referentie

3. Communicatie

3.1. Wier

In overleg en/of in samenwerking met de gemeente zal er in november (voorlopige planning 17 nov) een bewonersbijeenkomst worden georganiseerd. DMO zal hierin het voortouw nemen en stemt de opzet en datum met de gemeente af.

Daarnaast is de projectleider DMO i.h.k.v. participatie de contactpersoon voor de kerngroep. Voor bewoners en andere belanghebbenden kan een vraag of klacht naar de mailbox radarstations@mindef.nl gestuurd worden.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Nadat de volledige rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting de gemeente en bewoners plaatsvinden middels een brief.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

Aan de Tweede Kamer en gemeente is toegezegd dat zij 'na de zomer' (Kamerbrief d.d. 27 mei 2021) over alle uitkomsten van de onderzoeken worden geïnformeerd. De integrale beoordeling is aan de stuurgroep 19 oktober opgeleverd. Op donderdag 21 oktober is de integrale beoordeling, de bijbehorende beslisnota en Kamerbrief met SG besproken. Het doel is om de integrale afweging en de kamerbrief voor 1 november gereed te hebben. Inhoudelijk wordt het onderwerp SMART-L meegenomen met het WGO van 1 november.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
26 oktober 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Week van 25 oktober	Thales haalbaarheidsonderzoek aanvullende bronmaatregelen	DMO	
Week van 8 november	Aanpassen blowers in antenne	DMO	Uitvoering door Thales
9 en 10 november	Bezoek delegatie NOO	CLSK	Buiten reikwijdte
November (datum nader te bepalen)	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen.
November (datum nader bepalen)	Herijking en aanvullende opdrachtnota geluidsmaatregelen.	Dplan	
NTB (verwachting half november)	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen ECP.
NTB	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
T + 2 jaar	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	
NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding)
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

Datum
26 oktober 2021

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Onze referentie
week van 25 oktober	Motie van Van Helvert 1 opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Laatste concept is op 20 okt opgeleverd.	
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Concept 19 oktober voorleggen bij stuurgroep	
1 november	WGO-overleg	DGB		
NTB	Informereren gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB		
NTB	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe →OPTIONEEL bestuurlijk overleg	
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).	
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)		
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Agenda

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	02 november 2021
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	██████████ (voorzitter) (DMO) ██████████ (DMO) ██████████ (DGB) ██████████ (DGB) ██████████ (afwezig) (Dplan) vervanger ██████████ (Dplan) ██████████ (Dplan) ██████████ (CLSK) ██████████ (CLSK) ██████████ (DCO) ██████████ (DOSCO) ██████████ (Rijksvastgoedbedrijf) ██████████ (DMO) ██████████ (verslag) (DMO)
Kopie aan	██████████, ██████████, ██████████, ADSS

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

██████████
Plv Directeur Projecten
M ██████████
██████████@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

29 oktober 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a.
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel
3. Stand van zaken (zie bijlage)
 - a. WGO van 1 november geannuleerd. Schriftelijk overleg (SO)
 - b. Terugkoppeling gesprek Thales van 27 oktober
 - c. Aanvullende opdracht Dplan aan DMO inzake Wier
 - d. Bestuurlijke activiteiten
 - i. Tweede kamer: SO
Kamerbrief woensdag 27 oktober verstuurd.
 - ii. Gemeentes

Rolverdeling gesprekken en oppakken follow-up

- Waadhoeke
Bewonersbijeenkomst Wier, 17 november, mochten we meer tijd nodig hebben dan kunnen we uitwijken naar 24 november (locatie staat standby).
- West Betuwe
Brieven gemeentes, provincies en omgeving
Herwijnen worden voorbereid door DGB. DMO

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

29 oktober 2021

Onze referentie

iii. Media (N.S.T.R)

e. Stavaza rapporten

i. Plan B

Uitgangspunt is bestaande defensielocaties. Tekstueel voorgelegd aan LA

ii. Alternatief locatieonderzoek

4. Vervolg komende periode

a. Bepalen agenda voor dinsdag 9 november 2021

5. Rondvraag en sluiting

6. Eerstvolgend overleg is dinsdag 9 november om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 4
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 7

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP**Datum**
29 oktober 2021**Onze referentie**

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-11-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
29 oktober 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). Dat betekent dat er geen sprake is van "een enige reductie" en dat de radar voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Thales heeft een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Er blijft een mate van onzekerheid hoeveel de daadwerkelijke reductie zal bedragen. De memo van Thales is op 23 september met de SG besproken. De SG heeft besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Omdat er (nog) geen garantie afgegeven kan worden op de te behalen geluidsreductie met het plaatsen van een radome als afschermingsmaatregel is Thales gevraagd ook maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen. Dit betreft de aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans.
- Aanpassing van de vertanding van de overbrenging van de motor op de *gearboxen*, inclusief de ophanging van de *gearboxen*.

Op 27 oktober Thales heeft aangegeven dat de bronmaatregel 'aanpassen vertanding rondsel antenne' een reductie kan opleveren van 2dB tot 5dB en de tonaliteit weg zou kunnen nemen. Als de tonaliteit weggenomen kan worden dan is er geen toeslag van 5dB (A). Dit zou verder uitgewerkt moeten worden.

5.1.1.c

Tijdspad is onbekend.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. De mitigerende maatregelen zorgen echter wel voor een doorlooptijd van 24 maanden, waarbij de radar in de laatste 7 maanden niet beschikbaar is. Deze downtime kan mogelijk verkort worden tot 5 maanden. **5.1.1.b**

Dit reduceert de doorlooptijd en kosten.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Het voorstel van Thales is om vier van de acht blowers in de antenne uit te zetten op het moment dat de radar stil staat. Dit is geen structurele oplossing maar, draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Dit wordt in de week van 8 november uitgevoerd.

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan is in overleg met HDfC voor aanvullende financiën en vervat het besluit van de SG in een aanvullende opdrachtnota. In deze opdrachtnota wordt het

vastgoed-component duidelijker belegd. Concept aanpassing van DLP 22 en herijking zijn besproken met Dplan. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen.

Samenvatting herijking	
Delta investeringskosten	€ 22,2
Delta Matex 2024-2035 (totaal 12 jaar)	€ 13,8
Totaal herijking	€ 36,0

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
29 oktober 2021

Onze referentie

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. RVB werkt aan het bestek om dit op de markt te zetten (planning nog niet bekend).

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. RVB neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aanzet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
29 oktober 2021

Onze referentie

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn (in concept) gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Een eerste versie van de integrale afweging op basis van deze onderzoeken en analyse is besproken met SG. Deze afweging en bijbehorende beslisnota en kamerbrief wordt hierop aangepast.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

Een definitief rapport van TNO-onderzoek is op 14 september ontvangen en met een appreciatie op 16 september met de stuurgroep gedeeld. De kernboodschap van de appreciatie is dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er is geen eenduidig effect van het verhogen van de radar. In de gedachte van de motie is het advies om het verhogen van de radar als maatregel om de blootstelling te verlagen niet door te voeren. De stuurgroep heeft op 12 oktober dit advies overgenomen.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Door het RVB is op 20 oktober een laatste conceptrapport van het onderzoek naar alternatieve locaties opgeleverd. RVB verwerkt de laatste opmerkingen in een definitieve, oplevering in de loop van week van 25 oktober. De appreciatie is meegenomen in de integrale beoordeling/appreciatie.

Kernboodschap en advies: uit het onderzoek naar alternatieve locaties blijkt dat Herwijnen ruimtelijk gezien de beste locatie voor de radar is, wanneer de alternatieve wijzen van luchtruimbewaking geen betere mogelijkheden bieden. Wanneer indachtig het maatschappelijk draagvlak, de afstand tot bewoning zwaarder wordt gewogen dan operationele urgentie, bieden enkele locaties in de gemeente Lopik opties. Het is daarbij echter niet eenduidig wat 'de beste' locatie na Herwijnen is. Dit behoeft nadere verkenning met de gemeente Lopik.

Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

De kernboodschap en advies: zolang er geen duidelijkheid is over de definitieve locatie van de radar, is het advies de RCR-procedure in Herwijnen niet stop te zetten. Indien wordt besloten dat Herwijnen de beste locatie voor de zuidelijke SMART-L radar Herwijnen is, is het advies de ingestelde RCR-procedure voort te zetten. Indien wordt besloten dat een andere locatie de beste locatie voor de SMART-L radar is, kan de RCR-procedure in Herwijnen zonder juridische consequenties worden ingetrokken. Indien wordt besloten de RCR-procedure in Herwijnen in te trekken, dient dit te worden voorgelegd aan de Ministerraad gezien het risico op politiek/bestuurlijk precedent voor andere RCR/Projectbesluit-projecten.

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Kernboodschap en advies: de plaatsing van de SMART-L radar op MC Lopik is de

beste alternatieve wijze voor luchtruimbewaking, mits de aanwezige beperkende factoren gemitigeerd worden en wanneer de alternatieve locaties zoals gedefinieerd in het alternatieve locatie onderzoek geen betere mogelijkheden bieden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
29 oktober 2021

Onze referentie

3. Communicatie

3.1. Wier

In overleg en/of in samenwerking met de gemeente zal er op 17 november (locatie houdt 24 november stand-by) een bewonersbijeenkomst worden georganiseerd. DMO neemt in de afstemming met de gemeente het voortouw. Hier worden de bewoners van Wier en omgeving middels brief voor uitgenodigd. Verder wordt er gekeken naar aanvullende communicatiemiddelen voor de uitnodiging.

Daarnaast is de projectleider DMO i.h.k.v. participatie de contactpersoon voor de kerngroep. Voor bewoners en andere belanghebbenden kan een vraag of klacht naar de mailbox radarstations@mindef.nl gestuurd worden.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Nadat de volledige rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting de gemeente en bewoners plaatsvinden middels een brief.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

Aan de Tweede Kamer en gemeente is toegezegd dat zij 'na de zomer' (Kamerbrief d.d. 27 mei 2021) over alle uitkomsten van de onderzoeken worden geïnformeerd. De integrale beoordeling is aan de stuurgroep 19 oktober opgeleverd. Op donderdag 21 oktober is de integrale beoordeling, de bijbehorende beslisnota en Kamerbrief met SG besproken. Het doel is om de integrale afweging en de kamerbrief voor 1 november gereed te hebben. Het WGO van 1 november is geannuleerd. Bij dit WGO zou er inhoudelijk ingegaan worden op het onderwerp SMART-L, dat zal nu middels een schriftelijke verklaring.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
29 oktober 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Week van 25 oktober	Thales haalbaarheidsonderzoek aanvullende bronmaatregelen	DMO	
Week van 8 november	Aanpassen blowers in antenne	DMO	Uitvoering door Thales
9 en 10 november	Bezoek delegatie NOO	CLSK	Buiten reikwijdte
November (datum nader te bepalen)	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen.
November (datum nader bepalen)	Herijking en aanvullende opdrachtnota geluidsmaatregelen.	Dplan	
NTB (verwachting half november)	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen ECP.
NTB	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
T + 2 jaar	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	
NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informeren uitbreiding)
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

Datum
29 oktober 2021

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Onze referentie
week van 25 oktober	Motie van Van Helvert 1 opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Laatste concept is op 20 okt opgeleverd.	
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Concept 19 oktober voorleggen bij stuurgroep	
1 november	WGO-overleg	DGB		
NTB	Informereren gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB		
NTB	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe →OPTIONEEL bestuurlijk overleg	
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).	
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)		
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Verslag

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	02 november 2021
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	██████████ (voorzitter) (DMO) ██████████ (DMO) ██████████ (DGB) ██████████ (DGB) ██████████ (afwezig) (Dplan) vervanger ██████████ (Dplan) ██████████ (Dplan) ██████████ (CLSK) ██████████ (CLSK) ██████████ (DCO) ██████████ (DOSCO) ██████████ (Rijksvastgoedbedrijf) ██████████ (DMO) ██████████ (verslag) (DMO)
Kopie aan	██████████, ██████████, ██████████, ADSS

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

██████████
Plv Directeur Projecten
M ██████████
██████████@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

2 november 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. ██████████ sluit aan als opvolger van ██████████. Beiden dienen de vergadering eerder te verlaten.
- b. Aanvullende stukken zullen onder 3.d.iii. besproken worden.

2. Verslag vorige vergadering

- a. Verslag ongewijzigd vastgesteld.

3. Stand van zaken (zie bijlage)

- a. WGO van 1 november geannuleerd. Schriftelijk overleg (SO). ██████████ licht toe.

Voor het SO worden de vragen verwacht, die hoeven niet alleen vanuit kamer leden te komen. Onbekend is het aantal vragen dat ontvangen wordt. Uiterlijk vrijdag dienen deze beantwoordt te zijn en langs MinDef te zijn geweest. Dat betekent dat de beantwoording woensdag gereed dient te zijn. Voor de begrotingsbehandeling van 9 november zullen er spreek en argumentatie lijnen voorbereid worden. Een deel van de

voorbereiding voor het WGO zal hier in worden meegenomen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

- b. Terugkoppeling gesprek Thales van 27 oktober. [REDACTED] licht toe.

Datum
2 november 2021

Onze referentie

5.1.1.c

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] Daarnaast is er een concept opdracht nota vanuit het CDS huis en Dplan aan DMO deze zal vandaag nog gedeeld worden met [REDACTED] en [REDACTED]. In deze nota wordt er een voorstel gedaan voor de invulling van de marktverkenning die de SG verwacht. Er zal gekeken worden of er alternatieven voor de aandrijving zijn aangezien daar het grootste probleem t.a.v. geluid zit.

Actie CDS: omdat er vragen door die toezegging van de SG zijn opgekomen tijdens deze en vorige stuurgroep zal CDS deze nota met het voorstel over de marktverkenning aan SG voorleggen.

- c. Aanvullende opdracht Dplan aan DMO inzake Wier

Besproken onder voorgaand agendapunt.

- d. Bestuurlijke activiteiten

- i. Tweede kamer: SO. [REDACTED] licht toe.
Kamerbrief woensdag 27 oktober verstuurd.
Daarin staat de huidige voortgang van de onderzoeken, het feit dat wij in gesprek willen gaan met de gemeentes. Plan van aanpak voor de gesprekken zal op werkniveau gedeeld worden. Voor de begrotingsbehandeling zal er met MinDef geschakeld worden over de volgende stappen t.a.v. de gesprekken met de gemeentes.
- ii. Gemeentes
Rolverdeling gesprekken en oppakken follow-up
 - Waadhoeke
Bewonersbijeenkomst Wier, 17 november, mochten we meer tijd nodig hebben dan kunnen we uitwijken naar 24 november (locatie staat stand-by).
Het advies vanuit [REDACTED] is om de verantwoordelijke wethouder ook uit te nodigen.
Op werkgeroep niveau zal het geupdate plan voor deze bijeenkomst nogmaals gedeeld worden.
 - West Betuwe
Brieven gemeentes, provincies en omgeving
Herwijnen worden voorbereid door DGB. DMO
- iii. Media
Aanvullende stukken ter informatie aangeboden per 1 november per mail. De stukken bestaan uit door DCO opgestelde media beelden Wier en Herwijnen opgemaakt ter voorbereiding van het WGO.

- e. Stavaza rapporten

licht toe. Onderstaande stukken liggen bij de landsadvocaat. De tweede tekstuele beoordeling door de landsadvocaat zal in de loop van deze gegeven worden. i.h.k.v. plan B wordt er tekstueel gekeken naar de verantwoording van de keuze voor overheidslocaties. Daarmee zal er een streep onder de rapporten komen. De rapporten zullen gezamenlijk aangeboden en gepubliceerd worden. De inzichten die naar voren zullen komen t.a.v. de gesprekken die gevoerd gaan worden met de gemeentes van het alternatieve locatieonderzoek worden niet in dat rapport meegenomen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 november 2021

Onze referentie

- i. Plan B
Uitgangspunt is bestaande defensielocaties. Tekstueel voorgelegd aan LA
- ii. Alternatief locatieonderzoek

4. Vervolg komende periode

- a. Bepalen agenda voor dinsdag 9 november 2021
 - Plan van Aanpak gesprek gemeentes
 - Reactie MinDef op evaluatie rapport

5. Rondvraag en sluiting

- a. Besluitenlijst nog compleet maken (DGB levert nog input).

6. Eerstvolgend overleg is dinsdag 9 november om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 4
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 5
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 9

Bijlage 1 Besluitenlijst

Deze nog actueel maken.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 november 2021

Onze referentie

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-11-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). Dat betekent dat er geen sprake is van "een enige reductie" en dat de radar voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Thales heeft een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Er blijft een mate van onzekerheid hoeveel de daadwerkelijke reductie zal bedragen. De memo van Thales is op 23 september met de SG besproken. De SG heeft besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Omdat er (nog) geen garantie afgegeven kan worden op de te behalen geluidsreductie met het plaatsen van een radome als afschermingsmaatregel is Thales gevraagd ook maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen. Dit betreft de aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans.
- Aanpassing van de vertanding van de overbrenging van de motor op de *gearboxen*, inclusief de ophanging van de *gearboxen*.

Op 27 oktober Thales heeft aangegeven dat de bronmaatregel 'aanpassen vertanding rondsel antenne' een reductie kan opleveren van 2dB tot 5dB en de tonaliteit weg zou kunnen nemen. Als de tonaliteit weggenomen kan worden dan is er geen toeslag van 5dB (A). Dit zou verder uitgewerkt moeten worden.

5.1.1.c

. Tijdsplaat is onbekend.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. De mitigerende maatregelen zorgen echter wel voor een doorlooptijd van 24 maanden, waarbij de radar in de laatste 7 maanden niet beschikbaar is. Deze downtime kan mogelijk verkort worden tot 5 maanden. **5.1.1.b**

Dit reduceert de doorlooptijd en kosten.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Het voorstel van Thales is om vier van de acht blowers in de antenne uit te zetten op het moment dat de radar stil staat. Dit is geen structurele oplossing maar, draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Dit wordt in de week van 8 november uitgevoerd.

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan is in overleg met HDPC voor aanvullende financiën en vervat het besluit van de SG in een aanvullende opdrachtnota. In deze opdrachtnota wordt het

vastgoed-component duidelijker belegd. Concept aanpassing van DLP 22 en herijking zijn besproken met Dplan. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen.

Samenvatting herijking	
Delta investeringskosten	€ 22,2
Delta Matex 2024-2035 (totaal 12 jaar)	€ 13,8
Totaal herijking	€ 36,0

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 november 2021

Onze referentie

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. RVB werkt aan het bestek om dit op de markt te zetten (planning nog niet bekend).

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. RVB neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn (in concept) gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Een eerste versie van de integrale afweging op basis van deze onderzoeken en analyse is besproken met SG. Deze afweging en bijbehorende beslisnota en kamerbrief wordt hierop aangepast.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 november 2021

Onze referentie

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

Een definitief rapport van TNO-onderzoek is op 14 september ontvangen en met een appreciatie op 16 september met de stuurgroep gedeeld. De kernboodschap van de appreciatie is dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er is geen eenduidig effect van het verhogen van de radar. In de gedachte van de motie is het advies om het verhogen van de radar als maatregel om de blootstelling te verlagen niet door te voeren. De stuurgroep heeft op 12 oktober dit advies overgenomen.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Door het RVB is op 20 oktober een laatste conceptrapport van het onderzoek naar alternatieve locaties opgeleverd. RVB verwerkt de laatste opmerkingen in een definitieve, oplevering in de loop van week van 25 oktober. De appreciatie is meegenomen in de integrale beoordeling/appreciatie.

Kernboodschap en advies: uit het onderzoek naar alternatieve locaties blijkt dat Herwijnen ruimtelijk gezien de beste locatie voor de radar is, wanneer de alternatieve wijzen van luchtruimbewaking geen betere mogelijkheden bieden. Wanneer indachtig het maatschappelijk draagvlak, de afstand tot bewoning zwaarder wordt gewogen dan operationele urgentie, bieden enkele locaties in de gemeente Lopik opties. Het is daarbij echter niet eenduidig wat 'de beste' locatie na Herwijnen is. Dit behoeft nadere verkenning met de gemeente Lopik.

Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

De kernboodschap en advies: zolang er geen duidelijkheid is over de definitieve locatie van de radar, is het advies de RCR-procedure in Herwijnen niet stop te zetten. Indien wordt besloten dat Herwijnen de beste locatie voor de zuidelijke SMART-L radar Herwijnen is, is het advies de ingestelde RCR-procedure voort te zetten. Indien wordt besloten dat een andere locatie de beste locatie voor de SMART-L radar is, kan de RCR-procedure in Herwijnen zonder juridische consequenties worden ingetrokken. Indien wordt besloten de RCR-procedure in Herwijnen in te trekken, dient dit te worden voorgelegd aan de Ministerraad gezien het risico op politiek/bestuurlijk precedent voor andere RCR/Projectbesluit-projecten.

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Kernboodschap en advies: de plaatsing van de SMART-L radar op MC Lopik is de

beste alternatieve wijze voor luchtruimbewaking, mits de aanwezige beperkende factoren gemitigeerd worden en wanneer de alternatieve locaties zoals gedefinieerd in het alternatieve locatie onderzoek geen betere mogelijkheden bieden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 november 2021

Onze referentie

3. Communicatie

3.1. Wier

In overleg en/of in samenwerking met de gemeente zal er op 17 november (locatie houdt 24 november stand-by) een bewonersbijeenkomst worden georganiseerd. DMO neemt in de afstemming met de gemeente het voortouw. Hier worden de bewoners van Wier en omgeving middels brief voor uitgenodigd. Verder wordt er gekeken naar aanvullende communicatiemiddelen voor de uitnodiging.

Daarnaast is de projectleider DMO i.h.k.v. participatie de contactpersoon voor de kerngroep. Voor bewoners en andere belanghebbenden kan een vraag of klacht naar de mailbox radarstations@mindef.nl gestuurd worden.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Er is toegezegd om stap 1, stap 2 en het eindrapport in het kader van de motie Van Helvert 1 te delen. Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Nadat de volledige rapporten n.a.v. de moties zijn gepubliceerd en de interne beoordeling ervan is geweest zal er communicatie richting de gemeente en bewoners plaatsvinden middels een brief.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

Aan de Tweede Kamer en gemeente is toegezegd dat zij 'na de zomer' (Kamerbrief d.d. 27 mei 2021) over alle uitkomsten van de onderzoeken worden geïnformeerd. De integrale beoordeling is aan de stuurgroep 19 oktober opgeleverd. Op donderdag 21 oktober is de integrale beoordeling, de bijbehorende beslisnota en Kamerbrief met SG besproken. Het doel is om de integrale afweging en de kamerbrief voor 1 november gereed te hebben. Het WGO van 1 november is geannuleerd. Bij dit WGO zou er inhoudelijk ingegaan worden op het onderwerp SMART-L, dat zal nu middels een schriftelijke verklaring.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
2 november 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Week van 25 oktober	Thales haalbaarheidsonderzoek aanvullende bronmaatregelen	DMO	
Week van 8 november	Aanpassen blowers in antenne	DMO	Uitvoering door Thales
9 en 10 november	Bezoek delegatie NOO	CLSK	Buiten reikwijdte
November (datum nader te bepalen)	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen.
November (datum nader bepalen)	Herijking en aanvullende opdrachtnota geluidsmaatregelen.	Dplan	
NTB (verwachting half november)	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen ECP.
NTB	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
T + 2 jaar	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	
NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informeren uitbreiding)
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

Datum
2 november 2021

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Onze referentie
week van 25 oktober	Motie van Van Helvert 1 opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Laatste concept is op 20 okt opgeleverd.	
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Concept 19 oktober voorleggen bij stuurgroep	
1 november	WGO-overleg	DGB		
NTB	Informereren gemeentes met mogelijke alternatieven uit onderzoek motie van Helvert 1	DGB		
NTB	Brief aan Tweede kamer stop RCR Van Helvert 2	DGB	Tegelijkertijd brief naar gemeente Waadhoeke en West Betuwe →OPTIONEEL bestuurlijk overleg	
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).	
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)		
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Agenda

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 09 november 2021

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden

- [redacted] (voorzitter) (DMO)
- [redacted] (DMO)
- [redacted] (DGB)
- [redacted] (DGB)
- [redacted] (afwezig) (Dplan)
- vervanger [redacted] (Dplan)
- [redacted] (Dplan)
- [redacted] (CLSK)
- [redacted] (CLSK)
- [redacted] (DCO)
- [redacted] (DOSCO)
- [redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)
- [redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)
- [redacted] (DMO)
- [redacted] (verslag) (DMO)

Kopie aan [redacted] [redacted], ADSS

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [redacted]
[redacted]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

8 november 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a.
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel
3. Stand van zaken (zie bijlage 2)
 - a. Rapporten door LA beoordeeld. Nu definitief maken.
 - b. 24 nov gesprek Kerngroep Wier -> bespreken bewonersbijeenkomst
 - c. Toelichting Schriftelijk overleg
 - d. Plan van Aanpak gesprek gemeentes
 - e. Opdracht DPlan aan DMO
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor **dinsdag 23 november 2021**

5. Rondvraag en sluiting

6. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 23 november** om 08:00 uur via MS Teams

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
8 november 2021

Onze referentie

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 4
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 7

Bijlage 1 Besluitenlijst

Nog actueel maken met laatste besluiten

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
8 november 2021

Onze referentie

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (obv Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
8 november 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). Dat betekent dat er geen sprake is van "een enige reductie" en dat de radar voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Thales heeft een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Er blijft een mate van onzekerheid hoeveel de daadwerkelijke reductie zal bedragen. De memo van Thales is op 23 september met de SG besproken. De SG heeft besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Omdat er geen garantie afgegeven kan worden op de te behalen geluidsreductie met het plaatsen van een radome als afschermingsmaatregel is Thales gevraagd ook maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen. Dit betreft de aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans.
- Aanpassing van de vertanding van de overbrenging van de motor op de *gearboxen*, inclusief de ophanging van de *gearboxen*.
- Onderzoek naar doorvoeren direct-drive

Op 27 oktober Thales heeft aangegeven dat de bronmaatregel 'aanpassen vertanding rondsel antenne' een reductie kan opleveren van 2dB tot 5dB en de tonaliteit weg zou kunnen nemen. Als de tonaliteit weggenomen kan worden dan is er geen toeslag van 5dB (A). Dit zou verder uitgewerkt moeten worden.

5.1.1.c

Thales komt met een voorstel.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. De mitigerende maatregelen zorgen echter wel voor een doorlooptijd van 24 maanden, waarbij de radar in de laatste 7 maanden niet beschikbaar is. Deze downtime kan mogelijk verkort worden tot 5 maanden. 5.1.1.b

Dit reduceert de doorlooptijd en kosten.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Het voorstel van Thales is om vier van de acht blowers in de antenne uit te zetten op het moment dat de radar stil staat. Dit is geen structurele oplossing maar, draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Dit wordt in de week van 8 november uitgevoerd.

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan is in overleg met HDFC voor aanvullende financiën en vervat het besluit van de SG in een aanvullende opdrachtnota. In deze opdrachtnota wordt het vastgoed-component duidelijker belegd. Concept aanpassing van DLP 22 en herijking zijn besproken met Dplan. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen.

Samenvatting herijking	
Delta investeringskosten	€ 22,2
Delta Matex 2024-2035 (totaal 12 jaar)	€ 13,8
Totaal herijking	€ 36,0

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. **RVB werkt aan het bestek om dit op de markt te zetten (planning nog niet bekend).**

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. **RVB neemt hiertoe het initiatief.**

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte

van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
8 november 2021

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn (in concept) gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

De integrale afweging op basis van deze onderzoeken en analyse is besproken met de Minister. Door de Minister is besloten om eerst in gesprek te gaan met de gemeentes waar aanvullende locaties zijn geïdentificeerd. Het doel van deze gesprekken is om de haalbaarheid van deze locaties en de mate van draagvlak te bepalen. De Kamer is hierover geïnformeerd. Door DGB worden deze gesprekken gevoerd. Hiervoor heeft DGB een plan uitgewerkt.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

Een definitief rapport van TNO-onderzoek is op 14 september ontvangen en met een appreciatie op 16 september met de stuurgroep gedeeld. De kernboodschap van de appreciatie is dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er is geen eenduidig effect van het verhogen van de radar. In de gedachte van de motie is het advies om het verhogen van de radar als maatregel om de blootstelling te verlagen niet door te voeren. De stuurgroep heeft op 12 oktober dit advies overgenomen.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Door het RVB is op 25 oktober een laatste conceptrapport van het onderzoek naar alternatieve locaties opgeleverd. RVB verwerkt de laatste opmerkingen van LA in een definitieve, oplevering in de loop van week van 8 november. De appreciatie is meegenomen in de integrale beoordeling/appreciatie.

Kernboodschap en advies: uit het onderzoek naar alternatieve locaties blijkt dat Herwijnen ruimtelijk gezien de beste locatie voor de radar is, wanneer de alternatieve wijzen van luchtruimbewaking geen betere mogelijkheden bieden. Wanneer indachtig het maatschappelijk draagvlak, de afstand tot bewoning zwaarder wordt gewogen dan operationele urgentie, bieden enkele locaties in de gemeente Lopik opties. Het is daarbij echter niet eenduidig wat 'de beste' locatie na Herwijnen is. Dit behoeft nadere verkenning met de gemeente Lopik.

Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

De kernboodschap en advies: zolang er geen duidelijkheid is over de definitieve locatie van de radar, is het advies de RCR-procedure in Herwijnen niet stop te zetten. Indien wordt besloten dat Herwijnen de beste locatie voor de zuidelijke SMART-L radar Herwijnen is, is het advies de ingestelde RCR-procedure voort te

zetten. Indien wordt besloten dat een andere locatie de beste locatie voor de SMART-L radar is, kan de RCR-procedure in Herwijnen zonder juridische consequenties worden ingetrokken. Indien wordt besloten de RCR-procedure in Herwijnen in te trekken, dient dit te worden voorgelegd aan de Ministerraad gezien het risico op politiek/bestuurlijk precedent voor andere RCR/Projectbesluit-projecten.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
8 november 2021

Onze referentie

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Kernboodschap en advies: de plaatsing van de SMART-L radar op MC Lopik is de beste alternatieve wijze voor luchtruimbewaking, mits de aanwezige beperkende factoren gemitigeerd worden en wanneer de alternatieve locaties zoals gedefinieerd in het alternatieve locatie onderzoek geen betere mogelijkheden bieden.

3. Communicatie

3.1. Wier

Er was sprake van het organiseren van een bredere bewonersbijeenkomst te Wier op 17 november. Op inhoudelijke organisatorische gronden is geadviseerd om de brede bewonersavond te verzetten. De wens vanuit Defensie is om i.s.m. de gemeente de bewonersbijeenkomst aan te lopen. Met name de invulling van participatie zal samen met gemeente en kerngroep opgelopen dienen te worden. Op 24 november wordt op werkniveau gesproken met leden van de kerngroep over de invulling van de bijeenkomst, en met name over de invulling van participatie.

Daarnaast is de projectleider DMO i.h.k.v. participatie de contactpersoon voor de kerngroep. Voor bewoners en andere belanghebbenden kan een vraag of klacht naar de mailbox radarstations@mindef.nl gestuurd worden.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling. De uitvoering van de gesprekken met de gemeentes ligt nu bij DGB.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober mbt "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

De vragen voor het SO zijn beantwoord en besproken in de BR van 05-11.

Bijlage 3 Planning SMART-L

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
8 november 2021
Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Week van 25 oktober	Thales haalbaarheidsonderzoek aanvullende bronmaatregelen	DMO	Ontvangen. Wordt door Thales nader uitgewerkt.
Week van 8 november	Aanpassen blowers in antenne	DMO	Uitvoering door Thales
9 en 10 november	Bezoek delegatie NOO	CLSK	Buiten reikwijdte
24 november	Overleg met Kerngroep Wier	DMO	Agenda invulling participatie en bewonersbijeenkomst.
(datum nader te bepalen iom Kerngroep)	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen.
November (datum nader bepalen)	Herijking en aanvullende opdrachtnota geluidsmaatregelen.	Dplan	Concept opdrachtnota ontvangen en intern DMO besproken.
NTB	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen ECP.
NTB	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
T + 2 jaar	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	
NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding)
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier	DMO	Na IOC

	van DMO aan CLSK		DIR PROJECTEN PROJN/STGP
--	------------------	--	------------------------------------

Datum
8 november 2021

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

Onze referentie

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
week van 8 nov	Motie van Van Helvert 1 opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Laatste concept is op 25 okt opgeleverd en beoordeelt door LA.
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Besproken met Minister. Keuze voor scenario 2, gesprekken voeren met gemeentes.
NTB	Gesprekken voeren met gemeentes	DGB	
NTB	Brief aan Tweede kamer met onderzoeksrapporten en een integrale afweging.	DGB	
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)	
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 09 november 2021

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden

- ██████████ (voorzitter) (DMO)
- ██████████ (DMO)
- ██████████ (DGB)
- ██████████ (DGB)
- ██████████ (afwezig) (Dplan)
- vervanger ██████████ (Dplan)
- ██████████ (Dplan)
- ██████████ (CLSK)
- ██████████ (CLSK)
- ██████████ (DCO)
- ██████████ (DOSCO)
- ██████████ (Rijksvastgoedbedrijf)
- ██████████ (Rijksvastgoedbedrijf)
- ██████████ (DMO)
- ██████████ (verslag) (DMO)

Kopie aan ██████████ ██████████, ADSS

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

██████████
Plv Directeur Projecten
M ██████████
██████████@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

9 november 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. ██████████ zal per 1 december wisselen van baan. Er wordt nog gezien wie zijn opvolger wordt.

2. Verslag vorige vergadering

- a. Verslag is ongewijzigd vastgesteld.

3. Stand van zaken (zie bijlage 2)

- a. Rapporten door LA beoordeeld. Nu definitief maken. ██████████ licht toe.
 - i. Alternatief locatie onderzoek
██████████ werkt aan de laatste punten.
 - ii. Alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking. ██████████ licht toe.

Commentaar is gezien. Er is tijd om het commentaar te verwerken waarbij de focus zal liggen op de uitleg van het trechteren naar militaire locaties. De stuurgroep zal de eerder gehanteerde argumentatie voor het trechteren naar militaire locaties blijven hanteren.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 november 2021

Onze referentie

Besluit: alternatief locatie onderzoek vastgesteld.

Besluit: titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.

- b. 24 nov gesprek Kerngroep Wier → bespreken bewonersbijeenkomst. [REDACTED] licht toe.

Bewonersbijeenkomst dat gepland was voor 17 november gaat niet door. Voorstel gedaan om bewonersbijeenkomst in gezamenlijkheid met gemeente Waadhoeke en Kerngroep aan te lopen. Daar is positief op gereageerd. [REDACTED] geeft aan dat er vanuit DCo extra capaciteit is vrijgemaakt ter ondersteuning van de omgevingscommunicatie. Met deze capaciteit en de tijd die beschikbaar is kunnen we als defensie langzamerhand aan de voorkant van de golf komen.

- c. Toelichting Schriftelijk Overleg (SO). [REDACTED] licht toe.

Voor veel vragen die gesteld zijn tijdens het SO kon er naar eerder verstuurd kamerbrieven verwezen worden. De Kamerleden beseffen steeds beter dat je op haast elke alternatieve locatie op weerstand zal stuiten. Eén specifieke vraag was of er garanties zijn dat het niet Herwijnen wordt? De minister heeft in het begrotingsdebat van 11 november jl. aangegeven dat het uitsluiten van locaties onverantwoord is.

- d. Plan van Aanpak gesprek gemeentes. [REDACTED] en [REDACTED] [REDACTED] lichten stavaza toe.

Brieven richting provincies zijn verzonden. Het PvA wordt voorgelegd aan MinDef. De gesprekken die met gemeentes gevoerd zullen worden zullen op een 1 op 1 basis plaatsvinden. De verwachting is dat wethouder/gedeputeerde zal aansluiten bij de gesprekken, vandaar het verzoek om iemand op Defensie directeurs niveau aan te laten sluiten bij het eerste gesprek met desbetreffende gemeente/provincie. Het verzoek aan [REDACTED] om mee te kijken met de opgezette slides. Deze zijn al gedeeld met de werkgroep. Er is geen tijdsindicatie voor hoe lang het gesprekstraject zal duren. De eerste gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022.

- e. Opdracht DPlan aan DMO. [REDACTED] licht stavaza toe.

Opdracht vanuit Dplan aan DMO is geschreven, maar nog niet verstuurd aan DMO. De nota is tweeledig opgesteld. Er wordt gezocht naar een garantie om geluid te reduceren en als er niet voldoende garantie komt zal er een oriëntatie zijn gericht op andere partijen om bijvoorbeeld te kijken naar geluidsreductie bij

de aandrijving. 5.1.1.c

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 november 2021

Onze referentie

Zaak blijft
dat er een realistische opdracht vanuit Dplan naar DMO verstuurd
wordt.

4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor **dinsdag 23 november** 2021
5. Rondvraag en sluiting
 - a. Vanuit Dplan is het verzoek om te bekijken of de radar Wier in de avond en nachtperiode wel kan zenden maar niet draait. Hiermee kan een belangrijk deel van de Noordelijke sector bewaakt worden. DGB vindt het een goed idee. Dit ook bespreken met de Kerngroep.
6. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 23 november** om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 4
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 5
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 9

Bijlage 1 Besluitenlijst

Nog actueel maken met laatste besluiten

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 november 2021

Onze referentie

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (obv Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
9 november 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). Dat betekent dat er geen sprake is van "een enige reductie" en dat de radar voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Thales heeft een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Er blijft een mate van onzekerheid hoeveel de daadwerkelijke reductie zal bedragen. De memo van Thales is op 23 september met de SG besproken. De SG heeft besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Omdat er geen garantie afgegeven kan worden op de te behalen geluidsreductie met het plaatsen van een radome als afschermingsmaatregel is Thales gevraagd ook maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen. Dit betreft de aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans.
- Aanpassing van de vertanding van de overbrenging van de motor op de *gearboxen*, inclusief de ophanging van de *gearboxen*.
- Onderzoek naar doorvoeren direct-drive

Op 27 oktober Thales heeft aangegeven dat de bronmaatregel 'aanpassen vertanding rondsel antenne' een reductie kan opleveren van 2dB tot 5dB en de tonaliteit weg zou kunnen nemen. Als de tonaliteit weggenomen kan worden dan is er geen toeslag van 5dB (A). Dit zou verder uitgewerkt moeten worden.

5.1.1.c

. Thales komt met een voorstel.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. De mitigerende maatregelen zorgen echter wel voor een doorlooptijd van 24 maanden, waarbij de radar in de laatste 7 maanden niet beschikbaar is. Deze downtime kan mogelijk verkort worden tot 5 maanden. 5.1.1.b

Dit reduceert de doorlooptijd en kosten.

Daarnaast is Thales nog bezig met aanpassing van de blowers in de antenne. Het voorstel van Thales is om vier van de acht blowers in de antenne uit te zetten op het moment dat de radar stil staat. Dit is geen structurele oplossing maar, draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Dit wordt in de week van 8 november uitgevoerd.

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan is in overleg met HDFC voor aanvullende financiën en vervat het besluit van de SG in een aanvullende opdrachtnota. In deze opdrachtnota wordt het vastgoed-component duidelijker belegd. Concept aanpassing van DLP 22 en herijking zijn besproken met Dplan. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen.

Samenvatting herijking	
Delta investeringskosten	€ 22,2
Delta Matex 2024-2035 (totaal 12 jaar)	€ 13,8
Totaal herijking	€ 36,0

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. **RVB werkt aan het bestek om dit op de markt te zetten (planning nog niet bekend).**

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. **RVB neemt hiertoe het initiatief.**

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte

van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 november 2021

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn (in concept) gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

De integrale afweging op basis van deze onderzoeken en analyse is besproken met de Minister. Door de Minister is besloten om eerst in gesprek te gaan met de gemeentes waar aanvullende locaties zijn geïdentificeerd. Het doel van deze gesprekken is om de haalbaarheid van deze locaties en de mate van draagvlak te bepalen. De Kamer is hierover geïnformeerd. Door DGB worden deze gesprekken gevoerd. Hiervoor heeft DGB een plan uitgewerkt.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

Een definitief rapport van TNO-onderzoek is op 14 september ontvangen en met een appreciatie op 16 september met de stuurgroep gedeeld. De kernboodschap van de appreciatie is dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er is geen eenduidig effect van het verhogen van de radar. In de gedachte van de motie is het advies om het verhogen van de radar als maatregel om de blootstelling te verlagen niet door te voeren. De stuurgroep heeft op 12 oktober dit advies overgenomen.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Door het RVB is op 25 oktober een laatste conceptrapport van het onderzoek naar alternatieve locaties opgeleverd. RVB verwerkt de laatste opmerkingen van LA in een definitieve, oplevering in de loop van week van 8 november. De appreciatie is meegenomen in de integrale beoordeling/appreciatie.

Kernboodschap en advies: uit het onderzoek naar alternatieve locaties blijkt dat Herwijnen ruimtelijk gezien de beste locatie voor de radar is, wanneer de alternatieve wijzen van luchtruimbewaking geen betere mogelijkheden bieden. Wanneer indachtig het maatschappelijk draagvlak, de afstand tot bewoning zwaarder wordt gewogen dan operationele urgentie, bieden enkele locaties in de gemeente Lopik opties. Het is daarbij echter niet eenduidig wat 'de beste' locatie na Herwijnen is. Dit behoeft nadere verkenning met de gemeente Lopik.

Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

De kernboodschap en advies: zolang er geen duidelijkheid is over de definitieve locatie van de radar, is het advies de RCR-procedure in Herwijnen niet stop te zetten. Indien wordt besloten dat Herwijnen de beste locatie voor de zuidelijke SMART-L radar Herwijnen is, is het advies de ingestelde RCR-procedure voort te

zetten. Indien wordt besloten dat een andere locatie de beste locatie voor de SMART-L radar is, kan de RCR-procedure in Herwijnen zonder juridische consequenties worden ingetrokken. Indien wordt besloten de RCR-procedure in Herwijnen in te trekken, dient dit te worden voorgelegd aan de Ministerraad gezien het risico op politiek/bestuurlijk precedent voor andere RCR/Projectbesluit-projecten.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 november 2021

Onze referentie

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Kernboodschap en advies: de plaatsing van de SMART-L radar op MC Lopik is de beste alternatieve wijze voor luchtruimbewaking, mits de aanwezige beperkende factoren gemitigeerd worden en wanneer de alternatieve locaties zoals gedefinieerd in het alternatieve locatie onderzoek geen betere mogelijkheden bieden.

3. Communicatie

3.1. Wier

Er was sprake van het organiseren van een bredere bewonersbijeenkomst te Wier op 17 november. Op inhoudelijke organisatorische gronden is geadviseerd om de brede bewonersavond te verzetten. De wens vanuit Defensie is om i.s.m. de gemeente de bewonersbijeenkomst aan te lopen. Met name de invulling van participatie zal samen met gemeente en kerngroep opgelopen dienen te worden. Op 24 november wordt op werkniveau gesproken met leden van de kerngroep over de invulling van de bijeenkomst, en met name over de invulling van participatie.

Daarnaast is de projectleider DMO i.h.k.v. participatie de contactpersoon voor de kerngroep. Voor bewoners en andere belanghebbenden kan een vraag of klacht naar de mailbox radarstations@mindef.nl gestuurd worden.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling. De uitvoering van de gesprekken met de gemeentes ligt nu bij DGB.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober mbt "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

De vragen voor het SO zijn beantwoord en besproken in de BR van 05-11.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
9 november 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Week van 25 oktober	Thales haalbaarheidsonderzoek aanvullende bronmaatregelen	DMO	Ontvangen. Wordt door Thales nader uitgewerkt.
Week van 8 november	Aanpassen blowers in antenne	DMO	Uitvoering door Thales
9 en 10 november	Bezoek delegatie NOO	CLSK	Buiten reikwijdte
24 november	Overleg met Kerngroep Wier	DMO	Agenda invulling participatie en bewonersbijeenkomst.
(datum nader te bepalen iom Kerngroep)	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen.
November (datum nader bepalen)	Herijking en aanvullende opdrachtnota geluidsmaatregelen.	Dplan	Concept opdrachtnota ontvangen en intern DMO besproken.
NTB	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen ECP.
NTB	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
T + 2 jaar	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
NTB	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	
NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding)
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier	DMO	Na IOC

	van DMO aan CLSK		DIR PROJECTEN PROJN/STGP
--	------------------	--	------------------------------------

Datum
9 november 2021

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

Onze referentie

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
week van 8 nov	Motie van Van Helvert 1 opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Laatste concept is op 25 okt opgeleverd en beoordeelt door LA.
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Besproken met Minister. Keuze voor scenario 2, gesprekken voeren met gemeentes.
NTB	Gesprekken voeren met gemeentes	DGB	
NTB	Brief aan Tweede kamer met onderzoeksrapporten en een integrale afweging.	DGB	
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)	
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC

Agenda

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 23 november 2021

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden

- ██████████ (voorzitter) (DMO)
- ██████████ (DMO)
- ██████████ (DGB)
- ██████████ (DGB)
- ██████████ (afwezig) (Dplan)
- vervanger ██████████ (Dplan)
- ██████████ (Dplan)
- ██████████ (CLSK)
- ██████████ (CLSK)
- ██████████ (DCO)
- ██████████ (DOSCO)
- ██████████ (Rijksvastgoedbedrijf)
- ██████████ (DMO)
- ██████████ (verslag) (DMO)

Kopie aan ██████████ ██████████, ADSS

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

██████████
Plv Directeur Projecten
M ██████████
██████████@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

19 november 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. ██████████ is afwezig i.v.m. zijn nieuwe rol bij RVB. ██████████ namens hem de RVB zaken waarnemen.
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel
3. Stand van zaken (zie bijlage 2)
 - a. Terugkoppeling gesprek CDS
 - b. Aanvullende opdrachtnota DPlan aan DMO
 - c. Demarcatie instandhouding RVB-CLSK
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor **dinsdag 7 december** 2021
5. Rondvraag en sluiting

6. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 7 december** om 08:00 uur via MS Teams

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 november 2021

Onze referentie

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 4
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 7

Bijlage 1 Besluitenlijst

Nog actueel maken met laatste besluiten

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 november 2021

Onze referentie

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Besluit: Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
19 november 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). Dat betekent dat er geen sprake is van "een enige reductie" en dat de radar voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Thales heeft een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Er blijft een mate van onzekerheid hoeveel de daadwerkelijke reductie zal bedragen. De memo van Thales is op 23 september met de SG besproken. De SG heeft besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Omdat er geen garantie afgegeven kan worden op de te behalen geluidsreductie met het plaatsen van een radome als afschermingsmaatregel is Thales gevraagd ook maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen. Dit betreft de aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans.
- Aanpassing van de vertanding van de overbrenging van de motor op de *gearboxen*, inclusief de ophanging van de *gearboxen*.
- Onderzoek naar doorvoeren direct-drive

Op 27 oktober Thales heeft aangegeven dat de bronmaatregel 'aanpassen vertanding rondsel antenne' een reductie kan opleveren van 2dB tot 5dB en de tonaliteit weg zou kunnen nemen. Als de tonaliteit weggenomen kan worden dan is er geen toeslag van 5dB (A). Dit zou verder uitgewerkt moeten worden.

5.1.1.c

[REDACTED]. Thales komt met een voorstel.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. De mitigerende maatregelen zorgen echter wel voor een doorlooptijd van 24 maanden, waarbij de radar in de laatste 7 maanden niet beschikbaar is. Deze downtime kan mogelijk verkort worden tot 5 maanden. **5.1.1.b**

[REDACTED] Dit reduceert de doorlooptijd en kosten. **Voor 25 november staat er intern CLSK een vervolgspraak gepland.**

Daarnaast heeft Thales een patch doorgevoerd waarmee in de "stand-by-mode" vier van de acht blowers in de antenne uit worden gezet. Dit is geen structurele oplossing maar, draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Dit wordt in de week van 8 november uitgevoerd.

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan heeft het besluit van de SG vastgelegd in een aanvullende concept opdrachtnota. Deze concept opdrachtnota is 22 nov besproken met CDS. De afwijkingsrapportage ter voorbereiding aanpassing DLP 22 is aangeboden aan CDS. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten (planning voor het einde van het jaar).

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. RVB neemt hiertoe het initiatief. Vanuit RVB is aangegeven dat het streven is om eind december met een voorstel demarcatielijst te komen.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de avond en de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

Vanuit Dplan is het verzoek gekomen om te bekijken of de radar in de avond en nacht niet draait maar wel mag zenden. Alleen zenden heeft geen invloed op het geluid. Hiermee kan een belangrijk deel van de noordelijke sector bewaakt worden. Dit initiatief wordt gesteund door DGB. Dit voorstel wordt met de Kerngroep Wier op 24 november besproken.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 november 2021

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn (in concept) gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

De integrale afweging op basis van deze onderzoeken en analyse is besproken met de Minister. Door de Minister is besloten om eerst in gesprek te gaan met de gemeentes waar aanvullende locaties zijn geïdentificeerd. Het doel van deze gesprekken is om de haalbaarheid van deze locaties en de mate van draagvlak te bepalen. De Kamer is hierover geïnformeerd. Door DGB worden deze gesprekken gevoerd. Hiervoor heeft DGB een plan uitgewerkt.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

Een definitief rapport van TNO-onderzoek is op 14 september ontvangen en met een appreciatie op 16 september met de stuurgroep gedeeld. De kernboodschap van de appreciatie is dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er is geen eenduidig effect van het verhogen van de radar. In de gedachte van de motie is het advies om het verhogen van de radar als maatregel om de blootstelling te verlagen niet door te voeren. De stuurgroep heeft op 12 oktober dit advies overgenomen.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Door het RVB is op [datum] het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties opgeleverd. De appreciatie is meegenomen in de integrale beoordeling/appreciatie.

Kernboodschap en advies: uit het onderzoek naar alternatieve locaties blijkt dat Herwijnen ruimtelijk gezien de beste locatie voor de radar is, wanneer de alternatieve wijzen van luchtruimbewaking geen betere mogelijkheden bieden.

Wanneer indachtig het maatschappelijk draagvlak, de afstand tot bewoning zwaarder wordt gewogen dan operationele urgentie, bieden enkele locaties in de gemeente Lopik opties. Het is daarbij echter niet eenduidig wat 'de beste' locatie na Herwijnen is. Dit behoeft nadere verkenning met de gemeente Lopik.

Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 november 2021

Onze referentie

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

De kernboodschap en advies: zolang er geen duidelijkheid is over de definitieve locatie van de radar, is het advies de RCR-procedure in Herwijnen niet stop te zetten. Indien wordt besloten dat Herwijnen de beste locatie voor de zuidelijke SMART-L radar Herwijnen is, is het advies de ingestelde RCR-procedure voort te zetten. Indien wordt besloten dat een andere locatie de beste locatie voor de SMART-L radar is, kan de RCR-procedure in Herwijnen zonder juridische consequenties worden ingetrokken. Indien wordt besloten de RCR-procedure in Herwijnen in te trekken, dient dit te worden voorgelegd aan de Ministerraad gezien het risico op politiek/bestuurlijk precedent voor andere RCR/Projectbesluit-projecten.

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Kernboodschap en advies: de plaatsing van de SMART-L radar op MC Lopik is de beste alternatieve wijze voor luchtruimbewaking, mits de aanwezige beperkende factoren gemitigeerd worden en wanneer de alternatieve locaties zoals gedefinieerd in het alternatieve locatie onderzoek geen betere mogelijkheden bieden.

3. Communicatie

3.1. Wier

Er was sprake van het organiseren van een bredere bewonersbijeenkomst te Wier op 17 november. Op inhoudelijke organisatorische gronden is geadviseerd om de brede bewonersavond te verzetten. De wens vanuit Defensie is om i.s.m. de gemeente de bewonersbijeenkomst aan te lopen. Met name de invulling van participatie zal samen met gemeente en kerngroep Wier opgelopen dienen te worden. Op 24 november wordt op werkniveau gesproken met leden van de kerngroep Wier over de invulling van de bijeenkomst, over de invulling van participatie en stand van zaken (inclusief verzoek zenden-niet draaien in avond en nacht).

Daarnaast is de projectleider DMO i.h.k.v. participatie de contactpersoon voor de kerngroep Wier. Voor bewoners en andere belanghebbenden kan een vraag of klacht naar de mailbox radarstations@mindef.nl gestuurd worden.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze

gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling. De uitvoering van de gesprekken met de gemeentes ligt nu bij DGB. De eerste gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 november 2021

Onze referentie

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober mbt "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

De vragen voor het SO zijn beantwoord en besproken in de BR van 05-11.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
19 november 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Week van 25 oktober	Thales haalbaarheidsonderzoek aanvullende bronmaatregelen	DMO	Ontvangen. Wordt door Thales nader uitgewerkt.
Week van 8 november	Aanpassen blowers in antenne	DMO	Uitgevoerd door Thales
9 en 10 november	Bezoek delegatie NOO	CLSK	Buiten reikwijdte
24 november	Overleg met Kerngroep Wier	DMO	Agenda invulling participatie en bewonersbijeenkomst.
25 november	5.1.1.b	CLSK	Daarna bespreken met Thales
(datum nader te bepalen iom Kerngroep Wier)	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen.
November (datum nader bepalen)	Herijking en aanvullende opdrachtnota geluidsmaatregelen.	Dplan	Concept opdrachtnota is besproken op 22 nov met CDS.
NTB	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen ECP.
NTB	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
T + 2 jaar	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
Voor einde van het jaar	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	
NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding)
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode

	24/7		DIR PROJECTEN PROJN/STGP
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC
Datum 19 november 2021			
Onze referentie			

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
week van 8 nov	Motie van Van Helvert 1 opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Laatste concept is op 25 okt opgeleverd en beoordeelt door LA.
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Besproken met Minister. Keuze voor scenario 2, gesprekken voeren met gemeentes.
Begin 2022	Gesprekken voeren met gemeentes	DGB	De eerste gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022
NTB	Brief aan Tweede kamer met onderzoeksrapporten en een integrale afweging.	DGB	
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)	
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 23 november 2021

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden

- ██████████ (voorzitter) (DMO)
- ██████████ (DMO)
- ██████████ (DMO)
- ██████████ (afwezig) (Dplan)
- vervanger ██████████ (Dplan)
- ██████████ (Dplan) (afwezig)
- ██████████ (CLSK) (afwezig)
- vervanger ██████████ (CLSK)
- ██████████ (DMO)
- ██████████ (verslag) (DMO)
- ██████████ (DCO) (afwezig)
- vervanger ██████████ (DCO)
- ██████████ (DGB)
- ██████████ (DGB)
- ██████████ (DOSCO)
- ██████████ (Rijksvastgoedbedrijf)

Kopie aan ██████████ ██████████, ADSS, ██████████
██████████

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

██████████
Plv. Directeur Projecten
M ██████████
██████████@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

23 november 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. ██████████ is afwezig i.v.m. zijn nieuwe rol bij RVB. ██████████ zal namens hem de RVB zaken waarnemen.
- b. ██████████ neemt waar namens ██████████.
- c. ██████████ stelt zijn opvolger ██████████ voor.
- d. Volgende stuurgroep zal ██████████ deelnemen. Daarmee zal ██████████ vandaag voor het laatst de stuurgroep bijwonen.

2. Verslag vorige vergadering

- a. Tekstueel ongewijzigd vastgesteld.
- b. N.a.v. verslag 9 november opmerking t.a.v. begroting

3. Stand van zaken (zie bijlage 2)

- a. Terugkoppeling gesprek CDS. ██████████ licht toe.

- i. De *governance* van het project. Er zal gewerkt worden aan meer rolvastheid om te voorkomen dat de stuurgroep de werkgroep wordt. Om die reden zal er t.a.v. participatie en omgevingsmanagement meer van het RVB verwacht worden. Vaste leden van de stuurgroep betreffende senior opdrachtgever (Dplan), senior leverancier (DMO) en seniorgebruiker (CLSK). Anderen zullen beschouwd worden als adviserende genodigden. Officiële documentatie waaronder notitie D-DMO 'verplaatsing radar' en de afwijkingsrapportage, die als grondslag voor de DLP herijking dient, zullen onder de genodigden ter informatie aangeboden worden. Opdrachtnota wordt nog aangepast n.a.v. gesprek met CDS.
- ii. Marktonderzoek. Voorlopig zal er geen marktonderzoek gedaan worden, maar Thales weet dat dit idee boven de markt zweeft.
- iii. Interim-oplossing. CDS en CLSK denken na over de het gebruik van de *air surveillance* modus terwijl de radar stilstaat. Omdat de eindoplossing voor geluid nog op zich laat wachten wordt er gekeken naar de hypothetische mogelijkheid om twee Multi Mission Radars (MRR) in te zetten. Als dit overwogen wordt dient er rekening gehouden te worden met vragen vanuit de omgeving waaronder: in hoeverre wordt mijn huis geraakt door straling als de radar stilstaand 1 kant op kijkt? En als de radar stilstaand ook operationeel inzetbaar is waarom gebeurt dat niet altijd?
- iv. Formulering opdracht Dplan aan DMO. Er is afgesproken dat er een geluidsreductie t.o.v. het dichtstbijzijnde huis gerealiseerd dient te worden. Dit concretiseert de prestatie van Thales. De oplossing voor die geluidsreductie bestaat in ieder geval uit een radome, maar aanvullende geluidsmaatregelen zijn ook nodig. Er wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke gegarandeerde geluidsreductie.

- b. Aanvullende opdrachtnota Dplan aan DMO. In bovenstaande agendapunt aan de orde gekomen.
- c. Demarcatie instandhouding RVB-CLSK. [REDACTED] licht toe.

Vorig jaar is de radar overgedragen aan Defensie met daarbij komend het onderhoud van de radar. Aan DVM en RVB gevraagd of er onderhoud aan installatieonderdelen verplicht bij het RVB belegd moet worden of dat dit onderhoud bij een derde partij belegd kan worden. Het antwoord op deze vraag is ook het antwoord op de vraag waar de demarcatie i.r.t. het onderhoud komt te liggen. De vraag aan [REDACTED] om hier meer druk op te zetten binnen het RVB omdat het tot op heden niet gelukt is om duidelijkheid te krijgen.

4. Vervolg komende periode

- a. Bepalen agenda voor dinsdag 7 december 2021
 - i. Stukken die genoemd zijn onder 3.a.i. toelichten in geval van vragen
 - ii. Terugkoppeling gesprek Kerngroep Wier
 - iii. Terugkoppeling eerste gesprekken DGB – gemeentes

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 november 2021

Onze referentie

5. Rondvraag en sluiting

6. Eerstvolgend overleg is dinsdag 7 december om 08:00 uur via MS Teams

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

23 november 2021

Onze referentie

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst

Bijlage 2 Stand van zaken

Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"

p. 6

p. 6

p. 11

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

23 november 2021

Onze referentie

Bijlage 1 Besluitenlijst

Nog actueel maken met laatste besluiten

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 november 2021

Onze referentie

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Besluit: Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
23 november 2021

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). Dat betekent dat er geen sprake is van "een enige reductie" en dat de radar voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Thales heeft een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Er blijft een mate van onzekerheid hoeveel de daadwerkelijke reductie zal bedragen. De memo van Thales is op 23 september met de SG besproken. De SG heeft besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Omdat er geen garantie afgegeven kan worden op de te behalen geluidsreductie met het plaatsen van een radome als afschermingsmaatregel is Thales gevraagd ook maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen. Dit betreft de aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans.
- Aanpassing van de vertanding van de overbrenging van de motor op de *gearboxen*, inclusief de ophanging van de *gearboxen*.
- Onderzoek naar doorvoeren direct-drive

Op 27 oktober Thales heeft aangegeven dat de bronmaatregel 'aanpassen vertanding rondsel antenne' een reductie kan opleveren van 2dB tot 5dB en de tonaliteit weg zou kunnen nemen. Als de tonaliteit weggenomen kan worden dan is er geen toeslag van 5dB (A). Dit zou verder uitgewerkt moeten worden.

5.1.1.c

Thales komt met een voorstel.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. De mitigerende maatregelen zorgen echter wel voor een doorlooptijd van 24 maanden, waarbij de radar in de laatste 7 maanden niet beschikbaar is. Deze downtime kan mogelijk verkort worden tot 5 maanden. **5.1.1.b**

Dit reduceert de doorlooptijd en kosten. Voor 25 november staat er intern CLSK een vervolgspraak gepland.

Daarnaast heeft Thales een patch doorgevoerd waarmee in de "stand-by-mode" vier van de acht blowers in de antenne uit worden gezet. Dit is geen structurele oplossing maar, draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Dit wordt in de week van 8 november uitgevoerd.

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan heeft het besluit van de SG vastgelegd in een aanvullende concept opdrachtnota. Deze concept opdrachtnota is 22 nov besproken met CDS. De afwijkingsrapportage ter voorbereiding aanpassing DLP 22 is aangeboden aan CDS. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten (planning voor het einde van het jaar).

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. RVB neemt hiertoe het initiatief. Vanuit RVB is aangegeven dat het streven is om eind december met een voorstel demarcatielijst te komen.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen) en JIVC (netwerkaanpassingen). Deze staan het operationele gebruik niet in de weg. Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de avond en de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

Vanuit Dplan is het verzoek gekomen om te bekijken of de radar in de avond en nacht niet draait maar wel mag zenden. Alleen zenden heeft geen invloed op het geluid. Hiermee kan een belangrijk deel van de noordelijke sector bewaakt worden. Dit initiatief wordt gesteund door DGB. Dit voorstel wordt met de Kerngroep Wier op 24 november besproken.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 november 2021

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn (in concept) gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

De integrale afweging op basis van deze onderzoeken en analyse is besproken met de Minister. Door de Minister is besloten om eerst in gesprek te gaan met de gemeentes waar aanvullende locaties zijn geïdentificeerd. Het doel van deze gesprekken is om de haalbaarheid van deze locaties en de mate van draagvlak te bepalen. De Kamer is hierover geïnformeerd. Door DGB worden deze gesprekken gevoerd. Hiervoor heeft DGB een plan uitgewerkt.

2.1. Onderzoek n.a.v. motie Belhaj

Een definitief rapport van TNO-onderzoek is op 14 september ontvangen en met een appreciatie op 16 september met de stuurgroep gedeeld. De kernboodschap van de appreciatie is dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen. Er is geen eenduidig effect van het verhogen van de radar. In de gedachte van de motie is het advies om het verhogen van de radar als maatregel om de blootstelling te verlagen niet door te voeren. De stuurgroep heeft op 12 oktober dit advies overgenomen.

2.2. Onderzoek n.a.v. motie Van Helvert 1

Door het RVB is op [datum] het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties opgeleverd. De appreciatie is meegenomen in de integrale beoordeling/appreciatie.

Kernboodschap en advies: uit het onderzoek naar alternatieve locaties blijkt dat Herwijnen ruimtelijk gezien de beste locatie voor de radar is, wanneer de alternatieve wijzen van luchtruimbewaking geen betere mogelijkheden bieden.

Wanneer indachtig het maatschappelijk draagvlak, de afstand tot bewoning zwaarder wordt gewogen dan operationele urgentie, bieden enkele locaties in de gemeente Lopik opties. Het is daarbij echter niet eenduidig wat 'de beste' locatie na Herwijnen is. Dit behoeft nadere verkenning met de gemeente Lopik.

Het definitieve rapport van het onderzoek naar alternatieve locaties wordt eveneens op de website gepubliceerd en zal tevens per brief gedeeld worden met de Kamer en de gemeente West Betuwe.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 november 2021

Onze referentie

2.3. (Juridische) consequentie stopzetten RCR-procedure

De kernboodschap en advies: zolang er geen duidelijkheid is over de definitieve locatie van de radar, is het advies de RCR-procedure in Herwijnen niet stop te zetten. Indien wordt besloten dat Herwijnen de beste locatie voor de zuidelijke SMART-L radar Herwijnen is, is het advies de ingestelde RCR-procedure voort te zetten. Indien wordt besloten dat een andere locatie de beste locatie voor de SMART-L radar is, kan de RCR-procedure in Herwijnen zonder juridische consequenties worden ingetrokken. Indien wordt besloten de RCR-procedure in Herwijnen in te trekken, dient dit te worden voorgelegd aan de Ministerraad gezien het risico op politiek/bestuurlijk precedent voor andere RCR/Projectbesluit-projecten.

2.4. Onderzoek alternatieve wijzen luchtruimbewaking

Kernboodschap en advies: de plaatsing van de SMART-L radar op MC Lopik is de beste alternatieve wijze voor luchtruimbewaking, mits de aanwezige beperkende factoren gemitigeerd worden en wanneer de alternatieve locaties zoals gedefinieerd in het alternatieve locatie onderzoek geen betere mogelijkheden bieden.

3. Communicatie

3.1. Wier

Er was sprake van het organiseren van een bredere bewonersbijeenkomst te Wier op 17 november. Op inhoudelijke organisatorische gronden is geadviseerd om de brede bewonersavond te verzetten. De wens vanuit Defensie is om i.s.m. de gemeente de bewonersbijeenkomst aan te lopen. Met name de invulling van participatie zal samen met gemeente en kerngroep Wier opgelopen dienen te worden. Op 24 november wordt op werkniveau gesproken met leden van de kerngroep Wier over de invulling van de bijeenkomst, over de invulling van participatie en stand van zaken (inclusief verzoek zenden-niet draaien in avond en nacht).

Daarnaast is de projectleider DMO i.h.k.v. participatie de contactpersoon voor de kerngroep Wier. Voor bewoners en andere belanghebbenden kan een vraag of klacht naar de mailbox radarstations@mindef.nl gestuurd worden.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze

gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling. De uitvoering van de gesprekken met de gemeentes ligt nu bij DGB. De eerste gesprekken zijn eind november/ begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 november 2021

Onze referentie

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober m.b.t. "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

De vragen voor het SO zijn beantwoord en besproken in de BR van 05-11.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 november 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Week van 25 oktober	Thales haalbaarheidsonderzoek aanvullende bronmaatregelen	DMO	Ontvangen. Wordt door Thales nader uitgewerkt.
Week van 8 november	Aanpassen blowers in antenne	DMO	Uitgevoerd door Thales
9 en 10 november	Bezoek delegatie NOO	CLSK	Buiten reikwijdte
24 november	Overleg met Kerngroep Wier	DMO	Agenda invulling participatie en bewonersbijeenkomst.
25 november	5.1.1.b	CLSK	Daarna bespreken met Thales
(datum nader te bepalen iom Kerngroep Wier)	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenspraak met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen.
November (datum nader bepalen)	Herijking en aanvullende opdrachtnota geluidsmaatregelen.	Dplan	Concept opdrachtnota is besproken op 22 nov met CDS.
NTB	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen ECP.
NTB	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
T + 2 jaar	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
Voor einde van het jaar	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	
NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis én aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding)
NTB	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode

	24/7		DIR PROJECTEN PROJN/STGP
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC
Datum 23 november 2021			
Onze referentie			

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
week van 8 nov	Motie van Van Helvert 1 opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Laatste concept is op 25 okt opgeleverd en beoordeelt door LA.
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Besproken met Minister. Keuze voor scenario 2, gesprekken voeren met gemeentes.
Begin 2022	Gesprekken voeren met gemeentes	DGB	De eerste gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022
NTB	Brief aan Tweede kamer met onderzoeksrapporten en een integrale afweging.	DGB	
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)	
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC

Agenda

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 7 december 2021
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden [redacted] (DMO) (afwezig)
 [redacted] (voorzitter) (DMO)
 [redacted] (Dplan)
 [redacted] (Dplan)
 [redacted] (Dplan)
 [redacted] (CLSK)
 [redacted] (CLSK)
 [redacted] (DCO)
 [redacted] (DOSCO)
 [redacted] (Rijksvastgoedbedrijf)
 [redacted] (DGB)
 [redacted] (DGB)
 [redacted] (DMO)
 [redacted] (verslag) (DMO)
 Kopie aan [redacted], ADSS, [redacted]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[redacted]
Plv Directeur Projecten
 M [redacted]
 [redacted]@mindef.nl
 www.defensie.nl/dmo

Datum

3 december 2021

Bijlagen:
 Besluitenlijst
 Stavaza
 Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. Notitie D-DMO 'Handelingsopties radar' en AWR t.b.v. DLP ter informatie gedeeld.
 - b. WOB-besluit
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel
3. Stand van zaken (zie bijlage 2)
 - a. Terugkoppeling gesprek Kerngroep Wier
 - b. Opdrachtnota Dplan aan DMO
 - c. Terugkoppeling eerste gesprekken DGB – gemeentes
4. Vervolg komende periode
 - a. Bepalen agenda voor **dinsdag 21 december** 2021
5. Rondvraag en sluiting

6. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 21 december** om 08:00 uur via MS Teams

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst

p. 3

Bijlage 2 Stand van zaken

p. 4

Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"

p. 7

Datum
3 december 2021

Onze referentie

Bijlage 1 Besluitenlijst

Nog actueel maken met laatste besluiten

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
3 december 2021

Onze referentie

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Besluit: Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Thales heeft een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. De SG heeft op 23 september besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Om hier meer zekerheid in te krijgen heeft Thales de opdracht gegeven voor het uitvoeren van geluidsmetingen aan een soortgelijke radome. Deze is geplaatst over een weerradar in Noorwegen. De uitvoering van de metingen is afhankelijk van de weersomstandigheden.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. Door Thales wordt ism SINEF (Noorse TNO) RF-reflectiemetingen uitgevoerd. Deze staan gepland voor 13/14 december. De uitkomst van deze test bepaalt ook de diameter van de radome. 5.1.1.b

[Redacted text block]

. Dit wordt door Thales uitgewerkt.

Omdat er een onzekerheid zit in de te behalen geluidsreductie is Thales gevraagd ook maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen. Dit betreft de aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans.
- Aanpassing van de ophanging van de *gearboxen*.
- Onderzoek naar doorvoeren direct-drive

Op 27 oktober Thales heeft aangegeven dat de bronmaatregel 'aanpassen vertanding rondsel antenne' een reductie kan opleveren van 2dB tot 5dB en de tonaliteit weg zou kunnen nemen. Als de tonaliteit weggenomen kan worden dan is er geen toeslag van 5dB (A). Thales is in overleg met leverancier van het ronsel/tandwiel. Daarbij wordt onderzoek gedaan naar de hoek van de vertanding. Levertijd van aangepast ronsel > 1 jaar. Dit zou ook passen in de planning van de radome. Effect is pas te bepalen als deze geplaatst is. Metingen op testtoren in Hengelo zijn niet representatief. Kostenindicatie kan nog niet afgegeven worden.

5.1.1.c

[Redacted text block]

5.1.1.c . Hoe hier invulling aan wordt gegeven, zal in samenspraak zijn met DMO inkoop en Dplan.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Daarnaast heeft Thales een patch doorgevoerd waarmee in de "stand-by-mode" vier van de acht blowers in de antenne uit worden gezet. Dit is geen structurele oplossing maar, draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Dit is in de week van 8 november uitgevoerd.

Datum
3 december 2021
Onze referentie

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan heeft het besluit van de SG vastgelegd in een aanvullende concept opdrachtnota. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in. De concept opdrachtnota is 22 nov besproken met CDS. Deze wordt nav dit gesprek nog op onderdelen aangepast en door Dplan aan DMO aangeboden. De afwijkingsrapportage ter voorbereiding aanpassing DLP 22 is aangeboden aan CDS.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten (planning voor het einde van het jaar).

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. RVB neemt hiertoe het initiatief. Vanuit RVB is aangegeven dat het streven is om eind december met een voorstel demarcatielijst te komen. DVM sluit dit kort met RVB.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen.

Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen). Deze staan gepland voor 6 en 7 december.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

Daarnaast is tussen CLSK en JIVC de DAB getekend.

Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

Deze openstaande werkzaamheden staan het operationele gebruik niet in de weg.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
3 december 2021

Onze referentie

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de avond en de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aanzet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden.

De huidige verslechtering van 2,5 dB(A) tov de metingen in januari 2021 wordt mogelijk veroorzaakt door een verslechtering in één van de gearboxen. Deze wordt op 7-8 december vervangen. Daarna wordt door Buro de Haan een geluidsmeting uitgevoerd. Mogelijk dat de geluidsbelasting zodanig uitkomt dat de radar in de avondperiode aan kan.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

Vanuit Dplan is het verzoek gekomen om te bekijken of de radar in de avond en nacht gebruikt kan worden (niet draaien maar wel mag zenden). Alleen zenden heeft geen invloed op het geluid. Hiermee kan een belangrijk deel van de noordelijke sector bewaakt worden. Dit initiatief wordt gesteund door DGB. Dit voorstel is met de Kerngroep Wier op 24 november besproken. De Kerngroep Wier heeft hier geen bezwaar tegen.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

De integrale afweging op basis van deze onderzoeken en analyse is besproken met de Minister. Door de Minister is besloten om eerst in gesprek te gaan met de gemeentes waar aanvullende locaties zijn geïdentificeerd. Het doel van deze gesprekken is om de haalbaarheid van deze locaties en de mate van draagvlak te

bepalen. De Kamer is hierover geïnformeerd. Door DGB worden deze gesprekken gevoerd. Hiervoor heeft DGB een plan uitgewerkt.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
3 december 2021

Onze referentie

3. Communicatie

3.1. Wier

Op 24 november heeft er een gesprek plaats gevonden met de Kerngroep Wier. De volgende hoofdpunten zijn besproken:

- De radar wordt nu gebruikt van 08:00 -19:00 uur. Kerngroep is akkoord met gebruik van de radar in de avond en nachtperiode (alleen zenden en niet draaien). Hiermee heeft CLSK zicht op de Noordzee.
- Bewonersbijeenkomst is uitgesteld. Daar is nu niet direct behoefte aan (er reeds een toezegging dat de radome er komt). In gezamenlijkheid met de Kerngroep zal in het voorjaar 2022 een bijeenkomst georganiseerd worden.
- I.h.k.v. participatie is er een "werkgroep geluid" geformeerd. Hierin zit een vertegenwoordiger vanuit de Kerngroep, een vertegenwoordiger vanuit projectteam DMO en DMO communicatie om de voortgang van de geluidreducerende maatregelen te bespreken. De vertegenwoordiger Kerngroep informeert dan weer de Kerngroep zelf. En indien nodig stellen we een gezamenlijke nieuwsbrief voor omwoners op.
- I.h.k.v. verwachtingsmanagement is bij de Kerngroep aangegeven dat er nu onderzoeken lopen naar de radome. Dat deze onderzoeken nodig zijn om een goed besluit te kunnen nemen en om Thales de opdracht tot bestellen te kunnen geven. Verwachting is dat Thales eind jan/begin feb met resultaten komt. Na opdrachtvorming duurt het circa nog twee jaar dat de radar is geplaatst.
- Defensie en Kerngroep Wier stellen gezamenlijk een bewonersbrief op waarin bovenstaande in vermeld wordt. Deze brief wordt gezamenlijk door Defensie en de Kerngroep ondertekend.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling. De uitvoering van de gesprekken met de gemeentes ligt nu bij DGB. De gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022. De eerste gesprekken hebben plaatsgevonden. De resultaten worden door DGB terug gekoppeld.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober mbt "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

De vragen voor het SO zijn beantwoord en besproken in de BR van 05-11.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
3 december 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Week van 8 november	Aanpassen blowers in antenne	DMO	Uitgevoerd door Thales
9 en 10 november	Bezoek delegatie NOO	CLSK	Buiten reikwijdte
24 november	Overleg met Kerngroep Wier	DMO	Gesprek heeft plaatsgevonden. Zie stavaza..
25 november	5.1.1.b	CLSK	Daarna bespreken met Thales
Begin december	Herijking en aanvullende opdrachtnota geluidsmaatregelen.	Dplan	Concept opdrachtnota is besproken op 22 nov met CDS.
Begin december	Bewonersbrief nav gesprek Kerngroep	DMO	Een gezamenlijke brief ondertekend door Defensie en Kerngroep.
Eind december	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
Dec/jan	Thales uitvoeren aanvullende onderzoek haalbaarheid geluidsmaatregelen	DMO	RF-reflectiemetingen, geluidsmetingen radome, 5.1.1.b
Dec/jan	Thales uitvoeren onderzoek aanvullende bronmaatregelen.	DMO	Thales in gesprek met leverancier kranen.
NTB	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen ECP.
NTB	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Ergens voorjaar 2022.
NTB	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
T + 2 jaar	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
Voor einde van het jaar	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	

NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis en aantoonbare geluidsreductie gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding)
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidseis en aantoonbare geluidsreductie voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

DTB PROJECTEN
 EIS EN
 PROJN/STGP
 Datum
 3 december 2021

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
week van 8 nov	Motie van Van Helvert 1 opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Definitieve versie 19-11 opgeleverd.
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Besproken met Minister. Keuze voor scenario 2, gesprekken voeren met gemeentes.
Begin 2022	Gesprekken voeren met gemeentes	DGB	De eerste gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022
NTB	Brief aan Tweede kamer met onderzoeksrapporten en een integrale afweging.	DGB	
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)	
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 7 december 2021

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden

- [REDACTED] (DMO) (afwezig)
- [REDACTED] (voorzitter) (DMO)
- [REDACTED] (Dplan) (afwezig)
- [REDACTED] (Dplan)
- [REDACTED] (Dplan)
- [REDACTED] (CLSK)
- [REDACTED] (CLSK)
- [REDACTED] (DCO)
- [REDACTED] (DOSCO)
- [REDACTED] (Rijksvastgoedbedrijf) (afwezig)
- [REDACTED] (DGB)
- [REDACTED] (DGB)
- [REDACTED] (DMO)
- [REDACTED] (verslag) (DMO)

Kopie aan [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [REDACTED]
[REDACTED]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

7 december 2021

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. Notitie D-DMO 'Handelingsopties radar' en AWR t.b.v. DLP ter informatie gedeeld.
- b. WOB-besluit. [REDACTED] zal nog navraag doen, maar het besluit is afgelopen week er uit gegaan.
- c. [REDACTED] dient de vergadering eerder te verlaten. Om die reden zal agendapunt 3.a. als eerste besproken worden.

2. Verslag vorige vergadering

- a. Tekstueel ongewijzigd vastgesteld.

3. Stand van zaken (zie bijlage 2)

- a. Terugkoppeling eerste gesprekken DGB – gemeentes. [REDACTED]
[REDACTED] licht toe.

Tot zo ver is er met vier gemeentes gesproken. 5.1.2.i

5.1.2.i

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
7 december 2021

Onze referentie

Vandaag staan er gesprekken met provincie Gelderland en de gemeentes Leusden, Zeist en Soest gecombineerd. De provincie Utrecht staat gepland voor 17 januari 2022.

Bij alle gesprekken is aangegeven dat er vervolgesprekken kunnen plaatsvinden als na de integrale afweging nog mogelijkheden binnen hun gemeente gezien worden. In de tussentijd wordt een passieve lijn van woordvoering gehouden aan de kant van de gemeentes en aan de kant van Defensie.

- b. Terugkoppeling gesprek Kerngroep Wier. licht toe.

24 november is een kleine afvaardiging afgereisd naar Friesland voor een gesprek met de Kerngroep Wier. Dit gesprek was onder andere bedoeld om te zien wat het standpunt van de Kerngroep Wier is t.o.v. de radar buiten de huidige draaiuren in te zetten in de starende modus. De kerngroep gaf aan daar geen bezwaar tegen te hebben mits de radar niet meer geluid produceert. Bij nader inzien blijkt het echter helaas niet mogelijk de radar in de starende modus in de *Air Defence* functie te gebruiken, enkel in de *Ballistic Missile Defence* functie. Daarmee biedt deze optie geen operationele voordelen voor Defensie en vervalt het voorstel. Gemeente en Kerngroep Wier zijn inmiddels geïnformeerd dat wij geen gebruik zullen maken van deze optie. en zullen bij CDS nagaan in hoeverre hij op de hoogte is van het niet-gebruiken van deze optie.

Het organiseren van een bewonersbijeenkomst zal in gezamenlijkheid aangelopen worden. Kerngroep Wier heeft aangegeven nu de behoefte niet te hebben omdat de meeste zorgen zijn weggenomen door de toezegging van een radome. Bij dit punt aangegeven dat er nog onderzoeken zijn bij de radome over de geluidsreductie. Ook om die reden is er een geluidswerkgroep opgericht waar 1 lid van de kerngroep wegens persoonlijke interesse in betrokken is, tevens zijn en namens defensie lid. DMO geeft aan dat er nog steeds behoefte is aan een omgevingsmanager vanuit het RVB. zal contact opnemen met .

In bijlage 2.5 wordt er gesproken over een verhoging tussen twee geluidsmetingen. Waarschijnlijk kwam deze verhoging door slijtage aan 1 van de motoren. De radar draait overdag op 1 motor en om 19:00 wisselt die naar de ander motor. Echter, gaat de radar nu uit om 19:00 wat betekent dat de ene motor die draait meer slijt. Vandaag heeft Thales werkzaamheden verricht om dit probleem op te lossen.

M.b.t. de contractafspraken wordt er gekeken naar de relatie met Thales. Hier hebben alleen voorbereidende gesprekken plaatsgevonden die dienden om de verwachtingen richting Thales

duidelijk te maken. Hiermee komen we tot het scenario wat in de opdrachtnota beschreven staat.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

- c. Opdrachtnota Dplan aan DMO. [REDACTED] licht toe.

Datum
7 december 2021

Gistermiddag is versie 5 onder de stuurgroep leden verspreid. Hierin zijn eerdere opmerkingen vanuit de DMO verwerkt. De punten die door de stuurgroep aangedragen zijn worden door [REDACTED] verwerkt.

Onze referentie

Mochten er nog nabranders zijn t.a.v. de opdrachtnota omdat men nog niet genoeg gelegenheid heeft gehad om zich in te lezen dan is er deze week nog ruimte voor opmerkingen. De uitnodiging staat om dit te melden bij [REDACTED] zodat de definitieve versie vrijdag in XPW verwerkt kan worden.

4. Vervolg komende periode

- a. Agenda voor dinsdag 11 januari 2021 wordt t.z.t. bepaald.

5. Rondvraag en sluiting

- a. [REDACTED]: hoe staat het er voor met de demarcatie Wier? [REDACTED] geeft aan dat de vraag nog uit staat bij het RVB. Vooralsnog is de insteek om het onderhoud bij Thales te leggen. Uitkomst zal teruggekoppeld worden bij [REDACTED].

6. Eerstvolgend overleg is dinsdag 11 januari om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 4
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 5
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 8

Bijlage 1 Besluitenlijst

Nog actueel maken met laatste besluiten

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
7 december 2021

Onze referentie

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Thales heeft een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. De SG heeft op 23 september besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB tot 9dB opleveren. Om hier meer zekerheid in te krijgen heeft Thales de opdracht gegeven voor het uitvoeren van geluidsmetingen aan een soortgelijke radome. Deze is geplaatst over een weerradar in Noorwegen. De uitvoering van de metingen is afhankelijk van de weersomstandigheden.

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. Door Thales wordt i.s.m. SINEF (Noorse TNO) RF-reflectiemetingen uitgevoerd. Deze staan gepland voor 13/14 december. De uitkomst van deze test bepaalt ook de diameter van de radome. 5.1.1.b

[Redacted text block]

[Redacted text block]. Dit wordt door Thales uitgewerkt.

Omdat er een onzekerheid zit in de te behalen geluidsreductie is Thales gevraagd ook maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen. Dit betreft de aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans.
- Aanpassing van de ophanging van de *gearboxen*.
- Onderzoek naar doorvoeren direct-drive

Op 27 oktober Thales heeft aangegeven dat de bronmaatregel 'aanpassen vertanding rondsel antenne' een reductie kan opleveren van 2dB tot 5dB en de tonaliteit weg zou kunnen nemen. Als de tonaliteit weggenomen kan worden dan is er geen toeslag van 5dB (A). Thales is in overleg met leverancier van het ronsel/tandwiel. Daarbij wordt onderzoek gedaan naar de hoek van de vertanding. Levertijd van aangepast ronsel > 1 jaar. Dit zou ook passen in de planning van de radome. Effect is pas te bepalen als deze geplaatst is. Metingen op testtoren in Hengelo zijn niet representatief. Kostenindicatie kan nog niet afgegeven worden.

5.1.1.c

[Redacted text block]

5.1.1.c . Hoe hier invulling aan wordt gegeven, zal in samenspraak zijn met DMO inkoop en Dplan.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Daarnaast heeft Thales een patch doorgevoerd waarmee in de “stand-by-mode” vier van de acht blowers in de antenne uit worden gezet. Dit is geen structurele oplossing maar, draagt wel bij aan de relatie met de omgeving. Dit is in de week van 8 november uitgevoerd.

Datum
7 december 2021
Onze referentie

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan heeft het besluit van de SG vastgelegd in een aanvullende concept opdrachtnota. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in. De concept opdrachtnota is 22 nov besproken met CDS. Deze wordt n.a.v. dit gesprek nog op onderdelen aangepast en door Dplan aan DMO aangeboden. De afwijdingsrapportage ter voorbereiding aanpassing DLP 22 is aangeboden aan CDS.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten (planning voor het einde van het jaar).

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. RVB neemt hiertoe het initiatief. Vanuit RVB is aangegeven dat het streven is om eind december met een voorstel demarcatielijst te komen. DVM sluit dit kort met RVB.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen.

Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen). Deze staan gepland voor 6 en 7 december.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

Daarnaast is tussen CLSK en JIVC de DAB getekend.

Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

Deze openstaande werkzaamheden staan het operationele gebruik niet in de weg.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
7 december 2021

Onze referentie

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de avond en de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aanzet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden.

De huidige verslechtering van 2,5 dB(A) t.o.v. de metingen in januari 2021 wordt mogelijk veroorzaakt door een verslechtering in één van de *gearboxen*. Deze wordt op 7-8 december vervangen. Daarna wordt door Buro de Haan een geluidsmeting uitgevoerd. Mogelijk dat de geluidsbelasting zodanig uitkomt dat de radar in de avondperiode aan kan.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

Vanuit Dplan is het verzoek gekomen om te bekijken of de radar in de avond en nacht gebruikt kan worden (niet draaien maar wel mag zenden). Alleen zenden heeft geen invloed op het geluid. Hiermee kan een belangrijk deel van de noordelijke sector bewaakt worden. Dit initiatief wordt gesteund door DGB. Dit voorstel is met de Kerngroep Wier op 24 november besproken. De Kerngroep Wier heeft hier geen bezwaar tegen.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2.

De integrale afweging op basis van deze onderzoeken en analyse is besproken met de Minister. Door de Minister is besloten om eerst in gesprek te gaan met de gemeentes waar aanvullende locaties zijn geïdentificeerd. Het doel van deze gesprekken is om de haalbaarheid van deze locaties en de mate van draagvlak te

bepalen. De Kamer is hierover geïnformeerd. Door DGB worden deze gesprekken gevoerd. Hiervoor heeft DGB een plan uitgewerkt.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
7 december 2021

Onze referentie

3. Communicatie

3.1. Wier

Op 24 november heeft er een gesprek plaats gevonden met de Kerngroep Wier. De volgende hoofdpunten zijn besproken:

- De radar wordt nu gebruikt van 08:00 -19:00 uur. Kerngroep is akkoord met gebruik van de radar in de avond en nachtperiode (alleen zenden en niet draaien). Hiermee heeft CLSK zicht op de Noordzee.
- Bewonersbijeenkomst is uitgesteld. Daar is nu niet direct behoefte aan (er reeds een toezegging dat de radome er komt). In gezamenlijkheid met de Kerngroep zal in het voorjaar 2022 een bijeenkomst georganiseerd worden.
- I.h.k.v. participatie is er een "werkgroep geluid" geformeerd. Hierin zit een vertegenwoordiger vanuit de Kerngroep, een vertegenwoordiger vanuit projectteam DMO en DMO communicatie om de voortgang van de geluid reducerende maatregelen te bespreken. De vertegenwoordiger Kerngroep informeert dan weer de Kerngroep zelf. En indien nodig stellen we een gezamenlijke nieuwsbrief voor omwoners op.
- I.h.k.v. verwachtingsmanagement is bij de Kerngroep aangegeven dat er nu onderzoeken lopen naar de radome. Dat deze onderzoeken nodig zijn om een goed besluit te kunnen nemen en om Thales de opdracht tot bestellen te kunnen geven. Verwachting is dat Thales eind jan/begin feb met resultaten komt. Na opdrachtvorming duurt het circa nog twee jaar dat de radar is geplaatst.
- Defensie en Kerngroep Wier stellen gezamenlijk een bewonersbrief op waarin bovenstaande in vermeld wordt. Deze brief wordt gezamenlijk door Defensie en de Kerngroep ondertekend.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslislnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling. De uitvoering van de gesprekken met de gemeentes ligt nu bij DGB. De gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022. De eerste gesprekken hebben plaatsgevonden. De resultaten worden door DGB terug gekoppeld.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober m.b.t. "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

De vragen voor het SO zijn beantwoord en besproken in de BR van 05-11.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
7 december 2021

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Week van 8 november	Aanpassen blowers in antenne	DMO	Uitgevoerd door Thales
9 en 10 november	Bezoek delegatie NOO	CLSK	Buiten reikwijdte
24 november	Overleg met Kerngroep Wier	DMO	Gesprek heeft plaatsgevonden. Zie stavaza..
25 november	5.1.1.b	CLSK	Daarna bespreken met Thales
Begin december	Herijking en aanvullende opdrachtnota geluidsmaatregelen.	Dplan	Concept opdrachtnota is besproken op 22 nov met CDS.
Begin december	Bewonersbrief nav gesprek Kerngroep	DMO	Een gezamenlijke brief ondertekend door Defensie en Kerngroep.
Eind december	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht
Dec/jan	Thales uitvoeren aanvullende onderzoek haalbaarheid geluidsmaatregelen	DMO	RF-reflectiemetingen, geluidsmetingen radome, 5.1.1.b
Dec/jan	Thales uitvoeren onderzoek aanvullende bronmaatregelen.	DMO	Thales in gesprek met leverancier kran.
NTB	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen ECP.
NTB	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Ergens voorjaar 2022.
NTB	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
T + 2 jaar	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
Voor einde van het jaar	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	

NTB	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Eis voldoen aan geluidseis en aantoonbare geluidsreductie → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding)
NTB	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidseis en aantoonbare geluidsreductie voor de nachtperiode
NTB	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

DIG PROJECTEN
 EIS EN
 PROJIN/STGP
 Datum
 7 december 2021

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
week van 8 nov	Motie van Van Helvert 1 opleveren eindrapport	DMO (RVB)	Definitieve versie 19-11 opgeleverd.
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Besproken met Minister. Keuze voor scenario 2, gesprekken voeren met gemeentes.
Begin 2022	Gesprekken voeren met gemeentes	DGB	De eerste gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022
NTB	Brief aan Tweede kamer met onderzoeksrapporten en een integrale afweging.	DGB	
NTB	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).
NTB	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)	
NTB	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC

Agenda

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
 Vergaderdatum 25 januari 2022
 Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur
 Vergaderplaats **Via MS Teams**
 Genodigden [REDACTED] (DMO) (voorzitter)
 [REDACTED] (DMO)
 [REDACTED] (Dplan)
 [REDACTED] (Dplan)
 [REDACTED] (Dplan)
 [REDACTED] (CLSK)
 [REDACTED] (CLSK)
 [REDACTED] (DCO)
 [REDACTED] (DOSCO) (afwezig)
 [REDACTED] (DGB)
 [REDACTED] (DGB)
 [REDACTED] (DMO)
 [REDACTED] (verslag) (DMO)
 Kopie aan [REDACTED], ADSS.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
 Utrecht - Kromhoutkazerne
 Herculeslaan 1
 Utrecht

Postadres
 Postbus 90125
 3509 BB UTRECHT
 MPC 55A

Contactpersoon

[REDACTED]
Plv Directeur Projecten
 M [REDACTED]
 [REDACTED]@mindef.nl
 www.defensie.nl/dmo

Datum

20 januari 2022

Bijlagen:
 Besluitenlijst
 Stavaza
 Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. Gesprek over *governance* project vervanging MPR ([REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] en [REDACTED]) vindt plaats op 4 februari.
 - b. Opdrachtnota is onder voorbehoud geaccepteerd (zie stavaza radar Noord paragraaf 1.2).
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel;
3. Stand van zaken (zie bijlage 2)
 - a. Stavaza onderzoeken Wier
 - b. Terugkoppeling gesprekken DGB – gemeentes radar Zuid
4. Planning stuurgroep bijeenkomst komende periode

Datum	Locatie	Te nemen besluit	Door
22 feb	Wier	Mogelijke uitbreiding gebruikstijden radar te Wier	Stuurgroep (i.o.m. Minister)
8 mrt	Wier	Concept ECP geluidsmaatregelen Wier	Stuurgroep

5 apr	Wier	Definitieve ECP geluidsmaatregelen Wier	Stuurgroep
N.T.B.	Zuid	Locatiekeuze zuidelijke radar	Minister
N.T.B.	Wier	Overdracht radar Wier DMO aan CLSK	Stuurgroep

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
20 januari 2022

Onze referentie

Het voorstel is de stuurgroep alleen bij mijlpalen bijeen te roepen.
Frequentie terugbrengen van tweewekelijks naar vergaderingen bij (het naderen van) een mijlpaal.

5. Rondvraag en sluiting
6. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 22 februari** om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 5
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 8

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Wie	Datum
				20 januari 2022
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.		referentie
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep	
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep	
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep	
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep	
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG	
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep	
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister	
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister	
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep	
11	2021-12-22	5.1.1.b [Redacted text]	CLSK	

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Thales heeft een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. De SG heeft op 23 september 2021 besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB(A) tot 9dB(A) opleveren. Om hier meer zekerheid in te krijgen heeft Thales de opdracht gegeven voor het uitvoeren van geluidsmetingen aan een soortgelijke radome. Deze is geplaatst over een weerradar in Noorwegen. De uitvoering van de metingen is afhankelijk van de weersomstandigheden. **Status: geluidsmetingen radome wordt 21 jan 2022 uitgevoerd.**

5.1.1.b

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. Door Thales wordt i.s.m. SINEF (Noorse TNO) RF-reflectiemetingen uitgevoerd. **Deze metingen zijn 13/14 december uitgevoerd. Uit de analyse van de data blijkt dat het reflectiegedrag van de radome positiever is dan gemodelleerd. Tevens blijkt dat de interferentie tussen IFF en PSR minder is en dat de hotspots anders liggen. Om deze reden hoeven er geen bandpassfilters in de PSR toegepast te worden, alleen aanpassing van huidige filters in de IFF. Dit verkort de doorlooptijd en kosten. De diameter van de radome is hiermee gesteld op 12,5 meter. Thales verwerkt dit in een concept ECP.**

Omdat er een onzekerheid zit in de te behalen geluidsreductie is Thales gevraagd ook maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen. Dit betreft de aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans.
- Aanpassing van de ophanging van de *gearboxen*.
- Onderzoek naar doorvoeren direct-drive

Op 27 oktober Thales heeft aangegeven dat de bronmaatregel 'aanpassen vertanding rondsel antenne' een reductie kan opleveren van 2dB tot 5dB en de tonaliteit weg zou kunnen nemen. Als de tonaliteit weggenomen kan worden dan

is er geen toeslag van 5dB (A). Thales is in overleg met leverancier van het ronsel/tandwiel. Daarbij wordt onderzoek gedaan naar de hoek van de vertanding. Levertijd van aangepast ronsel > 1 jaar. Dit zou ook passen in de planning van de radome. Effect is pas te bepalen als deze geplaatst is. Metingen op testtoren in Hengelo zijn niet representatief. Kostenindicatie kan nog niet afgegeven worden. Status: aanpassing vertanding is technisch uitvoerbaar. Deze maatregel wordt meegenomen in de concept ECP.

Vanuit Thales wordt eind februari 2022 een concept ECP verwacht met daarin de radome en de aanpassing van de vertanding van het ronsel.5.1.1.c

Hoe hier invulling aan wordt gegeven, zal in samenspraak zijn met DMO inkoop en Dplan.

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan heeft het besluit van de SG voor het plaatsen van de radome vastgelegd in een aanvullende opdrachtnota. Deze opdrachtnota is aan DMO aangeboden (kenmerk BS2021023611). Het doel benoemd in de opdrachtnota is om de radar 24/7 binnen de geluidsnormen te kunnen gaan gebruiken. De afwijklingsrapportage ter voorbereiding aanpassing DLP 22 is aangeboden aan CDS. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

Vanuit DMO is een acceptatie nota aan Dplan aangeboden. Dit betreft een acceptatie onder voorbehoud. Pas na de uitvoering van de onderzoeken is duidelijk of product, tijd, geld en risico voor deze opdracht in balans zijn en passen binnen de kaders van de opdrachtnota. Indien dit past dan kan DMO deze opdracht accepteren en het project voortzetten. Mocht dit niet het geval zijn, dan is extra besluitvorming nodig over de voortzetting van dit project. Dit betekent onder andere dat de bestelling van de radome na de onderzoeksfase kan plaatsvinden.

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten (planning RVB onbekend).

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. RVB neemt hiertoe het initiatief. Vanuit RVB is aangegeven dat het streven is om eind december met

een voorstel demarcatielijst te komen. DVM sluit dit kort met RVB. Vanuit DMO is een voorstel gedaan. Dit wordt verder afgestemd met DVM en RVB.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen. Status: RVB heeft nog geen terugkoppeling gegeven.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
20 januari 2022

Onze referentie

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen.

Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen). Deze software aanpassingen zijn uitgevoerd op 6 en 7 december. Deze worden door AOCS getest.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

Daarnaast is tussen CLSK en JIVC de DAB getekend.

Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

Deze openstaande werkzaamheden staan het operationele gebruik niet in de weg.

In samenspraak met CLSK, Dplan en DMO wordt bekeken of en wanneer de radar naar CLSK overgedragen kan worden, zodat de zeggenschap en verantwoordelijkheid van de radar komt te liggen waar deze uiteindelijk hoort.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de avond en de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden.

De huidige verslechtering van 2,5 dB(A) t.o.v. de metingen in januari 2021 wordt mogelijk veroorzaakt door een verslechtering in één van de *gearboxen*. Deze is op 7-8 december vervangen. Buro de Haan heeft op 17 december een geluidsmeting uitgevoerd. Uit deze metingen blijkt dat er een reductie is t.o.v.

de metingen in april 2021. Echter, deze rapportage kan niet gebruikt worden om een besluit te nemen over de uitbreiding in de gebruikstijden (meting op dichtstbijzijnde woning valt buiten het meteoraam). In opdracht van Defensie wordt een controle meting (binnen het meteoraam) uitgevoerd. Vervolgens zullen we de implicaties van de metingen beoordelen en bepalen of de radar ook in de avondperiode aan kan.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
20 januari 2022

Onze referentie

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Tevens heeft Dplan en CLSK onderzoek gedaan naar alternatieve wijze van invulling van de luchtruimbewaking van Nederland. Het definitieve rapport is 22-12-2022 opgeleverd.

De integrale afweging op basis van deze onderzoeken en analyse is besproken met de Minister. Door de Minister is besloten om eerst in gesprek te gaan met de gemeentes waar aanvullende locaties zijn geïdentificeerd. Het doel van deze gesprekken is om de haalbaarheid van deze locaties en de mate van draagvlak te bepalen. De Kamer is hierover geïnformeerd. Door DGB worden deze gesprekken gevoerd. De resultaten van deze gesprekken worden door DGB en Dplan meegenomen in de integrale afweging.

3. Communicatie

3.1. Wier

Op 24 november heeft er een gesprek plaats gevonden met de Kerngroep Wier. De volgende hoofdpunten zijn besproken:

- De radar wordt nu gebruikt van 08:00 -19:00 uur. Kerngroep is akkoord met gebruik van de radar in de avond en nachtperiode (alleen zenden en niet draaien). Echter, wordt er bij nader inzien geen gebruik gemaakt van deze optie. Kerngroep is daarvan op de hoogte.
- Bewonersbijeenkomst is uitgesteld. Vanuit de Kerngroep Wier blijkt er geen directe behoefte te zijn aan een bewonersbijeenkomst omdat er reeds een toezegging is gedaan t.a.v. de komst van de radome. In gezamenlijkheid met de Kerngroep Wier zal in het voorjaar 2022, indien gewenst, een bijeenkomst georganiseerd worden.
- I.h.k.v. participatie is er een "werkgroep geluid" geformeerd. Hierin zit een vertegenwoordiger vanuit de Kerngroep Wier, een vertegenwoordiger vanuit projectteam DMO en DMO communicatie om de voortgang van de geluid reducerende maatregelen te bespreken. De vertegenwoordiger Kerngroep informeert dan de Kerngroep Wier zelf. Indien nodig stellen we een gezamenlijke nieuwsbrief voor omwoners op.
- I.h.k.v. verwachtingsmanagement is bij de Kerngroep aangegeven dat er nu onderzoeken lopen naar de radome. Dat deze onderzoeken nodig zijn om een goed besluit te kunnen nemen en om Thales de opdracht tot bestellen te kunnen geven. Verwachting is dat Thales eind jan/begin feb met resultaten komt. Na opdrachtvorming duurt het circa nog twee jaar dat de radar is geplaatst.
- Defensie en Kerngroep Wier stellen gezamenlijk een bewonersbrief op waarin bovenstaande in vermeld wordt. Deze brief wordt gezamenlijk door

Defensie en de Kerngroep ondertekend. Deze gezamenlijke brief is ondertekend door Defensie en de Kerngroep Wier. In de week van 21 december 2021 is deze brief verstuurd aan de bewoners van Wier en omgeving.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
20 januari 2022

Onze referentie

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling. De uitvoering van de gesprekken met de gemeentes ligt nu bij DGB. De gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022. De eerste gesprekken hebben plaatsgevonden. De resultaten worden door DGB teruggekoppeld.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober m.b.t. "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

Bijlage 3 Planning SMART-L

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
20 januari 2022

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
25 november	5.1.1.b	CLSK	5.1.1.b Dit is aan Thales doorgegeven.
Begin december	Herijking en aanvullende opdrachtnota geluidsmaatregelen.	Dplan	Opdrachtnota is op 15-12-2021 verstuurd. Acceptatienota is aan Dplan gezonden.
Begin december	Bewonersbrief n.a.v. gesprek Kerngroep	DMO	Een gezamenlijke brief is ondertekend door Defensie en Kerngroep en in de week van 21 december verstuurd.
Eind december	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht. Status: Actie ligt bij RVB
Dec/jan	Thales uitvoeren aanvullende onderzoek haalbaarheid geluidsmaatregelen	DMO	RF-reflectiemetingen, geluidsmetingen radome, Status: 13/14 december uitgevoerd. Nadere analyse data.
Dec/jan	Thales uitvoeren onderzoek aanvullende bronmaatregelen.	DMO	Aanpassing vertanding technisch uitvoerbaar. Wordt meegenomen met concept ECP.
Eind feb.	Thales concept ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen concept ECP.
N.T.B.	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Ergens voorjaar 2022.
N.T.B.	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
T + 2 jaar	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
Voor einde van het jaar 2021	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	Status:
N.T.B.	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Zie paragraaf 1.5 "uitbreiding zendtijden en gebruikstijden → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding)

N.T.B.	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode	DTP PROJECTEN PROJN/STGP
N.T.B.	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC	Datum 20 januari 2022 Onze referentie

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Besproken met Minister. Eerst gesprekken voeren met gemeentes.
Begin 2022	Gesprekken voeren met gemeentes	DGB	De eerste gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022
N.T.B.	Brief aan Tweede kamer met onderzoeksrapporten en een integrale afweging.	DGB	
N.T.B.	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).
N.T.B.	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)	
N.T.B.	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC

Verslag

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	25 januari 2022
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	██████████ (DMO) (voorzitter) ██████████ (DMO) ██████████ (Dplan) ██████████ (Dplan) ██████████ (Dplan) ██████████ (CLSK) ██████████ (CLSK) ██████████ (DCO) ██████████ (DOSCO) (afwezig) ██████████ (DGB) ██████████ (DGB) ██████████ (DMO) ██████████ (verslag) (DMO)
Kopie aan	██████████, ADSS.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

██████████
Plv Directeur Projecten
M ██████████
██████████@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

20 januari 2022

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- Gesprek over *governance* project vervanging MPR (██████████, ██████████, ██████████ en ██████████) wordt een nieuwe datum voor gezocht.
- Opdrachtnota is onder voorbehoud geaccepteerd (zie stavaza radar Noord paragraaf 1.2).

2. Verslag vorige vergadering

- Met in acht name van de opmerking van ██████████ wordt het verslag van 7/12/2021 vastgesteld.

3. Stand van zaken (zie bijlage 2)

- Stavaza onderzoeken Wier. ██████████ licht toe.

Vrijdag 21 januari is een geluidsmeting uitgevoerd op een vergelijkbare radome in Noorwegen. Resultaten volgen nog. Daarnaast lopen er nog twee onderzoeken in Noorwegen. De uitkomsten hiervan worden teruggekoppeld en verwerkt in een concept ECP. Deze zal aan de stuurgroep worden voorgelegd.

Donderdag 27 januari is er een vooroverleg van de werkgroep

geluid (bestaande uit bewoner Wier, Projectleider Defensie en communicatie adviseur Defensie). Hier zal de stavaza t.a.v. geluid besproken worden.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
20 januari 2022

Onze referentie

Uit eerder onderzoek in Hengelo bleek dat draaien op 1 motor tot minder geluidsbelasting zou leiden. Echter, is gebleken dat het draaien op 1 motor een snellere slijtage in de *gearbox* in de hand werkte wat op zijn beurt voor een verhoging in de geluidsbelasting zorgde. Door de slijtage met het draaien op 1 motor bestaat er een kans dat Defensie gaat zwabberen in het gebruik van de radar. De mogelijkheid om op twee motoren de draaien is niet uitgesloten. Het probleem voor de verhoogde geluidsoverlast werd niet uit de onderhoudsdata ontekt door het ontbreken van sensoren. Door Thales zijn nu extra sensoren op de *gearboxen* geplaatst. Dit probleem is inmiddels opgepakt door Thales. De verwachting is dat Defensie daardoor niet hoeft te zigzaggen in de gebruikstijden. Door CLSK wordt het draaien op twee motoren in de werkinstructiekaart (WIK) opgenomen.

5.1.1.b

b. Terugkoppeling gesprekken DGB – gemeentes radar Zuid.

Gesprekken zijn bijna afgerond. Op het programma staan nog gesprekken met twee van de drie provincies. Met de gemeentes zullen vervolgesprekken nodig zijn. Streven is om eind Q1 toe te werken naar een conclusie.

De voorzitter stelt voor om de vraag “in hoeverre het voortschrijdend inzicht dat voorkomt uit deze gesprekken meegenomen dient te worden in het onderzoek t.a.v. alternatieve luchtruimbewaking” voor te leggen aan de landsadvocaat.

4. Planning stuurgroep bijeenkomst komende periode

Datum	Locatie	Te nemen besluit	Door
22 feb	Wier	Mogelijke uitbreiding gebruikstijden radar te Wier	Stuurgroep (i.o.m. Minister)
8 mrt	Wier	Concept ECP geluidsmaatregelen Wier	Stuurgroep
5 apr	Wier	Definitieve ECP geluidsmaatregelen Wier	Stuurgroep
N.T.B.	Zuid	Locatiekeuze zuidelijke radar	Minister
N.T.B.	Wier	Overdracht radar Wier DMO aan CLSK	Stuurgroep

Het bovenstaande overzicht met mijlpalen is bedoeld om de stuurgroep te richten op mijlpalen.

Het voorstel is de stuurgroep alleen bij mijlpalen bijeen te roepen. Frequentie terugbrengen van tweewekelijks naar vergaderingen bij (het naderen van) een mijlpaal.

De stuurgroep gaat hier mee akkoord mits de vergadering tweewekelijks in de agenda's blijft staan zodat er snel geacteerd kan worden als er een noodzaak is om tussen de mijlpalen door bijeen te komen.

5. Rondvraag en sluiting.

geeft aan alvast te beginnen aan een nota t.a.v. uitbreiding gebruikerstijden van de radar. Gezien het een operationele verandering betreft zal de nota via de CDS lijn aangeboden worden.

6. Eerstvolgend overleg is dinsdag 22 februari om 08:00 uur via MS Teams.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

20 januari 2022

Onze referentie

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 5
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 8

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Wie	Datum
				20 januari 2022
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.		referentie
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep	
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep	
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep	
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep	
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG	
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep	
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister	
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister	
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep	
11	2021-12-22	5.1.1.b [Redacted text]	CLSK	

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
20 januari 2022

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Thales heeft een memo opgeleverd met de technische en bouwkundige haalbaarheid van een radome. Tevens is een ROM-prijs afgegeven. De SG heeft op 23 september 2021 besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Op basis van de beschikbare gegevens zal naar verwachting het plaatsen van een radome een reductie van 6dB(A) tot 9dB(A) opleveren. Om hier meer zekerheid in te krijgen heeft Thales de opdracht gegeven voor het uitvoeren van geluidsmetingen aan een soortgelijke radome. Deze is geplaatst over een weerradar in Noorwegen. De uitvoering van de metingen is afhankelijk van de weersomstandigheden. Status: geluidsmetingen radome wordt 21 jan 2022 uitgevoerd.

5.1.1.b

De impact van radome op de performance van de radar zijn te mitigeren. Door Thales wordt i.s.m. SINEF (Noorse TNO) RF-reflectiemetingen uitgevoerd. Deze metingen zijn 13/14 december uitgevoerd. Uit de analyse van de data blijkt dat het reflectiegedrag van de radome positiever is dan gemodelleerd. Tevens blijkt dat de interferentie tussen IFF en PSR minder is en dat de hotspots anders liggen. Om deze reden hoeven er geen bandpassfilters in de PSR toegepast te worden, alleen aanpassing van huidige filters in de IFF. Dit verkort de doorlooptijd en kosten. De diameter van de radome is hiermee gesteld op 12,5 meter. Thales verwerkt dit in een concept ECP.

Omdat er een onzekerheid zit in de te behalen geluidsreductie is Thales gevraagd ook maatregelen te nemen die de bron van het geluid verminderen. Dit betreft de aanpassing van:

- De vertanding van het ronsel (draaischuif met tanden die de antenne laat ronddraaien) door schuine of gekromde vertanding rondsel/krans.
- Aanpassing van de ophanging van de *gearboxen*.
- Onderzoek naar doorvoeren direct-drive

Op 27 oktober Thales heeft aangegeven dat de bronmaatregel 'aanpassen vertanding rondsel antenne' een reductie kan opleveren van 2dB tot 5dB en de tonaliteit weg zou kunnen nemen. Als de tonaliteit weggenomen kan worden dan

is er geen toeslag van 5dB (A). Thales is in overleg met leverancier van het ronsel/tandwiel. Daarbij wordt onderzoek gedaan naar de hoek van de vertanding. Levertijd van aangepast ronsel > 1 jaar. Dit zou ook passen in de planning van de radome. Effect is pas te bepalen als deze geplaatst is. Metingen op testtoren in Hengelo zijn niet representatief. Kostenindicatie kan nog niet afgegeven worden. Status: aanpassing vertanding is technisch uitvoerbaar. Deze maatregel wordt meegenomen in de concept ECP.

Vanuit Thales wordt eind februari 2022 een concept ECP verwacht met daarin de radome en de aanpassing van de vertanding van het ronsel. 5.1.1.c

Hoe hier invulling aan wordt gegeven, zal in samenspraak zijn met DMO inkoop en Dplan.

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan heeft het besluit van de SG voor het plaatsen van de radome vastgelegd in een aanvullende opdrachtnota. Deze opdrachtnota is aan DMO aangeboden (kenmerk BS2021023611). Het doel benoemd in de opdrachtnota is om de radar 24/7 binnen de geluidsnormen te kunnen gaan gebruiken. De afwijkingsrapportage ter voorbereiding aanpassing DLP 22 is aangeboden aan CDS. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

Vanuit DMO is een acceptatie nota aan Dplan aangeboden. Dit betreft een acceptatie onder voorbehoud. Pas na de uitvoering van de onderzoeken is duidelijk of product, tijd, geld en risico voor deze opdracht in balans zijn en passen binnen de kaders van de opdrachtnota. Indien dit past dan kan DMO deze opdracht accepteren en het project voortzetten. Mocht dit niet het geval zijn, dan is extra besluitvorming nodig over de voortzetting van dit project. Dit betekent onder andere dat de bestelling van de radome na de onderzoeksfase kan plaatsvinden.

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten (planning RVB onbekend).

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. RVB neemt hiertoe het initiatief. Vanuit RVB is aangegeven dat het streven is om eind december met

een voorstel demarcatielijst te komen. DVM sluit dit kort met RVB. Vanuit DMO is een voorstel gedaan. Dit wordt verder afgestemd met DVM en RVB.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen. Status: RVB heeft nog geen terugkoppeling gegeven.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
20 januari 2022

Onze referentie

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen.

Er zijn nog een aantal operationeel-technische restpunten die moeten worden opgelost door Thales (software-aanpassingen). Deze software aanpassingen zijn uitgevoerd op 6 en 7 december. Deze worden door AOCS getest.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

Daarnaast is tussen CLSK en JIVC de DAB getekend.

Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

Deze openstaande werkzaamheden staan het operationele gebruik niet in de weg.

In samenspraak met CLSK, Dplan en DMO wordt bekeken of en wanneer de radar naar CLSK overgedragen kan worden, zodat de zeggenschap en verantwoordelijkheid van de radar komt te liggen waar deze uiteindelijk hoort.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de avond en de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsrapportage van TNO kan hier nu geen invulling aan gegeven worden.

De huidige verslechtering van 2,5 dB(A) t.o.v. de metingen in januari 2021 wordt mogelijk veroorzaakt door een verslechtering in één van de *gearboxen*. Deze is op 7-8 december vervangen. Buro de Haan heeft op 17 december een geluidsmeting uitgevoerd. Uit deze metingen blijkt dat er een reductie is t.o.v.

de metingen in april 2021. Echter, deze rapportage kan niet gebruikt worden om een besluit te nemen over de uitbreiding in de gebruikstijden (meting op dichtstbijzijnde woning valt buiten het meteoraam). In opdracht van Defensie wordt een controle meting (binnen het meteoraam) uitgevoerd. Vervolgens zullen we de implicaties van de metingen beoordelen en bepalen of de radar ook in de avondperiode aan kan.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
20 januari 2022

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Tevens heeft Dplan en CLSK onderzoek gedaan naar alternatieve wijze van invulling van de luchtruimbewaking van Nederland. Het definitieve rapport is 22-12-2022 opgeleverd.

De integrale afweging op basis van deze onderzoeken en analyse is besproken met de Minister. Door de Minister is besloten om eerst in gesprek te gaan met de gemeentes waar aanvullende locaties zijn geïdentificeerd. Het doel van deze gesprekken is om de haalbaarheid van deze locaties en de mate van draagvlak te bepalen. De Kamer is hierover geïnformeerd. Door DGB worden deze gesprekken gevoerd. De resultaten van deze gesprekken worden door DGB en Dplan meegenomen in de integrale afweging.

3. Communicatie

3.1. Wier

Op 24 november heeft er een gesprek plaats gevonden met de Kerngroep Wier. De volgende hoofdpunten zijn besproken:

- De radar wordt nu gebruikt van 08:00 -19:00 uur. Kerngroep is akkoord met gebruik van de radar in de avond en nachtperiode (alleen zenden en niet draaien). Echter, wordt er bij nader inzien geen gebruik gemaakt van deze optie. Kerngroep is daarvan op de hoogte.
- Bewonersbijeenkomst is uitgesteld. Vanuit de Kerngroep Wier blijkt er geen directe behoefte te zijn aan een bewonersbijeenkomst omdat er reeds een toezegging is gedaan t.a.v. de komst van de radome. In gezamenlijkheid met de Kerngroep Wier zal in het voorjaar 2022, indien gewenst, een bijeenkomst georganiseerd worden.
- I.h.k.v. participatie is er een "werkgroep geluid" geformeerd. Hierin zit een vertegenwoordiger vanuit de Kerngroep Wier, een vertegenwoordiger vanuit projectteam DMO en DMO communicatie om de voortgang van de geluid reducerende maatregelen te bespreken. De vertegenwoordiger Kerngroep informeert dan de Kerngroep Wier zelf. Indien nodig stellen we een gezamenlijke nieuwsbrief voor omwoners op.
- I.h.k.v. verwachtingsmanagement is bij de Kerngroep aangegeven dat er nu onderzoeken lopen naar de radome. Dat deze onderzoeken nodig zijn om een goed besluit te kunnen nemen en om Thales de opdracht tot bestellen te kunnen geven. Verwachting is dat Thales eind jan/begin feb met resultaten komt. Na opdrachtvorming duurt het circa nog twee jaar dat de radar is geplaatst.
- Defensie en Kerngroep Wier stellen gezamenlijk een bewonersbrief op waarin bovenstaande in vermeld wordt. Deze brief wordt gezamenlijk door

Defensie en de Kerngroep ondertekend. Deze gezamenlijke brief is ondertekend door Defensie en de Kerngroep Wier. In de week van 21 december 2021 is deze brief verstuurd aan de bewoners van Wier en omgeving.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
20 januari 2022

Onze referentie

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling. De uitvoering van de gesprekken met de gemeentes ligt nu bij DGB. De gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022. De eerste gesprekken hebben plaatsgevonden. De resultaten worden door DGB teruggekoppeld.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober m.b.t. "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

Bijlage 3 Planning SMART-L

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
20 januari 2022

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
25 november	5.1.1.b	CLSK	5.1.1.b Dit is aan Thales doorgegeven.
Begin december	Herijking en aanvullende opdrachtnota geluidsmaatregelen.	Dplan	Opdrachtnota is op 15-12-2021 verstuurd. Acceptatienota is aan Dplan gezonden.
Begin december	Bewonersbrief n.a.v. gesprek Kerngroep	DMO	Een gezamenlijke brief is ondertekend door Defensie en Kerngroep en in de week van 21 december verstuurd.
Eind december	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht. Status: Actie ligt bij RVB
Dec/jan	Thales uitvoeren aanvullende onderzoek haalbaarheid geluidsmaatregelen	DMO	RF-reflectiemetingen, geluidsmetingen radome, Status: 13/14 december uitgevoerd. Nadere analyse data.
Dec/jan	Thales uitvoeren onderzoek aanvullende bronmaatregelen.	DMO	Aanpassing vertaling technisch uitvoerbaar. Wordt meegenomen met concept ECP.
Eind feb.	Thales concept ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Na haalbaarheidsonderzoek vaststellen concept ECP.
N.T.B.	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Ergens voorjaar 2022.
N.T.B.	Opstarten vergunning traject plaatsen radome	RVB	
T + 2 jaar	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
Voor einde van het jaar 2021	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	Status:
N.T.B.	Ingebruikname: stap 2 uitbreiden gebruikstijden 0700- 2300 uur	DMO	Zie paragraaf 1.5 "uitbreiding zendtijden en gebruikstijden → gekoppeld met bewonersbrief (informerende uitbreiding)

N.T.B.	Ingebruikname: stap 3 uitbreiden gebruikstijden 24/7	DMO	Na voldoen aan geluidsnormen voor de nachtperiode	DTB PROJECTEN PROJN/STGP
N.T.B.	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC	Datum 20 januari 2022 Onze referentie

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Besproken met Minister. Eerst gesprekken voeren met gemeentes.
Begin 2022	Gesprekken voeren met gemeentes	DGB	De eerste gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022
N.T.B.	Brief aan Tweede kamer met onderzoeksrapporten en een integrale afweging.	DGB	
N.T.B.	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DMO (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).
N.T.B.	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DMO (Thales)	
N.T.B.	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC

Agenda

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	22 maart 2022
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	██████████ (DMO) (voorzitter) ██████████ (DMO) ██████████ (Dplan) ██████████ (Dplan) ██████████ (Dplan) ██████████ (CLSK) ██████████ (CLSK) ██████████ (DCO) (afwezig) ██████████ (DCO) ██████████ (DOSCO) ██████████ (DGB) ██████████ (DGB) ██████████ (DMO) ██████████ (verslag) (DMO)
Kopie aan	██████████, ADSS.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M ██████████
██████████@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

21 maart 2022

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- CDS heeft in BR 11-03-2022 besloten om de SMART-L i.v.m. operationele noodzaak 24/7 aan te zetten. Dit is gecommuniceerd met wethouder gemeente Waadhoeke en "Werkgroep Wier".
- BR advies om motie van Helvert 2 niet uit te voeren en te kiezen voor Herwijnen als beste locatie.
- ██████████ afwezig. Wordt voor nu vervangen door ██████████
- Governance*, rollen en positie stuurgroep (bijeenkomst 31 mrt).
- Proces totstandkoming stukken BR.

2. Verslag vorige vergadering

- Tekstueel;

3. Stand van zaken (zie bijlage 2)

- Aanbieding Thales *technical en commercial proposal* geluidsmaatregelen.
Stuurgroep; *guidance* voor verder onderhandelingen (PTGR)?
- RVB capaciteitsproblemen (geen PL voor herinrichten terrein Wier)

- (ligt > 1 jaar stil), geen PL voor aanvraag vergunning radome (na verzoek 4 mnd geleden), geen support in demarcatie (ligt circa 8 mnd stil).
- Stuurgroep: Hoe met deze situatie om te gaan?
- c. Geluidsmetingen TNO Wier. Vervangen *gearbox* geen effect op geluidsbelasting. Nog steeds 8 dB(A) overschrijding.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
21 maart 2022

Onze referentie

4. Rondvraag en sluiting

5. Eerstvolgend overleg is **dinsdag** 5 april om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 5
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 8

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Datum Wie
			21 maart 2022
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep
11	2021-12-22	5.1.1.b [Redacted text]	CLSK
12	2022-03-11	In BR heeft CDS besloten ivm operationele noodzaak de SMART-L in Wier 24/7 aan te zetten.	CDS

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
21 maart 2022

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

De SG heeft op 23 september 2021 besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Van Thales is op 14 maart een *technical* en *commercial* ontvangen om de geluidsbelasting omlaag te brengen. De voorstellen zijn technisch uitvoerbaar en passen binnen de planning qua tijd en geld. 5.1.1.c

Onderstaand een nadere beschouwing op PTG en R.

Product:	- Verwachting is dat Radome 7 – 9 dB(A) geluid reduceert (verwachting obv metingen SINTEF) - Aanpassing vertanding mogelijk 5 dB(A) reduceert, en mogelijk tonaliteit wegneemt (op basis van literatuur onderzoek, metingen niet beschikbaar) - Niet direct bekend wat het effect is van de combinatie van deze maatregelen (logaritmische waarden niet absoluut optellen). - Verwachting is dat de combinatie ruimschoots voldoende zou moeten zijn om de radar 24/7 te kunnen gebruiken. - 5.1.1.c Tevens aanpassen: - 3 x RF-filters op MSSR om interferentie PSR op MSSR te minimaliseren. - Aanpassing B-drive seal zodat de antenne nu niet meer 4-jarlijks voor onderhoud van de toren getild hoeft te worden (positief voor PBL-contract)
Tijd:	Doorlooptijd 18 maanden met downtime 6 maanden (T+13 t/m T+18). Thales gaat onderzoeken wat het effect is van eerst de radar van het tweede systeem aanpassen en dan omwisselen met Wier op de doorlooptijd en downtime. Verwachting is dat downtime dan terug kan naar 3-4 maanden, maar dan wel een langere doorlooptijd.

Geld:	5.1.1.c	ECTEN P 022 rentie
Risico:		

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan heeft het besluit van de SG voor het plaatsen van de radome vastgelegd in een aanvullende opdrachtnota. Deze opdrachtnota is aan DMO aangeboden (kenmerk BS2021023611). Het doel benoemd in de opdrachtnota is om de radar 24/7 binnen de geluidsnormen te kunnen gaan gebruiken. De afwijklingsrapportage is opgenomen in het DLP 22.0. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

Vanuit DMO is een acceptatie nota aan Dplan aangeboden. Dit betreft een acceptatie onder voorbehoud. 5.1.1.c

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten. Vanwege personeels- en capaciteitsproblemen aan RVB kant is er al meer dan 1 jaar geen

voortgang.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. RVB neemt hiertoe het initiatief. Dit proces ligt al meer dan 8 maanden aan RVB kant stil.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen. RVB heeft de afgelopen 4 maanden nog geen projectleider gevonden die de omgevingsvergunning kan verzorgen.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
21 maart 2022

Onze referentie

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Vanaf 12 maart 2022 is de radar in Wier vanwege operationele noodzaak 24/7 aangezet.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

Daarnaast is tussen CLSK en JIVC de DAB getekend.

Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

In samenspraak met CLSK, Dplan en DMO wordt bekeken of en wanneer de radar naar CLSK overgedragen kan worden, zodat de zeggenschap en verantwoordelijkheid van de radar komt te liggen waar deze uiteindelijk hoort.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de avond en de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsmetingen van TNO van 5 maart 2022 kan hier nu geen invulling aan gegeven worden. Bij de laatste geluidsmetingen is nog steeds sprake van 8dB(A) overschrijding op de dichtstbijzijnde woning. Het vervangen van de gearbox om daarmee de eerder verslechtering van 2,5 dB(A) op te heffen, heeft geen effect gehad. TNO levert

nog een rapportage op.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
21 maart 2022

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Tevens heeft Dplan en CLSK onderzoek gedaan naar alternatieve wijze van invulling van de luchtruimbewaking van Nederland. Het definitieve rapport is 22-12-2022 opgeleverd.

Op 11 maart 2022 is in de BR een discussie gevoerd over de voortgang van de gesprekken met gemeenten enerzijds, en de noodzaak om de radardekking te waarborgen anderzijds. De risico's ten aanzien van de instandhouding van de MPR en de verslechterde veiligheidssituatie in het oosten van Europa zijn van groot belang in deze afweging. De BR heeft besloten de Staatssecretaris met een beslisnota te (laten) adviseren de voortdurende zoektocht naar een alternatieve locatie te staken, de keuze voor Herwijnen in stand te houden en de Kamer te informeren niet in staat te zijn invulling te geven aan de tweede motie Van Helvert. De beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereid. Onderbouwend aan de kamerbrief zullen de rapporten van de verschillende onderzoeken inclusief de integrale appreciatie aangeleverd worden vanuit de werkgroep.

3. Communicatie

3.1. Wier

Vanuit AOCS wordt met [REDACTED], inwoner van Wier en lid "Werkgroep geluid", gecommuniceerd over het aanzetten van de radar buiten de gebruikstijden. [REDACTED] heeft aangegeven dit contact als positief te ervaren.

Vanuit de "Werkgroep geluid" wordt [REDACTED], en via hem de Kerngroep Wier, periodiek op de hoogte gehouden. Deze contacten zijn ook positief.

Het 24/7 aanzetten van de radar is op 12 maart gecommuniceerd met de wethouder en [REDACTED]. De reactie is dat zij dit niet leuk vinden, maar er wel begrip voor hebben kijkend naar de huidige situatie. Dit heeft [REDACTED] ook meegedeeld in de Leeuwarder Courant.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereid. Deze beslisnota bevat ook een communicatie paragraaf.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober m.b.t. "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereidt.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

21 maart 2022

Onze referentie

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
21 maart 2022
Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Eind december	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht. Status: Actie ligt bij RVB
Eind feb.	Thales concept ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Ontvangen 14 maart en besproken op 15 maart.
N.T.B.	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Ergens voorjaar 2022.
N.T.B.	Vergunning traject plaatsen radome	RVB	E&A opdracht heeft voor RVB geen prio. RVB heeft nog geen PL.
T + 18 mnd	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
Voor einde van het jaar 2021	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	Status: RVB heeft capaciteitsproblemen en geen PL geleverd.
N.T.B.	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Besproken met Minister. Eerst gesprekken voeren met gemeentes.
Begin 2022	Gesprekken voeren met gemeentes	DGB	De eerste gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022
Mrt 2022	Beslisnota en Kamerbrief	DGB	- RCR procedure Herwijnen voort zetten

			ONTWERP PROJECTEN PROJN/STGP Datum: 21 maart 2022 Onze referentie - Beschrijving onderzoek alternatieve locaties - Opnemen tijdslijn alternatieve locaties vs Herwijnen, expliciet aandacht voor tijdswinst
N.T.B.	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DGB (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).
N.T.B.	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DVM /DMO (Thales)	Discussie governance wordt nog gevoerd.
N.T.B.	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC

Verslag

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	22 maart 2022
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	██████████ (DMO) (voorzitter) ██████████ (DMO) (afwezig) ██████████ (Dplan) (afwezig) ██████████ (Dplan) ██████████ (Dplan) ██████████ (CLSK) (afwezig) ██████████ (CLSK) ██████████ (DCO) (afwezig) ██████████ (DCO) ██████████ (DOSCO) ██████████ (DGB) ██████████ (DGB) ██████████ (DGB) ██████████ (DMO) ██████████ (verslag) (DMO)
Kopie aan	██████████, ADSS.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

██████████
Plv Directeur Projecten
M ██████████
██████████@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

21 maart 2022

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. CDS heeft in KMR 11-03-2022 besloten om de SMART-L i.v.m. operationele noodzaak 24/7 aan te zetten. Dit is gecommuniceerd met wethouder gemeente Waadhoeke en "Werkgroep Wier".
██████████ licht toe.

Begripvolle reacties vanuit wethouder en media ontvangen.

Gisteren een klacht binnengekomen t.a.v. interferentie. Deze is opgepakt door CLSK en DMO om te onderzoeken of de radar de oorzaak kan zijn.

- b. BR advies om motie van Helvert 2 niet uit te voeren en te kiezen voor Herwijnen als beste locatie. ██████████ licht toe.

Wegens de veranderde veiligheidssituatie is er urgentie t.a.v. versnellen van het in gebruik nemen van de Zuidelijke radar. Dit is dan ook het hoofdargument voor het BR advies om de motie naast zich neer te leggen. Middels de mail is concept beslisnota gedeeld met de stuurgroep. Er zal nog een tijdslijn toegevoegd worden,

waar gekeken wordt naar de versnelmogelijkheden. Opmerking over het noemen van de verkiezingen in de nota zal worden meegenomen, ander commentaar volgt middels de lijn.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
21 maart 2022

Onze referentie

- c. [REDACTED] afwezig. Wordt voor nu waargenomen door [REDACTED]
- d. *Governance*, rollen en positie stuurgroep (bijeenkomst 31 mrt).
- e. Proces totstandkoming stukken BR. [REDACTED] licht toe.

Deze stuurgroep richt zich vooral op de uitvoering van het project. Het proces van de Zuidelijke radar is (terug) de beleidsfase ingegaan en valt daarmee voorlopig buiten de scope van deze stuurgroep.

2. Verslag vorige vergadering

- a. Verslag is tekstueel ongewijzigd vastgesteld.

3. Stand van zaken (zie bijlage 2)

- a. Aanbieding Thales *technical* en *commercial proposal* geluidsmaatregelen.
Stuurgroep; *guidance* voor verder onderhandelingen (PTGR)?

[REDACTED] licht toe. Kijkend naar de opdrachtnota vanuit Dplan en de combinatie *technical* en *commercial proposal* past dit volgens DMO binnen het financiële kader van de reeds goedgekeurde afwijkingsrapportage. Thales geeft een doorlooptijd van 18 maanden waarvan 6 maanden downtime. Gezien de verhoogde urgentie en het 24/7 draaien van de radar Wordt bezien of de downtime van de radar ingekort kan worden naar 3 tot 4 maanden, door eerst de reeds in Hengelo aanwezige radar aan te passen. Dit veroorzaakt wel een langere doorlooptijd van het gehele project.

Dplan geeft aan dat het voorstel van Thales niet binnen de gestelde financiële kaders valt. Dit omdat het *proposal* slechts voor 1 radar geldt. Indien de andere radar eenzelfde financieel bedrag vereist past dit niet binnen de gestelde financiële investering in de afwijkingsrapportage overeengekomen gegeven onder de voorwaarde dat het geluidsprobleem opgelost wordt.

5.1.1.c

[REDACTED]

- b. RVB capaciteitsproblemen (geen PL voor herinrichten terrein Wier (ligt > 1 jaar stil), geen PL voor aanvraag vergunning radome (na verzoek 4 mnd. geleden), geen support in demarcatie (ligt circa 8 mnd. stil).
Stuurgroep: Hoe met deze situatie om te gaan?

Het RVB kampt met een capaciteitsprobleem in het algemeen. Daarnaast zijn veel projecten die onder de omgevingswetgeving vallen, waardoor er een grotere schaarste is t.a.v. PL binnen het RVB. [REDACTED] heeft naam van de nieuwe PL doorgekregen voor de vergunningsaanvraag voor de plaatsing van de radome op de radar in Wier.

- c. Geluidsmetingen TNO Wier. Vervangen *gearbox* geen effect op geluidsbelasting. Nog steeds 8 dB(A) overschrijding. [REDACTED] licht toe.

Deze week zullen er nieuwe metingen verricht worden door TNO bij de radar in Wier. Gezien het feit dat er 24/7 gedraaid wordt zal er door PL DMO gekeken worden naar de mogelijkheid om tijdelijke geluidsafscherming te plaatsen om de omgeving enigszins te ontlasten.

4. Rondvraag en sluiting

[REDACTED]: Momenteel draait de radar 24/7 i.v.m. de verhoogde dreiging. Op het moment dat dit afgeschaald wordt, kunnen we terug naar de eerder afgestemde operationele uren van de SMART-L, zijnde maandag tot vrijdag van 08.00 tot 19.00 de radar te gebruiken. Het is goed om te onderzoeken of we na afschalen de huidige operationele uren de SMART-L in ieder geval de maximaal toegestane uren kunnen inzetten.

[REDACTED]: Alles overziend geeft de oplossing voor Wier niet een heel solide beeld. Veel wordt gebaseerd op aannames en verwachtingen terwijl de aangedragen oplossingen tot dusver geen verbeteringen laten zien. Tegelijkertijd maakt dat de keuze die we voor Herwijnen willen maken een stuk lastiger. Het argument om daarheen te gaan i.v.m. de veranderde situatie in de wereld is uitlegbaar, maar niet als dat gebeurt met een radar die niet voldoet/ niet zeker is dat die zal voldoen aan de normen.

5. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 5 april** om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 4
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 6
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 9

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Datum Wie
			21 maart 2022
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep
11	2021-12-22	5.1.1.b [Redacted] [Redacted] [Redacted] [Redacted].	CLSK
12	2022-03-11	In BR heeft CDS besloten i.v.m. operationele noodzaak de SMART-L in Wier 24/7 aan te zetten.	CDS

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
21 maart 2022

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

De SG heeft op 23 september 2021 besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Van Thales is op 14 maart een *technical* en *commercial* ontvangen om de geluidsbelasting omlaag te brengen. De voorstellen zijn technisch uitvoerbaar en passen binnen de planning qua tijd en geld. 5.1.1.c

Onderstaand een nadere beschouwing op PTG en R.

Product:	- Verwachting is dat Radome 7 – 9 dB(A) geluid reduceert (verwachting o.b.v. metingen SINTEF) - Aanpassing vertanding mogelijk 5 dB(A) reduceert, en mogelijk tonaliteit wegneemt (op basis van literatuuronderzoek, metingen niet beschikbaar) - Niet direct bekend wat het effect is van de combinatie van deze maatregelen (logaritmische waarden niet absoluut optellen). - Verwachting is dat de combinatie ruimschoots voldoende zou moeten zijn om de radar 24/7 te kunnen gebruiken. - 5.1.1.c Tevens aanpassen: - 3 x RF-filters op MSSR om interferentie PSR op MMSR te minimaliseren. - Aanpassing B-drive seal zodat de antenne nu niet meer 4-jaarlijks voor onderhoud van de toren getild hoeft te worden (positief voor PBL-contract)
Tijd:	Doorlooptijd 18 maanden met downtime 6 maanden (T+13 t/m T+18). Thales gaat onderzoeken wat het effect is van eerst de radar van het tweede systeem aanpassen en dan omwisselen met Wier op de doorlooptijd en downtime. Verwachting is dat downtime dan terug kan naar 3-4 maanden, maar dan wel een langere doorlooptijd.

Geld:	5.1.1.c	ECTEN P 022 rentie
Risico:		

1.2 Herijking en opdrachtnota

Dplan heeft het besluit van de SG voor het plaatsen van de radome vastgelegd in een aanvullende opdrachtnota. Deze opdrachtnota is aan DMO aangeboden (kenmerk BS2021023611). Het doel benoemd in de opdrachtnota is om de radar 24/7 binnen de geluidsnormen te kunnen gaan gebruiken. De afwijdingsrapportage is opgenomen in het DLP 22.0. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

Vanuit DMO is een acceptatie nota aan Dplan aangeboden. Dit betreft een acceptatie onder voorbehoud. 5.1.1.c

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten. Vanwege personeels- en capaciteitsproblemen aan RVB kant is er al meer dan 1 jaar geen

voortgang.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. RVB neemt hiertoe het initiatief. Dit proces ligt al meer dan 8 maanden aan RVB kant stil.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen. RVB heeft de afgelopen 4 maanden nog geen projectleider gevonden die de omgevingsvergunning kan verzorgen.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
21 maart 2022

Onze referentie

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Vanaf 12 maart 2022 is de radar in Wier vanwege operationele noodzaak 24/7 aangezet.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

Daarnaast is tussen CLSK en JIVC de DAB getekend.

Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

In samenspraak met CLSK, Dplan en DMO wordt bekeken of en wanneer de radar naar CLSK overgedragen kan worden, zodat de zeggenschap en verantwoordelijkheid van de radar komt te liggen waar deze uiteindelijk hoort.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de avond en de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsmetingen van TNO van 5 maart 2022 kan hier nu geen invulling aan gegeven worden. Bij de laatste geluidsmetingen is nog steeds sprake van 8dB(A) overschrijding op de dichtstbijzijnde woning. Het vervangen van de *gearbox* om daarmee de eerder verslechtering van 2,5 dB(A) op te heffen, heeft geen effect gehad. TNO levert

nog een rapportage op.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
21 maart 2022

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Tevens heeft Dplan en CLSK onderzoek gedaan naar alternatieve wijze van invulling van de luchtruimbewaking van Nederland. Het definitieve rapport is 22-12-2022 opgeleverd.

Op 11 maart 2022 is in de BR een discussie gevoerd over de voortgang van de gesprekken met gemeenten enerzijds, en de noodzaak om de radardekking te waarborgen anderzijds. De risico's ten aanzien van de instandhouding van de MPR en de verslechterde veiligheidssituatie in het oosten van Europa zijn van groot belang in deze afweging. De BR heeft besloten de Staatssecretaris met een beslisnota te (laten) adviseren de voortdurende zoektocht naar een alternatieve locatie te staken, de keuze voor Herwijnen in stand te houden en de Kamer te informeren niet in staat te zijn invulling te geven aan de tweede motie Van Helvert. De beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereid. Onderbouwend aan de kamerbrief zullen de rapporten van de verschillende onderzoeken inclusief de integrale appreciatie aangeleverd worden vanuit de werkgroep.

3. Communicatie

3.1. Wier

Vanuit AOCS wordt met [REDACTED], inwoner van Wier en lid "Werkgroep geluid", gecommuniceerd over het aanzetten van de radar buiten de gebruikstijden. [REDACTED] heeft aangegeven dit contact als positief te ervaren.

Vanuit de "Werkgroep geluid" wordt [REDACTED], en via hem de Kerngroep Wier, periodiek op de hoogte gehouden. Deze contacten zijn ook positief.

Het 24/7 aanzetten van de radar is op 12 maart gecommuniceerd met de wethouder en [REDACTED]. De reactie is dat zij dit niet leuk vinden, maar er wel begrip voor hebben kijkend naar de huidige situatie. Dit heeft [REDACTED] ook meegedeeld in de Leeuwarder Courant.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereid. Deze beslisnota bevat ook een communicatie paragraaf.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober m.b.t. "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereidt.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

21 maart 2022

Onze referentie

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
21 maart 2022
Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Eind december	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht. Status: Actie ligt bij RVB
Eind feb.	Thales concept ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Ontvangen 14 maart en besproken op 15 maart.
N.T.B.	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum i.o.m. gemeente Waadhoeke bepalen. Ergens voorjaar 2022.
N.T.B.	Vergunning traject plaatsen radome	RVB	E&A opdracht heeft voor RVB geen prio. RVB heeft nog geen PL.
T + 18 mnd.	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
Voor einde van het jaar 2021	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	Status: RVB heeft capaciteitsproblemen en geen PL geleverd.
N.T.B.	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Besproken met Minister. Eerst gesprekken voeren met gemeentes.
Begin 2022	Gesprekken voeren met gemeentes	DGB	De eerste gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022
Mrt 2022	Beslisnota en Kamerbrief	DGB	- RCR-procedure Herwijnen

			voortzetten - Beschrijving onderzoek alternatieve locaties - Opnemen tijdslijn alternatieve locaties vs. Herwijnen, expliciet aandacht voor tijdswinst
N.T.B.	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DGB (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).
N.T.B.	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DVM /DMO (Thales)	Discussie <i>governance</i> wordt nog gevoerd.
N.T.B.	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC

DIR PROJECTEN
 PROJN/STGP
 Datum
 21 maart 2022
 Onze referentie

Agenda

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	05 april 2022
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	[REDACTED] (DMO) (voorzitter) [REDACTED] (DMO) [REDACTED] (DPlan) [REDACTED] (DPlan) [REDACTED] (DPlan) [REDACTED] (CLSK) [REDACTED] (CLSK) [REDACTED] (DCO) [REDACTED] (DCO) [REDACTED] (DOSCO) [REDACTED] (DGB) [REDACTED] (DGB) [REDACTED] (DMO) [REDACTED] (verslag) (DMO)
Kopie aan	[REDACTED] [REDACTED], ADSS.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M [REDACTED]
[REDACTED]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

31 maart 2022

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. Woensdag 6 april; bezoek Stas aan Wier
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel;
3. Stand van zaken (zie bijlage 2)
 - a. Gesprek Thales geluidsmaatregelen
 - b. Beslisnota en Kamerbrief integrale beoordeling
 - c. *Governance* project Radar Zuid
4. Rondvraag en sluiting
5. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 19 april** om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst

Bijlage 2 Stand van zaken

Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"

p. 3

p. 5

p. 8

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

31 maart 2022

Onze referentie

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Datum Wie
			31 maart 2022
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep
11	2021-12-22	5.1.1.b [Redacted text]	CLSK
12	2022-03-11	In BR heeft CDS besloten i.v.m. operationele noodzaak de SMART-L in Wier 24/7 aan te zetten.	CDS

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
31 maart 2022

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

De SG heeft op 23 september 2021 besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Van Thales is op 14 maart een *technical* en *commercial* ontvangen om de geluidsbelasting omlaag te brengen. De voorstellen zijn technisch uitvoerbaar en passen binnen de planning qua tijd en geld. 5.1.1.c

In het kader van strategisch partnerschap wordt het gesprek met Thales gevoerd over de verdeling van de risico's en kosten. DMO Inkoop is in de lead voor de onderhandelingen en het voeren van de gesprekken.

1.2 Herijking en opdrachtnota

DPlan heeft het besluit van de SG voor het plaatsen van de radome vastgelegd in een aanvullende opdrachtnota. Deze opdrachtnota is aan DMO aangeboden (kenmerk BS2021023611). Het doel benoemd in de opdrachtnota is om de radar 24/7 binnen de geluidsnormen te kunnen gaan gebruiken. De afwijklingsrapportage is opgenomen in het DLP 22.0. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

Vanuit DMO is een acceptatie nota aan DPlan aangeboden. Dit betreft een acceptatie onder voorbehoud. 5.1.1.c

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB

beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten. Vanwege personeels- en capaciteitsproblemen aan RVB kant is er al meer dan 1 jaar geen voortgang. DVM doet navraag over de status.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. Dit proces ligt al meer dan 8 maanden aan RVB kant stil. DVM neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen. RVB heeft een projectleider gevonden die de omgevingsvergunning gaat verzorgen.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 maart 2022

Onze referentie

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Vanaf 12 maart 2022 is de radar in Wier vanwege operationele noodzaak 24/7 aangezet.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

. Daarnaast is tussen CLSK en JIVC de DAB getekend.

Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

In samenspraak met CLSK, DPlan en DMO wordt bekeken of en wanneer de radar naar CLSK overgedragen kan worden, zodat de zeggenschap en verantwoordelijkheid van de radar komt te liggen waar deze uiteindelijk hoort.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de avond en de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsmetingen van TNO van 6 en 25 maart 2022 kan hier nu geen invulling aan gegeven worden. Bij de laatste geluidsmetingen is nog steeds sprake van 8dB(A) overschrijding op de

dichtstbijzijnde woning. Het vervangen van de gearbox om daarmee de eerder verslechtering van 2,5 dB(A) op te heffen, heeft geen effect gehad. TNO levert nog een rapportage op.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
31 maart 2022

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Tevens heeft DPlan en CLSK onderzoek gedaan naar alternatieve wijze van invulling van de luchtruimbewaking van Nederland. Het definitieve rapport is 22-12-2022 opgeleverd.

Op 11 maart 2022 is in de BR een discussie gevoerd over de voortgang van de gesprekken met gemeenten enerzijds, en de noodzaak om de radardekking te waarborgen anderzijds. De risico's ten aanzien van de instandhouding van de MPR en de verslechterde veiligheidssituatie in het oosten van Europa zijn van groot belang in deze afweging. De BR heeft besloten de Staatssecretaris met een beslisnota te (laten) adviseren de voortdurende zoektocht naar een alternatieve locatie te staken, de keuze voor Herwijnen in stand te houden en de Kamer te informeren niet in staat te zijn invulling te geven aan de tweede motie Van Helvert. De beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereid. Onderbouwend aan de kamerbrief zullen de rapporten van de verschillende onderzoeken inclusief de integrale appreciatie aangeleverd worden vanuit de werkgroep.

3. Communicatie

3.1. Wier

Vanuit AOCS wordt met [REDACTED], inwoner van Wier en lid "Werkgroep geluid", gecommuniceerd over het aanzetten van de radar buiten de gebruikstijden. [REDACTED] heeft aangegeven dit contact als positief te ervaren.

Vanuit de "Werkgroep geluid" wordt [REDACTED], en via hem de Kerngroep Wier, periodiek op de hoogte gehouden. Deze contacten zijn ook positief.

Het 24/7 aanzetten van de radar is op 12 maart gecommuniceerd met de wethouder en [REDACTED]. De reactie is dat zij dit niet leuk vinden, maar er wel begrip voor hebben kijkend naar de huidige situatie. Dit heeft [REDACTED] ook meegedeeld in de Leeuwarder Courant. De communicatie over andere gebruikstijden i.v.m. met wijziging in operationele omstandigheden lopen via AOCS.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereidt. Deze beslisnota bevat ook een communicatie paragraaf.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober m.b.t. "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereidt.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

31 maart 2022

Onze referentie

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
31 maart 2022
Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Eind december	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht. Status: Actie ligt bij DVM/RVB
Eind feb.	Thales concept ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Proposal ontvangen 14 maart en besproken op 15 maart. Inkoop voert gesprekken met Thales om te komen tot een definitief voorstel.
N.T.B.	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Ergens voorjaar 2022.
N.T.B.	Vergunning traject plaatsen radome	RVB	RVB heeft PL aangewezen. Nog contact leggen met PL.
T + 18 mnd	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
Voor einde van het jaar 2021	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	Status: RVB heeft capaciteitsproblemen en geen PL geleverd. DVM doet navraag.
N.T.B.	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				31 maart 2022
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Besproken met Minister Orban. Eerste gesprekken voeren met gemeentes.	
Begin 2022	Gesprekken voeren met gemeentes	DGB	De eerste gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022	
Mrt 2022	Beslisnota en Kamerbrief	DGB	- RCR procedure Herwijnen voort zetten - Beschrijving onderzoek alternatieve locaties - Opnemen tijdslijn alternatieve locaties vs Herwijnen, expliciet aandacht voor tijdswinst	
N.T.B.	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DGB (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).	
N.T.B.	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DVM /DMO (Thales)	Discussie governance wordt nog gevoerd.	
N.T.B.	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Ply Directeur Projecten

M [REDACTED]
[REDACTED]@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

Datum
5 april 2022

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en
Zuid

*Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

- Voorleggen aan stuurgroep: 5.1.1.c

Thales werkt nog een optie uit waarbij eerst de radome geplaatst wordt en dan de vertanding aangepast. In dat kader is het nodig om naar de downtime te kijken (dit in overleg met DPlan en CLSK). Qua tijd zijn deze twee onafhankelijk, alleen duurt de *lead time* voor de aanpassing van de vertanding langer.

b. Beslisnota en Kamerbrief integrale beoordeling.

licht beslisnota toe. Concept is bijna klaar. Verzoek aan om DCo er nogmaals naar te laten kijken. Parallel aan de kamerbrief heeft DGB een traject gestart om de kamer inzage te geven in waar wij met de onderzoeken staan.

Verder dient voor de kamerbrief de integrale beoordeling afgerond te zijn. Het doel van de kamerbrief is om de kamer te informeren over de voortzetting van de RCR-procedure. Op dit vlak wordt er samengewerkt met DJZ voor het verschaffen van het juridische perspectief.

c. Governance project Radar Zuid.

licht toe. Na een locatiekeuze voor de tweede radar zal DPlan een separate opdracht aan DVM geven voor de realisatie van de tweede radar. Advies vanuit DMO is om bij capaciteitstekorten bij het RVB t.a.v. omgevingsinpassing een ingenieursbureau in te huren. Daarbij in acht nemend dat er gevraagd wordt of het ingenieursbureau over specifieke communicatie ervaring t.a.v. omgevingsinpassing beschikt. T.z.t. wordt er gekeken of alles wat bouwkundig is voor de plaatsing van de tweede radar, bij het DVM belegd zal worden.

4. Rondvraag en sluiting

5. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 19 april** om 08:00 uur via MS Teams
- Terugkoppeling gesprek Thales
 - Update kamerbrief
 - Bezoek Stas

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 5
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 8

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Datum Wie
			9 april 2022
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep
11	2021-12-22	5.1.1.b [Redacted text]	CLSK
12	2022-03-11	In BR heeft CDS besloten i.v.m. operationele noodzaak de SMART-L in Wier 24/7 aan te zetten.	CDS

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
5 april 2022

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

De SG heeft op 23 september 2021 besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Van Thales is op 14 maart een *technical* en *commercial* ontvangen om de geluidsbelasting omlaag te brengen. De voorstellen zijn technisch uitvoerbaar en passen binnen de planning qua tijd en geld. 5.1.1.c

In het kader van strategisch partnerschap wordt het gesprek met Thales gevoerd over de verdeling van de risico's en kosten. DMO Inkoop is in de lead voor de onderhandelingen en het voeren van de gesprekken.

1.2 Herijking en opdrachtnota

DPlan heeft het besluit van de SG voor het plaatsen van de radome vastgelegd in een aanvullende opdrachtnota. Deze opdrachtnota is aan DMO aangeboden (kenmerk BS2021023611). Het doel benoemd in de opdrachtnota is om de radar 24/7 binnen de geluidsnormen te kunnen gaan gebruiken. De afwijklingsrapportage is opgenomen in het DLP 22.0. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

Vanuit DMO is een acceptatie nota aan DPlan aangeboden. Dit betreft een acceptatie onder voorbehoud. 5.1.1.c

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB

beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten. Vanwege personeels- en capaciteitsproblemen aan RVB kant is er al meer dan 1 jaar geen voortgang. DVM doet navraag over de status.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. Dit proces ligt al meer dan 8 maanden aan RVB kant stil. DVM neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen. RVB heeft een projectleider gevonden die de omgevingsvergunning gaat verzorgen.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
5 april 2022

Onze referentie

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Vanaf 12 maart 2022 is de radar in Wier vanwege operationele noodzaak 24/7 aangezet.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

. Daarnaast is tussen CLSK en JIVC de DAB getekend.

Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

In samenspraak met CLSK, DPlan en DMO wordt bekeken of en wanneer de radar naar CLSK overgedragen kan worden, zodat de zeggenschap en verantwoordelijkheid van de radar komt te liggen waar deze uiteindelijk hoort.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de avond en de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsmetingen van TNO van 6 en 25 maart 2022 kan hier nu geen invulling aan gegeven worden. Bij de laatste geluidsmetingen is nog steeds sprake van 8dB(A) overschrijding op de

dichtstbijzijnde woning. Het vervangen van de *gearbox* om daarmee de eerder verslechtering van 2,5 dB(A) op te heffen, heeft geen effect gehad. TNO levert nog een rapportage op.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
5 april 2022

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Tevens heeft DPlan en CLSK onderzoek gedaan naar alternatieve wijze van invulling van de luchtruimbewaking van Nederland. Het definitieve rapport is 22-12-2022 opgeleverd.

Op 11 maart 2022 is in de BR een discussie gevoerd over de voortgang van de gesprekken met gemeenten enerzijds, en de noodzaak om de radardekking te waarborgen anderzijds. De risico's ten aanzien van de instandhouding van de MPR en de verslechterde veiligheidssituatie in het oosten van Europa zijn van groot belang in deze afweging. De BR heeft besloten de Staatssecretaris met een beslisnota te (laten) adviseren de voortdurende zoektocht naar een alternatieve locatie te staken, de keuze voor Herwijnen in stand te houden en de Kamer te informeren niet in staat te zijn invulling te geven aan de tweede motie Van Helvert. De beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereid. Onderbouwend aan de kamerbrief zullen de rapporten van de verschillende onderzoeken inclusief de integrale appreciatie aangeleverd worden vanuit de werkgroep.

3. Communicatie

3.1. Wier

Vanuit AOCS wordt met [REDACTED], inwoner van Wier en lid "Werkgroep geluid", gecommuniceerd over het aanzetten van de radar buiten de gebruikstijden. [REDACTED] heeft aangegeven dit contact als positief te ervaren.

Vanuit de "Werkgroep geluid" wordt [REDACTED], en via hem de Kerngroep Wier, periodiek op de hoogte gehouden. Deze contacten zijn ook positief.

Het 24/7 aanzetten van de radar is op 12 maart gecommuniceerd met de wethouder en [REDACTED]. De reactie is dat zij dit niet leuk vinden, maar er wel begrip voor hebben kijkend naar de huidige situatie. Dit heeft [REDACTED] ook meegedeeld in de Leeuwarder Courant. De communicatie over andere gebruikstijden i.v.m. met wijziging in operationele omstandigheden lopen via AOCS.

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereidt. Deze beslisnota bevat ook een communicatie paragraaf.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober m.b.t. "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereidt.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

5 april 2022

Onze referentie

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning bestaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
5 april 2022

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Eind december	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht. Status: Actie ligt bij DVM/RVB
Eind feb.	Thales concept ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	<i>Proposal</i> ontvangen 14 maart en besproken op 15 maart. Inkoop voert gesprekken met Thales om te komen tot een definitief voorstel.
N.T.B.	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Ergens voorjaar 2022.
N.T.B.	Vergunning traject plaatsen radome	RVB	RVB heeft PL aangewezen. Nog contact leggen met PL.
T + 18 mnd.	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
Voor einde van het jaar 2021	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	Status: RVB heeft capaciteitsproblemen en geen PL geleverd. DVM doet navraag.
N.T.B.	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				5 april 2022
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Besproken met Minister Orban. Eerste gesprekken voeren met gemeentes.	
Begin 2022	Gesprekken voeren met gemeentes	DGB	De eerste gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022	
Mrt 2022	Beslisnota en Kamerbrief	DGB	- RCR-procedure Herwijnen voortzetten - Beschrijving onderzoek alternatieve locaties - Opnemen tijdslijn alternatieve locaties vs. Herwijnen, expliciet aandacht voor tijdswinst	
N.T.B.	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DGB (RVB)	Looptijd afhankelijk van procedure (wel/niet RCR), en of beroep wordt ingesteld (Raad van State procedure).	
N.T.B.	Start bouw en testen SMART-L tweede locatie (looptijd circa 2 jaar)	DVM /DMO (Thales)	Discussie <i>governance</i> wordt nog gevoerd.	
N.T.B.	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Agenda

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 19 april 2022

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden

- [REDACTED] (DMO) (voorzitter)
- [REDACTED] (DMO)
- [REDACTED] (DPlan)
- [REDACTED] (DPlan)
- [REDACTED] (DPlan)
- [REDACTED] (CLSK)
- [REDACTED] (CLSK)
- [REDACTED] (DCO)
- [REDACTED] (DOSCO)
- [REDACTED] (DGB)
- [REDACTED] (DGB)
- [REDACTED] (DMO)
- [REDACTED] (verslag) (DMO)

Kopie aan [REDACTED] [REDACTED], ADSS.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

[REDACTED]
Plv Directeur Projecten
M [REDACTED]
[REDACTED]@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

13 april 2022

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a.
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel;
3. Stand van zaken (zie bijlage 2)
 - a. Gesprek Thales geluidsmaatregelen
 - b. Beslisnota en Kamerbrief
 - c. Concept Kamerbrief Integrale boordeling onderzoeken i.h.k.v. moties dossier SMART-L
 - d. Versnellingsopties Herwijnen
4. Rondvraag en sluiting
5. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 3 mei** om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst

Bijlage 2 Stand van zaken

Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"

p. 3

p. 5

p. 8

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

13 april 2022

Onze referentie

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Datum Wie
			13 april 2022
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep
11	2021-12-22	5.1.1.b [Redacted text]	CLSK
12	2022-03-11	In BR heeft CDS besloten i.v.m. operationele noodzaak de SMART-L in Wier 24/7 aan te zetten.	CDS
13	2022-04-05	Voor de realisatie van de tweede locatie zal DPlan een aparte opdrachtnota sturen aan DVM.	DPlan iom DVM en DMO

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

Datum
13 april 2022

Onze referentie

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

De SG heeft op 23 september 2021 besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Van Thales is op 14 maart een *technical* en *commercial* ontvangen om de geluidsbelasting omlaag te brengen. Deze voorstellen zijn 15 maart besproken met Thales. De voorstellen zijn technisch uitvoerbaar en passen binnen de planning qua tijd en geld. 5.1.1.c

Door ADR is een onderzoek gestart naar de opbouw van de prijsopgave. Rapportage wordt 13 mei verwacht.

Op 13 april is er een vervolgesprek met Thales gevoerd 5.1.1.c

Thales komt eind volgende week met een voorstel.

1.2 Herijking en opdrachtnota

DPlan heeft het besluit van de SG voor het plaatsen van de radome vastgelegd in een aanvullende opdrachtnota. Deze opdrachtnota is aan DMO aangeboden (kenmerk BS2021023611). Het doel benoemd in de opdrachtnota is om de radar 24/7 binnen de geluidsnormen te kunnen gaan gebruiken. De afwijkingsrapportage is opgenomen in het DLP 22.0. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

Vanuit DMO is een acceptatie nota aan DPlan aangeboden. Dit betreft een acceptatie onder voorbehoud. 5.1.1.c

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten. Vanwege personeels- en capaciteitsproblemen aan RVB kant is er al meer dan 1 jaar geen voortgang. DVM doet navraag over de status. PL is nog steeds niet beschikbaar.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. Dit proces ligt al meer dan 8 maanden aan RVB kant stil. DVM neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen. RVB heeft een projectleider gevonden die de omgevingsvergunning gaat verzorgen.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Vanaf 12 maart 2022 is de radar in Wier vanwege operationele noodzaak 24/7 aangezet.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

In samenspraak met CLSK, DPlan en DMO wordt bekeken of en wanneer de radar naar CLSK overgedragen kan worden, zodat de zeggenschap en verantwoordelijkheid van de radar komt te liggen waar deze uiteindelijk hoort.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de avond en de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

DE GEBRUIKSTIJDEN VAN DE RADAR WORDEN UITGEBREID VAN 08:00 - 19:00 UUR NAAR 07:00 — 23:00 UUR OP ALLE DAGEN VAN DE WEEK ALS AAN TWEE VOORWAARDEN WORDT VOLDAAN. DE EERSTE IS DAT NOGMAALS MOET WORDEN AANGETOOND DAT DE RADAR AAN DE GELUIDSNORM VOOR DAG EN AVOND VOLDOET. DE TWEEDE VOORWAARDE IS DAT DE METING MOET AANTONEN DAT ER EEN REDUCTIE VAN HET GELUIDSNIVEAU IS TEN OPZICHTE VAN JANUARI 2021. GELET OP DE LAATSTE GELUIDSMETINGEN VAN TNO VAN 6 EN 25 MAART 2022 KAN HIER NU GEEN INVULLING AAN GEGEVEN WORDEN. BIJ DE LAATSTE GELUIDSMETINGEN IS NOG STEEDS SPRAKE VAN 8dB(A) OVERSCHRIJDING OP DE DICHTSTBIJZIJNDE WONING. HET VERVANGEN VAN DE GEARBOX OM DAARMEE DE EERDER VERSLECHTERING VAN 2,5 dB(A) OP TE HEFFEN, HEEFT GEEN EFFECT GEHAD. TNO HEEFT EEN EERSTE CONCEPT RAPPORTAGE OPGELEVERD.

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
13 april 2022

Onze referentie

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Tevens heeft DPlan en CLSK onderzoek gedaan naar alternatieve wijze van invulling van de luchtruimbewaking van Nederland. Het definitieve rapport is 22-12-2022 opgeleverd.

Op 11 maart 2022 is in de BR een discussie gevoerd over de voortgang van de gesprekken met gemeenten enerzijds, en de noodzaak om de radardekking te waarborgen anderzijds. De risico's ten aanzien van de instandhouding van de MPR en de verslechterde veiligheidssituatie in het oosten van Europa zijn van groot belang in deze afweging. De BR heeft besloten de Staatssecretaris met een beslislnota te (laten) adviseren de voortdurende zoektocht naar een alternatieve locatie te staken, de keuze voor Herwijnen in stand te houden en de Kamer te informeren geen invulling te geven aan de tweede motie Van Helvert. De beslislnota en kamerbrief worden door DGB voorbereid. Onderbouwend aan de kamerbrief zullen de rapporten van de verschillende onderzoeken inclusief de integrale appreciatie aangeleverd worden vanuit de werkgroep. Verwachting is dat de kamerbrief half mei ter voorbereiding op het commissiedebat gereed is.

In overleg tussen DPlan, DVM en DMO is besloten dat voor de realisatie van de tweede radar DPlan een separate opdrachtnota aan DVM stuurt.

3. Communicatie

3.1. Wier

Vanuit AOCS wordt met [REDACTED], inwoner van Wier en lid "Werkgroep geluid", gecommuniceerd over het aanzetten van de radar buiten de gebruikstijden. [REDACTED] heeft aangegeven dit contact als positief te ervaren.

Vanuit de "Werkgroep geluid" wordt [REDACTED], en via hem de Kerngroep Wier, periodiek op de hoogte gehouden. Deze contacten zijn ook positief.

Het 24/7 aanzetten van de radar is op 12 maart gecommuniceerd met de wethouder en [REDACTED]. Op 6 april heeft de Staatssecretaris een bezoek aan de radar en aan Wier gebracht. Daar heeft hij gesproken met leden van de kerngroep. De inwoners hebben begrip dat de radar 24/7 aan staat. Vraag is wel wanneer de radar in de avond weer uit gaat. De staatssecretaris heeft toegezegd dit als het dreigingsbeeld het toelaat de gebruikstijden weer terug naar kantooruren gaat. Stas zal dit met CDS bespreken.

De communicatie over andere gebruikstijden i.v.m. met wijziging in operationele omstandigheden lopen via AOCS.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
13 april 2022

Onze referentie

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereidt. Deze beslisnota bevat ook een communicatie paragraaf.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober m.b.t. "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereidt.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
13 april 2022

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Eind december	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht. Status: Actie ligt bij DVM/RVB
Mei 2022	Thales concept ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	5.1.1.c [Redacted]
N.T.B.	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Koppelen aan goedkeuring ECP Thales en voorafgaand aan vergunningprocedure.
N.T.B.	Vergunning traject plaatsen radome	RVB	RVB heeft PL aangewezen. PL is inventarisatie aan het uitvoeren.
T + 18 mnd.	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
Voor einde van het jaar 2021	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	Status: RVB heeft capaciteitsproblemen en geen PL geleverd.
N.T.B.	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				13 april 2022
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Besproken met Minister Orban. Er zullen gesprekken voeren met gemeentes.	Orbisferentie
Begin 2022	Gesprekken voeren met gemeentes	DGB	De eerste gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022	
Mei 2022	Beslisnota en Kamerbrief	DGB	- RCR-procedure Herwijnen voortzetten - Beschrijving onderzoek alternatieve locaties - Opnemen tijdslijn alternatieve locaties vs. Herwijnen, expliciet aandacht voor tijdswinst	
N.T.B. Looptijd circa 11 maanden	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DGB (RVB)		
N.T.B. Looptijd circa 8 maanden	Beroep procedure Raad van State procedure	DGB		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Start bouw toren	DVM /DMO (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Plaatsing en beproeven radarantenne (incl. geluidsmaatregelen)	DMO (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 3 maanden	Systeemintegratie + testfase door Defensie	CLSK	Inclusief SAT en Flight trials	
N.T.B.	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Verslag

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	19 april 2022
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	██████████ (DMO) (voorzitter) ██████████ (DMO) (afwezig) ██████████ (DPlan) (afwezig) ██████████ (DPlan) ██████████ (DPlan) ██████████ (CLSK) ██████████ (CLSK) ██████████ (DCO) ██████████ (DOSCO) ██████████ (DGB) ██████████ (DGB) ██████████ (DMO) (PL) ██████████ (DMO) (verslag)
Kopie aan	██████████, ADSS.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

██████████
Plv Directeur Projecten
M ██████████
██████████@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

13 april 2022

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. Nieuw agendapunt betreffende "tussentijdse mogelijkheden om overlast radar Wier te beperken" ingebracht. ██████████ licht toe.
Na bezoek StaS aan de radar en aantal bewoners is er vanuit een huishouden in Wier toch ontevredenheid geuit. Er is begrip voor het 24/7 gebruik maken van de radar, alleen wordt men horendol van het geluid. Dit zorgt voor een precare situatie, waarbij er gekeken dient te worden in welke mate bewoners betrokken kunnen worden bij de oplossing en in hoeverre de lasten ervaren worden door meer dan 1 huishouden.
ACTIE: PL ██████████ zal de Werkgroep Geluid bijeenroepen, de opties die overblijven uit rapport Van Berlo zullen daar besproken worden.
ACTIE: ██████████ gaat na of de CDS lijn geïnformeerd is over deze kwestie en wat het advies vanuit het operationele perspectief is.

2. Verslag vorige vergadering

- a. Tekstueel; p.2, ██████████ wilt zeker stellen dat er een actiepunt ligt voor DPlan voor het opstellen en versturen van een opdrachtnota naar DVM. ██████████ bevestigt dat dat het

geval is en dat deze opdracht tijdens de gesprekken m.b.t. de *governance* van het project naar voren is gekomen (niet in de stuurgroep).

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
13 april 2022

Onze referentie

3. Stand van zaken (zie bijlage 2)

- a. Gesprek Thales geluidsmaatregelen. PL licht toe.

5.1.1.c

Verzoek vanuit DGB voor een stappenplan voor de oplossingsrichtingen van de geluidsreductie. In de volgorde van de dingen begonnen bij bronmaatregelen tot de vergaande oplossingen die betrekking kunnen hebben bij de huishoudens zelf. In relatie tot de operatie is het beter om snel een besluit te nemen over dit verzoek.

- b. Beslisnota en concept bijlage Kamerbrief Integrale beoordeling onderzoeken i.h.k.v. moties dossier SMART-L. Aangeboden per mail op donderdag 14/04/2022. [REDACTED] licht toe.

Tot op heden geen inhoudelijke kanttekeningen bij het concept bijlage Kamerbrief Integrale beoordeling. De voorlopige planning is om deze brief aan te bieden aan de Kamer voor het commissie debat, ergens eind mei. Voor het mei reces een conceptversie aanleveren bij de Stas.

- c. Versnellingsopties Herwijnen

Voorlopig is hier geen eenduidig antwoord op. Op het moment dat de situatie het toelaat zal de volgende actie belegd worden.

ACTIE: opstellen best case plan voor versnellingsopties Herwijnen.

4. Rondvraag en sluiting

5. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 3 mei** om 08:00 uur via MS Teams.

- a. Scenario's Wier

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 5
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 8

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Datum Wie
			13 april 2022
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep
11	2021-12-22	5.1.1.b [Redacted text]	CLSK
12	2022-03-11	In BR heeft CDS besloten i.v.m. operationele noodzaak de SMART-L in Wier 24/7 aan te zetten.	CDS
13	2022-04-05	Voor de realisatie van de tweede locatie zal DPlan een aparte opdrachtnota sturen aan DVM.	DPlan iom DVM en DMO

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

De SG heeft op 23 september 2021 besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Van Thales is op 14 maart een *technical* en *commercial* ontvangen om de geluidsbelasting omlaag te brengen. Deze voorstellen zijn 15 maart besproken met Thales. De voorstellen zijn technisch uitvoerbaar en passen binnen de planning qua tijd en geld. 5.1.1.c

Door ADR is een onderzoek gestart naar de opbouw van de prijsopgave. Rapportage wordt 13 mei verwacht.

5.1.1.c

1.2 Herijking en opdrachtnota

DPlan heeft het besluit van de SG voor het plaatsen van de radome vastgelegd in een aanvullende opdrachtnota. Deze opdrachtnota is aan DMO aangeboden (kenmerk BS2021023611). Het doel benoemd in de opdrachtnota is om de radar 24/7 binnen de geluidsnormen te kunnen gaan gebruiken. De afwijkingsrapportage is opgenomen in het DLP 22.0. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

Vanuit DMO is een acceptatie nota aan DPlan aangeboden. Dit betreft een acceptatie onder voorbehoud. 5.1.1.c

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten. Vanwege personeels- en capaciteitsproblemen aan RVB kant is er al meer dan 1 jaar geen voortgang. DVM doet navraag over de status. PL is nog steeds niet beschikbaar.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. Dit proces ligt al meer dan 8 maanden aan RVB kant stil. DVM neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen. RVB heeft een projectleider gevonden die de omgevingsvergunning gaat verzorgen.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Vanaf 12 maart 2022 is de radar in Wier vanwege operationele noodzaak 24/7 aangezet.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

In samenspraak met CLSK, DPlan en DMO wordt bekeken of en wanneer de radar naar CLSK overgedragen kan worden, zodat de zeggenschap en verantwoordelijkheid van de radar komt te liggen waar deze uiteindelijk hoort.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de avond en de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten aangezet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsmetingen van TNO van 6 en 25 maart 2022 kan hier nu geen invulling aan gegeven worden. Bij de laatste geluidsmetingen is nog steeds sprake van 8dB(A) overschrijding op de dichtstbijzijnde woning. Het vervangen van de *gearbox* om daarmee de eerder verslechtering van 2,5 dB(A) op te heffen, heeft geen effect gehad. **TNO heeft een eerste concept rapportage opgeleverd.**

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Tevens heeft DPlan en CLSK onderzoek gedaan naar alternatieve wijze van invulling van de luchtruimbewaking van Nederland. Het definitieve rapport is 22-12-2022 opgeleverd.

Op 11 maart 2022 is in de BR een discussie gevoerd over de voortgang van de gesprekken met gemeenten enerzijds, en de noodzaak om de radardekking te waarborgen anderzijds. De risico's ten aanzien van de instandhouding van de MPR en de verslechterde veiligheidssituatie in het oosten van Europa zijn van groot belang in deze afweging. De BR heeft besloten de Staatssecretaris met een beslisnota te (laten) adviseren de voortdurende zoektocht naar een alternatieve locatie te staken, de keuze voor Herwijnen in stand te houden en de Kamer te informeren geen invulling te geven aan de tweede motie Van Helvert. De beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereid. Onderbouwend aan de kamerbrief zullen de rapporten van de verschillende onderzoeken inclusief de integrale appreciatie aangeleverd worden vanuit de werkgroep. **Verwachting is dat de kamerbrief half mei ter voorbereiding op het commissiedebat gereed is.**

In overleg tussen DPlan, DVM en DMO is besloten dat voor de realisatie van de tweede radar DPlan een separate opdrachtnota aan DVM stuurt.

3. Communicatie

3.1. Wier

Vanuit AOCS wordt met [REDACTED], inwoner van Wier en lid "Werkgroep geluid", gecommuniceerd over het aanzetten van de radar buiten de gebruikstijden. [REDACTED] heeft aangegeven dit contact als positief te ervaren.

Vanuit de "Werkgroep geluid" wordt [REDACTED], en via hem de Kerngroep Wier, periodiek op de hoogte gehouden. Deze contacten zijn ook positief.

Het 24/7 aanzetten van de radar is op 12 maart gecommuniceerd met de wethouder en [REDACTED]. **Op 6 april heeft de Staatssecretaris een bezoek aan de radar en aan Wier gebracht. Daar heeft hij gesproken met leden van de kerngroep. De inwoners hebben begrip dat de radar 24/7 aan staat. Vraag is wel wanneer de radar in de avond weer uit gaat. De staatssecretaris heeft toegezegd dit als het dreigingsbeeld het toelaat de gebruikstijden weer terug naar**

kantooruren gaat. Stas zal dit met CDS bespreken.

De communicatie over andere gebruikstijden i.v.m. met wijziging in operationele omstandigheden lopen via AOCS.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
13 april 2022

Onze referentie

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereidt. Deze beslisnota bevat ook een communicatie paragraaf.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober m.b.t. "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereidt.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
13 april 2022

Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
Eind december	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht. Status: Actie ligt bij DVM/RVB
Mei 2022	Thales concept ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	5.1.1.c [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
N.T.B.	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Koppelen aan goedkeuring ECP Thales en voorafgaand aan vergunningprocedure.
N.T.B.	Vergunning traject plaatsen radome	RVB	RVB heeft PL aangewezen. PL is inventarisatie aan het uitvoeren.
T + 18 mnd.	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
Voor einde van het jaar 2021	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	Status: RVB heeft capaciteitsproblemen en geen PL geleverd.
N.T.B.	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				13 april 2022
19 oktober	Integrale afweging in het kader van motie Belhaj, van Helvert 1 en van Helvert 2 (deel stop RCR-procedure).	DGB	Besproken met Minister Orban. Er zijn gesprekken voeren met gemeentes.	Orban
Begin 2022	Gesprekken voeren met gemeentes	DGB	De eerste gesprekken zijn eind november / begin december 2021 gepland en zullen naar verwachting (ten minste) doorgang vinden tot begin 2022	
Mei 2022	Beslisnota en Kamerbrief	DGB	- RCR-procedure Herwijnen voortzetten - Beschrijving onderzoek alternatieve locaties - Opnemen tijdslijn alternatieve locaties vs. Herwijnen, expliciet aandacht voor tijdswinst	
N.T.B. Looptijd circa 11 maanden	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DGB (RVB)		
N.T.B. Looptijd circa 8 maanden	Beroep procedure Raad van State procedure	DGB		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Start bouw toren	DVM /DMO (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Plaatsing en beproeven radarantenne (incl. geluidsmaatregelen)	DMO (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 3 maanden	Systeemintegratie + testfase door Defensie	CLSK	Inclusief SAT en Flight trials	
N.T.B.	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Agenda

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	3 mei 2022
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	██████████ (DMO) (voorzitter) ██████████ (DMO) ██████████ (DPlan) ██████████ (DPlan) ██████████ (DPlan) (beperkt aanwezig) ██████████ (CLSK) ██████████ (CLSK) ██████████ (DCO) ██████████ (DOSCO) ██████████ (DGB) ██████████ (DGB) ██████████ (DMO) ██████████ (verslag) (DMO)
Kopie aan	██████████, ADSS.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

██████████
Plv Directeur Projecten
M ██████████
██████████@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

1 mei 2022

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- D-DMO voert 3 mei i.h.k.v. "Strategisch overleg" gesprek met Thales omtrent geluidsmaatregelen.
- Uit vorige stuurgroep actiepunten: een vervolg overleg met "Werkgroep Geluid" staat gepland voor 12 mei.
- Op 18 mei wordt er een informatieavond georganiseerd door de Kerngroep Wier voor de inwoners van Wier. Daarbij zal AT het aanvullende onderzoek naar straling op verzoek van de Kerngroep presenteren en toelichten. Uitkomst: De gemeten straling ligt ver onder de maximale waarden die internationaal worden geadviseerd.

2. Verslag vorige vergadering

- Tekstueel;

3. Stand van zaken (zie bijlage 2)

- Scenario's mogelijke opties (Wier en tweede locatie) i.r.t. tot geluid en huidige positionering Thales
- Terugkoppeling dreigingsbeeld i.r.t. tot 24/7 draaien radar Wier

4. Rondvraag en sluiting

5. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 17 mei** om 08:00 uur via MS Teams

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
1 mei 2022

Onze referentie

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 5
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 8

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Datum Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep
11	2021-12-22	5.1.1.b [Redacted text]	CLSK
12	2022-03-11	In BR heeft CDS besloten i.v.m. operationele noodzaak de SMART-L in Wier 24/7 aan te zetten.	CDS
13	2022-04-05	Voor de realisatie van de tweede locatie zal DPlan een aparte opdrachtnota sturen aan DVM.	DPlan iom DVM en DMO

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

De SG heeft op 23 september 2021 besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Van Thales is op 14 maart een *technical* en *commercial* ontvangen om de geluidsbelasting omlaag te brengen. Deze voorstellen zijn 15 maart besproken met Thales. De voorstellen zijn technisch uitvoerbaar en passen binnen de planning qua tijd en geld. 5.1.1.c

Door ADR is een onderzoek gestart naar de opbouw van de prijsopgave. Rapportage wordt in de week van 16 mei verwacht.

5.1.1.c

5.1.1.c

. Dit wordt besproken in het stuurgroep overleg.

1.2 Herijking en opdrachtnota

DPlan heeft het besluit van de SG voor het plaatsen van de radome vastgelegd in een aanvullende opdrachtnota. Deze opdrachtnota is aan DMO aangeboden (kenmerk BS2021023611). Het doel benoemd in de opdrachtnota is om de radar 24/7 binnen de geluidsnormen te kunnen gaan gebruiken. De afwijkingsrapportage is opgenomen in het DLP 22.0. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

Vanuit DMO is een acceptatie nota aan DPlan aangeboden. Dit betreft een acceptatie onder voorbehoud. 5.1.1.c

5.1.1.c

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
1 mei 2022

Onze referentie

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten. Vanwege personeels- en capaciteitsproblemen aan RVB kant is er al meer dan 1 jaar geen voortgang. Bij RVB is nog steeds geen PL en liggen deze werkzaamheden stil. DVM heeft nog geen oplossing om deze impasse te doorbreken.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. Dit proces ligt al meer dan 8 maanden aan RVB kant stil. DVM neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen. RVB heeft een projectleider gevonden die de omgevingsvergunning gaat verzorgen.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Vanaf 12 maart 2022 is de radar in Wier vanwege operationele noodzaak 24/7 aangezet.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

In samenspraak met CLSK, DPlan en DMO wordt bekeken of en wanneer de radar naar CLSK overgedragen kan worden, zodat de zeggenschap en verantwoordelijkheid van de radar komt te liggen waar deze uiteindelijk hoort.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de avond en de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten

aangezet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 — 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsmetingen van TNO van 6 en 25 maart 2022 kan hier nu geen invulling aan gegeven worden. Bij de laatste geluidsmetingen is nog steeds sprake van 8dB(A) overschrijding op de dichtstbijzijnde woning. Het vervangen van de *gearbox* om daarmee de eerder verslechtering van 2,5 dB(A) op te heffen, heeft geen effect gehad. **TNO heeft een eerste concept rapportage opgeleverd.**

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
1 mei 2022

Onze referentie

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden vermindert, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Tevens heeft DPlan en CLSK onderzoek gedaan naar alternatieve wijze van invulling van de luchtruimbewaking van Nederland. Het definitieve rapport is 22-12-2022 opgeleverd.

Op 11 maart 2022 is in de BR een discussie gevoerd over de voortgang van de gesprekken met gemeenten enerzijds, en de noodzaak om de radardekking te waarborgen anderzijds. De risico's ten aanzien van de instandhouding van de MPR en de verslechterde veiligheidssituatie in het oosten van Europa zijn van groot belang in deze afweging. De BR heeft besloten de Staatssecretaris met een beslisnota te (laten) adviseren de voortdurende zoektocht naar een alternatieve locatie te staken, de keuze voor Herwijnen in stand te houden en de Kamer te informeren geen invulling te geven aan de tweede motie Van Helvert. De beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereid. Onderbouwend aan de kamerbrief zullen de rapporten van de verschillende onderzoeken inclusief de integrale appreciatie aangeleverd worden vanuit de werkgroep. **De voorlopige planning is om deze brief aan te bieden aan de Kamer voor het commissie debat, ergens eind mei. Voor het mei reces een conceptversie aanleveren bij de Stas.**

In overleg tussen DPlan, DVM en DMO is besloten dat voor de realisatie van de tweede radar DPlan een separate opdrachtnota aan DVM stuurt.

3. Communicatie

3.1. Wier

Vanuit AOCS wordt met [REDACTED], inwoner van Wier en lid "Werkgroep geluid", gecommuniceerd over het aanzetten van de radar buiten de gebruikstijden. [REDACTED] heeft aangegeven dit contact als positief te ervaren. **Een volgend overleg staat gepland voor 12 mei.**

Vanuit de "Werkgroep geluid" wordt [REDACTED], en via hem de Kerngroep Wier, periodiek op de hoogte gehouden. Deze contacten zijn ook positief.

Het 24/7 aanzetten van de radar is op 12 maart gecommuniceerd met de

wethouder en [REDACTED]. Op 6 april heeft de Staatsecretaris een bezoek aan de radar en aan Wier gebracht. Daar heeft hij gesproken met leden van de kerngroep. De inwoners hebben begrip dat de radar 24/7 aan staat. Vraag is wel wanneer de radar in de avond weer uit gaat. De staatssecretaris heeft toegezegd dit als het dreigingsbeeld het toelaat de gebruikstijden weer terug naar kantooruren gaat. Stas zal dit met CDS bespreken.

De communicatie over andere gebruikstijden i.v.m. met wijziging in operationele omstandigheden lopen via AOCS.

In de Franeker Courant van 26 april is het volgende opgenomen: "Op aanvraag van de kerngroep Radar Wier heeft het Agentschap Telecom metingen verricht naar de straling die uitgezonden wordt door de radar bij Wier. Op woensdagavond 18 mei is er een informatieavond over de resultaten. Experts zullen de resultaten uitleggen en GGD Fryslân zal ingaan op de gezondheidseffecten van radio-magnetische velden.

Defensie heeft vorig voorjaar metingen laten verrichten naar de straling van de radar. Hoewel de contacten met Defensie goed zijn, wilde de kerngroep toch aanvullend onderzoek laten uitvoeren. De resultaten hiervan zijn nu bekend. De gemeten straling ligt ver onder de maximale waarden die internationaal worden geadviseerd. De gemeten stralingswaarden kunnen vergeleken worden met de straling die vrijkomt van huishoudelijk apparatuur. De metingen zijn gedaan bij een aantal woningen (binnen en buiten) en bij de sportvelden in Wier.

De informatieavond begint om 19.30 uur in het dorpshuis van Wier. Aanmelden is niet nodig. De kerngroep, ook aanspreekpunt voor Defensie, benadrukt dat de laatste deze avond niet aanwezig is."

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereidt. Deze beslisnota bevat ook een communicatie paragraaf.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober m.b.t. "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereidt.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
1 mei 2022

Onze referentie

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
1 mei 2022
Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
N.T.B.	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht. Status: Actie ligt bij DVM/RVB
Mei 2022	Thales concept ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Inkoop voert gesprekken met Thales om te komen tot een definitief voorstel. Ligt nu bij D-DMO en wordt meegenomen bij het Strategisch overleg van 3 mei met Thales.
N.T.B.	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Koppelen aan goedkeuring ECP Thales en voorafgaand aan vergunningprocedure.
N.T.B.	Vergunning traject plaatsen radome	RVB	RVB heeft PL aangewezen. PL is inventarisatie aan het uitvoeren.
T + 18 mnd.	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
Voor einde van het jaar 2021	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	Status: RVB heeft capaciteitsproblemen en geen PL geleverd.
N.T.B.	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				1 mei 2022
Mei 2022	Beslisnota en Kamerbrief	DGB	- RCR-procedure Herwijnen voortzetten - Beschrijving onderzoek alternatieve locaties - Opnemen tijdslijn alternatieve locaties vs. Herwijnen, expliciet aandacht voor tijdswinst	Opmerking referentie
N.T.B. Looptijd circa 11 maanden	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DGB (RVB)		
N.T.B. Looptijd circa 8 maanden	Beroep procedure Raad van State procedure	DGB		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Start bouw toren	DVM (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Plaatsing en beproeven radarantenne (incl. geluidsmaatregelen)	DMO (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 3 maanden	Systeemintegratie + testfase door Defensie	CLSK	Inclusief SAT en Flight trials	
N.T.B.	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Verslag

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	3 mei 2022
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	██████████ (DMO) (voorzitter) ██████████ (DMO) (afwezig) ██████████ (DPlan) (afwezig) ██████████ (DPlan) ██████████ (DPlan) (beperkt aanwezig) ██████████ (CLSK) (afwezig) ██████████ (CLSK) ██████████ (DCO) ██████████ (DOSCO) ██████████ (DGB) ██████████ (DGB) ██████████ (DMO) ██████████ (verslag) (DMO)
Kopie aan	██████████, ADSS.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv Directeur Projecten

M ██████████
██████████@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

1 mei 2022

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- D-DMO voert 3 mei i.h.k.v. "Strategisch overleg" gesprek met Thales omtrent geluidsmaatregelen.
- Uit vorige stuurgroep actiepunten: een vervolg overleg met "Werkgroep Geluid" staat gepland voor 12 mei.
- Op 18 mei wordt er een informatieavond georganiseerd door de Kerngroep Wier voor de inwoners van Wier. Daarbij zal AT het aanvullende onderzoek naar straling op verzoek van de Kerngroep presenteren en toelichten. Uitkomst: De gemeten straling ligt ver onder de maximale waarden die internationaal worden geadviseerd. **ACTIE:** PL ██████████ zal AT-rapport opvragen bij de kerngroep.
- Kamerbrief ligt bij de StaS, incl. integrale beoordeling.
- ██████████ dient de vergadering eerder te verlaten.

2. Verslag vorige vergadering

- Verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Stand van zaken (zie bijlage 2)

- Scenario's mogelijke opties (Wier en tweede locatie) i.r.t. tot geluid en huidige positionering Thales. Stukken zijn per mail

verstuurd op 2 mei 2022. [REDACTED] licht toe.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
1 mei 2022

Onze referentie

De stukken zijn erop gericht dat er vanuit een operationele noodzaak er een besluit moet komen over de vervolgstappen van de diverse scenario's i.r.t. de geluidsmaatregelen. De stuurgroep erkent dat het document goed is om een breder overzicht te krijgen van de diverse scenario's zodat er een juiste overweging gemaakt kan worden. Echter, de stuurgroep stelt vast dat het een werkdocument betreft en nog onvoldoende kan dienen als brondocument. **ACTIE:** [REDACTED] zal het werkdocument verscherpen door inhoudelijk eerder genomen afwegingen en besluitvormingen aan de diverse scenario's toe te voegen. Op basis daarvan zullen scenario's mogelijk wegvallen.

- b. Terugkoppeling dreigingsbeeld i.r.t. tot 24/7 draaien radar Wier. [REDACTED] licht toe.

N.a.v. vorige stuurgroep (19 april 2022) is de vraag, m.b.t. het 24/7 draaien, richting CDS in twee lijnen opgesteld. Aan de hand van de dreigingsanalyse is er nog steeds een noodzaak om de radar 24/7 aan te laten. Vanuit een operationele *sanity check* komt ook naar voren dat met het huidige dreigingsbeeld noodzakelijk blijft om de radar 24/7 te laten draaien. Er is geen vooruitzicht wanneer er teruggeschakeld kan worden naar de "normale" gebruikstijden.

VERZOEK vanuit [REDACTED]: iedere twee weken StaS op de hoogte brengen via de CDS-lijn over de operationele stavaza radar. Bedoeld zodat de StaS continuerend de juiste politieke afweging kan maken i.r.t. de radar te Wier. [REDACTED] stemt hier mee in.

4. Rondvraag en sluiting
[REDACTED]: ter informatie, in samenwerking met DGB wordt er gewerkt aan een stroomschema voor de communicatie n.a.v. de mogelijke besluitvorming van de StaS t.a.v. van kracht gaan RCR Herwijnen. ← Verzoek vanuit [REDACTED] om [REDACTED] hierbij te betrekken gezien hij de opdracht namens DVM zal uitvoeren. [REDACTED]: verzoek om een *sanity check* uit te voeren op optie 9 uit de *mindmap* om te zien of de kamerbrief die bij de StaS ligt volledig en niet tegenstrijdig is. ← [REDACTED] en [REDACTED] voeren deze actie uit.
5. Eerstvolgend overleg is **dinsdag 17 mei** om 08:00 uur via MS Teams

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 5
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 8

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Datum Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	1 mei 2022
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep
11	2021-12-22	5.1.1.b [Redacted text]	CLSK
12	2022-03-11	In BR heeft CDS besloten i.v.m. operationele noodzaak de SMART-L in Wier 24/7 aan te zetten.	CDS
13	2022-04-05	Voor de realisatie van de tweede locatie zal DPlan een aparte opdrachtnota sturen aan DVM.	DPlan iom DVM en DMO

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

1.1. Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

De SG heeft op 23 september 2021 besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Van Thales is op 14 maart een *technical* en *commercial* ontvangen om de geluidsbelasting omlaag te brengen. Deze voorstellen zijn 15 maart besproken met Thales. De voorstellen zijn technisch uitvoerbaar en passen binnen de planning qua tijd en geld. 5.1.1.c

Door ADR is een onderzoek gestart naar de opbouw van de prijsopgave. Rapportage wordt in de week van 16 mei verwacht.

5.1.1.c

5.1.1.c

Dit wordt besproken in het stuurgroep overleg.

1.2 Herijking en opdrachtnota

DPlan heeft het besluit van de SG voor het plaatsen van de radome vastgelegd in een aanvullende opdrachtnota. Deze opdrachtnota is aan DMO aangeboden (kenmerk BS2021023611). Het doel benoemd in de opdrachtnota is om de radar 24/7 binnen de geluidsnormen te kunnen gaan gebruiken. De afwijkingsrapportage is opgenomen in het DLP 22.0. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

Vanuit DMO is een acceptatie nota aan DPlan aangeboden. Dit betreft een acceptatie onder voorbehoud. 5.1.1.c

5.1.1.c

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
1 mei 2022

Onze referentie

1.3 Aanvullende werkzaamheden RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten. Vanwege personeels- en capaciteitsproblemen aan RVB kant is er al meer dan 1 jaar geen voortgang. Bij RVB is nog steeds geen PL en liggen deze werkzaamheden stil. DVM heeft nog geen oplossing om deze impasse te doorbreken.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. Dit proces ligt al meer dan 8 maanden aan RVB kant stil. DVM neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen. RVB heeft een projectleider gevonden die de omgevingsvergunning gaat verzorgen.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

1.4 Opleveren en operationele integratie radar

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Vanaf 12 maart 2022 is de radar in Wier vanwege operationele noodzaak 24/7 aangezet.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

Met betrekking tot accreditatie worden momenteel de benodigde documenten beoordeeld door de BA. De BA heeft vooruitlopend op de administratieve afhandeling al een *Interim Authorisation to Operate* (IATO) afgegeven.

In samenspraak met CLSK, DPlan en DMO wordt bekeken of en wanneer de radar naar CLSK overgedragen kan worden, zodat de zeggenschap en verantwoordelijkheid van de radar komt te liggen waar deze uiteindelijk hoort.

1.5 Uitbreiden zendtijden & gebruikstijden

De radar zal stapsgewijs in gebruik worden genomen. De radar wordt vanaf 30 juli gebruikt van 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. In de avond en de nacht staat de radar uit omdat er niet wordt voldaan aan de vergunningseisen m.b.t. geluid. In overeenstemming met ILT kan de radar in de nacht bij incidenten

aangezet worden.

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 — 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat nogmaals moet worden aangetoond dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van januari 2021. Gelet op de laatste geluidsmetingen van TNO van 6 en 25 maart 2022 kan hier nu geen invulling aan gegeven worden. Bij de laatste geluidsmetingen is nog steeds sprake van 8dB(A) overschrijding op de dichtstbijzijnde woning. Het vervangen van de *gearbox* om daarmee de eerder verslechtering van 2,5 dB(A) op te heffen, heeft geen effect gehad. **TNO heeft een eerste concept rapportage opgeleverd.**

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
1 mei 2022

Onze referentie

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden vermindert, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan.

2. RADAR ZUID; SMART-L locatie X "Herwijnen"

De verschillende onderzoeken naar aanleiding van de motie van Belhaj, de motie van Van Helvert 1 en van Van Helvert 2 zijn gereed. Daarnaast heeft er een analyse plaatsgevonden ten behoeve van het inzichtelijk krijgen van de consequenties van het stoppen van de RCR-procedure n.a.v. de motie Van Helvert 2. Tevens heeft DPlan en CLSK onderzoek gedaan naar alternatieve wijze van invulling van de luchtruimbewaking van Nederland. Het definitieve rapport is 22-12-2022 opgeleverd.

Op 11 maart 2022 is in de BR een discussie gevoerd over de voortgang van de gesprekken met gemeenten enerzijds, en de noodzaak om de radardekking te waarborgen anderzijds. De risico's ten aanzien van de instandhouding van de MPR en de verslechterde veiligheidssituatie in het oosten van Europa zijn van groot belang in deze afweging. De BR heeft besloten de Staatssecretaris met een beslisnota te (laten) adviseren de voortdurende zoektocht naar een alternatieve locatie te staken, de keuze voor Herwijnen in stand te houden en de Kamer te informeren geen invulling te geven aan de tweede motie Van Helvert. De beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereid. Onderbouwend aan de kamerbrief zullen de rapporten van de verschillende onderzoeken inclusief de integrale appreciatie aangeleverd worden vanuit de werkgroep. **De voorlopige planning is om deze brief aan te bieden aan de Kamer voor het commissie debat, ergens eind mei. Voor het mei reces een conceptversie aanleveren bij de Stas.**

In overleg tussen DPlan, DVM en DMO is besloten dat voor de realisatie van de tweede radar DPlan een separate opdrachtnota aan DVM stuurt.

3. Communicatie

3.1. Wier

Vanuit AOCS wordt met [REDACTED], inwoner van Wier en lid "Werkgroep geluid", gecommuniceerd over het aanzetten van de radar buiten de gebruikstijden. [REDACTED] heeft aangegeven dit contact als positief te ervaren. **Een volgend overleg staat gepland voor 12 mei.**

Vanuit de "Werkgroep geluid" wordt [REDACTED], en via hem de Kerngroep Wier, periodiek op de hoogte gehouden. Deze contacten zijn ook positief.

Het 24/7 aanzetten van de radar is op 12 maart gecommuniceerd met de

wethouder en [REDACTED]. Op 6 april heeft de Staatsecretaris een bezoek aan de radar en aan Wier gebracht. Daar heeft hij gesproken met leden van de kerngroep. De inwoners hebben begrip dat de radar 24/7 aan staat. Vraag is wel wanneer de radar in de avond weer uit gaat. De staatssecretaris heeft toegezegd dit als het dreigingsbeeld het toelaat de gebruikstijden weer terug naar kantooruren gaat. Stas zal dit met CDS bespreken.

De communicatie over andere gebruikstijden i.v.m. met wijziging in operationele omstandigheden lopen via AOCS.

In de Franeker Courant van 26 april is het volgende opgenomen: "Op aanvraag van de kerngroep Radar Wier heeft het Agentschap Telecom metingen verricht naar de straling die uitgezonden wordt door de radar bij Wier. Op woensdagavond 18 mei is er een informatieavond over de resultaten. Experts zullen de resultaten uitleggen en GGD Fryslân zal ingaan op de gezondheidseffecten van radio-magnetische velden.

Defensie heeft vorig voorjaar metingen laten verrichten naar de straling van de radar. Hoewel de contacten met Defensie goed zijn, wilde de kerngroep toch aanvullend onderzoek laten uitvoeren. De resultaten hiervan zijn nu bekend. De gemeten straling ligt ver onder de maximale waarden die internationaal worden geadviseerd. De gemeten stralingswaarden kunnen vergeleken worden met de straling die vrijkomt van huishoudelijk apparatuur. De metingen zijn gedaan bij een aantal woningen (binnen en buiten) en bij de sportvelden in Wier.

De informatieavond begint om 19.30 uur in het dorpshuis van Wier. Aanmelden is niet nodig. De kerngroep, ook aanspreekpunt voor Defensie, benadrukt dat de laatste deze avond niet aanwezig is."

3.2. Locatie X/ Herwijnen

Stap 1 en stap 2 van motie Van Helvert 1 zijn op de website gepubliceerd. Van stap 2 zijn ook de betrokken provincies en gemeentes geïnformeerd. Op basis van de beslisnota van 26 oktober heeft de Minister ingestemd met het onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken wordt meegenomen in de integrale beoordeling.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereidt. Deze beslisnota bevat ook een communicatie paragraaf.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

In de Kamerbrief van 27 oktober m.b.t. "Tussenstand uitvoering motie Belhaj (Kamerstuk 35570-X-24), motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 35570-X-29) en motie Van Helvert c.s. (Kamerstuk 278030, nr. 332) inzake de radar in Herwijnen" is toegezegd dat na afronding van de gesprekken met de gemeentes de onderzoeksrapporten met een integrale afweging aan de Kamer worden aangeboden.

Zie onder 2, de beslisnota en kamerbrief worden door DGB voorbereidt.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
1 mei 2022

Onze referentie

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
1 mei 2022
Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
N.T.B.	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht. Status: Actie ligt bij DVM/RVB
Mei 2022	Thales concept ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Inkoop voert gesprekken met Thales om te komen tot een definitief voorstel. Ligt nu bij D-DMO en wordt meegenomen bij het Strategisch overleg van 3 mei met Thales.
N.T.B.	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Koppelen aan goedkeuring ECP Thales en voorafgaand aan vergunningprocedure.
N.T.B.	Vergunning traject plaatsen radome	RVB	RVB heeft PL aangewezen. PL is inventarisatie aan het uitvoeren.
T + 18 mnd.	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales
Voor einde van het jaar 2021	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	Status: RVB heeft capaciteitsproblemen en geen PL geleverd.
N.T.B.	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L locatie X ("Herwijnen")DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				1 mei 2022
Mei 2022	Beslisnota en Kamerbrief	DGB	- RCR-procedure Herwijnen voortzetten - Beschrijving onderzoek alternatieve locaties - Opnemen tijdslijn alternatieve locaties vs. Herwijnen, expliciet aandacht voor tijdswinst	Opmerking referentie
N.T.B. Looptijd circa 11 maanden	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DGB (RVB)		
N.T.B. Looptijd circa 8 maanden	Beroep procedure Raad van State procedure	DGB		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Start bouw toren	DVM (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Plaatsing en beproeven radarantenne (incl. geluidsmaatregelen)	DMO (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 3 maanden	Systeemintegratie + testfase door Defensie	CLSK	Inclusief SAT en Flight trials	
N.T.B.	Overdracht SMART-L van DMO aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Agenda

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	14 juni 2022
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	(DMO) (voorzitter) (DMO) (DPlan) (DPlan) (DPlan) (CLSK) (CLSK) (DCO) (DOSCO) (DGB) (DGB) (DMO) (verslag) (DMO)
Kopie aan	, ADSS.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv. Directeur Projecten

M
@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

13 juni 2022

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. Bij positief ADR rapport, geen major wijzigingen *commercial proposal* en toestemming DPlan is planning tekenen ECP geluidsmaatregelen WK 30 (25 juli t/m 31 juli).
 - b. Doorlooptijd realisatie ECP 18 maanden → Q1 2024 (vs. toezegging SG gedaan in oktober 2021: realisatie binnen 2 jaar (okt 2023)).
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel;
3. Stand van zaken Wier
 - a. Zie bijlage stavaza Wier
4. Stand van Zaken *Governance* Herwijnen
 - a. DVM: PL voor ondersteuning RCR-procedure
 - b. Kamerbrief en Opdrachtnota tweede locatie → inrichting stuurgroep(en)
5. Eerstvolgende stuurgroep vMPR Wier is **dinsdag 28 juni** om 08:00 uur via MS Teams

6. Rondvraag en sluiting

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
13 juni 2022

Onze referentie

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 4
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X “Herwijnen”	p. 9

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Wie Datum Onze referentie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep
11	2021-12-22	5.1.1.b . .	CLSK
12	2022-03-11	In BR heeft CDS besloten i.v.m. operationele noodzaak de SMART-L in Wier 24/7 aan te zetten.	CDS
13	2022-04-05	Voor de realisatie van de tweede locatie zal DPlan een aparte opdrachtnota sturen aan DVM.	DPlan iom DVM en DMO
14	2022-06-03	In de Ministerraad is besloten dat de tweede radar op Herwijnen geplaatst gaat worden en de RCR procedure hervat wordt.	Kabinet

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

1.1 ISSUES RADAR POST NOORD

1.1.1 Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning in Wier. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Voor Herwijnen geldt dat de dichtstbijzijnde woning dichterbij is gelegen. Met dezelfde uitgangspunten in Wier, dan is in Herwijnen een reductie benodigd van 12 dB(A).

De SG heeft op 23 september 2021 besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Van Thales is op 14 maart een *technical* en *commercial* ontvangen om de geluidsbelasting omlaag te brengen. De voorstellen zijn technisch uitvoerbaar en passen binnen de planning qua tijd en geld. 5.1.1.c

Om te komen tot een getekende ECP is DMO in afstemming met Inkoop en Thales tot de volgende planning gekomen:

- WK 24 (gepland op 14 juni): bespreken ADR-rapport met ADR. Thales heeft vorige week het rapport reeds besproken met ADR. Tevens ontvangt DMO in WK 24 ROM-prijs voor tweede locatie.
- WK 25 (gepland op 23 juni): bespreking ADR-rapport met Thales. Tevens in WK25 ROM-prijs voor impact op onderhoudscontract.
- WK 27 (04 juli t/m 10 juli): Thales opleveren (aangepaste) offerte incl. ECP (Thales gaat al concept ECP opstellen met de aanname dat er geen aanpassingen meer komen op *commercial proposal*.)
- WK 27 (04 juli t/m 10 juli): beoordelen voorstel. Tevens goedkeuring door DPlan. DMO schrijft al aan een concept definitieve acceptatienota.
- WK 27 (04 juli t/m 10 juli) – 29 (18 juli t/m 24 juli): (Financiële) staffing inkoopdossier. Voorafgaand aan staffing moet DPlan akkoord zijn. (VT is reeds doorlopen en akkoord HDFC)
- WK 30 (25 juli t/m 31 juli): ECP tekenen – DMO en Thales

De planning is ook afhankelijk of er nog een aanpassing gaat komen op de

commercial proposal. De huidige *commercial proposal* is reeds intern Thales door verschillende gremia gegaan en getekend door CEO. Als deze niet meer wijzigt, kan dit relatief snel omgezet worden in een ECP. Als dit nog wel aangepast moet worden, dan heeft dit intern Thales meer tijd nodig.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
13 juni 2022

Onze referentie

Gelet op de toezegging van SG over het plaatsen van de radome (twee jaar vanaf oktober 2021 → oktober 2023) en de doorlooptijd van circa 69 WK (18 mnd.) zoals nu door Thales aangeboden, is de verwachte oplevering in Q1 2024. Hiermee kan geen invulling in tijd geven worden aan de toezegging van de SG. Inwoners van Wier zijn tevreden met de toezegging van de radome en hebben begrip voor het verschuiven in tijd.

1.1.2 Detectie performance

5.1.1.b

1.1.3 Beperking in gebruik BMD

5.1.1.b

Vanuit DMO zijn we in gesprek met Thales om te komen tot een nieuwe EAR stralingsveiligheid waar de maatregel in verwerkt is. Op basis van dit rapport kan DMO zorg dragen voor de aanpassing van de vergunning voor Wier. Daarnaast heeft DVM dit rapport nodig voor de vergunningprocedure (RCR) voor locatie Herwijnen.

1.2 HERIJKING EN OPDRACHTNOTA

DPlan heeft het besluit van de SG voor het plaatsen van de radome vastgelegd in een aanvullende opdrachtnota. Deze opdrachtnota is aan DMO aangeboden (kenmerk BS2021023611). Het doel benoemd in de opdrachtnota is om de radar in Wier 24/7 binnen de geluidsnormen te kunnen gaan gebruiken. De afwijkinsrapportage is opgenomen in het DLP 22.0. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

Vanuit DMO is een acceptatie nota aan DPlan gestuurd. Dit betreft een acceptatie onder voorbehoud. Zoals het er nu voorstaat past het voorstel van

Thales binnen de doelstelling van de aanvullende opdrachtnota. DMO werk aan een concept-definitieve acceptatie nota met tevens het verzoek om de financiële verplichting aan te mogen gaan.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
13 juni 2022

Onze referentie

1.3 AANVULLENDE WERKZAAMHEDEN RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten. Vanuit RVB is voor de herinrichting terrein een PL toegekend om dit proces te begeleiden.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. Dit proces ligt al meer dan 8 maanden aan RVB kant stil. DVM neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen. RVB heeft een projectleider gevonden die de omgevingsvergunning gaat verzorgen. Het proces om te komen tot een vergunningaanvraag voor de realisatie van de radome is opgestart.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

1.4 OPLEVEREN EN OPERATIONELE INTEGRATIE RADAR

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Vanaf 12 maart 2022 is de radar in Wier vanwege operationele noodzaak 24/7 aangezet.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

In samenspraak met CLSK, DPlan en DMO wordt bekeken of en wanneer de radar naar CLSK overgedragen kan worden, zodat de zeggenschap en verantwoordelijkheid van de radar komt te liggen waar deze uiteindelijk hoort.

2. RADAR ZUID; SMART-L Herwijnen

Op 3 juni heeft het Kabinet besloten dat de tweede radar op Herwijnen geplaatst wordt en dat de RCR-procedure wordt hervat. De Kamer is hierover geïnformeerd met een uitgebreide Kamerbrief (kenmerk BS2022009851).

In overleg tussen DPlan, DVM en DMO is besloten dat voor de realisatie van de tweede radar DPlan een separate opdrachtnota aan DVM stuurt. Hierbij zal DVM in de lead zijn en DMO als onderaannemer fungeren. Een verdeling van de werkzaamheden is reeds gedeeld. Bureau Leefomgeving vanuit DAOG zal als

bevoegd gezag optreden in de RCR-procedure. DVM dzv een PL aan de kant van RVB. Deze is nog niet beschikbaar. Actie bij DVM.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
13 juni 2022

Onze referentie

3. Communicatie

3.1. Wier

Vanuit DMO is er goed contact met de "Werkgroep geluid" en de "Kerngroep Wier". Ook DCO onderhoudt goede contacten met de Kerngroep Wier.

Het 24/7 aanzetten van de radar is op 12 maart gecommuniceerd met de wethouder en [REDACTED]. Op 6 april heeft de Staatssecretaris een bezoek aan de radar en aan Wier gebracht. Daar heeft hij gesproken met leden van de kerngroep. De inwoners hebben begrip dat de radar 24/7 aan staat. Vraag is wel wanneer de radar in de avond weer uit gaat. De staatssecretaris heeft toegezegd dit als het dreigingsbeeld het toelaat de gebruikstijden weer terug naar kantooruren gaat. CDS bespreekt dit tweewekelijks met de Stas.

In de Franeker Courant van 26 april is het volgende opgenomen: "Op aanvraag van de kerngroep Radar Wier heeft het Agentschap Telecom metingen verricht naar de straling die uitgezonden wordt door de radar bij Wier. Op woensdagavond 18 mei is er een informatieavond over de resultaten. Experts zullen de resultaten uitleggen en GGD Fryslân zal ingaan op de gezondheidseffecten van radio-magnetische velden.

Defensie heeft vorig voorjaar metingen laten verrichten naar de straling van de radar. Hoewel de contacten met Defensie goed zijn, wilde de kerngroep toch aanvullend onderzoek laten uitvoeren. De resultaten hiervan zijn nu bekend. De gemeten straling ligt ver onder de maximale waarden die internationaal worden geadviseerd. De gemeten stralingswaarden kunnen vergeleken worden met de straling die vrijkomt van huishoudelijk apparatuur. De metingen zijn gedaan bij een aantal woningen (binnen en buiten) en bij de sportvelden in Wier.

De informatieavond begint om 19.30 uur in het dorps huis van Wier. Aanmelden is niet nodig. De kerngroep, ook aanspreekpunt voor Defensie, benadrukt dat de laatste deze avond niet aanwezig is." Het AT-rapport is op 18 mei met de inwoners besproken. Naast vragen over de onafhankelijkheid van het AT en de wijze van meten, zijn er ook (wederom) vragen gekomen over de mogelijkheden van *blanking*. Dit onderwerp is reeds met de Kerngroep op 24 november 2021 besproken. Vanuit de bewoners is deze vraag wederom gesteld. In de Franeker krant heeft gestaan dat de inwoners hierover in gesprek gaan met Defensie. Het standpunt vanuit Defensie is dat we niet gaan blanken richting het dorp Wier. Vanuit DMO is dit op 1 juni met de Kerngroep besproken.

Met de "Werkgroep geluid" en de Kerngroep is gesproken over andere geluidsmaatregelen nu de radar 24/7 is aangezet. Het voorstel vanuit de Kerngroep is om niet individuele inwoners te "compenseren" omdat dit tot scheve gezichten kan leiden in de kleine en hechte gemeenschap in Wier. Het voorstel is om te komen tot een algehele blijk van waardering voor het begrip dat de inwoners opbrengen nu de radar 24/7 draait. Dit gaan we samen met de Kerngroep verder uitwerken.

In de tweede helft van september wordt er een informatiebijeenkomst in Wier gehouden. Randvoorwaarde is dan wel dat de ECP met Thales is getekend. Daar gaat DMO meer vertellen over de geluidsmaatregelen en de planning. Ook zal dan besproken worden hoe "de blijk van waardering" ingevuld kan worden.

3.2. Herwijnen

Defensie gaat de inwoners van Herwijnen en andere betrokkenen betrekken bij het vervolg in de RCR-procedure. In deze procedure wordt bekeken hoe de radar zo goed mogelijk is in te passen in de omgeving.

Defensie informeert de inwoners van Herwijnen op zeer korte termijn per brief over het vervolgproces en de inspraakmogelijkheden. De staatssecretaris geeft ook aan tot een goede samenwerking te willen komen op aanvullende zorgpunten die leven onder de omwonenden.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

De Kamer is over de locatiekeuze Herwijnen geïnformeerd met een uitgebreide Kamerbrief (kenmerk BS2022009851).

Op 29 juni 2022 is er een commissiedebat Materieel Defensie waar de locatiekeuze behandeld wordt. Op verzoek Boswijk (mede namens CU) wordt voorafgaand aan het Commissiedebat Materieel Defensie op 29 juni een technische briefing gepland over de uitgevoerde onderzoeken en moties die wel of niet zijn meegenomen.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
13 juni 2022

Onze referentie

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
13 juni 2022
Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
N.T.B.	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht. Status: Actie ligt bij DVM/RVB
Week van 25 juli 2022	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Inkoop voert gesprekken met Thales om te komen tot een definitief voorstel. In afwachting ADR rapport.
2^e helft september	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Koppelen aan goedkeuring ECP Thales en voorafgaand aan vergunningprocedure.
N.T.B.	Vergunning traject plaatsen radome	RVB	RVB heeft PL aangewezen. PL is inventarisatie aan het uitvoeren.
T + 18 mnd.	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales. Als WK 30 wordt getekend dan realisatie in Q1 2024.
Q3 2022	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	Status: RVB heeft PL geleverd.
N.T.B.	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L Herwijnen**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				13 juni 2022
3 Juni 2022	Beslisnota en Kamerbrief	DGB		Onze referentie
N.T.B. Looptijd circa 11 maanden	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DOAG / DVM (RVB)		
N.T.B. Looptijd circa 8 maanden	Beroep procedure Raad van State procedure	DJZ / DVM (RVB)		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Start bouw toren	DVM (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Plaatsing en beproeven radarantenne (incl. geluidsmaatregelen)	DMO (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 3 maanden	Systeemintegratie + testfase door Defensie	CLSK	Inclusief SAT en Flight trials	
N.T.B.	Overdracht SMART-L aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Verslag

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	14 juni 2022
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	██████████ (DMO) (voorzitter) ██████████ (DMO) (afwezig) ██████████ (DPlan) (afwezig) ██████████ (DPlan) ██████████ (DPlan) ██████████ (CLSK) ██████████ (CLSK) ██████████ (DCO) ██████████ (DOSCO) ██████████ (DVM) ██████████ (DGB) ██████████ (DGB) ██████████ (DMO) ██████████ (verslag) (DMO)
Kopie aan	██████████, ADSS.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

██████████
Plv. Directeur Projecten
M ██████████
██████████@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

14 juni 2022

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- Bij positief ADR-rapport, geen major wijzigingen *commercial proposal* en toestemming DPlan is planning tekenen ECP-geluidsmaatregelen WK 30 (25 juli t/m 31 juli).
- Doorlooptijd realisatie ECP 18 maanden → Q1 2024 (vs. toezegging SG gedaan in oktober 2021: realisatie binnen 2 jaar (okt 2023)).

██████████ spreekt zijn zorgen hierover uit en vraagt waarom dit een mededeling is en geen agendapunt. De operationele consequenties hiervan zijn groot gezien het uitvallen van de MPR grotere problemen creëert dan de toezegging aan de bewoners. Onduidelijk wat de vervolgstappen zijn van dit tijdpad. Verzoek ██████████, om in kaart te brengen wat de consequenties zijn en hoe de SG geïnformeerd kan worden.

ACTIE: DMO Projectleider brengt vervolgstappen in kaart middels een memo.¹

██████████ geeft aan dat de wensenlijst en het ongemak van de bewoners Wier groter wordt. Bij spoedige communicatie over een latere einddatum is het mogelijk om de weerstand te

¹ SGvMPR0002

- verminderen.
- c. [REDACTED] dient de vergadering eerder te verlaten. Vanaf dan zal [REDACTED] voor hem waarnemen.
 - d. [REDACTED] meldt dat op 23 juni de technische briefing Herwijnen plaatsvindt. Samen met TNO en de Politieke Assistent wordt deze briefing voorbereid. Planning om deze te behandelen bij het Commissie Debat materieel op 29 juni.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
14 juni 2022

Onze referentie

2. Verslag vorige vergadering

- a. Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.
- b. N.a.v.; [REDACTED] geeft complimenten aan degenen die hebben bijgedragen aan de bekendmaking van de Kamerbrief en de communicatie in media.

3. Stand van zaken Wier

- a. Zie bijlage stavaza Wier
[REDACTED] 5.1.1.b [REDACTED]. Er zou binnen 4 weken een reactie zijn. [REDACTED] geeft aan dat er een document door Thales is opgeleverd. In de loop van de dag zal bekeken worden of dit voldoet aan de vraagstelling.

4. Stand van Zaken *Governance* Herwijnen

- a. DVM: PL voor ondersteuning RCR-procedure. [REDACTED] licht toe.
Het RVB verzocht om de PL te leveren die betrokken was bij het voortraject van de RCR-procedure. Die is niet meer beschikbaar. Om die reden wordt er verder gezocht. **ACTIE:** DOSCO en DVM zetten deze actie verder uit.²
[REDACTED] licht verder toe. De vergunningsaanvraag moet worden aangevuld omdat in de oorspronkelijke aanvraag geen rekening is gehouden met een radome en andere maatregelen. Daarnaast is er een reactie op het voorontwerp vanuit de Provincie betreffende Natura 2000 gebied en stikstof.
- b. Kamerbrief en Opdrachtnota tweede locatie → inrichting stuurgroep(en)

5. Eerstvolgende stuurgroep vMPR Wier is **dinsdag 28 juni** om 08:00 uur via MS Teams

6. Rondvraag en sluiting

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 4
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 9

² SGvMPRACT0003

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	 Onze referentie
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep
11	2021-12-22	5.1.1.b 	CLSK
12	2022-03-11	In BR heeft CDS besloten i.v.m. operationele noodzaak de SMART-L in Wier 24/7 aan te zetten.	CDS
13	2022-04-05	Voor de realisatie van de tweede locatie zal DPlan een aparte opdrachtnota sturen aan DVM.	DPlan iom DVM en DMO
14	2022-06-03	In de Ministerraad is besloten dat de tweede radar op Herwijnen geplaatst gaat worden en de RCR procedure hervat wordt.	Kabinet

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

1.1 ISSUES RADAR POST NOORD

1.1.1 Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaal geluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning in Wier. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Voor Herwijnen geldt dat de dichtstbijzijnde woning dichterbij is gelegen. Met dezelfde uitgangspunten in Wier, dan is in Herwijnen een reductie benodigd van 12 dB(A).

De SG heeft op 23 september 2021 besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Van Thales is op 14 maart een *technical* en *commercial* ontvangen om de geluidsbelasting omlaag te brengen. De voorstellen zijn technisch uitvoerbaar en passen binnen de planning qua tijd en geld. 5.1.1.c

Om te komen tot een getekende ECP is DMO in afstemming met Inkoop en Thales tot de volgende planning gekomen:

- WK 24 (gepland op 14 juni): bespreken ADR-rapport met ADR. Thales heeft vorige week het rapport reeds besproken met ADR. Tevens ontvangt DMO in WK 24 ROM-prijs voor tweede locatie.
- WK 25 (gepland op 23 juni): bespreking ADR-rapport met Thales. Tevens in WK25 ROM-prijs voor impact op onderhoudscontract.
- WK 27 (04 juli t/m 10 juli): Thales opleveren (aangepaste) offerte incl. ECP (Thales gaat al concept ECP opstellen met de aanname dat er geen aanpassingen meer komen op *commercial proposal*.)
- WK 27 (04 juli t/m 10 juli): beoordelen voorstel. Tevens goedkeuring door DPlan. DMO schrijft al aan een concept definitieve acceptatienota.
- WK 27 (04 juli t/m 10 juli) – 29 (18 juli t/m 24 juli): (Financiële) staffing inkoopdossier. Voorafgaand aan staffing moet DPlan akkoord zijn. (VT is reeds doorlopen en akkoord HDFC)
- WK 30 (25 juli t/m 31 juli): ECP tekenen – DMO en Thales

De planning is ook afhankelijk of er nog een aanpassing gaat komen op de

commercial proposal. De huidige *commercial proposal* is reeds intern Thales door verschillende gremia gegaan en getekend door CEO. Als deze niet meer wijzigt, kan dit relatief snel omgezet worden in een ECP. Als dit nog wel aangepast moet worden, dan heeft dit intern Thales meer tijd nodig.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
14 juni 2022

Onze referentie

Gelet op de toezegging van SG over het plaatsen van de radome (twee jaar vanaf oktober 2021 → oktober 2023) en de doorlooptijd van circa 69 WK (18 mnd.) zoals nu door Thales aangeboden, is de verwachte oplevering in Q1 2024. Hiermee kan geen invulling in tijd geven worden aan de toezegging van de SG. Inwoners van Wier zijn tevreden met de toezegging van de radome en hebben begrip voor het verschuiven in tijd.

1.1.2 Detectie performance

5.1.1.b

1.1.3 Beperking in gebruik BMD

5.1.1.b

Vanuit DMO zijn we in gesprek met Thales om te komen tot een nieuwe EAR-stralingsveiligheid waar de maatregel in verwerkt is. Op basis van dit rapport kan DMO zorg dragen voor de aanpassing van de vergunning voor Wier. Daarnaast heeft DVM dit rapport nodig voor de vergunningprocedure (RCR) voor locatie Herwijnen.

1.2 HERIJKING EN OPDRACHTNOTA

DPlan heeft het besluit van de SG voor het plaatsen van de radome vastgelegd in een aanvullende opdrachtnota. Deze opdrachtnota is aan DMO aangeboden (kenmerk BS2021023611). Het doel benoemd in de opdrachtnota is om de radar in Wier 24/7 binnen de geluidsnormen te kunnen gaan gebruiken. De afwijkinsrapportage is opgenomen in het DLP 22.0. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

Vanuit DMO is een acceptatie nota aan DPlan gestuurd. Dit betreft een acceptatie onder voorbehoud. Zoals het er nu voorstaat past het voorstel van

Thales binnen de doelstelling van de aanvullende opdrachtnota. DMO werk aan een concept-definitieve acceptatie nota met tevens het verzoek om de financiële verplichting aan te mogen gaan.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
14 juni 2022

Onze referentie

1.3 AANVULLENDE WERKZAAMHEDEN RVB

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten. Vanuit RVB is voor de herinrichting terrein een PL toegekend om dit proces te begeleiden.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. Dit proces ligt al meer dan 8 maanden aan RVB kant stil. DVM neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen. RVB heeft een projectleider gevonden die de omgevingsvergunning gaat verzorgen. Het proces om te komen tot een vergunningaanvraag voor de realisatie van de radome is opgestart.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

1.4 OPLEVEREN EN OPERATIONELE INTEGRATIE RADAR

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsysteem op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Vanaf 12 maart 2022 is de radar in Wier vanwege operationele noodzaak 24/7 aangezet.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

In samenspraak met CLSK, DPlan en DMO wordt bekeken of en wanneer de radar naar CLSK overgedragen kan worden, zodat de zeggenschap en verantwoordelijkheid van de radar komt te liggen waar deze uiteindelijk hoort.

2. RADAR ZUID; SMART-L Herwijnen

Op 3 juni heeft het Kabinet besloten dat de tweede radar op Herwijnen geplaatst wordt en dat de RCR-procedure wordt hervat. De Kamer is hierover geïnformeerd met een uitgebreide Kamerbrief (kenmerk BS2022009851).

In overleg tussen DPlan, DVM en DMO is besloten dat voor de realisatie van de tweede radar DPlan een separate opdrachtnota aan DVM stuurt. Hierbij zal DVM in de lead zijn en DMO als onderaannemer fungeren. Een verdeling van de werkzaamheden is reeds gedeeld. Bureau Leefomgeving vanuit DAOG zal als

bevoegd gezag optreden in de RCR-procedure. DVM dzv een PL aan de kant van RVB. Deze is nog niet beschikbaar. Actie bij DVM.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
14 juni 2022

Onze referentie

3. Communicatie

3.1. Wier

Vanuit DMO is er goed contact met de "Werkgroep geluid" en de "Kerngroep Wier". Ook DCO onderhoudt goede contacten met de Kerngroep Wier.

Het 24/7 aanzetten van de radar is op 12 maart gecommuniceerd met de wethouder en [REDACTED]. Op 6 april heeft de Staatssecretaris een bezoek aan de radar en aan Wier gebracht. Daar heeft hij gesproken met leden van de kerngroep. De inwoners hebben begrip dat de radar 24/7 aan staat. Vraag is wel wanneer de radar in de avond weer uit gaat. De staatssecretaris heeft toegezegd dit als het dreigingsbeeld het toelaat de gebruikstijden weer terug naar kantooruren gaat. CDS bespreekt dit tweewekelijks met de Stas.

In de Franeker Courant van 26 april is het volgende opgenomen: "Op aanvraag van de kerngroep Radar Wier heeft het Agentschap Telecom metingen verricht naar de straling die uitgezonden wordt door de radar bij Wier. Op woensdagavond 18 mei is er een informatieavond over de resultaten. Experts zullen de resultaten uitleggen en GGD Fryslân zal ingaan op de gezondheidseffecten van radio-magnetische velden.

Defensie heeft vorig voorjaar metingen laten verrichten naar de straling van de radar. Hoewel de contacten met Defensie goed zijn, wilde de kerngroep toch aanvullend onderzoek laten uitvoeren. De resultaten hiervan zijn nu bekend. De gemeten straling ligt ver onder de maximale waarden die internationaal worden geadviseerd. De gemeten stralingswaarden kunnen vergeleken worden met de straling die vrijkomt van huishoudelijk apparatuur. De metingen zijn gedaan bij een aantal woningen (binnen en buiten) en bij de sportvelden in Wier.

De informatieavond begint om 19.30 uur in het dorps huis van Wier. Aanmelden is niet nodig. De kerngroep, ook aanspreekpunt voor Defensie, benadrukt dat de laatste deze avond niet aanwezig is." Het AT-rapport is op 18 mei met de inwoners besproken. Naast vragen over de onafhankelijkheid van het AT en de wijze van meten, zijn er ook (wederom) vragen gekomen over de mogelijkheden van *blanking*. Dit onderwerp is reeds met de Kerngroep op 24 november 2021 besproken. Vanuit de bewoners is deze vraag wederom gesteld. In de Franeker krant heeft gestaan dat de inwoners hierover in gesprek gaan met Defensie. Het standpunt vanuit Defensie is dat we niet gaan blanken richting het dorp Wier. Vanuit DMO is dit op 1 juni met de Kerngroep besproken.

Met de "Werkgroep geluid" en de Kerngroep is gesproken over andere geluidsmaatregelen nu de radar 24/7 is aangezet. Het voorstel vanuit de Kerngroep is om niet individuele inwoners te "compenseren" omdat dit tot scheve gezichten kan leiden in de kleine en hechte gemeenschap in Wier. Het voorstel is om te komen tot een algehele blijk van waardering voor het begrip dat de inwoners opbrengen nu de radar 24/7 draait. Dit gaan we samen met de Kerngroep verder uitwerken.

In de tweede helft van september wordt er een informatiebijeenkomst in Wier gehouden. Randvoorwaarde is dan wel dat de ECP met Thales is getekend. Daar gaat DMO meer vertellen over de geluidsmaatregelen en de planning. Ook zal dan besproken worden hoe "de blijk van waardering" ingevuld kan worden.

3.2. Herwijnen

Defensie gaat de inwoners van Herwijnen en andere betrokkenen betrekken bij het vervolg in de RCR-procedure. In deze procedure wordt bekeken hoe de radar zo goed mogelijk is in te passen in de omgeving.

Defensie informeert de inwoners van Herwijnen op zeer korte termijn per brief over het vervolgproces en de inspraakmogelijkheden. De staatssecretaris geeft ook aan tot een goede samenwerking te willen komen op aanvullende zorgpunten die leven onder de omwonenden.

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

De Kamer is over de locatiekeuze Herwijnen geïnformeerd met een uitgebreide Kamerbrief (kenmerk BS2022009851).

Op 29 juni 2022 is er een commissiedebat Materieel Defensie waar de locatiekeuze behandeld wordt. Op verzoek Boswijk (mede namens CU) wordt voorafgaand aan het Commissiedebat Materieel Defensie op 29 juni een technische briefing gepland over de uitgevoerde onderzoeken en moties die wel of niet zijn meegenomen.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Datum

14 juni 2022

Onze referentie

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
14 juni 2022
Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
N.T.B.	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht. Status: Actie ligt bij DVM/RVB
Week van 25 juli 2022	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Inkoop voert gesprekken met Thales om te komen tot een definitief voorstel. In afwachting ADR rapport.
2^e helft september	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Koppelen aan goedkeuring ECP Thales en voorafgaand aan vergunningprocedure.
N.T.B.	Vergunning traject plaatsen radome	RVB	RVB heeft PL aangewezen. PL is inventarisatie aan het uitvoeren.
T + 18 mnd.	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales. Als WK 30 wordt getekend dan realisatie in Q1 2024.
Q3 2022	Bestek herinrichting terrein Wier	RVB	Status: RVB heeft PL geleverd.
N.T.B.	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L Herwijken**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				14 juni 2022
3 Juni 2022	Beslisnota en Kamerbrief	DGB		Onze referentie
N.T.B. Looptijd circa 11 maanden	Start vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DOAG / DVM (RVB)		
N.T.B. Looptijd circa 8 maanden	Beroep procedure Raad van State procedure	DJZ / DVM (RVB)		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Start bouw toren	DVM (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Plaatsing en beproeven radarantenne (incl. geluidsmaatregelen)	DMO (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 3 maanden	Systeemintegratie + testfase door Defensie	CLSK	Inclusief SAT en Flight trials	
N.T.B.	Overdracht SMART-L aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Agenda

Betreft	Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)
Vergaderdatum	28 juni 2022
Vergadertijd	08:00 - 09:00 uur
Vergaderplaats	Via MS Teams
Genodigden	██████████ (DMO) (voorzitter) ██████████ (DMO) ██████████ (DPlan) ██████████ (DPlan) ██████████ (DPlan) ██████████ (DPlan) ██████████ (CLSK) ██████████ (CLSK) ██████████ (DCO) ██████████ (DOSCO) ██████████ (DVM) ██████████ (DGB) ██████████ (DGB) ██████████ (DMO) ██████████ (verslag) (DMO)
Kopie aan	██████████, ADSS.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

Plv. Directeur Projecten

M ██████████
██████████@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Datum

23 juni 2022

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen
 - a. Onderhandelingen *commercial proposal* lopen op niveau D-Inkoop en CEO. Planning tekenen ECP nog steeds WK 30 (25 juli t/m 31 juli).
 - b. ROM-prijs locatie Herwijnen en impact onderhoudscontract ontvangen. Dit verwerken en definitieve acceptatie nota.
2. Verslag vorige vergadering
 - a. Tekstueel;
3. Stand van zaken Wier
 - a. Zie bijlage stavaza Wier
4. Stand van Zaken Herwijnen
 - a. DPlan: Opdrachtnota voor DVM
 - b. DVM: PL voor RCR-procedure
 - c. DGB: CD Tweede Kamer 29 juni

5. Eerstvolgende stuurgroep vMPR Wier is geplant op dinsdag 12 juli om 08:00 uur via MS Teams (**zomerverlof?**)
6. Rondvraag en sluiting

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 juni 2022

Onze referentie

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst	p. 3
Bijlage 2 Stand van zaken	p. 4
Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X "Herwijnen"	p. 9

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	 Onze referentie
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep
11	2021-12-22	5.1.1.b 	CLSK
12	2022-03-11	In BR heeft CDS besloten i.v.m. operationele noodzaak de SMART-L in Wier 24/7 aan te zetten.	CDS
13	2022-04-05	Voor de realisatie van de tweede locatie zal DPlan een aparte opdrachtnota sturen aan DVM.	DPlan iom DVM en DMO
14	2022-06-03	In de Ministerraad is besloten dat de tweede radar op Herwijnen geplaatst gaat worden en de RCR procedure hervat wordt.	Kabinet

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

1.1 ISSUES RADAR POST NOORD

1.1.1 Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning in Wier. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Voor Herwijnen geldt dat de dichtstbijzijnde woning dichterbij is gelegen. Met dezelfde uitgangspunten in Wier, dan is in Herwijnen een reductie benodigd van 12 dB(A).

De SG heeft op 23 september 2021 besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Van Thales is op 14 maart een *technical* en *commercial* ontvangen om de geluidsbelasting omlaag te brengen. De voorstellen zijn technisch uitvoerbaar en passen binnen de planning qua tijd en geld. Het voorstel betreft enkel de radar in Wier. N.a.v. ADR rapport wordt de *commercial proposal* op niveau D-Inkoop en CEO Thales besproken.

Om te komen tot een getekende ECP is DMO in afstemming met Inkoop en Thales tot de volgende planning gekomen:

- WK 24 (gepland op 14 juni): bespreken ADR-rapport met ADR. Thales heeft vorige week het rapport reeds besproken met ADR. Tevens ontvangt DMO in WK 24 ROM-prijs voor tweede locatie. (Gereed)
- WK 25 (gepland op 23 juni): bespreking ADR-rapport met Thales. Tevens in WK 25 ROM-prijs voor impact op onderhoudscontract. (Gereed)
- WK 25 / WK 26 verder afstemmen commercial proposal op niveau D-Inkoop en CEO Thales.
- WK 27 (04 juli t/m 10 juli): Thales opleveren (aangepaste) offerte incl. ECP
- WK 27 (04 juli t/m 10 juli): beoordelen voorstel. Tevens goedkeuring door DPlan. DMO heeft concept definitieve acceptatienota reeds afgestemd met DPlan en Inkoop.
- WK 27 (04 juli t/m 10 juli) – 29 (18 juli t/m 24 juli): (Financiële) staffing inkoopdossier. Voorafgaand aan staffing moet DPlan akkoord zijn.
- WK 30 (25 juli t/m 31 juli): ECP tekenen – DMO en Thales

Gelet op de toezegging van SG over het plaatsen van de radome (twee jaar vanaf oktober 2021 → oktober 2023) en de doorlooptijd van circa 69 WK (18 mnd.) zoals nu door Thales aangeboden, is de verwachte oplevering in Q1 2024. Hiermee kan geen invulling in tijd geven worden aan de toezegging van de SG. Inwoners van Wier zijn tevreden met de toezegging van de radome en hebben begrip voor het verschuiven in tijd.

1.1.2 Detectie performance

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

5.1.1.b

Datum
23 juni 2022

Onze referentie

1.1.3 Beperking in gebruik BMD

5.1.1.b

Vanuit DMO zijn we in gesprek met Thales om te komen tot een nieuwe EAR-stralingsveiligheid waar de maatregel in verwerkt is. Op basis van dit rapport kan DMO zorg dragen voor de aanpassing van de vergunning voor Wier. Daarnaast heeft DVM dit rapport nodig voor de vergunningprocedure (RCR) voor locatie Herwijnen.

1.2 HERIJKING EN OPDRACHTNOTA

DPlan heeft het besluit van de SG voor het plaatsen van de radome vastgelegd in een aanvullende opdrachtnota. Deze opdrachtnota is aan DMO aangeboden (kenmerk BS2021023611). Het doel benoemd in de opdrachtnota is om de radar in Wier 24/7 binnen de geluidsnormen te kunnen gaan gebruiken. De afwijkinsrapportage is opgenomen in het DLP 22.0. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

Vanuit DMO is een acceptatie nota aan DPlan gestuurd. Dit betreft een acceptatie onder voorbehoud. Zoals het er nu voorstaat past het voorstel van Thales binnen de doelstelling van de aanvullende opdrachtnota. DMO heeft de concept-definitieve acceptatie nota met tevens het verzoek om de levering verplichting aan te mogen gaan opgesteld. Deze concept nota is afgestemd met DPlan en Inkoop. Door Thales is een ROM-prijs voor de locatie Herwijnen en voor de impact op het PBL-contract afgegeven. Na bekend worden van de definitieve bedragen voor Wier wordt de definitieve versie opgestuurd.

1.3 AANVULLENDE WERKZAAMHEDEN RVB

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 juni 2022

Onze referentie

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten. Vanuit RVB is voor de herinrichting terrein een PL toegekend om dit proces te begeleiden.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. Dit proces ligt al meer dan 10 maanden aan RVB kant stil. DVM neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen. RVB heeft een projectleider gevonden die de omgevingsvergunning gaat verzorgen. Het proces om te komen tot een vergunningaanvraag voor de realisatie van de radome is opgestart.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

1.4 OPLEVEREN EN OPERATIONELE INTEGRATIE RADAR

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Vanaf 12 maart 2022 is de radar in Wier vanwege operationele noodzaak 24/7 aangezet.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

In samenspraak met CLSK, DPlan en DMO wordt bekeken of en wanneer de radar naar CLSK overgedragen kan worden, zodat de zeggenschap en verantwoordelijkheid van de radar komt te liggen waar deze uiteindelijk hoort.

2. RADAR ZUID; SMART-L Herwijnen

Op 3 juni heeft het Kabinet besloten dat de tweede radar op Herwijnen geplaatst wordt en dat de RCR-procedure wordt hervat. De Kamer is hierover geïnformeerd met een uitgebreide Kamerbrief (kenmerk BS2022009851).

In overleg tussen DPlan, DVM en DMO is besloten dat voor de realisatie van de tweede radar DPlan een separate opdrachtnota aan DVM stuurt. Hierbij zal DVM in de lead zijn en DMO als onderaannemer fungeren. Een verdeling van de werkzaamheden is reeds gedeeld. Bureau Leefomgeving vanuit DAOG zal als bevoegd gezag optreden in de RCR-procedure. DVM dzv een PL aan de kant van RVB om de RCR-procedure aan de uitvoerende kant te begeleiden. Deze PL is nog niet beschikbaar. Actie bij DVM.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 juni 2022

Onze referentie

3. Communicatie

3.1. Wier

Vanuit DMO is er goed contact met de "Werkgroep geluid" en de "Kerngroep Wier". Ook DCO onderhoudt goede contacten met de Kerngroep Wier.

Het 24/7 aanzetten van de radar is op 12 maart gecommuniceerd met de wethouder en [REDACTED]. Op 6 april heeft de Staatsecretaris een bezoek aan de radar en aan Wier gebracht. Daar heeft hij gesproken met leden van de kerngroep. De inwoners hebben begrip dat de radar 24/7 aan staat. Vraag is wel wanneer de radar in de avond weer uit gaat. De staatssecretaris heeft toegezegd dit als het dreigingsbeeld het toelaat de gebruikstijden weer terug naar kantooruren gaat. CDS bespreekt dit tweewekelijks met de Stas.

Op aanvraag van de kerngroep Radar Wier heeft het Agentschap Telecom metingen verricht naar de straling die uitgezonden wordt door de radar bij Wier. Het AT-rapport is op 18 mei met de inwoners besproken. Naast vragen over de onafhankelijkheid van het AT en de wijze van meten, zijn er ook (wederom) vragen gekomen over de mogelijkheden van *blanking*. Dit onderwerp is reeds met de Kerngroep op 24 november 2021 besproken. Vanuit de bewoners is deze vraag wederom gesteld. In de Franeker krant heeft gestaan dat de inwoners hierover in gesprek gaan met Defensie. Het standpunt vanuit Defensie is dat we niet gaan blanken richting het dorp Wier. Vanuit DMO is dit op 1 juni met de Kerngroep besproken.

Met de "Werkgroep geluid" en de Kerngroep is gesproken over andere geluidsmaatregelen nu de radar 24/7 is aangezet. Het voorstel vanuit de Kerngroep is om niet individuele inwoners te "compenseren" omdat dit tot scheve gezichten kan leiden in de kleine en hechte gemeenschap in Wier. Het voorstel is om te komen tot een algehele blijk van waardering voor het begrip dat de inwoners opbrengen nu de radar 24/7 draait. Dit gaan we samen met de Kerngroep verder uitwerken.

In de tweede helft van september wordt er een informatiebijeenkomst in Wier gehouden. Randvoorwaarde is dan wel dat de ECP met Thales is getekend. Daar gaat DMO meer vertellen over de geluidsmaatregelen en de planning. Ook zal dan besproken worden hoe "de blijk van waardering" ingevuld kan worden.

3.2. Herwijnen

Defensie gaat de inwoners van Herwijnen en andere betrokkenen betrekken bij het vervolg in de RCR-procedure. In deze procedure wordt bekeken hoe de radar zo goed mogelijk is in te passen in de omgeving.

Defensie informeert de inwoners van Herwijnen op zeer korte termijn per brief

over het vervolgproces en de inspraakmogelijkheden. De staatssecretaris geeft ook aan tot een goede samenwerking te willen komen op aanvullende zorgpunten die leven onder de omwonenden. Stas is 27 juni naar Herwijnen geweest om te spreken met een kleine groep inwoners over de radartoren.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 juni 2022

Onze referentie

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

De Kamer is over de locatiekeuze Herwijnen geïnformeerd met een uitgebreide Kamerbrief (kenmerk BS2022009851).

Op 29 juni 2022 is er een commissiedebat Materieel Defensie waar de locatiekeuze behandeld wordt.

Op verzoek Boswijk (mede namens CU) wordt voorafgaand aan het Commissiedebat Materieel Defensie op 29 juni een technische briefing gepland over de uitgevoerde onderzoeken en moties die wel of niet zijn meegenomen. Deze technische briefing is komen te vervallen.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
23 juni 2022
Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
N.T.B.	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht. Status: Actie ligt bij DVM/RVB
Week van 25 juli 2022	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Inkoop voert gesprekken met Thales om te komen tot een definitief voorstel.
2 ^e helft september	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Koppelen aan goedkeuring ECP Thales en voorafgaand aan vergunningprocedure.
N.T.B.	Vergunning traject plaatsen radome	RVB	RVB heeft PL aangewezen. PL is inventarisatie aan het uitvoeren.
Q3 2022	Herinrichting terrein Wier	RVB	Status: Drietal partijen zijn uitgenodigd voor prijsopgave.
T + 18 mnd.	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales. Als WK 30 wordt getekend dan realisatie in Q1 2024.
N.T.B.	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L Herwijnen**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				23 juni 2022
3 Juni 2022	Beslisnota en Kamerbrief	DGB		Onze referentie
29 juni 2022	Commissie Debat	DGB		
N.T.B. Looptijd circa 11 maanden	Start RCR/ vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DOAG / DVM (RVB)		
N.T.B. Looptijd circa 8 maanden	Beroep procedure Raad van State procedure	DJZ / DVM (RVB)		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Start bouw toren	DVM (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Plaatsing en beproeven radarantenne (incl. geluidsmaatregelen)	DMO (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 3 maanden	Systeemintegratie + testfase door Defensie	CLSK	Inclusief SAT en Flight trials	
N.T.B.	Overdracht SMART-L aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	

Verslag

Betreft Stuurgroep Vervanging Medium Power Radars (MPR)

Vergaderdatum 28 juni 2022

Vergadertijd 08:00 - 09:00 uur

Vergaderplaats **Via MS Teams**

Genodigden

- ██████████ (DMO) (voorzitter)
- ██████████ (DMO) (afwezig)
- ██████████ (DPlan) (afwezig)
- ██████████ (DPlan) (afwezig)
- Waargenomen door ██████████ (DPlan)
- ██████████ (DPlan)
- ██████████ (CLSK)
- ██████████ (CLSK)
- ██████████ (DCO)
- ██████████ (DOSCO)
- ██████████ (DVM)
- ██████████ (DGB)
- ██████████ (DGB)
- ██████████ (DMO)
- ██████████ (verslag) (DMO)

Kopie aan ██████████ ██████████, ADSS.

DIR PROJECTEN

PROJN/STGP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon

██████████
Plv. Directeur Projecten
M ██████████
██████████@mindef.nl
www.defensie.nl/dmo

Datum

23 juni 2022

Bijlagen:
Besluitenlijst
Stavaza
Planning radars Noord en Zuid

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

1. Opening en mededelingen

- a. ██████████ (CLSK) dient de vergadering eerder te verlaten.
- b. Onderhandelingen *commercial proposal* lopen op niveau D-Inkoop en CEO. Planning tekenen ECP nog steeds WK 30 (25 juli t/m 31 juli).
- c. ROM-prijs locatie Herwijnen en impact onderhoudscontract ontvangen. Dit verwerken en definitieve acceptatie nota.

2. Verslag vorige vergadering

- a. Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.
- b. Acties
 - i. Actie¹ PL DMO blijft open. Informatie is intern meegegeven aan D-PROJ en D-DMO. Memo volgt.
 - ii. Actie² DOSCO/DVM wordt gesloten. PL vanuit RVB is aangewezen. Betreft ██████████.

¹ SGvMPRACT0002

² SGvMPRACT0003

3. Stand van zaken Wier

- a. Zie bijlage stavaza Wier

4. Stand van Zaken Herwijnen

- a. DPlan: Opdrachtnota voor DVM. [REDACTED] (DPlan) licht toe.

DPlan zal het voorzitterschap van de stuurgroep weer op zich nemen, per 12 juli. Stuurgroep gaat hier mee akkoord³.

- b. DVM: PL voor RCR-procedure. [REDACTED] (DVM) licht toe.

PL voor RCR-Procedure is bekend, namelijk [REDACTED] en zal per direct starten. PL DVM [REDACTED] bekijkt planning i.r.t. RCR-procedure en vastgoedaspecten. PL DMO bekijkt planning plaatsen antenne en het uitvoeren testen.

Inzake formele participatie van de omgeving is ILT verantwoordelijk, gezien het een vergunningsaanvraag betreft. Tot slot is afgesproken dat RVB de kartrekker is voor het plannen van een datum van bewonersinformatiebijeenkomst met ondersteuning van de stuurgroep leden voor formele participatie. Wegens het besluit van de SG zal informele participatie ingeregeld moeten worden. Dan rest nu de vraag of het RVB ook verantwoordelijk is voor de informele participatie. Dat wordt buiten deze vergadering afgestemd.

VERZOEK: om iemand van RVB op directeuren niveau toe te voegen aan de stuurgroep.

- c. DGB: CD Tweede Kamer 29 juni. [REDACTED] licht toe.

Terugkoppeling van herhaaldelijke vragen uit de Tweede Kamer. Daarnaast is de Stas gisteren in Herwijnen geweest om te spreken met inwoners die het dichtstbij de radarlocatie wonen. Voor het CD het verzoek om *stand-by* te staan.

5. Eerstvolgende stuurgroep vMPR Wier is geplant op dinsdag 12 juli om 08:00 uur via MS Teams

- a. In verband met het zomerverlof wordt geïnventariseerd wie wanneer aanwezig is. Aan de hand daarvan wordt de frequentie van de stuurgroep door de nieuwe voorzitter (DPlan) bepaald.
b. Op de agenda van 12 juli staan de volgende zaken: vooruitblik participatiemomenten, terugkoppeling commissiedebat, terugkoppeling ECP en ADR.

6. Rondvraag en sluiting

Geen punten bij de rondvraag. Voorzitter sluit de vergadering om 8:30.

³ SGvMPRBL0015

Bijlagen

Bijlage 1 Besluitenlijst

Bijlage 2 Stand van zaken

Bijlage 3 Planning SMART-L Wier en locatie X “Herwijnen”

p. 3

p. 4

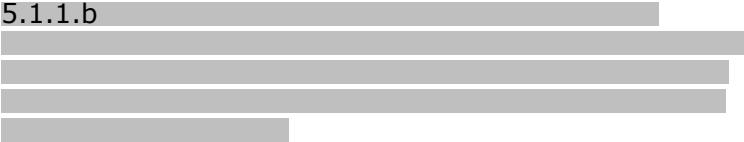
p. 9

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 juni 2022

Onze referentie

Bijlage 1 Besluitenlijst**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Nr.	Datum	Besluit	Wie
1	2021-02-23	Na overdracht SMART-L Wier aan CLSK draagt AOCS zorg voor omgevingsklachtafhandeling. Tot die tijd draagt DMO zorg voor deze afhandeling.	 Onze referentie
2	2021-07-20	Het stappenplan uitbreiden zendtijden (zoals in het verslag van 14-07-2021 opgenomen), zal worden uitgevoerd.	Stuurgroep
3	2021-09-28	Besluit SG t.a.v. plaatsing radome wordt door de stuurgroep overgenomen.	Stuurgroep
4	2021-09-28	Van Helvert 1, Van Helvert 2 en Plan B blijven separate rapportages. Taalkundig zullen zij afgestemd worden met elkaar, verder worden zij niet geïntegreerd.	Stuurgroep
5	2021-09-28	De onderzoeken (Van Helvert 1, Van Helvert 2, plan B) worden afgerond zoals aangegeven is in de originele opdrachten. In het naar buiten brengen van deze stukken wordt er een beziend hebbend advies afgegeven.	Stuurgroep
6	2021-09-23	Radome wordt geplaatst op de beide radarsystemen.	SG
7	2021-10-12	Rapport Belhaj. Stuurgroep ondersteunt conclusie dat vanuit wetenschappelijk en maatschappelijk perspectief het niet in de rede ligt om de radar te verhogen als maatregel om de blootstelling te verlagen.	Stuurgroep
8	2021-10-27	Besluit traject integrale beoordeling (o.b.v. Beslisnota 26-10-2021). Onderzoeken van de bestuurlijke mogelijkheden voor het plaatsen van de radar op de geïdentificeerde alternatieve locaties en daarvoor overleg te laten plaatsvinden met de desbetreffende gemeenten. De uitkomst van deze gesprekken meenemen in de integrale beoordeling.	Minister
9	2021-10-27	Rapporten aanvullend onderzoek en integrale afweging aanbieden aan de Kamer en publiceren na afronding gesprekken gemeenten. (Kamerbrief BS2021022448)	Minister
10	2021-11-09	Plan B vastgesteld met de trechtering zoals deze nu is (militaire locaties). Titel plan B wordt aangepast naar de titel die aan de Tweede Kamer is gepresenteerd namelijk alternatieve mogelijkheden voor luchtruimbewaking.	Stuurgroep
11	2021-12-22	5.1.1.b 	CLSK
12	2022-03-11	In BR heeft CDS besloten i.v.m. operationele noodzaak de SMART-L in Wier 24/7 aan te zetten.	CDS
13	2022-04-05	Voor de realisatie van de tweede locatie zal DPlan een aparte opdrachtnota sturen aan DVM.	DPlan iom DVM en DMO
14	2022-06-03	In de Ministerraad is besloten dat de tweede radar op Herwijnen geplaatst gaat worden en de RCR procedure hervat wordt.	Kabinet
15	2022-06-28	DPlan neemt voorzitterschap stuurgroep terug van DMO	Stuurgroep

Bijlage 2 Stand van zaken (per 13 juni 2022)

1. RADAR NOORD; SMART-L WIER

1.1 ISSUES RADAR POST NOORD

1.1.1 Geluid radar Wier

De SMART-L maakt meer geluid in de avond en nachtperiode dan de omgevingsvergunning toelaat. Doordat er sprake is van tonaalgeluid wordt er bovenop de gemeten waarde een toeslag van 5 dB(A) toegepast. De gemeten waarde met de toeslag wordt getoetst aan de norm uit de omgevingsvergunning. Deze norm bedraagt 40 dB(A) voor de dag, 35 dB(A) voor de avond en 30 dB(A) voor de nachtperiode. Door de toename in geluid, in combinatie met tonaal geluid, resulteert dit in een geluidsbelasting van 38 dB(A) op de dichtstbijzijnde woning in Wier. Dit is een overschrijding van 8 dB(A). De radar kan voorlopig niet in de avond én in de nacht gebruikt kan worden.

Voor Herwijnen geldt dat de dichtstbijzijnde woning dichterbij is gelegen. Met dezelfde uitgangspunten in Wier, dan is in Herwijnen een reductie benodigd van 12 dB(A).

De SG heeft op 23 september 2021 besloten dat de radome er gaat komen, ook op de tweede radar, ongeacht locatie.

Van Thales is op 14 maart een *technical* en *commercial* ontvangen om de geluidsbelasting omlaag te brengen. De voorstellen zijn technisch uitvoerbaar en passen binnen de planning qua tijd en geld. Het voorstel betreft enkel de radar in Wier. N.a.v. ADR-rapport wordt de *commercial proposal* op niveau D-Inkoop en CEO Thales besproken.

Om te komen tot een getekende ECP is DMO in afstemming met Inkoop en Thales tot de volgende planning gekomen:

- WK 24 (gepland op 14 juni): bespreken ADR-rapport met ADR. Thales heeft vorige week het rapport reeds besproken met ADR. Tevens ontvangt DMO in WK 24 ROM-prijs voor tweede locatie. (Gereed)
- WK 25 (gepland op 23 juni): bespreking ADR-rapport met Thales. Tevens in WK 25 ROM-prijs voor impact op onderhoudscontract. (Gereed)
- WK 25/ WK 26 verder afstemmen commercial proposal op niveau D-Inkoop en CEO Thales.
- WK 27 (04 juli t/m 10 juli): Thales opleveren (aangepaste) offerte incl. ECP
- WK 27 (04 juli t/m 10 juli): beoordelen voorstel. Tevens goedkeuring door DPlan. DMO heeft concept definitieve acceptatienota reeds afgestemd met DPlan en Inkoop.
- WK 27 (04 juli t/m 10 juli) – 29 (18 juli t/m 24 juli): (Financiële) staffing inkoopdossier. Voorafgaand aan staffing moet DPlan akkoord zijn.
- WK 30 (25 juli t/m 31 juli): ECP tekenen – DMO en Thales

Gelet op de toezegging van SG over het plaatsen van de radome (twee jaar vanaf oktober 2021 → oktober 2023) en de doorlooptijd van circa 69 WK (18 mnd.) zoals nu door Thales aangeboden, is de verwachte oplevering in Q1 2024. Hiermee kan geen invulling in tijd geven worden aan de toezegging van de SG. Inwoners van Wier zijn tevreden met de toezegging van de radome en hebben begrip voor het verschuiven in tijd.

1.1.2 Detectie performance

5.1.1.b

Datum
23 juni 2022

Onze referentie

1.1.3 Beperking in gebruik BMD

5.1.1.b

Vanuit DMO zijn we in gesprek met Thales om te komen tot een nieuwe EAR-stralingsveiligheid waar de maatregel in verwerkt is. Op basis van dit rapport kan DMO zorg dragen voor de aanpassing van de vergunning voor Wier. Daarnaast heeft DVM dit rapport nodig voor de vergunningprocedure (RCR) voor locatie Herwijnen.

1.2 HERIJKING EN OPDRACHTNOTA

DPlan heeft het besluit van de SG voor het plaatsen van de radome vastgelegd in een aanvullende opdrachtnota. Deze opdrachtnota is aan DMO aangeboden (kenmerk BS2021023611). Het doel benoemd in de opdrachtnota is om de radar in Wier 24/7 binnen de geluidsnormen te kunnen gaan gebruiken. De afwijkingsrapportage is opgenomen in het DLP 22.0. Hierin zitten nog niet de eventuele kosten voor aanvullende bronmaatregelen in.

Samenvatting herijking	Totaal (M€)
Delta investeringskosten	22,2
Delta Matex 2024-2036 (planreeks DLP 22.0)	15,0
Totaal herijking	37,2

Vanuit DMO is een acceptatie nota aan DPlan gestuurd. Dit betreft een acceptatie onder voorbehoud. 5.1.1.c

Deze concept nota is afgestemd met DPlan en Inkoop. Door Thales is een ROM-prijs voor de locatie Herwijnen en voor de impact op het PBL-contract afgegeven. Na bekend worden van de definitieve bedragen voor Wier wordt de definitieve versie opgestuurd.

1.3 AANVULLENDE WERKZAAMHEDEN RVB

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 juni 2022

Onze referentie

Het terrein van Radarpost Noord kan verder ingericht worden en de beveiliging op DBBS aangesloten worden. DVM heeft hiertoe de financiën aan RVB beschikbaar gesteld. RVB kan het bestek op de markt zetten. Vanuit RVB is voor de herinrichting terrein een PL toegekend om dit proces te begeleiden.

Tevens zal RVB het onderhoud van het terrein hervatten, zoals ook in de oude situatie het geval was. Daarvoor is het nodig dat er een duidelijke scheiding komt in de verantwoordelijkheden en rollen in onderhoud en beheer. Met RVB, Thales, CLSK en DMO zal deze scheidslijn (demarcatie) helder gemaakt worden zodat alle partijen weten wie verantwoordelijk is voor welk deel van het onderhoud en wie verantwoordelijk is voor welke rol. Dit proces ligt al meer dan 10 maanden aan RVB kant stil. DVM neemt hiertoe het initiatief.

Voor het plaatsen van een radome zal een bouwvergunning (omgevingsvergunning) aangevraagd moeten worden. Verzoek hiervoor is middels een E&A-opdracht bij DVM ingediend. Aan DVM en RVB is gevraagd de voorbereidingen hiervoor te treffen. RVB heeft een projectleider gevonden die de omgevingsvergunning gaat verzorgen. Het proces om te komen tot een vergunningaanvraag voor de realisatie van de radome is opgestart.

Tevens wordt in samenwerking met DMO, CLSK en RVB en in overleg met ILT bekeken of er een duidelijke 3D stralings-veiligheidscontour in de omgevingsvergunning opgenomen kan worden. Deze is nu niet helder omschreven. De omgevingsvergunning zal hiervoor worden aangepast.

1.4 OPLEVEREN EN OPERATIONELE INTEGRATIE RADAR

De radar is aangesloten op het operationele Luchtgevechtsleidingsstelsel op het AOCS NM en op 30 juli operationeel in gebruik genomen tussen 08:00 – 19:00 uur op werkdagen. Vanaf 12 maart 2022 is de radar in Wier vanwege operationele noodzaak 24/7 aangezet.

JIVC dzv redundant uitvoeren van het netwerk. 5.1.1.b

In samenspraak met CLSK, DPlan en DMO wordt bekeken of en wanneer de radar naar CLSK overgedragen kan worden, zodat de zeggenschap en verantwoordelijkheid van de radar komt te liggen waar deze uiteindelijk hoort.

2. RADAR ZUID; SMART-L Herwijnen

Op 3 juni heeft het Kabinet besloten dat de tweede radar op Herwijnen geplaatst wordt en dat de RCR-procedure wordt hervat. De Kamer is hierover geïnformeerd met een uitgebreide Kamerbrief (kenmerk BS2022009851).

In overleg tussen DPlan, DVM en DMO is besloten dat voor de realisatie van de tweede radar DPlan een separate opdrachtnota aan DVM stuurt. Hierbij zal DVM in de lead zijn en DMO als onderaannemer fungeren. Een verdeling van de werkzaamheden is reeds gedeeld. Bureau Leefomgeving vanuit DAOG zal als bevoegd gezag optreden in de RCR-procedure. DVM dzv een PL aan de kant van RVB om de RCR-procedure aan de uitvoerende kant te begeleiden. Deze PL is nog niet beschikbaar. Actie bij DVM.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 juni 2022

Onze referentie

3. Communicatie

3.1. Wier

Vanuit DMO is er goed contact met de "Werkgroep geluid" en de "Kerngroep Wier". Ook DCO onderhoudt goede contacten met de Kerngroep Wier.

Het 24/7 aanzetten van de radar is op 12 maart gecommuniceerd met de wethouder en [REDACTED]. Op 6 april heeft de Staatssecretaris een bezoek aan de radar en aan Wier gebracht. Daar heeft hij gesproken met leden van de kerngroep. De inwoners hebben begrip dat de radar 24/7 aan staat. Vraag is wel wanneer de radar in de avond weer uit gaat. De staatssecretaris heeft toegezegd dit als het dreigingsbeeld het toelaat de gebruikstijden weer terug naar kantooruren gaat. CDS bespreekt dit tweewekelijks met de Stas.

Op aanvraag van de kerngroep Radar Wier heeft het Agentschap Telecom metingen verricht naar de straling die uitgezonden wordt door de radar bij Wier. Het AT-rapport is op 18 mei met de inwoners besproken. Naast vragen over de onafhankelijkheid van het AT en de wijze van meten, zijn er ook (wederom) vragen gekomen over de mogelijkheden van *blanking*. Dit onderwerp is reeds met de Kerngroep op 24 november 2021 besproken. Vanuit de bewoners is deze vraag wederom gesteld. In de Franeker krant heeft gestaan dat de inwoners hierover in gesprek gaan met Defensie. Het standpunt vanuit Defensie is dat we niet gaan blanken richting het dorp Wier. Vanuit DMO is dit op 1 juni met de Kerngroep besproken.

Met de "Werkgroep geluid" en de Kerngroep is gesproken over andere geluidsmaatregelen nu de radar 24/7 is aangezet. Het voorstel vanuit de Kerngroep is om niet individuele inwoners te "compenseren" omdat dit tot scheve gezichten kan leiden in de kleine en hechte gemeenschap in Wier. Het voorstel is om te komen tot een algehele blijk van waardering voor het begrip dat de inwoners opbrengen nu de radar 24/7 draait. Dit gaan we samen met de Kerngroep verder uitwerken.

In de tweede helft van september wordt er een informatiebijeenkomst in Wier gehouden. Randvoorwaarde is dan wel dat de ECP met Thales is getekend. Daar gaat DMO meer vertellen over de geluidsmaatregelen en de planning. Ook zal dan besproken worden hoe "de blijk van waardering" ingevuld kan worden.

3.2. Herwijnen

Defensie gaat de inwoners van Herwijnen en andere betrokkenen betrekken bij het vervolg in de RCR-procedure. In deze procedure wordt bekeken hoe de radar zo goed mogelijk is in te passen in de omgeving.

Defensie informeert de inwoners van Herwijnen op zeer korte termijn per brief

over het vervolgproces en de inspraakmogelijkheden. De staatssecretaris geeft ook aan tot een goede samenwerking te willen komen op aanvullende zorgpunten die leven onder de omwonenden. Stas is 27 juni naar Herwijnen geweest om te spreken met een kleine groep inwoners over de radartoren.

DIR PROJECTEN
PROJN/STGP

Datum
23 juni 2022

Onze referentie

3.3. Interne communicatie en Tweede Kamer

De Kamer is over de locatiekeuze Herwijnen geïnformeerd met een uitgebreide Kamerbrief (kenmerk BS2022009851).

Op 29 juni 2022 is er een commissiedebat Materieel Defensie waar de locatiekeuze behandeld wordt.

Op verzoek Boswijk (mede namens CU) wordt voorafgaand aan het Commissiedebat Materieel Defensie op 29 juni een technische briefing gepland over de uitgevoerde onderzoeken en moties die wel of niet zijn meegenomen. Deze technische briefing is komen te vervallen.

Bijlage 3 Planning SMART-L

Onderstaand zijn de bekende mijlpalen en actiepunten in het project SMART-L Wier en SMART-L locatie X "Herwijnen" opgenomen. Bij deze mijlpalen is er aangegeven wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering deze actie. De planning beslaat het beleidsproces, het technische proces en het communicatieproces.

Datum
23 juni 2022
Onze referentie

Planning SMART-L WIER

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen
N.T.B.	Overdracht onderhoud/beheer buitenterrein locatie Wier aan RVB	RVB	RVB inzicht geven in demarcatie en benodigdheden voor overdracht. Status: Actie ligt bij DVM/RVB
Week van 25 juli 2022	Thales ECP geluidsmaatregelen (radome en bronmaatregelen)	DMO	Inkoop voert gesprekken met Thales om te komen tot een definitief voorstel.
2 ^e helft september	Fysieke bewonersbijeenkomst in samenwerking met gemeente Waadhoeke en kerngroep Wier.	DMO	Datum iom gemeente Waadhoeke bepalen. Koppelen aan goedkeuring ECP Thales en voorafgaand aan vergunningprocedure.
N.T.B.	Vergunning traject plaatsen radome	RVB	RVB heeft PL aangewezen. PL is inventarisatie aan het uitvoeren.
Q3 2022	Herinrichting terrein Wier	RVB	Status: Drietal partijen zijn uitgenodigd voor prijsopgave.
T + 18 mnd.	Plaatsen en testen radome	DMO	T = opdracht aan Thales. Als WK 30 wordt getekend dan realisatie in Q1 2024.
N.T.B.	Overdracht SMART-L Wier van DMO aan CLSK	DMO	Na IOC

Planning SMART-L Herwijnen**DIR PROJECTEN**
PROJN/STGP

Wanneer	Wat	Wie	Opmerkingen	Datum
				23 juni 2022
3 Juni 2022	Beslisnota en Kamerbrief	DGB		Onze referentie
29 juni 2022	Commissie Debat	DGB		
N.T.B. Looptijd circa 11 maanden	Start RCR/ vergunningsprocedure tweede locatie SMART-L	DOAG / DVM (RVB)		
N.T.B. Looptijd circa 8 maanden	Beroep procedure Raad van State procedure	DJZ / DVM (RVB)		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Start bouw toren	DVM (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 12 maanden	Plaatsing en beproeven radarantenne (incl. geluidsmaatregelen)	DMO (Thales)		
N.T.B. Looptijd circa 3 maanden	Systeemintegratie + testfase door Defensie	CLSK	Inclusief SAT en Flight trials	
N.T.B.	Overdracht SMART-L aan CLSK en afronden project.	DMO	Na FOC	